OĞLAK DÖNENCESİ

HENRY MILLER

Çeviren: Avi Pardo

Henry Miller

OĞLAK DÖNENCESİ

Çeviren: **Avi Pardo**

Henry Miller

Alman göçmeni bir ailenin ilk çocuğu olarak 1891 yılında New York'ta dünyaya geldi. Başarılı geçen ilse yıllarının ardından City College'a kaydolan Miller, sonraları 'ıstırap, keder ve kargaşadan ibaret' olduğunu söylediği eğitimini tamamlamadan üniversiteden ayrıldı. Bulaşıkçılıktan liman işçiliğine, barmenlikten piyano öğretmenliğine varana dek pek çok farklı iş yaptı. İş ve macera peşinde Amerika'nın bir şehrinden diğerine seyahat ettiği sırada Emma Goldman ile tanışmış; Celine, Rabelais, Dostoyevski gibi büyük ustalardan, gerçeküstücülük ve dadaizm gibi akımlardan, ayrıca Henry David Thoreau, Walt Whitman ve Jack London'ın özgürlük odaklı arayışlarından etkilenmiştir. Miller, etkilendiği tüm yazarlarla bağını kopartarak özgün sesini bulduğunu ve bir tür 'umutsuzluk' yüzünden yazar olduğunu söyler.

1917'de Beatrice Wickens ile evlenen Henry Miller, ikinci evliliğini –yazınında da etkisini gösteren– June Mansfield ile 1924 yılında yaptı. Oradan oraya sürüklendiği yıllarda yazmayı sürdürse de yazdıklarını yayımlatmakta büyük zorluklar çekti. Eşi Jume ile çıktığı dokuz aylık Avrupa seyahatinin ardından New York'a döndü, ancak kısa sure sonra tekrar Londra'ya ve ardından Paris'e gitti. Her ne kadar kurmaca bir eser olsa da, *Oğlak Dönencesi*, yazarın New York'ta yaşadığı ve Western Union Telgraf Şirketi'nde çalıştığı döneme dair otobiyografik niteliklerle bezelidir. 1939 yılında, Paris'teki Obelisk Yayınevi'nce yayımlanan kitap, ABD'de uzun yıllar yasaklı kalmış ve hakkında açılan davalardan ancak 1963 yılında beraat etmiştir, Miller'ın 'uyanışını' konu alan ve dönemin gerçeküstücülük akımının izlerini yansıtan bu kitap, 1934 yılında yayımlanmış olan ve yazarın Paris yıllarına odaklanan *Yengeç Dönencesi*'nin devamı olarak değerlendirilmesine rağmen, Paris sürecinin öncesine dair tecrübe ve gözlemlerden yola çıkar ve bağımsız bir nitelik de taşır. *Oğlak Dönencesi***,** Miller'ın çocukluğunu ve ilk gençliğini irdeleyerek Amerikan ideallerine, medeniyet fikrine ve insanlığın çıkmazlarına getirdiği eleştirilerle bilhassa dikkat çeken bir metindir, Sözünü sakınmayan Miller'ın kapitalist dünyayı ve gelişim anlayışını betimleyişi; yeni bir soluk, yeni bir varoluş ve yeni bir insanlık hasretiyle yontulmuştur. Döngüsel bir ezgi gibi şekillenen bu eser, Henry Miller'ın başyapıtlarından biridir.

Marcel Duchamp, Blaise Cendrars, Lawerence Durrell, Ezra Pound, T.S. Eliot, John Dos Passos, Karl Shapiro ve George Orwell gibi farklı görüşlere sahip aydınların ortak beğenisini kazanan Henry Miller, hakkında açılan davalar, maruz kaldığı yasaklar ve koparttığı fırtınalar bir yana, bugün çağdaş edebiyatın en sarsıcı ve güçlü seslerinden sayılmaktadır.

Henry Miller 1980 yılında hayata veda etmiştir.

Eserlerinden bazıları: *Yengeç Dönencesi, Seksus, Pleksus, Neksus, Clichy'de Sessiz Günler, Cennette Bir Şeytan, Çılgın üçlü, Big Sur ve Hieronymus Bosch'un Portakalları, Kara İlkbahar, Merdivenin Dibindeki Gülümseyiş,*

Tropic of Capricorn

Siren Yayınları – Roman
Sertifika No: 16232
ISBN: 978-605-5903-50-3
Birinci Baskı: Mayıs 2014

Yayın Yönetmeni: Sanem Sirer
Yayın Danışmam: Erol Aydın
Çeviren: Avi Pardo
Kapak Tasarım: Nazlım Durdu
İç Tasarım: Adem Şenel

SUNUŞ

Oğlak Dönencesi, dünyaya dair bellenmiş koordinatları hiçe sayan bir yazarın medeniyete, geçmişe ve geleceğe, yaşama ve ölüme, kasıklara ve zihne uzandığı uzun bir yürüyüş, isyankâr ve tutkulu bir metin. Tabulara, kurallara, ezberlere inat, Henry Miller'ın dünyaya meydan okuduğu ve dönüş yönünün tersine ilerleyerek insanlığın izini sürdüğü çağdaş bir edebiyat klasiği...

O klasik ki, 1939 yılında Fransa'da yayımlandıktan sonra yirmi yılı aşkın bir süre boyunca kendi ülkesi olan ABD'de yasaklı kalmış ve nihayet, 1961 yılında sonlanan mahkeme sürecinin ardından 'sakıncalı' statüsünden çıkarak çağdaş edebiyatın temelleri arasında sayılmaya başlamış. Aykırı sesleri öğütmeye her daim yeminli bir düzenin çarklarına atılmak istense de tüm yasakları aşarak okuruna ulaşmış.

Amerikan rüyası denen şeye, basamakları birer birer atlayıp altta kalanları ezerek yükseklere çıkma iddiasına, doğru bildiklerindense doğru belletilenlerle yaşama fikrine sırtını çeviren Miller, *Oğlak Dönencesi*'nde kendi geçmişine uzanır ve Amerika'nın kof yapıtaşlarını yerinden oynatmaya, doğrularını haykırmaya, kendi gerçeğinin peşinden gitmeye koyulur. *Oğlak Dönencesi,* yumurtalıklardan başlayan bir yaşam serüvenidir ve yaşam döngüsünü tüm çelişkileri, hezeyanları ve coşkularıyla ortaya koyar. Savaş sonrasının 'gelişen' medeniyetinde benlik arayışını konu ettiği *Oğlak Dönencesi*'nde Miller, aynayı sadece kendine değil, tüm insanlığa tutar ve yoğun bir esrime ihtiyacıyla geçmişe ve geleceğe dalar. Yazarın sözünü sakınmadan, olanca dürüstlüğüyle kaleme aldığı bu metin, belki saklı kalması gerekenlerin altını çizdiğinden, belki Amerikan ideallerini sertçe eleştirdiğinden, belki de insanın en temel dürtülerinden biri olan arayışı bunca çıplaklığı ve aciliyetiyle resmettiğinden tehlikeli bulunmuş, Millerin çizdiği 'büyük resim' görmezden gelinerek kitabın müstehcenliği tartışmaya açılmıştır. Ülkesindeki mahkeme sürecinin yirmi yılı aştığı düşünülürse, günümüzün çağdaş klasiklerinden sayılan bu kitaba açılan

savaşın boyutlarının kavranması mümkün olabilir.

Oğlak Dönencesi’nin Türkiye macerası da pek farklı olmamıştır, Can Yayınları’nca, Aylin Sağtür çevirisiyle 1985 yılında basılan *Oğlak* Dönencesi edisyonu çabucak toplatılmış ve 1988’de mahkum olmuştur. Ardından, gurur verici bir dayanışma sergileyen otuz dokuz yayınevi bir araya gelmiş ve yasaklanma gerekçesi olarak gösterilen kısımların boş bırakıldığı yeni bir edisyon yayımlamıştır. Öyle bir edisyondur ki bu, mahkeme kararı uyarınca sakıncalı addedilen satırlar boş bırakılsa da girişte yer alan iddianame ve raporlar sayesinde ‘yasaklı’ kısımları okumak mümkün kılınmıştır. Bu kitap hakkında da dava açılmasına rağmen karara bağlanmış davalarda iddianame, savunma ve örnekleri yayımlamak suç sayılmadığından dava düşmüştür. Erdal Öz ve Can Yayınları, daha sonra sakıncalı addedilen satırları siyah bantlarla örtüp ilgili tutanakları girişe ekleyerek kitabı yeniden yayımlamış; edebiyata yönelik sansür, sansür mekanizmasının kendi aygıtlarıyla böylelikle alt edilmiştir.

Bugün bu çağdaş klasiği, Avi Pardo’nun yeni çevirisi ile yayımlarken kitapların yasaklanmadığı özgür bir dünya umudunda ısrar ediyoruz.

Historia Calamitatum için Önsöz

(talihsizliklerimin hikâyesi)

Bazen erkeklerin ve kadınların yüreklerini kıpırdatan, kederlerini hafifleten, sözlerden ziyade başkalarının yaşadıklarıdır. Bu yüzden, zamanında buna tanıklık etmiş bir kişinin anlattıklarında teselli bulmuş biri olarak, kendini teselli edemeyenler için talihsizliklerimin doğurduğu acıları yazmaya karar verdim. Böylece dertlerinizin benimkilerin yanında hiç kaldığın ya da önemsiz olduğunu keşfedebilir ve bu sayede onlara daha kolay katlanırsınız.

– Peter Abelard

Yumurtalık Tramvayında

Bir kez ruhunu teslim ettin mi her şey mutlak bir kesinlikle gelişir, kaosun ortasında bile. Başlangıçtan itibaren her şey kaostan ibaretti; beni saran, içinde solungaçlarımla nefes aldığım bir sıvı. Ayın hiç batmaksızın donuk donuk parladığı alt katmanda her şey pürüzsüz ve verimliydi; yukarıdaysa gürültü ve ahenksizlik hâkimdi. Her şeyde hemen karşıtını görüyordum, çelişkiyi; gerçekle gerçekdışının arasında da ironiyi, paradoksu. Kendi kendimin baş düşmanıydım. Yapmak istediğim, ama yapmasam olmaz dediğim hiçbir şey yoktu. Çocukken bile, hiçbir eksiğim olmamasına rağmen ölmek isterdim; Vazgeçmek isterdim Çünkü çabalamak bana bir şey ifade etmezdi. Talep etmediğim bir yaşamı sürdürmekle hiçbir şeyin kanıtlanmayacağını, doğrulanmayacağım, artmayacağım ya da eksilmeyeceğini hissediyordum. Etrafımdaki herkes ya başarısızdı ya da gülünç. Özellikle de başarılı olanlar. Başarılı olanlar içimi sıkıyorlardı. Aşırı anlayışlıydım, ne var ki duygudaşlık değildi beni bu denli anlayışlı kılan. Bütünüyle olumsuz bir nitelikti bu, insanlık sefaletiyle karşılaştığım anda içimde çiçeklenen bir zaaf. Birine yardım ederken ona bir yararım olacağını asla düşünmez, başka türlü davranmaktan aciz olduğum için yardım ederdim. Gidişatı değiştirmeye çalışmayı beyhude buluyordum; kalben değişmedikçe hiçbir şeyin değişmeyeceği kanısındaydım ve insanların kalplerinde yatanları kim değiştirebilirdi? Arada bir arkadaşlarımdan biri kendini dine verir, bu da beni kusturmaya yeterdi. Tanrının bana ne kadar ihtiyacı varsa benim de O'na o kadar ihtiyacım vardı. Gerçekten bir Tanrı varsa, soğukkanlılıkla karşısına dikilip yüzüne tükürürüm diyordum sık sık kendime.

Asıl rahatsız edici olan, ilk görüşte genellikle iyi, sevecen, vefalı, güvenilir biri sanmalarıydı beni. Bu erdemlere sahiptim belki de, ama öyle olsa bile kayıtsızlığıma borçluydum; iyi, sevecen, vefalı, güvenilir falan olmayı göze alabiliyordum çünkü kıskançlık duygusundan eser yoktu içimde. Asla tecrübe etmediğim bir duygu varsa o da kıskançlıktı. Hayatımda hiç kimseyi ya da hiçbir şeyi kıskanmadım. Aksine, herkese ve her şeye acıdım sadece.

Başından beri kendimi hiçbir şeyi çok fazla arzulamama konusunda eğitmiş olmalıyım. Doğuştan başına buyruktum, hatalı bir biçimde. Kimseye ihtiyaç duymazdım çünkü özgür olmak, dilediğimi yapmak ve sadece içimden geldiğinde kendimden bir şeyler ortaya koymak isterdim. Benden herhangi

bir şey beklendiğinde ya da istendiğinde ürkerdim. Bağımsızlığımın tabiatı böyleydi. Kötüydüm, başka bir deyişle, başından beri kötü. Sanki annemden zehir emmiştim ve o zehir, memeden erken kesilmeme rağmen bedenimi asla terk etmemişti. Sütten kesildiğimde bile bütünüyle kayıtsız kalmışım; çoğu bebek isyan eder ya da isyan ediyormuş gibi yapar, fakat ben umursamamışım. Kundaktayken bile filozofmuşum. Hayata karşıydım, ilke olarak. Hangi ilke mi? Beyhudelik ilkesi. Etrafımdaki herkes mücadele ediyordu. Ben şahsen hiç çaba göstermedim. Çaba gösteriyormuş gibi yaptığımda bile bunu sadece başkalarını hoşnut etmek için yaptım, aslında umurumda değildi. Neden böyle olması gerektiğini açıklayabilseniz bile inkâr ederim çünkü ters bir mizaçla doğmuşum ve hiçbir şey bunu değiştiremez. Daha sonra, büyüdüğümde, beni rahimden çıkarıncaya kadar analarından emdikleri sütün burunlarından geldiğini öğrendim. Gayet iyi anlayabiliyorum. Kımıldamanın âlemi var mı? Her şeyin sana bedava sunulduğu rahat ve sıcak bir sığınak terk edilir mi hiç? İlk anılarım soğuğa ve kara, buz tutmuş pencerelere ve mutfağın yeşil duvarlarının serinliğine dair. Yanlış adlandırıp *ıhman* dedikleri kuşakta, bu tuhaf iklimde neden yaşar insanlar? Çünkü insanlar budala, insanlar doğuştan miskin ve doğuştan korkaklar. On yaşına gelinceye kadar “sıcak” ülkeler de olduğunu bilmiyordum; hayatım kazanmak için ter dökmediğin, tir tir titreyip de titreme seni zinde kılan bir şeymiş gibi davranmak zorunda olmadığın yerler. Nerede soğuk varsa orada eşek gibi çalışan insanlar vardır ve bu insanlar çocuk sahibi olduklarında onlara çalışmanın önemine dair nutuk çekerler – ki, aslında, özünde atalet doktrininden öte değildir. Ailemin tamamı Kuzey kökenlidir ve bu da *budala* oldukları anlamına gelir. Bugüne dek ortaya atılmış ne kadar yanlış fikir varsa hepsi onlardan çıkmıştır. Bu fikirlerin arasında temizlik doktrini vardır mesela, doğruculuk doktrinine hiç girmeyelim. Acı verecek kadar temiz olmakla birlikte içten kokuşmuştular. Ruha açılan kapıyı bir kez olsun aralamadılar; karanlığa körlemesine atlamayı bir kez bile hayal etmediler. Yemekten sonra bulaşıklar hiç zaman yitirilmeden yıkanır ve dolaba yerleştirilir, gazete okunduktan sonra düzgünce katlanır ve rafa konurdu; giysiler yıkandıktan sonra ütülenir, katlanır ve çekmecelere yerleştirilirdi. Her şey yarın içindi, fakat yarın asla gelmezdi. Şimdiki zaman bir köprüden ibaretti ve onlar hâlâ o köprünün üstünde sızlanıp durmaktalar, bütün dünyanın sızlanıp durduğu gibi ve tek bir budala bile çıkıp da köprüyü havaya uçurmayı düşünmüyor.

Kahır ve öfke içinde sık sık onları, aslında kendimi lanetlemek için neden ararım. Çünkü, pek çok yönden, ben de tıpkı onlar gibiyim. Uzun zaman boyunca etkilerinden kurtulduğumu sanmıştım, fakat zamanla onlardan daha iyi olmadığımı anladım, hatta daha kötü olduğum bile söylenebilir çünkü onlardan daha açık görebildiğim halde hayatımı değiştirmekte aciz kaldım. Hayatımı gözden geçirirken yaptığım şeyleri kendi irademle değil de başkalarının baskısıyla yapmışım gibi geliyor bana. Genellikle maceraperest biri olduğum sanılır; gerçekle hiçbir alakası yok bunun. Benim maceralarım her zaman rastlantısal, dışarıdan dayatılmış şeylerdi; girişilmiş olmaktan çok katlanılmış şeyler. Ben en ufak bir macera duygusuna sahip olmadığı halde dünyanın altını üstüne getirmiş, her yerde kalıntılar ve yıkıntılar bırakmış o gururlu, kibirli Kuzey ırkının özüyüm; huzursuzum, fakat maceracı değilim. Şimdiki zamanda yaşamaktan aciz, ıstıraplı insanlar. Utanılacak derecede korkaklar, alayı öyle, ben dahil. Zira tek bir büyük macera var, o da insanın iç yolculuğu ve o söz konusu olduğunda zamanın, mekânın, hatta icraatların önemi yoktur.

Birkaç yılda bir bu keşfin kıyısına gelir, fakat tam da benden beklenecek bir biçimde her seferinde konuyu geçiştirirdim. Geçerli bir mazeret bulmaya çalıştığımda aklıma sadece çevre geliyor, tanıdığım sokaklar ve o sokaklarda yaşayan insanlar. Amerika’da kişiyi kendini keşfetmeye yönlendirecek bir sokak ya da sokak sakinleri olabileceğini düşünemiyorum. Pek çok ülkenin sokaklarında gezindim, fakat hiçbir yerde kendimi Amerika’da hissettiğim kadar değersiz ve aşağılanmış hissetmedim. Amerika'daki bütün sokakların birleşip bir foseptik çukuru oluşturduğunu düşünüyorum, her şeyin emilip sonsuza dek boka dönüştüğü bir ruh foseptiği. Çalışma ruhu bu foseptiğin üstünde o sihirli değneğini sallıyor; yan yana bitmiş malikâneler, fabrikalar, cephanelikler, kimyasal tesisler, çelik fabrikaları, sanatoryumlar, cezaevleri ve akıl hastaneleri. Kıtanın tamamı en büyük ıstırapları, en büyük ölçekte üreten bir kâbus. Ben bütün bu varsıllık ve mutluluk (istatistiki varsıllık, istatistiki mutluluk) cümbüşünde tek bir bireydim, ne var ki ömrüm boyunca gerçekten varsıl ya da gerçekten mutlu birini tanımadım. Mutsuz, yoksul, kaçık ve uyumsuz olduğumun farkındaydım hiç değilse. Tek tesellim, tek sevincim buydu, fakat yetmiyordu. İsyanımı açıkça ifade etmiş, bu uğurda hapse girmiş, orada çürüyüp gitmiş olsaydım daha huzurlu olurdum. Meczup Czolgosz

gibi tutup da uysal, önemsiz, hiç kimseye zararı dokunmamış bir Başkan McKinley'i vursaydım daha iyi olurdu. Çünkü içimde, derinde bir yerde, cinayet arzusu yatıyordu; Amerika'nın mahvını, yerle bir olduğunu görmeyi diliyordum. Sırf intikam duygusuyla arzuluyordum bunu; ben ve benim gibi seslerini yükseltip nefretlerini, isyanlarını, meşru kana susamışlıklarını ifade edemeyenlere karşı işlenen suçların kefareti olarak.

Kötü toprağın kötü ürünüydüm. Benlik ölümsüz olmasaydı hakkında yazdığım "Ben" çoktan dağılıp gitmiş olurdu. Kimileri anlatacaklarımın hayal mahsulü olduğunu söyleyebilir, fakat olduğunu tahayyül ettiğim her şey hakikaten oldu, *en azından bana oldu.* Halkımın tarihinde bir rolüm olmadığına göre tarih bunu inkâr edebilir, fakat söylediğim her şey yanlış, önyargılı, kinci, art niyetli bile olsa; ben yalancının, zehirleyicinin teki bile olsam sözlerim yine de gerçeğin ta kendisidir ve yutulması gerekecektir.

Olanlara gelince...

Gerçekleşen her şey, önem taşıyorsa eğer, çelişkili bir yapıdadır. Bu kitabın yazılmasına yol açan kişi karşıma çıkıncaya kadar bütün sorunların çözümünün dışarda bir yerde, dedikleri gibi hayatta yattığını düşünmüştüm. Ona rastladığımda hayatı yakaladığımı, ısırabileceğim bir şeyi elimde tuttuğumu sandım. Oysa hayatı bütünüyle elimden kaçırdım. Bağlanabileceğim bir şeye uzandım ve hiçbir şey bulamadım. Yakalama çabasıyla, bağlanma çabasıyla ona uzandığım ve sap gibi ortada kaldığım sırada aramadığım bir şeyi buldum ama – *kendimi.* Anladım ki hayatım boyunca yaşamayı –diğerlerinin yaptığına yaşamak deniyorsa– değil, kendimi ifade etmeyi istemişim. Hiç mi hiç istek duymamışım yaşamaya, meğer sadece şu anda yaptığım, hayata koşut fakat aynı zamanda onun içinden ve ötesinden gelen bu şey ilgilendirmiş beni. Doğrular beni neredeyse hiç ırgalamıyor, hatta gerçekler de; sadece olduğunu tahayyül ettiğim şeyle ilgiliyim, yaşayabilmek uğruna her gün boğduğum şeyle. Bugün ya da yarın ölmenin benim için bir önemi yok, hiçbir zaman olmadı, fakat bugün bile, onca yıl çabaladıktan sonra bile, ne düşünüp ne hissettiğimi söyleyemiyorum ve bu beni rahatsız ediyor, yüreğimi dağlıyor. Kendimi çocukluğumdan beri bu hayalin peşinde koşarken görebiliyorum; bu gücün, bu yeteneğin dışında hiçbir şeyden hazzetmediğimi, hiçbir şeyi arzulamadığımı görüyorum, Bunun haricindeki her şey yalan – bununla

ilintili olmaksızın yaptığım ve söylediğim her şey yalan. Ve yalanlar hayatımın büyük bir bölümünü kapsıyor.

Özümde çelişki vardı benim, dedikleri gibi. İnsanlar beni ciddi ve yüce gönüllü ya da neşeli ve pervasız, samimi ve dürüst, ihmalkâr ve gamsız biri olarak görüyorlardı. Aynı anda bunların hepsiydim – ve bunların ötesinde başka bir şeydim ki ben dahil hiç kimse bunun ne olduğunu bilmiyordu. Altı yedi yaşında bir çocukken dedemin tezgâhına oturur, dikiş diktiği sırada ona kitap okurdum. Böyle zamanlarda, sıcak ütüyü ceketin dikiş yerlerine bastırırken bir elini ötekinin üstüne koyup hülyalı bir biçimde pencereden dışarıya bakışı gayet berrak hatırımda. Yüzündeki hülyalı ifade, okuduğum kitapların içeriğinden, yaptığımız konuşmalardan, sokakta oynadığım oyunlardan bile daha berrak geriye dönüp baktığımda. Neyi düşlediğini, onu kendinin dışına çeken şeyin ne olduğunu merak ederdim. Uyanıkken düş kurmayı öğrenmemiştim henüz. Benim zihnim her zaman açıktı, ânın içinde, uyumlu. Dedemin gündüz düşlerine dalışı beni büyülerdi. Yaptığı işle ilgili olmadığını bilirdim o anlarda, hiçbirimizi düşünmezdi; yalnızdı ve yalnızlığında özgürdü. Ben asla yalnız olamadım, özellikle de tek başımayken. Hep bana eşlik eden biri vardı sanki yanımda. Büyük bir peynir parçasının bir kırıntısı gibiydim, o peynir parçası da dünyaydı sanırım, ama buna hiç kafa yormamıştım. Ne ki hiçbir zaman tek başıma var olmadığımı biliyorum, kendimi büyük peynir parçası olarak görmedim. Sefil olmak, şikâyet etmek, ağlamak için bir gerekçem olduğunda bile ortak, evrensel bir sefalete iştirak ettiğim vehmine kapılırdım. Ben ağladığımda bütün dünya ağlardı – öyle zannederdim. Nadiren ağlardım. Genellikle mutluydum; güler, iyi vakit geçirirdim. İyi vakit geçirirdim çünkü, daha önce söylediğim gibi, hiçbir şeyi siklemezdim. Benim hayatımda bir şeyler ters gidiyorsa her yerde ters gidiyordu, bundan emindim. Ve birtakım şeyler, genellikle, çok fazla umursadığın zaman ters giderdi. Bunu çok erken yaşta kavramıştım. Çocukluk arkadaşım Jack Lawson ile başıma gelenleri hatırlıyorum mesela. Bütün bir yılı yatalak geçirdi, büyük acılar çekti. En iyi arkadaşımdı, başkaları öyle diyordu en azından. Neyse, önceleri onun için üzülmüştüm, arada sırada evine uğrayıp nasıl olduğunu soruyordum, fakat birkaç ay sonra acılarına karşı hayli duyarsızlaştım. Kendi kendime ölmesi gerektiğini, ne kadar çabuk ölürse o kadar iyi olacağını söyledim ve bunu aklımdan geçirdikten sonra ona göre

hareket ettim, yani onu çabucak unutup kaderine terk ettim. O zaman henüz on iki yaşındaydım ve bu kararımla gurur duyduğumu hatırlıyorum. Cenazeyi de anımsıyorum – ne kadar utanç verici bir işti. Arkadaşları ve ailesi tabut sehpasının etrafında toplanmış, hasta maymunlar gibi haykırıyorlardı. Hele annesi çekilir gibi değildi. Eşi benzeri bulunmayan, ruhani bir varlıktı kadın, *Christian Scientist* [1] mezhebindendi yanılmıyorsam. Her ne kadar hastalığa ve ölüme inanmasa da öyle bir yaygara kopardı ki İsa olsa mezarından kalkardı. Fakat sevgili Jack'i kalkmadı yerinden! Hayır, Jack orada buz gibi soğuk, katı, çağrılara cevap veremeyecek halde yatıyordu. Ölmüştü, orası kesindi. Öldüğünü biliyor ve buna seviniyordum. Gözyaşlarımı ziyan etmedim. Böylesinin onun için daha iyi olacağını söyleyemiyordum zira ne de olsa "O" yok olmuştu artık. O gitmiş, çektiği ve farkında olmadan başkalarına çektirdiği acıları da beraberinde götürmüştü. 'Amin!' dedim kendi kendime ve ardından, hafif isterik bir ruh haliyle, sesli bir osuruk saldım – tabutun tam yanı başında.

Birini fazlaca sevme durumu – ancak ilk defa âşık olduğumda başıma geldiğini hatırlıyorum. O zaman bile yeterince umursamamıştım. Umursasaydım şimdi burada oturmuş ona dair yazacağıma kahrımdan ölmüş ya da kendimi asmış olurdum. Kötü bir deneyimdi çünkü bana yalanlarla yaşamayı öğretti. Gülümsemek istemediğim zaman gülümsemeyi, çalışmaya inanmadığım zaman çalışmayı, yaşamaya devam etmek için bir nedenim olmadığı halde yaşamaya devam etmeyi öğretti. Onu unuttuktan sonra bile inanmadığım şeyleri yapma alışkanlığını sürdürdüm.

Dedim ya, başlangıçtan itibaren kaosun ta kendisiydim. Fakat kimi zaman merkeze, karmaşanın tam kalbine o kadar yaklaştım ki etrafımda bir şeylerin patlamamış olmasına şaşıyorum.

Tüm suçu savaşa yıkmak adettendir. Ben savaşın benimle, hayatımla hiç ilgisi olmadığını söylüyorum. Başkaları kendilerine rahat yataklar satın alırken ben berbat işlerde çalışıyor ve iki yakamı bir araya getiremiyordum. İşe alınmamla kovulmam bir oluyordu neredeyse. Oldukça zekiydim fakat güven telkin etmiyordum. Gittiğim her yerde ihtilaf çıkarıyordum – idealist olduğumdan değil, her şeye sinmiş anlamsızlığı ve aptallığı aydınlatan bir fener gibi olduğum için. Ayrıca kıç yalamakta pek maharetli değildim. Bu

da beni diğerlerinden ayırıyordu kuşkusuz. İş istemeye gittiğimde işe alınıp alınmamayı aslında umursamadığımı hemen anlıyorlardı. Ve genellikle işe alınmıyordum tabii ki. Fakat bir süre sonra iş aramanın kendisi hoşça vakit geçirmenin bir yoluna dönüştü adeta. Kapılardan içeri girip ne iş olsa istiyordum. Zaman öldürmenin bir şekliydi – çalışmanın kendisinden daha kötü değildi görebildiğim kadarıyla. Kendi kendimin patronuydum ve istediğim zaman çalışıyordum, ama diğer patronlardan farklı olarak kendi mahvım için, iflasım için çaba sarf ediyordum. Anonim şirket değildim, tröst değildim, devlet değildim, federasyon değildim – Tanrı gibiydim, daha çok.

Savaşın ortasında başladı ve... Günün birinde, kendimi kapana kısılmış buluncaya dek sürdü. Sonunda bir iş bulmayı fena halde istediğim gün geldi çattı. İhtiyacım vardı. Kaybedecek bir dakikam bile olmadığından dünyada yapılacak en son işi yapmaya karar verdim: telgraf ulaklığı. Gün bitimine doğru kararlı bir biçimde telgraf şirketinin –Kuzey Amerika Kozmodernonik Telegraf Şirketi– personel bürosuna girdim. Halk kütüphanesinden geliyordum, koltuğumun altında birkaç kalın ekonomi ve matematik kitabı vardı. İşe alınmadığımda büyük bir şaşkınlığa uğradım.

Beni reddeden adam santrali yöneten bücürün tekiydi. Başvuru formumda okuldan ayrılalı uzun zaman geçtiğini açıkça belirtmeme rağmen üniversite öğrencisi olduğumu sanmış gibiydi. Kendimi Columbia Üniversitesinden doktora derecesiyle onurlandırmıştım hatta başvuruda. Anlaşılan fark edilmemişti ya da beni işe almayı reddeden bücür kuşkuyla yaklaşmıştı. Tepem attı çünkü bu sefer iş isterken samimiydim. Üstelik bununla kalmıyordu, gururumu da ayaklar altına almıştım, tuhaf gerçi ama gururum azımsanacak cinsten değildir benim. Karım tabii ki bana kötü kötü bakıp dudak büktü, her zaman yaptığı gibi. Sırf gösteriş olsun diye böyle davrandığımı söyledi. Bunu düşünerek yatağa girdim, içim bâlâ yanıyordu, gece ilerledikçe öfkem giderek arttı. Bakmak zorunda olduğum bir karım ve çocuğum olması beni o kadar rahatsız etmiyordu; kimse kimseye geçindirecek bir ailesi olduğu için iş verecek değildi, bu kadarım gayet iyi arılıyordum. Hayır, asıl içime oturan beni reddetmiş olmalarıydı; *beni,* Henry V. Miller'ı, yani dünyanın en aşağılık işine talip olmuş yetkin, üstün bir bireyi. Bu beni yiyip bitiriyor, aklımdan çıkmıyordu. Sabah erkenden kalktım, tıraş oldum, en güzel giysilerimi kuşanıp metronun yolunu tuttum.

Doğru telgraf şirketinin merkez ofisine çıktını... 25. kata ya da yönetim kurulu başkanının ve başkan yardımcısının ofisleri hangi katta ise oraya. Başkanı görmek istediğimi söyledim. Tabii ki başkan kent dışındaydı ya da beni göremeyecek kadar meşguldü, fakat başkan yardımcısıyla görüşmek istemez miydim ya da daha doğrusu sekreteriyle? Başkan yardımcısının sekreteriyle görüştüm. Zeki, anlayışlı bir adamdı, onu bir güzel payladım. Usturuplu bir biçimde yaptım bunu, fazla celallenmeden, ama beni başlarından öyle kolay kolay atamayacaklarım anlamasına yetmişti.

Telefonu açıp genel müdürü istediğinde oyalama taktiği uyguladığını sandım ilkin, beni sonunda pes ettirene kadar birbirlerine geçireceklerdi. Fakat konuşmasını duyunca fikrimi değiştirdim. Kent merkezinin dışında bir binada bulunan genel müdürün ofisine vardığımda beni bekliyorlardı. Rahat, deri koltuğa oturdum ve hana uzatılan büyük purolardan bir tane aldım. Bu şahıs konuyla fazlasıyla ilgili görünüyordu. Benden olanları en ince ayrıntısına varıncaya kadar anlatmamı istedi. Kafasında şekillenmeye başlayan bir şeyi doğrulayacak en küçük bilgi kırıntısını bile kaçırmamak için o iri ve kıllı kulaklarını kabarttı. Farkında olmadan ona bir iyilik yapmakta olduğumu anladım. Duymak istediklerini söylemeye başladım, arada rüzgârın hangi yönden estiğine bakarak. Konuşma ilerledikçe bana giderek ısınmakta olduğunu fark ettim. Nihayet biri beni biraz ciddiye alıyordu! Bu, en sevdiğim cümlelerden biriyle giriş yapmama yetti. Çünkü yıllarca iş kovaladıktan sonra uzmanlaşmıştım; ne *söylememem* gerektiğini bilmekle kalmıyor, ne ima etmem gerektiğini de biliyordum. Bir süre sonra genel müdür yardımcısı çağrıldı ve hikâyemi dinlemesi istendi. Hikâyenin ne olduğunu çözmüştüm artık. Hymie olacak o küçük Yahudi'nin, genel müdürün tabiriyle, personel müdürüymüş gibi davranması fevkalade yanlıştı. Hymie yetkisini aşmıştı anlaşılan. Hymie'nın Yahudi olduğu ve genel müdür ile genel müdürün yanında bir diken gibi durmakta olan yardımcısı Bay Twilliger'ın Yahudilerden pek hazzetmedikleri anlaşılıyordu.

Ulak kadrosundaki Yahudi yüzdesinin bu denli yüksek olmasının nedeni Hymie denen o küçük Yahudi'ydi belki. Personel bölümünde –onlar Sunset Place diyorlardı– insanları işe gerçekten de Hymie alıyordu belki de. Anlaşılan bu, Genel Müdür Bay Clancy için otuz yıldır personel müdürlüğü yapan ve işini tavsatmaya başlayan Bay Burns'e yol vermek adına

bulunmaz bir fırsattı.

Görüşme birkaç saat sürdü. Sonlanmadan önce Bay Clancy beni kenara çekip personel müdürlüğüne *getirileceğimi* söyledi. Ancak beni ofise yerleştirmeden önce özel bir ricası olacaktı, o da bir süre farklı bir görevde çalışmamdı – işi daha iyi kavramamı sağlayacak bir çıraklık dönemi. Personel müdürü maaşı alacaktım, fakat bana ayrı bir hesaptan ödeme yapılacaktı. Özetle, ofis ofis gezerek işlerin nasıl yürütüldüğünü gözlemleyecektim. Arada sırada onlara gidişata dair bir rapor sunacaktım. Arada sırada onu evinde ziyaret edecektim ve Kozmodernonik Telgraf Şirketinin yüz bir New York şubesindeki koşullara dair küçük bir sohbet gerçekleştirecektik. Anlayacağınız birkaç ay boyunca casusluk yapacak, ondan sonra yöneticiliğe başlayacaktım. Belki beni de genel müdür yaparlardı günün birinde, genel müdür ya da genel müdür yardımcısı. Cazip bir teklifti, bir ton martavalla karışık olsa da. Kabul ettim.

Birkaç ay sonra Sunset Place'de oturmuş insanları iblis gibi bir yandan işe alıyor bir yandan kovuyordum. Mezbahadan farkı yoktu, Tanrı şahidimdir. Baştan aşağı anlamsızdı lanet şey. İnsan, malzeme ve emek ziyanı. Fonu ter ve sefaletle örülü korkunç bir komedi. Fakat casusluğu nasıl kabul ettiysem insanları işe alıp işten atmayı ve beraberinde gelen her şeyi öyle kabul ettim. Her şeye "Evet" diyordum. Müdür yardımcısı sakatlar işe alınmasın demişse sakatları işe almıyordum. Müdür yardımcısı kırk beş yaşın üstündeki bütün ulakların önceden haber verilmeden kovulmasını buyurmuşsa önceden haber vermeden kovuyordum onları. Benden istenen her şeyi yapıyordum, fakat bedelini ödemelerini gerektirecek şekilde. Grev olduğunda kollarımı kavuşturup fırtınanın dinmesini bekliyordum. Ne var ki ilkin bunun onlara pahalıya patlayacağından emin oluyordum. Tüm sistem o denli çürük, insanlık dışı, berbat, yozlaşmış ve karmaşıktı ki, biraz olsun anlam ve düzen katmak deha gerektiriyordu; insanca anlayış ve ilgiden söz etmiyorum bile. Amerikan işgücünün çürük sistemiyle karşı karşıya kalmıştım ve sistemin iki yanı da koftu. Stepneydim, iki tarafın da bana ihtiyacı yoktu, sömürmekten başka, Herkes sömürülüyordu – müdür ve tayfası görünmez güçler tarafından, çalışanlar memurlar tarafından ve bu şekilde sürüyordu, sistemin her halkasında. Sunset Place'deki küçük tüneğimden Amerikan toplumunu kuşbakışı görüyordum. Telefon rehberinin sayfalarım andırıyordu. Alfabetik, nümerik ve istatistiksel açıdan

anlamlı. Fakat yakından baktığında, sayfaları ayrı ayrı incelediğinde, tek bir bireye ve onu oluşturan şeylere odaklanıp da soluduğu havayı, yaşadığı hayatı, aldığı riskleri incelediğinde o denli umutsuz ve anlamsız bir şeyle karşılaşıyordun ki bir yanardağın içine bakmaktan beterdi. Amerikan yaşantısı gözlerinin önüne seriliveriyordu – ekonomik, siyasal, ahlaksal, sanatsal, istatistiksel ve patolojik açıdan. Yorgun bir kamışın üstünde bitmiş koca bir çıbanı andırıyordu. Hatta daha da kötüydü çünkü kamışa benzer bir şey göremiyordun artık. Geçmişte bir hayati olmuştu belki bu şeyin, bir şey üretmiş, bir anlık bir zevk vermişti en azından. Fakat benim oturduğum yerden bakınca en kurtlu peynirden bile daha çürük görünüyordu. Asıl şaşılacak şey kokunun onları alıp götürmemesiydi... Sürekli geçmiş zaman kullanıyorum, fakat şimdi de durum pek farklı değil tabii ki, daha beter hatta. Şimdi kokuyu tamamen içimize çekiyoruz hiç değilse.

Valeska sahnede belirinceye kadar birkaç kolordu oluşturacak sayıda ulağı işe alıp kovmuştum. Sunset Place'deki ofisim açık bir foseptik çukurundan farksızdı, öyle de kokuyordu zaten. Kendimi en öndeki sipere atmıştım ve aynı anda her yönden mermi yağıyordu üzerime. Bir kere, yerine geçtiğim adam bir hafta sonra kahrından öldü. Beni işe alıştırmak için bir hafta bekledi ve nalları dikti. Her şey o kadar çabuk gerçekleşti ki vicdan azabı duyacak zamanım olmadı. Ofise girdiğim andan itibaren kendimi uzun ve kesintisiz bir velvelenin içinde buluyordum. İşe gelişimden bir saat önce – hep geç geliyordum– mekân iş istemeye gelenlerle dolup taşmış oluyordu. Merdivenleri çıkarken dirseklerimi kullanıyor, ofise girebilmek için kimi zaman kaba kuvvete başvurmak zorunda kalıyordum. Şapkamı bile çıkaramadan bir düzine telefona cevap vermem gerekiyordu. Masamda üç telefon aparatı vardı ve hepsi aynı anda çalıyordu. İşin başına geçemeden fırçanın âlâsını yiyordum. Sıçmaya bile zaman yoktu – akşam saat altıya kadar. Hymie'nin durumu daha acıklıydı çünkü santrale bağlıydı. Sabah sekizden akşam altıya kadar oturup sevk irsaliyelerini dağıtıyordu. Sevk irsaliyesi, bir günlüğüne ya da daha kısa süreliğine bir ofisten başka ofise yollanan ulaklara verilen addı. Yüz bir şubenin herhangi birinin personel sıkıntısı çekmediği tek bir gün bile hatırlamıyorum. Hymie sevk irsaliyeleriyle satranç oynarken ben çılgın gibi gedikleri tıkamaya çalışıyordum. O gün mucizevî bir biçimde bütün boşlukları doldurmayı başarsam bile, ertesi sabah durum aynı oluyordu – ya da daha beter. İş

gücünün yaklaşık yüzde yirmisi daimi, gerisi gelip geçiciydi. Daimi çalışanlar yeni gelenleri uzaklaştırırdı. Daimi çalışanlar haftada kırk-elli, bazen altmış-yetmiş, bazen de yüz dolar kazanabiliyordu. Bu, memurların, hatta bazen müdürlerin kazandığından bile fazlaydı. Yenilere gelince, haftada on doları bile güçlükle kazanıyorlardı. Kimi bir saat çalıştıktan sonra işi bırakıyor, bir tomar telgrafı çöp kutusuna ya da kanalizasyona fırlatıyordu. İşi bıraktıklarında paralarını hemen istiyorlardı, ki olanaksızdı bu çünkü yürürlükte olan karmaşık muhasebe sisteminde bir ulağın ne kadar kazandığı on gün geçmeden saptanamıyordu. Başlarda adayları yanıma oturtup onlara her şeyi ayrıntılı bir biçimde anlatırdım. Sesim kısılıncaya kadar yaptım bunu. Sonra sadece gerekli şeyleri izah ederek güçten tasarruf etmeyi öğrendim. Bir kere, gençlerin çoğu doğuştan yalancı, üstelik sabıkalıydı. Çoğu tarafımızdan defalarca işe alınmış ve kovulmuştu. Kimi ulaklığı yeni bir iş bulmanın iyi bir yolu olarak görüyordu çünkü kendiliğinden gidemeyecekleri yüzlerce ofise giriş olanağı tanıyordu. Neyse ki kapıyı bekleyen ve başvuru formlarını dağıtan McGovern’ın gözleri kameradan farksızdı. Sonra arkamda duran ve o güne dek değirmenden geçmiş herkesin kaydının bulunduğu büyük defterler vardı. Daha çok karakollardaki sabıka kayıtlarını andırırdı o defterler; şu veya bu suça dair kırmızı tükenmezle alınmış notlarla doluydular. Eldeki kanıtlara bakılırsa işim zordu. Başvuran iki kişiden birinde hırsızlık, sahtekârlık, arbede, akıl hastalığı, sapıklık ya da geri zekâlılık durumu vardı. “Dikkat et – filancanın sarası var!” “Bu adamı işe alma – zenci!” “Aman dikkat, X’in Dannemora’da yatmışlığı var – ya da Sing Sing’de.”

Kuralları uygulasaydım hiç kimseyi işe alamazdım. Çabucak öğrenmek zorundaydım; kayıtlardan ve etrafımdaki insanlardan değil, deneyim sayesinde. Bir adayı değerlendirirken göz önünde bulundurmam gereken bin bir ayrıntı vardı ve hepsini aynı anda, süratle dikkate almak zorundaydım çünkü bir günde, Jack Robinson kadar hızlı bile olsan, işe alabileceğin insan sayısı belliydi. Ve kaç kişiyi işe alırsam alayım asla yeterli olmuyordu. Ertesi gün her şey en baştan başlıyordu. Bazılarını sadece bir gün dayanacaklarım bildiğim halde işe almak zorunda kalıyordum. Sistem baştan aşağı yanlıştı, fakat sistemi eleştirmek benim üstüme vazife değildi. Vazifem insanları işe almak ve işten kovmaktı. Dönmekte olan bir diskin merkezindeydim ve disk o kadar hızlı dönüyordu

ki hiçbir şey olduğu yerde kalamıyordu. Bir tamirciye ihtiyaç vardı aslında, fakat tepedekilerin mantığına göre sistemin işleyişinde herhangi bir sorun yoktu; her şey dört dörtlüktü, ancak geçici aksamalar söz konusuydu. Ve bu geçici aksamalar beraberlerinde epilepsi, hırsızlık, vandallık, sapıklık, zenciler, Yahudiler, fahişeler ve daha neler neler getiriyordu – kimi zaman da grev ve lokavt. Bu yüzden, bu mantık doğrultusunda büyük bir süpürge alıp ahırı güzelce süpürürdün ya da sopaya ve silaha sarılıp işlerin temelden yanlış gittiği yanılsamasından mustarip geri zekâlılarının akıllarını başlarına getirirdin. Arada sırada Tanrı'yla konuşmak ya da topluca ilahi söylemek iyi gelirdi – bazen küçük bir ikramiye bile gözden çıkarılırdı, o zaman da işler sözcüklere dökülemeyecek ölçüde kötüye gidiyor demekti. Fakat genel olarak önemli olan binlerini işe almak ve birilerini kovmaktı; insan ve cephane olduğu sürece ilerleyecek, siperleri süpürmeye devam edecektik. Bu arada Hymie müshil hapları yutup duruyordu – büzüğünü patlatmaya yetecek miktarlarda, ama büzüğünden geriye bir şey kalmamıştı artık, sıçtığını zannediyordu sadece. Aslında trans halindeydi zavallı küçük pislik. Her biri efsanevi, değilse bile farazi bir ulak kadrosuna sahip yüz bir şubeyle ilgilenmesi gerekiyordu. Ulakların gerçek ya da gerçek dışı olması bir şey değiştirmiyordu çünkü Hymie yine de onları sabahtan akşama kadar bir yerlere göndermek zorundaydı. O bunu yaparken ben de gedikleri tıkamaya çalışıyordum, ama onlar da hayaliydi çünkü belli bir şubeye gönderilmiş ulağın oraya bugün mü yoksa yarın mı gideceğini ya da gitmeyeceğini kim bilebilirdi? Kimi metroda ya da gökdelenlerin altındaki labirentte kayboluyor, kimi bütün gün trenle bir ileri bir geri gidip geliyordu. Üstünde üniforma varsa tren bedavaydı ve gün boyu trende bir ileri bir geri gidip gelmenin keyfine daha önce hiç varmamışlardı. Kimi Staten Adası'na gitmek üzere yola çıkıp kendini Canarsie'de buluyor ya da polis tarafından koma halinde bize geri getiriliyordu. Kimi nerede yaşadığını unutup sırra kadem basıyordu. New York'ta işe aldığımız biri, bir ay sonra, her şey kurallara uygunmuşçasına Philadeîphia'da ortaya çıkabiliyordu. Kimi gitmesi gereken adrese doğru yola çıkıyor, ama yolda gazete satmanın daha iyi olduğuna karar verip bizim verdiğimiz üniformayla gazete satmaya başlıyordu, yakalanıncaya kadar. Kimi ise, tuhaf bir korunma içgüdüsünün etkisiyle doğrudan müşahede odasına yollanıyordu.

Sabah işe geldiğinde Hymie derhal kalemlerini yontmaya koyulurdu; gelen telefonlara aldırmaksızın, dini bir vazifeyi yerine getiriyormuşçasına yapardı bunu. Bana daha sonra izah ettiğine göre, kalemlerini derhal yontmazsa bir daha yontma fırsatı bulamıyordu. Ondan sonra havanın nasıl olduğuna bakmak için pencereden dışarı bir göz atar, ardından yeni yontulmuş kalemlerden birini alıp yanında bulundurduğu listenin tepesine bir kutu çizer ve içine hava durumunu not ederdi Bana bunun çoğu zaman işe yarar bir kanıt oluşturduğunu izah etmişti. Örneğin yerde bir metre kalınlığında kar varsa şeytanın kendisi bile sevk irsaliyelerini gerektiği kadar hızlı dağıtmadığı için mazur görülebilirdi. Dolayısıyla böyle günlerde personel müdürü de bütün gedikleri dolduramadığı için suçlanamazdı, öyle değil mi? Fakat kalemlerini yonttuktan sonra santrali çalıştıracağına neden ilk iş gidip sıçmadığı benim için bir muammaydı. Bunu da bana daha sonra izah etti. Her neyse, gün her zaman karmaşayla, yakınmayla, kabızlıkla ve personel açığıyla başlardı. Ayrıca osuruk ve ağız kokusuyla, yıpranmış sinirlerle, epilepsiyle, düşük ücretlerle, aşınmış ayakkabılarla, nasırlarla, şişmiş ayak parmaklarıyla, düztabanlar ve düşük ayaklarla, kayıp cüzdanlarla, kaybedilmiş ya da yürütülmüş dolma kalemlerle, kanalizasyonda yüzen telgraflarla, genel müdürden tehditler ve genel müdür yardımcısından öğütlerle, tartışma ve hırgürle, sağanaklar ve kırılan telgraf direkleriyle, verimlilik yöntemleriyle, işlerin yoluna gireceği umudu ve asla gelmeyen ikramiye dualarıyla. Yeni ulaklar hadlerini aşıyor ve makineli tüfekle taranıyor, eski ulaklar giderek daha derine kazıyorlardı, bir parça peyniri kemiren fareler misali. Kimse memnun değildi, bilhassa halk. San Francisco'ya telgraf çekmek on dakika sürüyordu, fakat ulaşması bir yılı bulabilir, telgraf gönderildiği adrese asla ulaşmayabilirdi.

Amerika'nın her yerindeki emekçi gençlerin moralini yükseltmeye kararlı olan YMCA[2] öğle saatlerinde toplantılar düzenliyordu; William Carnegie Asterbilt Junior'ın ibadet üzerine yapacağı beş dakikalık konuşmayı dinlemek üzere iyi giyimlilerinden birkaç genç seçip göndermek istemez miydim? Sosyal Yardım Derneği şartlı tahliye edilmiş ve ulaklık da dahil olmak üzere her tür hizmette çalışmaya hazır örnek mahkumlar hakkında konuşmak için onlara birkaç dakika ayırıp ayıramayacağımı bilmek istiyordu. Yahudi Hayırseverler Derneği'nden Bayan Guggenhoffer bütün fertleri yatalak, sakat veya engelli olan bazı ailelerin geçimine katkıda

bulunabilirsem bana minnettar kalacağını söylüyordu. Erkek Çocuk Sığınmaevi'nden Bay Haggerty elinde tam bana göre birkaç delikanlı bulunduğundan emindi, yeter ki onlara, anneleri ya da babaları tarafından taciz edilmiş bu çocuklara bir fırsat tanıyayım. New York valisi ekteki mektubun her konuda kefil olacağı hamiline yardımcı olmamı rica ediyordu – neden kendisinin ona iş vermediği bir muamma. Adamın teki omzumun üstünden eğilip bana, "Ben her şeyi anlar, fakat ben sesleri duymaz," yazılı bir kâğıt parçası uzatmakta. Luther Winifred onun hemen yanında duruyor, yırtık pırtık ceketini çengelli iğnelerle tutturmuş. Luther 2/7 Kızılderili, 5/7 Alman–Amerikan, öyle diyor. Crow kabilesine mensup, Montana'lı Crow'lardan. Son olarak pencere panjuru montajında çalışmış, fakat pantolonunun kıçı aşınmış ve artık kadınların önünde merdivene tırmanmaya utanıyormuş. Hastaneden çıkalı birkaç gün olmuş, bu yüzden biraz halsiz, ama telgraf taşıyacak kadar gücü varmış, öyle sanıyor.

Sonra Ferdinand Mish var – onu unutmak mümkün mü? Benimle iki kelime edebilmek için sabahtan beri sıra bekliyor. Adıma gönderdiği mektupların hiçbirine yanıt vermedim. Adil mi bu, diye soruyor tatlılıkla. Tabii ki değil. Bana en son hademe olarak çalıştığı Grand Concourse'taki Kedi ve Köpek Hastanesi'nden yolladığı mektubu hayal meyal hatırlıyorum. İşinden ayrıldığına pişman olduğunu yazmıştı, fakat buna, "babasının ona karşı son derece katı davranıp eğlenmesine ya da dış dünyadan zevk almasına izin vermemesi," neden olmuştu. "Şimdi yirmi beş yaşındayım " diye yazmıştı, "artık babamla yatmamam gerekir, değil mi? Sizin gerçek bir beyefendi olduğunuzu biliyorum ve ben de artık bağımsızım, bu yüzden..." McGovern, kıdemli kapı görevlisi, Ferdinand'ın yanında durmuş ona bir işaret çakmamı bekliyor. Ferdinand'ı kapıya koyma niyetinde – beş yıl önce üstünde üniformayla merkez ofisin önünde sara krizi geçirdiği zamanı hatırlıyor, Hayır, kahretsin, yapamam! Bir fırsat tanımalıyım bu zavallı piçe. Belki Çin Mahallesine gönderirim onu, orada fazla hareket olmaz. Bu arada Ferdinand arka odada üniformasını giyerken "şirketi başarılı kılmakta yardımcı olmak isteyen" yetim bir oğlan kafamı ütülemekte. Ona bir fırsat tanırsam her pazar kiliseye gittiğinde benim için dua edeceğini söylüyor, şartlı tahliye memurunu görmek zorunda olduğu pazarlar hariç. Hiçbir suçu yokmuş, dediğine göre. Adamı şöyle bir itmiş ve adam başının üstüne düşüp ölüvermiş. *Sıradaki:* Cebelitarık'tan eski bir konsolos. El yazısı çok

güzel – fazla güzel. Beni günün sonunda görmesini söylüyorum – bir bit yeniği var adamda. Bu arada Ferdinand soyunma odasında sara krizi geçiriyor. Büyük şans! Metrodayken, şapkasında sicil numarasıyla falan geçirseydi beni kapıya koyarlardı. *Sıradaki:* Tek kollu ve McGovern ona kapıyı gösterdiği için öfkeden kudurmuş olan bir adam. “Ne demek efendim! Gücüm yerinde, sağlıklı görünmüyor muyum?” diye bağırıyor ve gücünün yerinde olduğunu kanıtlamak için İskemleyi tek koluyla kaldırdığı gibi yere çarpıp parçalıyor. Masama dönüyor ve üstünde bana gelmiş bir telgraf buluyorum. Açıyorum. Güney Batı ofisinden, 2459 numaralı eski ulak Blasini’den geliyor. “İşi bu kadar erken bırakmak zorunda kaldığım için özür dilerim, fakat karakterime uymadı, ben gerçek bir emek ve tutumluluk âşığıyım, fakat bazen kişisel gururumuzu bastırmayı başaramayız.” Siktir!

Başlarda, yukarıdan ve aşağıdan gelen baskılara rağmen oldukça hevesliydim. Müdür yardımcısının hoşuna gitsin ya da gitmesin uygulamayı düşündüğüm bazı fikirler vardı. On günde bir ofise çağrılıyor ve “fazla yufka yürekli” olmakla suçlanıyordum. Cebimde asla para olmuyordu, fakat başkalarının parasını dilediğim gibi harcıyordum. Patron olduğum sürece kredim vardı. Sürekli birilerine para veriyordum; giysilerimi, çarşaflarımı, kitaplarımı, fuzuli olan her şeyimi dağıtıyordum. Bana kalsaydı şirketi verirdim beni kemiren zavallı pisliklere. Benden on sent isteyene yarım dolar, bir dolar isteyene beş veriyordum. Ne kadar para verdiğim sikimde değildi çünkü ödünç alıp vermek zavallı şeytanları reddetmekten daha kolaydı. Ömrümde bu denli sefil bir insan topluluğu görmedim ve bir daha görmeyeceğimi umuyorum. İnsan her yerde yoksul – hep öyleydi ve öyle olacak. Ve bu korkunç yoksulluğun altında bir alev var, genellikle gözle görülemeyecek kadar kısık bir alev. Yine de orada ve kişide üfleyecek cesaret varsa yangına dönüşebilir. Sürekli fazla yumuşak olmamam, fazla duygusal olmamam, fazla merhametli olmamam söyleniyordu. Kesin ol! Katı ol! Böyle uyarıyorlardı beni. Canları cehenneme, dedim kendi kendime; cömert ve esnek olacağım, bağışlayıcı olacağım, hoşgörülü olacağım, müşfik olacağım. Başlarda herkesi sonuna kadar dinliyordum; onlara iş vermesem bile para veriyor, param yoksa sigara ya da cesaret veriyordum, Ama veriyordum! Etkisi baş döndürücüydü, İyilik yapmanın, müşfik sözler söylemenin doğurabileceği sonuçları kimse tahmin edemez.

Minnete, iyi dileklere, davetlere, acınası küçük armağanlara boğuyorlardı beni. Stepne değil de gerçekten güç sahibi olsaydım neler başarırdım kim bilir. Kuzey Amerika Kozmodemonik Telgraf Şirketi'ni bütün insanlığı Tanrıya yaklaştırmak için kullanabilir, Kuzey ve Güney Amerika'yı değiştirebilirdim, Sömürgeleri ve Kanada'yı da, İşin sırrım çözmüştüm: Cömert ol, müşfik ol, sabırlı ol. Beş kişinin işini yapıyordum. Üç yıl boyunca doğru dürüst uyuduğumu hatırlamıyorum. Kendi adıma hiçbir şeyim yoktu. Bazı sabahlar karımdan borç almaktan ya da çocuğun kumbarasını patlatmaktan o kadar utanırdım ki yol paramı metro girişindeki kör gazeteciden yürütürdüm. Herkese o kadar çok borcum vardı ki yirmi yıl çalışsam hepsini ödeyemezdim, Parası olandan alıyor ve ihtiyacı olana veriyordum; doğrusu buydu, bugün aynı konumda olsam yine aynı şeyi yaparım.

Yeni alınan çalışanların sayısını büyük ölçüde düşürmek gibi mucizevî bir işi bile başarmıştım. Çabalarımı destekleyeceklerine beni baltaladılar, Zirvedekilerin mantığına göre istihdam oranındaki düşüş maaşların yüksekliğinden kaynaklanıyordu, Maaşları düşürdüler. Kovanın dibini tekmelemekten farksızdı. Bütün yapı dağılıp üstüme çöktü. Sonra hiçbir şey olmamış gibi boşlukların hemen doldurulmasını istediler. Darbeyi biraz yumuşatmak için Yahudilerin yüzdesini artırabileceğimi ima ettiler, arada sırada sakat birini de alabilirdim belki, iş görecek gibiyse – şunu yapabilirdim, bunu yapabilirdim, daha önce bana kurallara aykırı olduğunu söyledikleri şeyleri artık yapabilirdim, O kadar öfkelendim ki önüme geleni işe almaya başladım: Telgraf iletmek için gereken bir nebze zekâyı aşılayabilecek olsaydım yaban atlarıyla gorilleri bile alırdım işe. Birkaç gün önce kapanış saatinde sadece beş–altı boş yer kalmıştı. Şimdi üç yüz, dört yüz, beş yüz boş yer oluyordu. Kum gibi eksiliyorlardı, harikuladeydi. Orada oturup hiçbir şey sormadan alayını işe alıyordum – zencileri, Yalıudileri, felçlileri, sabıkalıları, fahişeleri, manyakları, sapıkları, geri zekâlıları; yeter ki karşımdaki iki bacağının üstünde durabilsin ve elinde telgraf tutabilsin. Yüz bir şubenin müdürlerinin korkudan ödleri patlıyordu. Ben gülüyordum. Yarattığım korkunç karmaşayı düşünerek bütün gün gülüyordum. Kentin her yanından şikâyet yağıyordu. Hizmet sekteye uğramış, kabız olmuş, boğulmuştu. Bir katır bile adrese benim koşum taktığım tiplerden daha çabuk ulaşırdı.

Yeni güne dair en güzel şey kadınlara da ulaklık yapma fırsatının tanınması oldu. Mekânın havasını bütünüyle değiştirdi. Özellikle Hymie için gerçek bir lütuftu bu. Sevk irsaliyelerini dağıtırken beni görebilmek için santralin yerini değiştirdi. İş temposundaki artışa rağmen kamışı inmek bilmiyordu. İşe gülümseyerek geliyor, bütün gün gülümsemeye devam ediyordu. Cennetteydi. Günün sonunda elimde denemeye değer beş–altı hatun olurdu mutlaka. Oyun onları oyalamaya dayalıydı; iş vaat etmek, fakat işi vermeden önce bedava bir sikiş çıkarmak. Ufak bir yem atmak genellikle geceleyin onları ofise getirip soyunma odasındaki çinko kaplama masanın üstünde becermeye yetiyordu. Kimi zaman başa geldiği üzere güzel bir daireleri de varsa, o zaman onları eve götürüp işlerini yatakta bitiriyorduk. İçmekten hazzediyorlarsa Hymie yanında bir şişe içki getiriyordu. İyiyseler ve paraya gerçekten ihtiyaçları varsa Hymie cebinden dolgun bir tomar çıkarıp duruma göre bir beşlik ya da onluk atıyordu. Hymie’nin sürekli olarak yanında taşıdığı tomarı düşününce ağzım sulanıyor. Parayı nereden bulurdu bilmiyorum çünkü şirkette en düşük maaşı o alıyordu. Fakat tomar her zaman cebindeydi ve ne zaman para istesem verirdi. Bir keresinde nasıl olduysa bir ikramiye aldık ve Hymie’den aldığım parayı son kuruşuna kadar ödedim – bu onu o kadar şaşırttı ki o gece beni Deimonica’ya götürüp bir servet harcadı: O kadarla da kalmadı, ertesi gün bana şapka, gömlek ve eldiven satın almakta ısrar etti. İstersem evine gelip karısını düzebileceğimi bile ima etti, fakat bir süredir yumurtalıklarıyla sorun yaşadığını söyleyerek beni uyardı.

Hymie ve McGovern’a ek olarak kendime geceleri sık sık bizimle yemeğe çıkan iki sarışın yardımcı edinmiştim. Bir de O’Mara vardı, Filipinler’den yeni dönmüş olan, başyardımcı konumuna getirdiğim eski bir dost. Steve Romero vardı sonra, herhangi bir sorun yaşama ihtimaline karşı yanımda bulundurduğum damızlık bir boğa. Ve O’Rourke, mesai bitiminde bana rapor veren şirket dedektifi. Son olarak ekibe bir adam daha kattım – Kronski, patolojik vakalara saplantılı bir ilgi duyan genç bir tıp öğrencisi. Bizde patolojik vakadan bol bir şey yoktu. Şirketi ne pahasına olursa olsun sikme arzusuyla bir araya gelmiş neşeli bir ekiptik. Ve şirketi sikerken bir yandan da ortalıkta kim varsa onları da sikiyorduk. O’Rourke hariç çünkü onun korumak zorunda olduğu saygınlığı vardı, ayrıca prostatıyla sorun yaşadığı için sikişe ilgisini yitirmişti. Fakat prens gibi adamdı O’Rourke,

sözcüklerle anlatılamayacak kadar cömertti. Bizi sık sık akşam yemeğine davet ederdi ve başımız sıkıştığında doğruca ona giderdik.

Birkaç yıl geçip gittikten sonra Sunset Place'de durum böyleydi. İnsanlığa doymuş, envaı çeşit deneyimle dolup taşmıştım. Ayık zamanlarımda ileride deneyimlerimi kaydetme fırsatı bulacak olursam yararlanmayı düşündüğüm notlar alıyordum. Biraz soluklanmayı bekliyordum. Derken bir gün, tesadüfen, ufak tefek bir ihmalkârlığımdan ötürü fırçalanmak üzere huzuruna çağrıldığım müdür yardımcısının bir cümlesi aklıma takıldı. Günün birinde ulaklar hakkında Horatio Alger[3] üslubunda bir kitap yazıldığını görmek isteyeceğini söyledi ve bunu belki benim yapabileceğime dair bir imada bulundu. Adamın budalalığı karşısında öfkeden kudurdum, ama bir yandan da hoşuma gitti çünkü hikâyeyi herkese anlatıp rahatlamaya can atıyordum. Seni yaşlı puşt seni, diye geçirdim. İçimden, ben yazıncaya kadar bekle hele... Öyle bir Horatio Alger kitabı yazacağım ki... Bekle de gör! Başım dönüyordu ofisinden çıkarken. O güne dek tezgâhımdan geçmiş erkek, kadın ve çocuk ordusunu düşündüm; ağlarken, yalvarırken, dilenirken, ayaklarıma kapanırken, küfrederken, tükürürken, tehdit ederken canlandılar gözümde. Ortalığa saçılmış bu yük arabalarının anayolda bıraktıkları izleri, giysileri paçavraya dönmüş ebeveynleri, boş kömür sandığını, taşmakta olan lavaboyu, rutubetli duvarları, o rutubetli duvarların üzerinde çılgın gibi koşuşturan hamamböceklerini gördüm; bütün bu insanları çarpık cüceler gibi aksayarak yürürken ya da sara nöbetiyle geriye devrilirken gördüm; ağızları seğiriyor, dudaklarından salyalar akmakta, uzuvları kasılmış. Duvarların yıkıldığını, böceklerin kanatlı bir sıvı misali dışarı aktığını gördüm. Bu arada zirvedekiler o katı mantıklarıyla fırtınanın dinmesini bekliyorlardı. Ayaklarını masalarının üstüne uzatmış kocaman purolarını tüttürürken sistemin geçici olarak arızalandığını söylüyor, kendilerinden gayet memnun bir halde bekliyorlardı. Horatio Alger kahramanını gördüm, hasta bir Amerika'nın düşlediği o adım adım yükselişi; Önce ulak, sonra operatör, sonra idareci, sonra müfettiş, sonra yönetici, sonra genel müdür yardımcısı, sonra genel müdür, sonra tröst patronu, sonra içki kaçakçısı, sonra Amerika Tanrısı, para tanrısı, tanrıların tanrısı, hamurun hamuru, yükselmiş hiçlik, önünde ve ardında doksan yedi bin basamak bulunan koca bir sıfır. Bok

herifler diye geçirdim içimden, on iki küçük adamın bir fotoğrafını çekeceğim sizin için; basamaksız sıfırlar, çürümekte olan yapınızın temelini kemirmekte olan on iki solucan. Horatio Alger'in kıyametin ertesindeki görünümünü sunacağım size, bütün pislikler temizlendikten sonraki halini.

Dünyanın her yerinden geliyor ve imdat çağrılarına yanıt vermemi bekliyorlardı. İlkeller haricinde ulak ordumuzda temsil edilmeyen bir ırk yoktu. Ainular, Maoriler, Papualılar, Vedalar, Laponlar, Zulular, Patagonyalılar, İgorotlar, Hottentotlar, Iharegler, yitik Tazmanyaîılar, yitik Grimaldililer ve yitik Atlantisliler dışında hemen hemen dünyanın her ırkından bir temsilci bulunuyordu. Güneşe tapmayı sürdüren iki kardeş vardı, eski Asur dünyasından iki Nasturi; Malta'dan Malta ikizleri vardı, Maya soyundan gelen bir de Yucatan'lı; şu küçük esmer Filipinli kardeşlerimizden birkaç tane vardı, Habeşistan'dan birkaç Etiyopyalı; Arjantin bozkırlarından gelme adamlar, dara düşmüş Montana'h kovboylar vardı; Yunanlılar, Letonyalılar, Polonyalılar, Hırvatlar, Slovenler, Ukraynalılar, Çekler, İspanyollar, Galliler, Finliler, İsveçliler, Ruslar, Danimarkalılar, Meksikalılar, Porto Rikolular, Kübalılar, Uruguaylılar, Brezilyalılar, Avustralyalılar, İranlılar, Japonlar, Çinliler, Javahlar, Mısırlılar, Altın Sahilden ve Fildişi Sahilleri'nden Afrikalılar, Hindular, Ermeniler, Türkler, Araplar, Almanlar, İrlandalılar, İngilizler, Kanadalılar. Ve bol miktarda İtalyan ve Yahudi vardı. Tek bir Fransız hatırlıyorum, o da üç saat dayanabilmişti. Birkaç Kızılderili vardı, Çeroki daha çok. Hiç Tibetli yoktu ama, Eskimo da. Hayatta tahayyül edemeyeceğim adlar ve çivi yazısından tutun da Çinlilerin karmaşık ve şaşırtıcı güzellikteki kaligrafisine kadar uzanan el yazıları gördüm. Eskiden Mısırolog, botanikçi, cerrah, altın arayıcısı, Doğu dilleri profesörü, müzisyen, mühendis, fizikçi, astronom, antropolog, kimyager, matematikçi, belediye başkam, vali, gardiyan, sığırtmaç, oduncu, gemici, liman işçisi, perçinci, dişçi, ressam, heykeltıraş, tesisatçı, mimar, torbacı, kürtajcı, beyaz kadın taciri, dalgıç, baca tamircisi, çiftçi, takım elbise satıcısı, tuzakçı, fener bekçisi, pezevenk, belediye meclisi üyesi, senatör olan adamların iş için yalvardıklarına tanık oldum. Aklınıza hayalinize gelebilecek her meslekten insan, hepsi sefalete düşmüş; iş dilenenler, sigara dilenenler, yol parası ve *'Bir fırsat, Tanrı aşkına, sadece bir fırsat!'* dilenenler. Aziz gibi insanlar gördüm ve tamdım, bu dünyada aziz varsa şayet; bilginler tamdım ve onlarla sohbet ettim.

Tanrı'yı bile bir fırsata layık olduklarına ikna edebilecek, bağırsaklarında ilahi bir ateş taşıyan adamlar gördüm; Kozmobilmemne Telgraf Şirketi'nin başkan yardımcısını ikna edemediler ama. Masama perçinlenmiştim, fakat dünyayı ışık hızıyla dolandım ve her yerde aynı olduğunu keşfettim – açlık, aşağılanma, cehalet, ahlâksızlık, açgözlülük, sahtekârlık, gasp, işkence, despotluk, insanın insana zulmü, pranga, koşum, yular, kırbaç, mahmuz. Kalibre yükseldikçe insan alçalıyordu. New York sokaklarında aşağılayıcı bir kisveye bürünmüş dolanıyordu insanlar; horlananlar, pislikler; angut gibi yürüyorlardı, penguenler gibi, eğitilmiş foklar gibi, sabırlı eşekler gibi, çılgın goriller gibi, önlerindeki yemi kemiren uysal manyaklar gibi, vals yapan fareler gibi, kobaylar gibi, sincaplar gibi, tavşanlar gibi; pek çoğu da dünyayı yönetebilecek ve bugüne dek yazılmış en muhteşem kitabı yazabilecek donanıma sahipti. Tanıdığım bazı İranlıları, Hinduları, Arapları düşününce; sergiledikleri kişilikleri, zarafetlerini, şefkatlerini, zekâlarını, *kutsallıklarım* düşününce dünyanın beyaz fatihlerine, yozlaşmış Britanyalılara, dik kafalı Alınanlara, kendini beğenmiş Fransızlara tükürmek geliyor içimden. Dünya duyarlı, devasa bir varlık, insanla dolup taşan bir gezegen; kendini kem küm ederek, kekeleyerek ifade eden, yaşayan bir gezegen; beyaz ırka ya da siyah ırka ya da sarı ırka ya da yitik mavi ırka değil *insana* ait ve Tanrı katında bütün insanlar eşittir, her birine de bir fırsat tanınacaktır, şimdi değilse bile bir milyon yıl sonra. Filipinli küçük esmer kardeşler bir kez daha serpilecekler, Kuzey ve Güney Amerika'nın katledilmiş Kızılderilileri bir gün tekrar canlanıp şimdi yerinde ateş ve veba geğiren kentlerin bulunduğu ovalarda at koşturacaklar. Son sözü kim söyler? İnsan! Dünya ona ait çünkü o dünyanın kendisi; onun toprağı, suyu, havası, mineralleri ile bitkilerinin özü ve ruhu; ki evrenseldir, ölümsüzdür, bütün gezegenlerin ruhudur ve kendini onun aracılığıyla değiştirir; sayısız işaret ve simge aracılığı, sayısız tezahür ile. Bekleyin, kozmobilmemne telgraf bokları; yukarıda oturmuş tesisatın onarılmasını bekleyen iblisler, bekleyin; dünyayı çatal tırnaklarıyla, aletleriyle, silahlarıyla, hastalık bulaştıran mikroplarıyla kirleten rezil, beyaz fatihler, bekleyin; bir eli yağda bir eli balda keyif çatanlar, bekleyin, bitmedi henüz. Son insan sözünü söylemeden bitmez. Adalet son duyarlı moleküle kadar yerini bulmalı – *ve bulacak!* Hiçbir şey kimsenin yanına kâr kalmaz, hele ki Kuzey Amerika'nın kozmobilmemne boklarının yanma.

İzne çıkma zamanım geldiğinde –şirketi başarıya taşımaya o kadar hevesliydim ki üç yıl boyunca izin kullanmamıştım!– iki hafta yerine üç haftalık izin aldım ve on iki küçük adama dair bir kitap yazdım. Kesintisiz yazdım; günde beş, yedi, bazen sekiz bin sözcük. Her şeyi bir kerede –bir kitapta– yazıp ondan sonra yere yığılmak gerektiğini sanıyordum. Yazmaya dair hiçbir şey bilmiyordum. Ödüm bokuma karışıyordu, fakat Horatio Alger'i Amerika'nın bilincinden silmeye kararlıydım. Bugüne dek yazılmış en kötü kitaptı muhtemelen yazdığım. Fazla kalın ve baştan sona kusurlu bir iş. Ancak ilk kitabımdı ve ona âşık olmuştum. Param olsaydı, Gide gibi, onu kendim yayınlardım. Whitman'ın cesaretine sahip olsaydım kapı kapı dolaşıp satardım onu. Kime okuttuysam berbat olduğunu söyledi. Yazma fikrinden vazgeçmek zorunda kaldım. Yazarın kendi imzasını atmadan önce pek çok kitap yazması gerektiğini öğrenmem gerekiyordu, Balzac'ın öğrendiği gibi. İnsanın her şeyden vazgeçip sadece yazması gerektiğini öğrenmem gerekiyordu; dünyada herkes bırakmanı öğütlese, kimse sana inanmasa bile yazmalıydın, yazmalıydın, yazmalıydın. Bir süre sonra öğrendim de. Belki de insan sırf kimse ona inanmadığı için yazıyordu. Kitabın yetersiz, kusurlu, berbat, *korkunç* olması doğaldı. Daha en başında, bir dâhinin her şeyin sonunda girişeceği işe kalkışmıştım. Son sözü baştan söylemek istemiştim. Saçma ve acıklıydı. Büyük bir hezimetti, fakat omurgama demir, kanıma sülfür kattı. Başarısızlığın ne olduğunu anladım en azından. Büyük bir işe kalkışmanın ne olduğunu anladım. Bugün, o kitabı hangi koşullarda yazdığımı, biçimlendirmeye çalıştığım malzemenin büyüklüğünü düşününce kendi sırtımı sıvazlıyor, kendime en yüksek notu veriyorum. Bu işi yüzüme gözüme bulaştırdığım için kendimle gurur duyuyorum; başarsaydım canavara dönüşürdüm. Bazen, not defterlerime baktığımda, hakkında yazmayı düşündüğüm bütün o adları gördüğümde başım döner. O adamların her biri bana kendi dünyasıyla geliyor, gelip yükünü masamın üstüne bırakıyor ve benden o yükü kaldırıp kendi omuzlarıma yüklememi bekliyordu. Kendime bir dünya yaratacak vaktim yoktu; Atlas gibi durmam gerekiyordu: ayaklarım filin sırtında. Fil, kaplumbağanın sırtında duruyordu ve kaplumbağanın neyin üstünde durduğunu sorgulayacak olsaydım delirirdim.

O zamanlar "olguların" dışında herhangi bir şey düşünmeye cesaret edemiyordum. Olguların altında yatana bakabilmek için sanatçı olmam

gerekirdi ve insan bir gecede sanatçı olmuyordu. Önce ezilmek, bakış açındaki çelişen noktaları yok etmelisin. Birey olarak tekrar doğabilmek için insan olarak dünyadan silinmelisin, Benliğin son ortak paydasından yukarıya yükselebilmek için kömürleşmek ve mineralleşmelisin. Varlığının kökünden beslenebilmek için acıma duygusunu aşmalısın. “Olgulardan” yola çıkarak yeni bir cennet, yeni bir dünya yaratılamaz. “Olgular” yoktur – tek bir *olgu* vardır, o da her insanın, dünyanın her yerinde yaşayan herkesin kutsanmaya doğru yol aldığıdır. Kimi uzun yoldan gider, kimi kısa yoldan. Herkes kendi kaderini kendince çizer ve hiç kimse bu konuda bir şey yapamaz; müşfik, cömert ve sabırlı olmaktan başka. O zaman heyecanımla izah edemediğim fakat bugün nezdimde açıklığa kavuşmuş olan bazı şeyler var. Örneğin Carnahan, hakkında yazmayı seçtiğim on iki küçük adamdan biri. Örnek ulak denilebilecek biriydi. Seçkin bir üniversiteden mezundu, aklı başındaydı ve emsal teşkil edecek bir kişiliğe sahipti. Günde on sekiz–yirmi saat çalışır, bütün ulaklardan daha çok para kazanırdı. Telgraf taşıdığı insanlar onu göklere çıkaran mektuplar yazarlardı; gayet iyi iş teklifleri aldığı halde şu ya da bu nedenle hepsini reddederdi. Tutumlu yaşar, gelirinin büyük kısmını başka bir kentte oturan karısına ve çocuklarına gönderirdi. İki kötü alışkanlığı vardı – alkol ve başarma arzusu. Bir yıl boyunca içmeden durabilirdi, fakat bir yudum almaya görsün... Borsada iki kez parsayı toplamış olmasına rağmen benden iş istediğinde küçük bir kasabada kilise hademeliğinden öteye gidememişti. Kutsal şaraba dadanıp sabaha kadar kilisenin çanlarını çaldığı için o işten de kovulmuştu. İçten, samimi, dürüst biriydi. Ona güvenim tamdı ve kusursuz sicili duyduğum güveni doğruluyordu. Buna rağmen karısını ve çocuklarını soğukkanlılıkla vurduktan sonra kendine sıktı. Neyse ki hiçbiri ölmedi; hep birlikte hastanede yattılar ve iyileştiler. Carnahan hastaneden cezaevine nakledildikten sonra yardımını istemek için karısına gittim. Kati surette reddetti. Carnahan’ın bu dünyaya gelmiş en kötü, en acımasız orospu çocuğu olduğunu ve asıldığını görmek istediğini söyledi. İki gün yalvardım ona, fakat bu konuda kararlıydı. Cezaevine gidip Carnahan ile tel kafesin ardından görüştüm. Hâlihazırda yetkililerin gözüne girmiş olduğunu ve ona bazı ayrıcalıklar tanındığını keşfettim. Hiç de kederli görünmüyordu, aksine cezaevinde yatacağı zamanı kendini satış konusunda eğiterek değerlendirmek için sabırsızlanıyordu. Salıverildikten sonra Amerika’nın en iyi satışçısı olacaktı. Mutlu olduğu bile iddia edilebilirdi. Onun için

kaygılanmamamı, başının çaresine bakabileceğini söyledi. Herkes ona iyi davranıyordu, hiçbir şikâyeti yoktu. Şaşkındım yanından ayrıldığımda. Yakınlardaki plaja gidip yüzmeye karar verdim. Her şey bambaşka görünüyordu gözüme. Carnahan zihnimi o kadar meşgul etmişti ki az kalsın eve dönmeyi unutacaktım. Başına gelenlerin hayrına olmadığını kim söyleyebilirdi? Cezaevinden satışçı olarak değil de dört dörtlük bir *evangelist* olarak çıkardı belki. Ve kimse ona yardım edemezdi çünkü kaderini kendi bildiğince çiziyordu.

Bir başkası vardı, Guptal adında bir Hintli. İyilik timsali olmakla kalmıyordu adam; resmen azizdi. Sefil, küçük odasında tek başına çaldığı flütüyle tutkulu bir ilişkisi vardı. Günün birinde çıplak, gırtlağı bir kulağından ötekine kadar kesilmiş halde bulundu, flütü de yatakta yanındaydı. Cenazesinde, onu öldüren kapıcının karısı da dahil olmak üzere hüngür hüngür ağlayan çok sayıda kadın vardı. Hayatı boyunca kimseyi incitmemiş, kimseden hiçbir şey almamış, sadece huzur ve sevgi yaymak için Amerika'ya gelme hatasını işlemiş olan Guptal. Bugüne dek tanıdığım en uysal ve kutsal insan olan bu genç adama dair bir kitap yazabilirdim.

Dave Olinski vardı sonra, işten başka bir şey düşünmeyen, sadık ve çalışkan ulaklardan biri. Tek fakat ölümcül bir kusuru vardı – çok konuşurdu. Bana geldiğinde dünyayı yedi kere dolanmıştı. Para kazanmak için yapmadığı kalmamıştı. Aşağı yukarı on iki lisan biliyor ve yabancı dil yeteneğiyle oldukça gurur duyuyordu. İyi niyeti ve gayretkeşliği kendi felaketine neden olan adamlardan biriydi. Herkese yardım etmek, herkese nasıl başarılı olunduğunu göstermek istiyordu. Ona verebildiğimizden daha fazla iş isterdi bizden – iş söz konusu olduğunda gözü doymak bilmezdi. Onu Doğu Yakası ofisine gönderdiğimde hırgüre meyilli bir bölgede çalışacağını söyleyip uyarmalıydım belki, fakat öylesine bilgiç tavırlar içindeydi ve dil biliyor diye o bölgede çalışmaya o kadar hevesliydi ki bir şey demedim. İçimden, yakında öğrenirsin, diye geçirdim. Gerçekten de başının belaya girmesi için uzun zaman geçmesi gerekmedi. Bir gün kabadayı Yahudi gençlerinden biri ofise girip ondan boş kâğıt istemiş. Dave ona daha kibar olması gerektiğini söylemiş ve cevaben kulağının üstüne bir yumruk inmiş. Yumruk çenesinin iyice düşmesine neden olmuş ve bunun üstüne öyle bir dayak yemiş ki dişleri gırtlağına dökülmüş, çene kemiği üç yerden kırılmış. Yine de çenesini kapatmayı becerememiş. Karakola gidip şikâyetçi olmuş. Bir

hafta sonra, banklardan birine oturmuş uyuklarken birkaç serseri içeri dalıp onu öldüresiye dövmüş. Kafasına öyle bir vurmuşlar ki beyni omlete dönmüş, işi sağlama almak için bir de kasayı boşaltıp başına geçirmişler. Dave hastaneye götürülürken yolda can vermiş. Çorabında beş yüz dolar bulmuşlar... Clausen ile karısı Lena vardı bir de. Clausen iş istemeye geldiğinde karısı Lena yanındaydı. Lena'nın kucağında bir bebek, iki yanında iki küçük çocuk vardı. Bir yardım kurumu göndermişti onları. Sabit bir gelirleri olsun diye onu hemen gece mesaisine koydum. Birkaç gün sonra ondan bir mektup aldım, şartlı tahliye memurunu görmesi gerektiği için işe gelemediğinden mazeretini kabul etmemi rica eden tuhaf bir mektuptu. Ardından artık çocuk istemediği için onunla yatmayı reddeden karısından yakınan ikinci bir mektup geldi, benden karısını onunla yatmaya ikna etmemi istiyordu. Evine gittim, İtalyan mahallesinde bir bodrum katında yaşıyorlardı. Tımarhaneden farksızdı. Lena yedi aylık hamileydi ve deliliğin eşiğine gelmişti. Bodrum çok sıcak olduğu için çatıda yatmaya başlamıştı, ayrıca kocasının ona dokunmasını istemiyordu. Artık bir şey fark etmeyeceğini söylediğimde bana öylece bakıp sırıttı. Clausen savaşa katılmıştı, maruz kaldığı gazın etkisiyle kafayı biraz yemiş olabilirdi – her halükârda öfkeden kudurmuş haldeydi. Lena'ya çatıdan uzak durmazsa beynini dağıtacağını söyledi; çatı katında yaşayan kömürcüyle düzüşmek için çatıda yattığını ima ediyordu. Lena bunu duyunca yüzünde o mutsuz kurbağa gülümsemesi belirdi yine. Clausen'in tepesi attı ve Lena'nın kıçına sağlam bir tekme bastı. Lena çocukları alıp evi bir hışımla terk etti, Clausen de bir daha geri dönmemesini söyledi. Sonra çekmeceyi açıp içinden büyük bir Colt tabanca çıkardı. Bana tabancayı bir gün ihtiyaç doyacağını düşünerek bulundurduğunu söyledi, birkaç tane de bıçak gösterdi. Bir de kendisinin yaptığı bir tür cop. Sonra ağlamaya başladı. Karısının onu aptal yerine koyduğunu iddia etti. Ona bakmaktan usanmıştı çünkü mahallede yatmadığı erkek kalmamıştı. Çocuklar ondan değildi zira istese bile çocuk sahibi olamıyordu. Ertesi gün, Lena çarşıdayken, çocukları çatıya çıkarıp bana gösterdiği copla beyinlerini dağıttıktan sonra çatıdan aşağı balıklama atladı. Lena gelip de olanları gördüğünde aklını yitirdi. Kadına deli gömleği giydirip ambulans çağırmak zorunda kaldılar... İşlemediği bir suç yüzünden yirmi yıl hapis yatan itirafçı Schuldig vardı. Suçu kabul ettirinceye kadar öldüresiye dövmüşlerdi onu; ardından hücre cezası, açlık, işkence, sapıklık, uyuşturucu. Nihayet salıverildiğinde insanlıktan çıkmıştı artık. Bir gece

bana hücredeki son otuz gününü anlattı, salıverilmeyi beklemenin ıstırabını. Ömrümde böyle bir şey duymamıştım; bir insanın böyle bir yeise katlanabileceğine ihtimal vermezdim. Özgürlüğüne kavuştuktan sonra suç işleyip tekrar cezaevine gönderileceği kaygısını üstünden atamadı. Sürekli olarak izlendiğinden ve gözetlendiğinden şikâyet ediyordu. Onu yapmak istemediği şeyleri yapması için kışkırttıklarını söylüyordu. Peşine takılan ve onu cezaevine geri göndermek için para alan dedektiflerden söz ediyordu. Geceleyin, uyurken kulağına bir şeyler fısıldıyorlarmış. Hiçbir şey yapamıyordu çünkü onu hipnotize ediyorlardı. Bazen yastığının altına tabanca ya da bıçak yerleştiriyorlarmış. Onu sonsuza dek içeri tıkmak için bu kez masum birini öldürmesini istiyorlarmış. Giderek kötüledi Schuldig. Bir gece, cebinde bir tomar telgrafla saatlerce yürüdükten sonra bir polisin yanına gidip ona hücreye tıkılmak istediğini söylemiş. Adını, adresini, çalıştığı ofisi bile hatırlamıyormuş, Kimliğini bütünüyle unutmuş. Tekrar tekrar, “Ben masumum... Ben masumum,” demiş. Onu bir kez daha işkenceye almışlar. Aniden ayağa fırlayıp deli gibi, “İtiraf ediyorum,.. İtiraf ediyorum,” diye bağırmaya, işlediği suçları art arda sıralamaya başlamış. Üç saat boyunca işlediği suçları itiraf etmiş, Sonra, aniden, birdenbire kendine gelmiş gibi etrafına çabucak bir bakış atmış, ardından sadece bir delinin kendinde bulabileceği atiklik ve güçle odanın karşı tarafına müthiş bir sıçrama gerçekleştirip kafasını taş duvarda parçalamış... Bu vakaları aklımdan geçtikleri gibi hızla ve kısa kısa aktarıyorum; belleğim böyle binlerce ayrıntıyla dolu. Taştan değil de insan etinden yapılma bir Hindu tapınağının baş döndürücü, muazzam cephesi gibi tamamen içe içe geçip üst üste binmiş binlerce yüz, jest, hikâye, itiraf; salt gerçeklikle inşa edilmiş, fakat gerçekliğin kendisini değil, sadece insanın gizemini barındırıyor; devasa bir hayal mabedi. Aklıma cehalet içinde, iyi niyetlerle, gençleri tedaviye götürdüğüm klinik geliyor. Buranın havasını çağrıştıracak bir imge arandığımda Hieronymus Bosch’un tablosunu düşünüyorum; büyücünün, canlı bir siniri alan bir diş hekimi edasıyla deliliği kafadan söküp attığı esnada betimlendiği resim. Hekimlerimizin bütün zırvalıkları ve şarlatanlıkları, o kliniği yasaları da suçuna ortak ederek yöneten tatlı dilli sadistte toplanmıştı sanki. Doktor Caligari’yi rahatlıkla canlandırabilirdi, başında külahı eksikti sadece. Salgı bezlerinin gizli düzenini anlıyormuş ayağına yatıp kendine ortaçağ krallarının gücünü atfederek, başkalarına verdiği acıya, hatta tıp bilgisi dışında her şeye duyarsız kalır, insan

organizması üstünde yerin altındaki drenaj borularını tamir eden bir tesisatçı gibi çalışırdı. Hastanın sistemine kattığı zehirlerin yanı sıra yerine göre yumruklarını ya da dizlerini kullanırdı. Yeter ki "tepki" alsın. Kurban baygınsa ona bağırır, yüzünü tokatlar, kolunu çimdikler, yumruğu basar, tekmelerdi. Şayet aksine, kurban fazla enerjikse yine aynı yöntemi, fakat iki misli sert biçimde uygulardı. Hastanın duygularının hiçbir önemi yoktu onun için; almayı başardığı tepkiler salgı bezlerinin işleyişini düzenleyen yasaların olumlanması ya da tezahüründen öte değildi. Uyguladığı tedavinin amacı hastanın topluma uyumunu sağlamaktı. Ancak, ne kadar çalışırsa çalışsın, başarılı olsun ya da olmasın toplum süratle uyumsuz bireyler üretmeye devam ediyordu. Bunların bazıları öyle harikulade bir biçimde uyumsuzdu ki malum tepkiyi alabilmek için yanaklarını sertçe tokatladığında bir aparkat ya da taşaklara bir tekmeyle karşılık verebiliyorlardı. Doğruydu, hastalarının çoğu aynı onun tarif ettiği gibiydiler: potansiyel birer suçlu. Bütün kıta kötü yoldaydı – hâlâ öyle. Sadece salgı bezlerinin değil, eklemlerin, iskelet yapısının, beynin, beyinciğin, kuyruk sokumunun, pankreasın, karaciğerin, ince ve kalın bağırsakların, kalbin, böbreklerin, testislerin, rahmin, fallop tüplerinin ve bütün lanet organizmanın ayarlanması gerekiyor. Ülkenin tamamı kanunsuz, tehlikeli, patlamaya hazır ve şeytani. Havasında, ikliminde, aşın görkemli doğasında, kayalık vadileri yarıp geçen taşkın ırmaklarında var; olağanüstü uzaklıklarında, çorak çöllerinde, aşırı yeşil hasatta, devasa meyvelerinde var; idealist kanların karışımında, yasaların ve dillerin tutarsızlığında; mizaçların, ilkelerin, ihtiyaçların ve zorunlulukların karşıtlığında var bütün bunlar. Kıta gömülü şiddetten, tufan öncesi canavarların kemiklerinden, nesli tükenmiş insan ırklarından, lanetli gizemlerden geçilmiyor. Atmosfer bazen o denli elektrikleniyor ki ruh bedenden çıkıp cinnet getiriyor. Her şey yağmur misali kovalar dolusu boşanıyor – ya da kuraklık oluyor. Koca kıta, krateri geçici olarak kısmen düş, kısmen korku, kısmen umutsuzluktan oluşan hareket halindeki bir panoramayla örtülmüş, devasa bir yanardağdan farksız. Alaska'dan Yııcatan'a kadar hikâye hep aynı: Doğa baskın gelir; doğa kazanır. Her yerde aynı temel katletme ve yağmalama arzusu mevcut. Dış görünümleri itibariyle ayaklarının üzerinde durabilen, düzgün insanlar gibiler – sağlıklı, iyimser, cesur... Fakat içleri kurtçuk dolu. Küçük bir kıvılcım havaya uçmaları için yeterli oluyor.

Bazen, Rusya'da olduğu gibi, Öfkesi burnunda bir adam çıkardı sahneye. Muson yağmurlarına maruz kalmış gibi, yataktan öfkeli kalkmış bir adam. On kerenin dokuzunda iyi bir tipti, herkesin hoşlandığı biri. Fakat öfke nöbeti geldiğinde onu kimse durduramazdı. Körlük sendelemesi geçiren bir attan farksızdı, onun için yapabileceğiniz en iyi şey oracıkta kafasına bir mermi sıkmak olurdu. Sakin insanların sonu böyle olur zaten. Bir gün cinnet getirirler. Amerika'da sürekli cinnet getirilir. Enerjinin, kana susamışlığın akıtılabileceği bir şeye ihtiyaç var. Avrupa savaşlarla düzenli olarak kan akıttı, oysa Amerika barışçı ve yamyam. Dışarıdan bakınca harikulade bir bal peteğini andırır, bütün erkek arılar çalışma çılgınlığıyla birbirlerinin üstüne yığılır; içeriden bakınca her ferdin komşusunu öldürüp iliğini emdiği bir mezbahadır burası. Yüzeyde cesur, erkeksi bir dünya gibi görünür, fakat aslında kadınlar tarafından yönetilen bir kerhanedir; yurttaşların pezevenklik yaptığı ve yabancıların tenlerini sattıkları bir kerhane. Kimse kıçının üstüne oturup da elindekilerle yetinmeyi bilmez. Sadece her şeyin, cehennem ateşlerinin bile sahte olduğu filmlerde olur bu. Bütün kıta derîn uykudadır ve o uykuda muazzam bir kâbus cereyan etmektedir.

Bu kâbusun ortasında hiç kimse benden daha rahat uyuyamazdı. Savaş patladığında kulaklarımı hafifçe uğuldattı, o kadar. Yurttaşlarım gibi ben de barışçı ve yamyamdım. Kıyıma uğrayan milyonlar bir bulut gibi gelip geçti; Azteklerin, İnkaların, Kızılderililerin ve bizonların gelip geçtiği gibi. Herkes derinden etkilenmiş gibi yaptı, fakat aslında o kadar etkilenmediler. Yataklarında gelişigüzel dönüverdiler sadece. Kimse iştahını yitirmedi, kimse kalkıp yangın alarmını çalmadı. Bir savaş yaşandığını ilk kez mütarekeden altı ay sonra idrak ettim. 14. Cadde'den tramvaya binmiştim. Kahramanlarımızdan biri, göğsünde madalyalar dizili bir Teksaslı, kaldırımda yürüyen bir subay gördü ve subayın görüntüsü onu delirtti. Kendi de astsubaydı, öfkelenmek için haklı bir nedeni vardı muhtemelen. Her neyse, subayın görüntüsü onu o kadar öfkelendirdi ki yerinden kalkıp hükümete, orduya, sivillere, tramvaydaki yolculara, herkese ve her şeye saydırmaya başladı. Bir savaş daha çıkacak olursa, yirmi katır bile gelse onu oraya çekemezlerdi. Savaşa giden bütün orospu çocukları ölmeden o bir daha hayatta gitmezdi savaşa; göğsünü süsleyen madalyalar onun için bir bok ifade etmiyordu. Samimiyetini kanıtlamak için madalyaları

göğsünden söküp pencereden dışarı fırlattı. Bir daha kendini siperde bir subayla yan yana bulursa onu sırtından vuracağını söyledi; General Pershing ya da diğer generaller için de geçerliydi bu. Oradayken kaptığı havalı bazı küfürler eşliğinde daha bir sürü şey söyledi ve kimse ağzını açıp karşı çıkmadı. Sözünü bitirdiğinde gerçekten bir savaş yaşanmış olduğunu ilk kez hissettim. Kulak verdiğim adam savaşa katılmıştı ve bütün cesaretine rağmen savaş onu ödlek kılmıştı. Bir daha birini öldürürse taammüden olacaktı ve kimse onu elektrikli sandalyeye göndermeye cesaret edemeyecekti çünkü vatana olan borcunu ödemişti. Bu da her şeyin adil ve eşit olması için kendi kutsal içgüdülerini inkâr etmiş olduğu anlamına geliyordu zira Tanrı, ülke ve insanlık adına işlenen bir cinayet bir başka cinayeti temize çıkarırdı, barış üstünüze olsun. Savaş gerçeğini gece ulaklarımızdan eski çavuş Griswold bir gün sapıtıp tren istasyonlarından birindeki ofisi kırıp döktüğünde kavradım ikinci kez. O denli mükemmel bir tahribat gerçekleştirmişti ki içimden ona sarılıp sırtını sıvazlamak gelmişti; yirmi beşinci kata ya da genel müdür ve genel müdür yardımcısı hangi kattaysalar oraya gidip bütün çeteyi haklamasını umuyordum. Fakat disiplin adına, lanet güldürüyü sürdürmek adına, onu bir şekilde cezalandırmam gerekti, aksi takdirde beni cezalandırırlardı. Düşünebildiğim en hafif ceza onu komisyonla çalışan kadrodan alıp maaşlı kadroya dahil etmek oldu. Bu çok ağırına gitti, hangi tarafta durduğumu kestiremedi. Akabinde ondan bir mektup aldım; yakın zamanda beni ziyaret edeceğini bildiriyor ve hazırlıklı olmamı öğütlüyordu çünkü ağzımı burnumu kıracaktı. Mesai saatinden sonra geleceğini eklemiş, korkuyorsam yanımda birkaç güçlü adam bulundurmamı önermişti. Şaka etmediğini biliyordum, mektubu masaya bırakırken ellerim titredi. Fakat koruma bulundurmanın daha da korkakça olacağını düşünüp onu tek başıma bekledim. Tuhaf bir duyguydu. Beni görür görmez, mektubunda belirttiği gibi yalancı, korkak ve riyakâr orospu çocuğunun tekiysem bunun kendisinin de öyle olmasından kaynaklandığım anlamış olmalıydı. Gerçi işime yaradığı söylenemezdi. O anda aynı gemide olduğumuzu ve lanet şeyin fena halde su almakta olduğunu kavramıştı. Bana doğru geldiğinde içinden bunların geçtiğini hissettim, öfkeli görünümüne rağmen kalben tükenmiş ve yumuşaktı. Bana gelince, hissettiğim korku içeri girdiğini gördüğüm anda yitip gitmişti. Orada tek başıma, ondan daha güçsüz, kendimi koruyamayacak kadar aciz olmak bana üstünlük sağlıyordu. Ona üstünlük sağlamaya çalıştığımdan falan değil

tabii, ama işler böyle gelişti ve ben bunu sonuna kadar kullandım, doğal olarak. Oturduğu anda hamur gibi yumuşadı. Erkek değildi artık, koca bir çocuktu. Onun gibi milyonlarca erkek olmalıydı, ellerindeki makineli tüfeklerle bütün bir alayı temizleyebilecek koca çocuklar; fakat iş hayatının siperlerinde, belirsiz bir düşmana karşı silahsızken karınca kadar çaresizdiler. Her şey ekmek parası meselesi etrafında dönüyordu. Ekmek parası ve kira – uğruna savaşılacak tek şey buydu. Fakat savaşmanın açık, görünür bir yolu bulunmuyordu. Karşısına çıkacak her şeyi bozguna uğratabilecek güce ve donanıma sahip bir orduya, stratejik açıdan doğru olduğu için her gün biraz daha geri çekilmesini söylemekten farksızdı ve her gün biraz daha toprak, biraz daha silah, biraz daha cephane, biraz daha gıda, biraz daha uyku, biraz daha cesaret ile nihayet hayatın kendisi yitiriliyordu. Nerede ekmek parası ve kira için savaşan erkekler varsa orada ricat söz konusuydu; siste, geceleyin, stratejik açıdan doğru olmasının dışında hiçbir nedene dayanmaksızın. İnsanın kalbini kemiriyordu. Savaşmak kolaydı, fakat ekmek parası ve kira için savaşmak bir hayalet ordusuyla savaşmaktan farksızdı. Yapabileceğin tek şey ricat etmekti ve ricat sırasında kardeşlerinin teker teker vurulduklarına tanık oluyordun; sessizce, esrarengiz bir biçimde, sisin ve karanlığın içinde; senin elinden hiçbir şey gelmiyordu. Kafası o kadar karışık, o kadar yitik ve bitkindi ki başını kollarına gömüp masamın üstünde ağladı. O hıçkırırken birden telefon çaldı, genel müdür yardımcısının ofisi arıyordu – hiçbir zaman bizzat genel müdür aramaz, arayan hep *ofisidir.* Griswold denen adamın işine derhal son vermemi istiyorlardı. “Baş üstüne, efendim!” deyip kapattım. Griswold’a bu konuda bir şey söylemedim, ama onunla evine yürüdüm, karısı ve çocuklarıyla beraber yemek yedim. Evden ayrılırken içimden, bu adamı işten çıkarırsam birilerinin bunun bedelini ödemesi gerekecek diye geçirdim. Her halükârda önce talimatın kimden geldiğini ve nedenini öğrenmeliydim. Ertesi sabah ilk iş burnumdan soluyarak müdür yardımcısının ofisine gittim ve müdür yardımcısını hemen görmek istediğimi söyledim. Talimatı sen mi verdin ve *neden* diye sordum ona. İnkâr etmesine ya da bir gerekçe göstermesine fırsat tanımadan savaşa dair bir şeyler söyledim ve lafımı hiç esirgemedim. Hoşuna gitmedi – hoşunuza gitmediyse Bay Will Twilldilliger, onun işini de benim işimi de alıp götünüze sokabilirsiniz dedim ve ardından ofisi terk ettim. Mezbahaya dönüp her zamanki gibi işime koyuldum. Mesai bitmeden kapıya konmayı

bekliyordum tabii ki. Fakat öyle bir şey olmadı. Hayır, onun yerine genel müdür arayıp sakinleşmemi ve Griswold konusunda ağırdan almamı söyledi, meseleyi bir daha gözden geçireceklerdi, falan filan. Meseleyi hâlâ gözden geçiriyor olsalar gerek çünkü Griswold her zamanki gibi çalışmaya devam etti – hatta kâtipliğe terfi etti; ulaklıkta kazandığından daha az kazandığı düşünülürse pis bir numaraydı bu, ama gururu okşanmış, öfkesi bir nebze olsun dinmişti, kuşkusuz. Sadece uykusunda kahramanlık taslayanların başına gelen budur eninde sonunda. Kâbus seni uyandıracak kadar güçlü değilse geri çekilmeye devam eder ve kendini ya parkta bir bankta ya da genel müdür yardımcısı koltuğunda bulursun, İkisi de aynı şeydir; baştan sona lanet bir karmaşa, fars, fiyasko. Biliyorum çünkü içindeydim, fakat uyandım. Uyandığımda her şeyi arkamda bırakıp yürüdüm. İçeri girdiğim kapıdan çıkıp gittim – izninizle etendim bile demeden!

İşler bir an içinde gelişir, fakat olayların öncesinde uzun süreçlerden geçilmesi gerekir. Bir şey olduğunda sen sadece patlamaya ve kıvılcımdan önceki o bir saniyeye tanık olursun. Yine de her şey yasalar doğrultusunda, bütün evrenin onayı ve işbirliğiyle gerçekleşir. Ayaklanıp patlayabilmem için önce bombanın gereğince hazırlanması lazımdı. Zirvedeki orospu çocuklarının işlerini yoluna koyduktan sonra aşağılanmam, futbol topu gibi tekmelenmem, çiğnenmem, çamura batmam, zincirlenmem, kelepçelenmem ve bir denizanası kadar güçsüz kılınmam gerekiyordu, Hayatım boyunca hiçbir zaman arkadaş sıkıntısı çekmedim, fakat arkadaşlar o dönemde mantar gibi bitiyordu sanki. Asla yalnız kalamıyordum. Geceleyin dinleneceğimi umarak eve gittiğimde orada beni bekleyen biri mutlaka oluyordu. Bazen grup halinde geliyorlardı. Benim orada olup olmamam onlar için fark etmiyordu, Edindiğim her arkadaş grubu diğerlerinden nefret ediyordu, Stanley, örneğin, hepsinden nefret ediyordu, Ulric de diğerlerini küçük görüyordu, Ulric birkaç yıl uzak durduktan sonra kısa süre önce Amerika'ya dönmüştü. Çocukluk yıllarından sonra pek görüşmemiş, bir gün tesadüfen sokakta karşılaşmıştık. Hayatımın önemli günlerinden biriydi çünkü Ulric bana yeni bir dünyanın kapısını açmıştı, sıklıkla düşlediğim fakat görmeyi hiç ummadığım bir dünyanın kapısını. Altıncı Cadde ile 49. Sokak'ın köşesinde durduğumuzu hatırlıyorum, hava kararmak üzereydi. Hatırlıyorum çünkü Manhattan'da Altıncı Cadde ile 49. Sokak'ın köşesinde

Vezüv ve Etna yanardağlarından, Pompei'den, Fas'tan, Paris'ten söz eden bir adamı dinlemek hiçbir şeyle bağdaşmıyordu. Konuşurken etrafına nasıl baktığım hatırlıyorum; başına gelecekleri henüz tam olarak kavrayamamış, ama korkunç bir hata işlediğini içten içe sezen biri gibi. Gözleri sürekli olarak, "Bunun bir değeri yok, hiçbir değeri yok," diyordu sanki. Öyle demiyordu ama gerçekte, onun yerine tekrar tekrar, "Çok severdin eminim! Tam sana göre bir yer!" diyordu. Beni kendimle baş başa bıraktığında şaşkınlık içindeydim. Onu tekrar görmek için sabırsızlanıyordum, Her şeye tekrar kulak vermek istiyordum, en ince ayrıntısına kadar. O güne dek Avrupa hakkında okuduğum hiçbir şey arkadaşımın dudaklarından dökülen o aydınlık betimlemelerle boy ölçüşemezdi ve aynı muhitte büyümüş olmamız bunu daha da mucizevî kılıyordu. O, bu işi zengin arkadaşları sayesinde ve parasını idareli kullanarak becermişti. Ben İse o güne dek varlıklı, seyahat eden, bankada parası olan birini tanımamıştım. Bütün arkadaşlarım benim gibiydi; yarını düşünmeden günden güne yaşıyorduk bizler. O'Mara, evet, onun biraz seyahat etmişliği vardı, dünyayı dolaşmıştı neredeyse – fakat berduşluk ederek ya da asker olarak dolaşmıştı, ki asker olarak dolaşmak berduş olarak dolaşmaktan bile beterdir. Ulric gerçekten seyahat ettiğini söyleyebileceğim tek insandı tanıdığım. Yaşadıklarını nasıl anlatacağını da gayet iyi biliyordu.

Sokaktaki tesadüfi karşılaşmamızdan sonra birkaç ay boyunca sık sık görüştük. Besi akşam yemeğinden sonra arıyordu ve birlikte yakındaki parka gidiyorduk. Ne kadar arzuluydum! Öteki dünyaya dair küçücük bir ayrıntı beni büyülemeye yetiyordu. Şimdi bile, aradan geçen onca yıla ve Paris'i avucumun içi gibi bilmeme rağmen, onun çizdiği Paris hâlâ gözlerimin önünde capcanlı, gerçek. Bazen, yağmurdan sonra, taksinin içinde kentte hızla yol alırken, onun betimlediği Paris'ten manzaralar gelir gözümün önüne; anlık görüntüler, Tuileries'den geçmek ya da Laffite Caddesi'nden akşam alacasının son ışığında Montmartre'ı ya da Sacre Coeur'ü görmek gibi. *Brooklyn çocuğuyum ya işte!* Kendini daha iyi ifade edemeyip utandığında böyle derdi Ulric. Ben de bir Brooklyn çocuğuydum, Yani sayıca az olan, soyu tükenmeye yüz tutmuşlardan biri. Yine de sokaklara düşüp dünyayla karşı karşıya kaldığım zamanlarda, gördüklerini ve hissettiklerini böyle bir sevgi ve sadakatle anlatan birine pek sık

rastlamıyordum. Prospect Park'ta çocukluk arkadaşım Ulric ile geçirdiğim o gecelerin bugün bulunduğum yere gelmemde her şeyden daha çok payı var. Bana anlattığı yerlerin çoğunu henüz görmedim, bazılarını muhtemelen asla görmeyeceğim. Fakat içimde yaşıyorlar ve parkın içinden yürüdüğümüz sırada olduğu gibi sıcak ve canlı kalacaklar hep bende.

Öteki dünyaya dair bütün bu konuşmalar Lawrence'ın eserleriyle dokunmuştu. Bazen, park boşaldıktan sonra bir banka oturup saatlerce Lawrence'ın fikirlerini tartışırdık. Geri dönüp o tartışmalara baktığımda o zamanlar kafamın ne kadar karışık olduğunu, Lawrence'ın sözlerinin gerçek anlamım bilemeyecek denli acınası bir cehalet içinde olduğumu görüyorum. Bunları gerçekten anlamış olsaydım hayat yolumu bambaşka bir biçimde çizerdim. Çoğumuz hayatımızın büyük bir bölümünü suyun altında geçiririz. Kendi payıma suyun yüzeyine Amerika'dan ayrıldıktan sonra çıktığımı rahatlıkla söyleyebilirim. Belki Amerika'yla ilgisi yoktu, fakat gözlerimin tam olarak ancak Paris'e gittikten sonra açıldıkları bir gerçek. Bunun tek nedeni Amerika'yı reddetmiş olmamdı belki, geçmişimi reddetmiş olmam.

Arkadaşım Kronski "coşku" nöbetlerimden ötürü takılırdı bana. Bunu aşırı coşkulu olduğum zamanlarda ertesi gün bunalıma gireceğimi hatırlatmak için yapardı. Doğruydu. Ya uçuyordum ya da bunalımdaydım. Uzun kasvet ve hüzün dönemlerinin ardından abartılı neşe patlamaları, transvari esinlenmeler. Hiçbir zaman kendim olduğum bir düzeyde kalmadım. Bunu söylemek tuhaf ama, hiçbir zaman kendim olmadım. Ya adsız biri ya da Henry Millerin n'inci kuvveti alınmış hali oldum. Coşku nöbetlerimden birinde, bir tramvay yolculuğunda Hymie'ye bütün bir kitabı sular seller gibi anlatabilirdim; beni sadece iyi bir personel şefi olarak gören Hymie'ye. Bir gece bu taşkınlık hallerinden birini tecrübe ederken bana nasıl baktığı şimdi gözümün önüne geliyor. Greenpoint'ta iki sürtüğün bizi beklediği daireye gitmek üzere Brooklyn Köprüsünden tramvaya binmiştik. Hymie karısının yumurtalıklarından söz ediyordu yine. Bir kere yumurtalığın ne olduğunu tam olarak bilmiyordu, bu yüzden ona kabaca izah etmeye çalışıyordum. Lafımın ortasında Hymie'nin yumurtalığın ne olduğunu bilmeyişi bana o kadar trajik ve saçma geldi ki sarhoş oldum – bir şişe viskiyi tek başıma devirmişçesine sarhoş oldum demek istiyorum. Yumurtalık hastalığı düşüncesi, birden zihnimde türlü ıvır zıvırdan oluşan

tropik bir tümörün filizlenmesine yol açtı. Tümörün merkezinde güvenli ve ısrarcı bir biçimde Dante ile Shakespeare yuvalanmıştı. O anda Brooklyn Köprüsü'nün ortasındayken oluşan ve “yumurtalık” sözcüğünü duyduğumda kopan düşünce zincirimi hatırladım. “Yumurtalık” sözcüğünü telaffuz edinceye kadar Hymie'nin bütün söylediklerinin içimden kum gibi süzülüp gitmiş okluğunu anladım. Brooklyn Köprüsü'nün ortasında giriştiğim, geçmişte de tekrar tekrar yaptığım bir şeydi; genellikle babamın dükkânına yürürken transtaymışçasına yinelenen bir eylem. Bu, özetle bir saatler kitabıydı, hummalı bir faaliyetin ortasında hayatımın sıkıcılığına ve tekdüzeliğine dair bir kitap. Her gün Delancey Caddesi'nden Murray Tepesine yürürken zihnimde yazdığım bu kitabı düşünmeyeli yıllar olmuştu. Fakat köprüyü geçerken batmakta olan güneş ve fosforlu kadavralar misali parlamakta olan gökdelenlerin görüntüsü geçmişteki anıları canlandırdı... Köprüde bir ileri bir geri yürüyüşüm, ölümden farksız bir işe gitmek, morgdan farksız bir eve dönmek, aşağıdaki mezarlığa bakarak *Faust* ezberlemek, trenden mezarlığa tükürmek, her sabah platformda duran o geri zekâlı nöbetçi, gazetelerini okuyan öteki geri zekâlılar, yükselmekte olan yeni gökdelenler, içinde çalışıp ölünecek yeni mezarlar, aşağıdan geçen gemiler, Fail River hattı, Albany Day hattı, neden işe gidiyorum, bu gece ne yapacağım, yanımda oturan ateşli amcık, yumruğumu yarığına sokabilir miyim acaba, kaç git kovboy ol, Alaska'yı, altın madenlerini bir dene, trenden in ve topukla, ötme henüz, bir gün daha bekle, şansın döner belki, nehir, bitir, aşağı, aşağı, tirbuşon gibi, başın ve omuzların çamurun içinde, bacaklar serbest, ısırığı bekle, yarın yeni bir hayat, nerede, her yerde, yeniden başlamanın anlamı ne, her yerde aynı şey, ölüm, tek çözüm ölüm, ama henüz ölme, bir gün daha bekle, şansın döner belki, yeni bir yüz, yeni bir dost, milyonlarca fırsat, çok gençsin henüz, melankoliksin, henüz ölme, bir gün daha bekle, şansın döner belki. Köprünün üstünden cam kulübeye varıncaya kadar bu şekilde sürerdi; herkes birbirine yapışmış; solucanlar, karıncalar; ölü bir ağacın içinden sürünerek çıkıyorlar ve düşünceleri de onlar gibi sürünmekte... Belki iki yakanın arasında trafiğin, yaşamın ve ölümün üstünde havada asılı olmak; iki yakadaki yüksek, batan güneşin ışığıyla parlayan mezarlar ve zamanın kendisi gibi kayıtsızca akan nehir etkiliyordu beni; oradan her geçtiğimde bir şey beni dürtüyor, her şeyi sindirmeye, kendimi duyurmaya çağırıyordu. Oradan her geçtiğimde gerçekten yalnız hissediyordum ve bu anlarda kitap

kendi kendini yazmaya koyuluyor, hiçbir zaman solumadığım şeyler haykırıyordu; hiçbir zaman düşünmediğim düşünceler, hiçbir zaman yapmadığım konuşmalar, hiçbir zaman kabullenmediğim umutlar, düşler, sanrılar. Gerçek benlik bu ise şayet, harikuladeydi. Ayrıca hiç değişmiyor, her zaman kaldığım yerden, aynı damarda akmaya devam ediyordu; çocukken ilk kez tek başıma sokağa çıkıp oluğun buz tutmuş kirli suyunda donmuş bir kedi ölüsü gördüğümde keşfettiğim gibi. O gün ölümle ilk kez karşılaşmış ve ölümü kavramıştım. O andan sonra yalnızlığın ne olduğunu bildim: Her nesne, canlı ya da ölü olan her şey, kendi bağımsız varlığını sürdürüyordu. Düşüncelerim de kendi bağımsız varlığını sürdürüyordu. Aniden, Hymie'ye bakıp zihnimden o tuhaf "yumurtalık" sözcüğünü geçirirken –o anda bana kelime dağarcığımdaki bütün sözcüklerden daha tuhaf gelmişti– bu buz gibi yalnızlık duygusuna kapıldım ve yanımda oturmakta olan Hymie devasa bir kurbağaya dönüştü; kocaman bir kurbağa, o kadar. Köprüden tarih öncesi çağların balçığına balıklama atlıyordum; bacaklarım serbest, ısırığı bekliyorum; Şeytan da cennetlerin içinden balıklama geçmişti böyle; dünyanın sert merkezinden çekirdeğine, cehennemin en karanlık, yoğun ve sıcak çukuruna doğru, Mojave Çölünde yürüyordum ve yanımdaki adam üstüme çullanıp beni katletmek için havanın kararmasını bekliyordu. Bir kez daha Düşler ülkesindeydim ve üzerimdeki gergin ipte bir ip cambazı yürüyordu; onun da üzerinde bir adam, bir uçağın içine kurulmuş gökyüzüne sigara dumanıyla harfler çiziyordu. Koluma girmiş olan kadın hamileydi, karnında taşıdığı şey beş-altı yıl sonra gökyüzündeki harfleri okuyacak, sigara dumanından olduğunu anlayacak ve daha sonra sigara içecekti, günde bir paket belki. Rahimdeyken el ve ayak parmaklarının hepsinde tırnak oluşuyordu; işte orada dur, ayak tırnağında; tahayyül edebileceğin en küçük tırnakta. Bunu çözmeye çalışarak kafayı kırabilirsin. Mezar kapağının bir tarafında insanoğlunun yazdığı kitaplar vardır; Öyle bir bilgelik ve saçmalık, hakikat ve yalan karmaşasıdır ki Metuselah kadar uzun yaşasan bile çözemezsin; mezar kapağının öteki tarafında ise ayak tırnağı, saç, diş, kan, *yumurtalık* gibi şeyler; değişkendir bunlar, hesaplanamaz; farklı türde bir mürekkep ve çözülmesi olanaksız bir el yazısıyla yazılmıştır. Kurbağanın gözleri, donmuş yağa saplanıp kalmış iki yaka düğmesi misali bana dikiliydi ve tarih öncesi çağların balçığının soğuk terine saplanıp kalmıştı. Her yaka düğmesi çözülmüş bir yumurtalıktı; sözlükten alınma özensiz, gece

esininden yoksun bir çizim; göz çukurunun soğuk sarı yağında ilikli yumurtalıklar bir yeraltı esintisi üretiyordu; insanların buzun üstünde baş aşağı durduğu cehennemin paten pisti, bacaklar serbest ve ısırığı bekliyor. Dante geçti buradan, tek başına, gördüklerinin yüküyle beraber; sonsuz daireler çizdikten sonra taçlandırılmak üzere yavaş yavaş gökyüzüne yükseldi. Genç Shakespeare burada öfkenin dipsiz çukuruna düştü ve sonradan zarif dörtlükler, kinayelerle belirdi. Kahkaha fırtınalarıyla süpürülen donuk anlayışsızlık tabakası. Kurbağanın gözünün bebeğinden açıklanamayacak, sınıflandırılamayacak, sayılamayacak, tanımlanamayacak, fakat kaleydoskopik değişimle dönen ve gözle seçilmeyen berrak beyaz ışık tayfları yayılıyordu. Kurbağa Hymie nehrin iki yakasının arasındaki yüksek geçitte üremiş bir yumurtalık çapasıydı; gökdelenler onun için inşa edilmiş, ormanlar onun için kesilmiş, Kızılderililer onun için katledilmiş, bizonlar onun için yok edilmişti; ikiz kentler Brooklyn Köprüsü ile onun için birleştirilmiş, keson temeller onun için atılmış, kablolar bir direkten ötekine onun için çekilmişti; insanlar gökyüzünde baş aşağı oturup ateş ve dumanla onun için harfler yazmışlardı; eter ve forseps, gözle görülmeyen şeyleri bile imha edebilen Büyük Bertha onun için icat edilmişti. Molekül onun için parçalanmış, atom özünden onun için ayrılmıştı; gökyüzü her gece teleskoplarla onun için taranmış, doğuş aşamasında olan evrenler gebelik sürecindeyken onun için fotoğraflanmıştı. Zamanın ve mekânın engelleri onun için hiçe sayılmış, her türlü eylem –kuşların uçuşu ya da gezegenlerin dönüşü– evrenin başrahipleri tarafından tartışmaya, inkâra yer bırakmayacak bir biçimde onun için açıklanmıştı. Sonra, köprünün ortasında olduğu gibi, bir şeyin, bir kitabın ya da konuşmanın ya da sevişmenin ortasındayken hep olduğu gibi, hiçbir zaman istediğimi yapmadığımı ve içimde saplantısal bir bitkiden başka bir şey olmayan bu yaratının bu yüzden büyümekte olduğunu idrak ettim yine; hayat da dahil olmak üzere her şeye el koyan mercanımsı bir oluşum; ta ki hayatın kendisi inkâr edilen fakat ben buradayım diyen bir şeye dönüşünceye dek, hayatı aynı anda hem yaratan hem de öldüren şeye. Ölümden sonra da sürdüğünü görebildim, cesette uzamaya devam eden saç misali. İnsanlar “ölü” derler, fakat saç yaşamı doğrulamaya devam eder ve sonunda geriye saç ve tırnaklardaki yaşam kalır; beden gitmiş, ruh sönmüştür, ne var ki ölümde yaşayan, uzama el koyan, zamana neden olan, sonsuz eylem yaratan bir şey vardır hâlâ. Aşk yol açabilir buna ya da hüzün

veya yumru ayakla doğmuş olmak; neden hiçtir, olay ise her şey. *Başlangıçta söz vardı.* Bu söz her ne idiyse, hastalık ya da yaratı, hâlâ yayılıyordu ve yayılmaya devam edecek, zamanı ve uzamı alt edecek, meleklerden daha uzun yaşayacak, Tanrı'yı tahtından indirecek, evreni yerinden oynatacaktı. Herhangi bir sözcük bütün sözcükleri kapsıyordu – aşk, hüzün ya da başka bir nedenle dünyadan kopmuş olan kişi için. Her sözcükle akış o kayıp başlangıca doğru yönleniyordu ve bu başlangıç bir daha bulunamayacaktı çünkü ne başlangıç vardı ne de son; kendini başlangıçta ve sonda ifade eden şey vardı sadece. İşte, yumurtalık tramvayında aynı özden oluşmuş insanla kurbağanın bu yolcuğu vardı; Dante'den ne daha iyi ne de daha kötü, fakat sonsuz farklılıkta; biri hiçbir şeyin anlamını tam bilmiyor, diğeri her şeyin anlamını fazlasıyla bilmekte; dolayısıyla ikisi de başlangıçlarda ve sonlarda yitik bir vaziyette nihayet Greenpoint'ta Java ya da India Caddesi'nde iner ve bildiğimiz sümüklüböcek soyundan gelme, yumurtalıkları da seğirmekte olan iki fahişe tarafından hayatın akışına tekrardan sürüklenir.

Şimdi, geriye dönüp bakınca, o zaman hiç kimsenin ne yazdığının ya da ne dediğinin beni zerre kadar ilgilendirmemesi formumun ya da formsuzluğumun harikulade bir kanıtıydı diye düşünüyorum. Sadece nesneler büyütüyordu beni; ayrık, kopuk, önemsiz *şeyler.* Bu insan bedeninin bir parçası ya da bir varyete tiyatrosunun merdiveni olabilirdi; bir baca ya da yerde bulduğum bir düğme. Her ne idiyse açılma, teslim olma, imzamı ekleme olanağı tanıyordu bana. Bir yamyam, uygar toplumun sınırlarından ne kadar uzaksa ben de onların dünyasından o kadar uzaktım. Kendinde-şey'e karşı saplantılı bir aşk duyuyordum – felsefi bir bağlılık değil, tutkulu, umutsuzca tutkulu bir açlık; herkesin göz ardı ettiği, ıskartaya çıkmış, değersiz *şey,* sanki benim dirilişimin gizemini barındırıyordu.

Yeniye fazlasıyla rağbet edilen bir dünyanın ortasında yaşarken eskilere bağlandım. Her nesnede dikkatimi bilhassa çeken çok küçük bir parçacık mutlaka vardı. Nesnenin yegâne güzelliğini oluşturan herhangi bir kusur ya da çirkinliğin zerresi söz konusu olduğunda mikroskobik bir görüşe sahiptim. Nesneye özgü olan veya onu kullanışsız kılan, ona bir vade biçen her neyse, onu benim gözümde çekici kılardı. Sapkınca olsa bile aynı zamanda sağlıklıydı çünkü etrafımda serpilmekte olan bu dünyaya aidiyet

duymak, yazgım değildi benim. Yakında ben de taptığım bu nesnelere benzeyecektim; ayrık bir şey, toplumun yararsız bir bireyi. Vadem kesinlikle dolmuştu, buna hiç kuşku yoktu. Fakat yine de eğlendirebiliyor, yönlendirebiliyor, besleyebiliyordum. Ancak asla samimi bir biçimde kabul görmek için değil. Canım istediğinde, içimden geldiğinde, toplumun herhangi bir sınıfından herhangi bir adamı seçip ona kendimi dinletebilirdim. Onu büyüleyebilirdim, eğer istersem, fakat tıpkı bir sihirbaz ya da büyücü gibi, içimden geldiği sürece. Başkalarında içgüdüsel olduğu için onarılması mümkün olmayan bir güvensizlik, tedirginlik, husumet sezerdim. Palyaço olmalıymışım; bana çok geniş bir dışavurum yelpazesi tanırdı, fakat mesleği küçümsedim. Palyaço, hatta vodvil komedyeni olsaydım önlenirdim. İnsanlar beni anlamadıkları için takdir eder, fakat anlaşılmamam gerektiğini anlarlardı. Bir teselli olurdu, en hafif deyişle.

İnsanların söylediklerimi dinlerken kolaylıkla sinirlenmelerine hep hayret ederdim. Biraz abartılı bir dil kullanırdım belki, tam gaz gittiğimde sıklıkla yaptığım gibi. Üslup, talihsiz bir sıfat seçimi, sözcüklerin kolaylıkla çıkması ağzımdan, tabu konulara değinmem – her şey beni kanunsuz ve toplum dışı göstermek için kumpas kurmuştu sanki. Sohbet ne kadar hoş başlarsa başlasın bir süre sonra kokumu alıyorlardı. Alçakgönüllü ve uysal olduğumda fazla alçakgönüllü, fazla uysaldım. Neşeli, atak ve pervasız olduğumda fazla laubali, fazla neşeliydim. Bir türlü o anda konuşmakta olduğum kişiye göre bir kıvam tutturamıyordum. Ölüm kalım meselesi değilse –gerçi o zamanlar her şey ölüm kalım meselesiydi benim için– ve sadece bir tanışla hoş bir akşam geçirmek söz konusu olsa bile bir şey değişmezdi. Atmosfere negatif elektrik yükleyen titreşimler yayıyordum; imalar, fısıltılar. Belki gece boyunca anlattığım hikâyeleri zevkle dinlemiş, gülmekten kırılmışlardı ve her şey iyiye işaret ederdi. Fakat gece sonlanmadan önce mutlaka bir şey olur, avizeyi çınlatan ya da hassas ruhlardan birine yatağın altındaki lazımlığı hatırlatan bir titreşim yayardım. Daha kahkahalar silinmeden zehir kendini hissettirmeye başlardı. “Yalanda görüşmek üzere,” derlerdi bana, fakat uzattıkları nemli ve gevşek eller onları yalanlardı.

Persona non grata! Tanrım, şimdi her şey ne kadar berrak görünüyor gözüme. Bir seçim yapmak mümkün değildi: Elimdekiyle yetinmek ve onu sevmeyi öğrenmek zorundaydım. Solucanlarla birlikte yaşamayı öğrenmek

zorundaydım – ya lağım fareleriyle birlikte yüzecek ya da boğulacaktım. Sürüye katılmayı seçersen bağışıklık kazanırsın. Kabul görmek ve takdir edilmek istiyorsan kendini hiçliğe indirgemen, sürüdeki diğer koyanlardan ayırt edilmez kılman gerekir. Düş görebilirsin, ama herkesle aynı düşü görmek koşuluyla. Farklı bir şey düşlüyorsan Amerika'da bir Amerikalı değil, Afrika'da bir Hotanto ya da bir Kalmuk, veya bir şempanzesindir. Aklından "farklı" bir düşünce geçirdiğin anda Amerikalı olmaktan çıkarsın. Farklı birine dönüştüğün anda da kendini Alaska'da, Easter Adaları'nda veya İzlanda'da falan bulursun.

Bütün bunları kuyruk acısıyla, hasetle, kötü niyetle mi söylüyorum? Belki. Belki bir Amerikalı olmayı başaramadığımdan hayıflanıyorum. *Belki*. Şimdiki gayretkeşliğimle, ki o da Amerikan'dır, devasa bir yapı dünyaya getirmek üzereyim, bir gökdelen; kuşkusuz bütün gökdelenler yok olduktan sonra ayakta kalmaya devam edecek, fakat onu yaratan yok olduğunda onunla birlikte yok olacak bir yapı. Amerikan olan her şey bir gün kaybolacak; Yunan, Roma ya da Mısır uygarlığının yok oluşundan çok daha derin biçimde. Beni bizonlar gibi hep birlikte otladığımız o sıcak, rahat ana akımdan uzak tutan fikirlerden *biri* de buydu. Bu fikir beni sonsuz hüzne gark ediyordu çünkü kalıcı bir şeye ait olmamak ıstırapların en büyüğüdür. Ne ki ben bir bizon değilim ve olmayı da hiç istemiyorum. *Ruhsal bir bizon* bile değilim. Kadim bir bilinç akışına kapılıp gittim çoktan, bizonlardan daha eski ve bizonlardan daha uzun yaşayacak bir ırka katıldım.

Her *şey*, *farklı* olan bütün canlı ve cansız nesneler, silinmesi mümkün olmayan niteliklerle bezelidir. Benliğe ait olan silinemez çünkü farklıdır. Bu bir gökdelen, daha önce belirttiğim gibi, fakat tipik Amerikan gökdelenlerinden *farklı*. Bu gökdelende asansör yok, aşağı atlanılacak 73. kat penceresi yok. Tırmanmaktan yorulursan Tanrı yardımcın olsun. Lobide binanın iç planına dair bir tabela yok. Birini arıyorsan araman gerek. Bir şey içmek istiyorsan gidip almak zorundasın; meşrubat büfesi yok bu gökdelende, puro satan bir yer yok, telefon kulübesi yok. Bütün diğer gökdelenlerde ne istersen var! Bu gökdelende ise sadece *benim* istediğim, *benim* sevdiğim şeyler var. Ve bu gökdelenin bir yerinde Valeska var ve içimden geldiğinde sıra ona gelecek. Şimdilik iyidir, Valeska; toprağın altında ve muhtemelen kurtlar tarafından kemirilmiş olduğuna göre. Hayattayken de kemiriliyordu, ama farklı bir rengi ve kokusu olan hiçbir

şeye tahammül edemeyen insan kurtlar tarafından.

Valeska'nın hazin yanı damarlarında zenci kanı taşımasıydı. Etrafındaki herkes için sıkıntı vericiydi. İstesen de istemesen de bunu sana hissettirirdi. Zenci kanı taşıdığını, dediğim gibi, bir de annesinin fahişe olduğunu. Annesi beyazdı tabii ki. Babasının kim olduğunu kimse bilmiyordu, Valeska bile.

Genel müdür yardımcısının ofisinde çalışan işgüzar, küçük Yahudi onu gönün birinde fark edinceye kadar her şey yolunda gidiyordu. Beni bir kenara çekip zenci birini işe aldığımı düşününce dehşete kapıldığını söyledi. Diğer çalışanlara bulaşabilecek bir şeymiş gibi konuşmuştu. Ertesi gün genel müdür yardımcısının ofisine çağrıldım. Bir günah işlemiştim sanki, hiç farkı yoktu. Valeska'da farklılık gözlemlemediğimi söyledim elbette, gayet zeki ve yetenekli olması dışında. Sonunda başkan bizzat devreye girdi. Valeska ile kısa bir görüşme yaptı ve ona diplomatik bir biçimde Havana'da, daha iyi bir konumda iş önerdi. Kanındaki lekenin sözü edilmedi. Sadece çok başarılı bulunduğu ve onu terfi ettirmek istedikleri konuşuldu – Havana'ya. Valeska ofise burnundan soluyarak girdi. Öfkelendiğinde muhteşem olurdu. Geri adım atmayacağını söyledi. Steve Romero ile Hymie de o esnada oradaydı, hep birlikte akşam yemeğine çıktık. Yemekte çakırkeyif olduk. Valeska'nın dili dolanmaya başlamıştı. Eve giderken bana savaşacağım söyledi, ama bunun benim işimi tehlikeye sokup sokmayacağını bilmek istiyordu. Sükûnetle eğer onu işten atarlarsa istifa edeceğimi söyledim. Önce bana inanmıyormuş gibi yaptı. Ciddi olduğumu, sonuçlarını umursamadığımı söyledim. Fazlasıyla etkilendi ve ellerimi kavrayıp usulca ellerinin arasına aldı. Gözlerinden yaşlar süzülüyordu.

Böyle başladı. Ertesi gün onun için deli olduğumu belirten bir not verdim ona gizlice. Karşımda oturup notu okudu. Bitirdiğinde gözlerime bakıp bana inanmadığım söyledi. O gece yine yemeğe çıktık ve içmeye devam ettik. Dans ettik. Dans ederken vücudunu vücuduma şehvetle bastırıyordu. Şansa bak ki o sırada karım ikinci kürtajını yaptırmaya hazırlanıyordu. Dans ederken Valeska'ya söyledim bunu. Eve giderken birden, "Sana yüz dolar borç versem ya?" dedi. Ertesi gün onu akşam yemeğine evime getirdim ve yüz doları karıma vermesini sağladım. Gayet iyi anlaştıklarını

görmek beni hayrete düşürmüştü. Gece bitmeden önce Valeska'nın kürtaj günü eve gelip çocuklara bakması kararlaştırıldı. O gün geldi çattı ve ben Valeska'ya öğleden sonra için izin verdim. Valeska gittikten yarım saat sonra birden ben de öğleden sonra izin almakta karar kıldım. On Dördüncü Caddedeki vodvil tiyatrosuna doğru yürümeye başladım. Tiyatroya varmama bir blok kala birden fikir değiştirdim. Ters bir şey olursa –karım nalları dikecek olursa– öğleden sonrayı vodvil tiyatrosunda geçirmiş olduğum için kendimi suçlu hissedeceğimi düşünmek caymama neden olmuştu. Biraz dolandım, oyun salonlarına girip çıktım, sonra evin yolunu tuttum.

Olaylar tuhaf bir biçimde gelişti. Çocuğu eğlendirmeye çalışırken dedemin bana çocukluğumda öğrettiği bir oyun geldi aklıma. Domino taşlarından savaş gemileri yapıyor, sonra masanın örtüsünü usulca çekip savaş gemilerini masanın kenarına gelinceye kadar yüzdürüyor, ardından örtüyü aniden sertçe çekip yere düşürüyordun. Üçümüz bu oyunu defalarca oynadık, çocuğun uykusu gelip yatmaya gidinceye kadar. Domino taşlan ve masa örtüsü yerde duruyordu. Ne olduğunu anlayamadan Valeska masanın üstünden bana doğru eğilip dilini gırtlağıma kadar soktu, eli bacaklarımın arasındaydı. Onu masaya yatırdım, bacaklarını belime doladı. Ayağımın altında domino taşlarından birini hissedebiliyordum – onlarca kez imha ettiğimiz filonun parçalarından biri. Tezgâhının başında oturan dedem canlandı zihnimde; anneme bu kadar çok okumak için yaşça fazla küçük olduğumu söylediği gün, sıcak ütüyü ceketin ıslak dikiş yerlerine bastırırken gözlerinde beliren dalgın bakış; Rough Riders gönüllü süvari alayının San Juan Tepesine gerçekleştirdiği saldırıyı düşündüm; tezgâhın yanında okuduğum kalın kitaptaki gönüllülerinin başında hücuma kalkmış Teddy'nin resmi, penceresi demir parmaklıklı küçük odadaki yatağımın üstünde yüzdürdüğüm savaş gemisi, Amiral Dewey, Schley, Sampson. Babamla Donanma Tersanesi'ni görmek üzere yola çıktığımız, fakat babamın yolda doktorla randevumuz olduğunu hatırlamasıyla geri dönüp doktorun muayenehanesine gittiğimiz ve oradan bademciklerimi ve insanlara güvenimi yitirmiş olarak çıktığım gün geldi aklıma... İşi bitirmemizle kapı zilinin çalması bir oldu, karım mezbahadan dönmüştü. Kapıyı açmak için holde yürürken bir yandan da pantolonumun düğmelerini ilikliyordum. Karımın yüzü kireç gibiydi, çok kötü görünüyordu. Onu

yatağa yatırdık, domino taşlarını topladık, örtüyü tekrar masaya serdik. Daha geçen gün bir *bistro'da* tuvalete giderken domino oynayan iki ihtiyarın yanından geçmiştim. Bir an için duraklayıp yerdeki domino taşlarından birini aldım. Bana anında savaş gemilerini çağrıştırdı, yere devrildiklerinde çıkardıkları takırtıyı. Ve savaş gemileriyle birlikte yitirdiğim bademcikleri, insanlığa olan güvenimi. Bu yüzden ne zaman Brookîyn Köprüsü'nden geçip Donanma Tersanesine baksam içim boşalır. Orada, iki yakanın arasında, kendimi hep bir boşluğun üzerinde sarkıyormuş gibi hissederdim; o köprünün üstündeyken başıma gelmiş olan her şey gerçekdışıymış gibi görünürdü bana, hatta daha beteri – *gereksiz.* Köprü beni hayata, insanlara, insanların faaliyetlerine bağlayacağı yerde bütün bağlantılan koparıyordu sanki. Hangi yakaya yürüdüğümün önemi yoktu, iki taraf da cehennemdi. İnsan elinin ve beyninin yarattığı dünyayla bağlantımı koparmayı başarmıştım bir şekilde. Dedem haklıydı belki, henüz filizlenirken okuduğum kitaplar beni mahvetmişti. Fakat yıllardır neredeyse hiç kitap okumamıştım, gerçi izleri oradaydı. Kitap yerine insan okuyorum şimdi. Onları baştan sona okuyup fırlatıyorum. Yutuyorum onları, teker teker. Ve okudukça doyumsuzlaşıyorum. Sonu yok. İçimde çocukken koparıldığını hayatın akışıyla tekrar birleşmemi sağlayacak bir köprü oluşmadıkça sonu gelmeyecek.

Korkunç bir kasvet duygusu. Yıllarca peşimi bırakmadı. Yıldızlara inanabilseydim bütünüyle Satürn etkisi altında olduğumu sanmam gerekirdi. Başıma gelen her şey benim için bir anlam taşımayacak kadar geç geldi. Doğumum için bile geçerli. Noel'de doğmam planlanmışken yarım saat geç dünyaya gelmişim. Aralığın 25'inde doğmuş olmak yazgım gibi gelmiştir hep bana. Amiral Dewey de o günde doğmuştu, İsa da... belki Krishnamurti de, bildiğim kadarıyla. Her neyse, böyle bir adam olmam istenmişti. Fakat annemin rahminin bana sarılmasının, beni bir ahtapot gibi kavramasının sonucunda farklı bir yapıda doğmuşum – kötü montajla, başka deyişle. Astrologlar her şeyin benim için giderek iyileşeceğini söylüyor, bana fevkalade görkemli bir gelecek öngörüyorlar hatta. Ama bana ne gelecekten? Annem 25 Aralık sabahı merdivenden aşağı yuvarlanıp boynunu kırsaymış keşke; bana adil bir başlangıç yapma olanağı tanırdı! Kırılmanın nerede gerçekleşmiş olduğunu düşünmeye çalıştığımda kendimi sürekli geriye doğru giderken buluyorum ve sonunda iş yarım saat geç

doğmuş olmama kadar varıyor. Annem bile, o yakıcı diliyle, bunu az buçuk anlıyordu sanki. “Hep geriden geliyorsun, öküz kuyruğu gibi!” – böyle vasıflandırırdı beni. Beni saati geçinceye kadar içinde kilitlemiş olmasının suçu bende mi? Kader beni belli türde bir insan olmak üzere tasarlamıştı, yıldızlar doğru konumdaydı; yıldızlarla uyumluydum ve onu tekmeleyip dışarı çıkmaya çalışıyordum. Fakat beni doğurmak üzere olan annemi seçme şansım olmamıştı. Koşulları göz önünde bulundurunca geri zekâlı doğmadığıma şükretmem gerekir. Fakat kesin olan bir şey varsa –ve bu 25 Aralık’tan kalma– o da çarmıha gerilme kompleksiyle doğmuş olduğum. Fanatiktim, başka bir deyişle. *Fanatik!* Çocuk yaşlardan itibaren bana böyle bağırdıklarını hatırlıyorum. Özellikle anne ve babamın. Nedir fanatik? Tutkulu bir biçimde inanan, inancı doğrultusunda umutsuzca giden biri. Ben sürekli bir şeylere inanıyor ve başıma bela açıyordum. Ellerim tokatlandıkça inancım pekişiyordu. *Ben inanıyordum* ve dünyanın kalanı inanmıyordu! Sadece cezaya dayanma meselesi olsaydı insan sonuna kadar inanmaya devam ederdi; fakat dünyanın yolları çok daha sinsiydi. Cezalandırılmak yerine baltalanıyor, altın oyuluyor, çelmeleniyordun. İhanet bile değil, aklımdan geçirdiğim. İhanet anlaşılabilir, karşı konulabilen bir şey. Hayır, çok daha kötü, ihanetten çok daha *aşağı;* seni fazla ötelere uzanmaya iten bir karşı gelme eğilimi bu. Enerjini sürekli olarak kendini dengelemeye çalışarak harcarsın. Bir tür ruhsal vertigo yaşarsın; uçurumun kenarında titrersin, saçların havaya dikilir, ayaklarının altında sınırsız bir boşluk yattığına inanamazsın. Heyecan fazlalığıyla birlikte gelir, insanları kucaklayıp sevgini ifade etme arzusuyla birlikte. Sen dünyaya uzandıkça dünya geri çekilir. Kimse gerçek sevgi, gerçek nefret istemez. Kimse senin elini kutsal bağırsaklarında istemez – onu sadece kurban kesiminde, rahip yapabilir. Yaşarken, kan henüz sıcakken, teninin altında kan ve iskelet gibi şeyler yokmuş gibi yapmak zorundasın. *Çimlere basmayın!* Budur insanların yaşam düsturu.

Uçurumun kenarında dengede durmayı yeterince uzun zaman boyunca sürdürebilirsen hayli ustalaşır ve hangi yöne itilirsen itil her seferinde doğrulursun, hacıyatmaz misali. Form kazanmış biri olarak muazzam bir neşe geliştirirsin, açıkça söylemem gerekirse yapay bir neşe. Bugün bunu anlayabilecek iki ırk var – Yahudiler ve Çinliler. Bu iki ırktan birine mensup değilsen kendini tuhaf bir durumda bulursun. Sürekli yanlış zamanda

gülersin; aslında sert ve dayanıklı biri iken acımasız ve kalpsiz olduğun sanılır. Fakat başkaları güldüğünde güler, başkaları ağladığında ağlarsan, onların öldüğü gibi ölmeye ve onların yaşadığı gibi yaşamaya hazırlıklı olman gerekir. Bu hem haklı olmak hem de hezimete uğramak demek. Yaşarken ölü ve ancak ölüyken canlı olmak demek. Bu birlikte dünya her zaman normal bir surete bürünür, en anormal koşullarda bile. Bir şeyi yanlış ya da doğru kılan düşüncedir. Artık gerçekliğe değil düşünmeye inanırsın. Uçurumdan aşağı itildiğinde düşüncelerin de beraberinde gelir ve bunun sana hiçbir yararı olmaz.

Bir bakıma, derin anlamda, İsa hiçbir zaman uçurumdan aşağı itilmedi. Titreyip sallandığı anda geriye çekilen sular ölümünü erteledi. İnsanlığın dürtüleri geriye çekilerek devasa ve durağan bir kütle yaratmış, insan tamsayısını oluşturmuştu; bir sayısını, tek ve bölünmez. İnsanoğlunun kendi yazgısını inkâr etmeye istekli ve hazır olduğunu kabullenmeden açıklanamayacak bir diriliş gerçekleşti. Dünya dönmeye devam ediyor, yıldızlar dönmeye devam ediyor, fakat insan: dünyayı oluşturan nüfusun çoğu tek ve benzersiz olanın imgesine kapılmış gidiyor.

İnsan İsa gibi çarmıha gerilmeyip hayatta kalmayı başardığında, umutsuzluğun ve anlamsızlığın üzerinde ve ötesinde bir yaşam sürdürebildiğinde bir başka tuhaflık söz konusu olur. Sanki kişi ölmüş, ardından dirilmiştir; aşırı normal bir hayat yaşar, Çinliler gibi. Yani, anormal neşeli, anormal sağlıklı ve anormal umursamaz olur. Trajedi duygusu ortadan kaybolmuştur; kişi çiçek gibi yaşar; taş gibi, ağaç gibi, hem Doğa ile bütünleşmiş hem de Doğaya karşı olarak. En iyi arkadaşın öldüğünde cenazesine gitmeye zahmet etmezsin, adamın teki gözünün önünde bir arabanın altında kaldığında hiçbir şey olmamış gibi yürümeye devam edersin, savaş çıktığında arkadaşların cepheye giderken sen katliamla ilgilenmezsin, falan filan. Hayat bir gösteriye dönüşür ve eğer sanatçıysan bu geçici gösteriyi kaydedersin. Yalnızlık ortadan kalkar çünkü kendi değerlerin de dahil olmak üzere bütün değerler yıkılır. Sadece şefkat serpilir, fakat insani bir şefkat değil, sınırlı bir şefkattir bu – korkunç ve kötü bir şey. Umursadığın o kadar az şey olur ki kendini herhangi biri ya da herhangi bir şey için feda edebilirsin. Aynı zamanda ilgin, merakın olağanüstü hızlı gelişir. Bu kuşkuyla yaklaşılması gereken bir durumdur çünkü seni bir davaya bağlayabileceği gibi bir yaka düğmesine de

bağlayabilir. Şeyler arasında temel, değişmez bir farklılık yoktur; her şey değişim içinde, her şey ölümlüdür. Benliğinin yüzeyi sürekli ufalanmaktadır ve içinde bir elmas parçası gibi sertleşirsin. Başkalarını gönülsüzce de olsa sana çeken bu sert, manyetik özdür belki. Kesin olan tek şey şudur: öldüğünde ve dirildiğinde toprağa aitsindir ve toprağa dair ne varsa devredilemez bir biçimde senindir. Doğanın bir cilvesine dönüşürsün, gölgesiz bir varlığa; bir daha asla ölmeyecek, fakat etrafındaki bütün olaylar gibi gelip geçeceksin.

Şimdi kaydetmekte olduğum bu şeylerin hiçbirini o büyük değişimi geçirdiğim zaman bilmiyordum. Katlandığım her şey bir akşam şapkamı alıp ofisten ve o güne dek sürdürdüğüm hayatımdan çıkarak beni bu diri ölümden kurtaracak kadını arayacağım o âna hazırlık niteliğindeydi. Şimdi New York sokaklarında yaptığım gece yürüyüşlerini anımsıyorum; uykumda gezinip doğduğum kente serap görür gibi baktığım beyaz geceleri. Genellikle şirket dedektifi O’Rourke’a sessiz sokaklarda eşlik ederdim. Çoğunlukla yerde kar, havada ayaz olurdu. O’Rourke ara vermeksizin hırsızlıklardan, cinayetlerden, aşktan, insan doğasından, Altın Çağ’dan bahsederdi. Bir konuya kendini iyice kaptırdığında birden duraklayıp o ağır ayağım kımıldayamayacağım bir biçimde ayaklarımın arasına yerleştirmek gibi bir huyu vardı. Sonra, paltomun yakasını kavrar, yüzünü yüzüme yaklaştırıp gözlerime bakarak konuşur, her sözcüğü içime bir matkap burgusu gibi gömerdi. Şimdi, ikimizi, sabahın dördünde, sokağın ortasında dururken görebiliyorum; rüzgâr uğulduyor, kar taneleri uçuşuyor ve O'Rourke içinden atmak istediği hikâyenin dışında her şeye kayıtsız. O konuşurken göz ucuyla etrafı kestiğimi hatırlıyorum, anlattıklarından çok ikimizin Yorkville ya da Ailen Caddesi veya Broadway'de duruşumuza odaklanırdım. İnsanoğlunun yarattığı en muhteşem mimari karmaşanın ortasında durup sıradan cinayet hikâyelerini büyük bir içtenlikle anlatmasının hafiften delice bir yanı olduğunu sezerdim. O, parmak izlerinden söz ederken ben onun şapkasının arkasındaki kırmızı tuğlalı küçük evin duvar tepeliğine ya da kornişine bakar, kendimi o kornişin takıldığı günü düşünürken bulurdum; onu tasarlayan adamı ve neden bu kadar çirkin bir şey yaptığını düşünürdüm; Doğu Yakası’ndan Harlem’e, hatta Harlem’den de öteye kadar yürürken geçtiğimiz bütün iğrenç kornişler gibi; devam etmek istersek New York’tan öteye, Mississippi’den öteye,

Büyük Kanyondan öteye, Mojave Çölü’ndeıı öteye – Amerika'nın insanları için bina inşa edilmiş her yere. Hayatımın her gününü oturup başkalarının hikâyelerini, sıradan yoksulluk ve sefalet, aşk ve ölüm, özlem ve hayal kırıklığı dolu trajedilerini dinleyerek geçirmem bana bütünüyle çılgınca geliyordu. Her gün en az elli kişinin kederli hikâyesini dinlersen bir noktadan sonra kulaklarını biraz kapatmak, yüreğini biraz sertleştirmek kaçınılmaz olur. Ufak bir lokma yetiyordu bana; onu çiğneyip günlerce, haftalarca sindirebilirdim, fakat orada oturmam ve boğulmam gerekiyordu. Gece çıktığımda da devam ediyordu; onları dinleyerek uyuyor, onları dinleyerek düşlüyordum. Dünyanın her tarafından akın ediyorlardı, toplumun her katmanından, binlerce farklı dil konuşarak, farklı tanrılara tapınarak, farklı yasalara ve geleneklere itaat ederek. İçlerinde en yoksullarının hikâyesi kalın bir kitap oluştururdu, fakat her biri ayrı ayrı yazılacak olsa on emir ebadına sıkıştırılabilir, hepsi bir posta pulunun arkasına kaydedilebilirdi, İsa’nın öğrettiği dua misali. Her gün o kadar geriliyordum ki derim sanki bütün dünyayı kaplıyordu ve yalnız kaldığımda, artık onları dinlemek zorunda olmadığımda büzülüyor, iğne ucu kadar kalıyordum, En büyük mutluluğum, ki hayli nadirdi, geceleri tek başıma sokaklarda gezinmekti... Geceleri ortalıkta kimsecikler yokken sokaklarda gezinip benî kuşatan sessizliğe dair düşünmek. Milyonlarca insan sırtüstü yatmış uyuyordu; derin bir uyku, açık ağızlarından çıkan tek şey horultu. O güne dek icat edilmiş en çılgın mimarinin ortasında yürürken her gün kendi sefalet hikâyesini anlatmaya can atan binlerce insanın acınası gecekondularından ve harikulade saraylarından ne demeye ve hangi amaçla çıktıklarını merak ederdim. Bir yılda, alçakgönüllü bir tahminle, yirmi beş bin hikâye dinlemiştim; iki yılda elli bin; bu rakam dört yılda yüz bini bulacaktı ve on yıl sonra büsbütün delirmiş olacaktım. Hâlihazırda hatırı sayılır büyüklükte bir kasabayı doldurmaya yetecek kadar insan tanımıştım. Ne kasaba olurdu ama, bir araya gelebilselerdi. Gökdelen isterler miydi? Müze isterler miydi? Kütüphane isterler miydi? Onlar da kanalizasyon sistemleri, köprüler, demiryolları ve fabrikalar inşa ederler miydi? Birbirinin aynı, Battery Park’tan Altın Körfez’e, sonsuza uzanan bu küçük teneke kornişlerden inşa ederler miydi? Sanmam. Sadece açlığın kırbacı harekete geçirebilirdi onları. Boş mide, gözlerdeki o çılgın bakış, korku, daha da beterinin korkusu – budur onları güdümleyen. Hepsi aynı, hepsi umutsuzluğa teşvik edilmiş; bu güdümlemeden, açlığın kırbacından en

görkemli gökdelenler, en çetin savaş gemileri çıkmış; en iyi çeliği, en ince danteli, en narin cam eşyaları üretmişler. O'Rourke ile yürümek ve sadece hırsızlık, kundaklama, tecavüz, cinayet hikâyeleri dinlemek büyük bir senfoninin küçük bir motifini dinlemekten farksızdı. Ve insan nasıl ıslıkla Bach'tan bir parça çalarken bir yanda da yatmayı arzuladığı kadını düşünürse, ben de O'Rourke'u dinlerken konuşmayı kesip, "Ne yemek istersin?" diye soracağı ânı düşünürdüm. Yolun daha ilerisinde bir yerde yiyeceğimizden emin olduğum domuz pirzolasını hayal ederdim. Acaba yanında garnitür olarak hangi sebzeyi vereceklerdi? Tatlı olarak turta mı söyleseydim yoksa krem karamel mi? Arada sırada karımla yattığımda da aynı şey olurdu; karım inleyip bir şeyler gevelerken ben onun kahve demliğindeki çekirdekleri boşaltıp boşaltmadığını düşünürdüm çünkü işleri savsaklamak gibi bir huyu vardı – *Önemli* işleri kastediyorum. Taze kahve önemliydi – taze jambonlu yumurta da. Bir kez daha hamile kalırsa kötü olacaktı, hatta tehlikeli, fakat sabahları taze kahve ve jambonlu yumurta kokusu bundan daha önemliydi. Hayal kırıklığıyla, kürtajla ve fiyaskoyla sonuçlanan aşk serüvenleriyle baş edebilirdim, fakat hayatımı sürdürebilmem için mideme bir şeyler inmesi gerekiyordu, besleyici ve iştah açıcı bir şeyler. İsa'yı ölmesine izin vermeden çarmıhtan indirmiş olsalardı benim hissettiğim gibi hissederdi. Çarmıha gerilmenin şoku o denli büyük olurdu ki İsa insanlığa dair bütün belleğini yitirirdi, eminim. Yaraları iyileştikten sonra insanlığın büyük çilesini filan düşünmeden bir fincan taze kahveyle bir dilim kızarmış ekmeğin tadını çıkarırdı mutlaka, kahveyi ve kızarmış ekmeği bulabileceğini varsayarsak elbette.

Her kim ki sevgisinin büyüklüğünden ötürü (ki her şeye rağmen korkunçtur) acısından ölür, aşkı ya da nefreti bilmeden dünyanın tadını çıkarmak için yeniden dirilir. Bu yaşama sevinci doğal olmayan bir biçimde edinildiği için sonunda bütün dünyaya zarar verir. İnsan ıstırabının sınırlarının dışında yaratılmış olan her şey bumerang etkisi yapar ve felaket getirir. New York sokakları geceleyin İsa'nın çarmıha gerilişini ve ölümünü yansıtır. Yerler karla kaplıyken o mutlak sessizlikte insanın teninin büzülmesine neden olacak kadar umutsuz ve yitik bir müzik yükselir New York'un iğrenç binalarından. Hiçbir taş bir diğerinin üstüne sevgi ve saygıyla yerleştirilmemiştir; dans etmek ya da coşmak için yapılmış tek bir sokak bile yoktur. Her şey birbirinin üstüne gelişigüzel yığılmıştır, yeter ki

karınlar doysun. Sokaklar buram buram boş karın, dolu karın ve yarı dolu karın kokar. Sokaklar sevgiyle ilgisi olmayan açlık kokar, doyumsuz karnı kokar, boş ve mahrum olan aç karınların yaratıları gibi kokar.

Bu boşlukta ve mahrumiyette, bu beyaz hiçlikte, bir sandviç ya da yaka düğmesinin tadını çıkarmayı öğrendim. Bir insanın hüzünlü hikâyesini dinlermiş gibi yaparken bir duvar tepeliğini ya da kornişi büyük bir merakla inceleyebiliyordum. Bazı binaların üstünde yazılı tarihleri ve mimarın adını hatırlayabiliyorum. Belli bir köşede dururken havanın sıcaklığını ve rüzgârın şiddetini hatırlayabiliyorum; onlara eşlik eden hikâye yok olmuş ama. O anda başka bir şey hatırladığımı bile hatırlayabiliyorum ve size o anda neyi hatırladığımı söyleyebilirim, ama neye yarar? İçimde ölmüş bir adam vardı, geriye sadece anıları kalmıştı; bir de canlı olan adam vardı içimde, o ben olmalıydım, kendim, bir ağaç nasıl canlıysa öyle canlı ya da bir taş, bir sığır. Kentlerin insanların makul bir ölüme hak kazanmak için çabaladıkları yerlere dönüşmesi gibi benim hayatım da kendi ölümümden inşa ettiğim bir mezarı andırmaya başlamıştı. Ortasında karmaşanın bulunduğu taş bir ormanda yürüyordum; bazen tam ortasında, karmaşanın göbeğinde; dans edip kör kütük sarhoş oluyor ya da sevişiyor ya da biriyle arkadaşlık kuruyor ya da yeni bir hayat tasarlıyordum; fakat baştan aşağı karmaşaydı, baştan aşağı taş, baştan aşağı umutsuzluk ve şaşkınlık. Beni o çılgın taş ormandan çekip çıkaracak bir güçle karşılaşıncaya dek ne hayat ne de anlam barındıran bir sayfa yazmam mümkündü. Bu satırları okurken karmaşanın sürmekte olduğu izlenimine kapılabilirsiniz belki, fakat bunlar canlı bir merkezden yazılıyor ve karmaşık görünen, beni artık ilgilendirmeyen bir dünyanın teğetsel kalıntıları sadece. Daha birkaç ay önce New York sokaklarında durmuş etrafıma uzun yıllar önce baktığım gibi bakıyordum ve kendimi bir kez daha mimariyi, ancak yerinden çıkmış bir gözün fark edebileceği ince ayrıntıları incelerken buldum. Ne var ki bu defa Mars’tan inmişim gibi hissettim. Hangi insan ırkı bu, diye sordum kendime. Anlamı ne? Acıya ya da heba edilmiş hayata dair herhangi bir çağrışım yoktu, kavranması mümkün olmayan bir dünyaya bakma duygusu vardı sadece; bana başka bir gezegene ait olduğumu hissettirecek kadar uzak bir dünyaya. Bir gece Empire State Binası’nın tepesine çıkıp aşağıdan görmeye alışık olduğum kente yukarıdan baktım; oradaydılar işte, tam perspektifle, birlikte süründüğüm karıncalar, birlikte hayat mücadelesi

verdiğim insan biçimli bitler. Salyangoz hızıyla hareket ediyor, her biri kendi mikrokozmik yazgısını gerçekleştiriyordu. Kısır çaresizlikleriyle gururlanıp böbürlendikleri bu muazzam binayı inşa etmişlerdi. Ve bu muazzam binanın en üst katından içlerinde hapsolmuş kanaryaların anlamsızca öttükleri bir dizi kafes sarkıtmışlardı. Hırslarının zirvesinde, hayatta kalmak için şakıyan bu küçük varlıklar vardı. Yüz yıl sonra, diye geçirdim içimden, belki insanları kafeslere koyacaklar; öbür dünyaya dair neşeli şarkılar söyleyecek, şen, keçileri kaçırmış tipleri. Belki diğerleri çalışırken şarkı söyleyecek ötücü bir ırk geliştirecekler. Belki her kafese bir şair ya da müzisyen tıkacaklar, böylece aşağıda hayat engelsizce akabilecek; taşla bütünleşmiş, ormanla bütünleşmiş, boşluk ve hiçlik dolu, dalgalanıp gıcırdayan bir karmaşa. Bin yıl sonra herkes keçileri kaçırmış olacaktı belki, işçiler ve şairler. Ve her şey bir kez daha çökecekti, daha Önce defalarca çöktüğü gibi. Bin yıl ya da beş bin yıl ya da on bin yıl sonra, tam şu anda benim manzarayı seyrettiğim yerde, belki küçük bir çocuk bugüne dek duyulmamış bir dilde yazılmış bir kitabı açacak ve şu anda yaşanmakta olan hayatı okuyacak; kitabı yazan adamın hiçbir zaman yaşamadığı bir hayatı; biçimi ve ahengi kesintiye uğramış, başı ve sonu olan bir hayat. Ve çocuk kitabı kapatırken kendi kendine Amerikalıların ne kadar muhteşem bir ırk olduklarını, yaşamakta olduğu kıtada bir zamanlar muhteşem bir yaşamın var olduğunu sanacak. Bizden sonra gelecek hiçbir ırk, belki kör şairlerin ırkı dışında, gelecekte tarihi oluşturacak bu kızgın karmaşayı asla hayal edemeyecek.

Karmaşa! Devasa bir karmaşa! Belli bir gün seçmeye gerek yok. Geçmişte kalan hayatımın herhangi bir günü iş görür. Küçük, mikrokozmik hayatımın her günü o dış karmaşanın bir yansımasıydı. O günlere döneyim hele... Saat yedide, çalar saatin zırıltısıyla uyanırdım. Yataktan fırlamazdım. Sekiz buçuğa kadar yatmaya devam eder, biraz daha uyumaya çalışırdım. Uyku – nasıl uyuyabilirdim ki? Zihnimin gerisinde hâlihazırda gecikmiş olduğum ofisin görüntüsü canlanırdı. Hymie’nin tam sekizde geldiğini görürdüm, santral yardım talepleriyle zırıldamaya başlamış bile, başvuran adaylar geniş tahta merdivenleri tırmanıyorlar, soyunma odasından ağır bir kâfuru kokusu yükseliyor. Kalkıp dünün şarkısını söylemek, dünün danslarını etmek niye? Onları ne kadar hızlı işe alırsam alayım aynı hızla işi bırakıyorlardı. Kıçımı yırtıyorum, ama giyecek temiz bir gömleğim bile

yok. Pazartesi günleri karımdan harçlığımı alıyorum – yol parası ve öğle yemeği. Ona hep borçluyum. O da bakkala, kasaba, ev sahibine falan borçluydu. Sakal tıraşı olmakla uğraşmıyorum – yeterince vakit yok. Üstüme yırtık bir gömlek giyiyor, alelacele kahvaltı ediyor ve karımdan metro için beş sent ödünç alıyorum; kafası bozuksa parayı metrodaki gazeteciden yürütüyorum. Ofise soluk soluğa varıyorum, bir saat geç. Başvuranlarla görüşmeden önce ona yakın telefon görüşmesi yapmam gerekiyor. Bir telefonda konuşurken diğer üçü yanıtlanmayı bekliyor. Santral arı kovanı gibi vızıldıyor. Hymie iki telefon arasında kalemlerini yontuyor. Kapı görevlisi McGovern beni iş isteyen biri hakkında bilgilendirmek için tepemde dikiliyor, uydurma bir adla geri dönmeye çalışan bir sahtekâr muhtemelen. Arkamda o güne dek sisteme girmiş bütün başvuran adayların adlarını içeren kartlar ve defterler var. Kötü olanların yanına kırmızı mürekkeple yıldız konmuş; adının yanında altı farklı lakabı bulunanı bile var. Bu arada oda arı kovanı gibi kaynıyor. İçerisi ter, ayak, eski üniforma, kâfuru, temizlik malzemesi ve ağız kokuyor. Yarısını geri çevirmek zorunda kalacağım – onlara ihtiyacımız olmadığından değil, en kötü koşullarda bile iş göremeyecekleri için. Masamın önünde, felçli elleri ve çapaklı gözleriyle tırabzanın arkasında duran adam New York'un eski belediye başkanı. Şimdi yetmişinde ve ne iş olsa seve seve yapacak. Muhteşem tavsiye mektupları getirmiş, fakat kırk beş yaşının üstünde olanları işe alamayız. New York için üst sınır kırk beş. Telefon çalıyor, YMCA'in düzgün konuşan sekreterlerinden biri. Az önce ofisine giren bir çocuk için bir istisna yapamaz mıyım – bir yıl kadar ıslahevinde kalmış bir çocuk söz konusu. *Ne yaptı?* Kız kardeşine tecavüz etmeye yeltendi. İtalyan, elbette. O'Mara, asistanım, başvuranlardan birini uzun uzadıya sorguluyor. Sarası olduğundan kuşkulanıyor. Sonunda gerçeği ağzından almayı başarıyor ve çocuk üstüne üstlük ofisin ortasında sara nöbeti geçiriyor. Kadınlardan biri bayılıyor. Yakasına pahalı bir kürk dolamış güzel bir kadın beni onu işe almam konusunda ikna etmeye çalışıyor. Sapına kadar fahişe, besbelli, onu işe alırsam yukarıda kıyamet kopacağını biliyorum. Kentin yukarı kısmındaki belli bir binada çalışmak istiyor çünkü evine yakın, öyle diyor. Öğle tatili yaklaşmakta, birkaç arkadaş ofise uğruyor. Ben çalışırken oturup bir vodvil gösterisi izler gibi izliyorlar. Tıp öğrencisi Kronski geliyor ve az önce işe aldığım adamın Parkinson hastası olduğunu söylüyor. İş o kadar yoğun ki tuvalete gidecek zaman

bulamıyorum. Bütün telgraf operatörlerinin, bütün yöneticilerin basuru var, O'Rourke'un dediğine göre. O'Rourke iki yıldır elektrik tedavisi görüyor, fakat hiçbir şeyin yararı olmuyor. Nihayet öğle tatili, masada altı kişiyiz. Birinin benim hesabımı ödemesi gerekecek, her zamanki gibi. Yemeği çabucak yiyip tekrar işe dönüyoruz. Başvuran adaylar ve telefonlar bekliyor. Müdür yardımcısı personeli olağan düzeyde tutamadığımız için kıyameti koparıyor. New York'un bütün gazetelerine her gün eleman arandığına dair ilan veriyoruz. Yarı zamanlı ulak çalıştırmak istediğimizi bütün okullara bildirdik. Bütün hayır ve yardım derneklerine başvurduk. Topluca telef oluyorlar. Kimi yarım saat bile dayanmıyor. İnsan öğüten bir değirmen burası. Asıl üzücü olan bütünüyle gereksiz bir yer olması. Fakat bu, benim üstüme vazife değil. Benim vazifem uyarınca ya batılacak ya çıkılacak, Kipling'in dediği gibi. İşe koyuluyor, başvuranlarla tek tek görüşüyorum. Bu arada telefonlar susmak bilmiyor. Oda giderek daha kötü kokmakta, gedikler giderek büyümekte. Başvuranların her biri sadece bir parça ekmek isteyen insanlar; boylarını, kilolarını, ten renklerini, dinlerini, geçmiş deneyimlerini falan kaydediyorum. Bütün bu bilgiler önce alfabetik, sonra da kronolojik olarak dosyalanmak üzere defterlere işlenecek. Adlar ve tarihler. Parmak izleri de, zaman bulabilirsek. Peki, ne diye? Amerikan halkı insanoğlunun bildiği en hızlı iletişim yönteminden yararlansın diye, mallarını daha çabuk satabilsinler diye, caddenin ortasına yığılıp can verdiğinde en yakın akrabana hemen haber ulaştırılabilsin diye – yani bir saat zarfında, o da telgrafın emanet edildiği ulak bir tomar telgrafı çöpe atmaya karar vermemişse. Noel mesajı basılmış yirmi milyon kart, hepsi Noel'inizi ve Yeni Yıl'ınızı kutluyor, Kozmodemonik Telgraf Şirketi'nin genel müdür, genel müdür yardımcısı ve yöneticilerinden. Belki telgrafta, "Annen ölüyor, hemen eve gel," yazıyor, fakat memur bunu fark edemeyecek kadar meşgul. Manevi tazminat davası açsan bile bu tür acil durumlar için kurulmuş özel bir hukuk departmanımız var, onun için annenin öleceğinden ve hiçbir şey olmamış gibi mutlu bir Noel ve yılbaşı geçireceğinden emin olabilirsin. Memur, tabii ki, işten atılır ve bir ay sonra ulak olarak başvurup işe alınır, kimsenin onu tanımayacağı rıhtım bölgesine verilir ve karısı veletleri eşliğinde gelip genel müdüre gösterdiği insanlık ve anlayış için teşekkür eder. Sonra bir gün söz konusu ulağın kasayı soyduğunu duyan herkes şaşkınlığa sürüklenir ve O'Rourke'tan Cleveland ya da Detroit'e kalkan gece trenine binip onu ne pahasına olursa olsun

bulması istenir, on bin dolara patlasa bile. Sonra müdür yardımcısı bundan böyle Yahudileri işe almama talimatı verir, fakat üç–dört gün sonra biraz yumuşar çünkü Yahudilerden başka başvuran yoktur. Gedikleri kapatmakta o kadar zorlanıyorum ki bir sirk cücesine bile iş vermeyi geçiriyorum aklımdan, çözülüp aslında kadın olduğunu itiraf etmeseydi onu işe alacaktım üstelik. Yetmezmiş gibi Valeska cüceyi kanatlarının altına alıyor, evine götürüyor ve acıyormuş ayağına yatıp ayrıntılı bir biçimde muayene ediyor, sağ elinin işaret parmağıyla vajinal sondaj da dahil olmak üzere. Cüce Valeska’ya âşık oluyor ve onu kıskanmaya başlıyor. Yorucu bir gün ve eve dönerken bir arkadaşımın kız kardeşine rastlıyorum. Beni yemeğe götürmekte ısrar ediyor. Yemekten sonra sinemaya gidiyoruz. Karanlıkta oynaşmaya başlıyoruz. İş öyle bir noktaya geliyor ki oradan çıkıp ofise gidiyoruz ve onu soyunma odasındaki çinko kaplama masanın üstünde düzüyorum. Gece yarısını biraz geçe eve vardığımda Valeska telefon ediyor. Hemen metroya atlayıp evine gitmemi istiyor, acil. Bir saatlik yol söz konusu ve yorgunluktan ölüyorum, fakat acil olduğunu söylediği için yola koyuluyorum. Evine vardığımda kuziniyle tanışıyorum, kendi anlattığına göre bakirelikten usandığı için yakın zamanda bir yabancıyla ilişkiyle girmiş genç ve güzel bir kadın. Peki, neden kopmuş yaygara? Çünkü bir an önce bekâretinden kurtulma telaşıyla korunmayı unuttuğu için hamile kalmış olabilirmiş. Ya o zaman ne olacak? Ne yapılabileceğini öğrenmek istiyorlar. *“Hiçbir şey,”* diyorum. Bunun üstüne Valeska beni kenara çekip kuziniyle yatmak isteyip istemediğimi soruyor, onu biraz alıştırmak için, böyle bir olay bir daha tekrarlanmasın diye.

Her şey çok saçmaydı ve deli gibi gülmeye, sonra içmeye başladık – evde Kummel’den[4] başka içecek bir şey yoktu, kafayı bulmamız çok sürmedi. Sonra iyice saçma bir hal aldı çünkü ikisi de beni ellemeye başladı, fakat birbirlerinin bir şey yapmasına izin vermiyorlardı. Sonunda ikisini de soyup yatırdım, birbirlerinin kollarında uyudular. Sabahın beşinde evden çıktığımda cebimde metelik olmadığım fark ettim. Bir taksi şoföründen beş sent borç istedim, vermeyince sonunda kürk astarlı paltomu çıkarıp ona verdim – beş sent için. Eve vardığımda karım uyanıktı, geç saate kadar dışarıda kaldığım için burnundan soluyordu. Tartıştık. Sonunda kendimi tutamayıp ona bir tane çaktım. Yere kapaklanıp ağlamaya koyuldu. Çocuk uyandı ve annesinin ağladığını görünce korkup avazı çıktığı kadar

bağırmaya başladı. Üst kattaki kız ne olduğuna bakmak için aşağı indi. Üstünde kimonosu vardı, saçları omuzlarına dökülmüştü. O kargaşada bana yaklaştı ve istemeden aramızda bir elektriklenme oldu. Karımın başına ıslak bir havlu sarıp yatağa yatırdık. Üst kattaki kız karımın üstüne eğilirken arkasına geçip kimonoyu kaldırdım. Arkadan taktım. Uzun süre öylece durup teselli edici bir sürü saçmalık geveledi. Sonunda karımın yanma yattım. Olacak iş değildi ama bana sokulmaya başladı. Tek kelime etmeden kenetlendik ve gün ağarıncaya kadar öyle kaldık. Yorgunluktan bitmiş olmam gerekirdi, ama bütünüyle uyanıktım. Karımın yanında yatarken o gün izin kullanıp gün içinde gördüğüm harikulade kürklü fahişeyi yoklamaya karar verdim. Ondan sonra başka bir kadını düşünmeye başladım, bir arkadaşımın, kayıtsızlığım yüzünden beni iğneleyip duran karısını. Sonra art arda başka kadınları düşünmeye koyuldum – sonunda uykuya daldım ve ıslak bir rüya gördüm. Saat sekiz buçukta çalar saat her zamanki gibi çaldı ve ben her zaman yaptığım gibi iskemleye asılı yırtık gömleğime bakıp kendi kendime ne yararı var diyerek öteki yanıma döndüm. Sekizde telefon çaldı, Hymie arıyordu. Hemen gelsen iyi edersin, dedi çünkü grev var. Bu şekilde sürdü, günbegün, ülkenin tamamının abuk sabuk olması dışında hiçbir neden olmaksızın. Bu anlattıklarım her yerde yaşanıyordu, küçük ya da büyük ölçekte, fakat her yerde aynıydı çünkü her şeye karmaşa hâkimdi, her şey anlamsızdı.

Neredeyse beş yıl boyunca böyle sürüp gitti, her Allah'ın günü. Kıtanın kendisi kasırgalardan, hortumlardan, tsunamilerden, sellerden, kuraklıktan, tipi fırtınalarından, sıcaklık dalgalarından, bulaşıcı hastalıklardan, soygunlardan, suikastlardan ve intiharlardan geçilmiyordu... Kesintisiz bir humma ve azap, patlama ve girdap hali. Bir deniz fenerinin içinde oturan adam gibiydim. Altımda vahşi dalgalar, kayalar, karaya vurmuş filoların kalıntıları. Tehlike işareti verebilirdim, fakat felaketin önüne geçecek güçten yoksundum. Tehlikeyi ve felaketi *içime çekiyordum*. Bazen bu duygu o kadar güçleniyordu ki burun deliklerimden ateş gibi fışkırıyordu. Özgür olmaya can atıyordum ama karşı konulmaz bir güç beni kendine çekiyordu. Aynı zamanda hem coşkulu hem de ağırkanlıydım. Deniz fenerinin kendisi gibiydim – en fırtınalı denizde bile güvendeydim. Altımda sert kayalar vardı, üzerlerine gökdelenlerin inşa edildiği kayaların aynısı. Temelim toprağın derinliklerine kadar iniyordu. Bedensel zırhım sıcak

cıvatalarla perçinlenmiş çeliktendi. Kesintisiz ve acımasız bir biçimde dönerek uzağı ve çevreyi tarayan fener misali, gözdüm ben her şeyden önce. Bu göz o kadar açıktı ki bütün diğer yetilerim uykudaydı; güçlerimin tamamını görmek ve dünyanın dramını kavramak için kullanıyordum.

Yıkım özlemi çektiysem tek nedeni bu gözün imha edilme olasılığıydı. Deprem istiyordum, deniz fenerini denize yıkacak doğal bir afet. Dönüşüm istiyordum; bir balığa, bir deniz canavarına, bir muhribe dönüşmek. Yeryüzü yarılıp tek bir esnemeyle her şeyi yutsun istiyordum. Kentin denizin dibini boyladığını görmek istiyordum. Bir mağarada oturup mum ışığında kitap okumak istiyordum. Kendi bedenimi, kendi arzularımı tanıyabileceğim bir değişim için gözün imhasını istiyordum. Gördüklerimi ve duyduklarımı derinlemesine düşünebilmek için bin yıl yalnız kalmak istiyordum – *ve unutmak için.* Dünyanın insan yapımı olmayan bir parçasını istiyordum, kusma raddesine geldiğim insandan tamamen bağımsız bir parçasını. Bütünüyle toprağa ait, fikirden yoksun bir şey istiyordum. Kanımın damarlarımda tekrar akmaya başladığını hissetmek istiyordum, yok olma pahasına bile. Taşı ve ışığı içimden sokup atmak istiyordum. Doğanın karanlık doğurganlığını istiyordum; rahmin derin kuyusunu, sessizliği ya da ölümün karanlık sularının kıyıya vurmasını. Acımasız gözün aydınlattığı gece olmak istiyordum; yıldızlarla, süzülen kuyruklu yıldızlarla bezeli bir gece. Geceye ait olmak; ürkütücü bir biçimde sessiz, aynı anda hem kavranamaz hem de anlaşılır olmak. Bir daha asla konuşmamak, dinlememek, düşünmemek. Hem kapsanan hem de kapsayan olmak. Merhamet yok, şefkat yok. Sadece toprağa ait bir insan olmak; bir bitki, bir solucan, bir nehir gibi. Ayrışmış olmak; ışık ve taştan mahrum, molekül kadar değişken, atom kadar dayanıklı, dünyanın kendisi kadar kalpsiz.

Mara'yla Valeska intihar etmeden bir hafta kadar önce karşılaştım. Ondan önceki birkaç hafta gerçek bir kâbustu. Bir dizi ani Ölüm ve kadınlarla tuhaf karşılaşmalar. İlki Pauline Janowski'yleydi; evi, barkı, arkadaşları ya da akrabası olmayan on altı-on yedi yaşlarında Yahudi bir kız. Ofise gelip iş istedi. Mesai bitmek üzereydi ve onu geri çevirmeye içim elvermedi. Her nedense onu akşam yemeği için eve götürmeyi, karımı ikna edebilirsem de bir süre misafir etmeyi kafama koydum. Kızı benim gözümde asıl çekici kılan Balzac tutkusu olmuştu. Yol boyunca *Sönmüş Hayaller*'den söz etti bana. Tramvay tıka basa doluydu, birbirimize öyle bir yaslanmıştık ki neden söz ettiğimizin önemi yoktu çünkü ikimizin de aklında tek şey vardı. Karım beni kapıda, yanımda güzel bir genç kızla görünce afalladı tabii ki. Ona kendi soğuk tarzı uyarınca kibar ve saygılı davrandı, ama kızı misafir etme konusunu açmanın bir yarar sağlamayacağı aşikârdı. Bizimle birlikte akşam yemeği yemeye zor katlandı. Yemek biter bitmez izin isteyip sinemaya gitti. Kız ağlamaya başladı. Masada oturmaya devam ediyorduk, tabaklar önümüze yığılmıştı. Yanına gidip kolumu omzuna koydum. Ona gerçekten acıyor, fakat onun için ne yapabileceğimi bilemiyordum. Birden kollarını boynuma dolayıp beni tutkuyla öptü. Birbirimize sarılıp uzun süre öyle kaldık, sonra kendi kendime, bu doğru olmaz dedim, hem karım sinemaya gitmemişti belki, aniden içeri dalabilirdi. Kıza toparlanmasını söyledim, tramvaya atlayıp bir yerlere gidecektik. Şöminenin üstünde çocuğun kumbarasını gördüm. Kumbarayı aldım ve tuvalete gidip sessizce boşalttım. Topu topu yetmiş beş sent çıktı içinden. Tramvaya binip kumsala gittik. Sonunda tenha bir yer bulup kumlara uzandık. Kız isterik bir biçimde tutkuluydu, gerekeni yapmaktan başka çare yoktu. Daha sonra bana sitem edeceğini düşündüm, ama etmedi. Bir süre orada uzandık. Somu Balzac'tan konuşmaya başladı yine. O da yazar olma sevdasındaydı sanki. Ne yapacağım sordum. En ufak bir fikri olmadığım söyledi. Gitmek üzere ayaklandığımızda benden onu karayoluna çıkarmamı istedi. Cleveland'a falan gitmeyi düşündüğünü söyledi. Onu bir benzin istasyonunun önünde dururken bıraktığımda saat gece yansını geçiyordu. Eve yürürken bu denli katı yürekli bir kancık olduğu için küfrü bastım karıma. Gidecek yeri olmadan karayoluna bırakılan kişi o olsaydı keşke. Eve döndüğümde kızın adım bile anmayacağını biliyordum.

Eve vardığımda yatmamıştı karım, beni bekliyordu. Beni yine

azarlayacağını düşünüyordum. Fakat hayır, beklemişti çünkü O’Rourke’tan bir mesaj vardı. Eve varır varmaz onu aramamı istiyordu. Buna rağmen aramamaya karar verdim. Soyunup yatacaktım. Yatağa uzanmamla telefonun çalması bir oldu. O’Rourke arıyordu. Ofiste benim için bir telgraf varmış – açıp okumasını isteyip istemediğimi bilmek istiyordu. Tabii, dedim. Telgraf Monica imzalıydı. Buffalo’dan geliyordu. Ertesi sabah annesinin naaşıyla Grand Central Terminali’nde olacaktı. O’Rourke'a teşekkür edip yatağa girdim yine. Karım bir şey sormadı. Tavana bakıp ne yapacağımı düşündüm. Monica’nın isteğini yerine getirmek onunla yeni bir başlangıç yapmak demekti. Monica’dan kurtulduğuma şükrediyordum. Ama şimdi annesinin naaşıyla şehre dönüyordu. Gözyaşları ve barışma. Hayır, bu ihtimalden hiç hazzetmedim. Diyelim ki gitmedim? O zaman ne olacaktı? Bir cesetle ilgilenecek biri her zaman bulunurdu etrafta. Hele de yas tutan mavi gözleri ışıl ışıl, sarışın ve çekici bir genç kadınsa. Restorandaki işine dönecek iniydi acaba? Yunanca ve Latince bilmeseydi ona asla bulaşmazdım. Merakıma yenik düşmüştüm. Bir de o kadar yoksuldu ki içime işlemişti. Elleri yağ kokmasaydı o kadar kötü olmayabilirdi. Küçük ama mide bulandırıcı bir ayrıntı – yağlı eller. Onunla ilk kez karşılaştığım geceyi anımsıyorum, parkta yürümüştük. Soluk kesici güzellikteydi, ayrıca uyanık ve zekiydi. Mini etek modasının yaygınlaştığı dönemdi ve bundan nasıl faydalanacağını biliyordu. Her gece sırf yürüyüşünü, servis yaparken öne doğru eğilişini ya da bir çatal almak için çömelişini seyretmek için çalıştığı restorana giderdim. Harikulade bacakların ve gözlerin yanında Homeros’tan muhteşem bir cümle; domuz pirzolası ve lahana turşusunun yanında Safo’dan bir dize, Latince fiil çekimi, Pindar’ın Kasideleri; tatlının yanında *Rubailer* ya da *Cynara.* Fakat yağlı eller ve pazar yerinin karşısındaki pansiyonun kirli yatağı – Pöf! Midem kaldırmadı. Ben ondan kaçmaya çalıştıkça o bana daha fazla tutunur oldu. Ardından *Böyle Buyurdu Zerdüşt’e* dair dipnotlarıyla aşk hakkında on sayfalık mektuplar geldi. Sonra birden sesi soluğu çıkmamaya başladı ve ben kendimi canı gönülden kutladım. Hayır, yarın sabah Grand Central’a gidip onu karşılayamayacaktım. Yan yatıp uyudum. Sabahleyin ofisi arayıp hasta olduğumu söylemesini isteyecektim karımdan. Bir haftadan fazladır hastalanmamışım ve zamanı gelmişti.

Öğle saatinde işe gittiğimde Kronski’yi ofisimin önünde beni beklerken

buluyorum. Onunla öğle yemeğine çıkmamı istiyor... Tanışmamı istediği Mısırlı bir kız var. Mısırlı kız Yahudi çıkıyor, fakat Mısırdan gelmiş ve Mısırlı gibi görünüyor. Ateşli bir parça, ikimiz de ona asılıyoruz. Hasta olmam gerektiği için ofise dönmeyip Doğu Yakası'nda yürüyüşe çıkmaya karar veriyorum. Kronski ofise dönüp durumu idare edecek. Kızla el sıkıştık ve herkes yoluna gitti. Ben kızı anında unutup serinlemek için nehre doğru yürüdüm. Rıhtımın kenarına oturup bacaklarımı döşeme kirişinden aşağı sarkıttım. Kırmızı tuğla yüklü bir mavna geçti. Birden Monica düştü aklıma. Grand Central Terminali'ne annesinin naaşıyla geliyor olması. O kadar acayip ve saçmaydı ki yüksek sesle gülmeye başladım. Ne yapmıştı acaba annesinin naaşım? Emanete mi vermişti yoksa manevra hattında mı bırakmıştı? Bana sayıp sövüyordu kuşkusuz. Rıhtımda bacaklarımı sarkıtmış oturduğumu bilseydi ne düşünürdü acaba? Nehirden gelmekte olan esintiye rağmen hava sıcak ve nemliydi. Kestirmeye başladım. Dalarken Pauline'i düşündüm. Onu karayolunda otostop çekerek yürürken hayal ettim. Cesur bir çocuktu, ona kuşku yoktu. Hamile kalmaktan kaygılanmamış olması tuhaftı, O kadar umutsuzdu ki umursamamıştı belki. Ve Balzac! O da hayli tuhaftı. Neden Balzac? O da onun bileceği işti. Karşısına yeni biri çıkıncaya kadar karnı doymuştu en azından. Fakat onun gibi bir kızın yazar olmayı düşlemesi! Neden olmasın? Herkesin kendine göre bir hayali vardı; Monica yazar olmak istiyordu. Herkes yazar oluyordu. Yazar! Tanrım, ne kadar anlamsız geliyordu kulağa!

Kestirdim… Uyandığımda sertleşmiştim, Güneş kasıklarımı yakıyordu. Kalktım ve yüzümü fıskiyede yıkadım. Hava hâlâ sıcak ve nemliydi. Asfalt pelte gibi olmuştu, sinekler insanı ısırıyorlardı, ortalık çöp kokuyordu. Etrafıma boş gözlerle bakarak el arabalarının arasında gezindim. Bütün bu süre zarfında inmek bilmeyen bir sertlik yaşıyordum, fakat aklımda herhangi biri yoktu, İkinci Cadde'ye vardığımda birden öğle yemeğindeki Mısırlı Yahudi kızı hatırladım. On İkinci Caddedeki Rus Restoranı'nın üstünde oturduğunu söylemişti. Henüz ne yapacağıma dair kesin bir fikrim yoktu. Öylesine dolanıyor, zaman öldürüyordum. Yine de ayaklarım beni kuzeye, On İkinci Cadde'ye doğru götürdü, Rus Restoranı'nın karşısına geldiğimde bir an durakladım, sonra basamakları üçer üçer çıkıp kapıdan içeri girdim. Hol kapısı açıktı. Kapılardaki adlara bakarak iki kat çıktım. En

üst kattaydı. Adının altında bir erkek adı vardı. Kapıyı usulca çaldım. Cevap gelmedi, Tekrar çaldım, bu defa daha sertçe. Bu kez içeride birinin hareket ettiğini duydum. Sonra biri kapıya gelip kim olduğumu sordu ve aynı anda kulp döndü. Kapıyı iterek açtım ve sendeleyerek karanlık odaya daldım. Doğru kollarına sendeledim ve yarı açık kimonosunun altına bir şey giymediğini hissettim. Derin bir uykudan kalkmış olmalıydı, kimin kollarında olduğunu tanı olarak anlayamamıştı. Ben olduğumu fark edince geri, çekilmek istedi, fakat onu sılaca kavrayıp tutkuyla öpmeye başladım, bir yandan da pencerenin yanındaki kanepeye doğra sürüklüyordum. Kapının açık olduğuna dair bir şeyler homurdandı, ama kollarımın arasından sıyrılmasına izin vermeyi göze alamadım. Bu yüzden hafif bir kavis çizdim ve onu ufak ufak kapıya yanaştırıp kapıyı kıçıyla kapattırdım. Serbest elimle kapıyı kilitledikten sonra onu odanın ortasına götürdüm, pantolonumun düğmelerini çözdüm ve kamışımı çıkarıp yerleştirdim. O kadar uykuluydu ki bir robotla iş tutmak gibiydi. Yarı uykulu bir vaziyette düzülmenin tadını çıkarmakta olduğunu görebiliyordum. Fakat her vuruşumda biraz daha ayılıyordu ve bilinci açıldıkça korkusu artmaya başlamıştı. İyi bir düzüşten olmadan onu nasıl tekrar uyutabileceğimi bilmiyordum. İçinde tutmaya devam ederek onu kanepeye devirmeyi başardım. Fena azmıştı artık, yılanbalığı gibi kıvranıyordu. Onu delmeye başladığım andan sonra gözlerini bir kez olsun açtığını sanmıyorum. Kendi kendime, “Mısırlı bir amcık... Mısırlı bir amcık” deyip dururken boşalmamak için Monica’nın Grand Central Terminali’ne sürüklediği cesedi, karayolunda Pauline’e bıraktığım otuz beş senti falan düşünmeye başladım. Sonra güm! Kapı sertçe vuruldu. O anda hatun gözlerini açıp bana büyük bir dehşetle baktı. Hemen çıkarmaya yeltendim fakat sıkıca kavrayarak beni şaşırttı. “Kımıldama” diye fısıldadı kulağıma. “Bekle!” Kapı bir kez daha vuruldu, ardından Kronski’nin sesi duyuldu: “Benim, Thelma... *Izzy,”* O anda kahkahayı patlattım. Tekrar doğal pozisyonumuza döndüm ve o gözlerini yavaşça kapatırken içinde hareket ettirdim, bu kez uyanmasın diye usulca. Hayatımın en güzel sikişlerinden biriydi. Sonsuza dek sürecek sandım. Ne zaman boşalacak gibi olsam hareketsiz kalıp düşünüyordum – tatilimi nerede geçirmek isteyeceğimi örneğin, tatil yapabilirsem tabii ki; çalışma masamın çekmecesinde duran gömlekleri ya da, yatak odasındaki halının yamasını, Kronski kapıdaydı hâlâ – arada sırada ayak değiştirdiğini duyabiliyordum. Onun orada durmakta olduğunu

her fark edişimde vuruşlarımın şiddetim artıyordum ve kız bana yarı uykuda karşılık veriyordu, mizah yollu, bu alışverişle neyi kastettiğimi anlıyormuş gibi. Aklından neler geçiriyor olabileceğini düşünmeye cesaret edemiyordum, yoksa anında boşalabilirdim. Birkaç kez boşalmanın eşiğine geldim, fakat Grand Central Terminalinde Monica ite annesinin naaşım düşünmek beni her seferinde kurtardı. Düşüncenin gülünçlüğü üzerimde soğuk duş etkisi yapıyordu.

Nihayet bittiğinde gözlerini faltaşı gibi açıp bana baktı, beni ilk kez görüyormuş gibi. Ona söyleyecek tek sözüm yoktu; oradan bir an önce topuklamaktan başka bir şey düşünemiyordum, Yıkanırken kapının yanında bir not fark ettim. Kronski'dendi. Karısı hastaneye kaldırılmıştı – onunla hastanede olması gerekiyordu. Mısırlı kızın hastaneye gelip onu bulmasını istiyordu. Müthiş rahatladım! Konuşmak zorunda kalmadan gidebilecektim.

Ertesi gün Kronski aradı. Karısı ameliyat masasında kalmıştı. O gece akşam yemeği için eve gittim; kapı zili çaldığında yemek yiyorduk. Kapıyı açınca karşımda Kronski'yi buldum, perişan görünüyordu. Taziye sözcüklerini dillendirmekte her zaman zorlanmışımdır; hele Kronski'yle bütünüyle olanaksızdı. Karımın kendi taziyesini sunuşunu dinledim ve ondan her zamankinden daha çok tiksindim. "Çıkalım buradan," dedim Kronski'ye.

Bir süre hiç konuşmadan yürüdük. Parka vardığımızda içeri girip çimlere doğru gittik. Yoğun bir sis vardı, bir metre önünü göremiyordun. Birden, yürümeye devam ederken, hıçkırmaya başladı. Durup başımı çevirdim. Bitirdiğini sanıp ona döndüğümde orada durmuş, yüzünde tuhaf bir gülümsemeyle bana bakıyordu. "Tuhaf," dedi, "Ölümü kabullenmenin bu kadar zor oluşu." Gülümseyip elimi omzuna koydum. "Durma," dedim, "İstediğin kadar konuş. Boşalt içini." Yürümeye başladık yine, çimlerin üstünde bir ileri bir geri, denizin dibinde yürürmüş gibi. Sis o kadar yoğun bir hal almıştı ki yüzünün hatlarını zor seçiyordum. Sessizce ve çılgınca konuşuyordu. "Biliyordum bunun olacağım," dedi. "Böyle sürüp gidemeyecek kadar güzeldi her şey," Karısı hastalanmadan bir gece önce rüyasında kimliğini yitirdiğini görmüştü. "Karanlıkta sendeleyerek kendi adımı haykırıyordum. Bir köprüye geldiğimi hatırlıyorum, aşağı baktığımda kendimi boğulurken gördüm. Köprüden balıklama atladım. Suyun yüzeyine çıktığımda Yetta'nın köprünün altında sürüklenmekte olduğunu fark ettim.

Ölmüştü.” Sonra birden, “Dün kapıyı çaldığımda sen oradaydın, değil mi?” dedi. “Orada olduğunu anlamıştım. O yüzden oradan ayrılamadım. Yetta’nın ölmekte olduğunu da biliyor, onun yanında olmak istiyordum, fakat yalnız gitmeye korktum “ Bir şey demedim. Devam etti. “İlk sevdiğim kız da böyle öldü. Henüz çocuktum, çok kötü etkilenmiştim. Her gece kabristana gidip mezarının yanında otururdum. İnsanlar aklımı yitirdiğimi düşünüyorlardı. Aklımı gerçekten de yitirmiştim galiba. Dün kapıda dururken her şey zihnimde yeniden canlandı. Treııton’daydım, mezarın başında ve sevdiğim kızın kız kardeşi yanımda oturuyordu. Bunu daha fazla sürdüremeyeceğimi, bu gidişle aklımı yitireceğimi söylüyordu. Gerçekten delirmiş olduğumu geçirdim içimden. Bunu kendime kanıtlamak için delice bir şey yapmaya karar verip ona, ben aslında *onu* değil, *seni* seviyorum dedim ve kendime doğru çektim. Yere uzanıp öpüşmeye başladık. Onu orada becerdim, mezarın yanında. Sanıyorum bu aklımı başıma getirdi çünkü bir daha mezarlığa adım atmadım ve ondan sonra onu hiç düşünmedim – dün kapıda duruncaya kadar. Dün seni elime geçirebilseydim boğardım. Neden böyle hissettiğimi bilmiyorum, mezarı açmışsın da sevdiğim kızın cesedini kirletiyormuşsun gibi geldi bana. Çılgınca, değil mi? Peki, bu gece seni görmeye neden geldim? Belki bana karşı bütünüyle kayıtsız olduğun için... Çünkü Yahudi değilsin ve seninle konuşabiliyorum... Çünkü hiçbir şey umurunda değil ve haklısın. *Meleklerin İsyanı*’nı okudun mu?”

Parkı çevreleyen bisiklet yoluna varmıştık. Bulvarın ışıkları sisin içinde yüzüyordu. Ona dikkatlice baktım ve aklının başından gitmiş olduğunu gördüm. Onu güldürüp güldürmeyeceğimi merak ettim. Bir kez gülmeye başlarsa duramayacağından da korkuyordum. Bu yüzden gelişigüzel konuşmaya başladım; önce Anatole France’dan, sonra başka yazarlardan bahsettim ve nihayet, onu yitirmeye başladığımı hissettiğimde, birden General Ivolgin’e daldım. O zaman gülmeye koyuldu, kahkahayla değil ama, gıdaklayarak, iğrenç bir gıdaklamayla, başı kesim tahtasına dayalı bir horoz gibi. Öyle bir kaptırdı ki durup karnını tutmak zorunda kaldı; gözlerinden yaşlar süzülüyor, gıdaklamaların arasında korkunç, yürek paralayıcı hıçkırıklar salıyordu. “Bana iyi geleceğini biliyordum,” dedi, son gülme nöbetini atlattıktan sonra. “Deli orospu çocuğunun teki olduğunu hep söylerim... Sen de Yahudi hergelenin tekisin, ama bunu bilmiyorsun... Söyle

bakalım, orospu çocuğu, nasıldı dün? Emeline kavuştun mu? Çok iyi düzüştüğünü söylemiştim sana. Peki, kiminle birlikte olduğunu biliyor musun? Tanrım, yakalanmadığına şükret. Rus bir şairle yaşıyor – adamı sen de tanıyorsun. Sizi bir keresinde Cafe Royal'de tanıştırmıştım. Kulağına gitmez umarım. Beynini patlatır... Ardından da harikulade bir şiir yazıp bir demet gülle birlikte ona gönderir. Onu Stelton'da tanıdım tabii ki, anarşist kolonisinde. Babası nihilistmiş. Ailece deliler. Bu arada temkinli olmanda yarar var. Sana geçen gün söylemek istedim, fakat bu kadar acele edeceğini kestiremedim. Frengili olabilir, biliyor musun? Seni korkutmaya çalışmıyorum. Sadece iyiliğin için söylüyorum..."

Bu infilak onu yatıştırmıştı sanki. O çarpık, Yahudi üslubuyla aslında beni sevdiğini söylüyordu. Bunu yapmak için önce etrafımdaki her şeyi yok etmesi gerekiyordu – karımı, işimi, arkadaşlarımı ve "zenci sürtüğü," Valeska için bu tabiri kullanırdı. "Bence günün birinde büyük bir yazar olacaksın," dedi. "*Fakat*" diye ekledi, kötü niyetli bir biçimde, "önce biraz acı çekmen gerekiyor. *Gerçekten* acı çekmen gerek çünkü henüz sözcüğün ne anlama geldiğini bilmiyorsun. Sadece *bildiğini* sanıyorsun. Önce âşık olmalısın. Şu zenci sürtük... Ona gerçekten âşık olduğunu düşünmüyorsun, değil mi? Kıçına dikkatlice baktın mı hiç... Manda boku gibi yayılmakta olduğunu fark etmedin mi? Beş yıl sonra Jemima Teyze'ye dönecek. Peşinizde bir dizi zenci veletle sokaklarda yürürken şahane bir çift olursunuz. Tanrım, Yahudi bir kızla evlendiğini görmeyi yeğlerim. Onun değerini bilmeyeceksin, tabii ki, fakat sana iyi gelecektir. Daha dengeli yaşamalısın. Enerjini boşa harcıyorsun. Şu sokaktan kaldırdığın sersem tiplerle ne demeye takılıyorsun? Yanlış insanlarla takılmakta üstüne yok. Neden kendini yararlı bir şeylere vermiyorsun? Sana layık değil bu iş – bir yerlerde yüksek bir konuma gelebilirsin. Sendika başkanı olabilirsin... Ne olabileceğini tam olarak bilemiyorum. Fakat önce şu suratsız karından kurtul. Ihhh! Ona bakınca yüzüne tükürmek geliyor içimden. Senin gibi bir adamın böyle bir kancıkla evlenmiş olmasını aklım almıyor. Neydi – bir çift akıntılı yumurtalık mı? Neyin var senin – seksten başka bir şey düşünemiyorsun... Hayır, demek istediğim bu da değil. Zeki, tutkulu, heyecanlı bir adamsın... Fakat ne yaptığın ya da sana ne yapıldığı sikinde bile değil. Bu denli romantik bir hergele olmasaydın Yahudi olduğuna yemin edebilirdim. Benim için farklı ama, hiçbir zaman ileriye dönük

hayallerim olmadı benim. Fakat sende bir cevher var, yazık ki onu ortaya çıkaramayacak kadar tembelsin, Bak, söylediklerini dinlerken bazen içimden, bu herif anlattıklarını kâğıda bir dökebilse diye geçiriyorum. Dreiser gibi bir adamı bile utandıracak bir kitap yazabilirsin. Benim tanıdığım Amerikalılardan farklısın, buraya ait değil gibisin ve iyi ki de öylesin. Sen de biraz çatlaksın – biliyorsun herhalde. Fakat olumlu anlamda. Az önce bana söylediklerini başka biri söylemiş olsaydı onu öldürürdüm. Bana şefkat göstermeye çalışmadığın için seni daha çok seviyorum galiba. Senden şefkat beklenmeyeceğini biliyorum. Bu gece bana tek bir sahte sözcük söylemiş olsaydın delirirdim. Biliyorum. Deliliğin kıyısına gelmiştim. General Ivolgin'den bahsetmeye başladığında bir an için hapı yuttuğumu sandım. İşte bu yüzden sende bir cevher olduğunu düşünüyorum... Çok kurnazcaydı! Şimdi de *ben* sana bir şey söyleyeceğim izninle... Kendini bir an önce toparlamazsan sapıtacaksın. İçinde seni yiyip bitiren bir şey var. Ne olduğunu bilmiyorum, fakat beni kandıramazsın. Senin ciğerini biliyorum ben. Yüreğini daraltan bir şey olduğunu biliyorum – karın değil, işin değil, âşık olduğunu sandığın zenci sürtük de değil. Bazen yanlış zamanda doğduğunu düşünüyorum. Bak, niyetim seni ilahlaştırmak değil, fakat söylediklerimde doğruluk payı var... Biraz özgüvenin olsaydı şu anda büyük bir adam olabilirdin. Yazar olman bile gerekmezdi, Yeni bir İsa olurdun belki, kim bilir. Gülme – ciddiyim. Kendi potansiyelinin farkında değilsin... Kendi arzuların dışında her şeye körsün. Ne istediğini bilmiyorsun. Bilmiyorsun çünkü arzularının peşinde koşmaktan düşünmeye zaman bulamıyorsun. Başkalarının seni tüketmesine izin veriyorsun. Budalanın, geri zekâlının tekisin. Bütün bunların deli saçması olduğunu düşünüyorsun, değil mi? Bana kulak ver... Aklım hiç bu kadar başımda olmadı. Bu gece seni görmeye geldiğimde intihar etmeye hazır olduğumu düşünüyordum. Bunu gerçekleştirip gerçekleştirmemem önemli değil. Artık saçma geliyor. İntihar etmek onu bana geri getirmeyecek. Bahtsız doğmuşum. Gittiğim her yere uğursuzluk götürüyorum beraberimde. Fakat henüz ölmek istemiyorum... Önce biraz iyilik yapmak istiyorum dünyada. Bu sana aptalca gelebilir, fakat doğru. Başkaları için bir şeyler yapmak istiyorum...'' Aniden durdu ve bana o tuhaf, bitkin gülümsemeyle baktı. Umutları tükenmiş olmasına rağmen yaşama içgüdüsünün güçlülüğünden ötürü canına kıymaktan aciz bir Yahudi gibi baktı, ırkına mensup diğerleri gibi. Bu umutsuzluk hayli

yabancı olduğum bir şeydi. İçimden, keşke onunla yer değiştirebilsem, diye geçirdim. Bir hiç uğruna canıma kıyabilirdim! Asıl aklımın basmadığı cenazenin tadım çıkarmamasıydı – kendi karısının cenazesi! Cenaze kasvet verici bir olaydı elbette, fakat daha sonra mutlaka bir şeyler yenip içilir, birkaç müstehcen fıkra anlatılır, birkaç içten kahkaha atılırdı. Hüzün verici durumların tadını çıkaramayacak kadar genç olabilirdim, ama nasıl inleyip ağladıklarına yeterince tanık olmuştum. Ne var ki bu benim için hiçbir zaman anlam taşımamıştı çünkü cenazeden sonra mezarlığın yanındaki bira bahçesinde otururken, kara giysilere ve çelenklere rağmen, her zaman neşeli bir ortam oluşurdu. Çocukluğumda hep ölmüş insanla bir tür ayin gerçekleştiriliyormuş gibi gelirdi bana. Neredeyse Mısır'a özgü bir şey, şimdi düşünüyorum da. Bir zamanlar hepsini riyakâr bulurdum, ama değillerdi. Hayata fazlasıyla düşkün, aptal ve sağlıklı Alınanlardı bunlar altı üstü. Ölüm bilgi alanlarının dışındaydı, gerçi bunu söylemek hayli tuhaf çünkü söylediklerinden yola çıkarsan düşüncelerini fazlasıyla meşgul ettiği sonucuna varabilirdin. Fakat ölümü kavramıyorlardı aslında – Yahudilerin kavradığı gibi kavramıyorlardı, örneğin. Ölümden sonraki hayattan söz ediyor, fakat aslında inanmıyorlardı. Biri eleminden iğne ipliğe döndüğünde ona kuşkuyla bakıyorlardı, bir meczuba bakar gibi. Neşenin nasıl bir sınırı varsa ölümün de bir sınırı vardı. Bende bıraktıkları izlenim böyleydi en azından. Ve bıçak kemiğe dayandığında karınların doyurulması gerekiyordu – peynirli sandviçlerle, birayla, Kümmel'le, kalmışsa hindi buduyla. Biralarının içine ağlarlardı, çocuklar gibi. Ardından gülerlerdi, merhumun kendine özgü davranışlarına dair bir şeylere. Geçmiş zamanı kullanış biçimleri bile beni tuhaf bir biçimde etkilerdi. Merhum toprağa verildikten bir saat sonra ondan, "oldu olası uysal biriydi" diye söz ederlerdi, sözü edilen kişi bin yıl önce ölmüş tarihi bir kahraman ya da Nibelungen Efsanesi'nin önemli karakterlerinden biriymiş gibi. Mesele şuydu: O insan ölmüştü ve sonsuza dek ölü kalacağı kesindi; onlar ise ondan ebediyen kopmuşlardı, bugünü ve yarını yaşamaya devam etmek zorundaydılar. Çamaşırlar yıkanmalıydı, yemek pişirümeliydi. Yeni biri nallan diktiğinde tabut seçilecek ve miras yüzünden tartışılacaktı, fakat her şey gündelik rutin çerçevesinde gerçekleşmeliydi; yas tutmak için bunları aksatmak günahtı çünkü Tanrı, varsa şayet, böylesini uygun görmüştü ve bu konuda yapabileceğimiz bir şey yoktu. Tanrı'nın uygun gördüğü neşe ve üzüntü sınırlarını aşmak şeytanlıktı. Delilik sınırlarına dayanmak büyült günahtı.

Uyum sağlama konusunda müthiş güçlü, hayvani bir sezgiye sahiptiler; gerçekten hayvan olsalardı izlemesi harikulade olurdu, fakat kasvet verici Alman uyuşukluğundan ve duyarsızlığından başka bir şey olmadığını idrak ettiğinde dehşet vericiydi. Yine de, bir şekilde, onların canlı midelerini Yahudi'nin çok başlı matemine yeğlerdim. İçten içe acıyamıyordum Kronski'ye – o zaman bütün kabilesine acımam gerekirdi. Karısının ölümü onun felaketler geçmişinde küçük ve önemsiz bir ayrıntıydı sadece. Kendisinin de dillendirdiği gibi, bahtsız doğmuştu. Olaylara yanlış bakmak üzere doğmuştu – çünkü ırkının kanında beş bin yıldır bir şeyler yanlış gitmişti. Dünyaya yüzlerinde o çökük, umutsuz sırıtışla geliyor ve dünyayı aynı şekilde terk ediyorlardı. Arkalarında kötü bir koku bırakıyorlardı – bir zehir, hüzün kusmuğu. Dünyayı arındırmaya çalıştıkları kokunun kaynağı kendileriydi aslında. Bütün bunları düşündüm Kronski'yi dinlerken. Kendimi o kadar iyi ve temiz hissediyordum ki ayrıldığımızda yan sokaklardan birine sapıp ıslık çalmaya, bir şarkı mırıldanmaya başladım. Sonra müthiş bir susuzluk hissettim ve en iyi İrlanda aksanımla kendime, "Bir şeyler içme vakti geldi, evladım," dedim. Küçük bir restorana dalıp büyük bir bardak köpüklü birayla bol soğanlı, kalın bir hamburger söyledim. Sonra bir bira daha devirdim, ardından bir kadeh viski yuvarladım ve kendi duygusuz üslubumla içimden, zavallı orospu çocuğu karısının cenazesinin keyfini çıkaracak akıldan yoksunsa ben onun yerine çıkarırım, diye geçirdim. Bunu düşündükçe neşem yerine geldi ve bu neşenin içinde bir nebze elem ya da kıskançlık var idiyse o da sadece bu zavallı, ölü Yahudi kadınla yer değiştirememememden kaynaklanıyordu; çünkü ölüm benim gibi bir serserinin kavrayışının çok ötesinde bir şeydi ve onu o kadın gibi ölümü gayet iyi bilen ve hiç ihtiyaç duymayan biriyle harcamak yazıktı. Ölüm düşüncesi beni o denli mest etti ki sarhoş halimle Tanrı'ya beni öldürmesi için yakarmaya başladım; öldür beni, Tanrı, ölümün neye dair olduğunu anlamamı sağla. Ruhunu teslim etmenin nasıl bir şey olabileceğini hayal etmeye çalıştım, ama edemiyordum. Ölü hırıltısını taklit etmekten öteye gidemedim ve boğulacak gibi oldum, ödüm bokuma karıştı. O ölüm değildi zaten. Boğulmaktı sadece. Ölüm parkta yaşadığımız gibiydi daha çok; sisin içinde ağaçlara ve çalılara sürünerek tek kelime etmeden yürüyen iki kişi. Adının çağrıştırdığından daha boş bir şeydi, fakat haklı ve huzurlu, saygın da, isterseniz. Yaşamın devaım değildi, karanlığın içine sıçramak ve asla geri gelmemekti, bir kum tanesi olarak

bile. Bu da haklı ve harikulade, dedim kendi kendime zira insan buraya neden tekrar gelmek istesin? Bir kez tatmak sonsuza dek tatmak demekti – qyaşamı *ya da* ölümü. Para hangi yüzünün üstüne düşerse düşsün doğrudur, bahis oynayan sen olmadığın sürece. Tabii, kendi tükürüğünde boğulmak zordur – nahoştur her şeyden çok. Hem, insan her zaman boğularak Ölmez. Bazen uykuda gider, kuzu gibi, sessiz ve huzurlu. İsa gelir ve seni ağıla sokuverir, öyle derler. Her halükârda, artık soluk almazsın. Canım, insan neden sonsuza dek soluk almak istesin ki? Sonsuza dek yapılan her şey işkenceye dönüşür. Biz zavallı insancıklar birileri bir çıkış yolu tasarladığı için sevinmeliyiz. Uyku konusunda tartışmıyoruz. Ömrümüzün üçte birini sarhoş fareler gibi horlayarak geçiriyoruz. Buna ne demeli? Trajik, değil mi? Ölüm de ömrümüzün üçte üçünü uykuda geçirmek gibi bir şey. Tanrım, biraz aklımız olsa ölümü düşününce kalkıp sevincimizden dans ederdik! Bulduğumuz çarelerden yararlanmayı bilseydik yarın hepimiz yataklarımızda ölebilirdik, acı çekmeden, huzur içinde, Ölmek istemiyoruz, sorunumuz bu bizim. Tanrı ve yukarıdaki çöp tenekelerindeki diğer her şey bu yüzden var. General Ivolgin! Kıkırdamasına yol açmıştı, biraz da hıçkırmasına, Limburger peyniri de demiş olabilirdim. Fakat General Ivolgin ona bir şey ifade ediyordu… Çılgın bir şey, Limburger peyniri fazla sade, fazla sıradan kaçardı. Ne var ki zavallı ayyaş budala General Ivolgin de dahil olmak üzere her şey limburger peynirinden ibaretti. General Ivolgin, Dostoyevski'nin limburger peynirinden çıkmıştı, kendi özel yapımı. Bu belli bir tat, belli bir lezzet demektir, İnsanların kokladığında ve ısırdığında tanıdığı bir lezzet. Fakat bu General Ivolgin'i limburger peyniri yapan şey neydi? Canım, limburger peynirini limburger peyniri yapan neyse o, ki *x*'tir, dolayısıyla bilinmez. Bu yüzden… Bu yüzden hiç… Hiç bir şey Nokta – ya da karanlığa sıçrayış, geri dönüşü yok.

Pantolonumu çıkarırken birden o orospu çocuğunun söylediği geldi aklıma. Kamışıma baktım, her zamanki kadar masum görünüyordu, "Frengi kaptığını söyleme bana," dedim, elimde tutup irin fışkıracağını görebilirmişim gibi hafifçe sıkarak. Hayır, frengi kapmış olduğumu düşünmüyordum. Öyle bir yıldızın altında doğmamıştım ben. Belsoğukluğu, evet, mümkündü. Herkes hayatında bir kez belsoğukluğu kapmıştır. Fakat frengi olmaz! Ona kalsa frengi kapmamı dilerdi, biliyorum, sırf acının ne olduğunu anlayayım diye. Ama Kronski'nin bu dileğini yerine

getiremeyecektim. Ben aptal ve şanslı biri olarak doğmuştum. Esnedim. Frengi olsun olmasın, her şey fazlasıyla limburger peyniri zaten diye geçirdim içimden; karım havasındaysa bir ısırık daha alıp günü bitireyim. Havasında değildi ama. Bana kıçını dönme havasındaydı. Ben de sert kamışımı kıçına dayayıp telepati yöntemine başvurdum. Tanrım, derin uykuda olmasına rağmen mesajı almış olmalıydı çünkü arka kapıdan girmekte hiç zorluk çekmedim, hem yüzüne bakmak zorunda kalmamak pek rahatlatıcıydı. Son darbeleri vururken içimden, "limburger peyniri, çocuğum, artık sırtını dönüp horlayabilirsin," diye geçirdim.

Sonsuza dek süreceğe benziyordu, bu seks ve ölüm teranesi. Ertesi sabah ofisteyken karım arayıp arkadaşı Arline'in akıl hastanesine kaldırıldığını söyledi. Kanada'daki manastır okulundan arkadaştılar, ikisi de orada müzik ve mastürbasyon eğitimi görmüştü. Zamanla hepsini tanımıştım, fıtık bağı takan ve belli ki mastürbasyon tarikatının baş rahibesi olan Rahibe Antolina da dahil olmak üzere. Hepsi hayatlarının bir döneminde Rahibe Antolina'ya kesikmiş. Ve yüzü çikolatalı ekleri andıran Arline, küçük grubun akıl hastanesini boylayan ilk üyesi değildi. Onları akıl hastanesine sürükleyen şeyin mastürbasyon olduğunu söylemiyorum, fakat manastır ortamının bunda büyük bir payı olduğu kuşku götürmezdi. Hepsi erken yaşta çürümeye başlamıştı.

Mesai bitimine doğru eski dostum MacGregor girdi içeri. Her zamanki gibi kasvetli bir ruh hali içindeydi. Henüz otuzunda olmasına rağmen artık yaşlandığından yakınıyordu. Ona Arline'den söz ettiğimde keyfi biraz yerine gelir gibi oldu. Arline'in biraz çatlak olduğunu her zaman bildiğini söyledi. Neden mi? Çünkü bir gece onu zorladığında isterik bir ağlama krizine girmişti. Ağlaması bir yana, söyledikleri manidardı. Kutsal Ruh'a karşı günah işlediğini ve bu yüzden hayatının geri kalanım cinsellikten imtina ederek geçirmesi gerektiğini söylemişti. O geceyi anımsayıp neşesiz neşesiz gülmeye başladı. "Ona, istemiyorsan sonuna kadar gitmen gerekmez, elinde tut, yeter dedim. Tanrım, bunu söylediğimde aklını yitirecek sandım. Masumiyetini kirletmeye çalıştığımı söyledi, aynen böyle dedi. Fakat aynı zamanda eline aldı ve öyle bir sıktı ki az kalsın bayılacaktım. Bir yandan da ağlıyor, Kutsal Ruh ve masumiyete dair bir şeyler gevelemeye devam ediyordu. Senin bana bir keresinde söylediğini hatırladım ve çenesine bir tokat yapıştırdım. Sihir gibi iş gördü. Bir süre

sonra biraz sakinleşti, içine sokmama izin vermesine yetecek kadar, asıl eğlence de ondan sonra başladı. Söylesene, deli siktin mi hiç? Yaşanması gereken bir deneyim. Soktuğum andan itibaren abuk sabuk konuşmaya başladı. Sana tam olarak tarif edemem, ama onu sikmekte olduğumu bilmiyordu sanki. Sikişirken elma yiyen bir kadınla birlikte oldun mu bilmiyorum, ama bunun insanı nasıl etkileyeceğini tahmin edebilirsin. Bin kat daha kötüydü. Sinirlerim bozuldu ve kendimi de biraz tuhaf bulmaya başladım… Buna inanmakta zorlanacaksın, biliyorum, ama gerçek. Bitirdiğimizde ne yaptı biliyor musun? Kollarım boynuma dolayıp bana teşekkür etti… Bekle, henüz bitmedi. Sonra yataktan kalkıp ruhum için dua etti. Tanrım, bunu o kadar iyi hatırlıyorum ki. Lütfen Mac'in daha iyi bir Hıristiyan olmasını sağla dedi. Ben de inmiş kamışımla yatmış onu dinliyordum. Düş görüp görmediğimden emin olamadım, 'Lütfen Mac'in daha iyi bir Hıristiyan olmasını sağla![1] Var mı böyle bir şey?"

"Bu gece ne yapıyorsun?" diye ekledi neşeyle,

"Özel bir şey yok," dedim,

"Benimle gel öyleyse. Sana tanıştırmak istediğim bir hatun var… *Paula*, birkaç gece önce Roseland'den kaldırdım. Çatlak değil – nemfoman sadece, Onunla dans ettiğini görmek istiyorum. Seni izlemek keyifli olacak. Dinle, kıvırtmaya başladığında pantolonuna boşalmazsan orospu çocuğuyum. Hadi, kapat dükkânı. Burada boş boş oturup durmanın ne anlamı var?"

Roseland'e gidinceye kadar epey zaman öldürmemiz gerekiyordu, bu yüzden önce Yedinci Caddede küçük bir bara uğradık. Savaştan önce Fransız barıydı, şimdi iki İtalyan tarafından işletiliyordu, Kapının yanında minik bir tezgâh, arkadaki yerleri talaş kaplı küçük odada İse müzik niyetine bir kumar makinesi vardı. Birer içki içtikten sonra bir şeyler yeme niyetindeydik. *Niyet* böyleydi. Fakat onu iyi tanıdığım için Roseland'e birlikte gideceğimizden emin olamıyordum. Karşısına çekici bulduğu bir kadın çıkarsa –ve bunun için kadının çok güzel ya da çok sağlıklı olması gerekmezdi– beni yarı yolda bırakıp gideceğinden adım gibi emindim. Onunla birlikteyken beni kaygılandıran tek şey içeceği içkileri ödeyecek parası olup olmadığıydı. Ve, tabii ki, hesap ödenene değin onu göz hapsinde tutmam gerekiyordu.

Birkaç kadeh attı mı anılara dalardı. Amcıklara dair tabii ki. Anıları bir

keresinde anlattığı ve bende kalıcı bir etki bırakan hikâyeyi çağrıştırırdı. Ölüm döşeğinde bir İskoç hakkındaydı hikâye. Son nefesini vermeden önce karısı bir şeyler söylemeye çabaladığını fark edip üstüne şefkatle eğilmiş ve, “Nedir, Jock, ne demeye çalışıyorsun?” diye sormuş, Jock da, son bir gayretle, “Sadece amcık... Amcık... Amcık,” demiş.

MacGregor ile açılış teması her zaman buydu, kapanış temasıydı aynı zamanda. Bu, onun, *beyhude,* deme biçimiydi. Nakaratı ise hastalık oluşturuyordu çünkü iki sikiş arasında sürekli hastalık kaptığı endişesiyle yaşardı. Gecenin sonunda, “benimle bir dakikalığına yukarı gel, sana kamışımı göstermek istiyorum,” demesi dünyanın en doğal şeyiydi. Günde onlarca kez çıkarmaktan, bakmaktan, yıkamaktan ve ovmaktan kamışı hep şiş ve iltihaplıydı. Arada sırada doktora gidip muayene ettirirdi. Doktor onu rahatlatmak için küçük bir kutu merhem verir ve daha az içmesini öğütlerdi. Bu da beraberinde bitmek bilmeyen bir tartışma getirirdi çünkü bana, “Bu merhem bir işe yarıyorsa içkiyi neden kesmem gerekiyor?” ya da, “İçkiyi kesersem merhemi kullanmama gerek var mı sence?” diye sorardı. Tabii verdiğim öğütler bir kulağından girip ötekinden çıkardı. Bir şeylere kafayı takması gerekiyordu ve kamışı kesinlikle iyi bir endişe kaynağıydı. Bazen kafa derisine takardı. Kepeği vardı, neredeyse herkes gibi ve kamışı iyi durumda olduğunda onu unutup kafa derisi için kaygılanmaya başlardı. Ya da ciğerleri için. Ciğerlerini düşündüğü anda öksürmeye başlardı. Hem de nasıl öksürmek! Veremin son safhası dersin. Bir kadının peşinde koştuğunda kedi gibi ürkek ve hırçın olur, onu bir an önce elde etmek isterdi. Elde ettiği anda da kadından nasıl kurtulacağına takardı kafayı. Hepsinde iştahını kaçıracak bir kusur bulurdu, önemsiz bir şey genellikle.

Arka odanın kasvetli ortamında otururken bütün bunların provasını yapıyordu. Birkaç kadeh içtikten sonra tuvalete gitmek için kalktı, her zaman yaptığı gibi. Giderken kumar makinesine para attı ve meyveler dönmeye başlayınca keyfi biraz yerine geldi. Bardakları işaret edip, “Birer tane daha söyle!” dedi. Tuvaletten olağanüstü hoşnut döndü, ya mesanesini boşalttığı için ya da holde bir kıza rastladığı için, hangisi bilmiyorum. Her neyse, oturdu ve farklı bir telden çalmaya başladı – hayli sakin ve dingin görünüyordu şimdi, filozof gibiydi neredeyse. “Biliyor musun, Henry, yaşlanıyoruz. Sen ve ben zamanımızı bu şekilde heba etmemeliyiz. Bir yerlere varacaksak elimizi çabuk tutmak zorundayız...” Bunu yıllardır

duyduğum için ardından ne geleceğini biliyordum. Bu, odada etrafına sükunetle bakınıp en az sarhoş görünümlü sürtüğün hangisi olduğuna karar verirken açtığı küçük bir parantezdi sadece. Hayatlarımızın açması başarısızlığına dair bir söylev verirken ayakları oynamaya başladı, gözleri giderek ışıldadı. Her seferinde aynı şey olur ve tam, “Woodruff’ı ele alalım, örneğin. Doğuştan kötü ve otlakçı orospu çocuğunun teki olduğu için hiçbir zaman bir yere varamayacak,” derken – tam o esnada, dediğim gibi, masamızın yanından geçen ineğin tekiyle göz göze gelir ve hiç duraklamadan, “selam güzelim, neden bize eşlik edip bir içki içmiyorsun?” diye sorardı. Sarhoş kancıklar her zaman çift olarak gezdikleri için kadın, “Tabii, neden olmasın, arkadaşımı da çağırabilir miyim?” derdi ve MacGregor, dünyanın en centilmen erkeğiymiş gibi, “Canım, tabii ki, ne demek? Adı ne?” diye sorardı. Sonra yenimden çekip bana doğru eğilir ve “Sakın kaçayım deme, duyuyor musun? Onlara birer içki ısmarlayıp başımızdan atarız, anlaştık mı?” diye fısıldardı.

İçkiler her zamanki gibi birbirini kovaladı, fatura giderek kabardı ve Mac o iki sürtüğün bu paraya değmeyeceğine karar verdi. “Henry, önce sen çık, ilaç satın alıyormuş gibi yap, ben birkaç dakika sonra peşin sıra geleceğim... Ama bekle beni, piç herif, geçen sefer yaptığın gibi yok olma.” Dışarı çıkar çıkmaz bacaklarımın beni taşıyabileceği kadar hızlı bir şekilde uzaklaştım, her seferinde yaptığım gibi; bir yandan da gülüyor, ondan bu kadar kolay kurtulduğuma şükrediyordum. Bütün o içkileri mideme indirdikten sonra bacaklarımın beni nereye götürdüğünün pek önemi yoktu. Broadway her zamanki gibi ışıl ışıldı ve yoğun bir kalabalık vardı. Kalabalığın içine karış ve sürüklen. Herkes yapıyordu bunu, kimi mantıklı bir nedenle, kimi nedensiz. Bütün bu itiş kakış eylemi simgeliyordu, başarıyı ve ilerlemeyi. Dur ve ayakkabılara ya da havalı gömleklere bak, yeni bir sonbahar paltosu, 98 sente nikâh yüzükleri. Yemekler envaı çeşit.

Ne zaman akşam yemeği saatlerinde o parkura girsem bir beklenti heyecanına kapılırdım. Times Meydanı’yla Ellinci Cadde’nin arasındaki birkaç blok sadece; Broadway dendiğinde kastedilen aslında budur ve bu da hiçbir şey değildir; koşturmaca işte, hem de kötü bir koşturmaca. Akşamın yedisinde herkes bir yerde masa bulma telaşıyla koştururken havada elektrikli bir çatırtı vardır sanki. Saçların kafanda anten gibi dikilir; algın açıksa yanıp sönen ışıklarla titreşimlerin her birini hissetmekle kalmaz,

istatistiksel arzuya da kapılırsın. Samanyolunu oluşturan yıldızlar misali itiş kakış halinde interaktif, interstisyel, ektoplazmatik beden kuantumunun karşılığı. Gel gör ki Samanyolu değil, Neşeli Beyaz Yol'dur burası, dünyanın çatısı bulunmayan zirvesi. Ayağının altında içinden düşüp de bunun bir kandırmaca olduğunu söyleyebileceğin tek bir çatlak ya da delik bile yoktur üstelik. Mutlak gayri şahsiliği seni hezeyanın doruğuna çıkarır ve kör bir eşek gibi öne koşarak coşkulu kulaklarını sallarsın. Herkes o kadar açık ve aşırı bir biçimde kendi olmaktan çıkmıştır ki sen otomatik olarak bütün insan ırkının simgesine dönüşür, binlerce insanın elini sıkar, binlerce farklı dilde gevezelik ve küfür eder, alkış tutar, ıslık çalar, mırıldanır, kendi kendine konuşur, nutuk çeker, elini kolunu sallar, işer, döller, dil döker, ikna eder, sızlanır, takas eder, pezevenklik yapar, mart kedisi gibi bağırırsın, falan filan. Musa'ya gelinceye kadar yaşamış bütün insanlar olmanın ötesinde şapka satın alan bir kadın, kafeste bir kuş ve kapana yakalanmış bir faresindir sadece. Bir vitrinde bekleyebilirsin, on dört ayar altın bir yüzük misali ya da bir binanın yan cephesine sinek gibi tırmanabilirsin, fakat tören alayını hiçbir şey durduramayacaktır; ışık hızında uçan şemsiyeler, istiridye yataklarına doğru sakin bir biçimde yürümekte olan iki katlı denizaygırları bile. Broadway, şu anda gördüğüm ve yirmi beş yıldır görmüş olduğum haliyle, Aziz Thomas Aquinas'ın henüz rahimdeyken tasarladığı bir rampadır. Sadece yılanlar ve kertenkeleler, boynuzlu kurbağalar ve kırmızı balıkçıllar kullansın diye tasarlanmış, fakat büyük İspanya donanması batırıldığında insan ırkı çift direkli yelkenlilerden sulara dökülmüş ve rezil, yüz kızartıcı hareketlerle Battery'den güneye, golf sahalarına ve kuzeye, Manhattan Adası'nın ölü ve kurtlu merkezine uzanan amvari yarığı yaratmıştır. Times Meydanı'ndan Ellinci Cadde'ye kadar uzanan bölümde Aziz Thomas Aquinas'ın büyük yapıtına dahil etmeyi unuttuğu her şeyi bulmak mümkündür; hamburgerler, yaka düğmeleri, kaniş cinsi köpekler, kumar makineleri, gri melon şapkalar, daktilo şeritleri, manikür kürdanları, umumi tuvaletler, hijyenik kadın bağları, nane şekeri, bilardo topları, kıyılmış soğan, kırışık dantel peçeteler, rögarlar, sakız, ekşi şeker, selofan, esnek lastik, manyeto, at merhemi, pastil şekeri ve bacaklarının arasında doğranmış bir tüfekle gazoz makinesine yürüyen isterik bir biçimde donanımlı hadımın sinsi karanlığı, Yemek öncesi atmosferi ile silhat, uranyum cevheri, soğuk ışıklar, şekerli ter ve pudralı sidik karışımı, hezeyanlı bir beklenti hummasına sürükleyebilir

insanı, İsa bir daha, asla dünyaya inmeyecek, yasaları koruyan da olmayacak, cinayetin, hırsızlığın veya tecavüzün sonu gelmeyecek, fakat yine de... Yine de bir şey bekliyor insan, dehşet verici derecede harikulade ve saçma bir şey, yanında mayonezle bedavaya sunulan soğuk ıstakoz belki ya da bir buluş, elektrik ışığı gibi, televizyon gibi, ama daha yıkıcı, daha yürek paralayıcı, beraberinde sarsıcı bir sükunet ve boşluk getirecek akla hayale sığmaz bir buluş. Ölümün sükunetini ve boşluğunu değil, hayatınınkini; bir zamanlar rahiplerin düşlediği ve Hımalaya'da, Tibet'te, Lahor'da, Aleut Adaları'nda, Polonezya Adaları'nda, Paskalya Adası'nda hâlâ düşlenmekte olduğu gibi; tufandan, söz yazıya dökülmeden önceki insanların düşleri gibi; mağara adamlarının ve yamyamların düşleri gibi; çift cinsiyetli ve kısa kuyrukluların düşleri gibi; deli oldukları söylenen ve deli olmayan çoğunluğa karşı kendilerini savunmaktan aciz olanların düşleri gibi. Kurnaz zalimler tarafından sıkıştırılıp patlayıcı bir roket gibi salınmış soğuk enerji; güç ve ışık yanılsaması yaratacak biçimde iç içe geçmiş tekerlekler; kimi ışık için, kimi enerji için, kimi devinim için; manyaklar tarafından lehimlenip takma diş gibi birleştirilmiş sözcükler, mükemmel. Ve devinim; bir cüzzamlı kadar iğrenç, sokulgan, yumuşak, kaygan ve anlamsız devinim; dikey, yatay, dairesel; duvarların arasından, duvarların içinden; haz için, takas için, suç için, seks için. İlkelleri, hödükleri ve yabancıları sersemletip büyülemek için tasarlanmış amvari yarıktan gayrişahsi bir biçimde doğan, üretilen ve dağıtılan bütün o ışık, devinim ve güç; ama kimse ne sersemlemiş ne de büyülenmiştir; bu açtır, o cüzzamlıdır, herkes bir ve aynıdır ve ilkellerden, hödüklerden, yabancılardan farkları yoktur. Düşüncenin sabun köpüğü ve zihnin talaşı, bunların dışında kalır. Aynı amvari yarıkta, kapana kısılıp sersemlememiş milyonlarca insan yürüdü benden önce. Aralarından biri, Blaise Cendrars, daha sonra aya uçtu ve tekrar dünyaya dönüp deli taklidi yaparak Orinoco'ya çıktı, ne var ki aklı tamamen başındaydı, hassas değildi artık sadece, ölümlü değildi, uykusuzluk takımadalarına ithaf edilmiş görkemli bir şiir enkazına dönmüştü. Hummaya yakalananların pek azı yumurtadan çıkabildi, bendeniz de halen yumurtadan çıkamayanlardanım, fakat geçirgen ve lekeliyim, kesintisiz akış ve devinimin usancını dingin bir vahşetle tecrübe ediyorum. Akşam yemeğinin öncesinde gök ışığının tirizi ve tıkırtısı yavaş yavaş dışarı sızıyor kırçıllı gri kubbeden; mavi yumurtalı çekirdeklerin filizlendiği derbeder yarımküreler pıhtılaşıyor, dallanıp

budaklanıyor: sepetlerin birinde ıstakozlar, ötekinde steril bir biçimde kişisel ve mutlak bir dünyanın filizlenişi. Geleceğin insanı, yeraltı yaşamıyla boz kesmiş, boka batmış halde rögarlardan dışarı çıkıyor; soğuk ışık onları sıçan gibi kemiriyor; gün bitmiş artık ve karanlık, kanalizasyonların serin, ferahlatıcı gölgeleri misali dört bir yana çökmekte. Fazlasıyla ısınmış bir amcığın içinden kayıveren yumuşak kamış gibi yumurtadan henüz çıkmamış olan ben, ben başarısız kaçışlara yelteniyorum, fakat ya yeterince cansız ve yumuşak değilim, ya da spermden arınmamışım ve yıldızlara kayıyorum çünkü henüz yemek saati değil ve üst bağırsakta peristaltik bir taşkınlık yaşanmakta, hipogastrik bölgede, göbek bağı nahiyesinde, epifizin sonrasındaki lobda. Canlı canlı haşlanmış ıstakozlar yüzüyor buzun içinde, aman dilemeden ve aman vermeden, ölümün buzla sulandırılmış usancında hareketsiz ve gerekçesizler esasında, camekânın yanından kasvete boğulmuş bir yaşam akıyor, acıklı iskorbüt bozulmaktaki etin zehriyle helak oluyor; camekânın buzlu camı sustalı gibi keskin, temiz ve tortusuz.

Camekânın yanından yaşam akıyor... Ben de ıstakoz kadar, on dört ayar yüzük kadar, at merhemi kadar yaşamın parçasıyım, fakat gerçeği kanıtlamak fazlasıyla güç. Gerçek şu ki yaşam konşimentosu ekte gelen bir metadır ve yemeyi seçtiğim şey yemeği yiyen benden daha önemlidir. Her biri ötekini yer durur, dolayısıyla yeme *edimi* belirleyici, hükmedici bir hale gelir. Yeme eylemi esnasında yiyen kişi tecavüze ve adalet geçici olarak yenilgiye uğrar. Tabak ve içeriği, bağırsakların yırtıcı gücü sayesinde dikkat talep eder ve ruhu birleştirir – önce onu hipnotize ederek, sonra yavaşça yutarak, sonra çiğneyerek, sonra sindirerek. Varlığın tinsel bölümü köpük gibi eriyip gider ve gidişine dair hiçbir iz bırakmadan kaybolur, matematiksel bir işlem sonrasında noktanın uzayda kaybolacağından bile daha bütünsel biçimde. Hummanın, ki yarın geri gelebilir, hayatla ilişkisi termometredeki cıvanın ısı ile ilişkisi gibidir. Humma hayatı ısıtmaz, ki bunun kanıtlanmış olması gerekirdi ve böylelikle köfteyle spagettinin kutsanmasını sağlar. Her çiğneyiş bir cinayet eylemiyken, binlerce insan çiğnerken çiğnemek, insan denen türün adil bir biçimde katledilebileceğini ya da sakatlanabileceğini ya da aç bırakılabileceğini ya da işkenceye maruz bırakılabileceğini görmek için gereken toplumsal bakışı sağlar çünkü, giysilerinle iskemleye oturup ağzını peçeteyle silmenin avantajı sana en

bilge insanların bile kavrayamadığı bir şeyi kavrama olanağı tanır, o da başka bir hayatın mümkün olmadığıdır. Söz konusu bilge insanlar genellikle iskemle, giysi ya da peçete kullanmaktan kaçınırlar. Bu yüzden insanların, şu ya da bu arayışla her gün belli saatlerde bu amvari yarığın içinden koşturarak Broadway adındaki caddeye gitmesi, şunu ya da bunu kanıtlar, ki matematikçilerin, mantıkçıların, fizikçilerin, astronomların ve benzerlerinin yöntemi tam da budur. Kanıt gerçeğin kendisidir ve gerçeğin, gerçekleri kanıtlayanların ona atfettikleri anlamdan öte hiçbir anlamı yoktur.

Köfteleri mideye indirdikten, kâğıt peçeteyi özenle katlayıp yere fırlattıktan ve ufaktan geğirdikten sonra nedenini ve nereye gideceğimi bilmeden yirmi dört ayarlık parıltıya çıkıp tiyatro kalabalığının arasına dalıyorum. Bu kez kör bir akordeoncuyu izleyerek ara sokaklarda geziniyorum. Arada sırada basamaklardan birine oturup bir arya dinliyorum. Operada müzik anlamlı değildir, oysa burada, sokakta, onu yakıcı kılmaya yetecek kadar çılgın bir dokunaklılığı var. Kör adama eşlik eden kadın elinde teneke bir kutu tutuyor; adam da yaşamın bir parçası, teneke kutu gibi, Verdi'nin müziği gibi, Metropolitan Opera Binası gibi. Herkes ve her şey yaşamın bir parçası, fakat birbirlerine eklenince yaşamı oluşturmuyorlar nedense. *Ne zaman yaşam olur*, diye soruyorum kendime *ve neden şimdi değil?* Kör adam yürümeye devam ediyor ve ben basamaklarda oturmaya devam ediyorum. Köfteler kötü, kahve berbat, tereyağı ekşiydi. Baktığım her şey berbat, küflü, kokuşmuş. Sokak kötü kokan bir soluktan farksız, bir sonraki sokak da aynı ve bir sonraki ve bir sonraki. Kör adam köşeye geldiğinde duruyor ve, "Home to Our Mountains"ı çalıyor. Cebimde bir sakız buluyorum – çiğniyorum. Çiğnemiş olmak için çiğniyorum. Kesinlikle yapacak daha iyi bir şey yok, bir karar verilmedikçe ve bu olanaksız. Basamak rahat, kimse beni rahatsız etmiyor. Dünyanın bir parçasıyım; yaşamın, dedikleri gibi ve hem ona aitim hem değilim,

O basamakta bir saat kadar oturup düşüncelere dalıyor ve her yalnız kalma fırsatı bulduğumda vardığım sonuca varıyorum. Ya hemen eve dönüp bir şeyler yazmaya koyulmalıyım ya da uzaklara gidip yeni bir hayata başlamalıyım. Bir kitap yazmaya başlama düşüncesi beni dehşete sürüklüyor, anlatacak o kadar çok şey var ki nereden başlayacağımı bilmiyorum. Uzaklara gidip her şeye yeniden başlama fikri de bir o kadar

ürkütücü; hayatta kalabilmek için köle gibi çalışmak anlamına geliyor. Benim mizacımda biri için, dünyanın hali köyleyken, kesinlikle umut ya da çözüm yok. Yazmak istediğim kitabı *yazabilsem* bile kimse satın almayacak – halkımı iyi tanırım. Yeni bir hayata *başlayabilsem* bite yararı olmaz çünkü esasen ne çalışma isteği ne de topluma yararlı bir birey olma isteği duyuyorum. Orada oturup karşıdaki eve bakıyorum. Sokaktaki bütün evler gibi çirkin ve anlamsız olmakla kalmıyor, uzun süre yoğun bir biçimde bakmanın sonucunda birden saçma görünüyor. Bu biçimde bir barınak inşa etmek tamamen delilik gibi geliyor. Kentin kendisi aşkın bir delilik örneği benim için; kente dair her şey; kanalizasyonlar, trenler, kumar makineleri, gazeteler, telefonlar, polisler, kapı kulpları, ucuz pansiyonlar, ekranlar, tuvalet kâğıtları, her şey. Bunlar olmasa da olur ve o zaman dünyadan bir şey eksilmeyeceği gibi koca bir evren kazanılmış olacak. Olur da içlerinden biri bana katılır diye yanımdan geçen insanlara bakıyorum. Diyelim birinin yolunu kesip ona basit bir soru sordum. Diyelim ki ona birdenbire, “*Neden böyle yaşamaya devam ediyorsun?*” diye sordum. Polis çağırır muhtemelen. Kendime, herkes benim gibi kendi kendine konuşur mu diye soruyorum. Bende bir arıza mı var acaba diye soruyorum. Varabildiğim tek sonuç, *ben farklıyım.* Bu, hangi açıdan bakarsanız bakın, çok vahim bir mesele. Henry, diyorum kendime, basamaktan yavaşça kalkıp üstümü süpürdükten ve ağzımdaki sakızı tükürdükten sonra, henüz gençsin ve seni taşaklarından kavramalarına izin verirsen budalanın tekisin demektir çünkü sen onların hepsinden daha iyi bir adamsın, insanlığa dair hatalı fikirlerinden kurtulmalısın sadece. Şunu idrak etmelisin, Henry, evladım, katillerle karşı karşıyasın, yamyamlarla. İyi giyiniyorlar, tıraş oluyorlar, parfüm sürüyorlar, fakat böyleler – katil bunlar, yamyam. Şu anda senin yapabileceğin en iyi şey, Henry, gidip kendine bir buzlu çikolata söylemek ve kafede otururken gözlerini açık tutup insanlığın yazgısını unutmak çünkü iyi bir sikiş bulabilirsin hâlâ ve güzel, temiz bir sikiş rulmanlarını yağlar, ağzında hoş bir tat bırakır; oysa bu hazımsızlık, beraberinde ağız kokusu, kepek ve beyin iltihabı getiriyor. Ben kendimi yatıştırmaya çalışırken adamın biri yanıma gelip beş sent dileniyor. Ona bir çeyrektik veriyor, o arada içimden kafan biraz çalışsaydı o berbat köfteler yerine güzel bir domuz pirzolası söylerdin diye geçiriyorum, ama artık ne fark eder, hepsi yemek sonuçta ve yemek insana enerji verir, yemek dünyanın kendi etrafında dönmesini sağlayan kuvvettir. Buzlu çikolata içeceğime yürümeye

devam ediyorum. Bir süre sonra kendimi başından beri gitmek istediğim yerin önünde buluyorum; Roseland'in bilet gişesi. Şimdi Henry, diyorum kendime, şansın varsa MacGregor içerdedir ve önce onu ektiğin için bir güzel fırçalar seni, sonra da bir beşlik ödünç verir. Merdivenlerden çıkarken belki nemfoman hatuna rastlayıp onu ayaküstü becerirsin. Usulca gir içeri, Henry ve gözlerini açık tut! Talimat doğrultusunda parmak ucunda giriyorum içeri, şapkamı vestiyere bırakıyor ve işin gereğiymiş gibi biraz işiyorum, sonra merdivenden ağır adımlarla tekrar aşağı iniyor ve şeffaf giysiler giymiş, pudralanmış, parfüm sürünmüş, taze ve uyanık görünen, fakat muhtemelen can sıkıntısından patlamak ve yorgunluktan ölmek üzere olan dansçı kızları kesiyorum. Ortalıkta dolanırken hayalimde hepsini tek tek düzüyorum. Mekân amcık ve sikiş kaynıyor, bu yüzden eski dostum MacGregor'ı burada bulacağımdan eminim. Dünyanın durumunu düşünmeyi bırakmış olmam harikulade. Bunu söylüyorum çünkü bir an için, dolgun bir kıçı incelerken depreşir gibi oldu. Yine transa girecektim az kalsın. İçimden, Tanrı yardımcım olsun, belki de eve gidip kitabı yazmaya başlamam gerek diye geçiriyorum. Korkunç bir düşünce! Bir keresinde bütün geceyi bir iskemlede oturarak geçirmiş, hiçbir şey görmemiş, hiçbir şey duymamıştım. Uyandığımda hatırı sayılır kalınlıkta bir kitap yazmış olmalıydım. En iyisi oturmamak. En iyisi dolanmaya devam etmek. Henry, asıl yapman gereken buraya cebinde bol parayla gelip seni nereye kadar götüreceğini görmek. Yüz ya da iki yüz dolardan söz ediyorum, su gibi harcayacak ve her şeye evet diyeceksin. Şu endamlı ve kendini beğenmiş hatunu, avucu güzelce yağlanacak olsa yılanbalığı gibi kıvranırdı, eminim. Farz edelim ki yirmi *dolar* diyor ve sen *tamam* diyorsun. Farz edelim ki ona, *bak, aşağıda arabam bekliyor, seninle birkaç günlüğüne Atlantic City'ye gitsek mi* diyorsun. Henry, ne aşağıda araban bekliyor ne de yirmi doların var. *Oturma... Dolanmaya devam et.*

Pisti çevreleyen parmaklığın ardında durup dans edenleri seyrediyorum. İyi zaman geçirmek için düzenlenen bir etkinlik falan değil bu... Ciddi bir iş. Pistin iki ucuna üstünde, "Uygunsuz Dans Etmek Yasaktır" yazılı levhalar yerleştirilmiş. İyi, güzel. Pistin iki ucuna levha yerleştirmekten zarar gelmez. Pompei'de tavandan fallus sarkıtırlardı herhalde. Bu Amerikan tarzı. Aynı anlama geliyor. Pompei'yi düşünmemeliyim, yoksa oturup bir kitap yazabilirim yine. *Dolanmaya devam et Henry. Müziğe odaklan.* Bir

tomar bilet alabilecek param olsaydı ne yapacağımı düşünmeye çabalıyorum, fakat çabaladıkça geçmişe kayıyorum. Sonunda dizlerime kadar lav yatağına gömülüyorum ve gaz beni boğuyor. Lav değildi Pompeilileri öldüren, patlamanın ardından yayılan zehirli gazdı. Lav onları bu yüzden o tuhaf pozlarda yakaladı, donsuz, deyim yerindeyse. Benzeri New York'un başına gelecek olsa – amma müthiş bir müze oluştururdu! Dostum MacGregor lavaboda durmuş kamışını ovalıyor... Doğu Yakasındaki kürtajcılar iş üzerinde yakalanmış... Yatağa uzanmış rahibeler birbirlerine mastürbasyon yapıyor... Santral memureleri iş başında... J.P. Morganana klozete oturmuş sakin sakin kıçını siliyor... Lastik hortumla işkence uygulayan aynasızlar… Son *strip* ve tease'lerini gerçekleştiren striptizciler...

Lav yataklarına dizlerime kadar batmışım ve gözlerim sperme boğulmuş: J.P. Morganana sakin sakin kıçını silerken santraldeki kızlar telefonları bağlıyor, aynasızlar lastik hortumla işkence uyguluyor, eski dostum MacGregor kamışındaki mikropları ovalıyor ve bir örnek alıp mikroskobun altında inceliyor. Herkes donsuz yakalanmış, don giymeyen striptizciler dahil – parıltılı küçük amcıklarını örten kumaş parçalarından başka bir şey giymez onlar. Rahibe Antolina manastırın yatağına uzanmış, karnında fitile bağı, kollarını iki yanına sarkıtmış Diriliş'i bekliyor ve fıtığın, cinsel birleşmenin, günahın, kötülüğün olmadığı bir hayatı beklerken arada birkaç kraker, bir kırmızıbiber, birkaç zeytin, bir parça peynir kemiriyor. Doğu Yakası'ndaki, Harlem'deki, Bronx'taki, Canarsie'deki, Brownsville'deki Yahudi tosunları gizli kapıları açıp kapıyor, dolabın âlâsını çeviriyor, çarkları döndürüyor, lağımları tıkıyor, peşin para için her şeyi göze alıyorlar. Dışarıya bir an olsun bakacak olursan işin bitiktir. Cebimde bin yüz bilet ve aşağıda beni bekleyen bir Rolls Royce ile azap verecek kadar harikulade zaman geçirebilir; yaş, seks, ırk, din, milliyet, soy ve sop gözetmeksizin herkesi tek tek becerirdim. Benim gibi bir adam için çözüm yok, dünya böyle olduğu sürece. Dünya üç taksimden oluşuyor, bunlardan ikisi köfte ve spagetti, üçüncüsü ise devasa bir frengi çıbanı. Heykeli andıran vücuduyla hava atan şu hatun yatakta ölü gibidir muhtemelen, altından yaprak ve folyoyla sıvanmış bir tür *con anonyme*. Umutsuzluğun ve hayal kırıklığının ötesinde her zaman daha kötü şeylerin yokluğu ve bıkkınlığın kazançları var. Mekanik çağın mekanik gözüyle fotoğraflanmış

görkemli bir eğlencenin ortasında bulunmaktan, siyah bir kutuda olgunlaşan hayattan, asitle yıkanmış ve hiçliğin anlık simulakrumunu sergileyen negatiften daha berbat, daha boş bir şey olamaz. Bu anlık hiçliğin en dış sınırında dostum MacGregor gelip yanımda duruyor. Beraberinde bana söz ettiği kadın var, Paula adındaki nemfoman. Cinsellik konusunda çifte kavrulmuş olduğunu ima eden bir yürüyüşü ve oturuş biçimi var bu kadının, bütün hareketleri kasıktan geliyormuş gibi, hep dengede; akmaya, kıvrılmaya, bükülmeye, kavramaya hep hazır. Gözleri tik tak ediyor, ayak parmakları kıpraşıp kıvrılıyor, teni rüzgârın okşadığı bir gölün yüzeyi gibi titreşiyor. Seks sanrısının vücut bulmuş hali bu; bir manyağın kollarında kıvranmakta olan su perisi. Pistte santim santim ilerleyerek gelişigüzel dans edişlerini seyrediyorum; kızışmış ahtapotlar gibi hareket ediyorlar. Sallanan dokunaçların arasında müzik hızlanıp canlanıyor, şimdi de sperm ve gülsuyuyla çağıldıyor ve bir kez daha yağlı bir musluğa, ayakları olmayan dik bir sütuna dönüşüyor, yine kireç gibi dağılıyor, bacağın üst kısmı parıldıyor. Altın rengi bir şekerleme gölünün içinde duran bir zebra gibi, bacaklarının biri çizgili, diğeri çelikten. Lastik eklemli ve çelik toynaklı, şekerlemeden yapılma bir ahtapot, cinsel organı çözülmüş ve düğümlenmiş. Denizin tabanında istiridyeler bir Aziz Vitus dansı yapıyorlar; kimisi tetanozlu, kiminin dizleri çift eklemli. Müziğe fare zehri, çıngıraklıyılan ağı, pis kokulu gardenya nefesi, kutsal Tibet öküzünün tükürüğü, misksıçanının karın teri ve cüzzamlının toz pembe nostaljisi karışmış. Müzik ishal; karafatma ve bayat at sidiğiyle kirlenmiş benzinden bir göl. Salyalı notalar bir saralının ağzından çıkan köpükler, Yahudi’nin düzdüğü zenci fahişenin gece teri. Bütün Amerika var o trombonun yayılışında; Point Loma, Pawtucket, Cape Hatteras, Labrador, Canarsie ve aradaki noktalara konumlanmış kangrenli denizayılarının tümünün yorgun kişnemesi. Ahtapot lastikten bir kamış gibi dans ediyor – Spuyten Duyvil rumbası, *inédit.* Nemfoman Laura rumba yapıyor, cinselliği pul pul dökülüp inek kuyruğu gibi kıvrılmış. Trombonun göbeğinde hoşnut kalbini paralarcasına osuran Amerikan ruhu yatıyor. Hiçbir şey ziyan edilmez burada – osuruğun en küçük cızırtısı bile. Mutluluğun altınla kaplı şekerleme düşünde, ıslak idrar ve benzin dansında, Amerika kıtasının büyük ruhu dörtnala koşan bir ahtapot; bütün yelkenler toplanmış, güverte kapakları kapatılmış, motor dinamo gibi pır pır etmekte. Cinselliğin azgınlığında kameranın deklanşörüne yakalanmış muhteşem, dinamik ruh;

balık kadar kansız, sümük kadar kaygan; halkın ruhu denizin tabanında birbirine karışıyor, gözleri faltaşı gibi özlemle açılmış, şehveti yürek paralayıcı. Cumartesi gecesinin dansı, çöp yığınında çürüyen kavunların dansı, yemyeşil sümüğün ve hassas bölgeler için sümüksü merhemin dansı. Kumar makinelerinin ve onları icat eden canavarların dansı. Makineli tüfeklerin ve onları kullanan miskinlerin dansı. Copların ve insan beynini patlatıp hamura çevirenlerin dansı. Manyetik dünyanın dansı, çakmayan kıvılcımın dansı, mükemmel mekanizmanın yumuşak mırıltısının dansı, döner tablanın üstündeki hız yarışının dansı, dolar paritesinin dansı, katledilmiş ölü ormanların dansı. Ruhun kof dansının cumartesi gecesi, her piremsi sıçrayış kurtçuğun düşündeki Aziz Vitus dansının işlevsel bir birimi. Nemfoman Laura amcığını sergiliyor, gül yaprağını andıran güzelim dudakları kavrama yaylarıyla donanmış, kıçı bir bilye yatağında hareket etmekte. Santim santim, milim milim, çiftleşmekte olan cesedi itekliyorlar. Sonra güm! Biri fişi çekmiş gibi müzik birden kesiliyor ve dans edenler birbirlerinden ayrılıyorlar; kolları ve bacakları sağlam, fincanın dibine çöken çay yaprakları misali. Şimdi hava sözcüklerle mavi, kızgın tavada balığı çağrıştıran alçak bir cızırtı. Kof ruhun ağaçların en üst dallarındaki maymun gevezeliği gibi yükselen çöpü. Hava vantilatörlerin içinden geçen sözcüklerle mavileşmiş, oluklu huniler ve bacalardan geri geliyor uykuda, antilop gibi kanatlı, zebra gibi çizgili, bir an bir yumuşakça kadar sessiz, bir an alev kusarak. Nemfoman Laura, bir heykel kadar soğuk, uzuvları yenmiş, saçı müzikle cezbelenmiş. Laura suskun dudaklarla duruyor uykunun eşiğinde, sözleri siste dökülen polenler misali. Petrarque'ın Laura'sı takside oturuyor; her söz kasadan geçiyor, sonra sterilize ediliyor, ardından dağlanıyor. Bütünüyle asbestostan yapılma şahmeran Laura, sakız dolu ağzıyla ateşli kazığa doğru yürüyor. Birinci sınıf, diyor dudakları. Deniz kabuğunun kıvrımlı dudakları. Laura'nın dudakları, yitik Urania dudakları. Her şey meyilli sisin gölgelerine doğru akmakta. Deniz kabuğunu andıran dudakların son mırıltı tortusu Labrador sahilinden uzaklaşmakta, çamur dalgalarıyla birlikte doğuya doğru akıyor, iyotlu akımla yıldızlara doğru yol alıyor. Yitik Laura, Petrarque'ların sonuncusu, yavaşça solmakta uykunun kıyısında. Gri değil dünya, ama sönük, üzerine titrenmiş masumiyetin hafif bambu uykusu.

Ve bu yokluk kovuğundaki kara, çılgın hiçlik doygun ve kasvetli bir

melankoli duygusu bırakıyor geride; umutsuzluğun doruğundan farklı değil, ki bu da ölümün hayattan muhteşem biçimde kopuşunun o neşeli, toy larvası sadece. Esrimenin bu evrik kozasından hayat bir kez daha monoton bir gökdelenin yükseldiği gibi, beni saçlarımdan ve dişlerimden sürükleyerek yükselecek; doğmamış ölüm larvasının berbat, devasa, boş coşkular içinde çürümeyi ve kokuşmayı bekleyen hayat dolu cenini.

Pazar sabahı telefonun ziliyle uyanıyorum. Arkadaşım Maxie Schnadig arkadaşımız Luke Ralston'ın öldüğünü bildirmek için arıyor. Maxie beni gıcık eden müthiş üzgün bir ton takınıyor. Luke için adam gibi adamdı diyor. Bu da bam telime basıyor çünkü Luke iyi biri olmakla birlikte şöyleydi, böyleydi, adam gibi adamdı diyebileceğin biri değildi. Luke gizli eşcinseldi ve sonunda, onu yakından tanıdığımda, tam bir baş belası olduğunu anladım. Telefonda Maxie'ye bunu söyledim ve yanıt veriş biçiminden pek hoşnut kalmadığını çıkardım. Luke'un benim için her zaman gerçek bir dost olduğunu söyledi. Yeterince doğruydu, fakat yetmiyordu, Gerçek şu ki Luke'un nalları tam zamanında dikmiş olmasına seviniyordum, ona olan yüz elli dolarlık borcumu unutabilirdim. O kadar ki telefonu kapatırken mutluluktan uçuyordum. O borcu ödemek zorunda olmamak beni büyük ölçüde ferahlatmıştı. Luke'ün ani ölümüne gelince, beni hiç mi hiç rahatsız etmedi. Aksine, her zaman yatağa atmayı arzuladığım fakat şu ya da bu nedenle bir türlü başaramadığım kız kardeşi Lottie'yi ziyaret etme fırsatı doğmuştu. Şimdi kendimi gün ortasında oraya gitmiş başsağlığı dilerken görebiliyordum. Kocası iş yerinde olacaktı ve baş başa kalacaktık. Kolumu omzuna dolayıp onu teselli ederken hayal ettim kendimi; üzgün bir kadının aklını çelmek gibisi yoktur. Kanepede ona yaklaşırken gözlerini kocaman kocaman açtığını görebiliyordum – iri, harikulade gözleri vardı. Müzikten ya da ona benzer bir şeyden bahsediyormuş ayağına yatarak onu düzmene izin verebilecek kadınlardandı. Çıplak gerçeği, çıplak olguları sevmiyordu, öyle demeli. Aynı zamanda kanepe lekelenmesin diye kıçının altına havin sermeyi akıl edecek kadar da aklı başında olurdu. İçini dışını biliyordum onun. Onu baştan çıkarmanın en iyi zamanı şimdiydi, sevgili ölü Luke'unun ardından hafif bir duygu humması yaşarken – ki ona pek değer verdiği söylenemezdi, bu arada. Yazık ki günlerden pazardı ve kocası kesin evde olurdu. Tekrar

yatağa girip Luke'u ve benim için yaptıklarını düşündüm, sonra onu düşündüm, Lottie'yi. Lottie Sommers'dı adı – her zaman harikulade bir ad gibi gelmiştir bana. Ona çok yakışıyordu, Luke maşa gibi kaskatı bir herifti, kafatası ve kemik karışımı bir yüz, kusursuz ve tarifi güç. Lottie tam tersiydi – yumuşak, kıvrımlı. Sözcükleri yaya yaya konuşurdu, her sözcüğü kucaklayarak; uyuşuk uyuşuk hareket eder, gözlerini etkili bir biçimde kullanırdı. Kardeş olduklarına kimse inanmazdı, Lottie'yi düşünmek beni öyle bir azdırdı ki karıma iş koymaya çalıştım. Fakat zavallı kancık, püriten kompleksiyle, dehşete kapılmış ayağına yattı. Severdi Luke'u. Adam gibi adamdı diyemezdi çünkü onun tarzı değildi, fakat hakiki, vefalı, gerçek bir dost olduğunda ısrar etti. O kadar çok vefalı, hakiki, gerçek dostum vardı ki umurumda bile değildi. Sonunda Luke yüzünden öyle bir kapıştık ki isteri krizine girip ağlamaya başladı – yatakta, hatırlatırım. Bu karnımı acıktırdı. Kahvaltıdan önce ağlama fikri bana çok kötücül gelmişti. Aşağı inip kendime mükemmel bir kahvaltı hazırladım ve mideye indirirken kendi kendime gülmeye başladım, Luke'un ölümüne, ona olan yüz elli dolarlık borcumu ödemeyecek oluşuma, Lottie'nin zamanı geldiğinde bana nasıl bakacağına... ve sonunda, hepsinden daha saçma ama, Maxie'yi düşündüm: Maxie Schnadig, Luke'un vefalı arkadaşı, mezarın başında koca bir çelenkle duruyor ve tabut indirilirken belki de bir avuç toprak atıyor. Bu bana sözcüklerle anlatılamayacak kadar aptalca geldi. Neden bu kadar saçma bulduğumu bilmiyorum, ama saçma buluyordum. Maxie avanağın tekiydi. Ona sadece arada sırada borç alabildiğim için tahammül ediyordum. Kız kardeşi Rita vardı sonra. Arada sırada akıl hastası olan erkek kardeşiyle ilgileniyormuş ayağına yatıp onu evinde ziyaret ederdim. Her zaman güzel yemekler olurdu orada, ebleh kardeşi de hayli eğlenceliydi. Şempanzeyi andırırdı, konuşması da şempanze gibiydi, Maxie benim sadece iyi vakit geçirmek için orada olduğumdan kuşkulanamayacak kadar ahmaktı; erkek kardeşiyle gerçekten ilgilendiğimi sanıyordu.

Harikulade bir pazar günüydü ve cebimde sadece bir çeyrek vardı, her zamanki gibi. Kimden borç alabileceğimi düşünerek yürümeye başladım. Biraz para toparlamak zor olduğu için değil, hayır, önemli olan parayı aldıktan sonra sıkıntıdan patlamadan topuklayabilmekti. Yaşadığım mahallede hiç homurdanmadan bana para verecek bir düzine insan geliyordu aklıma, fakat ardından uzun bir sohbete katlanmak zorunda

kalacaktım – sanata, dile, siyasete dair. Yapabileceğim bir şey daha vardı, sıkıştığım zamanlarda tekrar tekrar başvurduğum bir yöntem, o da telgraf şubelerini ziyaret etmekti, denetimle karışık arkadaşça bir ziyaret ve çıkmadan ertesi gün iade etmek üzere kasadan birkaç dolar vermelerini istemek. Bu da zaman ve daha da kötüsü bir sohbet gerektiriyordu. Soğukkanlılıkla düşünüp en iyi şansımın Harlem'deki küçük dostum Curley olduğuna karar verdim. Curley'in parası yoksa bile annesinin çantasından araklardı. Ona güvenebileceğimi biliyordum. Bana eşlik etmek isteyecekti, tabii ki, fakat gece sonlanmadan onu ekmenin bir yolunu bulurdum. Henüz çocuktu, ona o kadar hassas davranmam gerekmezdi.

Curley'in sevdiğim yanı, henüz on yedi yaşında olmasına rağmen ahlak, vicdan, utanç gibi kavramlardan arınmış olmasıydı. Bana gelip ulak olarak iş istediğinde on dört yaşındaydı. O zaman Güney Amerika'da olan ailesi onu New York'taki teyzesinin yanına göndermişti. Teyzesi onu hemen baştan çıkarmıştı. Ailesi sürekli seyahat ettiği için hiç okula gitmemişti; anlattığına göre ne iş olursa yaptıkları panayırlarda çalışıyorlardı. Babası birkaç kez hapse girmişti. Adam gerçek babası değildi bu arada. Her neyse, Curley bana geldiğinde yardıma ihtiyacı olan bir çocuktu henüz, her şeyden çok da bir arkadaşa ihtiyacı vardı. Önce onun için bir şeyler yapabileceğimi düşündüm. Herkes onu görür görmez sevdi, özellikle kadınlar. Ofisin maskotu oluverdi. Fakat bir süre sonra ıslah olmaz biri olduğunu anladım, en iyi ihtimalle zeki bir suçlunun kumaşına sahipti. Fakat çocuktan hoşlanmıştım. Onun için bir şeyler yapmaya devam ettim, ama gözümün önünden ayırmadım. Sanıyorum onu en çok haysiyet duygusundan tamamen yoksun olduğu için seviyordum. Benim için her şeyi yapar, fakat aynı zamanda bana gözünü kırpmadan ihanet edebilirdi. Onu suçlayamıyordum... Şaşırtıcıydı benim için. Üstelik bu konuda açık sözlü olması daha da şaşırtıcıydı. Elinde değildi. Teyzesi Sophie, örneğin. Teyzesinin onu baştan çıkardığını söylüyordu. Doğruydu, fakat asıl merak uyandırıcı olan teyzesinin onu birlikte İncil okudukları sırada baştan çıkarmasına izin vermesiydi. Bütün toyluğuna rağmen teyzesinin ona o şekilde ihtiyaç duyduğunu idrak etmişti. Bu yüzden onu baştan çıkarmasına izin vermişti, dediğine göre. Birbirimizi daha iyi tanıdığımızda bana Sophie teyzesini ayarlamayı teklif etti. Kadına şantaj yapacak kadar da ileri gitti. Paraya ihtiyacı olduğunda teyzesinden para sızdırıyordu – küçük ifşa

tehditleriyle. Masum bir yüzle, elbette. İçten ve dürüst bakışlı ıslak gözleriyle şaşırtıcı derecede melek görünümlüydü Curley. Senin için bir şeyler yapmaya fazlasıyla hazır – sadık bir kopek neredeyse. Fakat, gözüne girdikten sonra küçük kaprislerine göz yummanı sağlayacak kadar da kurnaz. Ayrıca fevkalâde zeki. Bir tilkinin kurnazlığıyla bir çakalın acımasızlığı vardı onda.

Dolayısıyla, o öğleden sonra Valeska ile iş tuttuğunu öğrendiğimde hiç şaşırmadım. Valeska'dan sonra hâlihazırda bekâretini yitirmiş olan ve güvenebileceği bir erkeğe ihtiyaç duyan kuzenini halletti, sonra da Valeska'nın evinde kendine küçük bir yuva kurmuş olan cüceye geçti. Cüce ilgisini çekmişti çünkü bütünüyle normal bir amcığı vardı. Onunla bir şey yapmak istememişti aslında, dediğine göre iğrenç lezbiyenin tekiydi, ama bir gün cüce banyo yaparken kazara içeri girince olanlar olmuştu. Üçü de peşindeydiler şimdi ve onlara yetişmekte zorlanıyordu. En çok Valeska'nın kuzenini seviyordu çünkü biraz parası vardı ve eli pek sıkı değildi. Valeska fazla ketumdu, ayrıca teninin kokusu keskinceydi. Dahası kadınlardan tiksinmeye başlamıştı. Her şey için teyzesi Sophie'yi suçluyordu. Kötü bir başlangıç yapmasına neden olmuştu. Bunları anlatırken bir yandan masanın çekmecelerini karıştırıyordu. İlk anda çekmecelerde hiçbir şey bulamayınca babasının asılması gereken berbat orospu çocuğunun teki olduğunu söyledi. Bana kabzası sedef kakmalı bir tabanca gösterip kaç para edeceğini sordu. İhtiyar tabancayla öldürülmeyi hak etmiyordu aslında... Onu dinamitlemek gerekti. Babasından *neden* bu kadar nefret ettiğini çözmeye çalışınca annesine takıntılı olduğu ortaya çıktı. İhtiyarın annesiyle aynı yatakta yatmasına tahammül edemiyordu. Bana babanı kıskandığını söylemeye çalışmıyorsun herhalde diye sordum. Evet, kıskanıyordu onu. Doğrusunu bilmek istiyorsam, evet, annesiyle yatmak isterdi. Neden olmasın? Teyzesinin onu ayartmasına bu yüzden izin vermişti... Onunla birlikteyken annesini düşünüyordu. Kadının çantasını karıştırırken kendini kötü hissetmiyor musun diye sordum. Güldü. Onun parası değil ki, dedi, *benim* param. Onlar benim için ne yaptılar? Beni sürekli birilerinin yanında çalıştırdılar. Bana öğrettikleri ilk şey başkalarını nasıl kazıklayacağım oldu. Böyle çocuk mu yetiştirilir...

Evde metelik yok. Curley'nin şöyle bir fikri var; birlikte çalıştığı şubeye gideceğiz, ben müdürü lafa tutarken o gardırobu elden geçirip bozuklukları

toplayacak. Ya da, riske girmekten korkmuyorsam, kasayı soyacaktık. *Bizden* asla kuşkulanmayacaklar diyor. Bunu daha önce yapıp yapmadığını soruyorum. Tabii ki... Onlarca kez, hem de müdürün burnunun dibinde. Sonradan boku çıkmadı mı? Elbette... Birkaç kişiyi kovdular. Teyzenden borç atsana diyorum. Bunun çok kolay olduğunu söylüyor, ancak onu becermesi gerekecek ve artık istemiyor. Sophie Teyze iğrenç kokuyor. Ne demek istiyorsun, *iğrenç kokuyor* derken? Ne diyorsam onu... Sık yıkanmıyor. Neden, nesi var? Bir şeyi yok, dindar sadece. Sürekli şişmanlayıp yağ bağlıyor. Fakat yine de becerilmeyi seviyor, öyle mi? *Sevmek* ne kelime? Deli oluyor, eskisinden de çok. İğrenç. Bir inekle yatmaktan farksız. Annen ne düşünüyor onun hakkında? Annem ona çok kızgın. Sophie'nin ihtiyarı baştan çıkarmaya çalıştığını düşünüyor. Canım, öyle yapıyordur belki! Hayır, ihtiyar başka iş çeviriyor. Bir gece onu sinemada iş üstünde yakaladım, genç bir kızla. Kız Astor Otel'de manikürcü. İhtiyar ondan para koparmaya çalışıyor muhtemelen. Bir kadını ancak bu yüzden becerir. Aşağılık, berbat orospu çocuğunun teki, günün birinde onu elektrikli sandalyede görmek isterim! Dikkat et de sen oturma o sandalyeye, bu gidişatla. *Kim, ben mi? Hayatta!* Fazla zekiyim. Zekisin, ama patavatsızsın. Yerinde olsam ağzımı daha sıkı tutardım. Biliyorsun, diyorum, damarına basmak için, O'Rourke sana uyanıyor, O'Rourke ile aran bozulursa işin biter... O zaman neden bir şey söylemiyor? Sana inanmıyorum.

Ona uzun uzun O'Rourke'un Öyle biri olduğunu, mecbur kalmadıkça kimsenin başına iş açmayı sevmediğini, dünyada onun gibi fazla insan kalmadığını izah ediyordum. O'Rourke, diyorum, dedektif sezgisini sadece etrafında olup biteni *bilmek* için kullanır: İnsanların karakter profillerini zihninde oluşturur ve dosyalayıp arşive kaldırır; düşman toprağının ordu komutanlarının zihninde sabitlenmesi gibi. İnsanlar O'Rourke'un onları gözetlediğini, haklarında bilgi topladığını, şirketin kirli işlerini görmekten haz duyduğunu sanıyorlar. Öyle değil. O'Rourke insan doğasını inceliyor. O, bilgilerini fazla çaba sarf etmeden edinir, dünyaya kendine özgü bir biçimde bakabilmesi sayesinde, kuşkusuz. Sana gelince... Senin hakkında her şeyi bildiğinden hiç şüphem yok. Bunu ona hiç sormadığımı itiraf ediyorum, fakat zaman zaman onun sorduğu sorulardan bu sonuca varıyorum. Sana kendini rahatça asman için bol bol ip veriyor belki. Bir

gece bir yerlerde tesadüfen karşına çıkıp seni bir şeyler yemeye davet edecek ve durup dururken şöyle diyecek: “Hatırlıyor musun, Curley, hani sen SA şubesindeyken orada çalışan bücür Yahudi kasadan para çaldığı için kovulmuştu ya? O gece fazla mesai yapıyordun, değil mi? İlginç bir vaka. Biliyorsun, parayı o memurun çalıp çalmadığından hiçbir zaman emin olamadılar... Onu kovmak zorunda kaldılar, tabii ki, görevi ihmalden, fakat para çaldığı kesinleşmedi. Bir süredir buna kafa yoruyorum. O parayı kimin çaldığına dair bir önsezim var, fakat emin olamıyorum.” Sonra muhtemelen gözlerini sana dikecek ve birdenbire başka bir konuya geçecek. Muhtemelen sana bir zamanlar tanıdığı, kendini çok zeki sanan küçük hırsıza dair bir hikâye anlatacak. Hikâyeyi ayrıntılı bir biçimde aktarırken suyunun kaynadığını hissedeceksin. Bir an evvel dışarı fırlamak isteyeceksin, fakat tam gitmek üzereyken birden başka bir hikâye hatırlayacak ve bir tatlı daha sipariş ederken biraz daha kalmanı rica edecek. Üç–dört saat sürdürecek bunu, en ufak bir imada bulunmadan, fakat bütün bu süre zarfında seni dikkatle inceleyecek. Sonunda, özgürlüğüne kavuşmak üzere olduğunu sandığında, tam elini sıkıp rahat bir soluk almak üzereyken karşına geçecek, o koca ayağını bacaklarının arasına yerleştirecek, seni yakandan tutup gözlerinin içine bakacak ve müşfik, tatlı bir sesle, “*Bana bak, evlat, suçunu itiraf etmenin* zamanı *gelmedi mi sence?*” diyecek. Sana gözdağı vermeye çalıştığını ve masum olduğunu iddia edip gidebileceğini sanıyorsan yanılıyorsun. Çünkü o noktada, sana suçunu itiraf etmeni söylediğinde hiç şakası yoktur ve dünyada hiçbir şey onu durduramaz. İş o noktaya vardığında her şeyi itiraf etmeni öneririm, son meteliğine kadar. Benden seni kovmamı istemeyecek, seni hapse göndermekle tehdit etmeyecek – sadece her hafta bir kenara birkaç dolar koyup ona vermeni isteyecek. Kimse bir şey bilmeyecek. Bana bile söylemeyecek muhtemelen. Hayır, çok hassastır bu konularda, anlıyor musun?

“Peki, diyelim ki,” diyor Curley birden, “parayı sana yardım etmek için çaldığımı söyledim? O zaman ne olacak?” Deli gibi gülmeye başlıyor.

“O’Rourke’ım buna inanacağını sanmıyorum,” diyorum sakince, “Deneyebilirsin, tabii ki, seni temize çıkaracağım düşünüyorsan. Ama kötü bir etkisi olur bence. O’Rourke beni tanıyor... Böyle bir işe kalkışmana izin vermeyeceğimi biliyor.”

“Ama izin vermiştin!”

“Sana böyle yapmam söylemedim. Benim bilgim dışında yaptın. Bu farklı. Hem, senden para aldığımı kanıtlayabilir misin? Sana iş veren, himaye eden birini suçlamak saçma görünmez mi? Kim inanır sana? O’Rourke'un inanacağına hiç ihtimal vermiyorum. Ayrıca, seni sıkıştırmadı henüz. Önceden kaygılanmanın âlemi var mı? Belki ensene yapışmadan parayı ufak ufak iade etmende yarar var. Gizlice yap.”

Bu arada Cıırley bitkin düştü. Dolapta, babasının yedekte tuttuğu küçük bir şişe *schnapps* vardı, bize iyi geleceğini söyleyerek içmemizi önerdim. İçkiyi içerken birden Maxie’nin başsağlığı dilemek İçin Luke’un evine gideceğini söylediğini hatırladım. Maxie’den birkaç kuruş sızdırmanın tam zamanıydı. Aşırı duygusal olacağı için ona aklıma gelen ilk palavrayı sıkabilirdim. Telefonda bu denli katı bir tavır takınmamın parasızlıktan yılmış olmamdan kaynaklandığını, fena halde on dolara ihtiyacım olduğunu söyleyebilirdim. Aynı zamanda da Lottie ile bir randevu ayarlamaya çalışırdım. Bunu düşünürken gülümsemeye başladım. Luke bir görebilseydi keşke şu vefalı arkadaşını! Dünyanın en zor şeyi tabutun yanma gidip Luke’a hüzünlü bir bakış atmak olacaktı. *Gülmeden!*

Fikrimi Curley’ye açtım. Gözlerinden yaşlar gelinceye kadar güldü. Bu da işi bağlarken Curley’yi aşağıda bekletmenin daha güvenli olacağına ikna etti beni. Her halükârda, kararlaştırılmıştı.

Elimden geldiğince üzgün görünmeye çalışarak içeri girdiğimde henüz yemeye oturmuşlardı. Maxie oradaydı, beni görünce kalakaldı neredeyse. Lottie gitmişti. Bu üzgün görünmemi kolaylaştırdı. Luke ile biraz yalnız kalmak istediğimi söyledim, fakat Maxie bana eşlik etmekte ısrar etti. Diğerleri bunu duyunca rahatladılar sanıyorum çünkü gün boyunca gelenleri tabutun yanma götürmekten yorgun düşmüşlerdi. İyi Almanlar olarak yemeklerinin kesintiye uğramasından hazzetmezlerdi. Takındığım üzüntülü ifadeyi korumaya çalışarak Luke’a bakarken Maxie’nin gözlerini merakla bana dikmiş olduğunu hissettim. Başımı kaldırıp ona her zaman gülümsediğim gibi gülümsedim. Hiç şaşırmadı. “Dinle, Maxie,” dedim, “bizi duyamayacaklarından emin misin?” Hâlâ ziyadesiyle şaşkın ve üzgün görünüyordu, fakat başını sallayarak onayladı. “Bak, Maxie... Buraya özellikle seni görmek için geldim... Birkaç dolar borç istemek için. Bunu

rezilce bulabilirsin, fakat böyle bir şey yapmak zorunda kaldığıma göre ne kadar zor bir durumda olduğumu da tahmin edebilirsin.” Ben bunları söylerken başını ciddiyetle sallıyordu; ağzı, kötü ruhları kovmaya çalışırcasına olmaz sözcüğünün O harfini biçimlendirmiş halde. “Bak, Maxie,” diye devam ettim hemen, sesimi üzgün ve alçak tutmaya çalışarak, “vaaz vermenin sırası değil. Benim için bir şey yapmak istiyorsan on dolar çık, hemen... Ben Luke’a bakarken elime tutuştur. Biliyorsun, Luke’u gerçekten severdim. Telefonda söylediklerimi ciddiye alma. Kötü bir ânıma denk geldin. Karım krize girmişti. Berbat durumdayız, Maxie. Senden medet umuyorum. Çıkabilirsen benimle dışarı çık, sana her şeyi anlatayım...” Maxie, umduğum gibi, benimle dışarı çıkamayacaktı. Böyle bir anda oradan ayrılamazdı... “Öyleyse şimdi ver parayı bana” dedim ufaktan öfkelenerek. “Yarın her şeyi anlatırım. Yarın birlikte öğle yemeği yeriz.”

“Bak, Henry,” dedi Maxie, elinde para tomarıyla yakalanma tedirginliğiyle ceplerini arayarak, “Bak,” dedi, “sana parayı vermek sorun değil, fakat bana ulaşmak için başka bir yol bulamaz mıydın? Luke yüzünden değil... Şey yüzünden...” Ne demek istediğini bilmeden kem küm etmeye başladı.

“Tanrı aşkına,” dedim, içeri biri girecek olursa ne iş peşinde olduğumu anlamasın diye Luke’un üstüne eğilerek... “Tanrı aşkına, benimle tartışma şimdi... Ver bitsin... Çaresiz kaldım, duyuyor musun beni?” Maxie’nin kafası o kadar karıştı ki bütün tornan çıkarmadan cebinden bir onluk çekemedi. Tabutun üstüne saygıyla eğilip tomarın üstündeki banknotu sıyırdım ve cebime soktum. Onluk mu yoksa beşlik mi olduğunu görememiştim. Bakacak durumum yoktu, çabucak cebime tıkıp doğruldum. Sonra Maxie’nin koluna girip ailenin ciddiyet ve iştahla yemek yemeye devam ettiği mutfağa döndüm. Kalmam ve onlarla bir şeyler yemem için ısrar ettiler, reddetmek tuhaf kaçacaktı, fakat elimden geldiğince usturuplu bir şekilde hayır deyip topukladım ve o sırada yüzüm isterik kahkahalarla seğirdi.

Curley benî köşede bekliyordu, sokak lambasının altında. Kendimi daha fazla tutamadım. Curley’yi kolundan kavrayıp hızla oradan uzaklaştırırken gülmeye başladım. Hayatımda nadiren böyle gülmüşümdür. Hiç bitmeyecek sandım. Olanları anlatmak için her ağzımı açtığımda yeni bir nöbete

yakalanıyordum. Sonunda korkuya kapıldım. Gülmekten öleceğimi sanmıştım. Biraz yatışmayı başardıktan sonra, uzun bir sessizliğin ortasında, Curley birden, *“Aldın mı?”* diye sordu. Bu, yeni bir nöbet başlattı, öncekilerden bile daha şiddetli. Parmaklıkların üstüne eğilip karnımı tutmak zorunda kaldım. Kasıklarıma müthiş bir ağrı girmişti, ama haz veren bir ağrıydı.

Beni asıl rahatlatan Maxie’nin tomarından çektiğim banknot oldu. Yirmi dolar! Beni hemen kendime getirdi, aynı zamanda biraz da öfkelendirdi. Maxie olacak o geri zekâlının cebindeki paraları, bütün o yirmilikleri, onlukları, beşlikleri düşünmek sinirlenmeme yol açmıştı. Teklif ettiğim gibi benimle dışarı gelmiş olsaydı o tomarı görünce hiç pişmanlık duymadan kafasına sopayı indirirdim. Neden böyle hissettiğimi bilmiyorum, fakat gerçekten öfkelenmiştim. Aklımdan geçen ilk şey Curley’den bir an önce kurtulup –bir beşlik onu hallederdi– felekten bir gece çalmak oldu. Asıl istediğim içinde zerre kadar ahlâk duygusu olmayan, aşağılık, iğrenç bir amcık bulmaktı. Nerede bulunur öylesi... *Hemen?* Önce Curley’den kurtul. Curley elbette ki içerliyor. Benimle takılmayı ummuştu. Beş doları almak istemiyormuş ayağına yatıyor, fakat geri almaya istekli olduğumu görünce parayı hemen cebine atıyor.

Ve yeniden gece; huzur, sığmak, samimiyet bulmanın mümkün olmadığı bir New York gecesi; son derece tenha, soğuk, mekanik. Milyon-ayaklı halk tabakasının muazzam, donuk yalnızlığı; ışıklandırılmış vitrinlerin soğuk, çöp yangınları; mükemmeliyet vasıtasıyla cinselliğin sınırlarını aşmış olan dişinin bunaltıcı anlamsızlığı; öyle ki eksiye geçerek kendinden bir şeyler yitirmiş; elektrik gibi, erkeğin nötr enerjisi gibi, görünmeyen gezegenler gibi, barış programları gibi, radyodan yükselen aşk gibi. Beyaz, nötr bir enerjinin ortasında cebinde para olması, anlamsızca ve verimsiz biçimde, badanalı sokakların parlak ışıkları arasında cebinde parayla gezinmek, deliliğin kıyısında mutlak bir yalnızlık içinde yüksek sesle düşünmek, büyük bir kente, dünyanın en büyük kentinde zamanın son anına ait olmak ve onun bir parçası olduğunu hissetmemek. Kentin kendisi olmaktır bu, ölü taş yığınına, ışık ziyanına, muğlak eyleme, ölçülemeyen ve kestirilemeyenlere, nakıs olan şeylerin gizli mükemmeliyetine ait olmak. Gece kalabalığının içine cebinde parayla dalmak, parayla korunarak, parayla yatışarak, parayla körelerek, kalabalığın kendisi para, soluk para,

para olmayan tek bir nesne yok, para, para, her yerde para ve yine de yeterli değil, sonra sıfır para ya da az para, ya da daha az para ya da daha çok para, fakat para, hep para ve paran varsa ya da yoksa paranın sözü geçer ve para parayı çeker, *fakat parayı paraya çeken ne ola?*

Yine dans salonu; paranın ritmi, radyodan yükselen aşk, kalabalığın gayrişahsi, kanatsız teması. Çizmelerinin tabanına kadar ulaşan umutsuzluk, usanç, çaresizlik. Olabilecek en yüksek mekanik mükemmeliyetin ortasında neşeyle dans etmek ve bu denli umutsuzca yalnız olmak; insan olduğun için insanlıktan çıkacak hale gelmek neredeyse. Ayda hayat olsaydı bundan daha mükemmel, daha kederli bir kanıt bulunabilir miydi? Güneşten uzağa yolculuk etmek ayın soğuk ahmaklığına kavuşmaksa şayet, amacımıza ulaştık ve hayat, güneşe yansıyan ay ışığının soğuk, gümüşî parlaklığından başka bir şey değil. Bu, buz gibi hayatın atomun boşluğundaki dansı işte ve biz dans ettikçe soğuk artıyor.

Buz gibi soğuk, çılgın bir ritimle dans ediyoruz, uzun ve kısa dalgalar eşliğinde, hiçlik çanağının içinde. Şehvetin her santimi paraya akıyor. Onları savunmasız kılacak bir kusur arayışı içinde bir mükemmel dişiden ötekine geçiyoruz, fakat kusursuzlar, aynı istikrar çerçevesinde de kapalı. Aşkın mantığının soğuk ve beyaz bekâreti bu, çekilmekte olan dalganın örgüsü, mutlak hiçliğin kıyısı. Ve ben, mükemmeliyetin bu bakir mantığıma sınırında beyaz umutsuzluğun dansını ediyorum, son duyguya kurşun sıkan son beyaz adam, umutsuzluğun özenle bağlanmış eldivenleriyle göğsünü yumruklayan bir goril. Kanatlarının çıkmaya başladığını hisseden, satenimsi bir boşluğun ortasında delifişek bir goril; gece de elektrik bir bitki gibi büyümeye devam ediyor, siyah kadife boşluğa akkor tomurcuklar fırlatıyor. Tomurcukların elemle açtığı gecenin kara boşluğuyum ben, ayın donmuş çiyinde yüzen bir denizyıldızı. Yeni deliliğin mikrobuyum, anlaşılmaz bir dil ile kuşanmış bir ucube, ruhun can evine kıymık gibi saplanmış bir hıçkırık. Meleksi gorilin o pek makul ve güzel dansını ediyorum. Bunlar benim meleksi olmayan meczup kardeşlerim. Hiçliğin kof çanağında dans ediyoruz. Aynı bedene aitiz, fakat yıldızlar kadar ayrığız.

O anda her şey apaçık görünüyor gözüme, kurtuluşun bu mantıkta yatmadığı açık; kentin kendisi deliliğin en yüksek biçimi ve her bir parçası, organik ya da değil, aynı deliliğin dışavurumu. Saçmalık derecesinde ve

alçakgönüllülükle muhteşem hissediyorum kendimi, megaloman bir biçimde değil de insan sporu olarak, doyum noktasına kadar şişmiş ölü bir sünger gibi. Kollarımın arasındaki kadının gözlerine bakınıyor, içinden yüzerek geçiyorum; baş, kollar, bacaklar ve göz çukurlarının ardında keşfedilmemiş bir bölge olduğunu görüyorum, geleceğin dünyası; orada hiç mi hiç mantık yok; ne gündüzün ne gecenin, ne dünün ne de yarının engelleyebileceği, olayların dingin ve durgun filizlenişi var sadece. Uzamdaki noktalara odaklanmaya alışık olan göz şimdi zamanın noktalarına odaklanıyor. Göz isteğe bağlı olarak hem ileriyi hem de geriyi görebiliyor. Özün Ben'i olan göz yok artık; özsüz göz ne gösterir ne de aydınlatır. Ufkun zaman çizgisinin üstünde yol alır, kesintisiz, bihaber bir yolcu. Yitik bedene tutunmaya çalışırken ben de kent gibi mantıken büyüdüm, mükemmeliyetin anatomisinde bir ondalık virgülü. Kendi ölümümün ötesine geçtim, ruhen parlak ve sertim. Sonsuz dünlere ve yarınlara bölünmüşüm ve sadece olayın doruğunda soluklanabiliyorum; pek çok penceresi olan bir duvar, fakat ev gitmiş. Yaşadığım âna dönebilmem için duvarları ve pencereleri, yitik bedenimin son kabuğunu parçalamam gerek. Bu yüzden gözlerin *içine* ya da gözlerin *içinden* bakmıyorum, fakat isteğin aldatmacası ile gözlerin, başın, kolların ve bacakların içinden yüzerek geçiyorum, görüş eğrisini keşfetmek üzere. Beni doğurmuş olan annemin zamanın köşelerini çepeçevre görmüş olduğu gibi ben de kendi etrafımı görebiliyorum. Doğumumun yarattığı duvarı kırdım. Seyahat hattı yuvarlak ve kesintisiz, göbek kadar düz. Ne bir biçim, ne bir imge ne de mimari; saf deliliğin eşmerkezli uçuşları sadece. Düşün zenginliğinin okuyum ben. Uçarak doğrularım. Yere inerek sıfırlarım.

Anlar böylece geçiyor, uzamsız zamanda her şeyi bildiğim gerçeğe dair anlar. Ve her şeyi bilerek yığılıyorum özsüz düşün kubbesinin altında.

Bu anların arasında, düşün yarıklarında hayat kendini inşa etmek için nafile bir çaba içinde, fakat kentin çılgın mantığının örgüsü bunu desteklemiyor. Kanlı canlı bir birey olarak her gün mükemmeliyeti bütün mantıkların toplamı ve düşün ölümü olan cansız ve kansız kentin düzeyine inmek zorundayım. Kendi ölümümün buharlaşan bir su damlasından ibaret olduğu okyanussal bir ölümle boğuşuyorum. Kendi bireysel yaşantımı bu iğrenç kokan ölüm denizinin bir santim üstüne çekmek için İsa'nın inancından daha büyük bir inanca, en bilge kişinin bilgeliğinden daha derin bir

bilgeliğe sahip olmalıyım. Zamanımızın dilinin kapsamadığı şeyi ifade edebilme yeteneğine ve sabrına sahip olmalıyım çünkü şu anda anlaşılabilir olan anlamsızdır. Gözlerim yararsız çünkü sadece bilinenin imgesini sunuyor. Bütün bedenim sabit bir ışık demetine dönüşmeli; sonsuz hızla hareket eden, asla durmayan, asla dönüp geriye bakmayan, asla azalmayan. Kent kanser gibi büyüyor; ben güneş gibi büyümeliyim. Bit, etimi giderek daha derinlemesine kemiriyor; sonunda gıdasızlıktan ölmesi kaçınılmaz olan, doyumsuz bir bit bu. Beni yiyip bitirmekte olan bu beyaz biti açlıktan öldüreceğim. Tekrar insan olabilmek uğruna bir kent olarak öleceğim. Bu yüzden kulaklarımı, gözlerimi, ağzımı kapıyorum.

Tekrar bütünüyle insan olmadan önce bir park olarak var olmam gerekecek muhtemelen; insanların dinlenmeye, vakit geçirmeye geldikleri doğal bir park. Ne dediklerinin ya da yaptıklarının önemi olmayacak çünkü yanlarında sadece yorgunluklarını, can sıkıntılarını, umutsuzluklarını getirecekler. Beyaz bit ile alyuvar arasında tampon oluşturacağım. Mükemmelleştirilemez olanı mükemmelleştirme çabası sonucunda biriken zehirleri gideren bir vantilatör olacağım. Doğada var olan ve düşe yansıyan yasa ve düzen olacağım. Mükemmeliyet kâbusunun ortasındaki vahşi park olacağım; çılgın bir etkinliğin ortasındaki sarsılmaz düş; mantığın beyaz bilardo masasındaki gelişigüzel vuruş. Ne sızlanmayı ne de başkaldırmayı bileceğim, kabul etmek ve onarmak üzere her zaman mutlak bir sessizlik içinde bekleyeceğim. Yargılamayacağım, eleştirmeyeceğim. Yeterli güce sahip olanlar tefekkür ve meditasyon için bana gelecekler ve yeterli güce sahip olmayanlar yaşadıkları gibi ölecekler; karmaşa, umutsuzluk ve kurtuluş hakikatine dair cehalet içinde. Biri bana sen dindar olmalısın dediğinde yanıt vermeyeceğim. Biri bana şimdi zamanım yok, beni bekleyen bir amcık var dediğinde yanıt vermeyeceğim. Hatta bir devrim tezgâhlanıyor olsa bile yanıt vermeyeceğim. Eli kulağında bir amcık ya da devrim hep olacaktır, fakat beni doğuran anne uzun zaman bekledi, hiç yanıt vermedi, sonunda da içini dışına çıkardı *ve yanıt* benim *işte.*

Bu mükemmeliyet manyaklığından yola çıkıp vahşi bir parka evrileceğimi kimse tahmin edemezdi doğal olarak, ben bile, fakat böylesi çok daha iyi, ölümü beklerken bir zarafet ve doğal bir karışıklık halinde yaşamak. Hayat ölümcül bir mükemmeliyete doğru ilerlerken soluklanacak bir boşluk, yeşil bir düzlük, biraz temiz hava, bir su birikintisi olmak çok daha iyi. İnsanları

sessizce alıp bağrıma basmak çok daha iyi çünkü eli kulağında olana ulaşmak için çılgın bir telaş içindelerken verilecek bir yanıt yok onlara.

Çok uzun zaman önce Hell Gate yakınlarında Caroline Teyze ile kalırken bir yaz öğleden sonrasında yaptığımız taş savaşını düşünüyorum şimdi. Kuzenim Gene ile parkta oynarken bir grup çocuk tarafından kuşatılmıştık. Kimin safında olduğumuzu bilmiyorduk, ama nehir yakasındaki taş yığınlarının arasında büyük bir kararlılıkla savaşmaya başlamıştık. Diğerlerinden daha gözü kara davranıyorduk çünkü bizi muhallebi çocukları olarak görüyorlardı. Rakip çetedeki çocuklardan birini işte böyle öldürdük. Bize saldırdıklarında Gene büyükçe taşlardan birini kapıp çetenin liderine fırlattı ve taş çocuğun karnına isabet etti. Aynı anda ben de bir taş alıp fırlattım ve şakağına isabet ettirdim. Çocuk yere yığıldı ve hiç ses çıkarmadı. Birkaç dakika sonra polis geldiğinde çocuğun ölmüş olduğu anlaşıldı. Dokuz ya da on yaşındaydı, bizimle akran. Yakalasalardı bize ne yaparlardı bilmiyorum. Her neyse, kuşku uyandırmamak için hızla evin yolunu tuttuk ve yolda üstümüzü başımızı temizleyip saçımızı taradık. Eve girdiğimizde üstümüz başımız evden çıktığımız zamanki kadar temiz ve tertipliydi neredeyse. Caroline Teyze bize her zamanki gibi üstüne şeker serpiştirilmiş iki büyük dilim tereyağlı çavdar ekmeği verdi. Mutfak masasına oturup melekler gibi gülümseyerek onu dinledik. Aşırı sıcak bir gündü, Caroline Teyze evde kalmamızın daha iyi olacağım düşünüyordu. Jaluzilerin inik olduğu büyük odada küçük arkadaşımız Joey Kesselbaum ile oynayabilirdik. Joey zekâ düzeyinin biraz düşük olmasıyla bilinirdi ve genellikle onu bütün oyunlarda yenerdik, fakat o öğleden sonra, bir tür sessiz anlaşmayla Joey’nin oyunları kazanmasına izin verdik. Joey o kadar mutlu oldu ki daha sonra bizi evinin bodrumuna götürdü ve kız kardeşinin elbisesini kaldırarak kızı bize külotunu göstermeye zorladı. Kız kardeşini Weesie diye çağırıyorlardı. Kızın görür görmez bana tutulduğunu hatırlıyorum, Ben kentin başka bir bölgesinden geliyordum, o kadar uzaktı ki onların gözünde sanki başka bir ülkeden gelmiş gibiydim. Onlardan farklı konuştuğumu dahi düşünüyorlardı sanki. Diğer veletler Weesie’nin elbisesini kaldırması için para öderken bu bizim için, sevgiyle yapılmıştı. Daha sonra onu bunu başka çocuklar için yapmama konusunda ikna ettik – ikimiz de ona âşıktık ve bize sadık kalmasını istiyorduk.

Yaz sonunda kuzenimden ayrıldıktan sonra onu yirmi yıl boyunca

görmedim, belki daha fazla. Nihayet karşılaştığımızda yüzündeki masumiyet ifadesi beni derinden etkiledi – taş kavgasına tutuştuğumuz gün de yüzünde aynı ifade vardı. Ona kavgadan söz ettiğimde çocuğu öldürdüğümüzü unutmuş olmasına hayret ettim; çocuğun öldüğünü hatırlıyordu fakat ikimizin de olayla bir ilgisi yokmuş gibi konuşuyordu. Weesie'den söz ettiğimde kızı hatırlamakta zorlandı. Komşunun bodrumunu hatırlamıyor musun... *Joey Kesselbaum'un?* Bunu duyunca hafifçe gülümsedi. Bu tür şeyleri hatırlayabiliyor olmamı olağanüstü bulduğunu söyledi. Evlenmişti, baba olmuştu, lüks pipo kutuları imal eden bir fabrikada çalışıyordu şimdi, O kadar uzun zaman önce yaşanmış şeyleri hatırlamama şaştı,

O akşam oradan ayrılırken korkunç bir umutsuzluğa kapıldım. Hayatımın değerli bir parçasını silmeye çalışmış ve bu esnada kendini de silmişti sanki. Tropik balık koleksiyonu onu harikulade geçmişten daha çok ilgilendiriyordu. Oysa ben her şeyi hatırlıyordum, o yaz yaşadığımız her şeyi, özellikle de taş kavgasına tutuştuğumuz günü. Hatta, bazen, annesinin o öğleden sonra verdiği çavdar ekmeğinin tadı o anda çiğnemekte olduğum lokmanın tadından bile daha baskın gibi gelir bana. Ve Weesie'nin küçük kıçının görüntüsü elimin altındaki kıçın verdiği histen daha baskın gelir. Attığımız taşlarla devirdiğimiz çocuğun yerde yatışı Dünya Savaşı'nın tarihinden çok, çok daha etkileyicidir. Bütün o uzun yaz Arthur efsanelerinden bir idil gibiydi doğrusu. Bazen o yazı belleğimde bu kadar canlı tutan şeyin ne olduğunu merak ederim. Her gününü yeniden yaşamak için gözlerimi kapatmam yeterli. Çocuğun ölümünden ötürü ıstırap duymuyordum – bir hafta bile geçmeden unutulmuştu. Bodrumun loş ışığında durup elbisesini kaldıran Weesie'nin görüntüsü de kolaylıkla yitip gitmişti hatırımdan. Fakat tuhaftır, Gene'in annesinin bana verdiği o kalın ekmek dilimi her geçen gün o döneme ait bütün görüntülerin biraz daha önüne geçiyor. Düşünüyorum bunu... Bayağı kafa yoruyorum. Belki bana ekmeği o güne dek bilmediğim bir şefkat ve sevgiyle uzatmış olduğu içindi. Çok çirkin bir kadındı Caroline Teyze. Yüzü çiçek bozuğuydu, fakat hiçbir kusurun bozamayacağı kadar sevimli bir yüzdü. Müthiş şişmandı ve fazlasıyla yumuşak, insanı okşayan bir sesi vardı. Benimle konuşurken bana kendi öz oğlundan daha çok ilgi gösterir, beni daha çok önemserdi sanki. Hayatımın sonunda kadar onun yanında kalabilmeyi isterdim ve izin

verilseydi annem olarak onu seçerdim. Ziyarete geldiğinde yeni hayatımdan bu kadar memnun olmama bozulduğunu hatırlıyorum annemin. Nankör olduğumu bile söylemişti. Bunu hiçbir zaman unutmadım çünkü nankörlüğün insan için belki de gerekli ve iyi olduğunu ilk kez o zaman anlamıştım. Şimdi gözlerimi kapatıp o ekmek dilimini düşündüğümde o evde azarlanmanın yeri olmadığını hatırlıyorum. Sanıyorum teyzeme arsada bir çocuğu öldürdüğümü söyleyip nasıl gerçekleştiğini anlatmış olsaydım kollarını omzuma dolayıp beni bağışlardı – oracıkta. O yaz benim için bu yüzden bu kadar değerliydi belki. Örtük de olsa bağışlanmanın yazıydı. Weesie'yi bu yüzden unutmamıştım. O kadar doğal bir iyiliği vardı ki – bana âşık ve asla sitem etmeyen bir çocuk... Bana *farklı* olduğum için hayranlık duyan ilk karşı cinsti Weesıe. Weesie'den sonra işler tersine döndü. Sevildim, fakat farklı olduğum için nefret topladım. Weesie anlamak için çaba sarf etmişti. Tuhaf bir ülkeden geliyor olmam, farklı bir dil konuşmam onu bana yakınlaştırmıştı, Beni küçük arkadaşlarına tanıştırırken gözlerinde gördüğüm ışıltıyı asla unutmayacağım. Gözleri sevgi ve hayranlık doluydu, Bazı akşamlar üçümüz nehir kıyısına yürür, kıyıya oturup ebeveynlerinden uzak çocuklar nasıl konuşurlarsa öyle konuşurduk. O zamanlarda, bunu şimdi çok iyi anlıyorum, ebeveynlerimizden daha akıllıca ve derinlemesine konuşurduk. Ebeveynler bize o kalın ekmek dilimini verebilmek için ağır bir bedel ödemek zorunda kalıyorlardı. Ödedikleri en ağır bedel bize yabancılaşmaktı. Çünkü, bize yedirdikleri her dilim ekmekle onlara daha kayıtsız olmakla kalmıyor, giderek üstünlük sağlıyorduk. Gücümüz ve güzelliğimiz nankörlüğümüzde yatıyordu. Vefasızlığımız bizi bütün suçlar karşısında masum kılıyordu. Ölümüne tanık olduğum, orada hiç kımıldamadan, hiçbir ses ya da inilti çıkarmadan yatan çocuğun katli temiz ve sağlıklı bir edimdi neredeyse. O ekmek için mücadele vermek, öte yandan, bize iğrenç ve aşağılayıcı bir şeymiş gibi geliyordu. Ebeveynlerimizin yanında durduğumuzda onların bizim için kirlendiklerini ve bunun için asla bağışlanamayacaklarını sezerdik. Öğleden sonra yediğimiz o kalın ekmek dilimlerinin bize leziz gelmesinin asıl nedeni hak edilmemiş olmasıydı. Ekmeğin tadı bir daha asla öyle olmayacaktı. Bir daha asla bu şekilde sunulmayacaktı. Cinayet günü her zamankinden bile daha lezizdi ekmek. O güne kadar eksik olan hafif bir dehşet tadı da vardı içinde ve Caroline Teyze'nin örtük fakat tam bağışlamasıyla birlikte karşılanmıştı.

Çavdar ekmeğine dair kavramaya çalıştığım bir şey var – belirsiz lezizlikte bir şey; dehşet verici ve özgürleştirici, ilk keşiflerle bağlantılı, Hayatımın daha erken bir döneminde, küçük arkadaşım Stanley ile buzdolabını karıştırdığımız zamanlarda kalmış bir dilim çavdar ekmeğini düşünüyorum. *Çalıntı* ekmekti ve tadı sevgiyle sunulan ekmekten bile daha lezizdi. Fakat beraberinde bir tür aydınlanma getiren şey elinde o ekmekle dolanıp bir yandan da konuşma eylemiydi. Bir tür letafet, gerçek bir cehalet, kendinden feragat etme hali. O anlarda bana aktarılan her ne idiyse onu biç bozulmadan koruyabilmiştim ve edindiğim bilgiyi günün birinde yitirmem söz konusu değildi. Bizim genellikle düşündüğümüz anlamda bir bilgi olmadığından belki. Hakikati görmek gibiydi, gerçi hakikat bunun için fazla değerli bir sözcük. Çavdar ekmeği tartışmalarının can alıcı noktası hep evden, korktuğumuz fakat hiçbir zaman saygı duymadığımız ebeveynlerimizin gözlerinden uzak olduğumuzda gerçekleşmesiydi. Kendi halimize bırakıldığımızda hayallerimiz sınır tanımazdı. Gerçeklerin bizim için fazla bir önemi yoktu; bir konudan beklentimiz bize onu açma olanağı tanımasıydı. Geri dönüp baktığımda beni hayrete düşüren şey birbirimizi ne kadar iyi anladığımız, genç ya da yaşlı herkesin ve her birimizin esas kişiliğine ne kadar iyi nüfuz ettiğimiz. Yedi yaşında olmamıza rağmen, örneğin, filancanın hapsi boylayacağını, falancanın ağır bir işte çalışacağım, filancanın bir baltaya sap olmayacağını adımız gibi biliyorduk. Teşhislerimizde, örneğin, ebeveynlerimizden, öğretmenlerimizden, bele o sözde psikiyatrlardan çok daha isabetliydik. Alfie Betcba tam bir serseri oldu, Johnny Gerhardt ıslahevini boyladı, Bob Kunst işinin kölesi haline geldi. Şaşmaz tahminler. Aldığımız eğitim görüşümüzü kısıtlamaktan başka bir işe yaramadı. Okula gitmeye başladığımız günden itibaren hiçbir şey öğrenmedik; aksine, köreltildik ve sözcüklerden, soyutlamalardan oluşan bir sise gömüldük.

Çavdar ekmeğiyle dünya aslında neyse oydu; sihirle yönetilen ilkel bir dünya, başrolünde korkunun oynadığı bir dünya. En fazla korku uyandıran grubun lideriydi ve gücünü koruyabildiği sürece saygı görürdü. İsyan eden, hayranlık uyandıran başka çocuklar da vardı, fakat hiçbir zaman lider olamadılar. Çoğunluk, korkusuz olanların elinde bir hamurdu; sadece birkaçına güvenebilirdin, diğerleri güvenilmezdi. Havada her zaman gerginlik vardı – yarını kestirmek olanaksızdı. Toplumun bu gevşek, ilkel

çekirdeği keskin iştahlar, keskin duygular, keskin meraklar yaratıyordu. Hiçbir şeye kesin gözüyle bakamıyordun; her gün yeni bir güç sınavından geçmeyi gerektiriyordu, yeni bir güç ya da başarısızlık deneyimi. İşte bu yüzden, dokuz ya da on yaşına kadar, hayatın tadına gerçekten vardık – kendi başımıza buyruktuk. Ebeveynlerimiz tarafından şımartılma şanssızlığına uğramadığımız için geceleri sokaklarda gezinip her şeyi kendi gözlerimizle keşfetme özgürlüğüne sahiptik biz.

Şimdi, biraz pişmanlık ve özlemle, çocukluktaki bütünüyle kısıtlı hayatın insana sonsuz bir evren gibi göründüğünü düşünüyorum; ardından gelen yetişkinlik hayatı ise sürekli eksilen bir alan. Çocuk okula yazdırıldığı andan itibaren yitmiş, boynuna yular bağlanmıştır. Ekmeğin tadı gibi hayatın da tadı bozulur. Ekmeği elde etmek onu yemekten daha önemli olmaya başlar. Her şey hesaplanmıştır. Her şeyin bir bedeli vardır.

Kuzenim Gene bir hiçe dönüştü. Keza Stanley. Çok sevdiğim bu iki çocuğun dışında bir de Joey vardı, postacı oldu sonra. Hayatın onlara ne yaptığını düşününce ağlamak geliyor içimden. Çocukken mükemmeldiler, gerçi Stanley öfkesi yüzünden o kadar da mükemmel sayılmazdı. Stanley arada sırada öfke nöbetleri geçirirdi, bir günden ötekine onunla aranın nasıl olduğundan emin olamazdın. Fakat Joey ile Gene birer iyilik timsaliydi; sözcüğün kadim anlamıyla dosttular. Ne zaman taşraya gitsem Joey'yi anımsarım çünkü Joey tipik bir taşra çocuğuydu. Bu, her şeyden önce, tanıdığımız diğer çocuklardan daha sadık, daha içten, daha sevecen olduğu anlamına geliyordu. Şu anda Joey'yi beni karşılamaya gelirken görebiliyorum; her zamanki gibi kollarını açmış beni kucaklamak için koşuyor, benim de katılmamı planladığı serüvenler onu soluk soluğa bırakmış, benim için sakladığı armağanlarla dolu. Eskiden kralların misafirlerini karşıladığı gibi karşılardı Joey beni. Neye baksam benimdi. Birbirimize anlatacak çok şeyimiz olurdu ve hiçbiri sıkıcı ya da yavan değildi. Kişisel hayatlarımız arasındaki fark muazzamdı. Kentli olmama rağmen kuzenim Gene'i ziyaret ettiğimde daha da büyük bir kentin farkına varmıştım, benim bilmişliğimin önemini yitirdiği gerçek New York'un. Stanley'nin kendi mahallesinden çıkmışlığı yoktu, fakat deniz aşın yabancı bir ülkeden gelmişti, Polonya'dan ve seyahat konusunda bizden üstündü. Farklı bir dil konuşuyor olması da ona duyduğumuz hayranlığı artıyordu. Her birimizin kendine özgü bir havası, bozulmadan korunmuş belirgin bir

kişiliği vardı. Hayata girdiğin anda bu farklılıklar giderek azalır; hepimiz üç aşağı beş yukarı birbirimize benzer ve, tabii ki, kendimize yabancılaşırız. Beni hüzünlendiren, çavdar ekmeğinin parıldayarak öne çıkmasına neden olan da bu tuhaf benliğin, belki de önemsiz olan bireyselliğin yitimi. O harikulade çavdar ekmeği bireysel benliğimizin oluşumuna katkı sağladı; herkesin katıldığı fakat helkesin kendi inayet durumuna göre pay aldığı komünyon ekmeği misali. Şimdi de aynı ekmekten yiyoruz, fakat komünyondan yararlanmaksızın, inayetsiz biçimde. Karınlarımızı doyurmak için yiyoruz, ama kalplerimiz soğuk ve boş. Ayrıyız, fakat tek değiliz.

Çavdar ekmeğine dair bir şey daha vardı, o da onu genellikle çiğ soğanla yememizdi. Stanley ile öğle sonrasının geç saatlerinde evimin tam karşısındaki veterinerin önünde elimizde sandviçle durduğumuzu anımsıyorum. Doktor McKinney aygır kısırlaştırma ameliyatını öğleden sonranın geç saatlerinde yapmayı yeğler, her seferinde de açıkta gerçekleştirilen bu ameliyatı izlemek isteyen küçük bir kalabalık oluşurdu. Sıcak demirin kokusunu, atın bacaklarının titreyişini hatırlıyorum. Doktor McKinney'nin top sakalı, çiğ soğanın tadı ve arkamızda boruları yeni döşenen kanalizasyondan gelen gaz kokusu. Baştan sona bir koku gösterisiydi ve Abelard'ın mükemmel bir biçimde betimlediği gibi, hemen hemen acısızdı. Ameliyatın nedenini bilmediğimiz için daha sonra uzun uzun tartışırdık ve bu tartışmaların sonunda genellikle kavga çıkardı. Ayrıca Doktor McKinney'den hiçbirimiz hoşlanmazdık; sürekli iyodoform ve at sidiği kokardı. Bazen muayenehanesinin önündeki su oluğu kan dolar, kış aylarında donup buz tutan kan kaldırıma tuhaf bir görüntü verirdi. Bazen iki tekerlekli büyük bir at arabası gelirdi, şeytan gibi kokan açık bir at arabası. İçine ölü bir at yükleyip götürürlerdi. Daha doğrusu, at leşi çapa gibi gıcırdayan uzun bir zincirle arabaya çekilirdi. Şişmiş bir at leşinin kokusu çok fenaydı. Sokağımız kötü kokulardan geçilmezdi zaten. Köşede Paul Sauer'in, önüne henüz tabaklanmamış derilerin istiflendiği dükkânı vardı; onlar da berbat kokardı. Sonra evin arkasındaki teneke fabrikasından gelen kekre koku – modern gelişimin kokusu. At leşinin kokusu, neredeyse dayanılmaz olmasına rağmen yanık kimyasal kokusundan bin kat daha iyidir. Şakağında mermi deliği, başı bir kan gölünün içinde, kıç deliği son kasımlı dışkılamayla patlamış at ölüsünün görüntüsü, teneke fabrikasının

kemerli kapısından üzerlerinde mavi önlükleri ve ellerinde yeni üretilmiş tenekelerle çıkan bir grup adamın görüntüsünden çok daha iyiydi. Neyse ki şansımıza teneke fabrikasının karşısında bir fırın vardı. Parmaklıktan ibaret olan arka kapıdan iş başındaki fırıncıları izler, ekmeklerin ve çöreklerin o tatlı, dayanılmaz kokusunu solurduk. Ve şayet, dediğim gibi gaz boruları döşeniyorsa bir başka tuhaf koku karışımı yayılırdı – kazılmış toprak, çürük demir boru, kanalizasyon gazı ve kazılmış toprak yığınlarına yaslanan İtalyan işçilerin yedikleri soğanlı sandviçlerin kokusu. O kadar kesif olmayan başka kokular da vardı tabii; Silverstein'ın terzi dükkânından gelen ütü kokusu örneğin. Kendi de cılız ve kötü kokan bir Yahudi olan Silverstein'in müşterilerinin pantolonlarında bıraktıkları osurukları temizlemekte olduğu hayal edilerek çözümlenebilecek sıcak ve pis bir kokuydu bu. Terzi dükkânının hemen yanında iki dindar ve çatlak kız kurusu tarafından işletilen bir şekerleme ve kırtasiye dükkânı vardı; orada her zaman karamel, İspanyol fıstığı, hünnap, nane ve tatlı Caporal sigarası karışımı iğrenç bir koka olurdu. Kırtasiye bölümü harikulade bir mağara gibiydi, her zaman serin, her zaman ilginç nesnelerle dolu. Bir başka belirgin koku kaynağı olan meşrubat büfesinin bulunduğu yerde, yaz aylarında ekşi ekşi kokan kalın, mermer bir tezgâh vardı ve o ekşilik dondurma bardağına sıkılan maden sodasının kuru kokusuna gayet hoşça karışırdı.

Olgunluğun beraberinde getirdiği inceliklerle kokular yavaş yavaş kayboldular, yerlerini bellekte belirgin bir biçimde duran, haz veren tek bir koku aldı – am kokusu. Bilhassa bir kadının amcığını okşadıktan sonra parmaklarda kalan koku; çünkü, hele sonradan fark edilmişse, bu koku, belki de beraberinde geçmişin rayihasını getirdiği için, amın kendi kokusundan bile daha hoştur. Fakat olgunluk çağına ait bu koku çocukluğumuzun kokularının yanında sönük kalır. Zihnin imgeleminden neredeyse gerçekte uçup gittiği kadar çabuk yiten bir kokudur. İnsan sevdiği kadına dair pek çok şey hatırlayabilir, fakat amının kokusunu anımsamakta zorlanır, emin olamaz. Islak saç kokusu, öte yandan, çok daha baskın ve kalıcıdır – neden, bilmiyorum. Şu anda, aradan kırk yıl geçmiş olmasına rağmen teyzem Tillie'nin saçının şampuanlandıktan sonra nasıl koktuğunu anımsayabiliyorum. Bu şampuanlama işlemi her zaman aşırı sıcak olan mutfakta yapılırdı. Genellikle cumartesi öğleden sonra, bir kez daha sadece

tek bir anlama gelen bir baloya hazırlık olarak – orada harikulade sarı çubuklu üniformasıyla bir süvari çavuşu olacaktı; benim bile Tillie Teyze gibi bir budala için fazlasıyla zarif, erkeksi ve zeki bulacağım, tuhaf denecek kadar yakışıklı bir çavuş. Her neyse, Tillie Teyze mutfak masasındaki tabureye oturup saçını havluyla kurulardı. Yanında tüten bir gaz lambası, lambanın yanında da görüntüsü bende izahı mümkün olmayan bir tiksinti uyandıran iki saç maşası dururdu. Genellikle masanın üstüne bir ayna yerleştirirdi; şu anda onu yüzünü buruşturmuş halde, burnundaki siyah noktaları sıkarken görebiliyorum. Gülümsediğinde onu at gibi gösteren kocaman tavşan dişleri olan çirkin, çiroz gibi, budala bir kadındı. Ter kokardı ayrıca, banyo yaptıktan sonra bile. Fakat saçının kokusu – o kokuyu unutmam mümkün değil çünkü bir şekilde o koku ona duyduğum nefret ve tiksintiyle bağlantılıydı. Saçını kuruttuğunda çıkan bu koku, bataklığın altından gelen kokuyu andırırdı. İki koku vardı – biri ıslak saç kokusu, diğeri aynı saç sobaya atılıp da alev aldığında çıkan koku. Ortalık tarağından dökülen kıvrımlı saç düğümlerinden geçilmezdi. Üstlerine kepek ve yağlı kafa derisinin teri bulaşmış olurdu. Yanında durup onu seyreder, ne tür bir baloya gideceğini ve orada nasıl davranacağını merak ederdim. Süslenip püslendikten sonra bana, çok güzel görünmüyor muyum, bana bayılmıyor musun diye sorardı. Evet, derdim, tabii ki. Fakat daha sonra holde, mutfağın hemen yanında bulunan tuvalette, pencere pervazının üstüne konmuş ince mumun titrek ışığında oturur ve bir deliyi andırdığını söylerdim içimden. O gittikten sonra saç maşalarım alıp koklar, sıkardım. Hem iğrenç hem de büyüleyiciydiler – örümcekler gibi. Mutfağa dair her şey büyüleyiciydi benim için. Ne kadar aşina olsam da bütünüyle fethedemezdim orayı. Aynı anda hem çok umumi, hem de çok mahremdi. Ben banyomu orada yapardım, büyük teneke küvette, cumartesi günleri. Üç kız kardeş burada yıkanır, burada süslenirlerdi. Burada dedem evyenin başında durup beline kadar yıkanır, daha sonra boyamam için ayakkabılarını bana verirdi. Kışın pencerenin önünde durup karı oradan seyrederdim, can sıkıntısıyla, hiçbir şey düşünmeden, rahimdeymişim ve annem tuvaletteyken akan suyun sesini dinliyormuşum gibi. Geçmişe yönelik gizli hesaplaşmalar mutfakta gerçekleşirdi; sonrasında herkesin asık yüzlerle ya da ağlamaktan kızarmış gözlerle dışarı çıktığı ürkütücü seanslar. Neden mutfağa koşarlardı bilmiyorum. Fakat bazen, bu gizli konferanslardan birinde, bir miras yüzünden tartışıyor ya da yoksul bir

akrabayı başlarından nasıl atacaklarım konuşuyorlarken kapı birden açılır ve bir ziyaretçi gelir, atmosfer o anda değişirdi. Abartılı bir değişimden söz ediyorum burada, bir dış gücün onları bu gizli seansın dehşetinden kurtardığına seviniyorlarmış gibi. Kapının açıldığını ve beklenmedik bir misafirin içeri bir göz attığını gördüğümde sevinçten yüreğimin ağzıma geldiğini hatırlıyorum. Sonra elime büyük bir sürahi tutuşturulup köşedeki tavernaya gitmem söylenirdi. Sürahiyi tavernanın aile girişindeki pencereden uzatır ve ağzına kadar köpüklü birayla dolu olarak iade edilmesini beklerdim. Bir sürahi bira almak için köşedeki tavernaya gitmek hesaplanamayacak boyutta bir keşif gezisiydi benim için. Bir kere hemen altımızda Stanley'nin babasının mesleğini icra ettiği berber dükkânı vardı. Bir şey almak için dışarı fırladığımda pek çok kez babasının Stanley'yi ustura kayışıyla dövdüğüne tanık oldum, kanımı kaynatan bir görüntüydü. Stanley en iyi arkadaşımdı ve babası ayyaş Polonyalının tekiydi. Fakat bir akşam, elimde sürahiyle dışarı fırladığımda bir başka Polonyalının Stanley'nin babasını ustura kayışıyla dövdüğüne tanık olmaktan büyük bir haz duydum. Stanley'nin babasının kapıdan geri geri çıktığım gördüm, yüzünden boynuna doğru kan akıyordu. Yüzü kireç gibi olmuştu. Dükkânın önüne yığıldı, kıvranıp inlemeye başladı. Bir süre orada durup onu seyrettikten sonra büyük bir memnuniyetle yürüdüğümü hatırlıyorum. Stanley kavga sırasında dışarı sıvışmış, bana tavernanın kapısına kadar eşlik etmişti. Biraz korktuysa da memnundu. Döndüğümüzde kapının önünde bir ambulans vardı ve Stanley'nin babasını sedyeye koyuyorlardı, adamın yüzünü ve boynunu çarşafla örtmüşlerdi. Bazen ben dışarı çıktığımda Peder Carroll'ın en sevdiği koro çocuğu evin önünden geçiyor olurdu. Bu son derece önemli bir olaydı. Çocuk hepimizden daha büyüktü ve ödleğin tekiydi, büyüme çağında bir nonoş. Yürüyüşüne bile gıcık olurduk. Bizi görmesiyle haberin her yöne dağılması bir olur, köşeye ulaşamadan kendini hepsi kendinden küçük, onunla alay edip sataşan çocuklar tarafından kuşatılmış bulurdu, ağlamaya başlayıncaya dek. İşte o zaman kurt sürüsü gibi üstüne atılırdık. Onu yere yatırır, sırtındaki giysileri yırtardık. Utanç verici bir gösteriydi, fakat iyi hissetmemizi sağlıyordu. Kimse henüz nonoşun ne anlama geldiğini bilmiyordu, fakat her ne idiyse ona karşıydık. Çinlilere karşı olduğumuz gibi. Sokağın yukarı tarafındaki çamaşırhanede çalışan Çinli de Peder Carroll'ın kilisesindeki nonoş gibi payına düşeni alırdı. Okul kitaplarındaki tipik Çinlinin kopyasıydı adam. Düğme delikleri

işlemeli siyah alpaka ceket ve terlik giyerdi, bir de atkuyruğu vardı. Genellikle ellerini yenlerinin içine çekerek yürürdü. En iyi hatırladığım, yabancı ve tehditkâr bulduğumuz şeyin yürüyüşü olmasıydı; sinsi, çıtkırıldım, efemine bir yürüyüş. Ondan ödümüz kopuyor, onu alaya almamızı umursamadığı için adamdan nefret ediyorduk. Onu alaya aldığımızı anlamayacak kadar cahil olduğunu düşünüyorduk. Bir gün çamaşırhaneye girdiğimizde bize küçük bir sürpriz yaptı. Önce bize çamaşır paketini verdi, sonra tezgâhın altına uzanıp büyük bir torbadan bir avuç liçi meyvesi çıkardı. Kapıyı açmak için tezgâhın arkasından çıkarken gülümsüyordu. Alfie Bethca'yı yakalayıp kulaklarını çektiğinde gülümsemeye devam ediyordu; her birimizi tek tek tutup kulaklarımızı çekti, gülümsemeyi hiç bırakmadan. Sonra suratını korkunç bir şekilde çarpıttı ve bir kedinin çevikliğiyle tezgâhın arkasına koşup uzun, çirkin görünümlü bir bıçak çıkararak bize doğru salladı. Birbirimizin üstüne kapaklanarak kaçtık oradan. Köşeye varıp arkamıza baktığımızda elinde ütüyle kapının önünde gayet sakin duruyordu. O olaydan sonra kimse çamaşırhaneye gitmez oldu; küçük Louis Pirossa'ya çamaşırı bizim için alsın diye beş sent veriyorduk. Louis'in babasının köşede bir manav dükkânı vardı. Sevgisini göstermek için bize çürük muzlar verirdi. Stanley o muzları pek severdi çünkü teyzesi muzları onun için kızartırdı. Kızarmış muz Stanley'nin evinde bir lezzet, olarak görülürdü. Bir keresinde, doğum gününde, Stanley için bir parti verildi ve bütün mahalle davet edildi. Her şey yolunda giderken kızarmış muzlar ortaya çıktı. Bu, sadece Stanley'nin ailesi gibi Polonyalılar tarafından yenen bir şey olduğu için kimse muzlara dokunmak istemedi. Kızarmış muz yemek iğrenç bir şey olarak algılanmıştı. Bu utancın ortasında zeki çocuklardan biri kızarmış muzların kaçık Willie Maine'e verilmesini önerdi. Willie Maine bizden büyüktü, fakat konuşamazdı. Sadece *Bjork! Bjork* der, her şeye *Bjork* diye karşılık verirdi. Muzları ona verdiğimizde de *Bjork!* diyerek iki eliyle uzandı. Ancak abisi George oradaydı, çürük muzların deli kardeşine kakalanması ağırına gitti. George kavga çıkardı ve abisinin saldırıya uğradığını görünce Willie de *Bjork! Bjork!* diye bağırarak kavgaya katıldı. Öteki çocuklara vurmakla kalmayıp kızlara da vurmaya başlayınca kıyamet koptu. Sonunda gürültüyü duyan Stanley'nin babası elinde ustura kayışıyla aşağı indi. Deli Willie Maine'i ensesinden tuttuğu gibi acımasızca vurmaya başladı. Bu arada abisi George çaktırmadan sıvışıp Bay Maine'e haber vermeye gitti.

Kendisi de ufaktan ayyaş sayılan Bay Maine kısa kollu gömleğiyle geldi ve zavallı WilIie'nin sarhoş bir berber tarafından dövüldüğünü görünce yumruklarım sıkıp Stanley'nin babasının üstüne yürüyerek adamı acımasızca patakladı. O arada kurtulmuş olan Willie emekleme pozisyonuna geçmiş, yere düşmüş muzları mideye indiriyordu. Muzları keçi gibi yiyor, görmesiyle ağzına atması bir oluyordu. İhtiyar onu keçi gibi çiğnerken görünce deliye döndü, ustura kayışını kaptığı gibi ona vurmaya başladı. Willie, *Bjork! Bjork!* diye uludu ve birden herkes gülmeye koyuldu. Bu Bay Maine'in öfkesini dindirdi ve vurmayı bırakıp oturdu. Stanley'nin teyzesi ona bir bardak şarap getirdi. Komşular da gürültüyü duyup gelmişlerdi. Şarap, bira, *schnapps* derken çok geçmeden herkes şarkı söylemeye, ıslık çalmaya, dans etmeye başladı. Çocuklar bile sarhoş oldular, sonra deli Willie sarhoş oldu ve tekrar keçi gibi emekleyip *Bjork! Bjork!* diye bağırmaya başladı, henüz sekiz yaşında olmasına rağmen çok sarhoş olan Alfie Betcha onu poposundan ısırdı, bunun üzerine hepimiz birbirimizi ısırmaya başladık, ebeveynler orada durup güldüler, neşe içinde bağırıp çağırıyorlardı, daha çok kızarmış muz getirdiler ve bu sefer herkes yedi, sonra konuşmalar yapıldı, içmeye devam edildi ve deli Willie bize şarkı söylemeye çalıştı, fakat *Bjork! Bjork!* dışında bir şey söylemiyordu. Muazzam bir sükse yaptı doğum günü partisi, bir hafta boyunca partiden ve Stanley'nin ailesinin ne kadar iyi Polonyalılar olduğundan başka bir şey konuşulmadı. Kızarmış muzlar bir de, muzlar büyük sükse yaptı. Muza olan talep o kadar yükseldi ki uzunca bir süre Louis Pirossa'nın babasından çürük muz almak zorlaştı. Sonra bütün mahallenin tadını kaçıran bir şey oldu – Joe Gerhardt'ın Joey Silverstein'dan dayak yemesi. Joey Silverstein terzinin oğluydu; on beş-on altı yaşlarında, sessiz, çalışkan bir çocuktu. Yahudi olduğu için yaşıtları tarafından dışlanırdı. Bir gün Fillmore Place'e bir pantolon teslim etmeye giderken kendini ondan üstün gören akranı Joe Gerhardt ile karşılaştı. Aralarında bir laf dalaşı geçti ve Joe Gerhardt, Silverstein'ın elindeki pantolonu çektiği gibi yere fırlattı. Genç Silverstenıin bu tür bir hakarete yumruklarıyla karşılık vereceği kimsenin aklından bile geçmezdi, bu yüzden Joey yumruğunu Gerhardt'ın tam çenesine oturttuğunda herkes şaşakaldı, en çok da Joe Gerhardt. Yirmi dakika süren dövüşün sonunda Joe Gerhardt kaldırıma serilmişti. Silverstein pantolonu yerden aldı ve sessiz sedasız, gururla babasının dükkânına döndü. Kimse ona tek kelime etmedi. Bu olay bir facia olarak görüldü. Bir Yahudi'nin bir

Hıristiyan’ı dövdüğü duyulmuş şey miydi? Olacak iş değildi, ama olmuştu işte, hem de herkesin gözü önünde. Geceleri her zamanki gibi kaldırıma oturup meseleyi bütün açılardan tartışıyor, ancak bir çözüme varamıyorduk... Sonunda Joe Gerhardt’ın küçük kardeşi Johnny meseleyi kendi halletmeye karar verdi. Johnny, Joe’dan yaş ve fizik olarak küçük olmasına rağmen genç bir puma kadar çetin ve yenilmez bir tipti. Mahalleyi oluşturan ve gecekondularda yaşayan İrlandalıların tipik bir örneğiydi. Silverstein’dan intikam almak için bir akşam dükkândan çıkmasını bekledi ve ona çelme taktı. O akşam ona çelme taktığında önceden yumruklarına iki taş saklamıştı. Zavallı Silverstein yere düşünce üstüne atıldı ve yumruklarına sakladığı iki güzel taşı Silversteinin şakaklarına indirdi. Fakat Silverstein tepki vermeyince şaşkınlık geçirdi; ayağa kalkıp Süverstein’a da kalkma fırsatı tanıdığında Silverstein hiç hareket etmedi, Johnny korkuya kapılıp kaçtı. Çok korkmuş olmalıydı çünkü bir daha dönmedi; sonra Batı eyaletlerinden birinde yakalanıp ıslahevine gönderildiğini duyduk. Pasaklı ve neşeli İrlandalı kancıklardan olan annesi Johnny’nin bunu hak ettiğini, onu bir daha görmek istemediğini söyledi. Silverstein iyileşti fakat hiçbir zaman eskisi gibi olmadı; insanlar aldığı darbelerden beyninin zarar gördüğünü söylüyorlardı. Joe Gerhardt, öte yandan, bir kez daha yüceldi. Silverstein’ı hasta yatağında ziyaret etti ve ondan özür diledi. Bu o güne dek duyulmamış bir şeydi. O kadar tuhaf, o kadar sıra dışıydı ki Joe Gerhardt gezgin bir şövalye gibi görülmeye başladı. Johnny’nin davranışını kimse tasvip etmemişti, fakat genç Silverstein'a gidip özür dilemeyi kimse aklından geçirmezdi. Bu o kadar ince, o kadar zarif bir hareketti ki Joe Gerhardt gerçek hır beyefendi sayılmaya başladı – mahallenin ilk ve tek beyefendisi. Beyefendi sözcüğü o güne dek kullanılmamıştı, oysa şimdi herkesin ağzındaydı ve bir paye olarak algılanıyordu. Yenilgiye uğramış Joe Gerhardt’ın birden bir beyefendiye dönüşmüş olmasının beni derinden etkilediğini hatırlıyorum. Birkaç yıl sonra başka bir mahalleye taşınıp Claude de Lorraine adındaki Fransız çocukla tanıştığımda bir beyefendiyi anlamaya ve kabullenmeye hazırdım. Bu Claude o güne dek görmediğim türde bir çocuktu. Eski mahallede muhallebi çocuğu olarak görülen türde; fazla güzel konuşuyordu bir kere, fazla düzgün, fazla kibar, fazla gösterişli. Onunla oynarken annesi ya da babası geldiğinde birden Fransızca konuşmaya başlaması bizde şok etkisi yapıyordu. Almanca doymuşluğumuz vardı ve Almanca kabul edilebilir bir ihlaldi, fakat

Fransızca! Fransızca konuşmak, hatta bu dilde konuşulanları anlayabilmek bütünüyle bize yabancı, aristokratlara özgü, boktan bir şeydi. Buna rağmen Claude bizden biriydi ve bizden aşağı kalmadığını, hatta biraz üstün olduğunu içten içe kabul ediyorduk. Fakat bir kusuru vardı: Fransızca! Bu onu düşman olarak görmemize neden oluyordu. Mahallemizde bulunmaya, göründüğü kadar erkeksi ve becerikli olmaya hakkı yoktu. Bazen, annesinin çağrısı üzerine bize veda ettiğinde arsada toplanıp Lorraine ailesini uzun uzadıya tartışırdık. Ne yediklerini merak ederdik, örneğin çünkü Fransızların gelenekleri bizimkilerden farklı olsa gerekti. Hiçbirimiz Claude de Lorrain'in evine ayak basmamıştık – bu da kuşku uyandırıcı ve mide bulandırıcı bir başka gerçekti. Neden? Ne gizliyorlardı? Sokakta yanımızdan geçtiklerinde her zaman gayet candan görünür, her zaman gülümser, her zaman mükemmel bir İngilizce konuşurlardı.

Kendimizden utanmamıza neden olurlardı – bizden üstündüler, işin gerçeği buydu. Kafamızı karıştıran bir şey daha vardı – diğer çocuklara dolaysız bir soru sorduğunda dolaysız bir yanıt alırdın, fakat Claude de Lorraine'den asla dolaysız bir yanıt alamazdın. Her seferinde yanıt vermeden önce gülümser, gayet sakin görünerek bizi aşan bir ironiye başvururdu. Claude de Lorraine bizim için bir sorun teşkil ediyordu ve nihayet mahalleden taşındığında rahat bir soluk aldık. Bana gelince, bu çocuğu ve o tuhaf, kibar tavırlarını ancak on-on beş yıl sonra düşündüm. Ne büyük bir çam devirdiğimi o zaman anladım. Çünkü birden Claude de Lorraine'in bir keresinde, arkadaşlığımı kazanmak için kuşkusuz, yanıma geldiğini ve ona hayli ukalaca davrandığımı anımsadım. Bu olayı anımsadığımda Claude de Lorraine'in bende farklı bir şey görmüş, dostluk elini uzatarak beni onurlandırmak istemiş olduğunu fark ettim. Fakat o zamanlar, kötü de olsa, belli ahlaki değerleri gözetmek zorundaydım, bu da sürüyle birlikte koşmak demekti. Claude de Lorraine ile canciğer olsaydım diğer çocuklara ihanet etmiş olurdum. Böylesi bir dostluğun avantajları her ne idiyse bana göre değildi; ben çeteye aittim ve Claude de Lorraine'den uzak durmak boynumun borcuydu. Daha da uzun bir aradan sonra o olayı tekrar anımsadım – Fransa'ya gittikten birkaç ay sonra, *"raisonnable"* sözcüğü benim için tamamen yeni bir anlam kazandığında. Bir gün, birilerinin konuşmasına kulak misafiri olurken, birden Claude de Lorraine'in sokakta, evinin önünde yaptığı önerileri anımsadım. *Makul* sözcüğünü kullandığını

bugünmüş gibi hatırlıyorum. Beyefendi gibi bu da nadiren ve ihtiyatla kullandığımız bir sözcüktü. Diğerlerinin seninle alay etmesine neden olacak bir sözcük. Böyle pek çok sözcük vardı – *hakikaten*, örneğin. Benim tanıdığım hiç kimse *hakikaten* sözcüğünü kullanmazdı – Jack Lawson ortaya çıkana değin. Ana babası İngiliz olduğu için kullanırdı sözcüğü ve onunla dalga geçsek de hatasını affederdik. *Hakikaten* sözcüğü bana anında eski mahalleden Carl Ragner'i hatırlatıyor. Carl Ragner, Fillmore Place adında küçük ve saygın bir sokakta oturan bir siyasetçinin tek oğluydu. Sokağın sonunda, her zaman bakımlı görünen küçük kırmızı tuğladan bir evde otururdu. Evi hatırlıyorum çünkü okula giderken önünden geçtiğimde kapının pirinç kulplarının nasıl da özenle cilalanmış olduklarım fark ederdim. Mahallede onlardan başka kimsenin kapı kulpları pirinçten değildi. Her neyse, küçük Carl Ragner diğer çocuklarla görüşmesine izin verilmeyen çocuklardan biriydi. Hatta nadiren ortalıkta görülürdü. Genellikle pazar günleri babasıyla yürürken çıkardı karşımıza. Babası mahallenin önde gelenlerinden biri olmasaydı Carl'ı taş yağmuruna tutup öldürebilirdik. Pazar giysileriyle katlanılmaz bir tipti gerçekten. Uzun pantolon, rugan ayakkabı ve melon şapka giydiği yetmezmiş gibi bir de baston taşırdı. Altı yaşında bir çocuk onu bu şekilde giydirmelerine izin veriyorsa budalanın teki olmalıydı – haklarıdaki ortak görüş böyleydi. Kimi hasta olduğunu söylüyordu, sanki bu, tuhaf giyimine bir mazeret oluşturabilirmiş gibi. Asıl tuhaf olan şu ki, konuşmasını bir kez bile duymadım. O kadar kibar, o kadar inceydi ki, umuma açık yerlerde konuşmanın terbiyesizlik olduğunu düşünüyordu belki de. Her neyse, pazar sabahları pusuya yatıp babasıyla birlikte sokaktan geçmesini beklerdim. İtfaiye binasında itfaiye kamyonlarını yıkayan itfaiyecileri izlediğim merakla izlerdim babasıyla birlikte sokaktan geçişini. Bazen eve dönerken elinde küçük bir dondurma kabı taşırdı, en küçüğünden, sadece ona yetecek kadar muhtemelen, tatlı niyetine. Tatlı da lügatimize yeni giren sözcüklerdendi ve Carl Ragner ya da ailesinden söz ederken sıklıkla kullanırdık. Bu insanların *tatlı* olarak ne yediklerine saatlerce kafa patlatırdık; *tatlı* sözcüğünü kullanmak yeni keşfedilmiş bir eğlenceydi ve muhtemelen Ragner ailesinden sokağa yayılmıştı. Santos Dumont'un üne kavuşması da aşağı yukarı bu zaman rastlar. Santos Dumont adı da grotesk bir şey içerirdi bizim için. Santos Dumont'un serüvenleriyle fazla ilgili değildik – bizi adı ilgilendiriyordu. Çoğumuz için şeker kokardı; Küba

şeker plantasyonları gibi; köşesinde bir yıldızı bulunan ve Sweet Caporal sigaralarıyla birlikte verilen, üzerinde farklı ülkelerin bayraklarının, tiyatronun önde gelen simalarının veya ünlü boksörlerin resimleri olan kartları toplayanların çok değer verdikleri Küba bayrağının Küba'sı. Santos Dumont o zamanlar hoş bir biçimde yabancıydı bize; Çin çamaşırhanesi ya da Claude de Lorraine'in kibirli ailesi gibi bildik yabancıların ya da eşyaların aksine. Santos Dumont harikulade bir bıyık demekti, *sombrero* demekti, mahmuzlu çizme demekti; havalı, ince, gülünç, donkişotvari bir şeyler. Kimi zaman beraberinde kahve çekirdeklerini, samandan döşeklerin kokusunu getirir ya da, fazlasıyla egzotik ve donkişotvari olduğu için, Hottentotların yaşamına uzanacak bir sapmayı kaçınılmaz kılardı. Çünkü biraz daha büyük olanlarımız kitap okumaya başlamışlardı ve bize *Ayesha'dan* ya da Ouida'nın *İki Bayrağın Gölgesin*de'sinden fantastik hikâyeler anlatıyorlardı. Benim için bilginin gerçek tadı kesinlikle on yaşında taşındığımız yeni mahallenin köşesindeki boş arsayla ilintilidir. Orada, sonbahar günleri geldiğinde, ateşin etrafında durup yanımızda taşıdığımız küçük teneke kutularda kestane ve patates közlerken, her zaman kitap kaynaklı olmaları açısından eski tartışmalardan farklı, yeni bir tartışma biçimi oluşmuştu. Biri bir serüven ya da bilim kitabını yeni bitirmişse sokak bir anda o güne dek bilinmeyen yeni bir konunun heyecanıyla hareketlenirdi. Çocuklardan biri Japon akıntısı diye bir şey olduğunu öğrenmişse örneğin, hemen bize Japon akıntısının nasıl oluştuğunu, amacının ne olduğunu anlatmaya koyulurdu. Ancak bu yolla bir şeyler öğrenebiliyorduk – sırtımızı tel örgüye yaslayıp ateşte kestane közlerken. Bu küçük bilgi kırıntıları derine işliyordu – o kadar derine işliyordu ki, daha sonra, daha doğru bilgiyle karşılaştığında eski bilgiyi atmak güç oluyordu. Örneğin çocuklardan biri bize Mısırlıların daha o zamanlarda kan dolaşımını bildiklerini anlatmıştı ve bu o kadar olağan gelmişti ki daha sonra kan dolaşımının Harvey adında bir İngiliz tarafından keşfedildiğini kabullenmekte zorlanmıştık. O günlerde yaptığımız sohbetlerin çoğunun Çin, Peru, Mısır, Afrika, İzlanda, Grönland gibi uzak yerlere dair olması da şaşırtmıyor şimdi beni. Hayaletlerden, Tanrı'dan, ruhların göçünden bahsederdik; Cehennemden, astronomiden, tuhaf kuş ve balıklardan, değerli bir taşın oluşumundan, kauçuk tarlalarından, işkence yöntemlerinden, Aztek ve İnka medeniyetlerinden, deniz yaşamından, yanardağlardan ve depremlerden, dünyanın farklı ülkelerindeki cenaze ve

düğün törenlerinden, dillerden, Amerikan Yerlisi'nin kökeninden, bizonların soyunun tükenmekte olduğundan, tuhaf hastalıklardan, yamyamlıktan, büyücülükten, aya seyahatten ve ayın nasıl bir yer olduğundan, katillerden ve soygunculardan, İncil'deki mucizelerden, çömlek yapımından. Evde ve okulda sözü edilmeyen ve bizim için hayati önem taşıyan türlü konudan bahsederdik çünkü açtık, çünkü dünya mucize ve gizem doluydu ve ancak o boş arsada soğuktan titrerken ciddiyetle konuşabiliyorduk. Hem keyifli hem de dehşet verici bir iletişim ihtiyacı içindeydik.

Hayatın mucizeleri ve gizemleri – toplumun sorumlu bireylerine dönüştüğümüz sırada boğulup gider bunlar içimizde! Çalışmaya itilinceye dek dünya çok küçüktü ve biz o dünyanın kenarında, bilinmeyenin sınırındaydık. Küçük olmakla birlikte her tür değişimi, her tür serüven ve yorumu barındıracak kadar derin bir Yunan âleminde yaşıyorduk. O kadar da küçük sayılmazdı ayrıca, içerdiği bütün o sınırsız potansiyel göz önünde bulundurulduğunda. Dünyamın genişlemesi bana hiçbir şey kazandırmadı; aksine, kaybettirdi. Giderek daha çocuksu olmak ve aksi yöne, çocukluğun ötesine geçmek istiyorum. Olağan gelişim çizgisine bütünüyle ters gitmek istiyorum; tamamen çılgın ve kaotik olmakla birlikte etrafımdaki dünya kadar çılgın ve kaotik olmayan bebeklik ötesi bir gerçekliğe geçmek. Yetişkin oldum, baba oldum, toplumun sorumlu bir üyesi oldum. Bana asla ait olmayan bir dünyaya ayak uydurdum. Bu genişletilmiş dünyadan çıkmak ve bir kez daha bilinmeyenin, bu donuk ve tek taraflı dünyayı gölgede bırakacak sınırında durmak istiyorum. Babalık sorumluluğunu aşıp zorlanamayacak, tatlı dille ikna edilemeyecek, ayartılamayacak ve karalanamayacak anarşik insanın sorumsuzluğunu istiyorum. Kılavuz olarak siyah kanatlarının altında hem güzelliği hem de geçmişin dehşetini bertaraf eden gece süvarisi Oberon'u almak istiyorum; pişmanlığa, kahra ya da tövbeye meydan bırakmayan kesintisiz bir şafağa doğru uçmak istiyorum. En güçlü kanatların bile beni üzerinden geçiremeyeceği o aşılamaz derinliğin önünde bir kez daha durmak için dünyanın başına bela olan buluşçu insanı alt etmek istiyorum. Sadece aylak hayalperestlerin takıldığı vahşi ve doğal bir park olmam gerekse bile, sorumlu yetişkin hayatının düzenli ahmaklığında durup dinlenmek yok bana. Bunu bana vaat edilen hayatla kıyas kabul etmeyecek bir hayatın anısına yapmalıyım;

teslim olanların fikir birliğiyle boğulmuş ve bastırılmış çocuğun anısına. Babaların ve annelerin yarattığı her şeyi inkâr ediyorum. Eski Yunan âleminden bile küçük bir dünyaya dönüyorum, kollarımı uzattığımda dokunabileceğim bir dünyaya, anbean bildiklerimin, gördüklerimin ve fark ettiklerimin dünyasına, Bu dünyadan farklı bir dünya benim için anlamsız, yabancı ve saldırgan. Çocukluğumda bildiğim o ilk parlak dünyaya doğru yol alırken durup dinlenmek niyetinde değilim, bir zamanlar kaçırmış olmam gereken o daha da parlak dünyanın kapılarını zorlayacağım. Bu dünyanın ne olduğu konusunda bir fikrim yok, onu bulacağımdan da emin değilim. Fakat benim dünyam o, onun dışında hiçbir şey ilgimi çekmiyor.

Bu yeni ve parlak dünyaya ilk bakışım, ona dair ilk kavrayışım, Roy Hamilton'ı tanımam sayesinde gerçekleşti. Yirmi bir yaşındaydım ve muhtemelen hayatımın en kötü yılıydı. Kendimi o kadar çaresiz hissediyordum ki evden ayrılmaya karar vermiştim. Yeni bir hayata başlamayı tasarladığım ve sadece düşlerimden bildiğim Kaliforniya'dan başka bir şey düşünemez, başka bir şey konuşamaz olmuştum. Hamilton'ı New York'tan ayrılmadan hemen önce tanıdım. Eski dostum MacGregor'ın üvey kardeşiydi sözde; henüz yeni tanışmışlardı çünkü hayatının büyük bir bölümünü Kaliforniya'da geçirmiş olan Roy gerçek babasının Bay MacGregor değil de Bay Hamilton olduğunu sanıyordu. Doğu Yakası'na da gerçek babasına dair bu gizemi çözmek için gelmişti. MacGregor'lar ile birlikte yaşamanın onu gizemin çözümüne yaklaştırmadığı anlaşılıyordu. Kanunen babası olduğu sonucuna vardığı adamı tanıdıktan sonra kafası daha da karışmış gibiydi. Bana daha sonra itiraf ettiği üzere şaşkındı, her iki adamla arasında herhangi bir benzerlik bulamamıştı. Kişiliğinin gelişimini tetikleyen, baba olarak hangisini kabul edeceği sorunu olmuştu muhtemelen. Bunu söylüyorum çünkü onunla tanıştığım anda o güne kadar bilmediğim türde biriyle karşı karşıya olduğumu sezmiştim. MacGregor'ın anlattıklarından yola çıkarak kendimi hayli "tuhaf" biriyle karşılaşmaya hazırlamıştım, ki MacGregor'ın dilinde "tuhaf" hafiften çatlak anlamına gelir. Adam gerçekten tuhaftı, fakat o kadar mantıklıydı ki bir anda yükseldiğimi hissettim. Hayatımda ilk kez sözcüklerin, ardındaki anlama ulaşıp her şeyin özüne inebilen biriyle konuşuyordum. Bir filozofla konuştuğum duygusuna kapıldım. Kitaplardan bildiğim türde bir filozof değil ama, sürekli felsefe yapan biri daha çok – *yorumladığı felsefeyi*

yaşıyordu üstelik. Başka bir deyişle, her şeyin özüne inmekten başka teorisi yoktu; bir de her aydınlanmanın ışığında hayatını ona açıklanan gerçeklerle bu gerçeklerin eylemdeki temsilleri arasında uyumsuzluğa yer bırakmayacak şekilde yaşıyordu, düsturu buydu. Davranış biçimi doğal olarak etrafındaki insanlara tuhaf geliyordu. Fakat, söylediğine göre, Kaliforniya'da kendi ortamında olduğunda onu tanıyan arkadaşları tuhaf bulmuyordu bu halini. Anladığım kadarıyla orada üstün bir varlık olarak görülüyor, saygıyla, hatta huşuyla dinleniyordu.

Değerini ancak yıllar sonra bileceğim bir mücadelenin ortasında tanıdım onu. O zaman babasını bulmaya atfettiği önemi anlayamadım; babanın, hatta annenin bile benim için ne kadar az şey ifade ettiğini söyleyerek ona takılırdım. Roy Hamilton’da kendini hâlihazırda özgür kılmış fakat yine de, hiç ihtiyacı olmadığı halde, sağlam bir biyolojik bağ kurma çabası içinde bir adam gördüm. Gerçek babasının kim olduğuna dair bu mücadele, çelişkili bir biçimde, onu olağanüstü bir baba haline sokmuştu. Hem Öğretmen hem de yol göstericiydi; ağzını açtığı anda o güne dek sözcüğü atfettiğim anlamından bütünüyle farklı bir bilgeliğe kulak verdiğimi anlıyordum. Onu bir mistik olarak görmek kolaycılık olurdu çünkü mistik olduğu kuşku götürmezdi, ne var ki hayatım boyunca tanıdığım mistikler arasında ayakları yere basan ilk kişiydi. Pratik buluşları olan bir mistik; bunların arasında petrol sanayinde epey ihtiyaç duyulan bir sondaj aleti vardı ve bu buluş sayesinde daha sonra büyük bir servet kazanacaktı, ama o zaman onun çatlak fikirlerinden biri olarak görülüyordu. Sürekli kendinden ve etrafındaki dünyayla ilişkisinden söz ediyordu, bu da maalesef küstah bir egoist olduğu izlenimini uyandırıyordu. Babası olan Bay MacGregor’dan ziyade, Bay MacGregor’ın gerçek babası olup olmadığıyla ilgileniyordu, ki gidişata bakılırsa doğruydu. Bununla ima edilen yeni bulduğu babasına sevgi duymadığı, fakat bu gerçeğin keşfiyle kişisel bir tatmine ulaştığı ve bu keşfi o kendini beğenmiş tarzıyla istismar ettiği şeklindeydi. Fazlasıyla doğruydu tabii ki çünkü Bay MacGregor, dünya gözüyle bakılınca yitik baba sembolü Bay MaeGregor’ın yanında sönük kalıyordu. Ancak MacGregor’lar semboller hakkında hiçbir şey bilmiyorlardı, izah edilse bile asla anlayamazlardı. Onlar uzun zamandır yitik olan oğullarını kucaklamak, onu “yitik oğul” olarak değil de sadece oğul olarak kavrayabilmek için anlaşılabilir bir düzeye indirgemek gibi çelişkili bir çaba içindeydiler. Oysa

biraz zekâ sahibi olan biri, oğlun aslında oğul değil, hâlihazırda kendini çoktan kurtardığı bir şeyi kanı olarak kabullenmek uğruna üstün bir çaba sarf eden ruhani bir baba, bir tür İsa olduğunu kolaylıkla görebilirdi.

Bu yüzden, büyük hayranlık beslediğim bu adam beni sırdaşı olarak seçince hem şaşırdım hem de gururlandım. Ona kıyasla ben yanlış biçimde bilgiç, entelektüel ve dünyeviydim. Fakat mizacımın bu yanından neredeyse derhal kurtuldum ve kendime yaratılmış şeylerin derin ve doğal esininden doğan o sıcak, dolaysız ışığın tadını çıkarma izni verdim. Onun huzurunda olmak bende soyunma duygusu uyandırıyordu, derim soyuluyormuş duygusu demek daha doğru olur çünkü konuştuğu kişiden talep ettiği çıplaklıktan fazlasıydı. Benimle konuşurken varlığına dair ancak küçük bir kuşku beslediğim bir benliğime hitap ediyordu; kitap okurken birden düş görmekte olduğumu idrak ettiğimde ortaya çıkan benliğime örneğin. Beni bu şekilde transa sokan kitap sayısı pek azdır ki kişinin farkında olmadan en derin çözümlemeleri gerçekleştirdiği berraklıkta bir trans halinden söz ediyorum. Roy Hamilton'ın sohbeti böyle bir niteliğe sahipti. Beni her zamankinden daha farkında kılıyordu; olağandışı bir farkındalık, düşün dokusunu zedelemeden üstelik. Başka bir deyişle, benliğin özüne hitap ediyordu; sonunda o çıplak kişiliğe, o sentetik bireyselliğe sığmayarak beni kendi kaderimi tayin etmek üzere gerçekten yalnız ve kasvetli kılan benliğime.

Sohbetlerimiz o esnada diğerlerinin uyukladığı ya da süzülerek ortadan toz oldukları gizli bir dilde gerçekleşiyordu adeta. Dostum MacGregor için kafa karıştırıcı ve sinir bozucuydu; beni çoğu kişiye kıyasla çok daha yakından tanıyordu, fakat o sıra sergilemekte olduğum kişilikle bağdaşacak bir şey göremiyordu bende. Kendisi Roy Hamilton'dan etkisi olumsuz biri diye söz ediyordu, ki fazlasıyla doğruydu bu çünkü üvey kardeşiyle bu beklenmedik tanışma bizi birbirimize yabancılaştırmıştı. Hamilton gözlerimi açtı, bana yeni değerler kazandırdı. Daha sonra bana bıraktığı vizyonu yitirecek olsam da dünyayı ve arkadaşlarımı bir daha onun gelişinden önce gördüğüm gibi göremeyecektim. Hamilton beni derinden değiştirdi; nadir bir kitabın, nadir bir kişiliğin, nadir bir deneyimin insanı değiştirebileceği biçimde. Hayatımda ilk kez hayati bir arkadaşlık deneyimîeyip o deneyimden ötürü duygularına esir düşmemenin ya da bağlanmamanın ne olduğunu anladım. Ayrıldıktan sonra eksikliğini hiç hissetmedim; kendini bütünüyle sunmuştu

bana. Sahip olunmadan sahip olmuştum ona. Yaşadığım ilk temiz ve bütünsel dostluktu. Bunu bir daha hiçbir dostumla yaşamayacaktım. Hamilton dosttan ziyade dostluğun kendisiydi. Sembolün canlı bir örneğiydi ve ona artık ihtiyaç duymadığım için bütünüyle tatmin ediciydi. Kendisi bunu gayet iyi anlıyordu. Belki de bir babaya sahip olmayışı itmişti onu kendini keşfetme arayışına; dünyayla özdeşleşmenin ve dolayısıyla bağların yararsızlığını idrak etmenin son aşamasıdır bu. Hiç kuşku yok ki kendini idrak etmiş olmanın doyumuyla hiç kimseye ihtiyacı yoktu, hele ki Bay MacGregor'da boş yere bulmaya çalıştığı kanlı canlı babaya. Batı'ya gelip gerçek babasını aramak onun için son bir sınav niteliğindeydi muhtemelen çünkü hem veda ederken hem de Bay ve Bayan Hamilton'ı reddederken kendini bütün cüruftan arındırmış gibi görünüyordu. Ömrümde Roy Hamilton'ın veda ederkenki hali kadar bir başına, bütünüyle yalnız, bütünüyle canlı ve gelecekten emin görünen birini görmedim. Gidişinin ardından MacGregor ailesinin sürüklendiği kafa karışıklığı gibisinden bir şeye bir daha şahit olmadım. Sanki Roy Hamilton aralarında ölüp tekrar dirilmişti ve onları bütünüyle yeni, yabancı biri gibi terk ediyordu. Şimdi onları kapının önünde dururken görebiliyorum; bir tür çaresizlik içinde, elleri bomboş, ağlıyorlar ama neye ağladıklarını bilmiyorlar; hiçbir zaman sahip olmadıkları birinin yasını tuttuklarından ağlıyorlar belki de. Ben böyle düşünmek istiyorum. Şaşkın, kederli ve onlara sunulan büyük fırsatı gerekli cesaret ve hayal gücünden yoksun oldukları için kaçırdıklarının belli belirsiz bir biçimde farkında. Ellerin bu aptalca, boş çırpınışı bana bunu söylüyordu; tasavvur edebileceğim her şeyden daha hazin bir jestti. Bana gerçekle yüz yüze geldiğinde dünyanın korkunç yetersizliğini, kan bağının ve manen kof olan sevginin aptallığını hissettirdi.

Hızla geriye bakıyor ve kendimi bir kez daha Kaliforniya'da görüyorum. Yalnızım, Chula Vista'da bir portakal bahçesinde köle gibi çalışıyorum. Kendimi bulmaya başlamış mıydım? Sanmıyorum. Son derece sefil, yalnız, bedbaht biriyim. Her şeyi yitirmişim sanki. Hatta insan olduğum bile söylenemez – hayvan gibiyim daha ziyade. Gün boyunca kızağıma bağlı iki eşeğin yanında duruyor ya da peşlerinden yürüyorum. Hiçbir şey düşünmüyorum, hiçbir şey düşlemiyorum, hiçbir şey arzulamıyorum. Gayet sağlıklı ve boşum. Hiçliğim ben. O kadar canlı ve sağlıklıyım ki Kaliforniya ağaçlarından sarkan o lezzetli görünümlü, aldatıcı meyvelere benziyorum.

Biraz daha güneşte kalırsam çürüyeceğim. *“Pourri avant d’étre mûri!”*[5]

Gerçekten *ben* miyim bu parlak Kaliforniya güneşinin altında çürümekte olan? Benden, bu ana kadar yaptıklarımdan geriye bir şey kaldı mı? Düşüneyim biraz... Arizona vardı. Arizona toprağına ayak bastığımda gecenin çökmüş olduğunu hatırlıyorum. Silinmeye yüz tutmuş platoyu bütünüyle kaybolmadan evvel seçmeye yetecek kadar aydınlıktı ortalık. Adını artık anımsamadığım küçük kasabanın ana caddesinde yürüyorum. O caddede, o kasabada ne işim mi var? Âşığım buraya, gören gözlerimle boş yere aradığım hayali Arizona’ya, Trendeyken New York’tan yanımda getirdiğim Arizona benimleydi henüz – eyalet sınırını geçtikten sonra bile. Vadinin üstündeki köprü değil miydi beni düşümden uyandıran? O güne dek görmediğim türde, binlerce yıl önce gerçekleşmiş patlamanın sonucunda oluşmuş o doğal köprü değil miydi? Ve bu köprüden karşıya geçmekte olan bir adam görmüştüm. Kızılderili’yi andırıyordu ve üzengisinin arkasından büyük bir torba sarkan bir atın üstündeydi. Güneş batmak üzereydi. Hava o kadar berraktı ki bin yıl önce oluşmuş o doğal köprü bana dünyanın en genç, en yeni köprüsü gibi göründü. O fevkalade sağlam, fevkalade dayanıklı köprünün üstünde, tanrıya şükürler olsun ki o adamdan ve atından başka kimse yoktu. Arizona buydu demek. Arizona hayal ürünü bir yer *değildi* artık, at ve sürücü kılığına bürünmüş olarak hayal gücünün ta kendisiydi. Hatta hayal gücünün kendisinden bile öteydi çünkü belirsizlik söz konusu değildi, düşün ve düşleyenin bizzat at sırtında olduğu keskin ve ölümüne soyutlanmış şeyin kendisi idi sadece. Tren yavaşlarken ayağımı yere basıyorum ve böylelikle ayağım düşte derin bir çukur açıyor; adı tren tarifesinde yazılı olan Arizona kasabasındayım ve parası olan herhangi birinin ziyaret edebileceği coğrafik Arizona’dan başka bir yer değil burası. Elimde bavul, ana caddede yürüyorum. Hamburger büfeleri ve emlak ofisleri görüyorum. Kendimi o denli aldatılmış hissediyorum ki ağlamaya başlıyorum. Karanlık bastırmış. Caddenin sonunda, çölün başladığı yerde duruyor ve bir budala gibi ağlıyorum. Hangi ben bu ağlayan? Brooklyn’de filizlenmeye başlayan ve şimdi uçsuz bucaksız çölün ortasında telef olmaya mahkûm olan yeni, küçük ben tabii ki. *Roy Hamilton, asıl şimdi ihtiyacım var sana!* Bir an için ihtiyacım var sana, küçücük bir an için, dağılırken. Sana ihtiyacım var çünkü yaptığımı yapmaya hazır değilim henüz. Ve bana bu yolculuğu yapmanın gereksiz

olduğunu, fakat yapmak zorunda olduğumu hissediyorsam yapmamı söylediğini hatırlıyorum. Neden beni gitmemem konusunda ikna etmedin? Ah, ikna etmek hiçbir zaman tarzı değildi onun. Öğüt istemek de hiçbir zaman benim tarzım olmamıştı, Bu yüzden buradayım işte, çölün ortasında, iflas etmiş halde. Gerçek köprü arkamda kaldı, gerçek olmayanı önümde şimdi ve o kadar şaşkınım ki yerin dibine girip kaybolabileceğimi bilsem girerdim.

Hızla geriye bakıyor ve ailesinin bağrında sessizce yok olmaya terk edilmiş başka bir adam görüyorum – *babam.* Çok, çok geriye gidip Maujer, Conselyea, Humboldt gibi caddeleri düşününce neler yaşadığını daha iyi anlıyorum... Humboldt Caddesi’ni özellikle. Bu caddeler bizim mahalleden pek de uzak olmamakla birlikte farklı, daha görkemli, daha gizemli bir muhite aitti. Humboldt Caddesi’ne çocukluğumda bir defa gittim, ne vesileyle gittiğimi şimdi hatırlamıyorum, ama Alman Hastanesinde çürümekte olan hasta bir akraba ziyareti içindi galiba. Caddenin kendisi bende kalıcı bir etki bırakmıştı; nedeni hakkında en ufak bir fikrim yok. Ömrümde gördüğüm en gizemli ve umut verici cadde olarak yerleşti belleğime. Belki oraya gidecekken annemin, genellikle yaptığı gibi, ona eşlik etmem için muhteşem vaatlerde bulunmuş olmasından ötürüydü. Sürekli olarak yalan vaatlerle kandırılırdım. Belki o zaman, Humboldt Caddesine varıp bu yeni dünyaya şaşkınlıkla baktığımda, bana verilen vaadi tamamen unutmuştum ve caddenin kendisi ödülüm olmuştu. Çok geniş olduğunu ve iki yakadaki binaların yüksek sahanlıklarını hatırlıyorum. Bu tuhaf binaların birinin penceresinde boynuna mezura asılmış bir baş heykeli gördüğümü hatırlıyorum. O görüntünün beni derinden etkilediğini biliyorum. Yerde kar vardı, fakat güneş güçlüydü; buzun içinde donmuş çöp bidonlarının etrafındaki erimiş karın oluşturduğu küçük su birikintilerini gayet berrak hatırlıyorum. Parlak kış güneşinde bütün cadde erimekteydi sanki. Yüksek verandaların tırabzanlarında harikulade beyaz dolgular oluşturmuş kar öbekleri kaymaya, çözülmeye ve o zamanlar pek revaçta olan kum taşında kahverengi boşluklar bırakmaya başlamıştı. Dişçilerin ve doktorların pencere kenarlarına yerleştirilmiş, öğle güneşinde parıldamakta olan küçük tabelaları hayatımda ilk kez onların sandığım gibi işkence odaları olmadıkları yönünde bir his doğurmuştu içimde. Kendi çocuksu tarzımda o muhitte, özellikle o caddede, insanların daha cana yakın, daha

geniş ufuklu ve tabii ki çok daha varlıklı olduklarını tahayyül etmiştim. Ufak bir çocuk olmama rağmen benim de ufkum hayli açılmış olmalıydı çünkü hayatımda ilk kez şiddet içermeyen bir caddeye bakıyordum. Sonraları, Dostoyevski okumaya başladığımda, St. Petersburg'daki buz çözülmeleriyle özdeşleştireceğim geniş, ferah, parıltılı bir caddeydi. Kiliselerin mimarisi bile farklıydı. Doğu'ya özgü bir tarz söz konusuydu burada; hem görkemli hem de sıcak, beni hem ürkütüyor hem de ilgimi çekiyordu. Bu geniş, ferah caddede evler kaldırımın hayli gerisine inşa edilmişlerdi ve sessizlik, asalet içinde dinleniyorlardı; dükkânların, atölyelerin, hayvan barınaklarının istilasına uğramamışlardı. Ömrümde ilk kez sadece konutlardan oluşan bir cadde görüyordum, bu da beni hayranlığa ve şaşkınlığa sürüklemişti. Bütün bu hatırladıklarımın beni derinden etkilediğine hiç kuşku yok, fakat hiçbiri Humboldt Caddesi'nin adının bende neden hâlâ bu denli tuhaf ve güçlü bir çağrışım yaptığını izah etmeye yetmez. Birkaç yıl sonra bir gece o caddeye tekrar bakmaya gittim ve ilk görüşümde duyduğumdan bile daha büyük bir heyecan duydum. Caddenin görünümü değişmişti tabii ki, fakat geceydi ve gece her zaman gündüzden daha insaflıdır. Bir kez daha o tuhaf genişlik ve ferahlık hazzını hissettim, gerçi şimdi biraz solmuştu ama yine de havalıydı, yamalı bir biçimde de olsa o ilk seferinde erimekte olan karın altından kahverengi taştan tırabzanların kendilerini dayattığı kadar dayatıcı. Ne ki bunların hepsinden daha belirgin olan bir keşfin eşiğinde olmanın verdiği o neredeyse şehvetli duyguydu. Bir kez daha annemin varlığının fazlasıyla faikındaydım; kürk mantosunun büyük ve yumuşacık kolları, beni acımasızca kolumdan çekerek caddelerde sürükleyişi, yeni ve tuhaf olan her şeye bakmak için gösterdiğim inatçı direnç. Bu ikinci ziyarette çocukluğumun bir başka karakterini hatırlar gibi oldum; Bayan Kicking gibi tuhaf bir adla çağırdıkları eski hizmetçiyi. Kadının hastalandığını hatırlamıyorum, ama onu ölmekte olduğu hastanede ziyarete gittiğimizi hatırlıyorum ve hastane Humboldt Caddesi'ne yakın olmalıydı. Humboldt Caddesi ölmüyor, karların erimekte olduğu o kış öğleden sonrasında parıl parıl parıldıyordu. Annemin o günden sonra neredeyse hiç hatırlayamadığım vaadi neydi peki? Aklına gelen her şeyi vaat edebilecek biri olmasına rağmen, belki o gün, bir dalgınlık ânında benim çocuk saflığımla bile yutamayacağım kadar saçma bir vaatte bulunmuştu. Gerçi bana ayı vaat etseydi, olanaksız olduğunu bilmeme rağmen bir inanç kırıntısı olsun yatırmaya çabalardım buna. Vaat

edilen her şeyi umutsuzca arzulardım. Kafa yorup olanaksız olduğuna karar vermişsem bile kendimce bu vaadi olanaklı hale getirmenin bir yolunu bulmaya çalışırdım. İnsanların yerine getirmek niyetinde olmadıkları vaatlerde bulunabileceği aklımdan geçmeyecek bir şeydi. En acımasız biçimde kandırıldığımda bile inancımı korur, vaatte bulunan kişinin gücünün ötesinde bir şeyin araya girip vaadin gerçekleşmesini önlediğini düşünürdüm.

En çok gereksinim duyduğu zamanda terk edilmiş olan babamı düşünmeme yol açan da bu inanç meselesi oldu, hiçbir zaman yerine getirilmeyen vaat meselesi. Hastalanıncaya kadar ne babam ne de annem dine ilgi duymuştu. Kiliseyi başkalarına önermekten geri kalmazlardı, ama evlendikleri günden sonra bir daha oraya ayak basmamışlardı. Kiliseye düzenli olarak gidenlerin balatayı hafiften sıyırmış olduklarını düşünürlerdi. Dillendirme biçimleri –"falanca dindardır"– bu tür insanları hor gördüklerini ya da onlara acıdıklarını ortaya koymaya yeterdi. Papaz biz çocuklar yüzünden ansızın eve geldiğinde ona nezaketen iyi davranır, fakat onu hiçbir ortak yanları bulunmayan ve biraz kuşku duydukları biri, hatta budala ile soytarı arasında bir türün temsilcisi gibi görürlerdi. Bize, örneğin, "çok iyi adam," derlerdi, ama arkadaşları geldiğinde ve dedikoduya başladıklarında kulaklarımıza çok farklı şeyler çalınır, ardından da küçümseyici kahkahalar ve müstehzi taklitler gelirdi.

Babam, içkiye aniden tövbe etmesinin sonucunda, ölümcül derecede hastalandı. Hayatı boyunca neşeli ve sağlıklı bir adam olmuştu: Ona hayli yakışan bir göbek yapmıştı; yanakları dolgun ve pancar gibi kırmızıydı, tavırları rahat ve uyuşuk. Turp gibi sağlıklı bir halde ileri yaşlarını görmeye adaydı uzun lafın kısası. Fakat bu rahat ve neşeli dış görünümün altında her şey o kadar da yolunda gitmiyordu. İşleri kötülemişti bir kere; borçlar birikiyordu ve eski arkadaşları onu terk etmeye başlamışlardı. Onu en çok annemin tavrı kaygılandırıyordu. Annem her şeye karanlık bakan ve bunu gizlemek için hiçbir çaba göstermeyen biriydi. Zaman zaman isteri krizine girip ağzına geleni söyler ve babama en galiz küfürleri savurur, tabakları kırar, onu evi terk etmekle tehdit ederdi. Sonunda babam bir gün yataktan kalktı ve ömrünün sonuna kadar içki içmeyeceğine dair yemin etti. Önce onu kimse ciddiye almadı; ailede daha önce tövbe edenler olmuş, fakat çok geçmeden tekrar içmeye başlamışlardı. Ailede hiç kimse –ve hepsi farklı

zamanlarda tövbe etmeyi denemişlerdi– tövbe ettikten sonra nefsine hâkim olamamıştı. Fakat babam farklıydı. İradeyi nereden bulduğunu ancak Tanrı bilir. Bana inanılmaz geliyor çünkü onun yerinde olsaydım ölümüne içerdim. İhtiyar öyle yapmadı ama. Hayatında ilk kez herhangi bir konuda kararlılık gösteriyordu. Annem o kadar şaşırmıştı ki bütün salaklığıyla onunla alay etmeye, o güne dek gayet zayıf olan iradesiyle ilgili onu iğnelemeye başladı. Babam yine de direndi. İçkici arkadaşlarının birer birer ortadan kaybolması çok sürmedi. Uzun lafın kısası, çok geçmeden kendini neredeyse yapayalnız buldu. Bu, onu derinden yaralamış olmalıydı çünkü kısa süre sonra hastalandı ve eve doktor çağrıldı. Biraz iyileşti, yataktan kalkıp dolanabilecek kadar, fakat hâlâ çok hastaydı. Mide ülserinden mustarip olduğu söyleniyor, ancak kimse onu neyin hasta ettiğinden emin olamıyordu. Ne var ki herkes tövbe etmekte fazla ani davrandığı konusunda hemfikirdi. Ilımlı bir yaşam tarzına dönmek için artık çok geçti ama. Midesi o kadar güçsüzdü ki bir kâse çorbayı bile içinde tutamıyordu. İki ay içinde iskelete döndü. İhtiyarladı. Mezardan kalkan Lazarus'u andırıyordu.

Günün birinde annem gözlerinde yaşlarla beni kenara çekti ve doktora gidip babamla ilgili gerçeği öğrenmem için yalvardı. Doktor Rausch yıllardan beridir ailemizin doktoruydu. Yıllarca hekimlik yapmanın sonucunda yorgun düşüp huysuzlaşmış olmasına rağmen kendini hastalarından bütünüyle koparamayan, tipik, eski ekol bir Danimarkalı. O aptal Cermen üslubuyla durumu fazla ciddi olmayan hastalarını korkutup kovalamaya, onları sağlıklı olduklarına ikna etmeye çalışırdı. Muayenehanesine girdiğinde başını kaldırıp hastaya bakmazdı bile, yazmaya ya da yaptığı iş her neyse onu yapmaya devam ederek, formalite icabı, rencide edici bir tavırla rastgele sorular sorardı. O kadar kaba ve şüpheci davranırdı ki, kulağa ne kadar saçma gelirse gelsin, hastalarından sanki yanlarında sadece hastalıklarını değil, hasta olduklarına dair *kanıt* da getirmelerini bekliyormuş izlenimi uyandırırdı, insana sadece bedenen değil, zihnen de hasta olduğunu hissettirirdi. En sevdiği deyim, pis bir sırıtış ve alaycı bir ses tonuyla telaffuz ettiği, “Kafanda kuruyorsun,” idi. Onu iyi tanıdığım ve kendisinden tiksindiğim için hazırlıklı gitmiştim, yani, elimde laboratuvardan alınmış babama ait dışkı tahlili raporuyla. Ayrıca, daha fazla kanıt isteyecek olursa diye, paltomun cebinde idrar tahlili raporu vardı.

Çocukken sevecen davranırdı bana Doktor Rausch, fakat belsoğukluğu

şikâyetiyle muayenehanesine gittiğim günden sonra benden umudu kesmişti. Ne zaman başımı kapısından içeri soksam yüzünü ekşitirdi. Armut dibine düşer, buydu düsturu. Bu yüzden istediğim bilgiyi vereceği yerde bana ve aynı zamanda babama yaşam tarzımızdan dolayı nutuk çekmeye koyulunca hiç şaşırmadım. “Doğaya karşı gelemezsin,” dedi, acı ve vakur bir ifadeyle; sözcükleri bana bakmadan dillendirmişti, büyük defterine anlamsız notlar alırken. Sessizce masasına gittim, bir an biç ses çıkarmadan öylece durdum, sonra, başını kaldırıp her zamanki hırçın ve asabi ifadeyle bana baktığında, “Buraya ahlâk dersi almaya gelmedim... Babamın nesi olduğunu öğrenmek istiyorum,” dedim. Bunun üstüne ayağa fırladı ve en sert bakışını atarak, “Babanın iyileşme şansı yok, en fazla altı ay yaşar,” dedi. “Teşekkür ederim, bütün bilmek istediğim buydu,” dedim ve kapıya yürüdüm. O anda, gaf yaptığını hissetmiş gibi, ağır adımlarla arkamdan geldi ve elini omzuma koyup kem küm ederek beyanını hafifletmeye çalıştı; öleceğinden kesinlikle emin olduğumu kastetmedim, falan filan. Kapıyı açarak sözünü kestim ve bekleme odasındaki hastaların duyabilmesi için avazım çıktığı kadar, “Sizin lanet, eski kafalı bir baş belası olduğunuzu düşünüyorum, umarım geberip gidersiniz, iyi geceler!” diye bağırdım.

Eve döndüğümde babamın durumunun ciddi olduğunu fakat kendine iyi bakarsa düzeleceğini söyleyerek doktorun sözlerini biraz değiştirdim, Bu ihtiyarın keyfini biraz yerine getirdi. Kendi rızasıyla süt ve peksimet diyetine başladı, yapılacak en iyi şey olmasa da en azından ona zararı dokunmadı. Bir yıl kadar yarı-yatalak yaşadı ve giderek daha sakin, içe dönük bir hal aldı. Hiçbir şeyin huzurunu bozmasına izin vermez oldu; hiçbir şeyin, her şey boka sarsa bile. Biraz güç toplayınca her gün evin yakınındaki kabristana yürümeye başladı. Orada güneşin altında bir banka oturup mezarların arasında oyalanan yaşlı insanları seyrediyordu. Mezara yakın olmak ona kasvet vermediği gibi, aksine neşelendiriyordu sanki. O zamana kadar kesinlikle reddettiği ölüm fikriyle nihayet uzlaşmış gibiydi. Bazen eve kabristandan topladığı çiçeklerle dönerdi, yüzü dingin bir mutlulukla aydınlanmış halde. Sonra koltuğa oturup kabristanı sıklıkla ziyaret eden diğer sağlıksız ihtiyarlardan biriyle yaptığı konuşmayı aktarırdı. Bir süre sonra böyle bir köşeye çekilmenin keyfini çıkarmakta olduğu aşikâr bir hal aldı; daha doğrusu sadece keyfini çıkarmıyor, bu deneyimden annemin zekâsının kavramaya yetmeyeceği kadar derin bir

yarar sağlıyordu. Miskinleşiyordu; annem böyle diyordu. Annem bazen bu düşüncesini daha aşırı bir biçimde ifade ediyor, babamdan söz ederken parmağıyla başına vuruyordu, ama aklının pek yerinde olmadığı tartışma götürmeyecek kız kardeşim yüzünden bunu asla açıkça dillendirmiyordu.

Sonra bir gün, her gün oğlunun mezarını ziyaret eden ve annemin tabiri ile “dindar” olan yaşlı bir dul sayesinde muhitteki bir kilisenin papazıyla tanıştı. İhtiyarın hayatındaki mühim olaylardan biri olacaktı bu. Birden çiçek misali açtı; beslenme yetersizliğinden ötürü neredeyse kurumuş süngere dönen ruhu o denli inanılmaz boyutlara ulaştı ki tanınmaz bir hal aldı. İhtiyarın bu olağanüstü değişiminden sorumlu olan kişinin kendisi sıra dışı olmaktan çok uzak biriydi; bizim mahalleye komşu mahallenin küçük ve mütevazı kilisesinin papazı. Adamın tek erdemi dinini arka planda tutmasıydı. İhtiyar hızla, çocuksu bir tapınma haline büründü ve arkadaşı addettiği papazdan başka bir şeyden bahsetmez oldu. Hayatında İncil ya da herhangi bir kitap okumamış biri olarak yemekten önce küçük bir dua ettiğini görmek hayli ürkütücüydü. Bu küçük ritüeli tuhaf bir biçimde icra ediyordu, kuvvet ilacı alır gibi. Bana İncil’den belli bir bölümü okumamı önermişse büyük bir ciddiyetle, “sana çok iyi gelecek,” diye eklerdi. Yeni bir ilaç keşfetmişti, şu yalancı doktorların her derde deva ilaçları gibi bir şey. İnsanın hasta olmasa bile alabileceği türde bir ilaç nasılsa ona zarar veremezdi. Bütün ayinlere ve toplantılara gidiyor, ara günlerde, yürüyüşe çıktığında örneğin, papazın evine uğrayıp onunla küçük sohbetler ediyordu. Papaz başkanın iyi bir adam olduğunu ve tekrar seçilmesi gerektiğim söylemişse ihtiyar herkese papazın söylediklerini tekrarlayıp onları başkanın tekrar seçilmesi için oy kullanmaya teşvik ediyordu. Söylediği her şey doğru, papaz her konuda haklıydı; kimse ona karşı çıkamazdı. İhtiyar için bütün bunların eğitim niteliği taşıdığı kuşku götürmezdi. Papaz vaazında piramitlerden söz etmişse ihtiyar hemen piramitler hakkında bilgi toplamaya başlıyor, piramitler hakkında bilgilenmek herkesin boynunun borcuymuş gibi konuşuyordu. Papaz piramitlerin insanlığı taçlandıran görkemlerden biri olduğunu söylemişse piramitler hakkında bilgi sahibi olmamak utanç verici bir cehalet göstergesi, hatta neredeyse günahtı. Neyse ki papaz günah konusunun üstünde fazla durmuyordu; cemaatin vicdanına hitap etmektense merakını uyandırmayı yeğleyen türde bir vaizdi. Vaazları daha çok gece eğitim kurslarını çağrıştırdığından ihtiyar için hayli eğlenceli

ve uyarıcıydı. Arada sırada cemaatin erkek üyelerine sevgili papazlarının kendileri gibi sıradan biri olduğunu, nadiren de olsa iyi bir yemeğin ve hatta bir bardak biranın keyfini çıkarmayı bildiğini kanıtlamak için onları ziyafete davet ederdi. Dahası şarkı da söylerdi – ilahiler değil, küçük ve neşeli popüler şarkılar daha çok. İki ile ikiyi toplayınca insan bu ziyadesiyle neşeli tavırlardan yola çıkarak arada sırada başka şeylerin de tadına baktığı sonucuna varabilirdi – kararında, kuşkusuz. İhtiyarın yırtık ruhuna ilaç gibi gelen sözcük buydu; "Kararında." Burçlar kuşağında yeni bir burç keşfetmek gibiydi onun için. Henüz her şeyi kararında yaşayacağı bir hayata dönmeye çalışamayacak kadar hasta olmasına rağmen, ruhuna iyi geliyordu. Bir gece sürekli içkiye tövbe edip yeniden başlayan Ned Amca ziyarete geldiğinde ihtiyar ona kararında yaşamanın erdemlerine dair bir nutuk çekti. Ned Amca o sıralar içkiyi *bırakmıştı,* bu yüzden ihtiyar, kendi vaazının gazına gelerek, birden yerinden kalkıp büfeden bir sürahi şarap çıkardığında herkes şaşakaldı. O güne dek hiç kimse Ned Amca'yı tövbeli olduğu bir zamanda içmeye davet etme cesaretini göstermemişti; bağlılık kuralını çiğneyen bir davranıştı bu. Fakat ihtiyar bunu o kadar kendinden emin bir şekilde yaptı ki kimse gücenmedi. Sonuç olarak Ned Amca küçük bir bardak şarap içti ve susuzluğunu gidermek için mahallede bir bara uğramadan evine gitti. Olağanüstü bir olaydı bu, günlerce konuşuldu. Hatta Ned Amca o günden sonra biraz tuhaf davranmaya başladı. Ertesi gün gidip bir şişe *sherry* satın aldı ve sürahiye boşalttı. Sürahiyi ihtiyardan gördüğü gibi büfeye koydu ve bir kerede dibini bulacağına her seferinde küçük bir bardakla yetinmeye başladı – kendi deyimiyle, "bir yüksük dolusu." Bu davranışı o kadar tuhaftı ki gözlerine bir türlü inanamayan yengem bir gün eve gelip ihtiyarla uzun uzun konuştu. Ondan, başka şeylerle birlikte, Ned Amca'nın da yararlanması için bir akşam papazı eve davet etmesini istedi. Uzun lafın kısası, Ned çok geçmeden ağıla alındı ve babam gibi bu deneyimden büyük yararlar sağladı. Piknik gününe dek her şey yolunda gidiyordu. O gün, maalesef, hava çok sıcaktı ve oyun, heyecan, kahkaha derken Ned Amca olağanüstü susadı. İyice çakırkeyif olduktan sonra birileri Ned Amca'nın bira fıçısına sıklıkla uğradığını fark etti. Fakat iş işten geçmişti. O duruma geldikten sonra Ned Amca'yı denetlemek mümkün olmadı. Papaz bile bunu başaramadı. Ned piknikten sessizce ayrıldı ve üç gün üç gece boyunca içti. Rıhtımda biriyle kavgaya tutuşup gece bekçisi tarafından yarı baygın vaziyette bulunmasaydı içmeye devam

edecekti muhtemelen. Beyin sarsıntısıyla hastaneye kaldırıldı, fakat kurtarılamadı. Cenazeden dönerken ihtiyar duygusuzca, “Ned kararında bırakmayı hiçbir zaman bilemedi. Kendi suçu. Her neyse, gittiği yerde daha iyidir şimdi...” dedi.

Babam papaza Ned Amca ile aynı kumaştan olmadığını kanıtlamak için kilise görevlerinde daha büyük bir gayretle çalışmaya başladı, Kilisenin mütevelli heyet üyeliğine seçilmişti ve bundan müthiş gurur duyuyordu. Artık pazar ayinlerinde bağış toplanmasına yardımcı oluyordu. Babamın elinde bağış kutusuyla kilisenin sıralarının arasında dolandığını, papaz bağışları kutsarken kutusuyla mihrabın önünde durduğunu düşünmek şu anda bana o kadar inanılmaz geliyor ki ne diyeceğimi bilemiyorum. Aksine, onu çocukken, pazar öğlenleri feribot iskelesinde karşıladığım adam olarak düşünmeyi seviyorum. Feribot iskelesinin girişinde adamların bir şeyler yiyip bira içtikleri bir meyhane vardı. Şimdi babamı orada görebiliyorum; otuzlu yaşlarında, sağlıklı, herkes için hazırda bir gülümsemesi ve nüktesi bulunan dost canlısı bir adam; kolunu bara dayamış, hasır şapkası geriye kaykılmış, sol kolu köpüklü birayı dikmek üzere havaya kalkmış. Yeleğinin üstüne çapraz asılmış altın köstek gözlerimle aynı hizadaydı o zaman; yaz ortasında giydiği ekose takım elbisesinin onu barda bulunan ve terzi doğacak kadar talihli olmayan diğer adamlardan nasıl farklı kıldığım hatırlıyorum. Elini yemeklerin bulunduğu tezgâhın üstündeki büyük cam çanağa daldırıp bana birkaç gevrek uzatışım hatırlıyorum, bir yandan da yakındaki Brookiyn Times’a gidip vitrindeki skor tabelasına bakmamı istediğini. Maçı kimin kazandığını öğrenmek için meyhaneden fırladığım sırada kaldırımın önünden kendilerine ayrılmış dar asfalt patikadan çıkmayan bir grup bisikletli geçerdi belki. Belki feribot iskeleye yanaşırdı ve ben durup üniformalı adamların zincirlerin bağlı olduğu o koca tahta çarkları çevirişini seyrederdim. Kapılar açılıp iskele indirildiğinde dışarı dökülen kalabalık civardaki meyhanelere hücum ederdi. Babamın “kararında bırakmayı” bildiği ve sadece susuzluğunu gidermek için içtiği günlerdi. Feribot iskelesi meyhanesinde büyük bir bardak bira içmek bir erkeğin hakkıydı o zamanlar. Gerisini Melville ne güzel söylemiş: “Her şeyi ona uygun gıdayla besleyin – o gıdayı tedarik etmek mümkünse. Ruhun gıdası ışık ve açık havadır; öyleyse onu sadece ışık ve açık havayla besleyin. Ancak bedenin gıdası şampanya ve istiridyedir; öyleyse bedeni

şampanya ve istiridyeyle besleyin. Böylece neşeli bir dirilişi hak edecektir, bir diriliş gerçekleşecekse şayet.” Evet, o zamanlar ihtiyarın ruhu henüz pörsümemişti diye düşünüyorum, alabildiğine ışık ve boşlukla çevrilmişti; dirilişi umursamıyor, uygun ve tedarik edilebilir olan her şeyle besleniyordu – şampanya ve istiridyeyle olmasa da iyisinden fıçı bira ve gevrekle en azından. Bedeni ölüme mahkûm olmamıştı henüz, yaşam tarzı da, inançsızlığı da. Henüz etrafını akbabalar sarmamıştı, arkadaşları vardı sadece, onun gibi sıradan faniler; ne yukarı ne de aşağı, sadece dümdüz ileriye bakan, gözlerini ufka dikmiş, orada gördükleri manzaradan hoşnut insanlar.

Ve şimdi, hurdası çıkmış bir enkaza dönüşmüştü; papaz yeni bir bovling salonunun yapımına gidecek üç kuruşluk bağışı kutsarken saçları ağarmış, beli bükülmüş, kurumuş bir mütevelli heyeti üyesi olarak mihrabın önünde duruyordu. Ruhun doğumunu tecrübe etmek, o süngerimsi oluşumu kilisenin sunduğu ışık ve boşlukla beslemek onun için elzemdi belki. Ne ki bedenin iştahla arzuladığı gıdaların verdiği mutluluğu tatmış, bunların ilahi olmasa da sıcak, dünyevi ışığıyla o süngerimsi ruhunu tıka basa doldurmuş ve vicdanı sızlamamış olan bir adam için fazlasıyla sakildi bu ikame durumu. Ona yakışan göbeğinin üzerinde sallanan o kalın altın köstеği düşünüyorum bir kez daha; sanıyorum göbeği eridikten sonra geriye sadece ruhunun süngeri kalmıştı, bedensel ölümünün bir uzantısı olarak. Onu bir tür acımasız sünger yiyici olarak yutmuş olan papazı düşünüyorum, ruhani kafataslarının asılı olduğu bir yerli çadırının sahibi. Daha sonra olanları bir tür sünger trajedisi olarak görüyorum çünkü ışık ve açıklık vaat etmiş olmasına rağmen, papazın babamın hayatından çıkmasının hemen ardından o görkemli yapı yerle bir oklu.

Her şey hayata özgü ve gayet sıradan biçimde gelişti. Bir akşam, erkeklerin mutat toplantısından sonra, ihtiyar eve üzgün bir çehreyle geldi. O akşam papazın onları terk edeceğini öğrenmişlerdi. Adama New Rochelle kasabasında daha avantajlı bir mevki önerilmişti, Her ne kadar cemaatini terk etmek istemese de, öneriyi kabul etmeye karar vermişti. Tabii ki bu kararı vermeden önce uzun uzadıya düşünmüştü – bir görev olarak, başka bir deyişle. Daha iyi bir gelir demekti bu, ona biç kuşku yoktu, fakat yüklenmek zorunda kalacağı sorumlulukların yanında fevkalade önemsiz kalırdı. New Rochelle’de ona ihtiyaçları vardı ve o, vicdanının sesini

dinliyordu. İhtiyar bütün bunları papazın sözcüklerindeki samimiyetsizlikle aktarmıştı, İhtiyarın yara aldığı aşikârdı, New Rochelle'in neden başka bir papaz bulamadığını anlayamıyordu. Bir papazı daha yüksek bir maaşla ayartmanın adil olmadığını düşünüyordu. *Bizim burada ona ihtiyacımız var,* dedi, beni neredeyse ağlatacak bir büzünle. Sonra papazla yüz yüze konuşacağını, onu kalmaya ikna edebilecek biri varsa kendisi olduğunu ekledi. Sonraki günlerde gerçekten elinden geleni yaptı ve biç kuşku yok ki papazı bir hayli rahatsız etti. Bu görüşmelerden ifadesiz bir yüzle döndüğünü görmek can sıkıcıydı. Boğulmamak için bir saman çöpüne tutunmaya çalışan bir adamın ifadesiydi suratındaki. Papaz kararından dönmedi tabii ki, İhtiyar kendini kaybedip adamın önünde ağladığında bile fikrini değiştirmedi. Bu dönüm noktasıydı, O andan sonra ihtiyarda köklü bir değişiklik oldu. Buruk ve aksi bir mizaca büründü. Yemekte dua etmeyi unuttuğu gibi kiliseye gitmeyi de bıraktı. Eskisi gibi kabristana gidip banklardan birinde güneşleniyordu, Önce huysuzlaştı, sonra melankoliye kapıldı ve sonunda yüzüne kalıcı bir hüzün yerleşti; hayal kırıklığı, umutsuzluk ve beyhudelikle kabuk bağlamış bir keder. Papazın adını bir daha ağzına almadı. Kiliseden ve bir zamanlar görüştüğü mütevelli heyeti üyelerinden bir daha söz etmedi, Sokakta yanından geçtiklerinde onlara selam veriyor, fakat ellerini sıkmadan yürümeye devam ediyordu. Gazeteyi özenle okuyordu, ilk sayfasından son sayfasına kadar, hiç yorum yapmadan, Küçük ilanları bile okuyordu, tek tek, gözlerinin önünden hiç gitmeyen devasa bir çukuru örtmek istermiş gibi. Sonrasında bir daha güldüğünü duymadım. En fazla dudaklarında belirmesiyle silinmesi bir olan ve bizi tükenmiş bir ömrün görüntüsüyle baş başa bırakan yılgın, umutsuz bir gülümseme. Bir krater kadar sessiz, bütün dirilme umutlarının ötesinde ölüydü. Yeni bir mide ya da sağlam bir sindirim sistemine kavuşsa bile onu tekrar hayata döndürmenin olanağı yoktu. Şampanya ile istiridyenin, ışığın ve boşluğun cazibesinden uzaktı artık. Başını kuma gömüp kıç deliğinden ıslık çalan dodo kuşundan farkı kalmamıştı. Yaslanan koltuğunda uyuyakaldığında alt çenesi yerinden çıkmış bir menteşeyi andırıyordu; oldu olası horlardı ama şimdi her zamankinden daha yüksek sesle horluyordu, kendinden geçmişçesine. Horlamaları ölüm hırıltıları gibiydi aslında, tek fark fıstık satıcısının düdüğünü andıran uzun ıslıklarla ara ara vurgulanmış olmasıydı. Ardında bırakacağı ailesinin bir ömür yetecek odunu olsun diye bütün dünyayı baltayla doğruyordu sanki horladığında. Ömrümde

duyduğum en korkunç ve büyüleyici horlamaydı; hırıltılı, gümbürtülü, ürkütücü ve grotesk; bazen körüğü kapanmakta olan bir akordeon, bazen bataklıkta vıraklayan bir kurbağa; uzun bir ıslığın ardından ruhunu teslim ediyormuş izlenimi uyandıran korkunç bir hırıltı ve sonra tekrar düzenli iniş çıkışa dönüş; beline kadar çıplak, elinde balta, dünyanın bütün saçma sapanlığına karşı tutarlı bir doğrama faaliyetine girişmiş gibi. Bu performanslara hafiften kaçık bir hava katan şey sadece iri ve dolgun dudaklarının hareket ettiği yüzünde beliren mumyamsı ifadeydi; dudakları okyanusun durağan zemininde uyuklamakta olan bir köpekbalığının solungaçlarını andırırdı. Huzur içinde horlardı derinliğin dibinde, bir düşten ya da cereyandan falan rahatsızlık duymadan, hiç huzursuz olmadan, tatmin edilmemiş bir arzunun sıkıntısını yaşamadan; gözlerini kapatıp göçtüğünde dünyanın ışığı sönüyordu ve doğum öncesinde olduğu kadar yalnız oluyordu, kendi kendini kemiren bir evren. Yunus'un balinanın karnında oturduğu gibi otururdu yaslanan koltuğunda, kara deliğin son sığınağında güvende, umuttan yoksun, ölü değil ama diri diri gömülü, bütünüyle ve hiç zarar görmeden yutulmuş, iri ve dolgun dudakları boşluğun beyaz soluğuyla yavaşça titreşiyor, Nod ülkesinde Habil ile Kabil'i arıyordu fakat ne bir canlı, ne bir söz ne de bir işaret vardı. Balinayla birlikte dalıp siyah, soğuk zemine sürtünüyor, birkaç yüz metrelik bir mesafeyi müthiş bir hızla katediyordu, tek rehberi dip canavarlarının tüylü yeleleri. Bacalardan tüten duman, ayı örten koyu bulut tabakası, okyanusun kaygan tabanını oluşturan yoğun balçıktı. Ölüden daha ölüydü çünkü hayattaydı ve boştu, bütün dirilme umutlarından uzak; ışığın ve boşluğun ötesine geçmiş, hiçliğin kara deliğine yuvalanmıştı. Acımak değil, imrenmek gerekirdi aslında çünkü şekerleme türünde bir uyku değildi söz konusu olan; derin bir uykuydu, uyudukça derinleşen, en derin uykuda derinin uykusu, en derinde tam uyku, uykunun tatlı uykusunun en derin ve en uykulu uykusu. Uyuyordu, *Uyuyor.* Uyuyor *olacak.* Uyku, Uyku. *Baba, uyu, yalvarırım çünkü biz uyanık olanlar dehşetin içinde yüzüyoruz...*

Dünya kof bir horultunun kanatlarıyla çırpınarak uzaklaşırken kapının açıldığını ve Grover Watrous'un içeri girdiğini görüyorum, "Tanrı sizinle olsun!" diyor, yumru ayağını sürükleyerek. Artık delikanlı sayılır, Tanrı'yı bulmuş. Tek bir Tanrı var, O'nu da Grover Watrous bulmuş ve her şeyin Grover Watrous'un yeni Tanrı-dilinde tekrarlanması gerektiğinden başka

söylenecek söz yok, Tanrı'nın özellikle Grover Watrous için icat ettiği bu yeni, parlak dil beni fazlasıyla ilgilendiriyor. Öncelikle Grover'ı her zaman umutsuz bir dangalak olarak gördüğüm için, ardından narin parmaklarında nikotin lekeleri göremez olduğum için. Çocukken kapı komşumuzdu Grover. Bazen benimle düet çalışmak için bize gelirdi. O zaman on dört yaşında olmasına rağmen baca gibi sigara içerdi. Annesinin elinden bir şey gelmiyordu çünkü Grover bir dâhiydi ve dâhiler her istediklerini yapmakta özgürdü, Özellikle yumru ayakla doğacak kadar talihsizlerse. Grover pislik ile beslenen dâhilerdendi. Parmaklarındaki nikotin lekelerinin dışında iğrenç, siyah tırnakları vardı ve o tırnaklar uzun saatler boyunca egzersiz yapmanın sonucunda kırılır, Grover da onları büyük bir zevkle dişleriyle koparmak zorunda kalırdı. Grover diğerinin arasına takılan tütün parçalarıyla birlikte tırnak parçalan da tükürürdü. Gayet zevkli ve kışkırtıcıydı. Sigaraları piyanonun üstünde delikler açar ve annemin çok geçmeden fark ettiği üzere, tuşları *karartırdı*. Grover gittikten sonra evin salonu bir cenaze levazımatçısının arka odası gibi kokardı. Sigara, ter, kirli çamaşır, Grover'ın küfürlerinin ve Weber, Berîioz, Liszt ve diğerlerinin solmakta olan notalarının ardında bıraktığı kuru sıcak. Grover'ın iltihaplı kulağı ve çürümekte olan dişleri gibi de kokardı. Annesinin şımartması ve mızıltısı karışırdı bu kokuya. Kendi evi dehasına uygun bir ahırdı, fakat bizim evimizin salonu cenaze levazımatçısı bürosundan farksızdı ve Grover içeri girmeden önce ayaklarını silmeyi bile bilmeyen öküzün tekiydi. Kış aylarında burnu lağım gibi akardı. Grover burnunu silemeyecek kadar müziğe kaptırdığı için soğuk sümüğü dudaklarına ulaşıncaya kadar süzülür ve o da uzun, beyaz diliyle onu yalayıp yutardı. Weber, Berlioz, Liszt ve diğerlerinin gaz yapıcı müziğine o kof şeytanları lezzetli kılan keskin bir sos katardı. Grover'ın ağzından dökülen iki sözcükten biri küfürdü, en sevdiği cümle de, "Bir türlü doğru çalamıyorum amma koduğumun şeyini!" idi. Bazen o kadar sinirlenirdi ki piyanoyu deli gibi yumruklamaya başlardı. Dehasının yanlış bir tezahürüydü bu. Oysa annesi sinir krizlerini önemser, onda bir cevher olduğunun işareti sayardı. Başkalarına kalırsa Grover tahammül edilmez bir çocuktu. Fakat yumru ayağından ötürü pek çok hatası bağışlanırdı, Grover yumru ayağını istismar edecek kadar kurnazdı; bir şeyi ne zaman çok istese ayağı ağrımaya başlardı. Bir tek piyanonun bu sakat ayağa saygısı yoktu sanki. Piyano küfredilecek, tekmelenecek, yumruklanacak bir aletti. Öte yandan, formda olduğunda piyanonun

başından saatlerce kalkmazdı ve onu çekip götürmek gerekirdi. Bu durumlarda annesi evin önündeki çimlerde durur, ağızlarından birkaç övgü sözcüğü koparmak için komşuların yolunu keserdi. Oğlunun “ilahi” çalışına kendini o kadar kaptırırdı ki akşam yemeğini pişirmeyi unuturdu. Kanalizasyonlarda çalışan babası genellikle eve aksi ve aç gelirdi. Bazen doğrudan salona gidip Grover’ı piyanonun başından kaldırırdı. Onun da ağzı hayli bozuktu ve dâhi oğluna küfretmeye başladığında Grover’a söyleyecek söz bırakmazdı. Babasına sorarsan Grover fazla gürültü yapan tembel orospu çocuğunun tekiydi. Bazen lanet piyanoyu pencereden aşağı atma tehditleri savururdu – Grover ile birlikte. Annesi bu durumlarda müdahale etmek için içeri girecek olursa ona bir tane yapıştırıp defolmasını söylerdi. Onun da zayıf olduğu anlar vardı elbette. Öyle zamanlarda Grover’a hangi parçayı çalıp durduğunu sorardı. Grover, örneğin, “Patetik Sonat” demişse yaşlı akbaba, “Ne demek bu? Neden doğru dürüst İngilizce bir ad koymuyorlar?” diye yanıtlardı. İhtiyarın cehaletine katlanmak, şiddetine katlanmaktan daha zor gelirdi Grover’a. Babasından utanır, ortalıkta olmadığı zamanlarda onunla acımasızca alay ederdi. Biraz daha büyüdüğünde babası bu denli kötü bir orospu çocuğu olmasaydı yumru bir ayakla doğmayacağı imasında bile bulunacaktı. Babasının, annesi ona hamileyken karnına tekme atmış olabileceğini söylerdi. Bu sözde tekme Grover’ı çeşitli şekillerde etkilemiş olmalıydı çünkü delikanlılık çağına eriştiğinde birden Tanrı’ya öyle bir sardırdı ki Tanrı’dan izin almadan önünde burun silme imkânı bile kalmadı.

Grover’ın kendini dine vermesi babamın çöküşünün hemen ardından geldi, onu bu yüzden hatırlıyorum. Watrous’ları birkaç yıldır görmemiştik ve birden, lanet bir horlamanın tam ortasında, hayır duaları saçan ve bizi kötülükten kurtarmak için kollarını sıvayıp Tanrı'yı şahidi olarak çağıran bir Grover daldı odaya. Onda fark ettiğim ilk şey görünümündeki değişiklik oldu; Kuzu’nun kanıyla tertemiz yıkanmıştı. O kadar temizdi ki sabun kokuyordu. Konuşması da düzelmişti; galiz küfürler yerine şimdi ağzından hayır duaları ve niyazlar dökülüyordu. Bizimle konuşmuyordu aslında; monolog halindeydi daha çok. Yanıtlanması gereken sorular varsa onları kendi yanıtlıyordu. Ona sunulan iskemleyi alırken bir tavşan çabukluğuyla Tanrı’nın sevgili Oğlu’nu biz ebedi hayatın tadını çıkarabilelim diye feda ettiğini söyledi. Bu ebedi hayatı gerçekten arzuluyor muyduk – yoksa tensel

hazların içinde yüzüp kurtuluşu bilmeden mi ölecektik? İçlerinden biri derin uykuda horlamakta olan yaşlı bir karı kocaya tensel hazlardan söz etmenin ne kadar yersiz olduğu aklından bile geçmemişti, eminim. Tanrı'nın ilahi inayetinin sarhoşluğuyla o kadar canlı ve coşkuluydu ki, kız kardeşimin kuş beyinli olduğunu unutup ona hal hatır bile sormadan bu yeni keşfettiği ruhani palavralarla kafasını ütülemeye başladı. Kız kardeşimin Grover'ın ne dediğine dair en ufak bir fikri yoktu, belirttiğim gibi, o kadar çok tahtası eksikti ki doğranmış ıspanaktan söz ediyor olsaydı onun için aynı derecede anlamlı olurdu. "Tensel hazlar" gibi bir ifade kız kardeşim için kırmızı güneş şemsiyesiyle geçirilen harikulade bir gün gibi bir şeydi. İskemlenin kenarına ilişip başını sallayış biçiminden ona papazın –*kendi* papazı, Episkopal'di– Avrupa'dan yeni döndüğünden ve beş sent dükkânından satın aldığı dantel masa örtüleriyle tezgâh açacağı kilisenin bodrumundaki kermesten söz etmek için soluklanmasını beklediğini görebiliyordum. Küçük bir duraklama kız kardeşimin sözü ondan almasına yetti – Venedik kanalları, Alplerdeki karlar, Brüksel'in köpek arabaları, Münih'in harikulade ciğer salamı. Sadece dindar değildi kız kardeşim, düpedüz çatlaktı. Grover araya yeni cenneti ve yeni dünyayı gördüğüne dair bir şeyler sokuşturdu... *Çünkü ilk cennet ve ilk dünya geçmişte kaldı* dedi, sözcükleri Yeni Kudüs'e dair kehanetine giriş olarak isterik bir biçimde kaydırarak; Tanrı dünyada Yeni Kudüs'ü kurmuştu ve o, bir zamanlar ağzı bozuk ve yumru ayaklı olan Grover Watrous, erdemlilerin huzuruna ve dinginliğine kavuşmuştu. "*Ölüm olmayacak* artık..." diye bağırmaya başlamıştı ki kız kardeşim öne eğilip bütün masumiyetiyle bovling oynamayı sevip sevmediğini sordu ona çünkü papaz, kilisenin bodrumuna yeni bir bovling salonu yaptırmıştı ve kız kardeşim papazın Grover'ı orada görmekten büyük memnuniyet duyacağından emindi çünkü yoksullara çok iyi davranan çok güzel bir adamdı. Grover bovling oynamanın günah olduğunu ve hiçbir kiliseye bağlı olmadığım söyledi çünkü kiliseler tanrısızdı; Tanrı ona daha yüce şeyler için ihtiyaç duyduğundan piyano çalmayı bile bırakmıştı. *"Her kim ki güçlükleri aşar, dünyanın varisi O'dıır,"* diye ekledi, *"ve ben onun Tanrı'sı olacağım ve o* benim *oğlum olacak."* Burnunu harikulade beyaz mendiliyle silmek için ara verince kız kardeşim fırsatı değerlendirip ona eskiden burnunun hep aktığını ve onu neredeyse hiç silmediğini hatırlattı. Grover ağırbaşlılıkla dinledikten sonra kötü alışkanlıklarından kurtulduğunu söyledi. O anda ihtiyar uyandı ve

Grover'ı yanında otururken bulunca hayli şaşırdı, hatta bir an için Grover'ın düşünde gördüğü korkunç bir yaratı ya da sanrı olup olmadığından emin olamadı sanki, fakat temiz beyaz mendili görünce aklı başına geldi. "Oo, sensin!" dedi. "Watrous'ların oğlu, değil mi? İyi de ne işin var senin burada?"

"Buraya Kutsalların Kutsalı adına geldim," dedi Grover küstahça. "Zeytindağı'nda can veren İsa sayesinde arındım, buraya sizi günahlarınızdan arındırmak ve ışık, güç ve ihtişam içinde yürümenizi sağlamak için geldim."

İhtiyarın şaşkınlığı yüzünden okunuyordu. "Ne oldu sana?" dedi, Grover'a cılız ve teselli edici bir gülümsemeyle bakarak. O anda mutfaktan dönen annem Grover'ın iskemlesinin arkasında durdu. Ağzını çarpıtarak Grover'ın kafadan çatlak olduğunu ima etmeye çalıştı. Kız kardeşim bile Grover'da bir tuhaflık olduğunu sezmişti, özellikle de sevgili papazının Grover gibi gençler için yaptırdığı bovling salonuna gitmeyi reddedince.

Nesi vardı Grover'ın? Hiçbir şeyi yoktu, ayaklarını sağlam bir biçimde Kutsal Kent Kudüs'ün büyük duvarının beşinci temeline basmış olmaktan başka; o beşinci temel ki bütünüyle kırmızı akik taşından yapılmıştı ve oradan, Tanrı'nın tahtından fışkıran hayat ırmağı olduğu gibi görünüyordu. Hayat ırmağının görüntüsü Grover için kalın bağırsağındaki binlerce pirenin ısırığı gibiydi. Artık dünyayı en az yedi kez dolanmadan kıçının üstünde sessizce oturması ve insanlığın körlüğünü, kayıtsızlığını bir tür vakarla izlemesi mümkün olmayacaktı. Canlıydı, arınmıştı ve akli dengesi yerinde olan cansız, pasaklı insanlara göre "çatlaktı," oysa bana eskisinden çok daha iyi görünüyordu. İnsana zarar veremeyecek bir musibetti. Onu yeterince uzun dinlersen sen de arınıyordun, her ne kadar ikna olmasan da. Grover'ın yeni ve parlak dili beni her seferinde diyaframımdan yakalıyor, ölçüsüz kahkahalar eşliğinde etrafımdaki miskin zihinlerin oluşturduğu cüruftan arındırıyordu. Ponce de Leon'un canlı olmayı umduğu biçimde canlıydı Grover; sadece birkaç kişinin olabildiği kadar canlı. Ve olağanüstü canlı olduğu için yüzüne gülünmesinden en ufak bir rahatsızlık duymuyordu. Ona ait birkaç şeyin çalınmasından da rahatsızlık duymazdı, eminim. Canlı ve boştu, ki bu Tanrı katında olmaya o denli yakındır ki deliliğe çıkar.

Ayaklarını Yeni Kudüs'ün büyük duvarına sağlamca basmış olan Grover hiçbir şeyle kıyaslanmayacak bir mutluluğu tatmıştı. Yumru ayakla doğmasaydı bu inanılmaz mutluluğu tadamayacaktı belki de. Babasının Grover henüz rahimdeyken annesinin karnını tekmelemesi hayırlı olmuştu belki. Grover'ı bu denli yükseklere uçuran, onu uykusunda bile Tanrı'ya mesajlar iletecek kadar canlı ve uyanık kılan o tekme olmuştu. Ne kadar çok emek sarf ederse o kadar az yoruluyordu. Kaygıları yoktu, pişmanlıkları yoktu, içini kemiren anıları yoktu. Kendini Tanrı'dan başka hiç kimseye karşı yükümlü hissetmiyordu. Peki, Tanrı ondan ne bekliyordu? Hiçbir şey, hiçbir şey... Ona methiyeler düzmesinden başka. Tanrı, Grover Watrous'tan sadece ete kemiğe bürünmesini ve gitgide daha çok canlanmasını istiyordu. Bütünüyle canlıyken Grover bir sesti ve bu ses bütün ölü şeyleri kaosa çevirecek bir seldi. Bu kaos yeri geldiğinde ortasında *var olmak* fiilinin bulunduğu dünyama ağzına dönüşüyordu. *Başlangıçta Söz vardı ve Söz Tanrı'nındı ve Söz Tanrı'ydı.* İşte Tanrı bu küçük, tuhaf mastardı ve hepsi buydu – bu kadarı yetmez mi? Grover için fazlaydı bile; her şeydi. Bu fiille yola koyulduktan sonra hangi yola saptığının ne önemi vardı? Fiili terk etmek merkezden uzaklaşmak, bir Babil inşa etmekti. Belki Tanrı Groven kasten sakat kılmıştı; onu merkeze, fiile daha yakın tutmak için. Tanrı Grover Watrous'u görünmez bir bağla dünyanın kalbinden geçen kazığa bağlamış ve Grover her gün altın yumurta yumurtlayan besili bir tavuk olmuştu...

Neden mi Grover Watrous'dan bahsediyorum? Çünkü ömrümde binlerce insan tanıdım ve hiçbiri Grover gibi canlı değildi. Çoğu ondan daha zekiydi; kimisi dâhi, hatta bazısı ünlüydü, fakat hiçbiri Grover gibi canlı değildi. Grover'ın enerjisi tükenmek bilmiyordu. Yerin altına gömülünce bile enerji yayma gücünü yitirmeyen bir radyum parçası misali. Sözde *enerjik* insanlardan çok tanıdım hayatımda –Amerika onlarla dolu değil mi?– fakat insan formunda bir enerji deposuna hiç rastlamadım. Neydi bu enerji deposunu yaratan? Bir aydınlanma. Evet, göz açıp kapayıncaya kadar gerçekleşiveren bir şey, ki hayatta bütün önemli şeyler öyle gerçekleşir. Grover'ın bütün eski değerleri bir gecede güverteden aşağı fırlatılmıştı. Birdenbire diğerleri gibi hareket etmeyi bırakmıştı. Frene basmış ve motoru rölantiye almıştı. Eskiden, diğerleri gibi, bir yerlere gitmek gerektiğini düşünürken şimdi bitiyordu ki bir yer herhangi bir yerdi, dolayısıyla

burasıydı, Öyleyse bir yere gitmenin manası neydi? Park et ve motora rölantiye al. Bu arada dünya dönüyordu ve Grover dünyanın döndüğünü, onunla birlikte kendinin de döndüğünü biliyordu. Dünya bir yere gidiyor muydu? Grover hiç kuşku yok ki bu soruyu kendine sormuş ve yine hiç kuşku yok ki hiçbir yere *gitmediği* yanıtıyla tatmin olmuştu. Bir yere gitmemiz gerektiğini kim söyledi? Grover bu soruyu ve nereye gitmekte olduğumuzu irdelemişti ve tuhaf olan şuydu ki herkes ayrı yerlere doğru yol alsa da hiç kimse bir an için durup herkesin varacağı yerin mezar olduğunu düşünmüyordu. Bu Grover'ın kafasını karıştırıyordu çünkü kimse onu ölümün kesinlik taşımadığına inandıramazdı, öte yandan kimse bir başkasını başka bir yazgının kesin olduğuna inandıramazdı. Ölümün kesinliğinden emin olan Grover birden olağanüstü ve karşı koyulmaz bir biçimde canlanmıştı. Hayatında ilk kez yaşamaya başlamış, aynı zamanda yumru ayağı da bilinçaltından tamamen çıkmıştı. Bu da tuhaf bir şey, düşününce çünkü yumru ayak, aynı ölüm gibi, bir başka kaçınılmaz olguydu. Fakat yumru ayak aklından çıkmıştı ya da daha önemlisi, yumru ayakla ilintili olan her şey... Aynı şekilde, kabullenince ölüm de Grover'ın aklından çıkmıştı. Ölümün tek kesinlik olduğunu kavrayınca bütün belirsizlikler kaybolmuştu. Dünyanın gerisi şimdi yumru ayaklı belirsizliklerle topallıyordu ve sadece Grover Watrous özgür ve engelsizdi. Grover Watrous kesinliğin canlı örneğiydi. Yanılıyor olabilirdi, ama emindi. *İnsan yumru bir ayakla topallamak zorunda olduktan sonra haklı olsa ne çıkar?* Bugüne dek bunun altında yatan gerçeği idrak edenlerin sayısı bir elin parmaklarını geçmez ve hepsi yüce adamlardı. Grover Watrous muhtemelen hiçbir zaman tanınmayacak, fakat yine de yücedir. Onun hakkında bu yüzden kaleme alıyorum bunları muhtemelen – hiç kimsenin itiraf etmemesine rağmen bir tek ben Grover'ın yüceliğe ulaştığını idrak edecek sezgiye sahibim. O zaman Grover'ın zararsız bir fanatik olduğunu düşünmüştüm; evet, biraz "çatlaktı," annemin ima ettiği gibi. Fakat kesinliğin gerçeğine ulaşmış olan her insan biraz çatlaktır ve dünya için bir şeyler yapmış olanlar da sadece onlardır. Diğerleri, diğer *yüce* adamlar, orada burada bir şeyleri yıkmışlardır, fakat bu sözünü ettiklerim, ki aralarında Grover Watrous da var, gerçeğin yaşaması için her şeyi yıkmıştır. Bu adamlar genellikle bir engelle doğarlar, yumru ayakla mesela ve tuhaf bir ironi sonucunda insanlığın hatırında kalan sadece o yumru ayak olur. Grover gibi biri yumru ayağım bilincinden atıp aklını kurtarmışsa insanlar

onun çatlak olduğunu söylerler. Belirsizliğin mantığıdır bu ve sefalet doğurur. Grover gerçekten coşkulu olan tek insandı ömrüm boyunca tanıdığım ve bu, onun anısına, Grover'ın coşkulu kesinliğinin anısına diktiğim küçük bir anıt. İsa'yı koltuk değneği olarak kullanması üzücü, fakat kişi üstüne atıldığı gerçekten beslendiği sürece o gerçeğe nasıl ulaştığının ne önemi var?

ARA FASLI

Karmaşa, anlaşılmayan bir düzeni tarif etmek için icat ettiğimiz bir sözcük. Bazı şeylerin şekillenmeye başladığı bu dönemin üstünde durmak istiyorum çünkü düzen, anlaşılabilseydi, eminim baş döndürücü olurdu. Bir kere Hymie vardı, kurbağa Hymie, bir de karısının hatırı sayılır bir süredir çürümekte olan yumurtalıkları. Hymie karısının çürümekte olan yumurtalıklarından başka bir şey düşünemiyordu. Gündelik konumuz buydu; müshil haplarının ve dildeki pasın önüne geçmişti. Hymie, kendi deyişiyle, "cinsel özdeyişler"e merak salmıştı. Ağzından çıkan her laf ya yumurtalıkla başlıyor ya da yumurtalıkla bitiyordu. Her şeye rağmen karısıyla iş tutuyordu yine – içinden çıkmadan önce bir-iki sigara içtiği uzun, yılanımsı çiftleşmeler. Bana yumurtalıklarından akan irinin karısını azdırdığım anlatırdı. Karısı yatakta iyiydi hep, fakat şimdi her zamankinden de iyi olmuştu. Yumurtalıkları alındıktan sonra nasıl tepki vereceğini kestirmek mümkün değildi. Karısı da bunu anlıyordu sanki. O yüzden sikiş sikişebildiğin kadar! Her gece, bulaşıklar kaldırıldıktan sonra, kuş yuvasını andıran küçük dairelerinde soyunup iki yılan gibi birbirlerine dolanıyorlardı. Birkaç kez bana anlatmaya çalıştı – karısının nasıl sikiştiğini. İçi istiridye gibiydi, yumuşak dişleriyle onu kemiren bir istiridye. Bazen rahminin ta içindeymiş gibi hissediyordu; o denli yumuşacık ve kabarıktı içersi, kamışını ısıran o yumuşacık dişler onu mest ediyordu. Makas pozisyonunda yatıp tavanı seyrediyorlardı. Boşalmamak için ofisi düşünürdü, onu çileden çıkaran ve bağırsaklarını düğümleyen küçük kaygıları. İki orgazm arasında zihninin başka bir kadına kaymasına izin verirdi, karısı onu tekrar ayarttığında yepyeni bir amcıkla yepyeni bir sikiş hayal edebilsin diye. İş sürerken pencereden dışarıyı seyredebilecek şekilde konumlanırdı, O kadar ustalaşmıştı ki bulvarda yürümekte olan bir kadını soyup yatağa nakledebiliyordu ve o kadarla kalmıyor, hiç içinden çıkarmadan karısıyla yer bile değiştirtebiliyordu. Bazen boşalma zahmetine katlanmadan bu şekilde iki saat sikişebiliyordu Hymie. Ziyan etmenin âlemi var mı derdi.

Steve Romero, öte yandan, belini tutmakta çok zorlanıyordu. Steve boğa gibi bir adamdı ve tohumlarını özgürce saçardı. Ofisin hemen yakınlarındaki Çin lokantasında bazen birbirimize hikâyelerimizi anlatırdık. Tuhaf bir ortamdı. Belki şarap olmadığı için. Belki orada yediğimiz küçük, siyah, gülünç mantarlar yüzünden. Her neyse, konu bir şekilde açılırdı. Steve bize katıldığında hâlihazırda antrenmanım yapmış, duşunu almış, masajını yaptırmış olurdu. İçinden dışına temiz adamdı. Türünün neredeyse mükemmel bir örneği. Fazla zeki sayılmazdı, fakat güvenilir biriydi, iyi bir eşlikçi. Hymie, öte yandan, kurbağa gibiydi. Pis bir gün geçirdiği bataklıktan çıkıp da gelirdi masaya sanki. Pislik dudaklarından bal gibi damlardı. Kir bile denemezdi çünkü kıyaslanabilecek bir başka bileşen yoktu, Tek bir sıvı söz konusuydu, bütünüyle seksten oluşmuş yapışkan bir madde. Yemeğini bile potansiyel sperm olarak görürdü; hava sıcaksa taşaklara iyi gelir derdi; tramvaya binmişse tramvayın ritmik sarsıntısının iştahını kabartacağını, ona yavaş, “kişisel” bir sertlik vereceğini önceden bilirdi mesela. Neden “kişisel” olduğunu asla öğrenemedim, fakat kullandığı deyim buydu. Bizimle çıkmayı severdi çünkü her zaman eli ayağı düzgün bir şeyler kaldıracağımıza güvenirdi. Tek başına kaldığında o konuda pek başarılı olduğu söylenemezdi. Bizimle takıldığında iyi bir parça düşürme şansı vardı – gavur amcığı derdi. Severdi gavur amcığını. Daha tatlı kokar derdi. Daha kolay gülerlerdi bir de... Bazen durup dururken. Tahammül edemediği bir şey varsa o da zenci teniydi. Benim Valeska ile takıldığımı görmek onu şaşırtır, tiksindirirdi. Bir keresinde bana fazla keskin bir kokusu olup olmadığını sordu. Ona böyle sevdiğimi söyledim – keskin kokulu, bol salçalı. Yüzü kızaracaktı az kalsın. Bazı konularda gösterdiği hassasiyet şaşırtıcıydı. Yemek konusunda, Örneğin. Yemek konusunda fazlasıyla titizdi. Irkına ait bir özellikti belki. Üstü başı her zaman tertemizdi. Temiz manşetlerinde en ufak bir lekeye tahammülü yoktu. Sürekli üstünü temizler, cep aynasını çıkarıp dişlerinin arasında yemek artığı olup olmadığını kontrol ederdi. Bir kırıntı bulacak oksa yüzünü peçetenin ardına gizler ve sedef kakmalı çakısıyla çıkarırdı. Yumurtalıkları göremiyordu tabii ki. Koklayamıyordu da çünkü karısı temizlik hastası kancığın tekiydi. Bütün gün akşam çiftleşmesine hazırlık olarak cinsel organını yıkayıp duruyordu kadın. Karısının yumurtalıklarına atfettiği önem trajikti.

Hastaneye kaldırıldığı güne kadar karısı tıkır tıkır çalışan bir sikiş makinesinden farksızdı. Bir daha düzüşemeyeceği düşüncesi kadını dehşete sürükledi, Hymie ona öyle bile olsa onun için hiçbir şeyin değişmeyeceğini söylemişti tabii ki. Ağzında sigara, pencerenin önünden kızlar salınarak geçerken yılan gibi yapıştığı karısının bir daha düzüşemeyeceğini hayal etmek zordu onun için. Ameliyatın başarılı geçeceğinden emindi. *Başarılı!* Bu her zamankinden bile daha iyi düzüşeceği anlamına geliyordu. Sırtüstü azanmış tavanı seyrederken bunu ona söylemişti. “Seni her zaman seveceğimi biliyorsun,” demişti. “Biraz geriye kayar mısın... Evet, öyle... Güzel. Ne diyordum? Evet... Canım elbette, neden böyle kaygılara kapılıyorsun? Tabii ki sana sadık kalacağım. Biraz daha geriye kay... Evet, böyle işte... Mükemmel.” Çin lokantasında anlatmıştı bize. Steve deli gibi gülmüştü. Steve böyle bir şey yapamazdı. Fazla dürüsttü – özellikle kadınlara karşı. Bu yüzden şansı hiç yaver gitmezdi. Örneğin Küçük Curley –Steve nefret ederdi Curley’den– istediğini her zaman elde ederdi... Doğuştan yalancı, doğuştan düzenbazdı. Hyrnie de pek hazzetmezdi Curley’den. Dürüst olmadığını söylerdi ve bunu söylerken para konusunu kastederdi haliyle. Bu meselelerde kendisi bilhassa titizdi. Öz annesinin kız kardeşini beceriyor olması yeterince kötü değilmiş gibi ondan kaşar peyniriymiş gibi söz etmesi Hymie’nin kabul edebileceği bir şey değildi. Bir erkeğin bir kadına saygı duyması gerekirdi, fahişe olmadığı sürece. Fahişeyse iş değişirdi. Fahişeler kadın değildi. Fahişeler fahişeydi. Hymie’nin bakışı açısı böyleydi.

Oysa Curley’den nefret etmesinin asıl nedeni ne zaman birlikte çıksalar Curley’nin her seferinde en iyi parçaları kapmasıydı. Sadece o da değil, Curley o iyi parçayı Hymie’nin parasıyla kapardı. Curley’nin para isteyiş biçimine sinir olurdu Hymie – haraç istiyor sanki derdi. Bu yüzden kısmen beni suçluyordu, çocuğa fazla hoşgörülü davranıyormuşum. “Ahlaki karakteri zayıf,” derdi Hymie. “Ya *sana* ne demeli? Senin ahlaki karakterine ne demeli?” diye sorardım. “*Ben!* Siktir, ben ahlaki bir karaktere sahip olamayacak kadar yaşlıyım. Fakat Curley henüz çocuk.”

“Kıskanıyorsun, nedeni bu,” derdi Steve.

“Ben mi? Ben onu kıskanıyorum, öyle mi?” Bu düşünceyi küçümseyici bir kahkahayla boğmaya çalışırdı. Böyle beklenmedik bir darbe almak

irkilmesine neden olurdu. “Dinle,” derdi, bana dönerek, “bugüne kadar sana hiç kıskançlık yaptım mı? Benden her istediğinde kızı sana bırakmadım mı? Öğrenci Sendikası’nın ofisindeki kızıl hatunu hatırla... Şu iri memeli olanı? Arkadaşa bırakmak için fazlasıyla ateşli bir parça değil miydi? Ama bıraktım, değil mi? İri meme sevdiğin için bıraktım. Fakat Curley için yapmazdım. Küçük sahtekârın teki puşt. Kendi çukurunu kendi kazsın.”

Aslında Curley kendi çukurunu kazma konusunda epey azimliydi. Elinin altında her zaman beş–altı hatun vardı benim görebildiğim kadarıyla. Valeska vardı, örneğin – onunla hayli yakınlaşmıştı. Valeska kendisini yüzü kızarmadan düzecek birini bulmaktan o kadar hoşnuttu ki onu önce kuziniyle, sonra cüceyle paylaşmaya razı olmuştu. Valeska’nıı en sevdiği şey küvete girmek ve Curley’nın onu suyun altında becermesine izin vermekti. Cüce işe uyanıncaya değin her şey yolunda gitmişti. Ondan sonra salonun döşemesinde çözümlenen küçük bir arbede yaşanmıştı. Curley’nin anlattıklarına bakılırsa avizeye tırmanmak dışında her şeyi yapmıştı. Ve her seferinde iyi bir cep harçlığı alıyordu. Valeska cömertti, fakat kuzini biraz ahmaktı. Kalkık bir kamışın bir metre yakınma geldi mi eli ayağı çözülüyordu. Pantolon düğmelerinin açık olması kadını transa sokmaya yetiyordu, Curley’nin ona yaptırdığı şeyler utanç vericiydi neredeyse. Onu aşağılamaktan zevk alıyordu. Bunun için onu suçlayamıyorum çünkü sokak giysileriyle aşırı ciddi ve kendini beğenmiş bir kancığa benziyordu. Sokakta yürüyüşüne bakarak bir amcığa sahip olmadığına yemin edebilirdin. Yalnız kaldıklarında Curley ona bu afralı tafralı tavırlarının bedelini ödetiyordu, doğal olarak. Acımasızca hem de. “Çıkar şunu!” diyordu düğmelerini açarak. “Dilinle çıkar!” (Çünkü hepsine kin besliyordu, kendi deyimiyle, arkasını döndü mü birbirlerini emiyorlardı.) Her neyse, bir kere ağzına aldı mı ona her istediğini yaptırabiliyordun. Bazen onu ellerinin üstünde amuda kaldırıp odanın içinde gezdiriyordu, el arabası gibi. Ya da domaltıyor, kadın inleyip kıvranırken kayıtsızlıkla bir sigara yakıp dumanını bacaklarının arasına üflüyordu. Bir keresinde o pozisyonda ona pis bir şaka yapmıştı. Onu kendinden geçme noktasına getirdikten sonra bir an için çekmişti, kamışını serinletmek istermiş gibi ve ardından yarığına yavaşça, uzun bir havuç sokmuştu. “Bu, Bayan Abercrombie, kamışımın adeta ikizi sayılır,” demiş ve pantolonunu yukarı çekmişti. Kuzin Abercrombie şaşkına dönüp müthiş bir osuruk salınış ve havuç dışarı fırlamıştı. Curley bana böyle

anlattı en azından. Olağanüstü bir yalancıydı, ona hiç kuşku yok. Anlattıklarında zerre kadar doğruluk olmayabilirdi, fakat bu tür numaralara yatkın olduğu inkâr edilemezdi. Bayan Abercrombie ve her şeye tepeden bakan Narragansett tavırlarına gelince, öyle bir amcıktan her şey beklenir. Ona kıyasla Hymie pürist sayılırdı. Bir şekilde Hymie ile dolgun, sünnetli kamışı iki ayrı şeydi. Kişisel sertliklerinden birini yaşadığını söylediğinde aslında bundan sorumlu olmadığını kastediyordu. Kendini kanıtlıyordu doğa – onun, Hymie Laubscher'in dolgun ve sünnetli kamışı aracılığıyla. Aynı şey karısının amcığı için de geçerliydi. Bacaklarının arasında taşıdığı bir şeydi, takı gibi. Bayan Laubscher'in bir parçasıydı, fakat Bayan Laubscher'in kendisi değildi, bilmem anlatabildim mi?

Neyse, bütün bunlar o döneme hakim olan genel cinsel karmaşaya giriş mahiyetinde. Sikiş Ülkesi'nde bir daire kiralamaktan farksızdı. Üst kattaki kız örneğin... Bazen, karım resital verirken çocuğa bakmak için aşağı inerdi. Alığın teki olduğu o kadar barizdi ki önceleri onunla hiç ilgilenmedim. Fakat diğerleri gibi onun da amcığı vardı, bilinçsizce bilincinde olduğu, kişisel olmayan bir biçimde kişisel bir amcık. Bu aşağı inmeler çoğaldıkça daha fazla bilincinde olmaya başladı, kendi bilinçsiz üslubuyla. Bir gece banyoya girdi ve orada kuşku uyandıracak kadar uzun kalınca aklıma bazı şeyler getirdi. Anahtar deliğinden bakıp neler olup bittiğini kendi gözlerimle görmek istedim. Ne görsem beğenirsiniz, aynanın karşısında durmuş amcığını okşuyordu. Konuşuyordu amcığıyla neredeyse. O kadar heyecanlandım ki ilkin ne yapacağımı bilemedim. Salona geçtim ve bütün ışıkları söndürüp kanepeye uzanarak çıkmasını bekledim. Orada yatarken kıllı amcığını ve üstünde gezinen parmaklarını görebiliyordum. Pantolonumun düğmelerini açıp kamışımın karanlığın serinliğinde seğirmesine izin verdim. Kanepede yatarak kendime çekmeye çalıştım – ya da kamışımın onu çekmesine. “Buraya gel, kancık,” diyordum kendi kendime, “buraya gel ve sürt o amcığını her yerime.” Mesajı hemen almış olmalıydı çünkü bir anda kapı açıldı ve el yordamıyla kanepeyi bulmaya çalıştı. Tek kelime etmedim, kıpırdamadım. Aklımı karanlıkta yengeç gibi sessizce ilerleyen amcığına perçinledim. Nihayet kanepenin yanma geldi. O da tek kelime etmedi. Hiç ses çıkarmadan öylece durdu. Elimi bacaklarından yukarı kaydırdığımda apışını biraz daha aralamak için ayağını hafifçe öne attı. Ömrümde bu kadar ıslak bir amcık ellediğimi

sanmıyorum. Tutkal gibi akıyordu bacaklarından aşağı, elimin altında bir ilan panosu olsaydı rahatlıkla bir düzine kadar ilan yapıştırabilirdim. Birkaç dakika sonra, otlamak için başını eğen bir inek doğallıyla, eğilip ağzına aldı. O arada dört parmağımı içine sokup amcığını iyice köpürtmüştüm. Ağzı doluydu ve bacaklarından aşağı suyu akıyordu. Dediğim gibi, ikimiz de tek kelime etmemiştik. Karanlıkta iki mezar kazıcı gibi sessizce çalışan iki manyak. Cennetteydim, cennette olduğumu biliyordum ve gerekirse aklımı yitirinceye dek sikişmeye hazırdım. Hayatımın sikişiydi muhtemelen. Bir kez olsun ağzını açmadı – o gece, ertesi gece ya da herhangi bir gece. Evde yalnız olduğumun kokusunu alır almaz aşağı iniyor, amcığını her yerime sürtüyordu.

Devasa bir amcığı vardı, şimdi düşünüyorum da. Divanlar, rahat köşeler, lastik dişler, şırıngalar, yumuşak kuytular, kuştüyü ve dut yapraklarıyla döşenmiş bir yeraltı labirenti. Yalnız bir solucan gibi o labirente girip kendimi bütünüyle sessiz bir kuytuya gömerdim. O kadar yumuşak ve rahattı ki istiridye kaplı sahile uzanmış bir yunus gibi yatardım orada. Küçük bir kasılma mı oldu – ya pulmanda gazetemi okuyor ya da yosun tutmuş kaldırım taşlarıyla döşeli ve hasırdan kapıları otomatik olarak açılıp kapanan bir çıkmazda duruyor olurdum. Kimi zaman su kaydırağından aşağı kaymak gibiydi, derin bir dalış ve akabinde insanın içini ürperten deniz yengeçlerinden mürekkep bir serpinti, heyecanla salınan sazlar ve miniminnacık balıkların okşayan solungaçlarıyla aralıksız dokunuşları, bir mızıkanın notaları misali. Devasa, karanlık mağarada yırtıcı bir zenci müziği çalan ipekle sabundan yapılma bir org vardı. Kadının sesi iyice inceldiğinde, suyunu sonuna kadar saldığında mora çalan bir erguvani oluşuyordu; cücelerin ve gerzeklerin adet gördüklerinde keyfini çıkaracakları cinsten, karnından konuşan bir alacakaranlığı çağrıştıran koyu bir dut lekesi. Çiçek çiğneyen yamyamları, cinnet getiren Bantu'ları, orman çiçeği yataklarında azan tek boynuzlu vahşi atları düşündürdü bana. Her şey meçhul ve belirsizdi, John Doe ve karısı Euuıy Doe; üzerimizde gaz tüpleri ve altımızda deniz yaşamı. Belden yukarı çatlaktı, dediğim gibi. Evet, tam bir mankafa, her ne kadar hâlâ dışarıda ve suyun üstünde olsa da. Amcığını bu denli harikulade biçimde gayri şahsi kılan da buydu belki. Milyonda bir rastlanacak bir amcıktı, gerçek bir Antil İncisi, Dick Osborn'un Conrad okurken keşfettiği türden. Cinselliğin Büyük Okyanus'unda yatıyordu;

insandan anemonlar, denizyıldızları ve delikli mercanlarla kuşatılmış, parıldayan, gümüşi bir resif. Ancak bir Osborn keşfedebilirdi onu, amcığının gerçek enlemi ve boylamına bakılırsa. Onu gündüzleri görmek, yavaşça delirdiğine tanık olmak, karanlık çöktükten sonra bir sansarı tuzağa düşürmekten farksızdı. Bütün yapmam gereken pantolonumun düğmelerini açıp karanlıkta uzanmak ve beklemekten ibaretti. Birden Kaffir yerlilerinin arasında yeniden doğan Ophelia'ya dönüşüyordu. Hiçbir dilde tek sözcük bile hatırlayamıyordu, özellikle İngilizcede. Sağır ve dilsizdi, belleğini yitirmişti üstelik ve belleğiyle birlikte buzdolabını, saç maşasını, cımbızını ve el çantasını da yitirmişti. Balıktan daha çıplaktı, bacaklarının arasındaki çalıyı saymazsak. Balıktan daha kaygandı çünkü balıkların pulları vardır, oysa onun yoktu. Bazen ben mi onun içindeyim yoksa o mu benim içimde bilemiyordum. Açık savaş haliydi, yepyeni bir pankreas güreşi, her güreşçi kendi kıçını ısırıyor. Semenderlerin arasında aşk ve tam gaz cereyan. Cinsiyetsiz, lizolsüz aşk. Kuluçkalayan aşk, kutup porsuklarının ağaçların tepelerinde uyguladıkları türde. Bir yanda Kuzey Buz Denizi, Öte yanda Meksika Körfezi. Ve açıkça dillendirmesek de King Kong hep bizimleydi, Titanik'in enkazında milyonerlerin fosforlu kemiklerinin ve taşemonların arasında uyuyan King Kong. Hiçbir mantık King Kong'u uzaklaştıramazdı oradan. Ruhun uçucu ıstırabını taşıyan devasa iskeletti o. Bacaklarında ve kollarında bir kilometre uzunluğunda kıllar bulunan bir düğün pastasıydı. Haberlerin aktığı döner ekrandı. Asla ateş almayan tabancanın namlusu. Kısa namlulu bel soğukluğuyla silahlanmış cüzzamlı.

Kamışım aracılığıyla bütün sessiz tefekkürlerimi orada, kasık yarığının boşluğunda gerçekleştiriyordum. Binom teoremi vardı bir kere, kafamı her zaman karıştıran bir terim; büyütecin altına koyup X'ten Z'ye kadar inceledim. Bir şekilde her zaman nefes ile ilişkilendirdiğim logos vardı sonra; aksine, bir tür saplantısal yetmezlik olduğunu keşfettim, ambarlar dolduktan ve Yahudiler Mısır'dan sürüldükten sonra bile mısır öğütmeye devam eden bir makine. Söz dağarcığımdaki bütün kelimelerden daha büyüleyici bulduğum Bukefalus vardı; ne zaman ikilemde kalsam tırısa kaldırırdım, tabii ki onunla birlikte İskender ve morları koşanmış evanesi de ortaya çıkardı. Ne at ama! Babası Hint Okyanusu'ndan, soyunun sonu, Mezopotamya macerası sırasında çiftleştiği Amazonlar Kraliçesi'ni saymazsak hiç çiftleşmemiş. İskoç Gambiti vardı! Satrançla hiçbir ilgisi

olmayan şaşırtıcı bir deyim. Bana hep sırık bacaklı bir adam gibi gelirdi; Funkve Wagnaîl'ın Eksiksiz Sözlüğü sayfa 2.498. Gambit, mekanik bacaklarla karanlığın içine yapılan bir tür sıçrayıştı. Amaçsız bir sıçrayış – *dolayısıyla gambit!* Gün gibi aşikâr ve gayet basitti, bir kere kavradıktan sonra. Sonra Andromeda, Gorgon Medusa ve kısa ömürlü yıldız tozunda sabitlenmiş cennet kökenli mitolojik ikizler Castor ile Pollux vardı. Gece esini vardı sonra, açıkça cinsellik çağrışımlı bir deyiş olduğu halde beyne dair imalarıyla beni huzursuz ediyordu. Hep "geceyarısı esini" diye geçerdi ve geceyarısı kaygı verici bir biçimde önemliydi. Duvar halısı vardı sonra. Birileri bir zamanlar bir "duvar halısının arkasında" bıçaklanmıştı. Asbestten yapılma bir sunak bezi gördüm, içindeki yırtık öylesine kocamandı ki Sezar'ın kendisi tarafından açılmış olabilirdi.

Fazlasıyla sessiz bir düşünme süreciydi, dediğim gibi; Taş Devri insanlarının kendilerini kaptırdıkları türdendi muhtemelen. Olanlar ne saçma ne de mantıklıydı. Sıkıldığında iki ayağınla itebileceğin bir yapboz. Her şey kolaylıkla kenara konabilirdi, Himalaya Dağları bile. Muhammed'in düşünce biçiminin tam aksiydi. Hiçbir yere varmıyor, dolayısıyla eğlendiriyordu. Uzun bir sikiş sürecinde oluşturduğun büyük yapı göz açıp kapayıncaya kadar yerle bir olabilirdi. Sikişti önemli olan, inşaat değil. Tufan sırasında Nuh'un gemisinde olmak gibiydi, tornavidaya varıncaya dek her şey sunulmuştu insana. Senden istenen tek şey zaman öldürmense cinayete, tecavüze ya da enseste ne hacet? Yağmur, yağmur, yağmur; fakat geminin içinde her şey kuru ve sıcacık; her şeyden bir çift var burada; ambarda da Vestfalya jambonu, taze yumurta, zeytin, soğan turşusu, Worcestershire sosu ve diğer lezzetler. Tanrı yeni bir cennet ve dünya kurmam için beni, Nuh'u seçti. Bana borda kaplaması kalafatlanmış sağlam bir gemi verdi. Fırtınalı denizlerde yelken açmayı öğretti. Yağmur kesildikten sonra öğrenilecek başka bilgiler de olacaktır muhtemelen, fakat şimdilik deniz bilgisi yeterli. Gerisi İkinci Cadde'deki Cafe Royal'da satrançtı, fakat bir rakip tahayyül etmeliydim, oyunu tufan bitinceye kadar uzatabilecek zeki bir Yahudi'nin aklı. Ne var ki, daha önce de dediğim gibi, sıkılacak zamanım yoktu, eski dostlarım yanımdaydı; Logos, Bukefalus, duvar halısı, gece esini falan. Satranç oynamaya ne gerek var?

Günlerce ve gecelerce bu şekilde aralıksız kapandıktan sonra düşünmenin, mastürbatif olmadığında yatıştırıcı, sağaltıcı ve haz verici bir şey olduğunu

keşfettim, İnsanı hiçbir şeye götürmeyen düşünce onu her yere götürür; onun dışındaki bütün düşünce biçimleri raylar üzerinde ilerler ve yol ne kadar uzun olursa olsun sonunda gideceğin yer gar olur. Sonunda her zaman kırmızı DUR işareti çıkar karşına. Fakat penis düşünmeye başladığında dur durak yoktur; kesintisiz bir tatildir; yem taze ve balıklar sürekli oltaya geliyor. Bu da bana bir başka amcığı hatırlatıyor; Veronica ya da onun gibi bir şeydi adı, beni sürekli yanlış düşünmeye iterdi, Veronica ile antrede ufaktan boğuşurduk her seferinde. Dans pistindeyken sana yumurtalıklarını sonsuza dek armağan edecekmiş hissine kapılırdın, fakat açık havaya çıkar çıkmaz düşünmeye başlardı; şapkasını düşünürdü, çantasını düşünürdü, yatmadan onu bekleyen teyzesini düşünürdü, postalamayı unuttuğu mektubu düşünürdü, kaybetmek üzere olduğu işini düşünürdü – eldeki konuyla hiç mi hiç ilgisi olmayan muhtelif, çatlak, ipe sapa gelmez düşünceler. Beyni birden amcığına dönüşürdü sanki – hayal edeceğiniz en uyanık ve zeki amcık. Metafizik bir amcıktı handiyse. Sorun çözen bir amcıktı ve o kadarla da kalmıyordu, metronom eşliğinde özel bir düşünce tarzı söz konusuydu, Bu kaymış, ritmik gece esininden mustarip tür için özel, loş bir ışık esastı. Bir yarasayı tatmin edecek kadar karanlık, antrede düğmelerden biri kopup yere yuvarlandığında bulabileceğin kadar aydınlık olmalıydı. Ne demek istediğimi anlamışsınızdır. Muğlâk fakat şaşmaz bir kesinlik; dalgınlık kisvesi ardında çelik gibi bir farkındalık. Titrek ve kararsız aynı zamanda, balık mı yoksa tavuk mu olduğu hiçbir zaman anlaşılmasın diye. *Nedir bu elimde tuttuğum? Güzel mi yoksa çok mu güzel?* Yanıt her seferinde çocuk oyuncağıydı. Memelerini sıktığında papağan gibi ciyaklar, elini elbisesinin içine soktuğunda yılanbalığı gibi kıvranır, fazla sıkı sarıldığında dağ gelinciği gibi ısırırdı. Oyalanır da oyalanırdı. Neden? Neyin peşindeydi? Birkaç saat sonra pes eder miydi? Milyonda bir olasılıkla. Bacaklarını çelik bir tuzağa kaptırmış ama uçmaya çalışan bir güvercin gibiydi. Bacakları yokmuş gibi yapıyordu. Fakat onu serbest bırakacak bir hamle yapsan seni tüylerini üzerine dökmekle tehdit ederdi.

Muhteşem bir kıça sahip olduğu ve ulaşılması bu denli güç olduğu için onu Eşekler Köprüsü olarak hayal ederdim. Her okul çocuğu Eşekler Köprüsü’nün ancak kör bir adamın önderliğinde, iki beyaz eşekle geçilebileceğini bilir. Neden öyledir bilmiyorum, fakat kural kadim Öklid

tarafından konmuş. Yaşlı akbaba o kadar bilgiliydi ki günün birinde –sırf eğlence niyetine– hiçbir faninin geçemeyeceği bir köprü inşa etti. Bu köprüye Eşekler Köprüsü adım verdi çünkü çok güzel iki beyaz eşeği vardı ve eşeklerine o kadar düşkündü ki kimsenin binmesine izin vermezdi. Böylelikle kendisinin günün birinde eşekleri köprüden geçirip mutlu eşek ülkesine götüreceği düşünü kurmuştu. Veronica da onunla aynı durumdaydı. Harikulade beyaz kıçına o kadar düşkündü ki ondan hiçbir şekilde ayrılamıyordu. Onu zamanı geldiğinde beraberinde Cennet'e götürmek istiyordu. Amcığına gelince, ki hiçbir zaman atıfta bulunmazdı – amcığına gelince diyordum, o da yanında taşınacak bir aksesuardı. Antrenin loş ışığında, bu iki sorununa açıkça değinmeden, onları karşısındakini huzursuz etmek pahasına hissettirirdi. Bakmak ya da dokunmak nihayetinde aldatılmak, aslında görmediğini ya da dokunmadığım hissetmek içindi. Kavraması güç bir tür cinsel cebir söz konusuydu, ertesi gün A ya da B almanı sağlayacak bir gece yarısı esini, ama o kadar. Sınavlarını geçtin, diplomanı aldın, sonra da salıverildin. O arada oturmak için kıçını, işemek için amcığını kullandın. Ders kitabıyla tuvalet arasında üzerinde sikiş yazdığı için hiçbir zaman girmediğin bir ara bölge vardı. Oynaşıp elleşebilirdin, ama sikişemezdin. Işık hiçbir zaman tamamen sönmez, gün ışığı hiçbir zaman içeri süzülmezdi. Her zaman bir yarasayı fark edebileceğin kadar karanlık ya da aydınlık olmalıydı. İnsanın zihnini uyanık tutan da o uğursuz, titrek ışıktı; sürekli arayışta; çanta, kalem, düğme, anahtar, ne olursa... Düşünemezdin çünkü zihnin hâlihazırda meşguldü. Zihin hep hazır tutulurdu; tiyatro salonunda, sahibinin opera şapkasını üstüne bıraktığı boş koltuk misali.

Veronica, dediğim gibi, konuşan bir amcığa sahipti, ki kötüydü çünkü tek işlevi insanı sikişten caydırmaktı. Evelyn, öte yandan, gülen bir amcığa sahipti. O da üst katta oturuyordu, ama başka bir dairede. Yemek saatlerinde yeni fıkralar anlatmak için bize uğrardı, Birinci sınıf bir komedyendi, ömrümde tanıdığım tek komik kadın. Her şey şakadan ibaretti onun için, sikiş dahil. Sert bir kamışı bile güldürebilirdi, ki azımsanarak şey değildir. Sert bir kamışın vicdanı yoktur derler, fakat gülen bir sert kamış olağanüstüdür. Bunu ancak Evelyn'in azdığında amcığıyla bir vantrilok gösterisi sunduğunu söyleyerek betimleyebilirim. Bacaklarının arasındaki kukla, tam sokmak üzereyken nahoş bir kahkaha atar, aynı anda seni

kucaklayıp hafifçe sıkardı. Şarkı da söylerdi bu kukla amcık. Eğitilmiş bir foktan farksızdı hatta.

Sirkte sevişmekten daha zor bir şey yoktur. Sürekli olarak eğitilmiş fok balığı numarası yapmak onu daha da ulaşılmaz kılıyordu, Çelik korse giyseydi ancak bu kadar ulaşılmaz olurdu. Dünyanın en "kişisel" sertleşmesini çökertebilirdi. Kahkahayla yapardı bunu. Aynı zamanda insanın hayal edeceği kadar aşağılayıcı değildi. Sevimli bir yanı vardı bu vajinal kahkahanın. Bütün dünya trajik teması iktidarsızlık olan porno bir film gibi akardı sanki. Kendini bir köpek, bir sansar ya da beyaz bir tavşan olarak tahayyül edebilirdin. Aşk bir mezeydi, küçük bir tabak havyar ya da balmumundan bir günçiçeği; içindeki vantriloğun havyardan ya da günçiçeklerinden bahsettiğini duyabilirdin, fakat gerçek insan her zaman ya sansardı ya da beyaz tavşan. Evelyn lahana bahçesinde hep bacakları açık yatıyor ve ilk gelene parlak, yeşil bir yaprak sunuyordu. Ne var ki yaprağı kemirmek için bir hamle yaptığında lahana bahçesi kahkahayla patlıyordu; ne İsa'nın ne de Immanuel Ödlek Kant'ın tahayyül edebileceği türde parlak, çiyli, vajinal bir kahkaha; çünkü tahmin edebilselerdi dünya bugün bu halde olmazdı, ayrıca ne Kant olurdu ne de Yüce İsa. Dişi nadiren güler, fakat güldüğünde volkaniktir. Dişi güldüğünde erkek kasırga sığınağına kaçsa iyi eder. O vajinal kahkahaya hiçbir şey dayanamaz, betonarme bile. Dişi, gülmesi geldiğinde, bir sırtlanı, bir çakalı ya da bir yaban kedisini bile bastırabilir. Öylesini saldırgan arılarda duyar insan arada sırada. Kapağın açıldığı ve her şeyin geçerli olduğu anlamına gelir. Kendi yiyeceğini kendi arayacağı anlamına gelir – ve aman dikkat, taşakların kesilmesin! Bela geliyorsa önce O gelecek demektir, hem de kıçının derisini yüzecek dikenli kırbaçlarla. Sadece önüne her çıkan Tom, Dick ve Harry ile yatmakta kalmayıp Kolera, Menenjit ve Cüzzam ile de yatacağı anlamına gelir; kızışmış bir kısrak gibi sunağa yatacak ve Kutsal Ruh da dahil olmak üzere her yeni geleni buyur edecektir. Zavallı erkeğin logaritmik kurnazlığıyla beş bin, on bin, yirmi bin yılda inşa ettiği şeyi bir gecede çökerteceği anlamına gelir. Çökertecektir; üstüne işeyecek ve içtenlikle gülmeye başladığında onu kimse durduramayacaktır. Veronica'nın kahkahasının hayal edilebilecek en "kişisel" sertleşmeyi dahi çökertebileceğini söylerken şaka etmiyordum; *kişisel* sertleşmeyi çökertir, onun yerine adama kişisel olmayan ve akkor halinde bir tüfek harbisini andıran bir sertleşme verir. Veronica ile fazla ileri

gidemeyebilir, fakat sana verebileceği şeyle çok uzaklara gidebilirdin, buna hiç şüphe olmasın. Kulak menziline girdiğin anda bir doz İspanyol sineği yutmuşa dönerdin. Dünyada hiçbir şey inmesini sağlayamazdı bir daha, bir balyozun altına yerleştirmediğin sürece.

Hep böyle gidiyordu işte, ağzımdan çıkan her sözcük yalan olsa da. Kişisel olmayan dünyada kişisel bir gezintiye çıkmıştım – elinde küçük bir kürekle dünyanın öteki yüzüne ulaşmak için tünel kazan bir adam. Ana fikir tüneli kazmak ve nihayet tensel halayının Culebra Vadisine ulaşmaktı, mükemmeliyete. Kazmanın sonu yoktu tabii ki. Umabileceğimin en iyisi dünyanın en dip merkezine ulaşmak ve sonsuza dek orada kalmaktı. Kendimi İksion'un çarkına bağlanmış gibi hissedecektim, ki bir tür kurtuluştur bu ve küçümsenmemesi gerekir. Öte yandan içgüdüsel olarak metafizikçiydim ben: Herhangi bir yerde takılıp kalamazdım, dünyanın en dip merkezinde bile. Metafizik sikişi bulup tadına varmak büyük bir zorunluluktu ve bu yüzden yepyeni bir platoya inmem gerekecekti; kartalların ve akbabaların cirit attıkları, tatlı yoncalar ve yekpare cilalı taşlarla kaplı bir yüksek ovaya.

Bazı akşamlar bir parkta, özellikle yerlerin kağıt parçaları ve yemek artıklarıyla kirlenmiş olduğu bir parkta otururken önümden Tibet'e gidiyormuş gibi görünen biri geçer ve ben de kadını, aniden uçmaya başlayacağını umarak göz ucuyla izlerdim çünkü bunu yapacak, uçmaya başlayacak olsa, ben de uçabileceğimi bilirdim. Bu da kazıp durmanın ve çamurda debelenmenin sonu olurdu. Bazen, muhtemelen alacakaranlık ya da benzer bir arızadan dolayı, köşeyi dönerken gerçekten uçmuş gibi gelirdi bana. Yani yerden birkaç metrelik bir mesafe boyunca ayakları yerden kesilirdi sanki, yükü ağır bir uçak gibi; fakat o istem dışı havalanma, gerçek olsun olmasın, göz ucuyla aynı noktaya bakmama devam etmemi sağlayacak kadar umut verirdi.

"Durma, devam et, pes etmek yok," gibi saçmalıklar haykıran megafonlar vardı içimde. Fakat neden? Ne amaçla? Belli bir saatte kalkmak için çalar saati kuruyordum, *ama neden?* Kalkmamın ne manası vardı? Elimde o küçük kürekle bir forsa gibi çabalıyordum ve ödülünü alacağıma dair hiç umudum yoktu. Durmadan kazsaydım o güne dek bir insanın kazdığı en derin çukuru kazabilirdim. Öte yandan, dünyanın öteki yüzüne ulaşmak

istiyorsam küreği fırlatıp Çin uçağına binmek çok daha kolay olmaz mıydı? Fakat beden zihinden *sonra* gelir. Beden için çok kolay olan şey zihin için her zaman kolay değildir. Ve ikisinin zıt yönlere gitmeye başladığı an özellikle zor ve utanç vericidir.

Kürekle çalışmak büyük saadetti; insanın zihnini bütünüyle özgür kılıyordu, fakat yine de zihnin bedenden ayrılacağına dair en ufak bir tehlike söz konusu olmuyordu. Dişi-hayvan aniden zevkle inlemeye başladıysa, dişi-hayvan aniden isteri nöbetine girdiyse ve çenesi eski ayakkabı bağcıkları gibi oynuyor, göğsü hırıldıyor, kaburgaları gıcırdıyorsa; dişi-hayvan birden çaresizlik içinde yere yığıldıysa, mutluluktan ve hiddetten çözüldüyse, işte o anda, ne bir saniye önce ne bir saniye sonra, vaat edilen plato sisin içinden çıkan bir gemi gibi belirir ve üzerine Amerikan bayrağını dikip Sam Amca ve kutsal olan her şey adına onu sahiplenmekten başka yapacak şey kalmazdı. Bu talihsizlikler o kadar sık gerçekleşmekteydi ki sikiş denen âlemin gerçekliğine inanmamak olanaksızdı, zira ona verilebilecek tek ad buydu, fakat yine de sikişten fazlasıydı ve insan sikişerek ancak yaklaşmaya başlayabiliyordu buraya. Herkes zaman zaman bu bölgeye bayrak dikmiştir, fakat hiç kimse onu sahiplenememiştir. Bir gecede kaybolmuştur – bazen göz açıp kapayıncaya kadar. Tarafsız topraktı ve görünmez ölümlerin çöpüyle doluydu. Ateşkes sağlansaydı orada buluşup el sıkışacak ya da birbirinize tütün ikram edecektiniz. Fakat ateşkesler asla fazla uzun sürmezdi. Devamlılık arz eder gibi duran tek şey, “ara bölge” fikriydi. Burada mermiler uçuşur, cesetler üst üste yığdırdı ve sonra yağmur yağar, geriye de iğrenç kokudan başka bir şey kalmazdı.

Bütün bunlar ağza alınmaz olana dair simgesel konuşmalar. Ağza alınmaz olan, katıksız sikiş ve katıksız amcıktır. Sadece lüks baskılarda sözünü edebilirsiniz, aksi takdirde dünya yıkılır. Dünyayı bir arada tutan şey, acı deneyimlerle öğrendiğim üzere, cinsel ilişkidir. Fakat sikiş, esas *sikiş*, esas amcık nitrogliserinden bile daha tehlikeli ve tamamlanamayan bir element içerir sanki. Esasa dair bir fikir edinmek için Anglikan Kilisesinden onaylı Sears–Roebuck kataloğuna bakmanız gerek. 23. sayfada kamışının ucunda tirbuşon sallayan Priapus resmini bulacaksınız; yanlışlıkla Parthenon’un gölgesinde duruyor; poz için Oregon ve Saskatchewan’ın Kutsal Patenciler derneğinden ödünç alınmış gözenekli suspansuvar dışında çıplak. Şehirlerarası arayıp borsada açığa satıp satmama konusunda fikir

soruyorlar. *Ananızın amma kadar yolunuz var* diyor ve telefonu kapatıyor. Arka planda Rembrandt İsa Efendimizin anatomisini inceliyor, ki hatırlarsınız, Yahudiler tarafından çarmıha gerildikten sonra işkence görmek üzere Habeşistan'a götürülmüştü. Hava açık ve daha sıcak görünüyor, her zamanki gibi, İyonya'dan yükselen hafif sis dışında; ilk rahipler tarafından iğdiş edilen Neptün'ün taşaklarının teri bu ya da belki Pentekostal veba zamanında Manişeistlerdi Neptün'ü iğdiş edenler. Uzunlamasına kesilmiş at eti parçaları kurutulmaya bırakılmış ve ortalık sinekten geçilmiyor, aynı Homeros'un antik çağda betimlediği gibi. Yakın planda otuz altı beygir gücünde bir McCormick harman makinesi duruyor. Harman toplanmış, uzaktaki tarlalarda işçiler yevmiyelerini sayıyorlar. Antik Helenistik Dünya'da cinsel ilişkinin ilk gününün şafağı bu, Zeiss Kardeşler ve sanayinin diğer sabırlı yobazları bizim için renkli olarak yeniden basmışlar, sağ olsunlar. Ne var ki Homeros'nn zamanında orada olanlara öyle görünmüyordu. Çükünün ucunda tirbuşon sallama gibi bir kepazeliğe indirgenmiş Tanrı Priapus'un nasıl göründüğünü kimse bilmiyor. Parthenon'un gölgesinde dururken uzaktaki bir amcığın hayaline dalmıştı kuşkusuz ve tirbuşon ile harman makinesini bilincinden çıkarmış olmalıydı; içine kapanıp sessizleşmiş ve muhtemelen sonunda hayal kurma arzusunu bile yitirmişti. Bence, yanılıyorsam düzeltin, yükselmekte olan sisin içinde dururken birden Angelus çanının çaldığını duydu ve işe bakın ki birden gözlerinin önünde Chocktaw'lavla Navajo'ların cümbüş yapmakta oldukları harikulade yeşillikte bir bataklık arazisi belirdi; boyunları kadife çiçekleriyle bezenmiş beyaz akbabalar vardı havada. Bir de üstünde İsa'nın bedeni, Absolom'un bedeni ve şehvet denen kötülük yazan büyük bir sunta gördü. Kurbağa kanıyla ıslanmış süngeri, Augustine'nin tenine diktiği gözleri, günahlarını örtecek kadar büyük olmayan giysiyi gördü. Bütün bunları Navajo'ların Chocktaw'larla cümbüş yaptığı en eski zamanlarda gördü ve bacaklarının arasından birdenbire yükselen sesi duyunca şaşırdı; ses hayallere dalıp da unuttuğu uzun kamışından geliyordu ve olağanüstü ilhamlı, olağanüstü titrek ve delici, olağanüstü coşkun ve kişnemeli bir sesti. Uzun kamışıyla öyle ilahi bir lütuf ve zarafetle şarkı söylemeye başladı ki beyaz akbabalar gökyüzünden inip yeşil bataklığın her yanına devasa, mor yumurtalar bıraktı. İsa Efendimiz taş yatağından kalktı ve gördüğü bütün işkencelere rağmen bir dağ keçisi gibi dans etti. Mısır'dan zincirleriyle fellahlar geldi, ardından cengaver İgorotlar ve Zanzibar'dan

salyangoz yiyen adamlar.

Antik Helenistik Dünya’da, cinsel ilişkinin ilk gününde durum buydu. O zamandan beri pek çok şey değişti. Kamışınla şarkı söylemek artık edepsizlik sayılıyor; akbabaların mor yumurtalarını her yere sıçmalarına da izin yok. Bütün bunlar skatolojik, eskatoljik ve ekümenik. Yasak. *Verboten.* Bu yüzden Sikiş Ülkesi giderek daralmakta, söylencesel olma yolunda. Dolayısıyla söylence bağlamında konuşmak zorunda kalıyorum. Aşırı yapmacıklı bir nezaketle, kıymetli merhemle ova ova söylüyorum sözlerimi. Zil seslerini, tubaları, beyaz kadife çiçeklerini, zakkumları, ormangüllerini ortadan kaldırıyorum. Dikenler ve kelepçeleri kaldırın! İsa öldü ve halkalara kelepçelendi. Bilekleri gevşek bir biçimde prangaya vurulmuş fellahlar Mısır kumlarında ağarmakta. Akbabalar çürümeye yüz tutmuş bütün et kırıntılarını silip süpürmüşler. Çıt çıkmıyor milyonlarca altın fare görünmeyen peyniri kemirirken. Ay tepede ve Nil, nehir kıyısına verdiği hasara dair derin düşüncelere dalmış. Dünya hafifçe geğiriyor, yıldızlar kıpırdanıp sızlanıyor, nehirler kıyılarını kaydırıyor. Şimdi şöyle... Gülen amcıklar var, konuşan amcıklar var; çılgın, okarina biçimli isterik amcıklar var; sertlik derecesini ölçen etli, sismografik amcıklar var; balinanın çenesi gibi açılıp avını canlı canlı yutan yamyam amcıklar var; istiridye gibi kapanan sert kabuklu, belki içinde birkaç inci bulunan amcıklar var; penis her yaklaştığında dans eden ve esrimeyle ıslanan coşkulu amcıklar var; dikenlerini çıkarıp Noel zamanında küçük bayraklar sallayan kirpi amcıklar var; Mors alfabesi ile konuşan, zihni nokta ve çizgilerle dolduran telgrafik amcıklar var; ideolojiyle dolup taşan, menopozu bile inkar eden politik amcıklar var; köklerinden çekilmedikçe tepki vermeyen bitkisel amcıklar var; Yedinci Gün Adventist cemaati gibi kokan ve bonenle, solucan, istiridye kabuğu, koyun boku ve arada bir kuru ekmek kırıntılarıyla dolu dindar amcıklar var; samur kürküyle kaplı, uzun kış aylarında uykuya yatan memeli amcıklar var; münzeviler ve saralılar için biçilmiş kaftan olan, içleri yat gibi döşenmiş seyir halinde amcıklar var; en ufak bir ışık sızdırmadan içine kayan yıldızlar bırakabileceğin buzul amcıklar var; hiçbir kategoriye ya da tanıma girmeyen muhtelif amcıklar var, ki bunlara ömründe bir kez rastlarsın ve sende iz bırakırlar; ne adları ne öncülleri olan sırf hazdan oluşmuş amcıklar var ve bunlar en iyileridir, fakat nereye gittiler şimdi?

Bir de hepsini temsil eden bir amcık var; o amcığa süper-amcık diyeceğiz çünkü bu ülkeye değil, uzun süre önce uçmaya davet edildiğimiz ülkeye ait o. Orada çiy sürekli parıldar ve uzun sazlar rüzgârla eğilip bükülürler. Zinanın babası işte orada yaşar, Apis Baba; boynuzlarıyla deşe deşe cennete giren, doğru ile yanlışın iğdiş edilmiş tanrılarını tahtlarından indiren kâhin boğa. Tek boynuzluların, şu eski yazılarda karşımıza çıkan ve bilge alınları parlak bir fallus biçiminde uzayan saçma yaratıkların ırkı Apis'ten türedi. Ve tek boynuzludan aşama aşama Oswald Spengler'in sözünü ettiği son-kent insanı çıktı ortaya. Bu zavallı türün ölü kamışından ekspres asansörleri ve gözlem kuleleriyle devasa bir gökdelen yükseldi. Biz cinsel aritmetiğin virgülden sonraki son basamağıyız; dünya samandan sepetinde çürümekte olan bir yumurta gibi dönmekte. Şimdi o uzak yere, Apis'in, zinanın babasının yaşadığı o parlak ülkeye gitmek için alüminyum kanatlara ihtiyaç duyuyoruz. Her şey yağlanmış saatler gibi ilerliyor; yelkovanın her dakikası için zamanın kabuğunu tıklatan milyonlarca sessiz saat var. Yıldırım ölçerden daha hızlı hareket ediyoruz; yıldızların ışığından, bir sihirbazın düşünebileceğinden bile daha hızlı hareket ediyoruz. Her saniye bir zaman evreni. Her zaman evreni hız kozmogonisinde bir gıdım uyku. Hız sonlandığında biz burada olacağız; her zamanki gibi dakik ve mutlu bir biçimde, adı konmamış halde. Dayanmak için kanatlarımızı, saatlerimizi ve raflarımızın üzerindekileri dökmeliyiz. Tüylere bulanıp zafer sarhoşu olarak yükseleceğiz, kandan bir sütun gibi, bizi tekrar aşağı çekecek anılardan arınmış olarak. Buna süper-amcık âlemi diyorum çünkü hız, aritmetik ya da imgelem tanımaz. Penisin kendisinin de belli bir boyu ya da ağırlığı yoktur burada. Sadece kesintisiz bir sikiş hissi, son sürat uzaklaşan bir kaçak, sessiz purosunu tüttüren bir kabus. Küçük Nemo bir haftalık bir sertlikle ve hayırsever bir bayandan miras harikulade bir çift lacivert taşakla dolanmakta burada. Çamlık Kabristanı'nın köşesinden dönünce pazar sabahı oluverir.

Pazar sabahı ve betonarme yatağımda mutluluk içinde derin bir uyku uyuyorum. Köşeyi dönünce kabristan var, ki şu demektir – *cinsel ilişki* dünyası. Süregitmekte olan sikişlerden taşaklarım ağrıyor, fakat her şey penceremin altında, Hymie'nin çiftleşme yuvasının bulunduğu bulvarda gerçekleşiyor. Tek bir kadını düşünüyorum, gerisi zom. Onu düşünüyorum diyorum, fakat aslında bir yıldız gibi ölüyorum. Hasta bir yıldız gibi

uzanmış ışığın sönmesini bekliyorum. Yıllar önce aynı yatakta yatmış ve doğmayı beklemiştim. Hiçbir şey olmamıştı. Sadece annem, Luteryen öfkesiyle, üstüme bir kova su boşaltmıştı. Annem olacak zavallı budala tembelin teki olduğumu düşünüyordu. Kendimi yıldızların akıntısına kaptırdığımı, evrenin en uzak köşesinde paramparça olup karanlık bir yokluğa doğru yol aldığımı bilmiyordu. Beni yatağa perçinleyen şeyin salt tembellik olduğunu zannetti. Üstüme bir kova su boşaltmıştı ve kıvranıp titremiştim biraz, fakat betonarme yatağımda yatmaya devam ettim. Yerimden kımıldamam olanaksızdı. Vega civarında oradan oraya sürüklenen tükenmiş bir meteordum ben.

Şimdi aynı yataktayım ve içimdeki ışık sönmeyi reddediyor. Erkeklerin ve kadınların dünyası kabristanda cümbüş halinde. Cinsel ilişkide bulunuyorlar, Tanrı onları kutsasın ve ben Sikiş Ülkesi'nde yalnızım. Büyük bir makinenin takırtısını duyuyorum sanki, linotip halkalar cinselliğin merdanesinden geçiyor. Hymie ile nemfoman karısı benimle aynı düzeyde yatıyorlar, ama onlar nehrin öte yakasında. Nehrin adı Ölüm ve acı bir tadı var. Pek çok kez girdim o nehre, belime kadar, fakat bir şekilde ne taş kesildim ne de ölümsüzlüğe kavuştum. Dışarıdan bir gezegen kadar ölü görünsem de içten içe yanmaya devam ediyorum. Bu yataktan dans etmek için kalktığım oldu; bir kez değil yüzlerce, binlerce kez. Her seferinde ıssız topraklarda iskelet dansı yaptığım hissine kapılmıştım. Belki acı çekerken özümün çoğunu yitirmiştim; belki insan ırkının ilk metalürjik filizi olacağım yönünde çılgın bir fikre kapılmıştım. Belki hem gorilaltı hem de Tanrıüstü bir canlı olduğum inancıyla doluydum. Bu betonarme yatakta her şeyi hatırlıyorum, her şey saydam kuvarsın içinde. Hayvanlar asla yok burada, aynı anda konuşan binlerce insan var sadece. Ağızlarından çıkan her sözcük için bir yanıtım var, bazen daha sözcük ağızlarından çıkmadan. Bol cinayet var, ama kan yok. Cinayetler hem temiz hem de sessizce işleniyor. Fakat herkes katledilse bile sohbet bitmeyecek. Sohbet hem girift hem de akıcı olacak. Çünkü onu yaratan benim! Bunu bildiğimden hiçbir zaman delirmiyorum. Doğru insanla karşılaştığımda ancak bundan yirmi yıl sonra mümkün olacak konuşmalar yapıyorum; doğru zaman geldiğinde benim yaratacağım doğru insan diyelim. Bütün bu konuşmalar yatağıma bir şilte gibi bağlı boş bir arsada gerçekleşiyor. Bir zamanlar bu ıssız bölgeye bir ad vermiş, Ubiguchi demiştim, fakat bir şekilde beni hiçbir zaman

tatmin etmedi; fazla anlaşılır, fazla anlam doluydu. “Issız Topraklar” olarak kalması daha iyiydi, yine öyle yapmak niyetindeyim. İnsanlar boşluğu hiçlik sanırlar, oysa öyle değildir. Boşluk uyumsuz bir doluluktur, ruhun keşfe çıktığı kalabalık bir hayaletler dünyası. Çocukken boş arsada bir çift ayakkabıyla çıplak bir ruhmuşum gibi durduğumu hatırlıyorum. Bedenim benden çalınmıştı çünkü bedenime özel bir gereksinim duymuyordum. Bedenim olsa da olmasa da var olabiliyordum o zaman. Küçük bir kuş öldürüp ateşin üstünde kızarttıktan sonra yediysem, bunu aç olduğum için değil Timbuktu’yu ve Tierra del Fuego'yu tanımak istediğim için yaptım. Daha sonra tek başıma ikamet edeceğim ve nostaljiyle dolduracağım o parlak ülkeye arzu duyabilmek için o boş arsada durup ölü bir kuş yemek zorundaydım. Çok büyük beklentilerim vardı o ülkeden, fakat acınacak ölçüde aklandım. Tam bir ölüm halinde gidebileceğim kadar gittikten sonra, yasa gereğince, ki yaratılış yasası olmalı, birden alev aldım ve bitip tükenmeden yaşamaya başladım, ışığı asla sönmeyecek bir yıldız gibi. Benim için büyük anlam taşıyan gerçek yamyam seferleri burada başladı; kamp ateşinden alınmış ölü serçelere paydos, bundan böyle sahici, yumuşak, sulu insan eti tüketilecek; taze kanla dolu karaciğeri andıran gizemler, buzda saklanmış şişmiş tümörleri andıran sırlar. Kurbanımın ölmesini beklememeyi, onu benimle konuştuğu sırada kemirmeyi öğrendim. Çoğu zaman bitmemiş bir yemekten kalktığımda bir bacağı ya da kolu eksik eski bir dosttan başka bir şey olmadığını keşfettim onun. Kimi zaman onu orada öylece bıraktım – iğrenç bağırsaklarla dolu bir gövde halinde.

Kente, dünyanın tek kentine aittim ve Broadway’in benzeri başka hiçbir yerde yoktu, bu yüzden vitrinlerdeki jambonları ve diğer lezzetli yiyecekleri seyrederek bir aşağı bir yukarı gezinirdim. Ayakkabılarımın tabanlarından saç tellerimin ucuna kadar şizoydum. Yapılması gerekenler kipinde yaşıyordum özellikle, ki sadece Latincede anlayabiliyordum. *Siyah Kitap’ta* diğerini okumadan önce Hilda ile birlikte oturuyordum, düşlerimin devasa karnabaharıyla. Dengi dengine olmayanların tutulduğu bütün hastalıklardan geçtik, birkaç tane de resmi dayatma vardı aralarında. İçgüdü leşlerinin içinde yaşadık ve sinir uçlarındaki anılarla beslendik. Asla *bir* evren yoktu; milyonlarca, milyarlarca evren vardı ve hepsini üst üste koyunca toplu iğne başı kadar bile yer kaplamıyordu. Zihnin ıssızlığında bitkisel bir uykuydu bu. Tek başına sonsuzluğu içeren geçmişin ta kendisiydi. Düşlerimin fauna

ve florasının ortasında uzaklardan beni aradıklarını duyuyordum. Mesajlar masama sakatlar ve saralılar tarafından bırakılıyordu. Bazen Hans Castorp arardı ve beraberce masum suçlar işlerdik. Ya da, güneşli ve dondurucu günlerden biri ise Chemnitz, Bohemya yapımı Presto marka bisikletimle velodromda bir tur atardım.

En iyisi iskelet dansıydı. Önce lavaboda bütün uzuvlarımı yıkar, iç çamaşırımı değiştirir, tıraş olur, pudra sürer, saçımı tarar ve dans ayakkabılarımı giyerdim. İçte ve dışta olağanüstü hafif hissederek bir süre kalabalığa dalıp çıkar ve uygun insan ritmini bulmaya çalışırdım, tenin ağırlığım ve özünü. Sonra dosdoğru dans pistine gider, uçarı bir et parçasını tuttuğum gibi güz piruetine başlardım. Bir gece kıllı Yunanlının yerine böyle girdim ve onu karşımda buldum. Lacivert-siyah görünüyordu; kireç gibi beyaz, yaşı olmayan kadınlardan. Bir akım yaymakla kalmıyordu, kesintisiz bir çağlayandı aynı zamanda, içsel tatminsizliğin şehveti, Hem oynak hem de iştah açıcı dolgunluktaydı. Lav altında kalmış bir tanrıçanın mermersi bakışma sahipti. Dış yüzeyden dönmenin zamanı geldi, diye geçirdim içimden. Merkeze doğru bir hamle yaptığımda yerin ayağımın altından kaydığını hissettim. Yeryüzü şaşkın ayaklarımın altında hızla kaydı. Dünya kuşağına çıkmayı bir kez daha denedim ve ellerimin meteor çiçekleriyle dolu olduğunu hayretle fark ettim. Alev alev yanan ellerimle ona uzandım, fakat kumu yakalamaya çalışmaktan farksızdı. En sevdiğim kâbuslarımı düşündüm, ne var ki o, beni terletip sayıklatan hiçbir şeye benzemiyordu. Hezeyan içinde zıplamaya ve kişnemeye başladım. Birkaç kurbağa satın alıp onları karakurbağalarıyla çiftleştirdim. Yapılabilecek en kolay şeyi düşündüm, ki ölmekti, fakat hiçbir şey yapmadım. Hiç hareket etmeden öylece durdum, elim ayağını taş kesilmiş vaziyette. Bu o kadar harikulade, o kadar sağaltıcı, o kadar akla yatkındı ki karnımdan gülmeye başladım, kızışmış bir sırtları gibi. Rosetta taşma dönüşürdüm belki! Öylece durup bekledim. İlkbahar geldi, sonbahar geldi, ardından kış geldi. Sigorta poliçemi otomatik olarak yeniledim. Ot yedim, kışın yaprak döken ağaçların köklerini yedim. Günlerce, aralıksız oturup aynı filmi seyrettim. Arada sırada dişlerimi fırçaladım. Bana otomatik bir silahla ateş edilseydi mermiler tuhaf bir takırtı çıkararak duvarlara sekerdi. Bir keresinde karanlık bir sokakta bir soyguncu beni yere devirdi ve bıçağın sapına kadar bedenime saplandığım hissettim. İğne banyosu gibiydi. Bunu söylemek

tuhaf ama bıçak üzerimde delik açmadı. Benim için o kadar yeni bir deneyimdi ki eve gidip muhtelif yerlerime bıçaklar sapladım. Duşa devam. Oturdum, bütün bıçakları çekip çıkardım. Ne kan izi, ne bir delik ne de acı; şaşılacak şeydi. Kendi kolumu ısırmak üzereyken telefon çaldı. Şehirlerarası, Telefonları kimin bağladığını bilmiyordum çünkü kimse telefona çıkmıyordu. Her halükârda iskelet dansı...

Hayat vitrinin önünden akıp gidiyor. Üstüne ışıkların yağdığı bir jambon parçası gibi yatıp baltanın inmesini bekliyorum. Aslında korkacak bir şey yok çünkü her şey özenle, ince ince dilimlenip selofana sarılmış. Aniden kentin bütün ışıkları sönüyor ve uyan sirenleri ötmeye başlıyor. Kenti zehirli bir gaz kaplamış, bombalar patlıyor, havada paramparça bedenler uçuyor. Her yerde elektrik var. Kan, kıymık ve hoparlörler. Havada uçan adamlar gayet neşeli görünüyorlar; aşağıdakiler haykırıp böğürüyor. Gaz ve alevler teni yiyip bitirdikten sonra iskelet dansı başlıyor. Şimdi karanlık olan vitrinden seyrediyorum onları. Roma'nın yağmalanmasından daha güzel çünkü yok edilecek daha çok şey var.

İskeletler neden mest olmuş gibi dans ediyorlar acaba, diye geçiriyorum içimden. Dünyanın sonu mu geldi? Hep bahsedilen ölüm dansı mı bu? Kent yıkılırken milyonlarca iskeletin karın üstünde dans ettiğini görmek müthiş. Bir daha bir şey yetişecek mi acaba? Rahimlerden bebekler çıkacak mı? Yemek ve şarap olacak mı? Havada insanlar var, orası kesin. Yağmalamak için aşağı inecekler. Kolera ve dizanteri olacak. Yukarıda muzaffer bir edayla uçanlar da diğerleri gibi yok olacak. Dünyada kalan son adam olacağıma dair mutlak bir his var içimde. Her şey bittikten sonra vitrinden çıkıp enkazın arasında yürüyeceğim. Bütün dünya bana kalacak.

Şehirlerarası arıyorlar! Bütünüyle yalnız olmadığımı bildirmek için. İmha tamamlanmadı öyleyse? Heves kırıcı, İnsan kendini yok etme yeteneğine sahip değil; insan sadece başkalarını yok edebilir. Tiksiniyorum. Ne büyük talihsizlik! Ne acımasız sanrı! Demek türün başka fertleri hayatta ve pisliği temizleyip tekrar başlayacaklar. Tanrı bir kez daha kanlı canlı dünyaya inip suçu üstlenecek. Müzik yapacaklar, taştan şeyler inşa edecekler, her şeyi küçük kitaplara yazacaklar! Pöf! Bu ne kör azim, bu ne sakar ihtiras!

Yataktayım yine. Antik Yunan Dünyası'nda cinsel ilişkinin şafağı – ve Hymie! Hymie Laubscher hep aynı düzeyde, nehrin karşı yakasında

yukarıdan bulvarı seyrediyor. Çiftleşme şölenine küçük bir ara verilip yatak odasına istiridye börekleri getiriliyor. *Biraz geriye kay,* diyor Hymie. *Evet, öyle, bu işte!* Penceremin dışındaki bataklıkta kurbağalar vıraklıyor. Ölülerle beslenen iri mezarlık kurbağaları. Hepsi bir araya toplanmış çiftleşiyor, hazla vıraklıyorlar.

Şimdi Hymıe'nin nasıl rahme düşüp can bulduğunu anlıyorum. Hymie bir kurbağaydı! Annesi sürünün altındaydı ve henüz embriyo aşamasında olan Hymie onun kesesinde saklanmıştı. Cinsel ilişkinin ilk günleriydi, Queensbury Markizinin sınırlamaları henüz konmamıştı. Sikiş sikişebildiğin kadar – altta kalanın cam çıksın. Yunanlılardan beri böyle süregeldi – çamurda kör bir sikiş, sonra hızlıca üreme, ardından ölüm. İnsanlar farklı düzeylerde sikişiyorlar, ama hep bataklıktaki– ve yavrular da aynı kadere mahkûm. Ev yerle bir olduğunda yatak kalır ayakta: kozmoseksüel sunak.

Yatağı düşlerimle kirletiyordum, Betonarmenin üstünde gergin bir biçimde yatmakta olan ruhum bedeni terk edip küçük bir el arabasıyla gezintiye çıkıyordu. İdeolojik değişiklikler ve gezintiler yaptım; aklın ülkesinde bir aylaktım. Her şey tamamıyla kesindi benim için çünkü kuvarstan yapılmıştı; bütün çıkış kapılarının üstünde büyük harflerle İMHA yazıyordu, Yok olma korkusu beni sağlamlaştırdı; bedenim bir betonarme parçasına dönüştü. Gayet zevkli olanından kalıcı bir sertlikle süslenmişti. Bazı ezoterik tarikatların arzuladığı o hiçlik durumuna ulaşmıştım, Yoktum artık ben. *Kişisel bir sertlik bile değildim.*

Samson Lackawanna takma adını benimseyip soygunculuğa başlamam da bu döneme rastlar. Suç işleme içgüdüme yenik düştüm, O güne dek sadece bir serseri, bir tür Gâvur İblis iken, şimdi kanlı canlı bir hayalet olmuştum. Kendime hoşuma giden bir ad seçtim ve içgüdülerimle hareket etmem yeterli oldu. Örneğin Hong Kong'a girişimi kitap komisyoncusu olarak yaptım, İçi Meksika doları dolu deri bir çanta taşıdım ve daha fazla eğitime ihtiyacı olan bütün Çinlilerin kapısını aşındırdım. Otelde viski soda ister gibi kadın istiyordum. Sabahları Lhasa yolculuğuna hazırlık niyetine Tibetçe çalıştım. Hâlihazırda Yiddiş'i bülbül gibi konuşuyordum, İbraniceyi de öyle. Aynı anda iki ayrı sütuna toplayabiliyordum, Çinlileri kazıklamak o kadar kolaydı ki tiksinti içinde Manila'ya döndüm. Orada Bay Rico'nun

elinden tuttum ve ona gümrük vergisi ödemeden kitap satma sanatını öğrettim. Bütün kâr navlun bedellerinden geldi, fakat sürdüğü müddetçe bana rahat bir hayat sağlamaya yetti.

Soluğun kendisi soluk almak kadar oyuncaklı bir hal almıştı. Şeyler sadece çift yönlü değil, çok yönlüydü. Boşluğu yansıtan aynalı bir kafese dönüşmüştüm. Fakat boşluk bir zamanlar yuvada olduğumu ortaya koymuştu ve yaratı denen şey delikleri doldurmaktan başka bir şey değildi. El arabası beni bir yerden ötekine güzelce taşıdı ve büyük boşluğun bütün yan ceplerinden imha fikrini yok edecek bir ton şiir döküldü. Uçsuz bucaksız manzaralar açıldı önümde. Manzaranın içinde yaşamaya başladım, devasa bir teleskobun merceğindeki mikroskobik leke misali. Dinlenecek bir gece yoktu. Ölü gezegenlerin çorak yüzeylerinde kesintisiz yıldız ışığı vardı. Arada sırada kendimi içinde, parlak ışık kürelerinin arasında yürürken gördüğüm mermer kadar siyah bir göl oluşuyordu. Yıldızlar o denli alçak, yaydıkları ışık o denli göz kamaştırıcıydı ki insanda evrenin henüz doğma evresinde olduğu izlenimi uyanıyordu. Bu izlenimi daha da güçlü kılan yapayalnız olmamdı; hayvan, ağaç ya da başka canlıların ötesinde bir çim yaprağı bile yoktu, Ölü bir kök bile. Bir gölge ihtimali bile barındırmayan o mor ve parlak ışıkta eylemin kendisi yoktu. Saf bilincin parıltısı gibiydi, düşünce Tanrı'ya dönüşüyordu. Ve Tanrı, bildiğim kadarıyla ilk kez, sinekkaydı tıraşlıydı. Ben de sinekkaydı tıraş olmuştum, kusursuzca, özenle. Mermer siyahı göllerde kendi yansımamı gördüm, yıldızlarla bezenmişti. Yıldızlar, yıldızlar... Gözlerin arasına inen bir yumruk gibi ve bütün hatıralar hızla tükenmiş. Samson'dum ben ve Lackawanna'ydım; bütün bir farkındalığın esrimesi içindeymiş gibi ölüyordum.

Şimdi de buradayım, küçük kanomla nehirde yol alıyorum. Yapmamı istediğiniz her şeyi yaparım – ücretsiz. Burası Sikiş Ülkesi ve burada hayvan yok, ağaç yok, yıldız yok, sorun yok. Buranın hâkimi spermazoid. Hiçbir şey önceden belirlenmez, gelecek mutlak bir biçimde belirsiz, geçmiş ise yok. Doğan her milyon insanın 999.999'u ölmeye ve bir daha asla doğmamaya mahkûm. Fakat yuvaya koşanın ölümsüzlüğü garanti. Hayat, ruh dediğimiz çekirdeğin içine sıkıştırılmış. Her şeyin ruhu var; minerallerin, bitkilerin, göllerin, dağların, taşların. Her şey duyarlı, bilincin en alt düzeyinde bulunanlar bile.

Bu olgu kavrandıktan sonra umutsuzluk diye bir şey kalmaz. Merdivenin en üst basamağında, Tanrı katında, mutluluk koşulları ne ise, en alt basamakta, spermatozoanın katında da aynı. Tanrı tam bilince ulaşmış bütün spermatozoanın toplamı. En alt basamakla en üst basamak arasında herhangi bir durak, arada bir istasyon yok. Nehirler dağlarda bir yerde başlıyor ve denize akıyor, Tanrı'ya giden bu nehirde kano, zırhlı bir gemi kadar kullanışlı, Yolculuk daha başından itibaren yuvaya doğru.

Nehir aşağı yol alıyorum… Bağırsak solucanı kadar ağır, fakat her kavisi alabilecek denli minik, Dilbalığı gibi kaygan üstelik, Adın ne? diye bağırıyor biri bana. Adım mı? *Canım Tanrı deyin bana – embriyo Tanrı*. Yol almaya devam ediyorum. Biri bana şapka satın almak istiyor, 'Kaç beden giyiyorsun, şapşal!' diye bağırıyor. *Kaç beden mi? Canım* X *beden tabii ki!* (Ve neden hep bağırıyorlar bana? Sağır olmam mı gerekiyor yoksa?) Şapka bir sonraki şelalede kayboluyor. *Yazık* – şapka için söylüyorum. Tanrının şapkaya ihtiyacı var mı? Tanrının sadece Tanrı olmaya ihtiyacı var, giderek daha çok Tanrı olmaya. Bütün bu yolculuk, bütün bu tehlikeler, geçen zaman, manzara ve manzaraya karşı insan, insan denen şeyden trilyonlarca ve trilyonlarcası, hardal tohumu misali. Embriyo halinde bile yok belleği Tanrı'nın. Fondaki bilinç sonsuz incelikte bir sinir düğümünden oluşmuş, yün kadar yumuşak bir kıl tabakası, Himalayalar'ın ortasında tek başına duran dağ keçisi zirveye nasıl çıktığını sorgulamıyor. Dekorun ortasında sessizce otluyor, zamanı geldiğinde aşağı inecek tekrar. Burnu yerde, dağın zirvesinin sunduğu seyrek otları sökmekle meşgul. Bu tuhaf, oğlağımsı embriyo halinde teke Tanrı dağ zirvelerinin gamsız mutluluğuyla gezinmekte. Yüksek rakım onu günü geldiğinde insan ruhuna bütünüyle yabancılaştıracak ve akla hayale sığmaz bir boşlukta sonsuza dek bir başına yaşayan kimsesiz, kaya gibi bir baba figürü kılacak ayrılığın filizlerini besliyor. Fakat Önce dengi dengine olmayanların tutulduğu hastalıklara gelelim, onlara dair konuşmalıyız şimdi…

Devası olmayan bir ıstırap durumu vardır – çünkü kaynağı karanlıkta kaybolup gitmiştir, Bloomingdaîe's, örneğin, buna neden olabilir. Bütün büyük mağazalar hastalığın ve boşluğun simgesidir, fakat Bloomingdale's benim özel hastalığımdır; devası bulunmayan illetim, Bioommgdale's'in karmaşasında bir düzen var, fakat bana kalırsa bu düzen tamamen delice; bir topluiğne başını mikroskobun altına koyacak olsam bulacağım düzen.

Tesadüfen gerçekleşmiş bir dizi tesadüfi tesadüfün yarattığı bir düzen. Bu düzenin, her şeyden önce, bir kokusu var – yüreğime korku salan da Bloomingdale's'in kokusu işte. Blomingdale's'de bütünüyle dağılır, çaresiz bir bağırsak, kemik ve kıkırdak yığını olarak yerlere salya akıtırım. Çürüme değil de uyuşmazlığın kolcusudur bu. İnsan denen sefil simyacı, milyonlarca biçim ve şekilde, birbirleriyle hiçbir ortak yanı olmayan eşya ve maddeyi birleştirmiş. Çünkü zihninde onu sürekli kemiren doyumsuz bir tümör var insanın. Daha büyük, herkesin sığabileceği bir gemi inşa etmek adına onu güzelce nehrin aşağısına götüren küçük kanoyu terk etmiş. Kendini yaptığı işe o denli kaptırmış ki küçük kanoyu neden terk ettiğini bütünüyle unutmuş. Gemi ıvır zıvırla öylesine tıka basa dolu ki bir metronun üstünde bulunan ve linolyum kokusunun baskın olduğu sabit bir binaya dönüşmüş. Bloomingdale's koleksiyonunun çatlaklarında gizli bütün anlamı bir araya toplayıp bir topluiğnenin başına yerleştirirseniz büyük takımyıldızların en ufak bir çarpışma tehlikesi olmadan hareket ettiği bir evren elde edersiniz. Benim dengi dengine olmayanların tutulduğu hastalık dediğim şeyi nüksettiren de bu mikroskobik kaos zaten. Sokaklarda rastgele at bıçaklamaya ya da posta kutusu arayışıyla birkaç etek kaldırmaya veya bir ağza, bir göze, bir vajinaya pul yapıştırmaya başlıyorum. Ya da birdenbire bir sinek gibi yüksek bir binaya tırmanmaya karar veriyor ve çatıya ulaştığımda sahici kanatlarla Weehawken, Hobokerı, Hackensack, Canarsie, Bergen Kumsalı gibi yerlerin üstünden uçuyorum. Gerçek bir şizoya dönüştükten sonra uçmak dünyanın en kolay şeyi, bütün numara eterik bedeninle uçmakta; kemik, bağırsak, kan ve kıkırdak torbasını Bloomingdale's'de bırakıp sadece sabit varlığınla uçmak, ki bir an için durup düşünürsen, her zaman kanatları vardır. Bu şekilde, güpegündüz uçmak, herkesin bayıldığı gece uçuşlarından üstündür. Frene basarcasına ani ve kararlı bir biçimde bir andan ötekine gidip gelebilirsin; öteki benliğini bulmakta herhangi bir zorluk çekmezsin çünkü kendini salıverdiğin anda öteki benliğin olursun zaten ve bu da bütün benliğin demektir. Ancak, Bloomingdale's deneyiminin kanıtladığı üzere, hakkında fazlasıyla palavra üretilen bu bütün benlik, kolaylıkla çözülür. Linolyum kokusu, tuhaf bir nedenden ötürü her zaman çözülüp yere yığılmama neden olur. Doğal olmayan kokular, benim rızam olmaksızın, olumsuz bir dürtüyle içimde bir araya gelip bir bütün oluşturacak biçimde yapışmıştır sanki.

Atalarının aldatmacalarıyla sana miras kalan sabah armağanları ancak üçüncü öğünden sonra azalmaya başlar ve benliğin gerçek, mutlu kayası ruhun bataklığında ayağa dikilir. Gecenin çöküşüyle birlikte topluiğne başındaki evren genişlemeye koyulur. Organik olarak genişlemektedir, sonsuz küçüklükte nükleer bir parçacıktan oluşan mineraller ya da takımyıldızlar gibi. Dükkândaki peyniri kemiren bir fare misali çevredeki kaosu yemeye başlar. Bütün kaos bir topluiğne başında toplanabilir, başlangıçta mikroskobik boyutlarda olan benlik uzayda herhangi bir noktadan büyür ve bir evrene dönüşür. Hakkında kitaplar yazılan benlik değil, binlerce yıl boyunca insanlara ad ve tarihle birlikte yüklenen benliktir bu; bir solucan gibi başlayıp biten benlik, dünya denen peynirin içindeki solucanın *kendisi.* Küçücük bir esintinin devasa bir ormanı hareketlendirebilmesi gibi, kayayı andıran benlik ölçülmesi mümkün olmayan bir dürtüyle büyümeye başlayabilir. Hiçbir şeyin bastıramayacağı türde bir büyümedir bu. Sanki şiddetli bir ayaz kol gezmektedir ve bütün dünya pencere camından ibarettir. Ne emek, ne ses, ne çaba, ne mola; benliğin büyümesi acımasızca ve süreklilikle devam eder. Mönüde sadece iki kalem var; benlik ve bensizlik. Ve bunun üstünde çalışmak için sonsuzluk. Zaman ve mekânla hiçbir bağlantısı bulunmayan bu sonsuzlukta buzların eriyişini andıran fasılalar bulunur. Benliğin yapısı çözülür, fakat benlik, iklim gibi, kalır. Geceleyin benliğin amorf maddesi kaçışa son derece yatkın biçimlere bürünür; lombarlardan içeri yanlışlıklar sızmaya başlar ve gezginin kapısı açılır. Bedenin giydiği bu kapı dünyaya açıldığı takdirde yok oluşa çıkar. Bütün öykülerde sihirbazın çıktığı kapıdır bu; kimse onun aynı benlik kapısından geçip evine dönmesini beklemez. İçe doğru açıldığı takdirde tavan kapılarını andıran sonsuz kapı vardır; görünürde ufuk yoktur, havayolları yoktur, nehirler yoktur, haritalar yoktur, biletler yoktur. Her yatak bir gecelik bir duraktır, beş dakikalığına ya da bin yıllığına. Kapıların kulpları bulunmaz ve asla yıpranmazlar. En önemlisi de görünürde bir son yoktur. Bütün bu tek gecelik duraklar, sözün gelişi, bir efsanenin kısır keşifleri gibidir. Kişi el yordamıyla nerede olduğunu anlamaya çalışabilir, kerteriz alabilir, gelip geçmekteki olayları izleyebilir, hatta kendini evinde hissedebilir. Fakat kök salması olanaksızdır. Tam kendini "yerleşik" hissetmeye başladığında ayağının altındaki toprak kaymaya başlar ve takımyıldızlar demirledikleri yerlerden ayrılırlar. Bütün bildik evren, ölümsüz benlik de dahil olmak üzere, sessizce, kaygı verici bir

biçimde, ürpertici bir dinginlik ve kayıtsızlıkla, bilinmeyen bir istikamete doğru hareketlenir. Bir anda bütün kapılar açılır sanki; basınç o denli yüksektir ki bir çöküş gerçekleşir ve iskelet parçalarına ayrılır. Dante kendini cehennemde bulduğunda bu türde muazzam bir çöküş yaşamış olmalı; dip değildi dokunduğu, çekirdekti, zamanın kendisiyle hesaplaşılan ölü bir merkez. Komedya burada başlar çünkü burası ilahi addedilir.

Bütün bunları on iki ya da on dört yıl önce bir gece Amarillo Dans Salonu'nun döner kapısından içeri girdiğimde gerçekleşen büyük olaya bağlamak için anlatıyorum. Sikiş Ülkesi olarak düşündüğüm fasıla, uzamdan çok zamana ait olan o ortam, benim için Dante'nin ayrıntılı olarak betimlediği Araf'ın karşılığıdır. Amarillo Dans Salonu'ndan çıkmak üzere elimi döner kapının pirinç tırabzanına koyduğumda o güne dek olduğum ve o günden sonra olacağım her şey çöktü. Gerçekdışı bir yanı yoktu; tam içinde doğduğum an daha güçlü bir akıntıya kapılıp geçti. Bir zamanlar nasıl rahimden çıkarılıp kundaklandıysam şimdi de büyüme sürecinin askıya alındığı zamansız bir vektöre bağlanmıştım. Etkilerin dünyasına geçiverdim. Korkudan eser yoktu, felaket duygusu vardı sadece. Omurgam yuvasında düğümlenmişti. Amansız bir dünyanın kuyruk sokumu kemiğiyle karşı karşıyaydım. Bu dalışta iskelet parçalandı ve ego ezilmiş bir bit kadar çaresiz kaldı.

Bu noktadan başlamıyorsam nedeni bir başlangıcın olmayışı. O parlak ülkeye hemen uçmuyorsam nedeni kanatların iş görmemesi. Saat sıfır ve ay en alçak noktada...

Maxıe Schnadig'in neden aklıma geldiğini bilmiyorum, Dostoyevski yüzünden olmalı. Dostoyevski okumaya başladığım o ilk gece hayatımın en önemli olaylarından biridir, ilk aşkımdan bile daha önemli. Benim için anlam taşıyan, düşünerek ve bilinçli olarak yaptığım ilk iştir ve dünyanın çehresini olduğu gibi değiştirmiştir. O ilk büyük yudumdan sonra başımı kaldırdığım anda saatin gerçekten durup durmadığını bilmiyorum şimdi. Fakat dünya bir an için durdu, bunu biliyorum. İnsan ruhunun derinliklerine ilk kez bakıyordum. Yoksa Dostoyevski bana ruhunu açan ilk insandı mı demeliyim? Belki ondan önce farkında olmasam da biraz tuhaftım, ne var ki Dostoyevski'ye daldığım anda kesinlikle, geriye dönülmez bir biçimde ve

memnuniyetle tuhaflaştım. O sıradan, bir günden diğerine yataktan kalkıp işe koşma dünyası üzerimdeki hükmünü yitirmişti. Bununla birlikte içimde var olan yazma arzusu da tükenmişti – uzun süreliğine. Siperlerde, ateş altında çok uzun zaman kalmış adamlara dönmüştüm. Sıradan insanın ıstırabı, sıradan insanın kıskançlığı, sıradan insanın hırsları – bunlar bir bok ifade etmiyordu artık benim için.

Durumumu zihnimde en iyi Maxie ve kız kardeşi Rita ile olan ilişkimi düşününce canlandırabiliyorum. O zamanlar Maxie ve ben spora ilgi duyuyorduk. Sıklıkla birlikte yüzmeye giderdik, bunu çok iyi hatırlıyorum. Sık sık bütün günü ve geceyi kumsalda geçirirdik. Maxie'nin kız kardeşiyle sadece iki kez karşılaşmıştım; ne zaman adını ansam Maxie telaşlı bir biçimde başka bir şeyden bahsetmeye başlardı. Bu da canımı sıkardı çünkü Maxie'nin arkadaşlığından ölümüne sıkılmıştım, ona sadece bana borç verdiği ve ihtiyacım olan şeyleri temin ettiği için tahammül ediyordum. Ne zaman kumsala gitsek kız kardeşinin beklenmedik bir biçimde yanımıza geleceğini umuyordum. Fakat Maxie onu uzak tutmayı hep başardı. Bir gün soyunma kabininde soyunurken taşaklarını gösterip ne kadar sıkı oldukları hakkında böbürlendi ve ben de birdenbire, “Baksana, Maxie,” dedim, “taşakların çok güzel, endişe etmeyi gerektirecek bir durum yok, fakat Rita nerelerde bunca zamandır, neden bir gün onu da getirip kukusuna bakmama izin vermiyorsun… Evet, *kuku*, ne demek istediğimi anlamışsındır.” Odessalı bir Yahudi olan Maxie kuku sözcüğünü ilk kez duyuyordu. Söylediklerim onu şoke etmiş, yine de bu yeni sözcük ilgisini çekmişti. Sersemlemiş bir vaziyette, “Tanrım, Henry, bana böyle şeyler söyleme!” dedi. “Neden?” diye sordum. “Kız kardeşinin bir amcığı var, değil mi?” Bir şey daha eklemek üzereydim ki korkunç bir gülme krizine girdi. Durumu şimdilik kurtarmıştı. Ancak belli etmese de bu fikri hiç mi hiç sevmemişti. Bütün gün canını sıktı durum, her ne kadar aramızda geçen konuşmaya hiç değinmediyse de. Hayır, o gün çok sessizdi. Düşünebildiği tek intikam şekli beni güvenli bölgenin epey dışına yüzmeye ikna edip iyice yorduktan sonra boğulmaya terk etmekti. Aklından ne geçirdiğini gayet iyi görebildiğim için on insan gücündeydim. Kız kardeşinin de bütün kadınlar gibi bir amcığı var diye boğulmaya hiç niyetim yoktu.

Bu olay Far Rockaway'de yaşandı. Giyinip yemek yedikten sonra birden yalnız kalmak istediğime karar verdim ve caddenin köşesine geldiğimizde

aniden elini sıkıp ona veda ettim. Neredeyse anında dünyada bir başıma olduğum hissine kapıldım, derin keder anlarında her zaman olduğu gibi. Bu yalnızlık dalgası beni kasırga gibi çarptığında dalgın bir ruh hali içinde kürdanla dişlerimi karıştırıyordum. Caddenin köşesinde durdum ve bana bir şeyin çarpıp çarpmadığını anlamak için bütün bedenimi yokladım. Anlaşılır gibi değildi, fakat çok keyifliydi aynı zamanda, duble tonik gibi denebilir. Far Rockaway'de olduğumu söylerken dünyanın sonunda, Xanthos adında bir yerde olduğumu kastediyorum, eğer öyle bir yer varsa ve hiç kuşku yok ki olmayan bir yeri ifade etmek için böyle bir sözcük gerekir. Rita o anda gelmiş olsaydı onu tanımazdım muhtemelen. İnsanlarımın arasında dururken mutlak bir yabancıya dönüşmüştüm. Güneşten yeni yanmış yüzleri, flanel pantolonları ve düzgün çoraplarıyla halkım bana deliymiş gibi görünüyordu. Onlar da yüzmüşlerdi benim gibi çünkü yüzme güzel, sağlıklı bir rahatlama yöntemiydi. Benim gibi güneşe ve yemeğe doymuş, biraz da yorgun düşmüşlerdi. Bu yalnızlık beni çarpmadan önce ben de kendimi biraz yorgun hissediyordum, fakat aniden, orada dünyadan bütünüyle kopuk dururken, canlanıverdim. O kadar elektriklendim ki bir boğa gibi etrafa saldıracağım ya da bir binanın duvarına tırmanacağım veya dans edip çığlık atmaya başlayacağım korkusuyla yerimden kımıldamaya cesaret edemedim. Birden bütün bunların aslında Dostoyevski'nin kardeşi oluşumdan, belki de bütün Amerika'da bu kitapları yazmanın ne demek olduğunu bilen tek adam oluşumdan kaynaklandığını anladım. O kadarla da kalmadı, bir gün yazacağım ve içimde filizlenmekte olan bütün kitapları da hissettim; olgun kozalar gibi patlıyorlardı içimde. Ve o güne dek her şeye ve hiçbir şeye dair zalimce kaleme alınmış uzun mektuplar dışında hiçbir şey yazmadığım için yazmaya başlayacağım ve o ilk sözcüğü, *ilk gerçek sözcüğü* yazacağım günün geleceğini idrak etmek hayli zordu benim İçin. Ama o gün gelmişti işte! Aniden kavradığım gerçek buydu.

Biraz önce Xanthos sözcüğünü kullandım. Xanthos diye bir yer olup olmadığım bilmiyorum, umurumda da değil, fakat dünyada, belki Yunan Adalarında, bildik dünyanın sonuna geldiğin ve bütünüyle yalnız olduğun bir yer olmalı; bundan en ufak bir korku duymaz, aksine sevinirsin çünkü orada, atalarının ebediyen genç kalan, verimli dünyasını hissedebilirsin. Orada, her neresiyse, yumurtadan yeni çıkmış civciv misali öylece durursun. O yer Xanthos'tur ya da benim durumumda olduğu gibi, Far

Rockaway’dir.

Oradaydım işte! Hava karardı, rüzgâr çıktı, sokaklar boşaldı ve sonunda bardaktan boşanırcasına yağmur yağmaya başladı. Tanrım, bu beni bitirdi! Yağmur inmeye başladığında gökyüzüne bakarken damlalar yüzüme çarpınca birden mutluluktan böğürmeye başladım. Deli gibi gülüyordum. Neye güldüğümü de bilmiyordum. Bir şey düşünmüyordum. Kendimi bütünüyle yalnız bulmanın mutluluğuyla çıldırmıştım. O anda bana bir tepsinin üzerinde güzel, sulu bir amcık sunulmuş olsaydı kılım bile kıpırdamazdı. Hiçbir amcığın bana vermeyeceği bir şeye sahiptim. Ve o esnada, iliklerime kadar ıslanmış fakat hâlâ coşkuluyken, olabilecek en ilgisiz şeyi düşündüm – *yol parası!* Tanrım, Maxie piçi bana metelik bırakmadan gitmişti. Tomurcuklanmakta olan güzelim antik dünyamın ortağındaydım ve kot pantolonumda metelik yoktu. Herr Dostoyevski Junior şimdi o dünyada birilerinden beş sent koparabilme umuduyla dost canlısı ve düşmanca yüzlere bakarak dolanmak zorundaydı. Far Rockaway’in bir ucundan ötekine yürüdü, fakat yağmurun altında kimse ona yol parası vermeyi siklemedi. Dilenmenin beraberinde getirdiği o ağır, hayvani uyuşuklukla ortalıkta dolanırken vitrin düzenleyicisi Maxie geldi aklıma, onu ilk kez gördüğümde vitrinde bir mankeni giydiriyordu. Birkaç dakika sonra Dostoyevski’ye sıçradım, sonra dünya aniden durdu ve ardından, geceleyin açan bir gül ağacı misali, kız kardeşi Rita’nın sıcak, kadife tenini düşünmeye koyuldum.

Tuhaf olan şu... Rita’yı, onun özel ve olağanüstü kukusunu düşündükten birkaç dakika sonra New York treninde harikulade bir sertlikle kestiriyordum. Daha da tuhaf olan, trenden inip istasyondan birkaç blok öteye yürüdükten sonra köşede Rita’ya rastlamam oldu. Ve zihnimden geçenleri telepati yoluyla okumuş olmalıydı çünkü o da hayli arzulu görünüyordu. Bir süre sonra bir Çin lokantasına gittik ve küçük bir locada yan yana oturduk. Kızışmış bir çift tavşandan farkımız yoktu. Dans pistinde hiç hareket etmedik neredeyse. Birbirimize yapıştık ve bizi itip kakmalarına rağmen çözülmedik. Onu evime götürebilirdim, yalnız yaşıyordum o sıralar, fakat hayır, onu kendi evine götürmek istiyordum. Onu antrede duvara yaslayıp Maxie’nin burnunun dibinde becermek – öyle de yaptım. İşin ortasında bir kez vitrindeki mankeni ve kuku sözcüğünü sarf ettiğimde Masie’nin nasıl güldüğünü düşündüm yine. Bir ara az kalsın ben de yüksek

sesle gülecektim ki gelmekte olduğunu hissettim, arada sırada Yahudi amcıklarda rastladığın türde uzun orgazmlardan biri. Ellerim kıçının altında, parmaklarımın uçları amcığının içindeydi, astarında da denebilir. Titremeye başladığında onu kavrayıp kamışımın ucunda usulca kaldırıp indirmeye başladım. Bir an aklını bütünüyle yitireceğinden endişe ettim. Onu yere bırakıncaya kadar havada dört–beş kez orgazm olmuştu sanırım. Bir damlasını bile dökmeden çıkardım ve onu antreye yatırdım. Şapkası bir köşeye yuvarlanmış, çantasından bozukluklar fırlamıştı. Bunu özellikle belirtiyorum çünkü onu iyice köklemeden önce yol parası için o bozuklukları cebe indirmeyi not etmiştim zihnime. Neyse, Maxie'ye soyunma kabininde kız kardeşinin kukusuna bakmak istediğimi söylememin üstünden henüz birkaç saat geçmişti ve kız şimdi kukusuna bana yaslamıştı; ıpıslaktı ve art arda püskürüyordu. Daha önce düzülmüş olsa bile gerektiği gibi düzülmediği kesindi. Bana gelince, antrenin döşemesinde, Maxie'nin burnunun dibinde, kız kardeşi Rita'nın özel, kutsal ve olağanüstü kuskusunu pompalarken hiçbir zaman olmadığım kadar soğukkanlı ve bilimsel bir yaklaşım içindeydim. Sonsuza dek içinde tutabilirdim – kendimi bu kadar kopuk hissettiğim halde her titreyişinin, her kasılışının farkında olmam şaşırtıcıydı. Yağmurun altında yürüyüp yol parası dilenmemin bedelini birinin ödemesi gerekiyordu. İçimde filizlenmekte olan yazılmamış kitapların yarattığı coşkunun bedelini birinin ödemesi gerekiyordu. Zihnimi haftalarca, hatta aylarca meşgul eden o özel ve gizli amcığın otantikliğini doğrulaması gerekiyordu. Bu konuda benden daha nitelikli biri olmadığına göre? Onun orgazmlarının arasında o kadar yoğun düşünüyordum ki kamışım birkaç santim büyümüş olmalıydı. Onu arkadan delerek bitirmeye karar verdim. Önce ayak diredi, fakat aletin içinden çıkmakta olduğunu hissedince deliye döndü. "Evet, evet, yap, yap!" diye geveledi, bu da beni gerçekten heyecanlandırdı ve sokmamla boşaldığımı hissetmem bir oldu; belkemiğimin ucundan gelen uzun ve ıstıraplı püskürmeler. Öyle bir kökledim ki bir şeylerin koptuğu hissine kapıldım. Tükenmiş halde, köpekler gibi soluyarak öylece yığılıp kaldık. Bir yandan el yordamıyla bozukluk arayacak kadar aklım başımdaydı üstelik. Gerekli olduğundan değil çünkü bana birkaç dolar borç vermişti zaten – Far Rockaway'deyken yol parası bulamamış olmamın acısını çıkarmak için. O kadarla da kalmadı. Bir süre sonra arandığını hissettim, Önce elleriyle, sonra ağzıyla. Sertliğimi bütünüyle yitirmemiştim henüz.

Ağzına aldı ve diliyle okşamaya başladı. Yıldızları gördüm. Ne olduğunu anlayamadan ayakları boynumun iki yanında, dilim yarığının içindeydi. Sonra tekrar üstüne çıkıp köklemek zorunda kaldım. Yılan gibi kıvranmaya başladı, Tanrı şahidim olsun. Ardından boşalmaya koyuldu yine; iniltiler ve gevelemeler eşliğinde sancılı orgazmlar. Nihayet çıkarıp ona kesmesini söylemek zorunda kaldım. Ne kuku! Alt tarafı bir göz atmak istemiştim!

Maxie, Odessa'ya dair konuşmalarıyla çocukluğumda yitirdiğim bir şeyleri tekrar canlandırıyordu. Odessa hakkında zihnimde hiçbir zaman net bir resim bulunmamasına rağmen, havası, benim için çok değerli olan ve çocukluğumda doyamadan koparıldığını Brooklyn'deki eski, küçük mahallemizi andırıyordu. Ne zaman perspektiften yoksun bir İtalyan tablosu görsem o duyguya kapılırım; bir cenaze alayının resmiyse örneğin, tam da çocukluğumda bildiğim o yoğun dolaysızlık deneyimi gibidir. Açık bir sokağın resmiyse, pencerelerde oturan kadınlar sokağın içindedir, yukarısında ya da uzağında değil. Olup biten her şey herkes tarafından bilinir, aynı ilkel toplumlarda olduğu gibi. Havada cinayet vardır, risk egemendir.

İtalyan primitiflerinde perspektif nasıl eksikse, çocukluğumda koparıldığını o eski, küçük mahallede de her şeyin gerçekleştiği ve bir katmandan diğerine adeta geçişimle iletildiği paralel düşey düzlemler vardı. Sınırlar keskin ve net biçimde belirlenmişti, fakat aşılmaz değillerdi. O zamanlar, bir çocuk olarak, kuzey ile güney yakalarının sınırına yakın yaşıyordum. Sınırı kuzeye doğru biraz aşmıştım aslında, benim için gerçek kuzey-güney sınırını oluşturan Kuzey İkinci Cadde adındaki geniş caddeden birkaç adımlık mesafedeydim. Asıl sınır Broadway Feribot İskelesine çıkan Grand Caddesi'ydi, fakat bu cadde, Yahudilerin istilasına uğramaya başlamış olmasının dışında benim için pek bir şey ifade etmezdi. Hayır, gizemli olan Kuzey İkinci Cadde'ydi, iki dünya arasındaki sınır. Biri gerçek, öteki hayali iki sınırın arasında yaşadım – hayatım boyunca yaşadığım gibi. Grand Caddesi ile Kuzey İkinci Cadde arasında Filtmore Place adında, bir blok uzunluğunda küçük bir sokak yer alırdı. Bu sokak, yaşamakta olduğumuz, dedeme ait evin tam karşısındaydı. Hayatımda gördüğüm en büyüleyici sokaktı. İdeal bir sokak – çocuklar, âşıklar, manyaklar, ayyaşlar, dolandırıcılar, zamparalar, caniler, astronomlar, müzisyenler, şairler, terziler, kunduracılar ve siyasetçiler için. Gerçekten de insan ırkının bu türden

temsilcilerini barındıran bir sokaktı; her biri kendi içinde bir dünyaydı ve uyumlu ya da uyumsuz burada *birlikte* yaşar ve sokak çözülmediği sürece çözülmeyecek kadar sıkı dokunmuş bir insan sporu oluştururlardı.

Öyle görünüyordu, en azından. Williamsburg Köprüsü'nün açılmasıyla Delancey Caddesi'nden Yahudiler akın etmeye başlayıncaya değin. Bu, küçük dünyamızın ve adı gibi şerefli, saygın, aydınlık, sürprizlerle dolu olan Fillmore Sokağı'nın çözülmesine neden oldu. Dediğim gibi, Yahudiler geldiler ve hayatlarımızın kumaşını güveler misali kemirmeye başladılar, geriye hiçbir şey kalmayıncaya değin. Bir süre sonra sokak kötü kokmaya başladı. Sokağın gerçek sakinleri buradan taşındı, evlerin boyası dökülmeye başladı. Sokağın görünen bütün dişleri dökülmüş, dudakları ve damağı çürümeye yüz tutmuş çirkin bir ağza dönüşmesi uzun sürmedi. Ortalık çöpten geçilmiyordu, yangın merdivenleri pıhtılaşmış kan ve hamamböcekleriyle doluydu. Bir süre sonra dükkânların vitrinlerinde Kaşer levhaları belirdi. Her yerde tavuk, lakerda, turşu ve devasa ekmek somunları satılıyordu. Bütün geçitlerde, binaların ön basamaklarında, küçük avlularda ve vitrin önlerinde bebek arabaları vardı. Bu değişimle birlikte İngilizce de kayboldu ve Tanrı ile çürük sebze kelimesinin aynı tınıyla anlama sahip olduğu tükürüldü, boğuk, tıslamalı Yidiş dilinden başka dil duyulmaz oldu.

İstilanın ardından ilk taşınan ailelerdendik biz. Yılda iki-üç kez eski mahalleye giderdim, bir doğum günü ya da Noel veya Şükran Günü için. Her gittiğimde sevdiğim ve değer verdiğim bir şeylerin yitmiş olduğunu gözlemliyordum. Kâbustan farksızdı. Giderek daha kötü bir hal aldı. Akrabalarınım yaşamaya devam ettikleri ev yıkılmaya yüz tutmuş eski bir kaleyi andırıyordu; kalenin bir kanadında mahsur kalmış, yalnız bir ada yaşamı sürdürüyorlardı. Onlar da giderek daha ezik ve aşağılanmış görünüyorlardı. Yahudi komşuları arasında bile ayrım yapmaya başlamışlardı; bazılarını oldukça insani, düzgün, temiz, yardımsever, hayırsever falan buluyorlardı. Benim için yürek parçalayıcıydı durum. Bir makineli tüfek alıp bütün mahalleyi tarayabilirdim, Yahudi ve Hıristiyan, topluca.

Bu istilanın ortasında yetkililer Kuzey İkinci Cadde'nin adını Metropolitan Bulvarı olarak değiştirmeye karar verdiler. Hıristiyan mezarlıklarına çıkan

bir yol olan bu cadde, iki getto arasında köprü oluşturan, trafiği yoğun bir yere dönüştü. New York tarafında nehir kıyısı dikilmekte olan gökdelenler yüzünden hızla değişmekteydi. Bizim taraf, Brooklyn, yeni dükkânlardan geçilmiyordu. Yeni yapılan köprüler beraberinde pazar yerlerini, umumi tuvaletleri, bilardo salonlarını, dondurmacı dükkânlarını, restoranları, giyim mağazalarını, rehinci dükkânlarını falan getirdi. Uzun lafın kısası, her şey, sözcüğün çirkin anlamıyla *metropolitan*'laşıyordu.

Eski mahallede yaşadığımız sürece hiçbir zaman caddeye Metropolitan Bulvarı demedik; bizim için her zaman Kuzey İkinci Cadde'ydi burası, adının resmen değişmiş olmasına rağmen. Sanırım sekiz ya da on yıl sonra, bir kış günü caddenin köşesinde nehre bakarken Metropolitan Hayat Sigortası Kulesi'ni ilk kez fark edecek ve Kuzey İkinci Cadde'nin artık var olmadığını keşfedecektim. Kendi dünyamın hayali sınırları değişmişti. Artık mezarlığın, nehrin, New York kentinin ya da New York eyaletinin, hatta bütün Amerika Birleşik Devletleri'nin ötesine uzanıyordu bakışım. Kaliforniya, Point Loma'dan engin Pasifik Okyanusu'na bakmış ve yüzümü başka bir yöne çevirip sonsuza dek ekşitmeme neden olacak bir şey görmüştüm. Bir gece ordudan yeni terhis olmuş olan eski dostum Stanley ile eski mahalleye gidip hüzün ve hasretle yürüdüğümüzü hatırlıyorum sokaklarda. Bir Avrupalı nasıl bir duygu olduğunu pek bilmez bunun, Avrupa'da bir kent yenilendiğinde eskinin izlerini taşımaya devam eder. Fakat Amerika'da, bazı izler kalmakla birlikte, o izler yeni olan tarafından bozulur, bilinçten silinir, yok sayılır. Yeni olan, hayatın kumaşını her gün biraz daha kemirip sonunda koca bir delikten başka bir şey bırakmayan güveden farksızdır. Stanley ile bu dehşet verici delikte yürüdük. Savaş bile ardında böyle bir yıkım ve viranelik bırakmaz. Bir kent savaşta yerle bir olabilir, nüfusu silinebilir, fakat tekrar inşa edildiğinde eskiyi andırır. Ölüm dölleyicidir, hem toprak hem de ruh için. Amerika'da yıkım bütünüyle yok edicidir. Yeniden doğum yoktur; bir kanser tümörü vardır sadece, her biri öncekinden daha çirkin katmanlardan oluşan, zehirli bir doku.

Bu devasa delikte yürüyorduk, dediğim gibi ve berrak, soğuk, parıltılı bir kış gecesiydi. Güney sınırına vardığımızda bütün kalıntıları ve bir zamanlar kendimizden bir parça içeren yerleri selamladık. Kuzey İkinci Cadde'ye vardığımızda, Kuzey İkinci Cadde ile Fillmore Place arasında –sadece birkaç metre uzunluğunda olmasına rağmen yerkürenin en zengin ve dolu

bölgelerinden biridir– Bayan O’Melio’nun gecekondusunun önünde durdum ve başımı kaldırıp gerçek bir benlik sahibi olmanın ne demek olduğunu öğrendiğim binaya baktım. Sınırın ötesinde bulunan, benim için olağanüstü gizemli ve dehşet verecek kadar görkemli olan dünya da dahil olmak üzere her şey çekip küçülmüştü sanki, Orada trans halinde dururken aniden tekrar tekrar gördüğüm, arada sırada görmeye devam ettiğim ve ömrümün sonuna kadar görmeyi umduğum bir düşü hatırladım. Sınırı aşmakla ilgili bir düştü. Asıl şaşırtıcı olan, bütün düşlerde olduğu gibi, insanın düşte değil de *gerçekte* olduğuna dair o güçlü duyguydu. Sınırın öte yanında beni kimse tanımıyor, yapayalnızım. Konuşulan dil bile değişmiş. Hatta sürekli yabancı muamelesi görüyorum. Elimde sınırsız zaman var ve sokakta aylak aylak dolaşmaktan çok hoşnudum. Sadece *bir* sokak var, o da oturduğum sokağın devamı. Sonunda demiryolu manevra istasyonunun üstünde demir bir köprüye varıyorum. Sınıra çok yakın olmasına rağmen köprüye her seferinde gece karanlığında varıyorum. Oradan demiryolu ağını, yük ve kömür vagonlarım, depolama sundurmalarını seyrediyorum. Yukarıdan hareket halindeki bu tuhaf cisimlerin oluşturduğu kümeyi seyrederken bir dönüşüm gerçekleşiyor, *aynı düşlerde olduğu gibi.* Bu dönüşüm ve değişim esnasında bunun sıklıkla gördüğüm eski düş olduğunu anlıyorum. Uyanacağıma dair müthiş bir korkuya kapılıyorum ve gerçekten de birazdan uyanacağımı biliyorum, büyük, açık bir alanın tam ortasında, içinde benim için büyük önem taşıyan bir şey bulunan bir eve girmek üzereyken. Eve doğru yürürken üstünde bulunduğum açık alanın kenarları belirsizleşmeye, erimeye, kaybolmaya başlıyor. Ve boşluk üstüme halı gibi yuvarlanıp beni, benimle birlikte bir türlü giremediğim evi yutuyor tabii ki.

Bundan, bildiğim bu en haz verici bu düşten *Yaratıcı Evrim* adındaki kitabın kalbine geçiş olanaksız. Sınırın ötesindeki ülkeye dair düşe rastladığım doğallıkla rastladığım Henry Bergson’ın bu kitabında bir kez daha yalnızım; bir yabancı, demir köprünün üstünde durmuş dışsal ve içsel dönüşümü izleyen yaşı belirsiz bir adam. Bu kitap elime tam da geçtiği anda geçmemiş olsaydı çıldırırdım belki. Kitap elime bir başka büyük dünyanın ellerimde ufalandığı bir zamanda geçmişti, içinde yazanların tek kelimesini bile anlamamış, belleğimde sadece *yaratıcı* sözcüğünü tutmuşsam bile bana yeter. Bu sözcük tılsımımdı benim. Onunla bütün dünyaya kafa tutabildim, özellikle arkadaşlarıma.

Arkadaşlığın gerçek anlamını kavrayabilmek için insanın arkadaşlarından kopması gereken zamanlar vardır. Bunu söylemek biraz tuhaf kaçacak ama, bu kitabın keşfi etrafımda bulunan ve benim için artık bir şey ifade etmeyen arkadaşlarımı yaralayabileceğim bir silahın, bir aygıtın keşfinden farksızdı. Bu kitap dostum oldu çünkü bana arkadaşa ihtiyacım olmadığım öğretti. Bana tek başıma durma cesareti verdi, yalnızlığın kıymetini bilmemi sağladı. Kitabı hiçbir zaman anlamadım; anlamanın eşiğinde olduğumu hissettiğim zamanlar oldu, fakat hiçbir zaman anlamadım. Anlamamak daha önemliydi benim için. Elime kitabı alıp arkadaşlarıma yüksek sesle okumak, onları sorgulamak, onlara izah etmek hiç arkadaşım olmadığını, dünyada bir başıma olduğumu idrak etmemi sağladı. Çünkü ne benim ne de arkadaşlarımın sözcükleri anlamamasıyla bir şey açıkça ortaya konmuştu; anlamamanın farklı türleri vardı ve birinin anlamamasıyla diğerinin anlamaması arasındaki fark, anlama farklılığından bile daha sağlam bir zemin oluşturuyordu, O güne dek anladığımı sandığım her şey yitip gitti ve elimde temiz bir yazı tahtasıyla kalakaldım. Öte yandan arkadaşlarım, kendileri için kazdıkları o küçük anlayış siperlerine daha çok gömüldüler. Dünyanın yararlı yurttaşları olma uğruna küçük anlayış yataklarında rahatça öldüler. Acıdım onlara, hem de anında. Birer birer terk ettim onları, hiçbir pişmanlık duymadan.

Bu kitapta benim için bu kadar büyük anlam taşıdığı halde anlaşılmaz olan ne vardı? *Yaratıcı* sözcüğüne geri dönüyorum. Bütün gizemin o sözcüğün anlamını kavramakta yattığından eminim. Kitabı ve ona nasıl yaklaştığımı şimdi düşündüğümde giriş ritüellerinden geçmekte olan bir adam görüyorum. Herhangi bir gizeme girmenin beraberinde getirdiği çözülme ve değişim, deneyimlerin en güzelidir. Beynin bir ömür boyunca sindirmeye, sınıflandırmaya ve sentezlemeye çabaladığı her şeyin parçalarına ayrılıp yeniden düzenlenmesi gerekir. Ruhun hareket günü! Bu bir günlük iş değildir tabii ki; haftalar, hatta aylar alır. Sokakta birkaç haftadır görmediğin bir arkadaşınla karşılaşırsın ve ona bütünüyle yabancılaşmış olduğunu fark edersin. Yeni tüneğinden ona birkaç işaret gönderirsin, durumu kavramazsa onu silersin – *sonsuza dek.* Savaş alanını temizlemekten farksızdır; yaraları iyileşmeyecek ve can çekişmekte olanların işini sopanın hızlı bir darbesiyle bitirirsin. Yoluna devam edersin, yeni savaş alanlarına, yeni zaferlere ya da yenilgilere doğru. Fakat

ilerlersin! Sen ilerlerken dünya da seninle birlikte, dehşet verici bir kesinlikle ilerler. Yeni savaş alanlarını, sabırla bilgilendirdiğin ve yeni simgelerle donattığın insan ırkının yeni örneklerini arayarak. Bazen daha önce başını çevirip bakmayacağın tipleri seçersin. Erişebildiğin herkesi ve her şeyi denersin, yeter ki açığa çıkandan habersiz olsunlar.

Böylece kendimi babamın iş yerinde, tadilat atölyesinde çalışan Yahudilere kitabı yüksek sesle okurken buldum. Paul'un havarilere konuştuğu gibi bu yeni İncil'den bölümler okuyordum onlara. Bu zavallı Yahudi orospu çocuklarının İngilizce bilmemelerinden kaynaklanan güçlüğe rağmen. Özellikle de haham zihniyetine sahip olan makasçı Bunchek'i hedef almıştım. Kitabı açıp rastgele seçtiğim bir bölümü ilkel, bozuk bir İngilizceye çevirerek yüksek sesle okuyor, izah etmeye çalışıyor, örnek ve benzeşim için aşina oldukları şeyleri seçiyordum. Beni o kadar iyi anladılar ki hayrete düştüm; bir üniversite profesöründen, bir edebiyatçıdan ya da eğitimli birinden çok daha iyi. Çıkardıkları anlamın Bergson'ın kitabıyla uzaktan yakından ilgisi yoktu, fakat o tür bir kitabın amacı da bu değil midir? Benim için bir kitabı anlamak kitabın ortadan kaybolması, çiğ çiğ yendikten sonra sindirilip yeni bir ruh yaratılması ve dünyayı yeniden biçimlendirmek üzere bünyeye katılması demektir. Bu kitabı okumak bizim için bir tür ayin niteliği taşıyordu, özellikle *Düzensizlik* üzerine olan bölümü; bu bölüm öyle içime işlemişti ki dünyaya bir kuyrukluyıldız çarpsa ve her şeyi baş aşağı çevirip ters yüz etse bile yeni düzeni göz açıp kapayıncaya kadar benimserdim. Ölümden korkmadığım gibi düzensizlikten de korkmam. Labirent benîm arka bahçem gibidir, ne kadar derinlere girersem yönümü o kadar iyi bulurum.

İşten çıkınca kolumun altında *Yaratıcı Evrim*'le Brooklyn Köprüsü'nden trene biniyor, ardından mezarlığa doğru yürüyerek evin yolunu tutuyorum. Bazen kalabalık caddelerde yürüdükten sonra trene Delancey Caddesi'nden biniyorum, metronun göbeğinden. Trene yer altından binerim, bağırsakların içinde ileri atılan bir solucan misali. Peronda birikmiş kalabalığın içinde yerimi alır almaz oradaki en özgün kişi olduğumu biliyorum. Etrafımda olup biten her şeyi başka bir gezegenden gelmiş bir ziyaretçi gibi izliyorum. Dilim, dünyam, kolumun altında. Büyük bir gizemin bekçisiyim ben; ağzımı açıp konuşacak olsam trafiği aksatırım. Söyleyeceklerim ve her gün ofisten eve gidip gelerek gerçekleştirdiğim bu yolculuk boyunca içimde

tuttuğum şey, saf dinamit. Dinamit lokumumu fırlatmaya hazır değilim henüz. Şimdilik lokumu düşünceli ve dalgın bir biçimde kemirmekle yetiniyorum. Beş yıla daha ihtiyacım var, belki de on yıla, ondan somu bu insanları dünyadan sileceğim. Tren bir kaviste yalpaladığında içimden, *'Hadi! Raydan çık, yok et onları!'* diye geçiriyorum. Tren raydan çıkacak olsa hayatımın tehlikeye gireceğini hiç düşünmüyorum. İçerisi balık istifi, üstüme yaslanan sıcak tenler düşüncelerimi dağıtıyor. Önümde oturan kızın gözlerinin içine bakıyor, dizimi kasıklarına biraz daha gömüyorum. Rahatsız oluyor, koltuğunda kıpırdanıyor, sonunda yanındaki kıza dönüp onu taciz ettiğimden yakınıyor. Yolcular bana nefretle bakıyorlar. Pencereden dışarıyı izleyip hiçbir şey duymamış gibi yapıyorum. İstesem bile kıpırdatamam bacaklarımı. Fakat kız, yavaş yavaş, şiddetli bir itiş ve kıvranmanın ardından, bacaklarını bacaklarımdan kurtarmayı başarıyor. Kendimi onun yanında oturan kızla neredeyse aynı pozisyonda buluyorum, az önce dert yandığı kız bu. Anında ondan olumlu bir temas alıyor ve şaşkınlıkla öteki kıza bu tür şeylerin insanın elinde olmadığını, bunun o adamın değil de bizi koyun gibi buraya tıkan şirketin suçu olduğunu söylediğini duyuyorum. Bir kez daha bacaklarımın arasındaki bacaklarının titrediğini hissediyorum; sıcak, insani bir temas, birinin elini sıkmak gibi. Serbest elimle kitabımı açmayı başarıyorum. İki amacım var bunu yaparken; ne tür bir kitap okuduğumu göstermek ve onunla bacak dilinde iletişim kurmaya dikkat çekmeden devam etmek. Fevkalade iş görüyor, Tren biraz boşaldığında yanına oturup onunla konuşma fırsatı buluyorum – konu elbette ki elimdeki kitap. İri ve saydam gözlere, kösnüllükten kaynaklanan bir içtenliğe sahip bir Yahudi kızı. Trenden indikten sonra koluma giriyor ve evine doğru yürüyoruz. Eski mahallemin sınırları içindeyim neredeyse. Her şey bana aşina, fakat aynı zamanda tiksinti verici bir biçimde yabancı. Yıllardır bu sokaklarda yürümedim ve şimdi gettoda yaşayan bir Yahudi kızıyla yürüyerek geçiyorum buralardan, ağır bir aksanla konuşan harikulade bir Yahudi kızıyla. Yanında yürürken aykırı görünüyorum. İnsanların arkamızdan baktıklarını hissedebiliyorum. Davetsiz misafirim ben, mahalleye güzel ve sulu bir amcık kapmak için gelmiş Gâvur. Kız, öte yandan, beni tavlamış olmaktan gurur duyuyor, benimle arkadaşlarına hava atıyor sanki. Trenden kaldırdım bunu: eğitimli bir Gâvur, rafine bir Gâvur! Böyle düşündüğünü duyabiliyorum neredeyse. Yavaşça yürüyerek ortamı, onu yemekten sonra arayıp aramayacağıma

karar vermeme neden olacak bütün gerçekçi ayrıntıları gözden geçiriyorum. Onu yemeğe davet etmek gibi bir düşüncem yok. Saat kaçta ve nerede buluşacağımız önemli çünkü kapıya ulaşmak üzereyken söylediğine göre seyahatte olan pazarlamacı bir kocası var ve dikkatli olmak zorunda. Bir saat sonra dönüp onunla köşedeki şekerci dükkânında buluşmayı kabul ediyorum. Yanımda bir arkadaşımı getirirsem o da kız arkadaşını getirecek. Hayır, onunla yalnız görüşmeyi yeğlerim. Böyle kararlaştırdık. Elimi sıkıp kirli bir hole giriyor.

Bir yaz gecesi ve her şey ardına kadar açık. Onunla buluşmak üzere trenle geri dönerken bütün geçmiş gözümün önünde bir çiçek dürbünü gibi açılıyor. Bu sefer kitabı evde bıraktım. Şimdi am peşindeyim, kitap falan yok aklımda. Sınırın öte yanındayım bir kez daha, pencerenin önünden kayıp geçen her istasyonla dünyam biraz daha küçülüyor. Gideceğim yere ulaştığımda küçük bir çocuğum neredeyse. Gerçekleşmiş olan dönüşümle dehşete kapılmış bir çocuk. Beni Yahudi bir amcık peşinde buralara gelmeye iten nedir? Diyelim ki onu becerdim, sonra ne olacak? Öyle bir kızla ne konuşabilirim? Aslında istediğim sevgiyken sikiş neye yarayacak? Evet, birden kasırga gibi iniyor üstüme... Una, sevdiğim kız; bir zamanlar bu mahallede yaşayan, iri mavi gözlü, lepiska saçlı Una, Bakmanın bile beni titretmeye yettiği Una; öpmeye, hatta ellini tutmaya bile korktuğum Una. *Una nerede?* Evet, yakıcı soru bu aniden: *Una nerede?* İki saniye İçinde bütün cesaretimi yitiriyorum. Kendimi tamamen yitik ve umutsuz hissediyor, koyu bir kedere kapılıyorum. Nasıl izin verdim gitmesine? Neden? Ne oldu? *Ne zaman* oldu? Gece gündüz sadece onu düşündüm, yıllarca ve sonra, farkına bile varmadan, aklımdan çıkıverdi, cepteki delikten düşüveren bir metelik gibi, İnanılmaz, iğrenç, çılgınca. Oysa bütün yapmam gereken benimle evlenmesini istemekti – o kadar. Bunu yapmış olsaydım anında kabul ederdi. Beni seviyordu, çılgınca seviyordu beni. Şimdi son görüşmemizde bana nasıl baktığını hatırlıyorum. O gece herkesi ardımda bırakıp yeni bir hayata başlamak üzere Kaliforniya’ya gideceğim için ona veda ediyordum. Aslında yeni bir hayata başlamayı falan düşünmüyordum, Niyetim ona evlenme teklif etmekti, fakat salak gibi uydurduğum hikâye dudaklarımdan o denli doğal biçimde dökülmüştü ki kendim de inanmıştım. Bu yüzden ona veda edip yürüdüm. Arkamda öylece durup beni seyrettiği sırada bakışlarının beni delip geçtiğini hissetmiştim.

İçinde hüngür hüngür ağladığını duymuş, fakat robot gibi yürümeye devam etmiştim. Sonunda köşeyi dönmüştüm ve bu da her şeyin sonu olmuştu. Elveda! O kadar. Komadaymışım gibi. Ve aslında *Bana gel,* demek istemiştim. *Bana gel çünkü artık sensiz yaşayamıyorum!*

Kendimi o kadar güçsüz, o kadar sarsak hissediyorum ki L treninin basamaklarım zor iniyorum. Şimdi biliyorum ne olduğunu – sınır çizgisini geçtim! Yanımda bu İncil'i beni yönlendirsin, yeni bir hayata başlatsın diye taşımışım. Bildiğim dünya yok artık; öldü, bitti, temizlendi. Beni ben yapan her şey de beraberinde yok olup gitti. Yeni bir hayat aşısı almakta olan bir cesedim ben. Berrak ve parlağım, yeni keşiflerle kudurmuşum, fakat özüm hâlâ ağır, hâlâ kirli. Ağlamaya başlıyorum – L treninin basamaklarında. Hıçkıra hıçkıra ağlıyorum, çocuk gibi. Şimdi bütün berraklığıyla idrak ediyorum; *dünyada bir başınasın!* Yalnızsın... Yalnız... Yalnız. Acı bir şey yalnız olmak... Acı, acı, acı, acı. Sonu yok, akla hayale sığmıyor ve dünyadaki her insanın yazgısı böyle, ama özellikle benim... özellikle benim. Dönüşüm yine. Her şey yalpalayıp yan yatıyor. Düşteyim tekrar; sınırın öte tarafına dair o sancılı, taşkın, haz verici, çılgın düşte. Boş arsanın ortasında duruyorum, fakat evimi göremiyorum. Evim yok. Düş bir seraptı. O boş arsanın ortasında hiçbir zaman bir ev olmamıştı. O eve bu yüzden giremiyordum. Evim bu dünyada değil, ötekinde de değil. Evsiz, dostsuz, eşsiz bir adamım. Henüz var olmayan bir gerçekliğe ait bir canavarım. Ah, ama var, olacak, bundan eminim. Şimdi hızla yürüyorum, başım öne eğik, kendi kendime söylenerek. Randevu aklımdan öyle bir çıkmış ki kızın yanından geçip geçmediğimi bile fark etmiyorum. Geçtim muhtemelen. Muhtemelen ona baktım ve tanımadım. O da beni tanımadı muhtemelen. Delirmişim, acıdan ve kederden delirmişim. Umutsuzum. Ama yitik değilim. Hayır, ait olduğum bir gerçeklik *var* benim. Uzakta, çok uzakta. Başını Öne eğik vaziyette mahşere kadar yürüyüp onu hiçbir zaman bulamayabilirim. Fakat burada bir yerde, bundan eminim. İnsanlara öldüresiye bakıyorum. Bir bomba atıp bütün mahalleyi havaya uçurabilsem yapardım. Onları havaya uçarken görsem mutlu olurum; parçalanmış, çığlık çığlığa, yok olurken. Bütün dünyayı imha etmek istiyorum. Bu dünyanın bir parçası değilim ben. Baştan sona, çılgınlık, bütün bu oyun. Kurtçuk kaynayan bayat bir peynir parçası. Canı cehenneme! Uçur havaya! Öldür, öldür, öldür, hepsini öldür. Yahudi, Hıristiyan, genç, yaşlı, iyi, kötü...

Hafifliyorum, tüy gibi hafif hissediyorum kendimi. Yürüme hızım istikrara kavuşuyor, daha sakin, daha düzenli. Ne kadar güzel bir gece! Yıldızlar ne kadar parlak, ne kadar dingin, ne kadar uzak ışıldıyor. Benimle alay etmiyor, ama her şeyin beyhudeliğini hatırlatıyorlar. Sen kim oluyorsun da, genç adam, dünyayı havaya uçurmaktan söz ediyorsun? Genç adam, biz, milyonlarca, milyarlarca yıldır burada asılıyız. Her şeyi gördük ve her gece güzel güzel ışıldamaya, yolu aydınlatmaya, kalpleri yatıştırmaya devam ediyoruz. Etrafına bak, genç adam; her şeyin ne kadar dingin ve harikulade olduğunu gör. Görüyor musun, hendekteki çöpler bile harikulade görünüyor bu ışıkta. Eğilip küçük bir lahana yaprağı alıyor, usulca elimde tutuyorum. Bütünüyle yeni görünüyor bana, kendi içinde bütün bir evren. Bir parça koparıp inceliyorum. Parça da bir evren, tarifsiz güzellikte ve gizemli. Çöpe geri atmaya utanıyorum neredeyse. Eğilip usulca çöplerin arasına bırakıyorum. Derin düşüncelere dalıyorum. Dünyadaki herkesi çok seviyorum. Şu anda bir yerlerde beni bir kadının beklediğini ve sakin sakin, ağır ağır ilerlersem onu bulabileceğimi biliyorum. Belki bir köşede duruyor olacak ve beni görür görmez tanıyacak – anında. Buna inanıyorum, Tanrı yardımcım olsun! Her şeyin önceden belirlenmiş olduğuna, hakkın yerini bulacağına inanıyorum. Evim mi? Dünya tabii ki benim evim – bütün dünya! Her yerde evimdeyim, ancak bunu şimdiye kadar bilmiyordum. Ne var ki şimdi biliyorum. Sınır yok artık. Hiçbir zaman sınır yoktu; sınırı ben koymuştum. Sokaklarda yavaşça ve neşe içinde yürüyorum. Sevgili sokaklar. Herkesin yürüdüğü, kimselere belli etmeden acı çektiği sokaklar. Sigaramı yakmak için sokak lambasının direğine yaslandığımda direği cana yakın buluyorum. Demirden bir şey değil – insan aklının yarattığı, belli bir biçim verdiği, insan elinin büküp şekillendirdiği, insan soluğunun üflendiği, insan eli ve ayağıyla yerleştirilmiş bir şey. Ellerimi direğin demir yüzeyine sürtüyorum. Konuşuyor benimle neredeyse. İnsani bir sokak lambası direği bu. *Ait;* lahana yaprağı gibi, yırtık çorap gibi, şilte gibi, mutfak evyesi gibi. Her şey belli bir yerde belli bir biçimde durur, aklımızın Tanrı’nın karşısında durduğu gibi. Dünya, görünür ve hissedilir özüyle, sevgimizin bir haritası. Sevgi Tanrı değil: *hayat.* Sevgi, sevgi, sevgi. Her şeyin tam ortasında yürüyen bu genç adam benim ve o da Gottlieb Leberecht Müller’in ta kendisi.

Gottlieb Leberecht Müller! Kimliğini yitirmiş bir adamın adı bu. Kim olduğunu, nereden geldiğini ya da başına ne geldiğini kimse söyleyemezdi ona. Bu bireyle ilk kez sinemada tanıştım. Savaşta başından bir kaza geçtiği varsayılıyordu. Fakat perdede kendimi tanıyınca, savaşa katılmadığımı bildiğim için, yazarın bu küçük kurguyu beni ifşa etmemek için uydurmuş olduğunu anladım. Gerçek benin hangisi olduğunu sık sık unutuyorum. Düşlerimde çoğu zaman bir unutkanlık dalgasına kapılıyor, bana ait bedeni ve adı arayarak sokaklarda perişan ve umutsuz bir halde dolanıyorum. Düş ile gerçekliğin arasında bazen ipince bir çizgi oluyor. Bazen biri benimle konuşurken ayakkabılarımın içinden çıkıyor, akıntıya kapılmış bir bitki gibi köksüz benliğimin yolculuğuna başlıyorum. Bu haldeyken bayatın sıradan taleplerini yerine getirebiliyorum – bir eş bulmak, baba olmak, ev geçindirmek, arkadaşları ağırlamak, kitap okumak, vergi ödemek, askerlik yapmak gibi. Bu haldeyken, gereklilik hâsıl olsa, ailemin iyiliği, ülkemi korumak ya da başka bir amaç uğruna, soğukkanlılıkla insan öldürebilirim. Bir ada cevap veren ve pasaportuna belirli bir numara yazılı sıradan bir yurttaşım ben. Yazgımdan kesinlikle sorumlu değilim.

Sonra bir gün, hiçbir uyarı olmaksızın, uyanıyorum ve etrafımda olup bitenlerden hiçbir şey anlamıyorum; kendi davranış biçimimi, komşularımın davranış biçimini ya da devletlerin neden barış ya da savaş halinde olduklarını, hangisi geçerliyse. Böyle zamanlarda yeniden doğar ve doğru adla vaftiz edilirim; Gottlieb Leberecht Müller! Doğru adımla yaptığım her şey delilik olarak algılanır, insanlar arkamdan gizlice el kol hareketleri yaparlar, bazen yüzüme karşı yaparlar hatta. Arkadaşlarımdan, ailemden ve sevdiklerimden ayrılmak, kampı terk etmek zorunda kalırım. Bu yüzden, düşteki doğallıkla, kendimi bir kez daha akıntıya kapılmış, genellikle yüzüm batmakta olan güneşe dönük halde, caddede yürürken buluyorum. Şimdi bütün akli melekelerim uyanıyor. Olağanüstü tatlı dilli, kurnaz bir hayvanım – aynı zamanda kutsal bir adam olduğum da söylenebilir. Kendimi savunmayı biliyorum. Çalışmaktan, dolaşık ilişkilerden, merhametten, duygudaşlıktan, yiğitlikten ve diğer tuzaklardan uzak durmayı biliyorum. Bir yerde ya da bir insanın yanında ancak istediğimi elde etmeye yetecek kadar uzun kalıyor, elde ettikten sonra topukluyorum. Hiçbir amacım yok, aylak aylak gezinmek başlı başına bir amaç zaten. Bir kuş kadar özgür, bir akrobat kadar eminim kendimden.

Gökyüzünden bolluk yağıyor; ellerimi açmam yeterli. Nereye gitsem ardımda hoş bir duygu bırakıyorum, sanki bana sunulan armağanları kabul ederek başkalarına büyük bir iyilik yapıyormuşum gibi. Kirli çamaşırlarım bile sevecen eller tarafından yıkanıyor. Zira doğru yaşayan insanı herkes sever! Gottlieb! Ne güzel bir ad! 'Gottlieb!' diye tekrarlıyorum kendi kendime. Gottlieb Leberecht Müller.

Bu durumdayken karşıma hep hırsızlar, dolandırıcılar ve katiller çıkmıştır. Bana karşı nasıl da müşfik, nasıl da iyiydiler! Kardeşlerimmiş gibi. Gerçekten öyle değiller mi? Bugüne dek işlenmiş bütün suçların suçlusu ben değil miyim? Bu yüzden acı çekmedim mi? İnsanlarımla bu denli bütünleşmiş olmamın nedeni işlediğim suçlar değil mi? Ne zaman karşımdaki insanın gözlerinde bir ışık görsem, bu gizli bağın farkına varırım. Gözleri hiç ışıldamayanlar doğrucu tiplerdir. İnsanlığa karşı suç işleyenler onlar, asıl canavar onlar. Parmak izlerimizi talep eden, kanlı canlı karşılarında durmamıza rağmen bize ölmüş olduğumuzu kanıtlayan onlar. Bize rastgele, sahte adlar verip kayıtlara sahte tarihler girerek diri diri gömen onlar bizi. Kendi çapımda, kendi niteliğimde birini buluncaya dek hırsızları, dolandırıcıları, katilleri yeğlerim.

Öyle birini hiçbir zaman bulamadım! Benim kadar cömert, bağışlayıcı, hoşgörülü, tasasız, pervasız ve temiz kalpli birini hiçbir zaman bulamadım. İşlediğim bütün suçlar için kendimi bağışlıyorum. Bunu insanlık adına yapıyorum. İnsan olmanın ne anlama geldiğini biliyorum; zayıflığını ve gücünü biliyorum. Bu bilgi yüzünden hem acı çekiyor hem de mest oluyorum. Elime Tanrı olma fırsatı geçse reddederim. Yıldız olma fırsatı geçse reddederim. Hayatın sunduğu en büyük fırsat insan olmaktır. Bütün evreni kucaklar. Ölüm bilgisini kapsar, ki Tanrı'nın bile keyfini süremediği bir şeydir bu.

Bu kitabın yazıldığı sırada kendimi yeniden vaftiz ettim. Üstünden yıllar geçti ve arada o kadar çok şey yaşandı ki tekrar o âna dönmek, Gottlieb Leberecht Müller'in yolculuğunun izini sürmek hayli güç. Bununla birlikte, şu anda olduğum insanın bir yaradan doğmuş olduğunu söylersem bir ipucu vermiş olurum belki. Bu yara kalbe yürüdü. İnsanın geliştirdiği bütün mantık sistemlerine göre ölmüş olmam gerekirdi. Hatta bir zamanlar tüm tanıdıklarım benden umudu kesip ölü ilan etmişti, hayalet gibi

dolanıyordum aralarında. Benden geçmiş zaman kipinde söz ediyor, bana acıyor, üstüme kürekle toprak atıp daha da derine gömüyorlardı. Yine de her zamanki gibi güldüğümü, kadınlarla seviştiğimi, yemeğin ve içkinin tadını çıkardığımı ve yumuşak yatağıma bir iblis gibi tutunduğumu hatırlıyorum. Bir şey beni öldürmüştü, ama yine de hayattaydım. Fakat ne belleğim vardı ne de adım. Zerre kadar umudum olmadığı gibi, en ufak bir pişmanlık ya da üzüntü duymuyordum. Geçmişim yoktu, muhtemelen geleceğim de olmayacaktı; bana düşen yaranın oluşturduğu boşlukta diri diri gömülmüştüm. *Yaranın kendisiydim ben.*

Zaman zaman bana hiçbir şey anlamadığım Golgota Mucizesi'nden söz eden bir arkadaşım var. Fakat payıma düşen mucizevî yaraya, beni dünyanın gözünde öldüren ve içinden doğup yeniden vaftiz olduğum yaraya dair bir şeyler biliyorum. İçinde yaşadığım ve ölümümle iyileşen mucizevî yaraya dair bir şeyler biliyorum. Çok uzun zaman önce olmuş gibi anlatıyorum, fakat her zaman benimle. Her şey çok uzun zaman önceydi ve gözle görünmez oldu, ebediyen ufkun altına inmiş bir takımyıldız misali.

Beni asıl büyüleyen benim kadar ölü ve gömülü olan birinin tekrar dirilmesi, hem de defalarca. Dahası, her çöküşümde boşluğun daha da derinine indiğim için her dirilişimde mucize biraz daha büyüyor. Hem de hiçbir yara izi taşımıyorum! Yeniden doğan kişi hep aynı insan olarak doğar ve her yeniden doğuşla biraz daha kendine döner. Her seferinde derisini döküyordur o; döktüğü derilerle beraber günahlarından da arınır. Tanrı gerçekten doğru yaşayan insanı sever. Tanrı'nın sevdiği insan milyonlarca derisi olan soğana benzer. İlk katmanı atmak sözcüklerin ötesinde acı verir; bir sonraki katman daha az, bir sonraki daha az; ta ki sonunda acı hazza ve haz her seferinde biraz daha büyüyerek esrimeye dönüşünceye dek. Ondan sonra ne haz kalır ne de acı, sadece ışığa teslim olan karanlık vardır. Ve karanlık çekilince yara gizlendiği yerden çıkar; o yara ki insandır, insanın ışıl ışıl parlayan sevgisidir. Yitmiş olan kimlik geri kazanılır, İnsan bu açık yaradan, çok uzun zamandır içinde taşıdığı bu mezardan dışarı çıkıp yürür.

Belleğim olan mezarda şimdi onu gömülü görüyorum; her şeyden, dünyadan, Tanrı'dan, kendi tenimden ve kanımdan bile çok sevdiğim kadını. Aşkın o kanlı yarasında iltihapla kaplanırken görüyorum onu, bana o kadar yakın ki onu yaranın kendisinden ayırt edemiyorum. Kendini

kurtarmaya, aşkın acısından sıyrılmaya çabaladığını görüyorum. Her çabayla tekrar yaranın içine gömülüyor, batıyor, boğuluyor, kanlar içinde kıvranıyor. Gözlerindeki korkunç bakışı görüyorum, dilsiz ve acınası ıstırabını, o pusuya düşmüş hayvan bakışını. Kurtuluş için bacaklarını açtığını görüyorum, her orgazm bir ıstırap çığlığı. Duvarların çöktüğünü görüyorum. Duvarlar üstümüze yığılıyor ve ev alev alıyor. Sokaktan bize seslendiklerini duyuyorum, fakat yere çivilenmişiz ve sıçanlar bizi kemiriyor. Sevginin mezarı ve dölyatağı gömüyor bizi, gece bağırsaklarımızı dolduruyor; yıldızlar karanlık, dipsiz gölün üzerinde parıldamakta. Sözcük belleğimi yitiriyorum, saplantılı bir biçimde sürekli tekrarladığım adını bile hatırlamıyorum. Dipsiz mağaranın gecesini delerek geçtiğim sırada neye benzediğini, temasını, kokusunu, nasıl sikiştiğini, hepsini unuttum, Onu varlığının en derin çukuruna kadar izledim; ruhunun mezarına, dudaklarından henüz çıkmamış soluğuna, inatla adı hiçbir yerde yazılı olmayan O'nu aradım. Sunağın içine girdim ve hiçbir şey bulamadım. Hiçliğin bu kof kabuğuna kırmızı halkalı yılan misali sarındım. Dünya meseleleri dipten süzülüp kaygan bir balgam tabakası oluştururken altı yüzyıl boyunca hareket etmeden, soluk bile almadan orada yattım, Evrenin kubbesindeki devasa deliğin üstünde dönen takımyıldızları gördüm. Gezegenleri ve beni doğuracak olan kara yıldızı gördüm, Ejder'in darmadan ve karmadan sıyrılışını gördüm, geleceğin döl kesesinde sırasını bekleyen yeni insan ırkını gördüm. Son işareti ve simgeyi çözdüm, *fakat yüzünü okuyamadım.* Sadece karanlıkta parıldayan gözleri görebildim, iri, fosforlu göğüsleri; onun parlak görüntüsünün elektrik artığında peşleri sıra yüzüyordum sanki.

Bilincin kavrama alanının dışına böylece taşmayı nasıl başarmıştı? Hangi korkunç yasaya göre kendini dünyanın çehresine yayıp bütünüyle sergilediği halde gizleyebilmişti? Güneşin yüzünde gizliydi, ay tutulması misali; hem görüntüyü hem de dehşeti yansıtan, sırrı dökülmüş bir ayna gibi. Gözlerinin gerisine ve hamurumsu, saydam tenine bakınca bütün biçimlerin, bütün ilişkilerin, bütün yok oluşların beyin yapısını gördüm. Beynin içindeki beyni gördüm, durmadan dönen kesintisiz makineyi gördüm, şişin ucunda dönmekte olan Umut sözcüğünü gördüm; kızarmakta, yağ damlatıyor, üçüncü gözün boşluğunda hiç durmadan dönüyor. Yitik dillerde mırıldanılan düşlerini duydum. Ufacık çatlaklarda yankılanan

boğulmuş çığlıkları, soluğunu tutuşunu, iniltilerini, zevkle iç çekişini, inen kırbacın ıslığını duydum. Henüz telaffuz etmediğim adımı seslenişini duydum. Küfredip öfkeyle çığlık atışını duydum. Her şeyi bin kez şiddetle duydum, karın boşluğuna hapsedilmiş bir homunkulus misali. Bastırılmış soluğunu yakaladım dünyanın, sesin tam dönüm noktasında sabitlenmiş gibiydi.

Böylece birlikte yürüdük, uyuduk, yemek yedik; Aşk'ın bir araya getirdiği ve ancak Ölüm'ün ayırabileceği Siyam ikizleri.

Şişenin boynunda baş aşağı yürüdük, ele ele. Arada sırada küçük morlar dışında sadece siyahlara bürünürdü. İç çamaşırı değil, şeytanı bir parfüme batırılmış siyah kadifeden basit bir kumaş parçası giyerdi sadece. Sabaha karşı yatıp hava kararmak üzereyken kalktık. Perdeleri çekili kara deliklerde yaşadık, kara tabaklarda yemek yedik, kara kitaplar okuduk. Hayatımızın kara deliğinden dünyanın kara deliğinin ta içine baktık. Güneş temelli kararmıştı, bize süreğen, öldürücü mücadelemizde yardım etmek istermiş gibi. Güneş yerine Mars, ay yerine Satürn vardı; sürekli yeraltının duruğundaydık. Dünya artık dönmüyordu ve üstümüzdeki göğün deliğinde hiç parıldamayan kara bir yıldız asılı duruyordu. Bazen gülme krizlerine girdik; komşuları ürperten çılgın, kurbağamsı kahkahalar, Bazen şarkılar söyledik; taşkın, detone, sırf tremolo. Ruhun uzun, karanlık gecesi boyunca hapsedilmiştik, güneş tutulması gibi başlayıp biten, ölçülemeyen bir süre boyunca. Hayali uydular gibi kendi egolarımızın etrafında döndük. Birbirimizin gözlerine baktığımızda gördüğümüz yansımalarımızla sarhoş olduk. Başkalarına nasıl görünüyorduk o zaman? Bir hayvanın bir bitkiye göründüğü gibi. Yıldızların bir hayvana göründüğü gibi. Ya da şeytan kanatlandırmış olsaydı Tanrı'nın insana görüneceği gibi. Ve sonsuz bir gecenin sabit, yakın mahremiyetinde o, parıltılı ve coşkun görünürdü; Mitraik Boğa'nın kesintisiz sperm akışını andıran ultra-siyah bir coşku ile dolu. Çift namluluydu, çifte misali, rahminde asetilen bir meşale yanan dişi boğa. Kızıştığında büyük kosmokratere odaklanır, gözleri sadece akları görünecek şekilde geriye kayar, dudaklarında tükürük birikirdi. Cinselliğin kör deliğinde eğitimli bir fare gibi vals yaptı; çenesi bir yılanın çenesi gibi gevşemiş, tüyleri diken diken. Tek boynuzlu atların doyumsuz şehvetine sahipti, Mısırlıların mahvına sebep olan illete. Hiddeti gökyüzünde o donuk yıldızın parladığı deliği bile yutuyordu.

Tavana yapışık yaşadık. Gündelik hayatın sıcak, kesif dumanı yukarıya yükselip bizi boğdu. Mermer sıcaklığında yaşadık ve insan teninin artan harareti, içine hapsolduğumuz yılankavi büklümleri ısıttı. En dipsiz derinliklere perçinlenmiş yaşadık, dünyevi tutkular tenimizde gri puro dumanları gibi tüttü. Cellâtlarımızın mızraklarının ucunda taşıdığı iki kelle gibi aşağıdaki dünyanın başının ve omuzlarının üzerinde yavaş ve sabit bir biçimde döndük. Kelleleri vurulmuş olan bizler için dünyevi hayat neydi ki? Cennet'in ikiz yılanlarıydık biz, sıcakta saydam ve karmaşanın kendisi kadar serin. Hayat sabit bir uykusuzluğun dolaylarında sonu gelmeyen kara bir sikişti. Hayat Akrep'in Jüpiter ile kesişmesiydi, Merkür'le kesişmesiydi, Venüs ile kesişmesiydi, Satürn ile kesişmesiydi, Plüton ile kesişmesiydi, cıvayla kesişmesiydi, Iodanum ile kesişmesiydi, radyumla kesişmesiydi, bizmut ile kesişmesiydi, Büyük kesişim her cumartesi gecesi gerçekleşir, Aslan erkek ve kız kardeş evinde Ejder ile çiftleşirdi. Büyük talihsizlik, perdelerin arasından içeri sızan bir güneş ışınıydı. Büyük bela, balıklar kralı Jüpiter'di, onun müşfik bir bakış atma olasılığı.

Anlatmanın bu kadar zor olmasının nedeni çok fazla şey hatırlamam. Her şeyi hatırlıyorum, fakat anımsadıklarım karnından konuşan birinin kucağındaki kuklanınki gibi. Bana sanki o uzun, kesintisiz karı-kocalık gündönümü boyunca (ayakta durduğunda bile) onun kucağında oturmuşum ve onun bana öğrettiği cümlelerle konuşmuşum gibi geliyor. Kara yıldızın tavandaki delikten parlamaya devam etmesi için, Tanrı'nın baş tesisatçısına yetki vermiş, ondan kesintisiz geceyi yağdırmasını istemiş olmalıydı gibi geliyor bana. Onunla birlikte, zihnin, kara hiçliği döne döne delen bir tığa dönüşmesi için karanlıkta gümbür gümbür büyüyen ıstıraplar ve bitimsiz bir gece yağdırmasını emretmişti. Hiç ara vermeden konuştuğunu hayal mi ediyordum yoksa düşünceler henüz dudaklarına ulaşmadan ne dediğini duyacak kadar harikulade biçimde eğitilmiş bir kukla mıydım ben? Dudaklar sonunda aralandı, kalın bir kan tabakası düzgünce yayılmıştı üzerlerine; açılıp kapanışını büyük bir hayranlıkla seyrettim, engerek yılanının nefretini tıslamasının ya da üveyik gibi ötmesinin bir önemi yoktu. Her zaman yakın çekimler vardı, film karelerinde olduğu gibi, bu yüzden her çatlağım, her gözeneğini tanıdım. Denetimsiz salyalanma başladığında tükürüğün kabarıp köpürüşünü Niagara Şelalesi'nde salıncaklı bir sandalyede oturuyormuşum gibi seyrettim. Ne yapmam gerektiğini

organizmasının bir parçasıymışım gibi öğrendim; bir vantrilok kuklasından daha iyiydim çünkü iplerim çekilmeden hareket edebiliyordum. Arada sırada doğaçlama bir şey yaptığımda zevkten dört köşe oluyor, benim bu araya girişlerimi fark etmiyormuş gibi davranıyordu, fakat yalanış biçiminden hoşnutluk duyduğunu anlayabiliyordum. Dönüşüm yeteneğine sahipti; şeytan kadar çabuk ve kurnaz. Panter ve jaguarın yanı sıra en iyi yaptığı şey kuş numarasıydı; kızışmış balıkçıl, yılancıl, flamingo, kuğu. Aniden saldırı inişine geçişini görmeliydiniz, dolgun bir leş görmüşçesine; dosdoğru bağırsaklara dalıp eğlencelikleri –yürek, karaciğer ya da yumurtalıklar– midesine indirdikten sonra göz açıp kapayıncaya kadar tekrar gökyüzüne yükselirdi. Biri onu görecek olsa bir ağacın dibinde kaya misali sessizce beklerdi, gözleri tam kapalı değilse de şahmeranın sabit bakışı kadar hareketsiz. Biraz kışkırttın mı güle dönüşürdü; kadife yapraklı, kokusu iç bayıltıcı, koyu siyah bir gül. Repliğimi öğrenmekte sergilediğim beceri şaşırtıcıydı; dönüşüm ne kadar hızlı olursa olsun hep kucağındaydım; kuş kucağı, leopar kucağı, yılan kucağı, gül kucağı fark etmiyordu: kucakların kucağı, dudakların dudağı, burun buruna, tüy tüye, yumurtanın sarısı, istiridyenin incisi, yengecin kıskacı, bir sperm damlası ve kantarid. Hayat Akrep'in Mars ile kesişmesiydi, Venüs ile kesişmesiydi, Satürn ile kesişmesiydi, Uranüs ile kesişmesiydi, vesaire; aşk, çenenin konjonktiviti; onu kap, bunu kap, kap, kap, şehvetin mandala çarkının çenesel kapkaçı. Yemek saati geldiğinde yumurtaları soymaya başladığını ve yumurtaların içindeki *cik–cik* sesini duyabildim, bir sonraki yemeğin kutsanmış alameti. Saplantılı bir manyak gibi yedim; orucunu üçüncü kez açan bir adamın doymak bilmez oburluğuyla. Ve ben yerken nurlardı, yavrularını yemekte olan şeytanın ritmik, yırtıcı hırıltısıyla. Ne mutlu bir aşk gecesi! Salya, sperm, baştan çıkarma, büzgen iltihabı, hepsi bir arada; Kalküta'nın Kara Deliği'nde konjugal bir orji.

Siyah yıldızın asılı olduğu yerde Pan–İslamik bir sessizlik egemen, rüzgârın bile dingin olduğu mağara dünyasında olduğu gibi. Orada deliliğin o hayaletimsi sükunetine, uyutulmuş, yüzyılların kesintisiz kıyımlarıyla tüketilmiş insan dünyasına dalmaya cesaret edebilir miydim? Bütün eylemlerin içinde gerçekleştiği kanlı, kapsayıcı bir zar vardı, cennetin ışığını kanla söndürmüş kaçıkların ve manyakların kahramanlık dolu dünyası. Karanlıklar içindeki bu küçük güvercin-akbaba yuvamız ne kadar

huzurluydu! Diş ya da penis geçirebilecek ten, bıçak ya da makas izi taşımayan güzel kokulu bol ten – ne şarapnel izi, ne hardal yanığı ne de haşlanmış akciğerler. Tavandaki kaygı verici delik dışında, neredeyse mükemmel bir rahim hayatı. Fakat delik oradaydı, mesanedeki çatlak misali ve hiçbir tampon tıkayamazdı o çatlağı, idrarını gülümseyerek yapmayı unutsan iyi edersin. Uzun uzun, özgürce işe, hayhay, fakat çan kulesindeki çatlağı nasıl unutmalı; o garip sessizliği, yakınlığı, dehşeti, "öteki" dünyanın osuruğunu? Karnını tıka basa doldur, hayhay, yarın tekrar tıka basa doldur ve ertesi gün ve ertesi gün ve ertesi gün – fakat *sonunda*, o zaman ne olacak? *Sonunda?* Ne vardı *sonunda?* Yeni bir vantrilok, yeni bir kucak, eksen kayması... *Ne? Ne?* Söyleyeceğim – siyah yıldızın durağan, çatallı ışığının dehşeti içinde, etkileşimli kışkırtıcılığının telepatik duyarlılığıyla gemlenmiş, bağlanmış ve kafatasını delinmiş halde kucağında otururken, içinde yaşadığımız hücrenin dışında kalan hiçbir şeyi düşünmedim, beyaz masa örtüsünün üstündeki ekmek kırıntısını bile. Tamamen amibik hayatımızın duvarlarının arasında kaldı düşüncelerim; Immamıel Ödlek Kant'ın bize armağan ettiği ve ancak bir vantrilok kuklasının yeniden üretebileceği saf düşünce biçiminde. Bütün bilimsel ve sanatsal teorileri, bütün o saçma kurtuluş sistemlerinin içerdiği her bir hakikat zerresini düşündüm. Her şeyi en ince noktasına varıncaya kadar hesapladım, altı günlük bir maratonun bitişinde payeleri dağıtan bir ayyaşın hassasiyetiyle. Fakat her şey belki bir gün bir başkasının yaşayacağı başka bir hayata göre hesaplanmıştı. Şişenin tam boynundaydık, lafın gelişi, *o* ve ben, fakat şişenin boynu kırıktı ve şişe kurgudan ibaretti.

Onunla ikinci karşılaşmamda bana ilk karşılaşmamızdan sonra beni bir daha göreceğini sanmadığını söylediğini hatırlıyorum. Bir sonraki karşılamamamızda uyuşturucu bağımlısı olduğumu düşündüğünü söyledi, sonraki karşılaşmamızda tanrı olduğumu söyledi, sonra intihara teşebbüs etti, ondan sonra ben intihara teşebbüs ettim, sonra o bir kez daha intihara teşebbüs etti ve bütün bunlar bizi birbirimize daha da yakınlaştırdı, o kadar ki birbirimizin içine işledik; kişiliğimizi, adımızı, kimliğimizi, dinimizi, babamızı, annemizi, kardeşimizi takas ettik. Bedeni bile köklü bir değişim geçirdi, hem de birkaç kez. Önceleri iri ve kadifemsiydi, bir jaguar gibi. Kedigillerin o yumuşak ve aldatıcı gücüne sahipti; o siniş, yaylanış, aniden saldırış. Sonra bir deri bir kemik kaldı; kırılgan, neredeyse bir peygamber

çiçeği kadar narin. Her seferinde hemen fark edilmeyen bazı değişimlerden geçti – ten, kas, renk, duruş, koku, yürüyüş, jest. Bukalemun gibi değişti. Aslında ne olduğunu kimse bilemiyordu çünkü hep bütünüyle farklı birine dönüşüyordu. Bir süre sonra kendi bile bilemez oldu nasıl biri olduğunu. Bu dönüşüm süreci ben onu tanımadan önce başlamıştı, daha sonra keşfedeceğim üzere. Kendini çirkin bulan pek çok kadın gibi baş döndürücü bir güzelliğe kavuşmaya karar vermişti. Bunu yapmak için önce adını, sonra ailesini, sonra arkadaşlarını ve onu geçmişe bağlayan şeyleri reddetmesi gerekiyordu. Kendini bütün zekâsı ve becerileriyle aslında sahip olduğu, fakat sahip olmadığına inandırıldığı güzelliğini geliştirmeye verdi. Sürekli aynanın karşısında yaşıyor, her jestini ve mimiğini inceliyordu. Konuşma biçimini, diksiyonunu, tonlamasını ve aksanını değiştirdi. Kendini öyle bir beceriyle yönetiyordu ki aslını tartışmaya başlamak bile mümkün değildi. Sürekli tetikteydi, uyurken bile. Bir süre sonra en iyi savunmanın saldırı olduğunu keşfetti, iyi bir general gibi. Hiçbir mevzii asla boş bırakmadı; ileri karakolları, keşif kolları, nöbetçileri her yere yayılmıştı. Zihni, ışığı asla kısılmayan döner bir ışıldaktan farksızdı.

Kendi güzelliğine, cazibesine, kişiliğine ve kimliğine kördü; bütün güçlerini efsanevi bir yaratığın üretimine adadı; cazibesine hiçbir erkeğin ya da kadının karşı koyamayacağı mitolojik bir yaratık, bir Helen, bir Juno. Hiçbir efsane bilgisi olmaksızın, kendiliğinden, ufak ufak, ontolojik geçmişini oluşturmaya başladı; bilinçli doğumun öncesine dair efsanevi olaylar zinciri. Yalanlarını, kurgularını hatırlaması gerekmiyordu – rolünü aklında tutması yeterliydi. Söyleyemeyeceği kadar korkunç bir yalan yoktu çünkü benimsediği rolde kendine tamamen sadıktı. Kendine bir geçmiş *uydurmak* zorunda değildi; ona ait olan geçmişi *hatırlıyordu.* Hiç kimse doğrudan bir soru sorarak arkasından iş çeviremezdi çünkü kendini düşmana sadece yandan gösterirdi. Onlara sadece sürekli dönmekte olan yüzlerinin açılarını sunardı, döner vaziyette tuttuğu prizma ışığını. Hiçbir zaman nihayetinde durağanlığa kavuşan bir varlık olmadı; mekanizmanın kendisiydi o ve yarattığı efsaneyi yansıtan binlerce aynayı durmaksızın hareket ettiriyordu. Asla bir duruşu yoktu; benliğin vakumunda sayısız kimliğinin üstünde sonsuza dek duracak şekilde konumlanmıştı. Kendini efsanevi bir kişiliğe çevirmek istememiş, güzelliğinin fark edilmesini arzulamıştı sadece. Fakat güzelliği kovalarken arayışını bütünüyle unutup

kendi eserinin kurbanı olmuştu. O denli, baş döndürücü bir güzelliğe kavuşmuştu ki bazen korkunç olurdu, dünyanın en çirkin kadınından daha çirkin. İnsanı dehşete, korkuya sürükleyebilirdi, özellikle cazibesinin doruğunda ise. Sanki kör ve denetimsiz gücü, yaratıyı içerden aydınlatıyor ve gerçekte olduğu canavarı açığa çıkarıyordu.

Karanlıkta, dünyadan ve düşmanlardan uzak, o kara deliğe hapsolmuşken gücünün o kör edici dinamizmi biraz seyrelir, ona dökme bakır ışıltısı kazandırırdı. Sözcükler ağzından lav gibi dökülür ve teni açlıkla tutunacak, birkaç dakikalığına da olsa içinde toparlanıp dinlenebileceği bir yer, sağlam ve somut bir tünek arayışına girerdi. Batmakta olan bir geminin uzaktan gelen ümitsiz S.O.S sinyali gibiydi, İlkin bunu tutku, tenin tene sürtünmesinin yarattığı esrime sandım. Canlı bir yanardağ bulduğumu düşünüyordum, dişi bir Vezüv. Umutsuzluğun okyanusunda, iktidarsızlığın Sargasso'sunda batmakta olan bir insan gemisi olduğu hiç aklıma gelmedi. Şimdi tavandaki delikten parlamakta olan siyah yıldızı düşünüyorum yine, karı-kocalık hücremizin üstünde asılı duran o sabit yıldızı; Mutlak'tan daha sabit, daha uzaktı ve şimdi biliyorum; kendi olan her şeyden arınmış haliydi bu onun. Açısı olmayan ölü bir kara güneş. Aşk fiilini demir parmaklıkların arasından sikişmeye çalışan iki manyak gibi çektiğimizi biliyorum. Karanlıktaki çılgın arayış sırasında bazen adını, neye benzediğini, kim olduğunu unuttuğumu söylemiştim. Doğru. Karanlıkta kendimin ötesine geçtim. Tenin tırabzanından cinselliğin sınırsız boşluğuna kaydım, başkalarınca açılmış kanal güzergâhlarının içine; Georgiana, örneğin, sadece kısa bir öğleden sonralığına; Telma, Mısırlı fahişe; Carlotta, Alannah, Una, Mona, Magda, altı ya da yedi yaşında kızlar; kimsesiz çocuklar, boş hayaller, yüzler, bedenler, kalçalar, metroda bir sürtünme, bir düş, bir anı, bir arzu, bir özlem. Bir pazar öğleden sonrasında demiryolunun yakınındaki Georgiana ile işe başlayabilirim. Puanlı İsviçre elbisesi, çalkalanan kalçaları, ağır Güneyli aksanı, şehvetli ağzı, dökme göğüsleriyle sayısız kollu bir seks şamdanı olan Georgiana, Amcığın uzantılarından cinselliğin en yüksek boyutuna, yukarıya ve dışarıya ilerleyebilirdim, sonsuza varan bir dünyaya. Georgiana seks denen oluşumunu tamamlamamış canavarın minik kulağının zarı gibiydi. Net bir biçimde canlıydı ve bulvarda geçirilen kısa öğleden sonranın anısının ışığında nefes alıyordu; kendi içinde bizim dünyamız kadar sınırsız ve tanımsız olan sikiş

dünyasının ilk somut kokusu ve özü. Seks adını verdiğimiz hayvanın giderek katmerlenen zan da dahil bütün sikiş dünyası kendi benliğimizin içinde gelişip sonunda onun yerini alan bir başka varlık gibidir ve zaman içinde dünyamız kendini doğurmakta olan bu yeni, her şeyi kapsayan, dölleyici varlığın soluk bir anısına dönüşecektir.

Beni kuşkunun, kıskançlığın, korkunun, yalnızlığın deli gömleğine sokan da karanlıktaki bu yılan çiftleşmesi, bu oynak eklemli, çift namlulu kenetlenme oldu. Georgiana ve seksin bin kollu şamdanıyla etek dikişine girişseydim onun da zarı örmeye koyulacağına, seksten kulaklar, gözler, ayak parmakları, kafa derisi ve daha kim bilir neler neler çıkaracağına emindim. Ona tecavüz eden canavarla başlayacaktı, hikâyenin aslı astarı olduğunu varsayarsak tabii; her halükârda o da paralel bir yolda ilerlemiş, bedeni aracılığıyla buluşmaya can attığımız o çok biçimli ve henüz yaratılmamış varlığın içinde bir aşağı bir yukarı ilerlemeye başlamıştı. Hayatının sadece bir parçasını bilerek, yalnızca yalanlara, düşlere, saplantılara, kuruntulara ve sanrılara sarılarak, kokain düşlerini, hayalleri, tamamlanmamış cümleleri, karışık sayıklamaları, histerik zırvalamaları, kötü gizlenmiş fantezileri, marazi arzuları bir araya getirerek, arada sırada tene bürünmüş bir adla buluşarak, bazı konuşmalara kulak misafiri olarak, kaçamak bakışlara ve yarım kalmış jestlere bakarak kendi özel sikiş tanrılarının tapınağına sahip olduğuna inanabilirdim. Fazlasıyla kanlı ve canlı adamlardan tanrılar; henüz o öğleden sonraya aittiler belki ya da bir saat öncesine, amcığı bâlâ son sikişin spermine boğulmuş haldeydi belki de. O, giderek daha teslimiyetçi, tutkulu, coşkulu bir davranış sergiledikçe ben daha kuşkulu bir ruh haline büründüm. Bir başlangıç, kişisel, bireysel bir başlama noktası yoktu ve şimdi zaferin ve hezimetin hayaletleriyle dolu bir savaş alanında iki deneyimsiz silahşor gibi karşı karşıya gelmiştik. En ufak bir dürtmeye karşı tetikte ve sorumluyduk, sadece deneyimlilerin olabileceği gibi.

Karanlığın altında ordularımızla birleştik ve kalenin kapılarını karşıt yönlerden zorladık. Kanlı çabamızın karşısında durmak mümkün değildi; kimseden merhamet beklemedik, kimseye de merhamet etmedik. Kanın içinde yüzerek birleştik; tavandaki delikte kafatası derisi gibi asılı duran siyah, sabit yıldız dışında bütün yıldızların söndüğü gecede korkunç, lacivert bir buluşma. Yeterince dolduğunda her şeyi bir kehanet kusar gibi

kusardı; o gün, dün, ondan önceki gün, bütün yaşadıkları, *her şey,* doğduğu güne varıncaya dek. Tek kelimesi bile doğru değildi, tek bir ayrıntı bile. Bir an için olsun durmazdı çünkü duracak olsa kaçışıyla yarattığı boşluk dünyayı parçalayacak büyüklükte bir patlama yaratacaktı. Mikro evrende dünyanın yalan makinesiydi o ve insanların bütün enerjilerini ölüm aygıtını yaratmaya harcamasını sağlayan o sonu gelmez, yıkıcı korkuya ayarlanmıştı. Ona bakarak korkusuz olduğunu, cesaretin simgesi olduğunu düşünebilirdiniz ve *öyleydi*, izlerini açık etmek zorunda kalmadığı sürece. Ardında gerçekliğin sakin olgusu yatıyordu, onun her adımından kurtulan bir dev. Bu dev gerçeklik her gün yeni boyutlar kazanıyor, her gün biraz daha dehşet verici, felç edici bir hal alıyordu. Onun da her gün daha hızlı kanatlar, daha keskin bir çene ve daha delici, hipnotize edici gözler geliştirmesi gerekiyordu. Dünyanın sınırını zorlayan bir yarış söz konusuydu, başlamadan kaybedilmiş bir yarış ve durduracak kimse yoktu. Boşluğun kenarında çalınmış toprakları yıldırım hızıyla geri almaya hazır halde bekleyen Hakikat duruyordu. O kadar basit ve aşikârdı ki onu çıldırttı. Binlerce kişiliğe kumanda et, en büyük silahlara el koy, en büyük usları aldat, en uzun yoldan arkaya dolan – yine de sonunda hezimete uğraman kaçınılmazdı. Son buluşmada her şeyin dağılması vardı kaderde – kurnazlığın, yeteneğin, gücün, her şeyin. En büyük okyanusun kıyısında bir kum tanesine dönüşecekti ve en kötüsü, o kumsaldaki diğer kum tanelerinden farkı kalmayacaktı. Sonsuza dek kendi benzersiz benliğini her yerde görmeye mahkûm olacaktı. Ne yazgı seçmişti kendine! Benzersizliğinin evren tarafından yutulması! Gücünün edilgenliğin son boğumuna indirgenmesi! Çıldırtıcı, sanrı vericiydi. Olamazdı! *Olmamalıydı!* İleri! Kara lejyonerler misali. İleri! Sürekli genişlemekte olan dairenin her derecesine. İleriye ve benlikten uzağa, ruhun her somut parçacığı sonsuzluğa uzanana dek. Panik halinde kaçarken bütün dünyayı rahminde taşıyordu sanki. Evrenin sınırlarından hiçbir aygıtın görüntüleyemeyeceği bir nebulaya doğru itiliyorduk. O denli hareketsiz, o denli uzun bir duraklamaya itiliyorduk ki ölüm buna kıyasla bir cadılar cümbüşüydü.

Sabahları yüzünün kandan yoksun kraterine bakmak. Tek bir çizgi, tek bir kırışık, tek bir pürüz bile yoktu! Yaratan'ın kollarında bir melek. *Horoz Robin'i kim öldürdü? İrokua halkını kim katletti?* Ben yapmadım diyebilirdi

benim güzel meleğim ve o duru, pürüzsüz yüzüne bakan biri buna nasıl karşı çıkabilirdi? O masumiyet uykusunda yüzünün yarısının Tanrı'ya, yarısının Şeytan'a ait olduğunu kim görebilirdi? Maske ölüm kadar düzgündü; serin, dokunması hoş, solgun, en ufak bir esintiye açık bir taçyaprak. O kadar davetkâr bir biçimde durağan ve duruydu ki içinde boğulabilir, bir dalgıç misali dibe inip asla dönmeyebilirdiniz. Gözleri dünyaya açılıncaya dek bu şekilde uzanacaktı, bütünüyle sönmüş ve yansıyan ışıkla parıldar halde, aynı kendisi gibi. Ölümü andıran masumiyet transında daha da büyüleyiciydi; suçları eriyip gözeneklerinden dışarı atılmış, toprağa perçinlenmiş bir yılan gibi kıvrılmış yatıyor. Güçlü, esnek, kaslı bedeni doğal olmayan bir kütleye sahipti sanki; insan kütlesinden daha fazla, sıcak bir cesedin kütlesine neredeyse. Güzeller güzeli Nefertiti de mumyalandıktan bin yıl sonra böyle görünüyor olmalıydı; cenaze levazımatçısının şaşılası mükemmelliği, ölümle gelen çürümeden korunmuş tenin düşü. İçi boş bir piramidin tabanına çöreklenerek yattı, geçmişe ait kutsal bir kalıntı misali kendi yaratısının boşluğunda muhafaza edilmiş olarak. Soluğu bile kesildi sanki, o kadar derindi uykusu. İnsan düzeyinin altına inmişti, hayvan düzeyinin, hatta bitki düzeyinin; canlılığın ölümden bir çentik yukarıda olduğu mineral dünyasına kadar inmişti. Kandırma sanatında o denli ustalaşmıştı ki düşü bile onu ele vermekten acizdi. Düş görmemeyi öğrenmişti; kıvrılıp uyuduğunda otomatik olarak akım şalterini indiriyordu. Biri onu o vaziyette yakalayıp kafatasını açacak olsa boş olduğunu görürdü. Rahatsız edici sırlar tutmadı; insan tarafından öldürülebilecek her şey öldürüldü orada. Sonsuza dek yaşayabilirdi, ay gibi, ölü bir gezegen gibi, büyüleyici bir parlaklık yayarak, tutku dalgaları yaratarak, dünyayı delilikle sarıp manyetik, metalik ışınlarıyla tüm dünyevi şeyleri soldurarak. Kendi ölümünün tohumunu ekerken etrafında bir heyecan kasırgası yarattı. Uykusunun tiksinti veren durgunluğunda cansız gezenler dünyasının soğuk magmasıyla birleşerek manyetik ölümünü tazeledi. Sihirli bir biçimde bütündü. Bakışları insanı delip geçiyordu; ölü hayatın ejderinin içinden soğuk bir ateş yaydığı ay bakışı. Gözünün teki tatlı bir kahverengiydi, güz yaprağı rengi; diğeri ise elaydı, pusula ibresi gibi titreşen manyetik göz. Bu gözü uykusunda bile gözkapağının altında titreşmeye devam etti; verdiği tek yaşam işareti.

Gözlerini açar açmaz uykudan tamamen sıyrılırdı. Ani bir sarsıntıyla

uyanırdı, dünyanın ve eşyanın görüntüsü onda şok etkisi yaratırmış gibi. Hemen eyleme geçerdi, devasa bir piton yılanı gibi ortalığı kırbaçlayarak. Onu rahatsız eden ışıktı! Güneşe küfrederek, gerçekliğin ışıltısına lanet okuyarak uyanırdı. Oda karartılır, mumlar yakılır, sokaktan gelen gürültüyü kesmek için pencereler sıkıca kapatılırdı. Ağzının kenarından sarkan sigarayla çıplak dolanırdı ortalıkta. Tuvalet faslı başlı başına bir işti; üstüne bornozunu bile geçirmeden yapılması gereken binlerce küçük ayrıntı ile. Günün büyük koşusuna hazırlanan bir atletten farkı yoktu. Kahvaltıya oturuncaya kadar büyük bir dikkatle incelediği saç köklerinden ayak tırnaklarının biçimine ve uzunluğuna varıncaya dek anatomisinin her parçasını derinlemesine gözden geçirirdi. Bir atletten farksız olduğunu söylemiştim, aslında hızlı bir uçağı deneme uçuşu öncesinde elden geçiren bir teknisyen gibiydi daha çok. Elbisesini giydiği andan itibaren güne doğru havalanmaya, Irkutsk ya da Tahran'a inecek uçuşuna hazır olurdu. Kahvaltıda bütün yolculuğa yetecek yakıtı alırdı. Kahvaltı uzun işti; günün ağırdan alınan tek töreni. İnsanı çileden çıkaracak kadar uzun sürerdi gerçekten. Havalanıp havalanmayacağını, gerçekleştirmeye yemin ettiği büyük görevi unutup unutmadığını merak ederdi insan. İzleyeceği rotayı hayal ediyordu belki ya da hayal filan kurmuyor, bir kez havalandı mı geri dönüş olmasın diye o muhteşem motorunu ısıtıyordu. Günün o saatinde gayet dingin ve sakin olurdu; bir dağın sarp kayalıklarına tünemiş, hülyalı bir biçimde aşağıdaki araziyi inceleyen koca bir kuş kadar dingin. Aniden havalanıp avına daldığı yer kahvaltı masası değildi. Hayır, sabahın erken saatlerinde tünediği yerden yavaşça ve görkemli bir biçimde havalanır, her hareketini motorun nabzıyla eşzamanlı kılmaya çalışırdı. Önü alabildiğine açıktı, uçacağı yönü belirleyen tek şey keyfiydi. Bedeninin o Satürnsü ağırlığı ve kanatlarının olağandışı genişliği olmasaydı özgürlüğün timsali olduğu söylenebilirdi. Ne var ki, özellikle havalanırken müthiş bir özgüvene sahipmiş gibi görünmesine rağmen, gündelik uçuşunu güdüleyen dehşeti sezmek mümkündü. Rotasına sadıktı, fakat aynı zamanda rotadan sapmak için çılgınca bir istek duyardı. Her sabah Himalaya Dağları'nın doruğundan havalanıyormuş gibi gökyüzüne çıkar; her seferinde uçuşunu, her şey yolunda gittiği takdirde sonsuza dek kaybolacağı henüz keşfedilmemiş bir yere yönlendirirdi. Her sabah havalanırken bu çaresizliği, bu son dakika umudunu da yanında götürürdü sanki; sakin, ağırbaşlı bir vakarla ayrılırdı tüneğinden, mezarına inmek üzere olan biri gibi. Uçuş alanının üzerinde

asla dolanmaz, dönüp ardında bıraktıklarına asla bakmazdı. Ardında kişiliğinin kırıntısını bile bırakmaz, bütün aidiyetiyle havalanırdı, varlığına tanıklık edebilecek en ufak bir debi olmasına izin vermeden. Bir iç çekişin soluğu bile kalmazdı gerisinde, ayak tırnağını bile bırakmazdı. Temiz bir çıkış, ancak Şeytan'ın kendine özgü nedenlerden ötürü yapabileceği türde. Kendini terk edilmiş, sadece terk edilmiş de değil ihanete uğramış gibi hissederdin. Onu durdurmak ya da geri çağırmak gelmezdi içinden; dudaklarında bir sövgüyle kalakalırdın, bütün günü karartan kara bir nefretle. Daha sonra, kentte yayalara özgü ağır bir tempoyla yürür, solucan gibi sürünürken, onun görkemli uçuşuna dair rivayetler çalınırdı kulağına; belli bir yerde havada daire çizerken görülmüştü; belli bir yerde, kimsenin bilmediği nedenlerden ötürü, yere doğru pike yapmıştı; başka bir yerde döne döne inişe geçmişti; bir kuyrukluyıldız gibi gökyüzüne dumanla harfler yazmıştı. Yaptığı her şey gizemli, çıldırtıcı ve görünüşe göre amaçsızdı. İnsan bayatına, insan denen karıncamsı varlığın davranışına dair simgesel ve ironik bir yorum gibiydi.

Havalanışı ile dönüşü arasında geçen zamanlarda iyice şizofrene bağladım. Sonsuzluk değildi geçen süre çünkü sonsuzluk huzur ve zaferle ilintilidir bir şekilde, insan yapısıdır, hak edilmiştir; hayır, ben her saç telinin köküne kadar ağardığı, tenin her milimetresinin kaşındığı bir perde arası yaşadım. Şimdi kendimi karanlıkta masaya oturmuşken görebiliyorum, ellerim ve ayaklarım fil hastalığı dörtnala geliyormuşçasına büyümekte. Kanımın beynime hücum ettiğini ve kulak zarıma balyozlu Himalaya şeytanları gibi vurduğunu hissedebiliyorum; devasa kanatlarının çırpışını duyabiliyorum, Irkutsk'ta bile ve daha da uzaklara, erişilemeyecek kadar uzağa gideceğini biliyorum. Oda o kadar sessiz ve boş ki sırf biraz ses çıkarmak adına çığlık atıp uluyorum, küçük bir insan sesi. Kendimi masadan kaldırmaya çalışıyorum fakat ayaklarım fazlasıyla ağır ve ellerim gergedanların biçimsiz ayaklarına dönüşmüş. Ayaklarım ağırlaştıkça odanın atmosferi hafifliyor; odanın her yerini pelte gibi kaplayıncaya kadar genişleyip duracağım ben. Duvardaki çatlakları bile doldurmam; duvarın içine doğru asalak bir bitki gibi büyümem, evin tamamı inanılmaz bir et, saç ve tırnak kütlesine dönüşünceye kadar serpilmem gerek. Bunun ölüm olduğunu biliyorum, fakat bilgiyi ya da bilgiye sahip olanı öldürecek güçten yoksunum. Küçücük bir parçam canlı, bir bilinç zerresi inatla direniyor ve

uyuşuk ceset genişlerken bu titrek yaşam alevi giderek güçlenip bir cevherin soğuk ateşi gibi parıldıyor. O lapamsı, yapışkan kütleyi öyle bir aydınlatıyor ki kendimi ölü bir deniz canavarının içinde el feneriyle gezinen bir dalgıç gibi hissediyorum. Gizli ve ince bir iplikle derinlerin üzerindeki yaşama bağlıyım hâlâ; fakat yukarıdaki dünya o kadar uzak ve cesedin ağırlığı öyle büyük ki mümkün olsa bile yüzeye ulaşmak yıllarımı alır. Kendi ölü bedenimin içinde dolanıyor, bu devasa ve biçimsiz kütlenin her köşesini, her çatlağını araştırıyorum. Sonu olmayan bir araştırma bu çünkü kesintisiz büyümeyle bütün topografya değişip yerkürenin sıcak magması gibi kayıp akıyor. Bir an için bile ayağını sağlam basacağın bir toprak parçası bulamıyorsun, bir an için olsun şeyler durağan ve tanınabilir kalmıyor. Sınır taşlarından yoksun bir büyüme bu, varış noktasının en ufak bir kıpırtı ya da sarsıntıyla değiştiği bir yolculuk. Bütün bu uzam ya da zaman algısını öldüren de sonu gelmeyen bu boşluğu doldurma çabası; beden ne kadar genişlerse dünya o kadar küçülüyor, ta ki nihayet her şeyin bir topluiğne başında toplandığım hissedinceye dek. Dönüştüğüm bu devasa, ölü kütlenin çırpınışına rağmen, onu büyüten, onu yaşatan dünyanın bir topluiğne başından daha geniş olmadığını hissediyorum. Kirliliğin ortasında, ölümün kalbinde ve kursağında, deyim yerindeyse tohumu, dünyayı dengeleyen o mucizevî, son derece küçük manivelayı hissediyorum. Dünyanın yüzeyini şurup gibi kaplamışım ve boşluğu dehşet verici, fakat tohumdan kurtulmaya olanak yok; tohum cesedin devasa kofluğunda bir güneş gibi kükreyen küçük, soğuk bir ateş düğümüne dönüşmüş.

Muhteşem yağmacı kuş, uçuşundan bitkin düşmüş vaziyette döndüğünde beni burada, hiçliğimin ortasında bulacak. Ben, ölümsüz şizofren, ölümün kalbine gizlenmiş alev alev yanan tohum. Her gün başka bir beslenme yolu bulmayı düşünüyor, fakat her gün ölerek onun için yeniden keşfettiğim bu sonsuz ışık tohumundan başka seçeneği yok. Uç, ey yırtıcı kuş, evrenin sınırlarına uç! İşte yarattığın iğrenç boşlukta parıldayan besini Bir kez daha kara delikte yok olmak üzere buraya döneceksin; tekrar tekrar döneceksin çünkü seni dünyanın dışına taşıyacak kanatlardan yoksunsun. İçinde yaşayabileceğin tek dünya bu, karanlığın hüküm sürdüğü bu yılan mezarı.

Ve birdenbire, durduk yere, onun yuvasına dönüşünü düşünürken mezarlığın yakınındaki küçük eski evde geçirdiğim pazar sabahlarını

anımsıyorum. Pijamamla piyanonun başına geçip çıplak ayaklarımla pedallara bastığımı ve annemle babamın yan odada yatak keyfi yaptıklarım hatırlıyorum. Odalar teleskop tarzında birbirlerine açılırdı, eski Amerikan apartman dairelerinde olduğu gibi. Pazar sabahları kalkmaya hazır hissedinceye kadar yataktan çıkmazdım. On bire doğru bizimkiler onlara piyano çalmam için yatak odamın duvarına vururlardı. Fratellini Biraderler gibi dans ederek girerdim odaya; öyle coşkulu ve hafif hissederdim ki bir sıçrayışta cennet ağacının o en üst dalına konabilirdim. Herhangi bir şeyi ya da her şeyi tek elle yapabilirdim, çift eklemli olduğum hesaba katılırsa hele. İhtiyar “güç” dolu, enerjik ve zinde olduğum için “Parlak Jim!” derdi bana. Önce yatağın önünde onlar için birkaç perende atar, ardından vantrilok kuklalarını taklit etmeye çalışarak tiz bir sesle şarkı söylerdim; sonra rüzgârın hangi yönden estiğini göstermek için birkaç yumuşak, harikulade step dansı figürü sergilerdim ve vın! Rüzgâr gibi piyano taburesine geçip bir hız egzersizi çekerdim. Performansıma ısınma amacıyla her seferinde Czerny ile başlardım. Babam nefret ederdi Czerny’den, ben de öyle, fakat mönüde günün yemeği Czerny idi, bu yüzden eklemlerim lastik gibi oluncaya kadar Czerny çalardım. Czerny, belli belirsiz biçimde daha sonra üstüme çökecek büyük boşluğu hatırlatır bana. O piyano taburesine perçinlenmiş vaziyette müthiş hızlara ulaşırdım! Bir şişe kuvvet şurubunu bir dikişte içtikten sonra yatağa bağlanmaktan farksızdı. Doksan sekiz civarında egzersiz yaptıktan sonra kendimi biraz doğaçlamaya hazır hissederdim. Bir avuç akor seçip piyanoyu bir ucundan ötekine kadar dövdükten sonra anlaşılabilir bir gürültü olduğu için herkesin sevdiği “Roma’nın Yanışı” ya da “Ben Hur Savaş Arabası Yarışı” parçasına tersine bir giriş yapardım. Wittgenstein'ın *Tractatus Logico-PhiIosophicus’unu* okumadan çok önce müziğini besteliyordum, sassafraz notasında. O zamanlar bilim, felsefe, din tarihi, tümevarımsal ve tümdengelimli mantık, karaciğer kehaneti, kafataslarının biçimi ve a+ğırlığı, farmakope ve metalürji gibi konularda bilgi sahibiydim; zamansız bir hazımsızlığa yol açıp insanı melankoliye iten bütün yararsız öğrenim dallarında yani. Bu eğitimli kusmuk yığını bütün hafta boyunca midemde kaynıyor, müziğe dökülmek için pazar gününü bekliyordu. “Gece Yarısı İtfaiye Sireni” ve “Askeri Marş”ın arasında kendi esinime kavuşurdum, ki bütün armonileri yerle bir edip kendi kakofonimi yaratmak anlamına geliyordu. Uranüs'ün Mars’la, Merkür’le, Ay’la, Jüpiter’le ve Venüs’le olumlu bir açıda

konumlandığını tahayyül edin. Bunu tahayyül etmek kolay değil çünkü Uranüs en çok sert açı aldığında, yani “belalı” olduğunda işe yarar. Ne var ki benim pazar sabahları sunduğum, esenliğe ve umutsuzluğa doymuş olan müzik, akla mantığa sığmayacak bir biçimde olumlu bir açıda konumlanan, 7. Ev’e demirlemiş Uranüs’ten doğuyordu. O zaman bunu bilmiyordum, Uranüs’ün varlığından haberim bile yoktu ve iyi ki yoktu. Fakat şimdi görebiliyorum çünkü tesadüfi bir coşku, yapay bir esenlik söz konusuydu; yıkıcı türde ateşli bir yaratı. Ben coştukça bizimkiler huzur bulurdu. Kuş beyinli kız kardeşim bile sakinleşirdi. Komşular pencerede durup dinlerlerdi. Arada sırada alkış sesleri duyardım, sonra vın! Roket gibi başlardım yine – Hız egzersizi No: 9471/2. Gözüme duvara tırmanan bir karafatma iliştiğinde uçardım mutluluktan; bu beni en ufak bir modülasyona ihtiyaç duymaksızın acıklı kıvrımları olan klavsenimin Opus İzzi’sine yönlendirirdi. Bir pazar günü, birdenbire, olağanüstü güzellikte bir *scherzo* besteledim – bir bit için. Bahar mevsimiydi ve hepimiz sülfür tedavisi görüyorduk. Bütün haftayı Dante’nin *Inferno*’sunu İngilizce okuyarak geçirmiştim. Buzların aniden çözülmesi gibiydi, bastıran sıcak kuşları o denli delirtmişti ki müziğe tamamen duyarsız bir biçimde pencereden içeri ve dışarı uçuyorlardı. Hamburg ya da Bremen’deki akrabalarımızdan biri yeni gelmişti; lezbiyen kılıklı bakire bir teyze. Ona yakın olmak bile beni öfkelendirmeye yetiyordu. Başımı okşar, bana yeni bir Mozart olacağımı söylerdi. Mozart’tan nefret ederdim, hâlâ da nefret ederim ve sırf ondan intikam almak için kötü çalar, bildiğim bütün yanlış notalara basardım. Sonra o küçük bit geldi, dediğim gibi, kendini kışlık fanilama gömmüş gerçek bir bit. Onu çekip çıkardım ve yavaşça siyah tuşlardan birinin ucuna bıraktım. Sonra sağ elimle bitin etrafında küçük bir gig dansı yapmaya başladım: ses onu sağır etmişti muhtemelen. Ateş saçan tekniğimin çevikliğiyle büyülenmiş gibiydi. Transımsı hareketsizliği sonunda sinirime dokundu. Üçüncü parmağımla onu tüm gücümle ezecek kromatik bir gam katmaya karar verdim. Bir güzel ezdim onu, fakat tuşa o kadar sert vurdum ki parmağıma yapıştı. İşte bu içimde bir Aziz Vitüs dansı yarattı ve o andan itibaren *scherzo* da başladı. Sarısabır ve kirpi suyuyla tatlanmış, unutulmuş ezgilerden oluşan bir potpuriydi; bazen aynı anda üç ayrı tonda çalmıyor ve vals yapan bir fare gibi, kusursuz başlangıcın etrafında dolanıyordu. Daha sonra Prokofiev’i dinlemeye gittiğimde ona neler olduğunu anlayabildim; Whitehead’i, Russell’ı, Jeans’i, Eddington’ı, Rudolph Eucken’i,

Frobenius'u, Link Gillespie'yi anladım; binom teoremi olmasaydı bile insanın onu neden keşfedeceğini anladım; elektriğin ve basınçlı havanın ne olduğunu anladım; banyo köpüğüne ve sıcak su torbalarına değinmiyorum bile. Gayet açık bir biçimde insanın kanında ölü bir bit bulunduğunu ve eline bir senfoni, bir fresk ya da dinamit lokumu tutuşturulduğunda aslında mukadder mönüde bulunmayan bir altınkökü tepkimesi ortaya çıktığını anladım. Neden aslında olmam gerektiği gibi bir müzisyen olmayı başaramadığımı da anladım. Kafamda yarattığım bütün besteler, Aziz Hildegarde ya da Aziz Bridget ya da Aziz John ya da Tanrı bilir kimin sayesinde bana sunulan bütün bu özel ve sanatsal dinletiler, gelecek bir çağ için bestelenmişlerdi; daha az aygıtın, daha güçlü antenlerin ve daha güçlü kulak zarlarının olduğu bir çağ. Böyle bir müzikten zevk alabilmek için önce farklı türde bir ıstırap çekmek gerekir. Bu yeni alana Beethoven bayrağını dikmişti – infilak ettiğinde, durağanlığının özünde çözüldüğünde varlığını hissedersiniz. Yeni titreşimlerin alanıdır burası ve bizim için puslu bir nebuladan ibarettir çünkü kendi ıstırap anlayışımızın ötesine geçmedik henüz. Bu yeni bulanık dünyayı, sancısını, yönelimini henüz, sindirmedik. Acılanma kayıtsız kalan ve baş aşağı duran inanılmaz bir müziği dinleme lütfun a sahiptim. Yeni bir dünyanın gebe kalışını duydum; yataklarında sel gibi akan nehirlerin çağıltısını duydum; içi içine sığmayan yıldızların, zümrüt taşlarıyla kaplı pınarların mırıltısını duydum. Bütün müziğe hâlâ eski astronomi hükmeder, sera ürünüdür, "dünya acısına deva. Müzik hâlâ tarifsiz olanın panzehirdir, fakat bu, *müzik* değildir henüz. Dünyevi bir ateştir müzik, kendi içinde eksiksiz ve sadeleştirilemez; tanrıların yazı tahtasıdır müzik; şaft yerinden oynadığı için okumuşun da cahilin de içine ettiği abrakadabradır. Bağırsaklara bakın, tesellisi ve kaçınılması mümkün olmayana! Hiçbir şey belirlenmemiştir, hiçbir şey kararlaştırılmamış ya da çözülmemiştir. Süregelmekte olan bütün bunlar; bütün müzik, bütün mimari, bütün hukuk, bütün hükümet, bütün buluşlar ve keşifler – bunlar karanlıkta hız egzersizleridir, bir şişe zamkın içinde çılgın, beyaz bir at süren büyük Z ile Czerny.

Kahrolası müzikle hiçbir yere varamamamın nedenlerinden biri her zaman cinselliği de beraberinde getirmesiydi. Bir şarkı çalabilecek yetkinliğe ulaşmamla amcıkların etrafımda sinek gibi uçuşmaya başlamaları bir olmuştu. Esasında Lola'nın suçuydu büyük ölçüde. Lola ilk müzik

öğretmenimdi. Lola Niessen. O zamanlar yaşadığımız mahalleye özgü, saçma bir ad. Pis kokan bir yağ tulumunu ya da kurtlanmış amcığı çağrıştırıyordu tınısı. Doğrusunu isterseniz Lola afet sayılmazdı. Bir Kalmuk'u ya da Eskimo'yu andırırdı biraz, soluk benizli ve safralı gözlü. Birkaç siğili ve yağ bezesi vardı, bıyığına hiç girmeyelim. Fakat beni heyecanlandıran gür saçları olmuştu; Moğolumsu kafatasında inişli çıkışlı topuzlar halinde topladığı uzun ve ince telli, siyah saçları. Ensesinde bir yılan düğümüyle bağlardı saçlarını. İşine bağlı bir geri zekâlı olarak hep geç gelirdi ve geldiğinde ben mastürbasyondan biraz bitkin düşmüş halde olurdum. Fakat yanımdaki tabureye oturduğu anda yeniden heyecanlanırdım, koltukaltlarına sürdüğü o iğrenç parfüm, falan. Yazın kısa kollu elbiseler giyerdi ve koltukaltı kıllarını görmek beni çıldırtırdı, Vücudunun her yerinde kıllar olduğunu hayal ederdim, göbeğinde bile, O kılların içinde yuvarlanmak, kıllarına dişlerimi geçirmekti istediğim. Biraz etle birlikte gelseydi meze niyetine yiyebilirdim Lola'nın kıllarını. Her neyse, kıllıydı, dediğim gibi. Bir goril kadar kıllı olduğu için aklım müziği terk edip amcığına kayıyordu. Amcığını görmeye o kadar hevesliydim ki bir gün erkek kardeşine onu banyodayken gözetlememe izin vermesi için rüşvet verdim. Hayal ettiğimden bile daha harikuladeydi; göbeğinden apışma kadar inen bir pelüş; devasa bir tutam, kürk bir torba, el dokuması kilim kalınlığında. Pudra ponponuyla üstünden geçtiğinde bayılacağım sandım. Bir sonraki derste pantolonumun birkaç düğmesini açık bıraktım. Sonraki derste bütün düğmeleri açtım. Bu kez fark etti. "Bir şey unuttun galiba, ha Henry?" dedi. Pancar gibi kızarmış yüzümle ona baktım ve yumuşak bir biçimde *neyi,* diye sordum. Başka tarafa bakıyormuş gibi yapıp sol eliyle işaret etti. Eli o kadar yakındı ki dayanamadım, tuttuğum gibi pantolonumdan içeri soktum. Hemen yerinden fırladı; yüzü solgun, ürkmüş. O arada kamışım pantolonumdan dışarı çıkmış, zevkten titriyordu. Üstüne kapanıp anahtar deliğinden gördüğüm o el dokuması kilime dokunmak için elimi eteğinin altından içeri soktum. Birden kulağımın üstünde bir yumruk patladı, sonra bir tane daha. Beni kulağımdan tutup odanın köşesine götürdü, yüzümü duvara doğru çevirdi ve, "Şimdi pantolonunun düğmelerini ilikle, aptal çocuk!" dedi. Birkaç dakika sonra piyanoya döndük – Czeroy ve hız egzersizleri. Bemolü diyezden ayıramıyordum artık, fakat çalmaya devam ettim çünkü olanları anneme anlatacağından korkuyordum. Bir anneye kolaylıkla anlatılacak cinsten bir

şey değildi neyse ki.

Bu olay, ne kadar utanç verici olsa da, ilişkimizde önemli bir değişikliğe neden oldu. Bir sonraki gelişinde bana karşı sert bir tavır sergilemesini bekliyordum, fakat aksine süslenip püslenmiş, her zamankinden daha fazla parfüm sürmüştü sanki; biraz hoppaydı hatta, ki Lola için olağandışıydı çünkü somurtuk, içine kapalı bir tipti, Pantolonumun düğmelerini bir kez daha açmaya cesaret etmedim, fakat sertleştim ve sertliğimi dersin sonunu kadar korudum. Bu da onu hoşnut etmiş olmalıydı çünkü arada sırada yanlamasına bakışlar attı, On beş yaşındaydım henüz, o ise yirmi beş ya da yirmi sekiz olmalıydı. Ne yapacağımı kestirmek güçtü benim için, annem evde yokken üstüne atılmaktan başka. Hatta bir ara onu geceleri, tek başına dışarı çıktığında, gölge gibi izledim. Akşamları tek başına uzun yürüyüşlere çıkmak gibi bir alışkanlığı vardı. Mezarlığın yakınında bazı sert taktiklere başvurabileceğim ıssız bir yere gitmesi umuduyla izlerdim onu. Bazen onu izlediğimin farkında olduğu ve bundan haz duyduğu hissine kapılırdım. Galiba yolunu kesmemi bekliyordu – istediği buydu sanırım. Her neyse, bir gece demiryolunun yakınında çimlere uzanmıştım. Boğucu bir yaz gecesiydi, insanlar soluk soluğa kalmış köpekler gibi buldukları yere yatıyorlardı, Lolla hiç yoktu aklımda – öylece yatmış ayı seyrediyordum, sıcak hava düşünmeye izin vermiyordu. Birden dar koşu yolundan bir kadının gelmekte olduğunu fark ettim. Çimlere uzanmıştım ve görebildiğim kadarıyla etrafta kimse yoktu. Kadın yavaş adımlarla yürüyordu; başı öne eğik, hülyalara dalmış. Yakına geldiğinde onu tanıdım. “Lola!” diye seslendim. “Lola!” Beni görmek onu büyük bir şaşkınlığa sürükledi sanki. “Ne işin var burada?” dedi ve yanıma oturdu. Ona yanıt vermedim, tek kelime etmedim – yanına sürünüp onu yere yatırdım. “Burada olmaz, lütfen,” diye yalvardı, fakat dikkate almadım. Elimi bacaklarının arasına, o kalın kürk torbasına soktum ve ıpıslaktı, salyalı bir at gibi. İlk sikişimdi ve o anda bir tren gelip de üstümüze sıcak kıvılcımlar sıçratmasa olmazdı. Lola’nın ödü koptu. Sanıyorum ben de onun ilk sikişiydim ve o muhtemelen benden daha fazla ihtiyaç duyuyordu buna, fakat sıcak kıvılcımları hissedince kalkmaya davrandı. Vahşi bir kısrağı zapt etmeye çalışıyordum sanki. Epey boğuşmama rağmen onu tutamadım. Ayağa kalktı, eteğini indirdi, ense topuzunu düzeltti. “Evine gitmelisin,” dedi. “Eve gitmiyorum.” dedim. Koluna girip onunla yürümeye başladım. Bir

süre hiç konuşmadan yürüdük. İkimiz de nereye gittiğimizi bilmiyorduk. Sonunda karayoluna çıktık, ileride su depoları ve onların yakınında bir göl vardı. İçgüdüsel olarak göle doğru yürüdüm. Göle yaklaştığımızda dalları sarkmış ağaçların altından geçmek zorunda kaldık. Lola'ya eğilmesi için el verirken birden kaydı ve benî de kendiyle birlikte aşağı çekti. Kalkmak için hiçbir çaba göstermedi; onun yerine beni kavradı, üstüne aldı ve aynı anda elini pantolonumdan içeri sokarak beni şaşırttı. Bütünüyle gevşemiş bir vaziyette sırt üst yatıp bacaklarım açtı. Eğilip amcığının kıllarım öptüm; göbeğini tertemiz yaladım. Sonra başımı bacaklarının arasına koyup amcığının suyunu yaladım. İnliyor, elleriyle beni çılgınca kavrıyordu; saçı bütünüyle açılmış, çıplak karnının üstüne dökülmüştü. Uzun lafın kısası, tekrar soktum ve uzun süre içinde kaldım. Bunun için bana müteşekkir olmalıydı çünkü kaç kez orgazm olduğunu bilmiyorum – havai fişek gibi patlıyor, arada bana dişlerini geçiriyor, dudaklarımı çürütüyor, gömleğimi parçalıyordu. Eve dönüp aynada kendime baktığımda dağlanmış bir danayı andırır haldeydim.

Devam ettiği süre boyunca harikuladeydi, fakat çok sürmedi. Bir ay sonra Niessenler başka bir kente taşındılar ve Lola'yı bir daha görmedim, ama kürk torbasını her gece yatağın üstüne asıp ona dua ettim. Ne zaman Czerny egzersizlerine başlasam Lola'yı düşünüp sertleşiyordum; çimlerin üstüne uzanmış hali, uzun siyah saçları, ense topuzu, kopardığı iniltiler ve amcığının suyu. Piyano çalmak uzun ve hayali bir sikişten farksızdı benim için. Tekrar düzüşmek için iki yıl beklemem gerekti, o da o kadar güzel değildi çünkü onunla birlikte bel soğukluğu kaptım, üstelik ateşli değildi, küçük ve pis bir otel odasında bir dolar karşılığında soğuk ve mekanik bir sikişti ve orospu sürekli geliyormuş ayağına yatıyor, ama Noeî ne kadar geliyorsa o da o kadar geliyordu. Bel soğukluğunu ondan değil, yan odada arkadaşım Simmons ile yatan arkadaşından kapmış da olabilirim. Şöyle oldu – ben mekanik sikişimi o kadar çabuk bitirdim ki arkadaşını Simmons'ın durumuna bakmak için yan odaya gideyim dedim. Gel gör ki hâlâ iş üstündeydiler, fena kaptırmışlardı. Onun kızı Çek asıllı ve biraz toydu; mesleğe gireli fazla olmadığı anlaşılıyordu çünkü olaya kendini kaptırıp tadına varabiliyordu. Onu o şekilde görünce bekleyip bir posta da ben kayayım dedim. Öyle de yaptım. Hafta bitmeden irin akmaya başladı; ardından taşaklarımın moraracağını ve kasıklarımda taş varmış duygusunun

geleceğini biliyordum.

Bir yıl kadar sonra piyano dersleri vermeye başladım. Şansıma, ders verdiğim kızın annesi sürtüğün, fahişenin önde gideni çıktı. Bir zenciyle yaşıyordu, daha sonra keşfedeceğim üzere. Onu tatmin edecek kadar büyük bir kamış bulamamıştı anlaşılan. Her neyse, eve dönmek için ne zaman kapıya yönelsem gelip bana sürtünüyordu. Onunla bir şeylere girişmeye korkuyordum çünkü mahallede frengi olduğuna dair bir rivayet vardı, fakat böyle ateşli bir kancık sana amcığını dayayıp dilini gırtlağına kadar soktuğunda ne yapabilirsin? Antrede, ayakta sikiyordum onu, hiç de zor değildi çünkü o kadar hafifti ki bir bebek gibi kavrayabiliyordum. Bir gece onu böyle kavramışken birden anahtar deliğine sokulan anahtarın sesini duydum. O da duydu ve korkudan donup kaldı. Gidecek yer yoktu. Neyse ki kapı girişinde bir perde vardı, arkasına gizlendim. Sonra siyah herifin onu öptüğünü duydum. Adam *Nasılsın, balım* falan dedi, o da ona bütün zamanını onu bekleyerek geçirdiğini ve hemen yukarı çıkmaları gerektiğini çünkü daha fazla sabredemeyeceğini söyledi. Basamakların gıcırtısı kesildiğinde kapıyı yavaşça açıp dışarı fırladım. Ondan sonra büyük bir korkuya kapıldım çünkü o zenci bunu öğrenecek olsa gırtlağımı keserdi, buna hiç kuşku yoklu. Bu yüzden orada ders vermeyi bıraktım. Bir süre sonra kızı peşime düştü. On altısına basmak üzereydi – ona bir arkadaşının evinde ders veremez miydim acaba? Czerny egzersizlerine başladım yine, kıvılcımlar ve diğer her şey. Hayatımda aldığım ilk taze am kokusuydu ve harikuladeydi, yeni biçilmiş ot kokusunu andırıyordu. Dersleri sikişerek geçirmekle kalmıyor, derslerin arasında da fazladan sikişiyorduk. Sonra bir gün o acıklı mesele geldi çattı – hamileydi, şimdi ne yapacaktık? İşi halletmesi için Yahudi bir doktor bulmak zorunda kaldım. Benden yirmi beş dolar istedi, oysa ben yirmi beş doları ömrümde bir arada görmemişim. Ayrıca kız reşit değildi. Üstelik kan zehirlenmesi tehlikesi söz konusuydu, Yahudi'ye hesaba mahsuben beş dolar verip iki haftalığına Adirondack'a topukladım. Orada ders almaya can atan bir öğretmenle tanıştım. Hız egzersizlerine, prezervatiflere ve muammalara devam. Ne zaman piyanoya dokunsam amcığın birini sulandırıyordum sanki.

Bir parti veriliyorsa siktiğimin müzik rulosunu yanımda götürmek zorundaydım ve bu, benim için kamışımı mendile sarıp kolumun altına almaktan farksızdı. Tatil dönemlerinde, amcık kaynayan çiftlik evlerinde ya

da otellerde, müziğin etkisi olağanüstüydü. Tatilleri yıl boyunca sabırsızlıkla bekliyordum, fakat nedeni amcıktan ziyade çalışmak zorunda olmamaktı. Koşumlarımdan kurtulduğum anda palyaçoya dönüyordum. O kadar enerji doluydum ki kendi içime sığmıyor, dışarı fırlamak istiyordum. Bir yaz günü Catskills'de Francie adında bir kızla tanıştığımı anımsıyorum. Harikulade güzellikte ve müthiş şuh bir kızdı; sağlam İskoç memeleri ve göz kamaştırıcı beyazlıkta dişleri vardı. Nehirde yüzerken başladı. Kayığa tutunuyorduk, memelerinden biri dışarı fırladı. Ötekini de onun için ben çıkardım ve askılarını çözdüm. Cilveli bir biçimde kayığın altına dalınca ben de peşinden daldım ve hava almak için suyun yüzeyine doğru yükselirken mayosunu çekip çıkardım. Dolgun memeleri şişmiş mantarlar misali bir aşağı bir yukarı sallanırken çıplak bir denizkızı gibi yukarı doğru süzüldü. Ben de mayomu çıkardım ve kayığın yanında iki yunus gibi oynaşmaya başladık. Bir süre sonra kanoyla kız arkadaşı geldi. Kızıl-sarı saçlı, gözleri kantaşı renginde, bol çilli ve hayli iri bir kız. Bizi çıplak görünce şoke oldu, fakat onu da kanodan alaşağı edip soyduk. Sonra üçümüz suyun altında ebelemece oynamaya başladık, ama bir yere varmak zordu çünkü yılan balığı kadar kaygandılar. Bir süre sonra oyuna doyunca arazide terk edilmiş bir bekçi kulübesi gibi duran duş kabinine gittik. Giysilerimizi de yanımıza almıştık, üçümüz o kutu gibi kabinde giyinecektik. Hava çok sıcak ve nemliydi, gökyüzünde biriken bulutlar fırtınaya işaret ediyordu. Agnes –Francie'nin arkadaşı– giyinme telaşı içindeydi. Çıplaklığından utanmaya başlamıştı. Francie, öte yandan, gayet rahat görünüyordu. Banka oturup bacak bacak üstüne atmış, sigara içiyordu. Neyse, Agnes'ın kombinezonunu giydiği sırada yıldırım düştü ve ardından korkunç bir gök gürlemesi geldi. Agnes çığlık atıp kombinezonunu yere bıraktı. Sonra tehlike oluşturacak kadar yakına bir yıldırım daha düştü ve gök bir kez daha gürledi. Etrafımızdaki hava mavi bir renk aldı ve sivrisineklerin saldırısına uğradık, huzursuz olduk, kaşındık, biraz panikledik. Yıldırımdan ve ondan ziyade üçümüzün ölüsünün bir ağacın altında çıplak bulunacağından korkmuştu Agnes. Hemen giyinip eve koşmak istediğini söyledi. Fakat bunu söylemesiyle bardaktan boşanırcasına yağmur yağmaya başlaması bir oldu. Birkaç dakika sonra dineceğini düşündük ve orada anadan doğma durup kısmen açık olan kapıdan buhar tüten gölü seyrettik. Gökten sanki kaya parçaları yağıyor, yakınımızda bir yerlere sürekli yıldırım düşüyordu. Şimdi gerçekten

korkuya kapılmıştık ve ne yapmamız gerektiğini bilemiyorduk. Agnes ellerini ovuşturup yüksek sesle dua etmeye başladı. George Grosz budalalarını andırıyordu; şu boyunlarında tespihle dolaşan çarpık kancıkları kastediyorum. Bayılacak filan sandım. Birden dikkatlerini dağıtmak için bir yağmur dansı yapmak gibi parlak bir fikir çaktı zihnimde. Dışarı fırlayıp dansıma başlamamla yıldırımın düşmesi ve yakınımdaki ağacı ikiye ayırması bir oldu. O kadar korktum ki sapıttım. Ne zaman korksam gülerim. Kızların çığlığı basmasına neden olan vahşi, kan dondurucu bir kahkaha patlattım. O çığlığı duyduğumda, neden bilmiyorum ama hız egzersizlerini düşündüm. O anda boşlukta durmakta olduğumu hissettim; etrafım maviydi ve yağmur körpe tenime sıcak-soğuk bir dövme işliyordu, Bütün duyularım tenimin yüzeyinde toplanmıştı ve dış tabakanın altında bomboş, tüy kadar hafiftim; havadan ya da dumandan ya da pudradan ya da magnezyumdan ya da ne derseniz deyin ondan bile daha hafif. Birden bir Çipeva'ya dönüştüm ve sassafraz notasına geçtim. Kızların çığlık atmaları, bayılmaları ya da altlarına sıçmaları falan umurumda değildi, ki zaten sıçmak üzereydiler. Boynunda dua tespihi ve korkudan morarmış karnıyla kaçık Agnes'a bakarken kutsallarına hakaret niteliğinde bir dans yapmayı tasarladım ve bir elimle taşaklarımı kavrarken ötekiyle yıldırıma ve gök gürlemesine nanik yaptım. Yağmur hem sıcak hem soğuktu. Çimler yusufçuk kaynıyordu sanki. Kanguru gibi hoplayıp avazım çıktığı kadar bağırmaya başladım, "Ey Tanrı, seni kurtlanmış yaşlı orospu çocuğu, çek artık yıldırımlarım yoksa Agnes sana inanmayacak! Duyuyor musun beni, yaşlı puşt, kes şamatayı... Agnes'ı delirtiyorsun. Sana söylüyorum, sağır mısın, yaşlı baş belası?" Bu meydan okumayı dudaklarımdan hiç düşürmeden duş kabininin etrafında hoplayarak, ceylan gibi sekerek, aklıma gelen en korkunç sövgüleri savurarak dans ettim. Yıldırım düştüğünde daha da yükseğe sıçrıyor, gök gürlediğinde aslan gibi kükrüyordum. Sonra perende atıp bir ayı yavrusu gibi çimlerde yuvarlandım. Çimleri çiğneyip onlara tükürdüm, göğsümü goril gibi yumrukladım. Bütün bu süre zarfında piyanonun üstünde duran Czerny egzersizlerini görebiliyordum, diyez ve bemollerle dolu beyaz bir sayfa. Siktiğimin geri zekâlısı, diye geçirdim içimden, akordu yerinde bir klavsene hâkim olmanın yolunun bu olduğunu sanıyor. Aniden Czerny'nin bana cennetten bakıyor olabileceğini düşündüm ve ona tükürdüm, tükürebildiğim kadar yükseğe. Gök bir kez daha gürlediğinde var gücümle haykırdım – "Czerny, orospu çocuğu seni, taşaklarına yıldırım düşsün... O

çarpık kuyruğunu yut ve boğul... Duyuyor musun beni, deli puşt?”

Fakat bütün çabalarıma rağmen Agnes giderek kafayı yiyordu. İrlandalı, aptal bir Katolik’ti ve Tanrı ile bu şekilde konuşulduğunu ilk kez duyuyordu. Birden, ben duş kabininin arka tarafında dans ederken nehre doğru koşmaya başladı. Francie’nin haykırdığım duydum – “Onu geri getir, boğulacak! Onu geri getir!” Peşinden koşmaya başladım. Yağmur tırpan gibi inmeye devam ediyordu. Ona dönmesi için bağırdım fakat içine şeytan kaçmış gibi körlemesine koştu. Gölün kenarına geldiğinde suya daldı ve kayığa doğru yüzmeye başladı. Peşinden yüzdüm. Kayığın yanına geldiğimizde onu devireceğinden korktum. Bir elimle onu belinden kavrayıp sakin bir biçimde konuşarak yatıştırmaya çalıştım, bir çocukla konuşur gibi. “Git yanımdan,” dedi, “ateistsin sen!” Tanrım, bunu duyduğumda yaşadığım şaşkınlığı kelimelere dökemem. Buydu demek? Bütün bu histeri krizinin nedeni Yüce Efendi’mize hakaret etmemdi. Onu kendine getirmek için gözünün üstüne bir tane patlatmak geldi içimden. Fakat su boyumuzu aşıyordu ve onu yatıştıramazsam kayığı devireceğinden korktum. Bu yüzden çok üzgünmüş ayağına yattım; söylediklerimin tek kelimesini bile kastetmediğimi, ölümüne ürkmüş olduğumu falan iddia ettim. Yatıştırıcı bir tonla bunları söylerken elimi belinden aşağı kaydırıp yavaşça kıçını okşadım. İstediği buydu aslında. İyi bir Katolik olduğuna ve şimdiye kadar günah işlememek için büyük çaba gösterdiğine dair bir şeyler geveledi. Kendini söylediklerine o kadar kaptırmıştı ki benim ne yapmakta olduğumun farkında olmayabilirdi, fakat yine de elimi apış arasına soktum ve aklıma gelen bütün güzel lafları ettim; Tanrı’ya, sevgiye, kiliseye gitmeye ve günah çıkarmaya dair, bütün bildik saçmalıklar İşte. Bir şeyler hissediyor olmalıydı çünkü üç parmağımı yarığından içeri sokmuş oynatıyordum, “Kollarını boynuma dola, Agnes” dedim yavaşça, elimi sudan çıkarıp bacaklarımı bacaklarının arasına sokmak için onu kendime doğru çekerek. “Aferin benim kızıma... Şimdi sakinleş biraz... Birazdan dinecek.” Kiliseden, günah çıkartmaktan, Tanrı sevgisinden falan bahsetmeye devam ederek içine sokmayı başardım. “Bana çok iyi davranıyorsun,” dedi, kamışımın içinde olduğunun faikında değilmiş gibi, “Budalalık ettiğim için üzgünüm,” “Biliyorum, Agnes,” dedim, “Önemli değil.. Daha sıkı sarıl bana... Evet, işte böyle.” “Kayığın devrileceğinden korkuyorum,” dedi, sağ eliyle kürek çekiyormuş gibi yapıp kıçım dengede

tutmaya çabalayarak. “Evet, kıyıya dönelim,” dedim, ondan uzaklaşmaya yeltenerek. “Hayır, bırakma beni,” dedi ve bana daha sıkı sarıldı. “Beni bırakma, yoksa boğulurum.” O anda Francie koşarak geldi su kenarına. “Çabuk,” dedi Agnes, “Çabuk... Boğulacağım.”

İyi kızdı Francie, bunu söylemeliyim. Ve kesinlikle iyi bir Katolik falan değildi. Ahlaki değerleri var idiyse de sürüngen düzeyindeydi. Dünyaya sikişmek için gelmiş kızlardandı. Hiçbir amacı ya da arzusu yoktu; kıskançlık duymaz, kin gütmezdi; sürekli neşeliydi ve hiç de aptal sayılmazdı. Geceleri verandada, karanlıkta oturup konuklarla sohbet ederken gelip kucağıma otururdu ve elbisesinin altında hiçbir şey olmazdı, o gülüp diğerleriyle şakalaşırken ben de sokuverirdim. Eline fırsat geçse Papa’nın önünde bile işi pişkinliğe vurup düzüşürdü bence. Kente döndükten sonra onu evinde ziyaret ettiğimde görme yetisini neyse ki yitirmekte olan annesinin önünde de çekmişti aynı numarayı. Dansa gitmişsek ve canı çekiyorsa beni telefon kulübesine sürükler ve orada iş tuttuğumuz sırada birini, mesela Agnes’ı arayıp konuşurdu. İnsanların burnunun dibinde düzüşmekten özel bir haz duyardı sanki; üstünde fazla düşünmediğin zaman daha eğlenceli olduğunu söylüyordu. Kumsaldan eve dönerken kalabalık metroda elbisesini yırtmacı ortaya gelecek şekilde çevirir ve elimi tutup amcığının üstüne yerleştirirdi. Metro tıklım tıklım doluysa ve güvenli bir şekilde köşeye sığınmışsak kamışımı çıkarıp iki eliyle tutardı, kuş tutar gibi. Bazen işi şakaya vurup üstüne çantasını asardı, en ufak bir tehlike olmadığını kanıtlamak istercesine. Ona dair bir başka şey hayatındaki tek erkek benmişim gibi davranmamasıydı. Bana her şeyi anlatıp anlatmadığını bilmiyorum, fakat anlattıkları kesinlikle yeterliydi. Gülerek anlatırdı başkalarıyla yaşadıklarını; üstüme çıkarken, kamışım içindeyken ya da boşalmak üzereyken. Nasıl sikiştiklerini anlatırdı bana, kamışın ne kadar büyük ya da küçük olduğunu, heyecanlandıklarında birbirlerine ne dediklerini; en ince ayrıntılarına varıncaya dek, bu konuda bir ders kitabı yazmaya hazırlanıyormuşum gibi. Kendi bedenine, hislerine ya da kendiyle ilintili herhangi bir şeye en ufak bir kutsallık affetmezdi. “Francie, sikişgen amcık seni,” derdim, “bir istiridye bile senden daha ahlâklıdır.” “Fakat benden hoşlanıyorsun, değil mi?” diye karşılık verirdi. “Erkekler sikişmeyi sever, kadınlar da öyle. Kimseye bir zararı yok. Sikiştiğin herkesi sevmek zorundasın diye bir kural yok, öyle değil mi? Ben

âşık olmak istemiyorum, sürekli aynı erkekle sikişmek korkunç olsa gerek, öyle değil mi sence? Bak, uzun süre sadece benimle sikişsen benden usanırdın, öyle değil mi? Bazen hiç tanımadığın biri tarafından sikilmek güzel. Evet, en iyisi bu bence," diye eklerdi – "Dert yok, telefon numarası yok, aşk mektupları yok, kavga yok. Baksana, böylesi sence çok mu kötü? Bir keresinde erkek kardeşim beni siksin diye uğraştım, nasıl bir muhallebi çocuğu olduğunu bilirsin işte, herkesin canını sıkıp durur. Tam olarak nasıl olduğunu hatırlamıyorum artık, evde yalnızdık ve benim azgınlığım üstümdeydi. Benden bir şey istemek için yatak odama geldi. Elbisem yukarı sıyrılmış bir vaziyette yatmış hayal kuruyor, fena halde istiyordum, bu yüzden içeri girdiğinde kardeşim olmasını hiç umursamadım ve onu bir erkek olarak gördüm, bu yüzden eteğimi indirmeden yatmaya devam edip ona kendimi iyi hissetmediğimi, karnımın ağrıdığını söyledim. Hemen gidip ilaç getirmek istedi, fakat ona engel olup karnımı biraz ovarsa bana iyi geleceğini söyledim. Karnımı açıp çıplak tenimi ovdurdum. Koca, aptal gözlerini duvarda tutmaya çalışıyor, karnımı bir tahta parçasıymışım gibi ovalıyordu. "Orası değil, salak,' dedim, 'Biraz daha aşağısı... Ne korkuyorsun?' Sancım varmış numarasına yattım. Sonunda yanlışlıkla orama dokundu. 'Orası! Evet!' diye bağırdım. 'Orayı ov, çok iyi geliyor!' Koca budala her şeyin numaradan ibaret olduğunu anlamadan amcığıma beş dakika masaj yaptı, biliyor musun? O kadar kızdım ki odadan çıkıp beni yalnız bırakmasını söyledim. 'Hadımağasısın oğlum sen,' dedim, ama o kadar salaktı ki ne anlama geldiğini bildiğini sanmıyorum." Kardeşinin ne kadar avanak olduğunu düşünüp güldü. Hâlâ bakir olabileceğini söyledi. Ben ne düşünüyordum peki, çok mu kötüydü bu? Öyle düşünmeyeceğimi çok iyi biliyordu tabii ki. "Dinle Francie," dedim, "bu hikâyeyi şu çıktığın polise anlattın mı?" Anlattığını sanmadığını söyledi. "Ben de sanmıyorum," dedim. "Bu hikâyeyi duyacak olsa ağzım burnunu kırardı herhalde." "Beni dövdü zaten," dedi hemen. "*Ne?*" dedim, "seni dövmesine izin mi veriyorsun?" "Beni dövmesini istemiyorum," dedi, "ama ne kadar çabuk öfkelendiğini biliyorsun. Başka kimsenin bana vurmasına izin vermem, ama o vurunca pek de ağırıma gitmiyor. Bazen içten içe bana iyi geliyor... Bilmiyorum, belki de bir kadının arada sırada dayak yemesi gerekiyordur. Adamdan hoşlanıyorsan canın fazla yanmıyor. Ondan sonra o kadar müşfik davranıyor ki – kendimden utanıyorum neredeyse..."

Bu tür şeyleri itiraf edecek bir amcık pek sık çıkmaz insanın karşısına –düzgün bir amcığı kastediyorum, aklı başında. Şu Trix Miranda, örneğin ve ablası Bayan Costello. Acayip tiplerdi bu ikisi gerçekten. Arkadaşım MacGregor ile takılan Trix birlikte yaşadığı ablasına MacGregor ile cinsel ilişkisi yokmuş numarası yapıyordu. Ablası ise herkese frijid olduğunu, hem istese bile bir erkekle cinsel ilişkiye giremeyeceğini söylüyordu çünkü fazlasıyla dardı, Öyle yaratılmıştı. Bu arada MacGregor onları bayıltıncaya kadar sikiyordu, ikisini birden. İkisinin de haberi vardı ama yine de birbirlerine yalan söylemeye devam ediyorlardı. Neden? Anlayamıyordum. Costello kancığı isterikti; kendi payına düşeni almadığını, MacGregor'ın onu ihmal ettiğini düşündüğünde sözde–sara krizine girerdi. Üzerine havlular atılması, bileklerinin ovalanması, göğsünün açılması, bacaklarının ovulması ve sonunda kız kardeşi yatar yatmaz MacGregor tarafından icabına bakılacağı yatağa taşınması demekti bu. Bazen iki kız kardeş aynı yatakta öğle uykusuna yatarlardı. MacGregor evde ise yukarı çıkıp aralarına uzanırdı. Bana gülerek anlattığına göre bütün numara uykuya dalmış gibi yapmaktaydı. Derin soluklar alarak orada yatarken hangisinin uyumuş olduğuna bakmak için önce bir gözünü, sonra ötekini açardı. Birinin uyumuş olduğundan emin olur olmaz ötekine yazılırdı. Bu durumlarda isterik kız kardeşi yeğliyordu, kocası altı ayda bir uğrayan Bayan Costello'yu. MacGregor risk aldıkça daha çok haz duyuyordu, bana söylediğine göre. Sözüm ona flört aşamasında olduğu Trix'e yazıldığında diğeri onları o şekilde yakalarsa felaket olacakmış ayağı çekmesi gerekiyordu; ama aynı zamanda, bana itiraf ettiğine göre, ötekinin uyanıp onları yakalamasını umuyordu. Fakat evli, kendi deyimiyle "fazla dar" olan abla, kurnaz kancığın tekiydi, ayrıca kız kardeşine karşı suçlu hissediyordu. İş üstünde yakalanacak olsa muhtemelen sara nöbeti geçirdiğini ve ne yaptığının farkında olmadığım söyleyecekti. Kendine bir erkek tarafından sikilmenin tadına varma izni verdiğini itiraf etmesi olası değildi.

Onu oldukça iyi tanıyordum çünkü ona bir süre ders vermiştim. Normal bir amcığı olduğunu, arada sırada fırsat bulduğunda iyi bir sikişin tadını çıkardığını itiraf ettirmek için epey uğraşmıştım, Ona çılgın hikâyeler anlatırdım, aslında kendi yediği haltların biraz değiştirilmiş şekliydi anladıklarım, fakat yine de kararlılığından vazgeçmedi. Günün birinde –bu hepsinden daha inanılmaz– onu parmaklamama izin vermeye bile ikna

ettim, İçimden bu iş tamam diye geçirdim. Kuru ve biraz dar olduğu doğruydu, ama isteriye bağladım. Ancak bir amcığa bu kadar yaklaştıktan sonra elbisesini sert bir hareketle indirip yüzünüze baktığını ve, "Gördün mü, söyledim sana dar olduğumu!" dediğini tahayyül edin. "Ben herhangi bir darlık görmüyorum," dedim öfkeyle. "Ne yapmamı bekliyorsun – mikroskopla bakmamı mı?"

"İyiymiş," dedi, tafra yaparak. "Ne biçim konuşuyorsun sen benimle!"

"Yalan söylediğini bal gibi biliyorsun," diye devam ettim, "Neden yalan söylüyorsun? Am sahibi olup onu arada sırada kullanmayı insanca bulmuyor musun? Kurusun mu istiyorsun?"

"Nasıl konuşuyorsun sen benimle!" dedi, altdudağını ısırıp pancar gibi kızararak. "Ben de seni centilmen sanmıştım."

"Sen de pek hanımefendi sayılmazsın," diye karşılık verdim, "çünkü bir hanımefendi arada sırada sikiştiğini itiraf eder, hem hanımefendiler centilmenlerin onları parmaklayıp ne kadar dar olduklarını görmelerini istemez,"

"Bana dokunmanı asla istemedim," dedi. "Bana dokunmanı istemeyi aklımdan bile geçirmezdim, mahrem yerime dokundurmazdım en azından"

"Senin için kulağını falan temizleyeceğimi düşündün herhalde?"

"Seni o anda bir doktor gibi düşündüm, bütün söyleyeceğim bu," dedi sertçe, beni susturmaya çalışarak.

"Bak." dedim, şansımı bir kez daha deneyerek, "yanlışlık olmuş gibi yapalım, bunlar hiç olmamış gibi. Seni bu şekilde aşağılamayacak kadar iyi tanıyorum. Sana böyle bir şey yapmayı aklımdan geçirmem... Hayır, asla. Söylediğinde haklı olup olmadığını düşünüyordum da, belki gerçekten biraz dar bir yapın vardır. O kadar kısa sürdü ki ne hissettiğimden emin değilim… İçine parmağımı soktuğumu bile sanmıyorum. Dış kısmına dokunmuş olmalıyım – o kadar. Bak, şu kanepeye otur hele... Arkadaş olalım." Onu yanıma çektim –gözle görülür bir biçimde eriyordu– ve kolumu beline doladım, onu daha bir şefkatle yatıştırmak istermişim gibi. "Hep mi böyleydi?" diye sordum safça, ardından ne kadar saçma bir soru olduğunu idrak ettim ve az kalsın kahkahayı basacaktım. Başını mahcubiyetle öne eğdi, kelimelerle ifade edilemeyecek bir trajediye

değiniyormuşuz gibi. “Bak, kucağıma oturursan belki...” Ve onu yavaşça kucağıma oturttum, elimi de usulca eteğinden içeri sokup dizinin üstüne koydum... “Belki biraz böyle oturursan kendini daha iyi hissedersin... Evet, böyle, kollarıma yaslan... Daha iyi hissediyor musun?” Cevap vermedi, fakat karşı da koymadı; gevşek bir biçimde arkasına yaslanıp gözlerini kapattı. Alçak ve yatıştırıcı bir ses tonuyla, konuşmaya hiç ara vermeden elimi yavaşça, usulca bacağının üst kısmına doğru kaydırdım. Parmaklarımı apış arasına sokup küçük dudakları araladığımda bulaşık bezi gibi ıslanmıştı. Usulca masaj yapmaya başladım, giderek açılıyordu. Aynı zamanda kadınların bazen kendileri hakkında nasıl yanıldıklarına, bazen çok dar olduklarını düşünürken aslında ne kadar normal olduklarına dair telepatik iletişimi açık tutmaya devam ettim. Bu minvalde konuşmayı sürdürürken amcığı giderek ıslanıp açıldı. Dört parmağım içindeydi ve sokacak daha çok parmağım olsaydı onlara da rahatlıkla yer bulunurdu burada. Devasa bir amcığı vardı. Hayli genişlemişti, hissedebiliyordum. Gözlerini kapalı tutmaya devam edip etmediğini görmek için yüzüne baktım. Ağzı açıktı, soluk soluğa kalmıştı, ama gözlerini kapalı tutmaya devam ediyordu, kendini her şeyin aslında bir düş olduğuna inandırmaya çalışıyormuş gibi. Onu istediğim gibi oynatabiliyordum artık – karşı koyma tehlikesi kalmamıştı. Belki de kasten, gereksiz yere onu itip kaktım, sırf kendine gelip gelmeyeceğini görmek için. Kaz tüyünden bir yastık kadar gevşekti, başını kanepenin kolluğuna çarptığında bile öfkelenmedi. Keyfi bir sikiş için uyuşturmuştu sanki kendini. Bütün giysilerini çıkarıp yere fırlattım. Bir süre kanepede düzdükten sonra içinden çıkarıp onu yere, giysilerinin üstüne yatırdım, sonra tekrar soktum. Büyük bir maharetle kullandığı o emme pompasıyla içinde sıkıca tuttu, komadaymış gibi görünmesine rağmen.

Müziğin her seferinde sekse bağlanması tuhaf geliyor bana. Geceleri, yürüyüşe çıkmışsam, mutlaka birini kaldırırdım – bir hemşire, dans salonundan çıkmış bir kız, bir tezgâhtar, etek giyen herhangi biri. Arkadaşım MacGregor’ın arabasıyla çıkmışsak –onun deyimiyle kumsala küçük bir gezinti– gece yarışma doğru kendimi tuhaf bir muhitte, yabancı bir salonda, kucağımda bir kızla bulurdum. Kız genellikle hiç umursamadığım biri olurdu çünkü MacGregor benim kadar bile seçici

değildi. Bazen arabasına binerken ona, “Tanrım, yeter, usandım artık... Bir yerlere küçük bir gezinti yapalım sadece... Sheepshead Korfezi’ne ne dersin?” derdim. Daha bir kilometre bile yol katetmeden arabayı aniden kaldırıma yanaştırıp beni dürterdi. “Şuna bak şuna,” derdi, kaldırımda yürümekte olan kızı göstererek. “Tanrım, şu bacaklara bak!” Ya da – “Baksana, onu bize katılmaya davet etmeye ne dersin? Bir arkadaşını da çağırır belki?” Ve ağzımı açmama fırsat vermeden kıza el sallayıp her zamanki açılış konuşmasına başlardı, ki herkes için aynıydı. On seferin dokuzunda gelirdi kız. Fazla uzaklaşmadan, kızı serbest eliyle yoklayarak, ona bize eşlik edecek bir arkadaşı olup olmadığım sorardı. Kız mesele çıkarırsa, tanıştıktan bu kadar kısa bir süre sonra o şekilde dokunulmaktan hoşnut kalmazsa, “Tamam, in aşağı öyleyse... Senin gibilerle harcayacak zamanımız yok,” der, arabayı kaldırıma yanaştırıp kızı dışarı iterdi. “Böyle amcıklarla işimiz olmaz, değil mi Henry?” derdi, yavaşça kıkırdayarak. “Dur hele, sana gece bitmeden iyi bir parça bulmayı vaat ettim.” Ona geceyi dinlenerek geçirmek istediğimi hatırlattığımda, “Tamam, nasıl istersen... Sadece gecene renk katacağını düşünmüştüm,” diye yanıt verirdi. Sonra birden frene asılıp karanlıktaki ipeksi bir gölgeye, “Selam tatlım, ne yapıyorsun, küçük bir gezintiye mi çıktın?” derdi. Ve bu defaki heyecan verici bir şey çıkardı belki, eteğini kaldırıp amcığını sana sunmaktan başka yapacak bir işi olmayan kıpır kıpır bir kancık. Belki ona içki bile ısmarlamaz, yol kenarına çekip işini arabada görürdü. Kız, çoğu zaman olduğu gibi aptal sürtüğün teki ise, onu evine bırakma zahmetine bile katlanmazdı. “Biz o tarafa gitmiyoruz,” diyen cinste bir orospu çocuğuydu MacGregor. “Burada atlasan iyi edersin,” der, kapıyı açıp kızı indirirdi. Ondan sonraki ilk düşüncesi, tabii ki, kızın temiz olup olmadığıydı. Dönüş yolu boyunca kafasını buna takardı. “Tanrım, dikkatli olmalıyız,” derdi. “Onları sokaktan kaldırdığında başına nasıl bir iş açılacağını bilemezsin. O sonuncusundan beri kaşınıyorum – hatırlıyorsundur, şu Drive’da kaldırdığımız kız. Belki kafama taktığım içindir… Hiç aklımdan çıkmıyor. Biz erkekler neden tek amcıkla yetinemiyoruz, ha Henry? Trix’i ele alalım mesela, iyi kız, falan, biliyorsun. Aslında onu seviyorum bir şekilde, ama... Kahretsin, bunu konuşmanın ne yararı var? Beni biliyorsun – oburum. Öyle bir hale geldim ki bazen amcığın tekiyle buluşmaya giderken –sikmek istediğim bir amcıktan söz ediyorum, her şey ayarlanmış falan– dediğim gibi, arabadayken karşıdan kargıya geçen bir çift bacak gözüme çarpıyor ve

ne olduğunu anlamadan onu arabaya atıyorum, öteki kızın canı cehenneme. Amsalak oldum, herhalde... Ne düşünüyorsun? Söyleme," diye eklerdi hanen. "Seni tanıyorum, puşt herif... Bana en kötüsünü söyleyeceğinden eminim." Sonra, kısa bir duraklamanın ardından, "Matrak adamsın, biliyor musun? Bu güne dek bir amcığı reddettiğine tanık olmadım, ama sürekli zihnini meşgul etmiyor yine de. Bazen olsa da olmasa da senin için fark etmeyecekmiş gibi geliyor bana. Ayrıca istikrarlı orospu çocuğunun tekisin, tek eşlisin neredeyse. Bir kadınla nasıl olup da bu kadar uzun süre takıldığını anlamam mümkün değil. Sıkılmıyor musun bir süre sonra? Tanrım, ne diyeceklerini o kadar iyi biliyorum ki. Bazen, 'Bak, yavrum, hiçbir şey söyleme... Sadece külotunu indir ve bacaklarını aç,' demek geliyor içimden." İçten bir kahkaha attı. "Böyle bir şey söyleyecek olsam Trix'in yüzünün alacağı hali hayal edebiliyor musun? Bir keresinde hayli yaklaştım, biliyor musun? Şapkamı ve ceketimi çıkarmadım. *Kudurdu!* Ceketimi çıkarmamış olmama kızmadı, ama şapka! Cereyandan endişe ettiğimi söyledim ona... Cereyan falan yoktu tabii ki. Doğrusu istersen, ondan uzaklaşmak için o kadar sabırsızlanıyordum ki şapkamı çıkarmazsam daha çabuk giderim diye düşündüm. Ama bütün geceyi onunla geçirdim. Öyle bir yaygara kopardı ki bir türlü susturamadım. Ama dinle, bu bir şey değil. Bir keresinde sarhoş bir İrlandalı kancık kaldırdım, gerçekten tuhaf fikirleri vardı. Bir kere asla yatakta yapmak istemezdi... Hep masanın üstü. Arada sırada fena değildir, biliyorsun, fakat fazlası usandırıcı oluyor. Bir gece, içkiliyken ona, 'Havanı alırsın, ayyaş karı... Bu gece benimle yatakta düzüşeceksin,' dedim. 'Gerçek bir sikiş istiyorum, *yatakta,'* dedim. İnanır mısın, yatağa girmeye ikna edene kadar bir saat tartıştım kancıkla, o da şapkamın başımda olması koşuluyla. Aptal kancığın üstünde başımda şapkamla düşünebiliyor musun beni? Hem de çırılçıplak! 'Başımda şapkamın olmasını neden istiyorsun?' diye sordum. Ne dedi biliyor musun? Daha soylu görünüyormuş. Amcığın nasıl bir zihne sahip olduğunu görüyor musun? Onunla birlikte olduğum için kendimden nefret ediyordum. Ona hiç ayık gitmezdim bir kere. Gitmeden önce kör bir yarasaya dönünceye kadar kafayı çekerdim – bazen nasıl içerim bilirsin..." Çok iyi biliyordum neyi kastettiğini. En eski arkadaşlarımdan biri ve hayatımda tanıdığım en huysuz orospu çocuğuydu. İnatçı sözcüğü yeterli olmaz. Katır gibiydi – dik kafalı bir İskoç. Babası ondan da beterdi. Kapışmaları görülecek şeydi. İhtiyar öfkesinden *dans* ederdi resmen. Annesi araya girecek olsa gözünün üstüne

yumruğu yerdi. MacGregor'ı sık sık kapıya koyarlardı. Mobilyaları ve piyano da dahil bütün eşyalarıyla birlikte. Bir ay kadar sonra dönerdi çünkü evde her zaman kredisi vardı. Sonra bir gece bir yerden kaldırdığı bir kadını eve getirir ve yine kıyamet kopardı. Anlaşılan o ki kızı eve getirip onunla sabahlamasını o kadar umursamıyorlardı, ama sabahleyin annesinden onlara yatakta kahvaltı servisi yapmasını isteme küstahlığında bulunması kabul edilecek şey değildi. Annesi onu evden atmaya kalkışırsa, "Ne anlatıyorsun bana? Hamile kalmış olmasaydın belki hâlâ evlenmemiştin," deyip sustururdu. Annesi ellerini burup, "Ne evlat! Ne evlat! Tanrı yardımcım olsun, bunu hak edecek ne yaptım ben?" derdi. Buna da, "Aman, unut gitsin! Yaşlı bir baş belasısın zaten!" diye karşılık verirdi. Nadiren araya giren kız kardeşi ortalığı yatıştırmaya çalışırdı. "Tanrım, Wallie," derdi, "ne yaptığın beni ilgilendirmez, fakat annenle biraz daha saygılı konuşamaz mısın?" Bunun üstüne MacGregor kız kardeşini yatağa oturtup ona kahvaltı getirmesi için ikna etmeye çalışırdı. Genellikle kız kardeşine tanıştırmak için yatak arkadaşının adını sormak zorunda kalırdı. "Fena kız değildir," derdi, kız kardeşini kastederek. "Ailenin tek iyi ferdi... Dinle, bacım, bize yiyecek bir şeyler getir, olur mu? Şöyle güzel bir jambonlu yumurta, ha? Baksana, ihtiyar ortalıkta mı? Havasında mı bugün? Ondan birkaç dolar borç almak istiyorum. Sen ondan benim için istesen diyordum? Bu Noel sana güzel bir hediye alırım." Sonra, her şey kararlaştırılmış gibi, yanındaki kızı teşhir etmek için yorgam çekerdi. "Şuna bak, bacım, harikulade değil mi? Şu bacaklara bak! Dinle, sen de kendine bir erkek bulmalısın... Fazla sıskasın. Oysa Patsy bu konuda hiç sıkıntı çekmiyor, değil mi Patsy?" Ardından Patsy'nin kıçına bir şaplak atardı. "Hadi fırla, bacım, kahve istiyorum... Ve unutma, jambonlar kıtır olsun! Şu boktan market jambonundan alma... İyisinden al. Elini de çabuk tut!" Sevdiğim yanı zaaflarıydı; iradesini denetlemeye çabalayan bütün insanlar gibi aslında tamamen gevşekti. Yapmayacağı şey yoktu – zaaflarından ötürü. Sürekli çok meşguldü ve hiçbir zaman doğru dürüst bir iş tutmazdı. Sürekli bir şeyler araştırırdı, sürekli beynini geliştirme çabası içindeydi. Örneğin her gün sözlükten bir sayfa koparır ve ofise gidip gelirken aksatmadan okurdu. Bir sürü hikâyesi vardı ve hikâye ne kadar saçma, ne kadar tutarsız olursa o kadar zevk alırdı. Herkese hayatın bir fars olduğunu, oyunu oynamaya değmediğini, her şeyin birbirini dengelediğini falan kanıtlamaya kafasını takmıştı sanki. Kuzey Yakası'nda büyümüştü, benim çocukluğumu

geçirdiğim mahallenin yakınında. Kuzey Yakası üzerinden akardı adeta, ondan hoşlanmamın nedenlerinden biri de buydu. Ağzını çarpıtarak konuşma biçimi, örneğin, polislerle konuşurken takındığı kabadayı havaları, tiksintiyle yere tükürüşü, savurduğu tuhaf küfürler, duyarlılığı, dar ufku, bilardo ya da barbut oynama tutkusu, sabaha kadar oturup hikâyeler anlatması, zenginlere duyduğu nefret, siyasetçilerle takılması, saçma sapan şeylere duyduğu merak, öğrenmeye duyduğu saygı, dans salonlarına ve barlara düşkünlüğü, dünyayı görmekten bahsedip bu kentten hiç uzaklaşmaması, biraz “yürekli” bir tavır sergileyen herkese kim olduğuna bakmaksızın hayranlık duyması. Bunun gibi bin bir küçük tuhaflığı yüzünden seviyordum onu çünkü bunların hepsi çocukluğumda tanıdığım arkadaşlara özgü tuhaflıklardı. Mahalle sadece sevimli arızalardan oluşmuştu sanki. Büyükler çocuk gibi davranırlardı, çocuklar ise ıslah olmayan türdendi. Hiç kimse kendi mahallesinde fazla yükselemez, yükseldiği takdirde linç edilirdi. Birinin doktor ya da avukat olması şaşırtıcıydı. Öyle bile olsa iyi biri olmak zorundaydı ve herkes gibi konuşup oyunu Demokratlara vermeliydi. MacGregonn arkadaşlarına Plato’dan ya da Nietzsche’den bahsetmesi unutulmayacak bir şeydi örneğin. Bir kere arkadaşlarının Plato ya da Nietzsche’ye dair konuşmasına izin vermeleri için adlarına tesadüfen rastlamış ayağına yatmak zorundaydı ya da bir gece bir barın arka tarafında ilginç bir ayyaş tanıdığını ve adamın bu Nietzsche ve Plato denen tiplerden söz ettiğini söyleyebilirdi. Adlarının telaffuzundan emin değilmiş gibi yapardı. Plato o kadar da aptal biri değildi derdi, mazeret gösterirmiş gibi. Platomun kafasında birkaç iyi fikir vardı, evet efendim, hem de nasıl. Washington’daki şu salak siyasetçilerden birinin Plato ile tartışmaya çalıştığını görmek isterdi. Bu lafın gelişi dolambaçlı tarzla barbutçu arkadaşlarına Plato’nun kendi zamanında ne denli parlak bir kuş olduğunu izah etmeyi sürdürürdü. Muhtemelen iğdiş edilmişti, tabii ki diye eklerdi bütün bu bilgiçliğin üstüne biraz soğuk su serpme niyetiyle. O günlerde, diye izah ederdi çabucak, filozoflar arzudan arınmak için genellikle taşaklarını kestirirlerdi – bu doğru! Diğer tip, Nietzsche, gerçek bir vakaydı, tımarhanelik. Kız kardeşine âşık olduğu söylenir. Aşırı hassas bir bünye. Özel bir iklimde yaşamak zorundaydı – Nice’te, yanılmıyorsa. O, şahsen Alınanlardan pek hazzetmezdi, fakat bu Nietzsche farklıydı. Aslında Nietzsche’nin kendisi de Almanlara nefret duyar, Polonyalı falan olduğunu iddia ederdi. Almanları çok da iyi çözmüştü. Onların aptal ve kaba

olduğunu söylüyordu ve ne dediğini çok iyi biliyordu. Lafını hiç esirgememişti. Bok çuvalından farksız olduklarını söylemişti ve Tanrı aşkına, haklı değil miydi? Başkalarına yaptıkları onlara yapılınca nasıl tüydüklerini görmemiş miydik? “Dinle, Argonne bölgesinde yuvalanmış bütün bir grubu temizlediğini iddia eden birini tanıyorum, bana o kadar aşağılıklar ki üstlerine bile sıçmazsın dedi. Onlar için mermi bile ziyan etmediğini söyledi – copla dağıtmış beyinlerini. Adamın adını unuttum şimdi, fakat bana orada geçirdiği birkaç ay boyunca çok şey gördüğünü anlattı. En büyük hazzı kendi binbaşısını temizleyerek aldığını da ekledi. Adama özel bir kin duyuyor, suratını sevmiyormuş. Emir veriş biçimi hoşuna gitmiyormuş. Savaşta ölen subayların çoğu arkadan vurulmuş, dediğine göre. Hak etmişler de, orospu çocukları! Kuzey Yakası’ndan bir çocuktu. Sanıyorum şimdi Wallabout Pazarı yakınında bir yerde bilardo salonu işletiyor. Sessiz bir tiptir, işine bakar. Fakat onunla savaştan konuşmaya başladın mı delirir. Bir savaş daha başlatmaya kalkarsa Amerika Birleşik Devletlerinin Başkanı’na suikast düzenleyeceğini söylüyor. Yapar da, söylüyorum size... Fakat kahretsin, neydi size Plato hakkında söylemek istediğim? Ha, evet...”

Diğerleri gidince aniden vites değiştirirdi. “Sen bu şekilde konuşmaya inanmıyorsun, değil mi?” diye başlardı. İnanmadığımı itiraf etmek zorunda kalırdım. “Yanılıyorsun,” diye devam ederdi. “İnsanlarla iyi geçinmek zorundasın, içlerinden birine ne zaman ihtiyaç duyacağım bilemezsin. Özgür ve bağımsız olduğun varsayımıyla hareket ediyorsun sen. Bu insanlardan üstünmüşsün gibi davranıyorsun. İşte bu noktada büyük bir yanılgıya düşüyorsun. Beş yıl, hatta altı ay sonra nerede olacağını nereden biliyorsun? Kör olabilirsin, bir kamyonun altında kalabilirsin, akıl hastanesine kapatılabilirsin, başına neler geleceğini kestiremezsin. Kimse kestiremez. Bir bebek kadar aciz kalabilirsin...”

“Elden ne gelir?” derdim.

“İhtiyaç duyduğunda yanında iyi bir arkadaşın olsun istemez misin? O kadar çaresiz kalabilirsin ki sokaktan geçen birinden yardım istemek zorunda kalabilirsin. Sen bu adamların değersiz olduklarım, onlarla zamanımı boşa harcadığımı düşünüyorsun. Bak birinin günün birinde senin için ne yapabileceğini asla bilemezsin. Kimse tek başına bir yere

varamaz...”

Benim bağımsızlığım, onun deyimiyle kayıtsızlığım, hassas olduğu noktalardan biriydi. Ondan biraz borç istemek zorunda kalmışsam mutlu olur, arkadaşlık konusunda küçük bir vaaz verme fırsatı bulurdu. “Demek sen de paraya ihtiyaç duyuyorsun?” derken yüzüne kocaman bir memnuniyet gülümsemesi yayılırdı. “Demek şairin de yemek yemesi gerekiyor? Vay, vay... Şansın var ama, doğru adama geldin Henry, oğlum, çünkü ben sana karşı yumuşağımdır. Seni tanıyorum, katı yürekli orospu çocuğu. Tamam, ne kadar istiyorsun? Fazla param yok, ama olanı yarı yarıya bölüşürüm. Yeterince adil, değil mi? Yoksa hepsini sana verip başkasından borç almam gerektiğini mi düşünüyorsun ha, seni orospu çocuğu? Güzel bir yemek yemek istersin herhalde, değil mi? Jambonlu yumurta kesmez, değil mi? Seni bir restorana götürmemi de bekliyorsundur muhtemelen? Dinle, şu iskemleden bir saniyeliğine kalkıver – kıçının altına bir minder koymak istiyorum. Vay, vay, meteliksizsin demek! Tanrım, sen hep meteliksizsin – cebinde para olduğunu hiç hatırlamıyorum. Hiç kendinden utanmaz mısın? Benim takıldığım serserilerden söz edip durursun bir de... Sana şu kadarını söyleyeyim, dostum, onlar asla gelip benden senin yaptığın gibi para dilenmezler. Senden daha gururludur onlar – para dilenmektense çalmayı yeğlerler. Fakat *sen*, kahretsin, şatafatlı fikirlerle dolusun, dünyayı ıslah etmek istiyorsun, palavraya gelince üstüne yok, fakat para kazanmak için çalışmaya gelemiyorsun, hayır, sen çalışamazsın... Birilerinin sana gümüş tepside bir şeyler sunmasını bekliyorsun. Peh! Neyse ki benim gibi anlayışlı arkadaşların var. Aklım başına toplaman gerek, Henry. Hayal görüyorsun. Herkesin yemek yemeye ihtiyacı var, bunu bilmiyor musun? İnsanların çoğu ekmek parası için çalışmaya razılar – bütün günü yatakta geçirdikten sonra birden pantolonlarını giyip akıllarına gelen ilk arkadaşa koşmuyorlar, senin yaptığın gibi. Ya ben burada olmasaydım, o zaman ne yapacaktın? Cevap verme... Biliyorum ne diyeceğini.. Ama dinle, bu şekilde devam edemezsin. Doğru, güzel konuşuyorsun, seni dinlemek bir zevk. Konuşmaktan haz duyduğum tek arkadaşımsın, peki sana ne yararı var? Günün birinde avarelikten içeri tıkılırsan hiç şaşmam. Serserinin tekisin, farkında değil misin? Haklarında atıp tuttuğun öteki serserilerden bile betersin. Benim başım sıkıştığında neredesin? Ara ki bulasın. Mektuplarıma yanıt

vermezsin, telefonlarımı açmazsın, hatta bazen, seni görmeye geldiğimde benden gizlenirsin. Dinle, biliyorum – bana izah etmen gerekmiyor. Benim hikâyelerimi dinleyip durmak istemiyorsun. Fakat amına koyiyim, bazen seninle gerçekten konuşma ihtiyacı duyuyorum. Çok sikindeydi ya. Yağmurun altında olmadığın ve midene bir Öğün daha indirdiğin sürece mutlusun. Arkadaşların aklına bile gelmez – çaresiz kalıncaya kadar. Yakışık almayan bir davranış biçimi bu, *değil mi?* Evet dersen sana bir dolar vereceğim. Allah belanı versin, Henry, tek gerçek dostumsun ama aylak orospu çocuğunun birisin. Aylaklık yapmak için gelmişsin sanki dünyaya. Yararlı bir şey yapmaktansa aç kalmayı yeğliyorsun...”

Genellikle gülüp bir doları almak için elimi açardım. Bu onu tekrar çileden çıkarırdı. “Ne olsa söylemeye hazırsın, değil mi? Yeter ki sana vaat ettiğim bir doları vereyim, Öyle değil mi? Ne biçim adamsın! Çıngıraklıyılan bile senden daha ahlâklıdır. *Hayır,* sana o bir doları vermeyeceğim henüz. Önce biraz daha işkence edeceğim. Parayı *hak etmeni* sağlayacağım, yapabilirsem. Baksana, ayakkabılarımı boyamaya ne dersin – benim için ayakkabılarımı boyayıver, olmaz mı? Şimdi yapmazsan hiçbir zaman boyanmayacaklar.” Ayakkabılarını alıp ondan fırçayı istiyorum. Ayakkabılarını boyamaktan hiç gocunmam. Fakat bu onu daha da öfkelendiriyor. “Onları boyayacaksın, değil mi? Tanrım, bu kadarı da fazla. Dinle, hiç mi gururun yok senin – hiç gururun olmadı mı? Bir de her şeyi bilen adam olacaksın. Şaşırtıcı. O kadar çok biliyorsun ki arkadaşından bir öğünlük para koparabilmek için ayakkabılarını boyamak zorunda kalıyorsun. Al bakalım, orospu çocuğu, işte fırça! Girişmişken öteki çifti de boya bari.” Küçük bir ara. Lavaboda yıkanırken bir şarkı mırıldanıyor. Aniden, canlı, neşeli bir tonla – “Dışarısı nasıl bugün, Henry? Güneşli mi? Dinle, tam sana göre bir yer biliyorum. Deniztarağı, jambon ve yanında biraz tartar sosuna ne dersin? Körfeze yakın, küçük bir yer. Tam deniztarağı ve jambon yenecek bir gün, ne dersin? Sakın yapman gereken bir iş olduğunu söyleme bana... seni oraya kadar götürürsem benimle biraz zaman geçirmen gerekecek, biliyorsun, değil mi? Tanrım, keşke senin mizacına sahip olsam. Oradan oraya sürüklenip gidiyorsun. Bazen hepimizden çok daha iyi durumda olduğunu düşünüyorum, her ne kadar iğrenç orospu çocuğunun, hainin, hırsızın teki olsan da. Seninle birlikteyken günlerim rüya gibi geçiyor. Bazen seni görmem gerektiğini söylediğimde neyi

kastettiğimi anlamıyor musun? Sürekli bir başıma olmaktan kafayı yiyecek gibi oluyorum, Amcıkların peşinde neden böyle koşuyorum zannediyorsun? Neden sabahlara kadar poker oynuyorum? Point'tan gelme bütün o serserilerle neden takılıyorum? Birileriyle konuşmaya ihtiyaç duyduğum için." Bir süre sonra körfezdeyiz ve deniz kenarında oturuyoruz. Midesine bir kadeh çavdar viskisi indirmiş, deniz mahsullerinin gelmesini bekliyor... "İstediğini yapabildiğin sürece hayat o kadar da kötü sayılmaz, değil mi, Henry? Elime biraz para geçerse küçük bir dünya turuna çıkmayı düşünüyorum – sen de benimle geliyorsun. Evet, hak etmesen de, bir gün senin için hatırı sayılır miktarda para harcayacağım. Özgürlük tanındığında nasıl davranacağını görmek istiyorum. Parayı *vereceğim* sana, *anlıyor musun...* Borç değil. Cebine gerçek para girdiğinde o yüce fikirlerine ne olacağını göreceğiz. Dinle, geçen gün Plato'dan söz ederken sana bir şey sormak istedim. Plato'mın şu Atlantis masalını okuyup okumadığını... Okudun mu? *Okudun,* Peki, ne düşünüyorsun? Bir masaldan mı ibaret sadece sence, yoksa bir zamanlar gerçekten böyle bir yer var mıydı?"

Ona geçmişte ve gelecekte varlıklarını henüz hayal bile edemediğimiz yüzlerce, binlerce kıta olduğundan kuşkulandığımı söylemeye cesaret edemedim ve bir zamanlar Atlantis diye bir kıtanın var olmuş olabileceğini söylemekle yetindim.

"Aman, öyle ya da böyle pek fark etmiyor sanırım," diye devam etti, "fakat ne düşündüğümü söyleyeceğim sana. Öyle bir çağ yaşandı bence, insanların farklı oldukları bir çağ, İnsanların her zaman şimdiki gibi domuz olacakları, son birkaç bin yıldır yaşadıkları gibi domuzlar gibi yaşayacakları yoktu herhalde. Nasıl yaşamak gerektiğini, keyiflerine bakıp hayatın tadını çıkarmayı bildikleri bir çağın yaşanmış olması mümkün. Beni asıl ne delirtiyor biliyor musun? Babamı görmek. Emekli olduğundan beri bütün gün şöminenin karşısında oturup somurtuyor. Orada bitkin bir goril gibi oturmak için mi onca yıl köle gibi çalıştı? Lanet olsun, sonumun öyle olacağını bilsem kafama bir tane sıkarım. Etrafına bir bak... Şu tanıdığımız insanlara bak... İçlerinde tanımaya değer biri var mı sence? Nedir bütün bu yaygara, bunu bilmek istiyorum. *Yaşamak zorundayız* diyorlar. *Neden?* Bilmek istiyorum. Ölseler daha iyi ederler. Bok çuvalından farkları yok. Savaş çıktığında onları siperlere giderken görünce kendi kendime, *iyi,* dedim, belki biraz akıllanıp dönerler. Çoğu *dönmedi,* tabii ki. Fakat

dönenler! – baksana, daha *insani,* daha düşünceli oldular mı sence? Nerede! Esasında kasap hepsi, ama köşeye sıkıştıklarında kendileri domuz gibi ciyaklar. Midemi bulandırıyorlar, amına koyiyim! Her gün onları kefaletle hapisten çıkarırken görüyorum ne bok olduklarını. Tel örgünün iki tarafından da bakabiliyorum. Öteki taraf daha da iğrenç kokuyor bence. Sana bu yoksul piçleri mahkûm eden yargıçlara dair bildiklerimi anlatsam onları pataklamak istersin. Yüzlerine bakmak yeter. Evet, Henry, her şeyin farklı olduğu bir çağın yaşandığına inanmak isterim. Gerçek hayatı henüz görmedik, göreceğimiz de yok. Bana kalırsa birkaç bin yıl daha böyle sürecek. Paragöz olduğumu düşünüyorsun. Çok para kazanmak istiyorum diye deli olduğumu düşünüyorsun, değil mi? Evet, ayaklarımı bu çamurdan çıkarabilecek kadar para kazanayım istiyorum ben. Bu atmosferden kurtulmak için gidip zenci bir fahişeyle yaşayabilirim. Kıçımı yırttım şu anda geldiğim yere gelebilmek için, ki pek ileri gittiğim söylenemez. Çalışmaya ben de senden daha fazla inanmıyorum – böyle yetiştirildim, o kadar. Bir dolap çevirebilsem, iş yaptığım bu boktan orospu çocuklarının birinden dolgun bir meblağ koparabilsem, vicdanım hiç mi hiç sızlamaz. Yasaları fazla iyi biliyorum, sorun burada. Ama yine de oyuna getireceğim onları, göreceksin. Getirdiğimde de öyle küçük bir şey olmayacak...”

Deniz mahsulleri geldiğinde bir viski daha söylüyor ve tekrar başlıyor. “Seni yanıma alıp yolculuğa çıkmak istiyorum. Bunu cidden düşünüyorum. Muhtemelen bana bir karın ve bakmak zorunda olduğun bir kızın olduğunu söyleyeceksin. Şu eli maşalı karından ne zaman ayrılacaksın? Ondan kurtulman gerektiğinin farkında değil misin?” Yavaşça gülmeye başlıyor. “Hal Ha! Onu sana kendi ellerimle seçtiğimi düşünüyorum da! Gidip evleneceğin kimin aklına gelirdi? Sana sadece bir amcık önerdim ve sen salak gibi gidip onunla evlendin. Ha ha! Beni dinle, Henry, aklım bütünüyle yitirmeden terk et onu, o ekşi suratlı kancığın hayatının içine etmesine izin verme, anlıyor musun? Ne yaparsan yap, nereye gidersen git. Kentten ayrılmanı hiç istemem... Özlerim seni, bunu bütün samimiyetimle söylüyorum, fakat Tanrı aşkına, Afrika’ya gitmen bile gerekse git, kurtul onun kıskaçlarından, ondan sana hayır gelmez. Bazen iyi bir amcık düşürdüğümde içimden işte tam Henry’ye göre bir şey diye geçiriyor ve onu seninle tanıştırmayı düşünüyorum, ama unutuyorum tabii ki. Fakat Tanrım, bu dünyada anlaşabileceğin binlerce amcık var. Gidip onun gibi bir

kancığı seçtiğim düşününce... *Biraz daha jambon ister misin?* Şimdi canının çektiğini yesen iyi edersin çünkü daha sonra para olmayacak. *Bir içki daha, ne* dersin? Dinle, bugün benden kaçmaya çalışırsan yemin ediyorum sana bir daha bir sent bile ödünç vermem... Ne diyordum? Evet, şu evlendiğin çatlak kancıktan söz ediyordum. Yapacak mısın, yapmayacak mısın? Seni her gördüğümde uzaklara kaçacağını söylüyorsun, fakat hiçbir zaman yapmıyorsun. Geçimini senin sayende sağladığını düşünmüyorsun umarım? Onun sana *ihtiyacı* yok, salak herif, bunu göremiyor musun? Bütün derdi sana işkence etmek. Çocuğa gelince... Lanet olsun, senin yerinde olsam boğardım onu. Kulağa korkunç geliyor, değil mi, ama ne demek istediğimi biliyorsun. Senden baba olmaz. Ne olur bilmiyorum... Bildiğim bir şey varsa hayatını onlar uğruna harcayamayacak kadar iyi olduğun. Dinle, neden bir şeyler yapmaya çalışmıyorsun? Henüz gençsin, çevrende iyi bir etki bırakıyorsun. Bir yerlere git, uzak bir yere. Yeni bir hayata başla. Biraz paraya ihtiyacın olursa senin için bulurum. Çöpe atmaktan farkı yok, biliyorum, ama yine de yaparım. Doğrusunu istersen, Henry, sana bayılıyorum. Sana gösterdiğim hoşgörüyü bu dünyada hiç kimseye göstermedim. Sanıyorum pek çok ortak yanımız var, eski mahalleden geliyor olmamız, falan. Seni o zamanlar tanımamış olmam matrak. Kahretsin, içleniyorum..."

Gün bu şekilde geçti, bol yemek ve içkiyle, yakıcı bir güneş, altımızda araba, arada içilen purolar, kumsalda biraz güneşlenip önümüzden geçen amcıkları inceleyerek, konuşarak, gülerek, biraz da şarkı söyleyerek – MacGregor ile geçirdiğim sayısız günden biri. Böyle günlerde çark gerçekten dururdu sanki. Görünürde neşeli ve gamsızdı; zaman vıcık vıcık bir düş gibi akıp geçerdi. Fakat içten içe kaderci ve ürkütücüydü, ertesi gün kendimi marazi ve 'Huzursuz hissederdim. Günün birinde kaçmak zorunda olduğumu, zamanımı heba ettiğimi çok iyi biliyordum. Ne var ki bu konuda *henüz* bir şey yapamayacağımın farkındaydım. Bir şey olması gerekiyordu, ayaklarımı yerden kesecek büyük bir şey. Bir güç tarafından itilmeye ihtiyacım vardı, fakat kendi dünyamın dışından gelen doğru bir itki olmalıydı bu, emindim. Dert edemezdim çünkü yapımda yoktu böylesi. Hayatım boyunca her şey yoluna girmişti – *eninde sonunda.* Kendini paralayacak yapıda biri değildim. Bazı şeyleri oluruna bırakmak gerekirdi – benim durumumda birçok şeyi. Görünürdeki bütün bahtsızlık ve yoksulluk

belirtilerine rağmen ağzımda gümüş kaşıkla doğduğumu biliyordum. Dışarda durum kötüydü, kabul – fakat beni asıl rahatsız eden içerdeki durumdu. Kendimden gerçekten korkuyordum; iştahımdan, esnekliğimden, geçirgenliğimden, genleşebilmemden, cana yakınlığımdan, uyum sağlama gücümden. Hiçbir şey beni kendi başına korkutamazdı; bir şekilde kendimi her zaman, mesela düğünçiçeğinin içinde, bal yudumlarken görüyordum. Hapse bile düşsem iyi vakit geçireceğime dair bir his vardı içimde. Direnmemeyi bildiğimden olsa gerek. Diğerleri debelenerek, çırpınarak kendilerini yıpratıyorlardı; benim stratejim kendimi akıntıya bırakmaktı. İnsanların bana yaptıkları, başkalarına ya da kendilerine yaptıkları kadar rahatsız etmiyordu beni. İçimde o kadar iyiydim ki dünyanın dertlerini omuzlamak zorundaydım. Hayatım bu yüzden karmakarışıktı. Kendi yazgıma uyum sağlamamıştım, misal. Dünyanın yazgısını yaşamaya çalışıyordum. Örneğin bir akşam eve gittiğimde evde çocuk için bile yemek yoksa, hemen yemek aramaya çıkardım. Fakat kendime dair fark ettiğim, beni şaşırtan şey şuydu; kendimi dışarı atıp yemek aramaya başladığım anda *Weltanschauung*'a dönüyordum. Özellikle *bizim* için yemek düşünmüyor, genel olarak yemek düşünüyordum; bütün aşamalarında, o saatte dünyanın her yerinde yemek; nasıl elde edildiği, nasıl hazırlandığı, yemeği olmayan insanların ne yaptıkları, herkesin canı istediğinde yemek bulabileceği ve bu saçmalık derecesinde basit soruna daha fazla zaman harcanmayacağı bir düzen kurmanın belki mümkün olduğu. Karıma ve çocuğuma acıyordum, tabii ki, fakat aynı zamanda Hottentotlara, Avustralya yerlilerine, Belçikalılara, Türklere ve Ermen ilere de acıyordum. İnsan ırkına acıyordum çünkü insan aptal bir yaratıktı ve hayal gücünden yoksundu. Bir öğün atlamak o kadar korkunç sayılmazdı – beni derinden rahatsız eden sokakların dehşet verici boşluğuydu. Bütün o lanet evler, hepsi birbirinin aynı, hepsi boş ve iç karartıcı. Ayağının altında güzel kaldırım taşları, sokağın ortasında asfalt, harikulade–korkunç–zarif kahverengi kumtaşından bina girişleri; fakat yine de insan bütün bu pahalı malzemenin arasında bir ekmek kırıntısı arayışıyla bütün gün ve gece yürüyebilirdi. Bana koyan buydu. İşin münasebetsizliği. İnsan eline bir yemek çanı alıp, ‘'Dinleyin, millet, benim karnım aç. Var mı ayakkabısını boyatmak isteyen? Var mı çöpünün çıkarılmasını isteyen? Var mı atık su borularının temizlenmesini isteyen?” diye bağırabilse... Sokaklara çıkıp onlara bunu net bir şekilde duyurabilse... Fakat hayır, ağzını açmaya cesaret

edemezsin. Sokakta birine karnının aç olduğunu söyleyecek olsan adamın korkudan ödü patlar ve kaçmaya başlar. Bunu asla anlayamadım. Hâlâ da anlamış değilim. Her şey o kadar basit ki – biri sana yanaştığında 'Evet' dersin. Evet diyemezsen bile onu kolundan tutup başka birinden yardım istersin. O ekmek kırıntısını elde edebilmek uğruna üniforma kuşanıp tanımadığın adamları öldürmek zorunda kalmak benim için tam bir muamma. Kimin gırtlağından geçtiğinden ve kaça patlayacağından çok bunu düşünürüm. Neyin kaça patlayacağından bana ne? Bu dünyaya yaşamaya geldim, hesap yapmaya değil. Orospu çocuklarının yapmanı istemedikleri de bu zaten – *yaşaman!* Bütün hayatım hesap yaparak geçirmeni istiyorlar. Onlara mantıklı geliyor böylesi. Akıllıca. Zekice. Geminin kaptanı ben olsaydım işler o kadar düzgün yürümeyebilirdi, fakat daha neşeli olurdu, Tanrı aşkına! Saçma sapan şeyler için altına sıçmak zorunda kalmazdın. Belki makadam yollar, aerodinamik arabalar, hoparlörler ve milyonlarca küçük aygıt olmazdı, belki pencerelerde cam bile olmazdı, belki yerde uyumak zorunda kalırdın, belki Fransız mutfağı, İtalyan mutfağı ve Çin mutfağı olmazdı, belki insanlar sabırları tükendiğinde birbirlerini öldürürlerdi ve belki kimse onları durdurmazdı çünkü hapishaneler, yargıçlar, polisler ve kesinlikle milletvekilleri ile parlamentolar olmazdı çünkü itaat edilecek ya da çiğnenecek yasalar bulunmazdı ve belki bir yerden bir yere gitmek aylar ya da yıllar alırdı, ama vizeye, pasaporta ya da kimliğe ihtiyacın olmazdı çünkü hiçbir yere kayıtlı olmazdın, bir numara taşımazdın ve adını her hafta değiştirmek istesen öyle yapardın çünkü sahip olduğun her şey zaten yanında taşıyabildiklerinden ibaret olurdu. Hem her şey bedavayken neden bir şeye sahip olmak isteyesin?

Bir kapıdan ötekine, bir işten ötekine, bir arkadaştan bir başkasına, bir öğünden diğerine sürüklendiğim o dönemde her şeye rağmen yine de demir atabileceğim küçük bir yer ayırmaya çalıştım kendime; süratle akan bir nehirde bir can simidi gibiydi daha çok. Bir kilometre yakınıma gelmek devasa ve hazin bir çanın sesini işitmek demekti. Kimse demirleme yerimi göremezdi – nehrin dibinde gizliydi. Beni suyun yüzeyinde inip çıkarken görüyorlardı, bazen yavaşça sallandığım ya da tedirgin bir biçimde ileri geri gittiğim sırada. Beni güvende tutan, salona koyduğum çekmeceli çalışma masası oldu; son elli yıldır babamın terzi dükkânında bulunan,

çekmecelerinde tuhaf andaçlar barındıran ve sonunda babam hastayken dükkândan yürüttüğüm masa. Masa şimdi Brooklyn'in en seçkin mahallesinin tam ortasındaki kum taşından yapılma saygın binanın üçüncü katındaki evimizde, kasvetli salonumuzun ortasındaydı. O masayı oraya koymak için büyük savaş vermiş, salonun tam ortasında durmasında diretmiştim. Bir dişçi muayenehanesinin tam ortasına bir mamut yerleştirmekten farksızdı. Karımın onu ziyaret edecek bir arkadaşı olmadığından ve benim arkadaşlarım masa avizeden sarksa bile siklemeyeceğinden onu salonun ortasına yerleştirdim. Bütün iskemleleri masanın etrafına daire oluşturacak şekilde dizdikten sonra rahatça oturup ayaklarımı uzattım ve yazabilecek olsaydım ne yazacağıma dair hayallere daldım. Masanın yanında bir tükürük hokkası vardı, yine babamın dükkânından yürütülmüş, pirinçten, devasa bir hokka, arada sıvada kendime onun orada olduğunu hatırlatmak için içine tükürüyordum. Bütün bölmeler ve çekmeceler boştu; masanın üstünde ya da içinde hiçbir şey yoktu, üzerine bir soru işareti bile koymayı imkânsız bulduğum beyaz sayfanın haricinde.

İçimde fokurdayan sıcak lavı akıtmak için sarf ettiğim muazzam çabayı, bir çıkış yolu bulup *bir* sözcük, *bir* cümle yakalamak için yaptığım binlerce denemeyi düşününce taş devri insanları geliyor aklıma ister istemez. Yontma taş fikrine ulaşmak için yüz bin, iki yüz bin, üç yüz bin yıllık çaba gerekmiş. Uydurma bir çaba çünkü yontma taş diye bir şeyin düşünü bile kuramazlardı. Kendiliğinden olmuş, bir anda doğuvermişti, mucize de denebilir; ne var ki gerçekleşen her şey mucizevîdir. Bir şey ya olur ya da olmaz, bu kadar basit. Hiçbir şey terle, çabayla elde edilmez. Hayat dediğimiz neredeyse her şey uykusuzluktan ibarettir, uykuya dalma alışkanlığını yitirmiş olmanın ıstırabından. Gevşemeyi bilmiyoruz biz. Yaylı kuklalardan farkımız yok ve ne kadar çabalarsak kutuya girmek de o kadar zorlaşıyor.

Aklımı kaçırmış olsaydım eğer, demir atmak için bu Neandertal objeyi salonun ortasına koymaktan daha iyi bir numara çekemezdim sanıyorum. Ayaklarımı masaya uzatmış, omurgam kalın deri yastıkların içine gömülü, akıntıya karşı dururken etrafımda olup bitenlerle ideal bir ilişki içindeydim. Arkadaşlarım, ki onlar da deliydiler ve akıntıya kapılmış gitmekteydiler, bunun hayatın ta kendisi olduğuna ikna etmeye çalışıyorlardı beni.

Ayaklarım vasıtasıyla gerçeklikle sağladığım ilk teması bugünmüş gibi hatırlıyorum, sözün gelişi. O güne dek yazdığım milyonlarca düzenli ve bağlantılı sözcük –taş devrinden kalma basit şifreler– benim için hiçbir şey ifade etmiyordu çünkü temas akıl vasıtasıyla sağlanmıştı ve akıntının ortasında çamura demirlememişsen akıl yararsız bir uzantıdır. O güne dek yazdığım her şey müzelikti; yazılanların çoğu hâlâ müzelik ve bu yüzden alev almıyor, dünyayı yakmıyor. Aracılığımla konuşan ecdadımın sözcüsüydüm ben sadece; düşlerim bile özgün, hakiki Henry Miller düşleri değildi. Hiç hareket etmeden oturmak ve içimden, o can simidinden yükselecek tek bir fikre yoğunlaşmak bile büyük bir çaba gerektiriyordu. Fikir, sözcük ya da ifade gücü eksikliği çekmiyordum – çok daha önemli bir şeyden yoksundum ben, akımı kesecek şalterden. Lanet makine durmuyordu, esas zorluk buradaydı. Akımın ortasında olmakla kalmıyordum, akım aynı zamanda içimden geçiyordu ve onu hiçbir şekilde denetleyemiyordum.

Makineyi durdurduğum, kendi ellerim ve kanımla yaptığım, adımın baş harfleriyle imzalanmış olan diğer mekanizmanın yavaşça devreye girdiği günü hatırlıyorum. Bir vodvil gösterisi izlemek için yakındaki bir tiyatroya gitmiştim. Matineydi, balkon bileti satın almıştım. Lobideki sırada beklerken bir yoğunlaşma duygusuna kapılıvermiştim. Pıhtılaşıyor, belirgin bir jöle yığınına dönüşüyordum sanki. Bir yaranın iyileşme sürecinin son aşamasını andırıyordu. Normalliğimin doruğundaydım, ki son derece anormal bir durumdur. Kolera gelip de o kirli nefesini ağzımdan içeri üflese bile umurumda olmazdı. Cüzzamlının elindeki çıbanları öpebilirdim eğilip, bana hiçbir zarar gelemezdi. Sağlıkla hastalık arasındaki bu sürekli savaş halinde bir denge oluşmakla kalmamış –çoğumuzun en büyük umududur– kanda hastalığın birkaç dakikalığına da olsa bütünüyle bozguna uğratıldığına dair pozitif bir değer saptanmıştı. İnsan böyle bir âna tutunma bilgeliğine sahip olsa bir daha asla hasta ya da mutsuz olmaz, hatta ölmez. Fakat bir çırpıda bu sonuca varmak kişiyi taş devrinden de daha eskiye götürecek bir sıçrama yapmak anlamına geliyor. Kök salmayı aklımdan bile geçirmiyor, hayatımda ilk kez mucizevî sözcüğünün anlamım yaşıyordum. İçimdeki dişlilerin birbirine geçtiğini duyduğumda o denli şaşırdım ki bu deneyimin ayrıcalığı uğruna o an, oracıkta ölmeye razıydım.

Şöyle oldu... Elimde biletimle kapı görevlisinin yanından geçerken ışıklar

kısıldı ve perde kalkmaya başladı. Kendimi birden karanlıkta bulunca biraz sersemledim. Perde yavaş yavaş kalkarken insanın çağlar boyunca gösterinin bu giriş anında gizemli bir biçimde hareketsiz kaldığı duygusuna kapıldım. Perdenin insanın *içinde* kalkmakta olduğunu hissedebildim. Aynı zamanda bunun insana uykusunda sürekli sunulan bir simge olduğunu, uyanık olsaydı sahneye oyuncuların değil de İnsan'ın çıkmış olacağım idrak ettim. Fakat aklımdan böyle bir düşünce geçmedi – bir kavrayıştı sadece ve o denli yalın ve açıktı ki makine o anda stop etti. Aydınlık bir gerçekliğin ışığıyla yıkanmış olarak kendi huzurumda dururken buldum kendimi. Gözlerimi sahneden alıp balkondaki koltuğuma gidebilmek için çıkmam gereken mermer merdivene baktım. Adamın tekinin basamakları yavaşça tırmanmakta olduğunu gördüm, eli tırabzanın üstündeydi. Bu adam bendim belki de, doğduğum günden beri uyurgezer yaşayan eski ben. Merdivenin tamamını göremiyordum, adamın tırmandığı ya da tırmanmakta olduğu birkaç basamağı görüyordum sadece. Adam merdivenin tepesine hiçbir zaman ulaşmadı, elini tırabzandan hiç kaldırmadı. Perdenin indiğini hissettim ve birkaç saniye daha sahnenin arkasında, dekorların arasında kaldım, uykusundan aniden uyanıp düş görmeye devam edip etmediğinden ya da sahnede oynanmakta olan düşü izleyip izlemediğinden emin olamayan bir sahne tasarımcısı gibi. Birbirlerine kalçalarından yapışık olarak koca bir ömür yaşamış olan Biddenden ikizlerinin her gün gördükleri ekmek ve peynir ülkeleri[6] kadar taze ve yeşil, tuhaf bir biçimde yeniydi bu şey. Sadece hayatla dolu olanı görüyordum! Geride kalan her şey, yarı gölgede silinip gidiyordu. Gösteriyi izlemeden telaşla eve dönüp o ölümsüz, küçük merdiven parçasını betimlemeye oturmam da dünyayı canlı tutmak adınaydı.

Tam bu sıralarda Dadaistler en civcivli zamanlarını yaşıyorlardı, ardından Gerçeküstücüler gelecekti. İki gruptan da ancak on yıl sonra haberim olacaktı. Fransızca bir kitap okumamış, Fransızların fikirlerinden henüz haberdar olmamıştım. Belki de Amerika'daki tek Dadaist bendim ve bunun farkında değildim. Dış dünyayla temasım yok denecek kadar azdı, Amazon'da bir yerde yaşıyor bile olabilirdim. Neye dair ya da neden o şekilde yazdığımı kimse anlamıyordu. O kadar sarihtim ki çatlak olduğumu söylüyorlardı. Yeni Dünya'yı betimliyordum – yazık ki biraz erkendi çünkü

henüz keşfedilmemişti ve var olduğuna kimseyi ikna edemezdin. Dölyatağı borusunda gizli bir yumurtalık dünyasıydı henüz; omurgasına dair hafif bir ima seziliyordu sadece; ne kol, ne bacak, ne saç, ne tırnak ne de diş. Cinsiyet en son düşlenecek şeydi; Kronos'un ve soyunun dünyasıydı. Zerrelerin dünyasıydı, her zerre elzemdi, ürkütücü denecek kadar mantıklı ve kesinlikle kestirilemez. *Şey* diye bir şey yoktu çünkü "şey" kavramı eksikti.

Bir Yeni Dünya betimlediğimi söylüyorum, ama tıpkı Kristof Kolomb'un keşfettiği Yeni Dünya gibi bildiğimiz herhangi bir dünyadan daha eski olduğu ortaya çıktı. Derinin ve kemiğin yüzeysel görünümünün altında insanın her zaman içinde taşıdığı, yıkılması mümkün olmayan o dünyayı gördüm; ne eskiydi ne de yeni; andan âna değişen, ebediyen hakiki dünyaydı sadece. Baktığım her şey parşömene yazılı olanın üzerine yeniden yazılmıştı ve benim için çözülemeyecek kadar garip olan hiçbir katman yoktu burada. Arkadaşlarım beni bir akşam kendi halime bırakmışlarsa genellikle oturup Avustralyalı Buşmen dostlarıma ya da Missisippi Vadisi'ndeki Kızılderililere veya Filipinler'deki Igorotlara yazıyordum. İngilizce yazmak zorundaydım tabii ki çünkü bildiğim tek dildi; fakat benim dilimle o canciğer arkadaşlarımın kullandıkları telgraf kodu arasında dünya kadar fark vardı. İlkel ya da antik çağdan herhangi biri beni anlardı; sadece etrafımdaki insanlar anlamıyordu dilimi, başka bir deyişle yüz milyonluk bir kıta. Onların anlayabileceği şekilde yazabilmem için önce bir şeyi öldürmem, sonra da zamanı durdurmam gerekiyordu. Hayatın yok edilemeyeceğini ve zaman denen şeyin şimdiden ibaret olduğunu henüz anlamıştım. Şöyle bir göz atmak için bile bütün hayatımı harcadığım bir hakikati inkâr etmemi mi bekliyorlardı benden? Bekliyorlardı kuşkusuz. Duymak istemedikleri bir şey varsa o da hayatın yok edilemeyeceğiydi. Onların çok değerli yenidünyası masumların imhası, tecavüz, yağma, işkence ve yıkım üstüne inşa edilmemiş miydi? İki kıtanın da ırzına geçilmişti; iki kıtada da değerli olan ne varsa talan edilmişti. Bu dünyada hiç kimse Montezuma kadar aşağılanmamıştır kanımca; hiçbir ırk Kızılderili ırkının uğradığı kıyıma uğramamıştır; hiçbir toprağın ırzına altın arayıcılarının Kaliforniya'nın ırzına geçtiği gibi geçilmemiştir. Yüzüm kızarıyor köklerimi düşününce – ellerimiz kana bulanmış, suça batmış. Kıyımın ve talanın sonu yok, ülkeyi enine boyuna katederken kendi

gözlerimle tanık oldum buna. En yakın arkadaşına varıncaya dek herkes katil olabilir. Genellikle silahı, kemendi ya da dağlama demirini çıkarmaya gerek kalmıyordu – türdeşlerine işkence ederek öldürmenin çok daha incelikli ve şeytani yollarım bulmuşlardı. Benim için ıstırapların en büyüğü ise sözün daha ağzımdan çıkmadan yok edilmesiydi. Acı deneyimlerimin sonucunda öfkeden ağzım köpürse bile sessizce oturmayı, hatta gülümsemeyi öğrendim. Kanımı emmek için sadece oturmamı bekleyen bütün o masum görünümlü iblislerle el sıkışıp hal hatır sormayı öğrendim.

Salonumun ortasındaki tarih öncesi masamda otururken tecavüz ve cinayetin bu şifreli dilini kullanmam nasıl mümkün olabilirdi? Bu şiddet yarımküresinde yalnızdım, fakat insan ırkı söz konusu olduğunda yalnız değildim. Fosforlu zulüm parlamalarıyla aydınlatılmış *şeyler* dünyasının ortasında yalnızdım. Ancak ölümün ve beyhudeliğin yararına salınabilecek bir enerjinin hezeyanı içindeydim. Her şeyi söyleyerek koyulamazdım işe – bu, deli gömleği ya da elektrikli sandalye demekti. Uzun süre zindana hapsedilmiş birinden farkım yoktu – yolumu yavaşça, el yordamıyla bulmak zorundaydım yoksa tökezleyip ezilebilirdim. Özgürlüğün beraberinde getirdiği kısıtlamalara kendimi yavaş yavaş alıştırmam gerekiyordu. Beni gökyüzündeki bu yakıcı ışıktan koruyacak yeni bir üstderi geliştirmeliydim.

Yumurtalık dünyası yaşam ritminin ürünüdür. Bebek doğduğu andan itibaren sadece yaşamın değil, ölümün de ritminin olduğu dünyanın parçası haline gelir. İçimizdeki o ne pahasına olursa olsun yaşama arzusu yaşamın değil, ölümün ritminin bir sonucudur. Ne pahasına olursa olsun hayatta kalmak gerekmez; yaşam istenmeyen bir hal almışsa şayet, bütünüyle yanlıştır. İnsanın sırf ölümü alt etmek gibi kör bir dürtüyle kendini hayatta tutma çabası, kendi içine ölüm tohumunu atmanın bir yoludur. Hayatı bütünüyle kabullenmemiş, hayata katkı yapmayan biri, dünyayı ölümle doldurmaya katkıda bulunur. İnsanın eliyle yaptığı küçücük bir jest hayatın en yüce anlamını içerebilir; insanın bütün benliğiyle dillendirdiği bir sözcük hayat verebilir. Etkinlik kendi başına hiçbir şey anlamına gelmez ve genellikle ölüme işaret eder. Dışarıdan gelecek basit bir baskıyla, çevre ve örnek dayatmasıyla, etkinliğin doğurduğu ortamın kendisiyle, insan muazzam bir ölüm makinesinin bir parçasına dönüşebilir, Amerika'da olduğu gibi. Bir dinamo hayattan, barıştan, gerçeklikten ne anlar? Amerikan dinamosunu oluşturan bireylerden herhangi biri bilgelikten ve enerjiden, bir ağacın altına oturmuş meditasyon yapan pejmürde dilencinin sahip olduğu zengin ve ebedi hayattan ne anlar? *Enerji* ne? *Hayat* ne? Şu enerjik Amerikalıların bilgeliğinin sıfırdan bile az olduğunu anlamak için zırvalıklarla dolu bilim ve felsefe kitaplarına bir göz gezdirmek yeter. Bu çılgın beygir-gücünün esiri olan arkadaşlarım beni koşturuyorlardı diyorum size, akıl dışı ölüm ritimlerini kırabilmek için ve kendi bağırsaklarımda onu sıfırlamaya yetecek desteği buluncaya değin farklı bir frekansa geçmek

zorunda kalıyordum. Salonun ortasına yerleştirdiğim bu grotesk, ağır, Nuh'tan kalma masaya ihtiyacım yoktu tabii ki, yarım daire biçiminde dizilmiş on iki iskemleye ihtiyacım yoktu. İhtiyacım olan tek şey yazabileceğim bir dirseklik yer ve beni onların kullandığı burçlar kuşağından çıkarıp cennetin en üst mertebesine taşıyacak on üçüncü iskemleydi. Fakat bir insanı keçileri kaçıracak hale getirirsen ve o kişi, belki kendini bile hayrete düşürecek bir biçimde, yine de direnecek güç bulabilirse ilkel davranışlar sergilemesi doğaldır. Böyle biri dik kafalı ve direngen olmakla kalmaz, batıl inançlar da geliştirir: büyüye inanır ve uygular. Böyle biri dinin ötesine geçmiştir – acılarının kaynağı dindarlığıdır zaten. Saplantılı birine dönüşür ve aklında sadece tek şey olur; üstündeki büyüyü kaldırmak. Böyle bir insan bomba atmanın, isyan etmenin ötesine geçmiştir; uysal ya da şiddetli olsun, tepki vermeyi bırakmak ister. Eylemin hayatın bir tezahürü olmasını ister. Şayet, bu korkunç gereksinimin kavrayışıyla saldırgan bir tavır sergiler, geriye gider, asosyalleşmeye, kekeleyip gevelemeye, hayatını bile kazanamayacak denli uyumsuz olduğunu kanıtlamak için çabalamaya başlarsa, bilin ki o insan rahme ve yaşamın kaynağına giden yolu bulmuştur. Yarın onu dönüştürdüğünüz aşağılık alay nesnesi olmaktan çıkacak, tek başına karşınıza dikilecektir ve dünyanın bütün güçleri birleşse bile onunla baş edemezler.

Tarih öncesi masasından dünyanın eski insanlarıyla iletişim kurduğu kaba şifre, fırtınayı yaran telsiz telgraf misali çağın ölü dilini yarıp geçen yeni bir dil oluşturmaya başlar. Rahim ne kadar mucizevî ise bu frekans da o kadar mucizevîdir. İnsanlar yapayalnızdır, birbirleriyle iletişimleri kopmuştur çünkü bütün buluşları sadece ölüme dairdir. Ölüm etkinlikler dünyasına egemen olan otomatik bir süreçtir. Ölüm sessizdir çünkü dili yoktur. Ölüm hiçbir zaman bir şey *dillendirmemiştir.* Ölüm de harikuladedir – *hayattan sonra.* Ancak benim gibi ağzını açıp konuşmuş, ancak benim gibi 'Evet,' 'Evet,' 'Evet,' ve tekrar 'Evet!' demiş biri kollarını ölüme korkusuzca açabilir. Bir ödül olarak Ölüm, evet! Tatmin sonucunda Ölüm, evet! Bir taç ve kalkan olarak Ölüm, evet! Fakat kökten Ölüme hayır; insanları yalnızlaştırarak, onları buruk, ürkek ve yalnız kılarak, onlara verimsiz enerji vererek, onları sadece 'Hayır!' diyebilen bir güçle doldurarak ölüme hayır. Herhangi bir insanın kendi ritmini bulduğunda –ki hayatın ritmidir yazacağı ilk sözcük budur: Evet! Ondan sonra yazacağı her şey 'Evet,' 'Evet,' 'Evet'

olacaktır – milyonlarca farklı biçimde ‘Evet.’ Hiçbir dinamo, ne kadar büyük olursa olsun –yüz milyon ölü ruhun dinamosu bile– ‘Evet!’ diyen insanla baş edemez.

Savaş sürüyor, insanlar katlediliyordu; bir milyon, iki milyon, beş milyon, on milyon, yirmi milyon ve nihayet yüz milyon, sonra bir milyar, herkes, istisnasız, erkek, kadın, çocuk, son insana kadar. *“Hayır!”* diye bağırıyorlardı, *“Hayır! Geçemezler!”* Oysa herkes geçti; herkes serbest geçiş kartını aldı, ister ‘Evet’ ister ‘Hayır’ diye bağırmış olsun. Ruhen yıkıcı bu geçişime dair zafer gösterilerinin ortasında ben ayaklarımı büyük masaya uzatmış, Atlantis’in Babası Zeus ve onun yitik soyuyla iletişim kurmaya çalışıyordum, Apollinaire’in ateşkesten bir gün önce bir askeri hastanede öleceğini ve “yeni yazı”sıyla aşağıdaki bu ölümsüz dizeleri kaleme almış olacağını bilmiyordum;

İnsaf edin
Bizi düzenin timsali olanlarla kıyaslarken.
Biz ki serüven peşindeyiz her yerde,
Düşman değiliz size.
Size muazzam ve tuhaf alanlar sunacağız
Çiçeklenen gerçeğin onu koparacak olanı beklediği.

Aynı şiirde şöyle dendiğini de bilmiyordum:

Merhamet edin
Engin geleceğin sınırlarında sürekli savaşan bizlere,
Hatalarımıza merhamet edin, günahlarımıza merhamet edin.

Blaise Cendrars, Jacques Vache, Louis Aragon, Tristan Tzara, René Crevel, Henri de Montherlant, André Breton, Max Ernst, George Grosz gibi tuhaf adlara sahip adamların varlığından haberim yoktu o zamanlar; 14 Temmuz 1916’da, Zurih'in Saal Waag salonunda ilk Dadaist Manifestomun –Bay Antipyrine’in manifestosu– okunduğunu ve bu tuhaf belgede “Dada terliksiz ya da benzersiz hayattır.., disiplinden ve ahlâktan yoksun şiddetli gerekliliktir ve biz insanlığa tükürüyoruz,” dendiğim bilmiyordum. 1918’teki Dadaist Manifestomun şu satırları içerdiğini bilmiyordum: “Bir manifesto yazıyorum ve hiçbir şey istemiyorum, fakat yine de bazı şeyler söylüyorum, üstelik ilke olarak manifestolara karşıyım, aynı zamanda ilkelere karşı olduğum gibi... Bu manifestoyu kişinin tek nefeste çelişkili

eylemler gerçekleştirebileceğini göstermek için kaleme alıyorum; eyleme karşıyım ben; sürekli çelişkiden yanayım, olumlamadan da: ne lehteyim ne de aleyhte ve açıklamada bulunmam çünkü sağduyudan nefret ederim... Doymak bilmez kitlelere ulaşmayan bir edebiyat var. Yaratıcıların yapıtlarından söz ediyordum; yazarın gerçek gereksiniminden ve kendisi için doğmuş yapıtlardan. Yıldızların solup gittiği yerde yüce egoizmin bilinci... Her sayfa ya derinden gelen bir ciddiyet ve ağırlıkla, burgaçla, baş dönmesiyle, yeni olanla, ebedi olanla, karşı konulmaz oyunbazlıkla, ilkelere duyulan coşkuyla patlamalıdır ya da tipografi biçimiyle. Bir yanda cehennem çanlarıyla sözleşmiş, sendeleyerek kaçan dünya; öte yanda *yeni insanlar...”*

Aradan otuz iki yıl geçti ve hâlâ ‘Evet!’ diyorum. Evet, Bay Antipyrine! Evet, Bay Tristan Bustanoby Tzara! Evet, Bay Max Ernst Geburt! Evet! Bay Rene Crevel, ki intihar etmeyi seçtin ve artık ölüsün, evet, dünya delirmiş, haklıydın. Evet, Bay Blaise Cendrars, öldürmekte haklıydın. O küçük kitabını Ateşkes Gününde çıkarmamış mıydın? – *Öldürdüm?* Evet, “devam edin çocuklar, insanlık...” Evet Jacques Vache, çok doğru – “Sanat gülünç ve biraz sıkıcı olmalı.” Evet, sevgili merhum Vache, nasıl da haklıydın ve o dokunuş ne kadar gülünç, sıkıcı, yumuşak ve doğruydu: “Simgelerin özünde simgesellik vardır.” Bir kez daha haykır, öteki dünyadan! Megafonun var mı orada? Arbedede havaya uçan bütün kolları ve bacakları buldun mu? Onları tekrar birleştirebilir misin? 1916’da André Breton ile buluşmanızı hatırlıyor musun? Histerinin doğuşunu mu kutladınız birlikte? Breton sana sadece fevkaladenin olduğunu ve fevkaladeden başka bir şey olmadığını ve fevkaladenin her zaman fevkalade olduğunu mu söyledi – ve bunu tekrar duymak fevkalade değil mi, her ne kadar kulakların artık tıkanmış olsa da? Devam etmeden önce beni o aman belki tanıyamamış ama şimdi tanıyacaklarından emin olduğum Brooklyn’li arkadaşlarım için senin Emile Bouvier tarafından yazılmış küçük bir portreni eklemek isterim...

“… Tamamen deli değildi ve gerektiği takdirde davranışlarını açıklayabilirdi. Eylemleri, yine de, Jarry’nin en kötü tuhaflıklarından daha kaygı vericiydi. Örneğin, hastaneden taburcu olur olmaz liman işçisi olarak çalışmaya, öğleden sonraları Loire’ın rıhtımlarında kömür boşaltmaya başladı. Akşamları farklı kıyafetlerle iki dirhem bir çekirdek giyinip

café'leri ve sinemaları turluyordu, Dahası, savaş zamanında bazen süvari teğmeni ya da İngiliz subay üniformasıyla dolanıyordu ortalıkta, pilot ya da cerrah kıyafetleri içinde. Sivil hayatta oldukça özgür ve rahattı; Breton'u hiç tereddüt etmeden André Salmon diye tanıştırır, kendine harikulade unvanlar ve serüvenler yakıştırır, fakat bunu katiyen caka satmak için yapmazdı. Asla günaydın, iyi akşamlar ya da hoşça kal demez, para istemek zorunda kaldığında annesinden gelmeyen mektupları asla dikkate almazdı. En iyi arkadaşlarını tanımadığı olurdu zaman zaman…"

Tanıdınız mı beni, çocuklar? Zuni topraklarının kızıl saçlı albinolarıyla iletişim kurmakta olan bir Brooklyn çocuğuyum. Ayaklarımı masanın üstüne uzatmış, "güçlü, asla anlaşılmayacak yapıtlar" yazmaya hazırlanıyorum, Ölmüş yoldaşlarımın vaat ettiği üzere. Bu "güçlü yapıtlar" – görecek olsanız tanıyabilir miydiniz onları? Katledilmiş milyonlardan birinin bile ölümünün "güçlü yapıtlar" yaratmak için gerekli olmadığını biliyor musunuz? *Yeni insanlar*, evet! Yeni insanlara ihtiyaç duyuyoruz hâlâ. Telefon olmadan yaşayabiliriz, otomobil olmadan, tam teşekküllü bombardıman uçakları olmadan yaşayabiliriz – fakat yeni insanlar olmadan yaşayamayız. Atlantis battıysa, Sfenkslerin ve Piramitlerin esrarı asla çözülemeyecekse, yeni insanlar doğmadığından böyle bu. Durdurun makineyi bir an için! Geri sarın! 1914'e, atının üstünde oturan Kayzer'e götürün. Orada dursun bir an için, kurumuş koluyla atının dizginlerini kavrayarak. Bıyığına bakın! Şu gururlu ve küstah edaya bakın! Tam bir disiplinle dizilmiş, ağzından çıkacak her emire itaat etmeye, onun için vurulmaya, bağırsaklarının deşilmesine, sönmemiş kireçle yanmaya hazır askerlere bakın. Bir an için görüntüyü sabitleyin ve öteki tarafa çevirin gözlerinizi; büyük ve görkemli medeniyetimizin bekçilerine, savaşı sonlandırmak için savaşacak olanlara. Kıyafetlerini değiştirin, üniformalarını değiştirin, atlarını değiştirin, bayrakları değiştirin, arazileri değiştirin. Hey, Kayzer mi şu beyaz atın üstünde gördüğüm? Korkunç Hunlar bunlar mı? Ya Büyük Bertha nerede? Oo, anlıyorum – ben Nötre Dame'ı işaret ettiğini sanmıştım? İnsanlık, dostlarım, insanlık her zaman ön cephelerde yürür... Ya sözünü ettiğimiz güçlü yapıtlar? Güçlü yapıtlar nerede? Western Union'ı arayıp çevik bir ulak gönderin – sakat ya da seksenlik biri olmasın, genç olsun! Büyük yapıtı bulup geri getirmesini isteyin. İhtiyacımız var. Onu sergilemeye hazır yepyeni bir müzemiz var –

selofanımız ve dosyalamak için Dewev Onluk sistemimiz de mevcut. Sadece yazarın adı gerek. Anonim bir yapıt olsa bile geri çevirmeyiz. Üstüne biraz hardal gazı bulaşmışsa dert etmeyiz. Diri ya da ölü, onu geri getirin – getirene 25.000 dolarlık ödül var.

Ve size bütün bunların yaşanması gerektiğini, böyle olmasının kaçınılmaz olduğunu, Fransa'nın ve Almanya'nın ve o küçük Liberya'nın ve küçük Ekvator'un ve bütün diğer müttefiklerin ellerinden gelenin en iyisini yaptıklarını, savaştan bu yana herkesin durumu toparlamak ya da unutmak için çaba gösterdiğini falan söylerlerse; onlara ellerinden gelenin en iyisinin yeterli gelmediğini, bu "elden gelenin en iyisi" mantığını artık duymak istemediğimizi söyleyin. Kötü bir pazarlığın en iyisini istemediğimizi, iyi ya da kötü pazarlıklara ve savaş anıtlarına inanmadığımızı söyleyin. Olayların mantığına dair bir şey duymak istemiyoruz – ya da herhangi bir mantığa dair. *"Je ne parle pas logique,"* demiş Montherlant, *"je parle génerosité."* Fransızca olduğu için iyi duyduğunuzu sanmıyorum, Kraliçe'nin kendi dilinde tekrarlayacağım sizin için; "Mantıktan söz etmiyorum, cömertlikten söz ediyorum." Kraliçe'nin kullanacağı türden bozuk bir ifade, fakat anlamı açık. *Cömertlik* – duyuyor musunuz? Hiç uygulamıyorsunuz, hiçbiriniz, ne barışta ne de savaşta. Sözcüğün anlamım bilmiyorsunuz. Kazanan tarafa silah ve cephane temin etmeyi cömertlik sanıyorsunuz; cepheye Kızıl Haç hemşiresi göndermeyi ya da Selâmet Ordusu'nu[7] cömertlik sanıyorsunuz. Yirmi yıl gecikmiş ikramiyeyi cömertlik sanıyorsunuz; küçük bir emeklilik maaşını ve tekerlekli iskemleyi, bir adamı eski işine tekrar almayı cömertlik sanıyorsunuz. Amına koduğumun savaşının ne olduğunu bilmiyorsunuz, orospu çocukları sizi! Cömert olmak karşındaki daha ağzını açmadan 'Evet' demektir. 'Evet' demek için önce Gerçeküstücü ya da Dadaist olmak gerekir çünkü o zaman 'Hayır' demenin anlamını kavramışsın demektir. Aynı anda hem 'Evet' hem de 'Hayır' diyebilirsin, yeter ki senden beklenenden fazlasını yap. Gündüzleri liman işçisi, geceleri Bean Brummel ol. İstediğin üniformayı giy, senin olmadığı sürece. Annene mektup yazdığında ondan biraz para koparmaya çalış ki kıçını silebileceğin temiz bir bezin olsun. Komşunu karısını bıçakla kovalarken gördüğünde rahatsızlık duyma; onu kovalamak için iyi bir nedeni vardır muhtemelen ve onu öldürürse *neden* öldürdüğünü bildiğinden kuşku duyma sakın. Aklını geliştirmeye çalışıyorsan vazgeç!

Akıl geliştirilemez. Kalbine ve kursağına bak – akıl kalptedir.

Ah, evet, bu heriflerin –Cendrars, Vaché, Grosz, Ernst, Apollinaire– varlığından o zaman haberdar olsaydım, kendi tarzlarında benim söylediğim şeylerin aynısını söylediklerini bilseydim, sanıyorum infilak ederdim. Evet, bir bomba gibi patlardım. Fakat bilmiyordum. Neredeyse elli yıl önce Güney Amerika'da çatlak bir Yahudi'nin "kuşkunun vermut dudaklı ördeği" ya da "incirin yaban eşeğini yediğini gördüm" gibi şaşırtıcı güzellikte laflar ettiğini bilmiyordum; neredeyse aynı yıllarda henüz çocuk denecek yaşta bir Fransız'ın, "İskemle olan çiçekler bul.." "siyah havanın zerreleridir açlığım..." "kalbi, kehribar ve kıvılcım" dediğini bilmiyordum. Belki aynı yıllarda, Jarry "güvelerin sesini yerken" dediğinde ve ardından Apollinaire "kendini yutan bir centilmene yakın" diye tekrarladığında ve Breton yavaşça, "gecenin taçyaprakları kesintisiz hareket eder," diye fısıldadığında, belki yalnız Yahudi'nin "harikulade ve siyah" bulduğu havada, Güneyhaçı Yıldızı'nın altında, onun gibi yalnız ve sürülmüş, İspanyol kökenli bir başka adam şu unutulmaz sözcükleri kâğıda dökmeye hazırlanıyordu: "Sonuç itibariyle kendimi sürülmüş olmamdan, cennetten koparılışım olarak atıfta bulunmayı sevdiğim sürgünlüğümden ötürü avutmaya çalışıyorum... Şu anda bu romanı yazmanın en iyi yolunun size nasıl yazılması gerektiğini söylemek olduğunu düşünüyorum. Romanın romanı bu, yaratının yaratısı. Ya da Tanrı'nın Tanrı'sı, *Deus de Deo."* Şu cümleyi, şimdi aktaracağım cümleyi de ekleyeceğini bilseydim kesinlikle bomba gibi patlardım. "Delilik dendiğinde mantığın yitimi kastedilir. Mantığın, gerçeğin değil çünkü diğerleri sessiz kalırken gerçeği söyleyen deliler vardır..." Bütün bunlardan, savaştan ve savaşta ölenlerden söz ederken yirmi yıl kadar sonra aynı şeyin bir Fransız tarafından Fransızca olarak yazılmış olduğunu keşfettiğimi söylemeden geçemeyeceğim. Mucizelerin mucizesi! *"II faut le dire, il y a des cadavres que je ne respecte qu'a moitié."*[8] 'Evet, evet,' ve bir kez daha 'Evet!' Hadi, düşüncesizce bir şeyler yapalım – zevk için! Canlı ve muhteşem bir şey yapalım, yıkıcı bile olsa! Şöyle dedi çılgın kunduracı: "Her şey büyük gizemden türemiş olup bir aşamadan ötekine geçer. Her ne ki kendi aşamasında ilerleyiş içindedir, ona nefret beslenmez."

Her çağda, her yerde aynı yumurtalık dünyası duyuruyor sesini. Fakat yine de, bu duyumlara, bu kehanetlere, jinekolojik manifestolara koşut ve

eşzamanlı olarak yeni totem direkleri, yeni tabular, yeni savaş dansları var, insan evlatları, şairler, geleceğin peşinde kürek sallayanlar bu siyah ve harikulade havaya sihirli dizelerini tükürürken aynı zamanda –ne derin ve kafa bulandırıcı muammadır ki– başka insanlar şöyle diyorlardı: “Lütfen gelip cephane fabrikamızda çalış. Sana en yüksek ücreti, en sağlıklı ve hijyenik koşulları vaat ediyoruz. İşin kendisi kolay, bir çocuk bile yapabilir bunu.” Ve bir kız kardeşin, karın, annen, teyzen varsa onları da cephane fabrikasına getirebilirsin, yeter ki ellerini kullanabilsin ve kötü alışkanlıkları olmadığım kanıtlayabilsinler. Ellerini kirletmekten çekiniyorsan bu hassas mekanizmaların nasıl işlediğini, patladıklarında ne yaptıklarını ve çöpünü bile ziyan etmemen gerektiğini gayet yumuşak ve zeki bir tarzda izah ederler çünkü... *et ipso facto e pluribus unum*[9]. Kapı kapı dolaşıp iş aradığım sıralarda beni etkileyen şey her gün kusacak hale gelmemden ziyade (mideme bir şeyler inmiş olduğunu varsayıyorum) ısrarla iyi alışkanlıklarımın olup olmadığımı bilmek istemeleriydi; istikrarlı mısın, içer misin, üretken misin, daha önce bir yerde çalıştın mı ve çalışmadaysan neden çalışmadın? Bir ara belediye hesabına topladığım çöp bile değerliydi o katiller için. Dizlerime kadar pisliğe batmıştım, olabildiğince düşmüştüm, çöpçüydüm, toplumun dışına sürüklenmiştim, ama yine de ölüm cümbüşünün bir parçasıydım. Geceleri *Inferno’y*u okumaya çalışıyordum, fakat İngilizceydi ve İngilizce Katolik yapıtlara uygun bir lisan değildi. “Her ne ki bizzat kendi benliğine nüfuz eder, yani, kendi *lubet’ine...”* *Lubet!* O zaman elimde bu denli etkileyici bir sözcük olsaydı çöp toplama görevimi ne kadar huzurlu yerine getirirdim! Geceleyin, Dante ulaşılmazken ve eller çöp kokarken, Flamanca “şehvet” ve Latince “lubitum” ya da ilahi *beneplacitum* anlamına gelen şu sözcüğe uzanmak ne güzel. Dizlerime kadar çöpe gömülmüşken bir gün dudaklarımdan Meister Eekhart’ın uzun zaman önce söylemiş olduğu sözler döküldü: ‘‘Tanrıya gerçekten ihtiyacım var, fakat Tanrı’nın da bana ihtiyacı var.” Mezbahada beni bekleyen bir iş vardı, küçük ve güzel bir iş, iç organları ayırma, fakat Chicago’ya gitmek için gerekli yol parasını denkleştiremedim. Brooklyn’de kaldım, kendi iç organlarımın sarayında ve labirentin duvarlarının içinde dönüp durdum. “Jerminatif kesecik,” “denizin tabanındaki ejder kalesi,” “İlahi Arp,” “bir santimetrekarelik tarla,” “bir metrekarelik ev,” “karanlık geçit” ve “eski Cennet’in uzamı” arayışıyla evde kaldım, Eve kapandım; bir Forculus tutsağı, kapının tanrısı; Cardea, menteşenin tanrısı ve Limentius,

eşiğin tanrısı. Sadece kız kardeşleriyle konuştum; Korku, Solgunluk ve Ateş adındaki üç tanrıçayla. “Asya refahı” görmedim, Aziz Augustine’in gördüğü ya da gördüğünü sandığı gibi. “Biri ötekini topuklarından tutacak kadar yakın doğmuş ikizleri” de görmedim. Myrtle Bulvarı adında bir sokak gördüm ama, Borough Hall’den Fresh Pond Road’a dek uzanır ve bu sokakta asla bir aziz yürümemiştir (yürümüş olsaydı sokak çökerdi.) Bu sokaktan ne bir mucize geçmiştir, ne bir şair ne de bir deha. Çiçek de büyümemiştir orada; üstüne hiçbir zaman doğrudan güneş düşmemiş, hiçbir zaman yağmurla yıkanmamıştır. Yirmi yıllık bir gecikmeyle gerçek *Inferno* olarak size Myrtle Bulvarı’nı sunuyorum, Amerika’nın hiçliğinin kalbine çıkan, demir canavarların istilasına uğramış sayısız koşu yolundan biri. Sadece Essen’i, Manchester’ı, Chicago’yu, Levaîlois-Perret’i, Glasgow'u, Hoboken’ı, Canarsie’yi ya da Bayomıe’u görmüşseniz şayet, henüz ilerlemenin ve aydınlanmanın muhteşem hiçliğine dair bir şey görmediniz demektir. Sevgili okur, Ölmeden önce Myrtle Bulvarı’nı mutlaka gör, sırf Dante’nin ne kadar ileriyi görmüş olduğunu anlamak için olsa bile. İnanın bana, bu sokakta, sokağın iki yakasında bulunan evlerde, kaldırım taşlarında, sokağı diklemesine kesen yüksek binalarda, adı sanı olan ve burada yaşayan herhangi birinde ya da av peşinde veya kesime götürülmek üzere oradan geçen herhangi bir hayvan veya böcekte ‘lu*bet”* “cesamet” ya da “nefret” umudunun zerresi yoktur. Kasvet verici bir sokak olduğu söylenemez çünkü kasvet insani ve bildik bir duygudur; hayır, katıksız boşluk sokağıdır burası. Sönmüş bir yanardağdan daha boş, vakumdan daha boş, kâfirin ağzında Tanrı sözcüğünden daha boş.

O zamanlar tek kelime Fransızca bilmediğimi söyledim, bu doğru, fakat büyük bir keşfin eşiğindeydim, Myrtle Bulvarı’nın ve bütün Amerika kıtasının boşluğunu giderecek bir keşif. Elie Faure adıyla bilinen Fransız okyanusunun kıyısına varmak üzereydim; Fransızların kendilerinin pek seyretmediği ve anlaşıldığı kadarıyla iç deniz sandıkları bir okyanustan söz ediyorum. Onu İngilizce gibi artık kurumuş bir dilde okurken bile, insanlığın görkemini bir tokatla betimleyen bu adamın aramakta olduğum Atlantis’in Zeus Babası olduğunu görebildim. Okyanusa benzettim onu, fakat bir söz senfonisiydi aynı zamanda. Fransızların ürettiği ilk müzisyen; hem coşkun hem de dengeli, bir anomali. Galya’lı bir Beethoven, büyük bir ruh hekimi, devasa bir paratoner. Güneşle birlikte hareket eden bir

günebakandı üstelik; ışığı içiyordu ve her zaman ışıl ışıl, hayat doluydu. Ne iyimserdi ne de karamsar, okyanus için ne kadar iyi ya da kötü denebilirse o da öyleydi. İnsan ırkına inanıyordu. Saygınlığını, gücünü ve yaratma ihtiyacını geri kazandırarak insan ırkına bir santim ekledi. Her şeyi yaratı olarak görüyordu, güneşe özgü bir mutluluk olarak. Gördüklerini yazarak değil, müzikle kaydediyordu. Fransızların kulağının zayıf olduğu gerçeğini umursamıyordu ve müziği dünya için besteliyordu. Birkaç yıl sonra Fransa'ya gittiğimde onun adına tek bir anıt bile dikmediklerini, tek bir sokağa bile adını vermediklerini keşfedip hayrete düşecektim. Daha kötüsü, sekiz yıl boyunca Fransızların ondan söz ettiğini duymayacaktım. Fransız tanrılarının panteonuna girebilmek için ölmesi gerekmişti – tanrısal çağdaşları bu parlak güneşin yanında amma hastalıklı görünmüş olmalı! Hayatım hekimlikten başka bir yolla kazanmak zorunda kalsaydı hali nice olurdu kim bilir! Çöp kamyonları için eli iş tutan biri daha belki! Mısır fresklerine bütün o yalazlı renklerle hayat veren adam açlıktan ölse bile kimsenin umurunda olmazdı. Fakat o bir okyanustu ve eleştirmenler o okyanusta boğuldular; editörler, yayıncılar ve kamu da. O okyanusun kuruması, buharlaşması sonsuz zaman alacak... Fransızların müzik kulağı edinmelerinin alacağı zaman kadar.

Müzik olmasaydı akıl hastanesini boylamıştım, Nijinsky gibi. (Nijinsky'nin deli olduğu o sıralar anlaşılmıştı.) Yoksullara para dağıtırken görülmüştü – her zaman kötüye işarettir! Zihnim harikulade definelerle doluydu; zevklerim keskin ve zorlayıcı, kaslarım mükemmel durumdaydı; iştahım yerinde, soluğum güçlüydü. Kendimi geliştirmekten başka yapacak bir işim yoktu ve günbegün kaydettiğim ilerleme delirtiyordu beni. Uygun bir iş çıkmış olsaydı bile kabul edemezdim çünkü bana iş değil daha dolu bir hayat gerekiyordu. Öğretmenlikle, avukatlıkla, doktorlukla, siyasetle ya da toplumun sunabileceği başka bir şeyle zaman yitiremezdim. Vasıfsız işler yapmak daha kolaydı çünkü bunlar zihne özgürlük tanıyordu. Çöpçülükten kovulduktan sonra bana büyük güven duyan bir Evangelist'in yanında çalışmaya başladığımı hatırlıyorum. Bir tür mübaşir, tahsildar ve özel sekreterdim. Bu adam beni Hint felsefe dünyasıyla tanıştırdı. Serbest olduğum akşamlarda, Brooklyn'in aristokratik bir semtinde yaşayan Ed Bauries'in evinde arkadaşlarımla buluşurdum. Ed Bauries nota okumayı bilmeyen uçuk bir piyanistti. George Neumiller adında, sık sık düet yaptığı

canciğer bir arkadaşı vardı. Ed Bauries'in evinde toplananların hemen hepsi piyano çalmayı biliyordu. Hepimiz yirmi bir-yirmi beş yaş arasındaydık o zaman; asla yanımızda kadın getirmez, kadınlardan nadiren bahsederdik. İçecek bol biramız ve istediğimiz gibi kullanabileceğimiz kocaman bir evimiz vardı çünkü bu toplantılar yaz aylarında Ed Bauries'in annesi ile babası sayfiyedeyken gerçekleşirdi. Bu tür bir düzine kadar ev olmasına rağmen Ed Bauries'in evinden özellikle söz ediyorum çünkü ömrümde öyle ev görmedim. Ne tür kitaplar okuduğumu, zihnimi ne tür şeylerin meşgul ettiğini ne Ed Bauries biliyordu ne de arkadaşları. İçeri girdiğimde coşkuyla karşılanırdım, bir soytarı gibi. Benden bir şeyler başlatmam beklenirdi. Koca eve yayılmış dört adet piyano vardı; celesta'dan, orgdan, gitarlardan, mandolinlerden, kemanlardan falan bahsetmiyorum bile. Ed Bauries kaçığın tekiydi; gayet cana yakın, sevimli ve aynı zamanda cömert biri. Evde her zaman leziz sandviçler ve bol bira bulunurdu; geceyi orada geçirmek istersen sana divanda güzel bir yatak hazırlatırdı. Caddeden aşağı inerken – büyük, geniş, mahmur, ferah, eşi benzeri olmayan bir caddeydi– ilk kattaki büyük salondan gelen piyano tıngırtılarını duyardım. Pencereler sonuna kadar açık olurdu ve eve yaklaştığımda Al Burger ya da Connie Grimm'i elinde bira bardağıyla büyük koltuklardan birine yayılmış bulurdum. Piyanoda George Neumiller olurdu genellikle, doğaçlama bir şeyler çalardı; gömleğini çıkarmış, ağzında kocaman bir puro. George piyanoda bir açılış ararken onlar konuşup gülerdi. George bir tema yakalar yakalamaz Ed'i çağırır, Ed yanına oturur ve profesyonellikten uzak tarzıyla temayı inceler, sonra birden tuşlara vurmaya başlar, kapışırlardı. Belki ben içeri girerken yan odada biri ellerinin üstünde amuda kalkmaya çalışıyor olurdu – ilk katta birbirlerine açılan üç büyük oda vardı, onların gerisinde de devasa bir bahçe; çiçekler, meyve ağaçları, heykeller, fıskiyeler, her şey. Hava çok sıcaksa bazen celesta'yı ya da küçük orgu bahçeye çıkarırlardı (ve bir fıçı bira, tabii ki) ve karanlıkta oturup şarkı söylerdik – komşular bizi susmaya zorlayıncaya kadar. Bazen aynı anda evin her yerinde müzik yapılırdı, her katında. Tam bir delilik haliydi, sarhoş edici. Ortalıkta kadın olması işin tadını kaçırırdı. Bazen bir dayanıklılık yarışması seyretmek gibiydi – Ed Bauries ile George Neumiller kuyruklu piyanoda birbirlerini yıpratmaya çalışıyorlar, çalmaya ara vermeden yer değiştiriyorlar, çapraz çalıyorlar ve bazen tempoyu yavaşlatıyor, bazen de Wurlitzer gibi uçuyorlar. Her zaman gülecek bir şey bulunurdu. Kimse sana ne yaptığım, ne düşündüğünü falan

sormazdı. Ed Bauries'in evine geldiğinde kimlik izlerini vestiyere bırakırdın. Kimse kaç numara şapka giydiğini ya da şapkana kaç para ödediğini falan siklemezdi. Amaç sadece iyi vakit geçirmekti – sandviç ve biralar da evin ikramıydı. Ortalık şenlenirdi; aynı anda üç ya da dört piyano, celesta, org, mandolinler, gitarlar, hol boyunca biralar, sandviç ve sigara dolu raflar, bahçeden gelen hafif bir esinti, belinden yukarısı çıplakken sapıkça makam değiştiren George Neumiller. Ömrümde gördüğüm en iyi gösteriydi ve beleşti. Hatta, bütün o soyunup giyinmeler sonrasında biraz harçlık ve bir cep dolusu puroyla çıkardım dışarı. Arada biç görüşmezdik – sadece yaz aylarında, pazartesi geceleri, Ed'in evini açtığı günler.

Bahçede durup cümbüşü dinlerken aynı kentte olduğumuza inanmakta güçlük çekerdim. Ağzımı açıp içimdekileri dökseydim her şey biterdi. O mankafaların hiçbirinden bir şey olmadı, dünya hesabıyla. İyi çocuklardı sadece, müziği ve iyi vakit geçirmeyi seven tipler. Öyle ki bazen ambulans çağırmak zorunda kalıyorduk. Al Burger'in bize birkaç numara göstermeye çalışırken dizini burkması örneğin. Herkes o kadar mutlu, müziğe öylesine kaptırmış ve sarhoştu ki bizi gerçekten yaralandığına ikna etmek için bir saat dil dökmek zorunda kaldı. Onu hastaneye taşımaya çalıştık fakat fazlasıyla uzaktı, ayrıca eğlence olsun diye onu arada sırada yere düşürüyorduk ve manyak gibi bağırıyordu. Sonunda bir polis kulübesinden telefon açtık ve polis arabası eşliğinde bir ambulans geldi. Onu hastaneye, bizi de hapishaneye götürdüler. Yol boyunca bağıra çağıra şarkı söyledik. Kefaletle çıktığımızda keyfimiz hâlâ yerindeydi. Polislerin de keyifleri yerindeydi. Hep birlikte kırık dökük bir piyanonun bulunduğu bodruma inip şarkılar söyledik. Bütün bunlar savaş yüzünden değil de Ed Bauries'in evi gibi bir yer bile çevreden sızan zehre karşı bağışık olmadığı için sona eren, milattan önce bir dönemi çağrıştırıyordu. Çünkü bütün sokaklar Myrtle Bulvarı'na dönüşmekte, çünkü hiçlik Atlantik'ten Pasifik'e varıncaya dek bütün kıtayı kaplamakta. Çünkü, belli bir süre sonra, ülkeyi karış karış tanısan bile içinde birilerinin ellerinin üstüne amuda kalkmış şarkı söylediği tek bir ev bulamazsın. Yapılmıyor artık. Hiçbir yerde aynı anda çalan iki piyano ya da zevk için sabaha kadar müzik yapan iki adam bulamıyorsun. Ed Bauries ve George Neumiller gibi çalan adamlar radyo ya da televizyon kanalları tarafından işe alınırlar; yeteneklerinin çok küçük bir parçasından yararlanılır, gerisi çöpe gider. Halk konserlerine bakarak Amerika kıtasında

ne yeteneklerin harcandığından kimsenin haberi olmadığını söylemek mümkün. Daha sonra Tin Pan Sokağı'nda oturup akşamlarımı profesyonelleri dinleyerek geçirmeye başladım. O da iyiydi, fakat farklıydı. Eğlence eksikti, kesintisiz bir ekmek kavgası. Amerika'da azıcık mizah duygusu olan herkes bunu bir yerlere varmak için saklıyordu. Aralarında şahane çatlaklar da vardı; asla unutmayacağım, geride bir ad bırakmayan adamlar, ürettiklerimizin en iyileri. Keith civarında çalışan ve muhtemelen Amerika'nın en kaçık adamı olan birini hatırlıyorum, haftada elli dolar kazanıyordu. Haftanın her günü, üstelik günde üç kez sahneye çıkıp seyirciyi büyülüyordu. Belli bir gösterisi yoktu – doğaçlama çalışırdı. Esprilerini ya da numaralarını asla tekrarlamazdı. Kendini cömertçe sunardı, ayrıca bilhassa tutkulu olduğunu sanmıyorum. Adamın enerjisi ve coşkusu o denli büyüktü ki içi içine sığmıyordu sadece. Her çeşit aleti çalıyor, her türlü dansı yapıyor, anında bir hikâye uydurup zil çalana kadar uzatabiliyordu. Kendi gösterisini yapmaktan hoşnut olduğu gibi başkalarının gösterisine de katkıda bulunurdu. Kuliste durup diğerinin gösterisine gireceği anı beklerdi. Gösterinin tamamı adamın kendisinden oluşuyordu ve modern bilimin bütün cephanesinden daha çok terapi içeriyordu. Böyle bir adama Amerika Birleşik Devletleri Başkanı'nın maaşının verilmesi gerekirdi. Amerika Birleşik Devletleri Başkanı'nı ve Yüksek Mahkeme'nin tamamını kovup onu başa getirmeleri gerekirdi. Bu adam bütün hastalıkları tedavi edebilirdi. Üstelik bunu karşılıksız yapacak tülde biriydi. Böyle adamlar akıl hastanelerinin boşalmasına neden olur. Tedavi önermez, herkesi delirtirler. Bu çözümle uygarlık denen sürekli savaş hali arasında bir çıkış yolu daha var – o da her şey başarısızlığa mahkûm olduğu için hepimizin eninde sonunda gireceği yol. Bu tek yolu temsil eden tip altı yüzlü ve sekiz gözlü bir başa sahip. Baş, döner bir deniz feneri ve tepede üç cepheli bir taç yerine içindeki kıt beynin hava almasını sağlayan bir delik var. Beyin kıt, dediğim gibi çünkü taşıyacak fazla yük yok, çünkü tam bir farkındalıkla yaşayınca gri madde ışığa dönüşüyor. Komedyenden üstün olan tek insan türü bu; ne güler ne de ağlar, acı çekmenin ötesine geçmiştir. Onu henüz tanımıyoruz çünkü bize fazlasıyla yakın, derimizin altında hatta. Komedyen karşısında gülmekten kırılırken ille bir ad vermek gerekirse Tanrı diyebileceğimiz bu adam sesini yükseltir. Bütün insan ırkı kahkahayla sarsılır, gülmekten karın ağrıları çekerken herkes onun peşinden gider. O anda herkes herhangi bir şey olabildiği gibi

Tanrı da olabilir. Gri maddenin kafatasının üstündeki ölü kıvrımlarda çöreklenmesine neden olan ikili, üçlü, dörtlü ve çoklu bilinç o anda yok olur. O anda başın üstündeki deliği gerçekten hissedebilirsiniz; bir zamanlar orada bir göz olduğunu ve bu gözün bir zamanlar aynı anda her şeyi kavrayabildiğim bilirsiniz. Göz yitmiştir artık, fakat gözlerinden yaşlar akıncaya kadar, karnına sancılar girinceye kadar güldüğünde çatı penceresini açıp beyni havalandırmış olursun. İşte o anda kimse bir silah alıp da düşmanını öldürmeye ikna edemez seni. Dünyanın metafizik gerçeklerini içeren kalın bir kitabı açıp okumaya da ikna edemez kimse seni. Görece değil de mutlak özgürlüğün anlamını biliyorsan ona ancak bu kadar yaklaşabileceğini de bilirsin. Dünyanın durumuna karşı bir tavır sergiliyorsam bunu ahlâkçı olduğum için değil, daha çok gülmek istediğimden yapıyorum. Tanrı'nın gür bir kahkaha olduğunu söylemiyorum; Tanrı'ya biraz olsun yaklaşabilmek için katıla katıla gülmek gerektiğini söylüyorum ben. Hayattaki bütün amacım Tanrı'ya, yani kendime yaklaşabilmek. Hangi yola girdiğim bu yüzden önemli değil. Fakat müzik çok önemli. Müzik beyin epifizini güçlendirir. Müzik Bach ya da Beethoven değildir; müzik ruhun konserve açacağıdır. İnsanı müthiş dinginleştirir ve varlığının bir çatısı olduğunu idrak etmesini sağlar.

Hayatın bıçak gibi saplanan dehşeti felaketlerde ve musibetlerde yatmaz çünkü bu şeyler insanı uyandırır ve insan zamanla onlara alışıp kabullenir... Hayır, bu daha çok cebinde tek öğüne yetecek kadar parayla Hoboken'da bir otel odasında olmak gibidir. Bir kez daha gideceğini düşünmediğin bir kenttesin ve o otel odasında sadece bir gece geçireceksin, fakat o odada kalmak bütün cesaretini ve metanetini toplamanı gerektiriyor. Bazı kentlerin, bazı yerlerin bu denli büyük bir nefret ve korku yaratmasının iyi bir nedeni olsa gerek. Bu tür yerlerde kesintisiz bir katliam sürüyor olmalı. İnsanlar seninle aynı ırka mensuplar, başka yerlerdeki insanlar gibi işlerinde güçlerindeler; aynı tür evler inşa ediyorlar, ne daha iyi ne daha kötü; eğitim sistemleri aynı, para birimleri aynı, gazeteleri aynı – ancak tanıdığın diğer insanlardan bütünüyle farklılar. Atmosfer farklı, ritim ve gerilim farklı. Farklı bir enkarnasyonda kendine bakmak gibidir neredeyse. Fevkalade rahatsız edici bir kesinlikle bilirsin ki hayatı yöneten şey para, siyaset, din, eğitim, ırk, dil ya da gelenek değil, başka bir şeydir; sürekli olarak boğazını sıkmaya çalıştığın ve aslında senin boğazını sıkan bir şey, öyle olmasa

birden dehşete kapılıp oradan nasıl kaçacağını düşünmezdin. Bazı kentlerde bir gece bile geçirmen gerekmez – birkaç saat yeter sinirlerini bozmaya. Bayonne öyle bir yer benim için. Bir gece elimde birkaç adresle oraya gitmek zorunda kaldım. Kolumun altında içinde Britannica Ansiklopedisi'nin tanıtım broşürü bulunan bir evrak çantası vardı. Karanlıkta oralara gidip kendini geliştirmek isteyen zavallı şeytanlara ansiklopedi satmam gerekiyordu. Helsingfors'a düşmüş olsaydım kendimi Bayonne sokaklarında hissettiğimden daha huzursuz hissetmezdim herhalde. Bir Amerikan kenti değildi Bayonne benim için. Bir kent bile değil, karanlıkta kıpırdanan devasa bir ahtapottu burası. İlk gittiğim kapı o kadar ürkütücüydü ki çalmadım bile; kendimde çalacak cesareti buluncaya kadar birkaç kapıya daha gitmem gerekti. Gördüğüm ilk yüz ödümü patlatmaya yetti. Çekingenlikten ya da mahcubiyetten falan söz etmiyorum – korkudan söz ediyorum. Sırf zevk için seni baltayla doğrayıp gözüne tükürebilecek cahil bir ırgatın yüzü. Yanlış adrese gelmiş gibi yapıp bir sonraki adrese yollandım. Her açılan kapıda bir başka canavarla karşılaşıyordum. Sonunda karşımda kendini gerçekten geliştirmek isteyen zavallı bir budala buldum ve bu beni bitirdi. Kendimden, ülkemden, ırkımdan, çağımdan gerçekten utandım. Onu lanet ansiklopediyi satın almaması için ikna edinceye kadar ananı ağladı. Bana bütün masumiyetiyle o zaman evine neden geldiğimi sordu – bir an bile tereddüt etmeden müthiş bir yalan söyledim, daha sonra doğru olduğunu anlayacağım bir yalan. Ona ansiklopediyi insanları tanımak, onlara dair bir şeyler yazmak için sattığımı söyledim. Fazlasıyla ilgisini çekti, ansiklopedinin kendisinden bile fazla. Söylememde bir sakınca yoksa hakkında ne yazacağımı sordu. O soruyu yanıtlamak yirmi yılımı aldı, ama işte. Eğer hâlâ merak ediyorsan, Bayonne kentinden John Doe, işte... Sana çok şey borçluyum çünkü o yalandan sonra evinden çıktım ve broşürleri yırtıp çöpe fırlattım. Bir daha başkalarının kapılarını çalıp yalan beyanlarda bulunmayacağıma yemin ettim, İncil dağıtmak için bile. Bir daha hiçbir şey satmayacaktım, açlıktan ölsem dahi. Şimdi eve gidiyorum, oturup insanlara dair yazacağım. Biri bir şey satmak için kapımı çalacak olursa onu içeri davet edip, "Bunu neden yapıyorsun?" diye soracağım. Bana hayatını kazanmak zorunda olduğunu söylerse ona bütün paramı verip ne yaptığını bir kez daha düşünmesi için yalvaracağım. Hayatlarını kazanma bahanesiyle şunu ya da bunu yapmak zorunda olduklarına inanmaktan caydırmak istiyorum insanları. *Doğru değil.*

Açlıktan ölmek çok daha iyidir. Kendi isteğiyle açlıktan ölen her insan otomatik sürece bir çentik atmış olur, Bir insanın karnını doyurmak için hayatını kazanmak zorunda olduğu bahanesiyle otomatik sürece katkıda bulunduğunu görmektense, bir silah alıp komşusunu Öldürmesini yeğlerim. Söylemek istediğim bu, Bay John Doe.

Geçiyorum. Felaketlerin ve musibetlerin bıçak gibi saplanan dehşeti değil; otomatik soya çekim, ruhun atadan kalma çırpınışının yalın panaroması diyordum. Kuzey Carolina'da bir köprü, Tennessee sınırı yakınında. Yeşil tütün tarlalarından çıkıyorum, her yerde alçak kulübeler, havada yanmakta olan yaş odun kokusu. Dalga dalga, yoğun bir yeşillik gölünde geçiyor gün. Neredeyse tek canlı bile yok görünürde. Sonra birden bir açıklık, kendimi büyük bir kanyonun üstündeki derme çatma tahta köprüde buluyorum. Dünyanın sonu bu! Buraya nasıl ve neden geldim bilmiyorum. *Kamum nasıl doyuracağım?* Hem hayal edilebilecek en muhteşem yemeği yesem bile içimdeki bu dehşet verici hüzün dağılmayacak. Buradan nereye gideceğimi bilmiyorum. Bu köprü benim için bir son, bildiğim dünyanın sonu. Bu köprü deliliğin kendisi; varlığı anlamsız, insanların o köprüden geçmesi için bir neden yok. Bir adım daha atmayı reddediyor, o çılgın köprüden geçmemek için direniyorum. Yakındaki alçak duvara yaslanıp ne yapacağımı, nereye gideceğimi düşünüyorum. Nasıl da korkunç bir biçimde uygar bir insan olduğumu kavrıyorum sessizce – insanlara, konuşmaya, kitaplara, tiyatroya, müziğe, kafelere, içkiye falan duyduğum gereksinim... Uygar olmak korkunç bir şey çünkü dünyanın sonuna geldiğinde yalnızlığın dehşetini hafifletecek hiçbir şey bulamıyorsun. Uygar olmak karmaşık gereksinimlere sahip olmak demek. İnsan gelişimini tamamlamışsa hiçbir şeye ihtiyaç duymamalı. Bütün gün tütün tarlalarından geçtim ve huzursuzluğum giderek arttı. Ne yapacağım bu kadar tütünle? Nereye gidiyorum? İnsanlar her yerde başkaları için ekin ve mal üretiyor ve ben bütün bu akıl sır ermez etkinliğin içinde süzülen bir hayalet gibiyim. Bir tür iş bulmak derdindeyim, fakat bu cehennemi ve otomatik sürecin parçası olmak istemiyorum. Bir kasabadan geçiyor, o kasabada olup bitenleri anlatan gazeteye bakıyorum. *Hiçbir* şey olmuyormuş gibi geliyor bana; sanki saat durmuş ve bu zavallı şeytanlar farkında değiller. Havada cinayet kokusu olduğuna dair güçlü bir sezgim var ayrıca. Kokusunu alabiliyorum. Birkaç gün önce Kuzey ile Güney'i ayıran hayali sınırı aştım. At arabası

süren bir zenci yanımdan geçinceye kadar farkında değildim; adam geçerken ayağa kalktı ve şapkasını çıkarıp beni saygıyla selamladı. Kar gibi beyaz saçları, asil bir yüzü vardı. Kendimi korkunç hissetmeme neden oldu bu; köleliğin hâlâ sürdüğünü anladım. Bu adam bana şapka çıkartmak zorundaydı çünkü ben beyaz ırka mensuptum. Oysa asıl benim ona şapka çıkartmam gerekirdi! Beyaz ırkın siyah ırka uyguladığı korkunç işkenceden sonra ayakta kalmayı başarmış birini benim selamlamanı gerekirdi. Ona sistemin bir parçası olmadığımı, açık ve samimi bir jestte bulanamayacak kadar cahil ve acımasız beyaz kardeşlerim adına özür dilediğimi bildirmek için şapkamı ilk ben çıkarmalıydım. Bugün hepsinin gözlerini sürekli üzerimde hissediyorum; kapıların arkasından, ağaçların arkasından beni izliyorlar. Hepsi pek sessiz, pek barışsever, görünüşte. Zenci hiçbir zaman bir şey söylemez. Zenci sürekli şarkı mırıldanır. Beyaz adam zencinin haddini bildiğini sanıyor. Zenci hiçbir şey öğrenmez. Zenci bekler. Zenci beyaz adamın her hareketini izler. Zenci tek kelime etmez, hayır efendim, hayır efendim. FAKAT ZENCİ BEYAZ ADAMIN CANINA OKUYOR YİNE DE! Zenci bir beyaza baktığında kalbine hançer saplıyor. Güneyi öldüren sıcak değil, kancalı kurt değil, kötü ekin değil – zenci! Zenci zehir yayıyor, istese de istemese de. Güney zenci zehriyle uyuşmuş.

Devam ediyorum... James Nehri’nin kıyısında bir berber dükkânının önünde oturuyorum. Burada on dakika kadar oturup ayaklarımı dinlendireceğim. Karşımda bir otel ve birkaç dükkân var; her şey aniden sonlanıyor, başladığı gibi bitiyor – nedensiz. Burada doğan ve ölen zavallı şeytanlara bütün kalbimle acıyorum. Böyle bir yerin var olması için akla yatkın bir neden yok. Birinin karşıya geçip saçını kestirmesi, hatta bir bonfile ısmarlaması için bir neden yok. Kendinize silah satın alıp birbirinizi öldürün bari! Bu sokağı zihnimden sonsuza dek silin – zerre kadar anlam içermiyor.

Aynı gün gece çöktükten sonra ilerlemeye, Güneyin kalbine doğru inmeye devam ediyorum. Küçük bir kasabayı terk edip kısa bir yoldan karayoluna doğru yürüyorum. Birden arkamda ayak sesleri duyuyorum, kısa bir süre sonra soluk soluğa küfürler savurup koşan genç bir adam geçiyor yanımdan. Bir an için durup bunun ne anlama geldiğini düşünüyorum. Başka bir adamın hızlı adımlarla yaklaşmakta olduğunu duyuyorum; daha yaşlı biri, elinde silah var. O hayli rahat nefes alıyor ve ağzından tek kelime çıkmıyor.

Tam yanımdan geçerken ay bulutların arasından çıkıyor ve yüzünü görebiliyorum. İnsan avcısı. Kenara çekiliyorum. Diğerleri de peşinden geliyorlar. Titriyorum korkudan, Şerif onu haklayacak, diyor adamlardan biri. Korkunç. Her şeye noktayı koyacak silah sesini duymayı bekleyerek karayoluna doğru yürüyorum. Bir şey duymuyorum ama – sadece genç adamın derin soluğu ve şerifin peşi sıra giden kalabalığın hevesli, hızlı ayak sesleri. Ana yola yaklaştığımda karanlığın içinden biri çıkıp sessizce yanıma geliyor. “Ne tarafa gidiyorsun, evlat?” diye soruyor usulca, şefkatle neredeyse. Bir sonraki kasabanın adını geveliyorum, “Burada kalsan iyi edersin, evlat,” diyor. Tek kelime dahi etmiyorum. Beni kasabaya geri götürüp bir hırsız teslim eder gibi teslim etmesine izin veriyorum. Elli kadar adamla birlikte yere uzanıyorum. Giyotinle sonuçlanan harikulade bir seks rüyası görüyorum.

Yola devam… Geri dönmek ilerlemek kadar zor. Amerikan vatandaşı gibi hissetmiyorum artık. Amerika’nın ait olduğum, haklarım olduğu, kendimi özgür hissettiğim kısmı o kadar geride kaldı ki belleğimde bulanmaya başladı. Sürekli olarak biri sırtıma silah dayamış gibi geliyor bana. İlerle, bütün duyduğum bu sanki. Adamın biri benimle konuşursa fazla zeki görünmemeye çalışıyorum. Ekinlerle, hava durumuyla, seçimlerle falan son derece ilgiliymişim gibi davranmaya çabalıyorum. Ayağa kalkıp durduğumda hepsi bana bakıyor, beyazlar ve siyahlar – ağız sulandırıcı, yenebilir bir şeymişim gibi süzüyorlar beni. Yüce bir amacım varmış gibi, gerçekten bir yere gidiyormuşum gibi bin kilometre daha yürümem gerek. Kimse henüz bana bulaşmadı diye müteşekkir bir ifade takınmalıyım üstelik. Hem bunaltıcı hem de heyecan verici bir durum. Mimlenmişsin – ama kimse tetiği çekmiyor. Rahatsız edilmeden, doğruca Meksika Körfezi’ne yürümene izin veriyorlar, orada kendini boğabilirsin.

Evet efendim, Meksika Körfezi’ne vardım ve dosdoğru içine girip boğdum kendimi. Bunu karşılıksız yaptım. Cesedimi çıkardıklarında üzerinde ‘Taşıyıcıya Teslim, Myrtle Bulvarı, Brooklyn” yazıyordu; ödemeli olarak iade edildi. Daha sonra kendimi neden öldürdüğüm sorulduğunda aklıma gelen tek şeyi söyledim – *çünkü evreni elektriklendirmek istedim!* Bununla gayet basit bir şeyi kastetmiştim – Deîaware, Lackawanna ve Batı elektriklenmişti, Seaboard Havayolları elektriklenmişti, fakat insan ruhu hâlâ at arabası aşamasındaydı. Uygarlığın ortasında doğmuş, bunu

doğallıkla kabullenmiştim – başka ne yapabilirdim? Ne var ki tuhaf olan, bunu benden başka kimsenin ciddiye almamasıydı. Toplumda gerçekten uygar olan tek adamdım ben. Gidebileceğim bir yer yoktu – henüz. Okuduğum kitaplar, dinlediğim müzikler dünyada benim gibi başka insanların bulunduğuna temin ediyordu beni. Bu sözde uygar varoluşu sürdürebilmek için Meksika Körfezi'ne gidip kendimi boğmam, ruhani bedenimden arınmam gerekiyordu.

Manzaranın geneline bakıp çöp kadar değerim olmadığı gerçeğine uyandığımda gerçekten mutlu oldum. Sorumluluk duygumu hızla yitirdim. Arkadaşlarım bana borç para vermekten usanmış olmasalardı sonsuza dek o şekilde yaşayabilirdim. Dünya bir müzeden farksızdı benim için; geçmişteki insanların elimize bıraktığı bu çok katlı, leziz çikolatalı pastayı yemekten başka bir şey gelmiyordu aklıma. Bu şekilde günümü gün ettiğimi görmek herkesi uyuz ediyordu. Onların mantığına göre sanat harikuladeydi; ah evet, kuşkusuz, ancak hayatını kazanmak uğruna yaşamak zorundaydın ve sanatı düşünemeyecek kadar yorgun düşüyordun. Bu harikulade pastaya ben de kendimce bir–iki kat eklemek istediğimde bana isyan ettiler. Onlar için bardağı taşıran son damlaydı. Aklımı yitirdiğimin kesin kanıtı. Önceleri toplumun yararsız bir üyesi olarak görüldüm; sonra bir süre pervasız, işini şansa bırakmış ve müthiş bir iştaha sahip bir ceset damgası yedim; şimdi de deli diye niteleniyordum. *(Dinle, orospu çocuğu, kendine bir iş bul... Seninle işimiz bitti!)* Bu cephe değişikliği ferahlatıcıydı bir anlamda. Koridorlarda esen rüzgârı hissedebiliyordum. Hareketsiz değildik hiç değilse. Savaş durumuna geçmiştik ve az da olsa savaşacak güç bulacak kadar tazelenmiştim bir ceset olarak. Savaş insanı diriltir. Savaş insanın kanını kaynatır. Bu fikir değişikliği bütünüyle unuttuğum dünya savaşının ortasında gerçekleşmişti. Herkese öyle ya da böyle sikimde olmadığını kanıtlamak için bir gecede evlendim. Evlenmek iyi bir şeydi onların gözünde. Evlendiğimi duyurduğum anda beş dolar topladığımı hatırlıyorum. Dostum MacGregor evlenme ruhsatının parasını ödemekle kalmadı, evlenmeden önce mutlaka gitmem gerektiğini söylediği berberin saç sakal kesim ücretini de verdi. Sakal tıraşı olmadan evlenemezsin dediler; nedenini anlayamadım fakat para benden çıkmadığı için kabul ettim. Herkesin bize bir şekilde yardım etmeye gönüllü olduğunu görmek ilginçti. Birden, sırf biraz sağduyu gösterdiğim için, hepsi etrafımızı kuşattı

– bizim için şunu yapamazlar mıydı, bizim için bunu yapamazlar mıydı? Tabii ki artık kendime bir iş bulacağımı ve hayatın ciddi bir mesele olduğunu anlayacağımı düşünüyorlardı. Yerime karımı çalıştıracağım akıllarından bile geçmemişti. Başlarda karıma karşı çok iyiydim. Onu köle çalıştırır gibi çalıştırmıyordum. Bütün istediğim o hayali işi kovalamak için yol parası, bir de sigara ve sinema için küçük bir cep harçlığıydı. Evli olduğumuzdan kitap, plak, gramofon, biftek ve benzeri önemli şeyleri krediyle satın alabileceğimizi keşfettim. Taksitlendirme yöntemi özellikle benim gibi adamlar için icat edilmişti. İlk ödeme kolaydı – gerisini Tanrı'ya havale ediyordum. İnsanın yaşaması gerek, diyorlardı sürekli. Şimdi aynı şeyi ben söylüyordum – *İnsanın yaşaması gerek! Önce yaşa, sonra öde.* Hoşuma giden bir palto görürsem içeri girip satırı alıyordum. Ağırbaşlı biri olduğumu göstermek için sezon başlamadan hemen önce yapıyordum alışverişi. Evli adamdım ne de olsa, hem yakında baba olacaktım – kışlık bir paltoyu hak ediyordum, değil mi? Paltoyu satın aldıktan sonra onunla uyumlu bir çift ayakkabı düşünüyordum – hayatım boyunca arzuladığım ve hiçbir zaman alamadığım bir çift *cordovan.* Hava zehir gibi soğuduğunda sokaklarda iş ararken bazen korkunç acıkıyordum –yağmurun, karın, rüzgârın, dolunun altında günbegün kentte dolanmak gerçekten sağlıklıdır– bu yüzden arada sırada sıcak bir lokantaya girip kendime soğanlı biftek ve patates kızartması söylüyordum. Hayat ve kaza sigortası da yaptırmıştım – evliysen bu tür şeyleri yaptırman gerekir, bana böyle demişlerdi. Bir gün ölecek olursan – o zaman ne olacak? Sigorta satmaya çalışan adamın işi sağlama bağlamak için böyle dediğini hatırlıyorum. Ona poliçeyi imzalayacağımı söylemiştim, fakat unutmuş olmalıydı. Hemen evet demiştim, alışkanlığım olduğu üzere, ama dediğim gibi, gözünden kaçmış olmalıydı – ya da satış konuşmasının tamamım yapmadan poliçe imzalatmak kurallara aykırıydı. Her neyse, ona poliçeye karşılık borç para almanın ne kadar süreceğini sorduğumda bana şu farazi, soruyu yöneltti: *Günün birinde birden öldüğünü düşün* – o *zaman ne olacak?* Bu soru karşısında öyle bir gülme krizine girdim ki beni deli sandı muhtemelen. Gözlerimden yaş gelinceye kadar güldüm. Sonunda bana, "Ben bunda gülünç bir şey göremiyorum," dedi. Ona, "Bana dikkatlice bakar mısın," dedim, "öldükten sonra ne olacağını umursayacak birine benziyor muyum?" Kafası hayli karışmış olmalıydı çünkü şöyle dedi: "Bunun etik bir tavır olduğunu sanmıyorum, Bay Miller. Eminim karınızın...* "Dinle," dedim

sözünü keserek, “ben öldükten sonra karıma ne olacağı sikimde bile değil dersem – ya o zaman ne olacak?” Etik duyarlılığının biraz daha incinmiş olduğunu görünce işi sağlama almak için şöyle bir ekleme yaptım: “Bana kalsa ben nalları diktikten sonra Ödemeyi yapmasanız da olur – bunu sadece siz kendinizi daha iyi hissedin diye yapıyorum. Dünyaya yardım etmek istiyorum, anlamıyor musun? Senin geçinmen lazım, değil mi? Midene bir öğün yemek insin istiyorum, hepsi bu. Satacak başka bir şeyin varsa onu da çıkar. Kulağa hoş gelen her şeyi satın alırım. Satıcı değil, alıcıyım. İnsanlar mutlu olsun isterim – bu yüzden bir şeyler satın alırım, Haftada ne kadar ödeme yapmam gerekiyordu? Elli yedi sent mi? Güzel. Elli yedi sentin lafı mı olur? Şu piyanoyu görüyor musun? Bunun haftalığı 39 sent, yanılmıyorsam. Etrafına bir bak... Gördüğün her şeyin haftalık bir ödemesi var. *Ölürsen ne olacak* diye soruyorsun. Ölüp bu kadar insanı yüzüstü bırakır mıyım sence? Bu çok kötü bir şaka olur. Hayır, gelip eşyaları geri almalarını yeğlerim – bedellerini ödeyemezsem demek istiyorum...” Yerinde kıpırdanıp duruyordu, gözleri donuklaştı gibi gelmişti bana. “Affedersin,” dedim, kendi sözümü keserek, “bir kadeh bir şey içmeye ne dersin – poliçeyi kutlamak için?” İçmezse daha iyi olacağım söyledi, fakat ısrar ettim, hem henüz belgeleri imzalamamıştım. Ayrıca idrarımın tahlil edilip onaylanması, birtakım mühürlerin basılması gerekiyordu – bütün bunları ezbere biliyordum artık. Bu yüzden önce bir yudum bir şey içmek istiyordum, böylece işin ciddi kısmım biraz geciktirmiş olacaktım çünkü doğrusunu isterseniz, sigorta poliçesi ya da herhangi bir şey satın almak benim için gerçekten zevkti; bütün yurttaşlar gibi olduğumu hissettiriyordu bana, maymun değil de *insan* olduğumu. Kalkıp bir şişe şeri çıkardım –içmeme izin verilen tek şey– ve bardağım cömertçe doldurdum, bir yandan da şeri şişesinin boşalmasının benim yararıma olacağını düşünüyordum, belki bir dahaki sefere bana daha iyi bir şey satın alırlardı. “Ben de bir zamanlar sigorta satardım,” dedim, bardağı dudaklarıma götürerek. “Ne olsa satabilirim aslında. Ancak ne yazık ki tembelim. Böyle bir günü ele alalım... Evde oturup kitap okumak ya da gramofon dinlemek daha güzel değil mi? Neden dışarı çıkıp sigorta şirketi için kıçımı yırtayım? Bugün çalışıyor olsaydım beni evde bulamayacaktın, öyle değil mi? Bence işi boş verip kapını çalan insanlara yardım etmek daha güzel... Benim sana yardım ettiğim gibi örneğin. Bir şeyler satın almak, satmaktan çok daha güzel. *Paran* narsa, tabii! Bu evde fazla paraya ihtiyaç

duymayız biz. Dediğim gibi, piyano haftada 39 sente geliyor, belki 40 ve...”

“Affedersiniz, Bay Miller” diye sözümü kesti, “fakat belgeleri imzalama faslına geçsek İyi olmaz mı?”

“Elbette,” dedim neşeyle. “Hepsi yanında mı? Önce hangisini imzalamalıyız? Bu arada, bana satmak istediğin bir dolmakalemin yok, değil mi?”

“Şurayı imzalayın lütfen,” dedi, sözlerimi dikkate almadan. “Bir de şurayı, hepsi bu. Evet, Bay Miller, sanıyorum şimdi size iyi günler dileyeceğim... Birkaç gün içinde şirket sizinle temasa geçecek.”

“Elini çabuk tutsan iyi edersin,” dedim, onu kapıya götürerek, “çünkü fikrimi değiştirip intihar edebilirim.”

“Evet, tabii, Bay Miller, kesinlikle öyle yaparız. İyi günler, iyi günler!”

Tabii ki taksit planı bir süre sonra çöküyordu, benim gibi istikrarlı bir alıcı için bile. Amerika’nın üreticilerini ve reklamcılarını meşgul etmek için elimden geleni yapıyordum, fakat onları düş kırıklığına uğrattığım ortadaydı. Herkesi düş kırıklığına uğratıyordum. Ancak benimle arkadaşlık kurmaya çalışan, beklentilerini boşa çıkardığım adamların içinde biri vardı, en büyük düş kırıklığına o uğradı. Onu düşünüyorum, beni asistanı olarak işe almasını –canı gönülden ve zarif bir biçimde– çünkü daha sonra, insanları manyak gibi işe alıp işten kovarken ben de sürekli ihanete uğrayacaktım, fakat o zaman öyle bir bağışıklık kazanmış olacaktım ki hiç bulmayacaktım. Bu adam bana inandığını göstermek için elinden geleni yapmıştı, Postayla sipariş alan bir şirketin katalog editörüydü. Yılda bir kez basılan, hazırlanması da bir yıl süren devasa bir bok yığını. Neye dair olduğuna ve günün birinde ofisine neden uğradığıma dair hiçbir fikrim yok şimdi; ısınmak için olabilir çünkü bütün günümü rıhtımda müfettiş olarak iş bulmaya çalışarak geçirmiştim. Ofisi sıcaktı, buzlarım çözülünceye değin ona uzun bir konuşma yaptım. Hangi işi isteyeceğimi bilmiyordum; herhangi bir iş dedim. Duyarlı ve iyi kalpli bir adamdı. Yazar olduğumu ya da olmak istediğimi sezmişti sanki çünkü çok geçmeden bana hangi kitapları okuduğumu, şu ya da bu yazar hakkında ne düşündüğümü sormaya başladı. Tesadüfe bakın ki cebimde bir kitap listesi vardı – halk kütüphanesinde aradığım kitaplar. Listeyi çıkarıp ona gösterdim. “Vay

canına!” diye haykırdı, “bu kitapları gerçekten okuyor musun?” Alçak gönüllü bir biçimde başımı salladım. Sonra, böyle saçma bir lafla karşı karşıya kaldığımda sıklıkla yaptığım üzere, okumakta olduğum Hamsun’un *Gizler* kitabı üzerine konuşmaya başladım. Ondan sonra adamı hamur gibi yoğurdum. Bana asistanı olmak isteyip istemeyeceğimi sorup bu kadar düşük bir pozisyon önerdiği için özür diledi; işin ayrıntılarını öğrenmek için acele etmem gerekmediğini söyledi ve bunun altından kolaylıkla kalkabileceğimi düşündüğünü ekledi. Sonra bana biraz borç verip veremeyeceğini sordu, kendi cebinden, ilk maaşımı alıncaya kadar. Evet deme fırsatı bile tanımadan cebinden bir yirmilik çekti ve elime sıkıştırdı. Duygulandım tabii ki. Onun için deli gibi çalışmaya hazırdım. Yardımcı editör – kulağa hayli güzel geliyordu, özellikle mahalledeki alacaklıların kulağına. Biftek, tavuk ve domuz pirzolası yemekten o kadar hoşnuttum ki bir süre işi seviyormuşum numarası bile yaptım. Uyanık kalmakta zorlanıyordum aslında. Öğrenmem gerekeni bir haftada öğrenmiştim. Ondan sonra? Ondan sonra müebbet hapse çarptırılmışım gibi hissettim. Zaman geçirmek için öyküler, denemeler, arkadaşlarıma uzun mektuplar yazıyordum. Şirket için yeni fikirler not aldığımı sanıyorlardı herhalde çünkü uzunca bir süre kimse benimle ilgilenmedi. Harikulade bir iş olduğunu düşünmeye başlamıştım. Şirketin işini bir saatte halletmeyi öğrendiğim için günün neredeyse tamamım kendime, yazmaya ayırabiliyordum. Kendi özel işim beni o kadar heyecanlandırıyordu ki altımda çalışanlardan söyleyecek çok önemli bir şeyleri yoksa beni rahatsız etmemelerini rica etmiştim. Şirket maaşımı düzgün bir biçimde ödüyor, köle çalıştıranlar onlar için planladığım işleri yaptırıyorlardı; rüzgarı arkama almış gidiyordum anlayacağınız. Ancak günün birinde, *Deccal* üstüne yazmakta olduğum önemli bir denemenin ortasındayken, o güne dek görmediğim bir adam masama geldi ve omzumun üstünden eğilip yazdığım son cümleyi alaycı bir tonla okumaya başladı. Kim olduğunu ve ne yaptığını sormaya gerek görmedim. Kafamda tek bir düşünce dönüp duruyordu – *bir haftalık maaşımı alacak ırayım?* Sıra velinimetime veda etmeye geldiğinde kendimden biraz utandım, hiç duraklamadan şöyle dediğinde özellikle: “Sana bir haftalık ek ödeme yapmalarını sağlamaya çalıştım, fakat duymak bile istemediler. Keşke elimden bir şeyler gelseydi... Kendi yolunu kendin kesiyorsun, biliyor musun? Doğrusunu istersen, sana hâlâ inancım var – ama korkarım ki bir süre zorlanacaksın. Hiçbir yere

uyum sağlamıyorsun. Günün birinde büyük bir yazar olacaksın, bundan eminim. Neyse, izninle, gidip patronu görmem gerekiyor. Sana bol şans diliyorum!” Sonra içtenlikle elimi sıktı.

Bu olay beni biraz sarstı. O anda bana duyduğu inancın boş olmadığım göstermeyi çok isterdim. O anda kendimi bütün dünyaya kanıtlamayı çok isterdim, İnsanları kalpsiz orospu çocuğunun teki olmadığıma ikna edeceğini bilseydim Brooklyn Köprüsü’nden aşağı atlardım. Balina kadar büyük bir kalbim vardı, çok geçmeden kanıtlayacağım gibi, fakat kimse kalbime bakmıyordu. Herkes fena halde hayal kırıklığına uğruyordu karşımda – sadece taksitle çalışan şirketler değil; ev sahibi, kasap, fırıncı, doğalgaz, su ve elektrik iblisleri, *herkes.* Ah, şu iş meselesine bir inanabilseydim! Hayatım pahasına bile mümkün değildi. Gördüğüm tek şey, insanların, akılları daha iyisine ermediği için kıçlarını yırtmakta olduklarıydı. Yaptığım ve bana işi kazandıran o konuşmayı düşündüm. Bazı yönlerden ben de Herr Nagel gibiydim. Bir andan ötekine ne yapacağımı kestirmek mümkün değildi. Canavar mı yoksa aziz mi olduğumu anlamak imkânsızdı; çağımızın pek çok muhteşem insanı gibi. Herr Nagei umutsuz bir adamdı – onu bu kadar sevimli kılan da umutsuzluğuydu zaten. Hamsun’un kendisi de bu karaktere akıl erdirememişti; var olduğunu, bir soytarıdan ibaret olmadığını biliyordu. Sanıyorum Herr Nagel’i yarattığı diğer karakterlerden daha çok seviyordu. Peki, neden? Çünkü Herr Nagel her sanatçının içinde yatan kabul görmemiş azizi simgeliyordu – aslında gerçekten derin, dünya için fazlasıyla basit olan çözümlerinden dolayı alaya alınan insan. Sanatçı olmayı kimse *istemez* – dünya, liderliğini tanımayı reddedince kişi buna itilir. İş benim için bir şey ifade etmiyordu çünkü asıl yapılması gereken görmezden geliniyordu. Herkes beni tembel ve miskin biri olarak görüyordu, oysa olağanüstü aktiftim. Sadece am peşinde koşuyor olsam bile bu da bir şeydi ve harcanan emeğe değdiğine hiç kuşku yoktu, özellikle diğer aktivitelerle kıyaslandığında – düğme üretmek, somun sıkmak ya da apandisit ameliyatı yapmak gibi. İş başvurusunda bulunduğumda beni neden can kulağıyla dinliyorlardı? Zamanımı hep yararlı bir biçimde harcadığımdan olsa gerek. Onlara armağanlar sunuyordum – kütüphanede harcadığım saatlerden, sokaklarda yaptığım aylak gezintilerden, kadınlarla kurduğum yakın ilişkilerden, vodvil tiyatrolarında geçirdiğim akşamlardan, müzelere ve sanat galerilerine

yaptığım ziyaretlerden bir şeyler. Haftada üç kuruş için kıçım yırtan zavallı, dürüst bir tip olsaydım bana o işleri önermezlerdi. Puro ikram etmez, beni öğle yemeğine davet etmez, borç para vermezlerdi. Onlara, belki de farkında olmadan, beygirgücünden ya da teknik beceriden daha çok değer verdikleri bir şey sunuyor olmalıydım. Ben de bilmiyordum ne olduğunu çünkü ne gururum vardı, ne kibirim ne de kıskançlığım, Büyük meseleler söz konusu olduğunda zihnim açıktı, fakat hayatın küçük hesaplarıyla karşı karşıya kaldığımda sudan çıkmış balığa dönüyordum. Neyin ne olduğunu anlayıncaya dek bu şaşkınlığa kapılıp duracaktım. Sıradan insanlar pratik meseleleri genellikle daha çabuk kavrarlar, egoları kendilerinden beklenenle uyumludur ve dünya olduğunu sandıklarından pek farklı değildir. Fakat dünyaya hiç ayak uyduramayan biri ya muazzam bir ego şişkinliğinden mustariptir ya da egosunu neredeyse yok edecek kadar bastırmıştır, Herr Nagel gerçek egosunu bulmak için derinlere dalmak zorunda kaldı; varlığı bir gizemdi, kendisi ve herkes için. Ben her şeyi o şekilde askıda bırakamazdım – gizem fazlasıyla ilginçti. Karşılaştığım her insana kedi gibi sürünmem gerekse bile bu gizemi çözecektim. Ve yeterince uzun süre boyunca, sertçe sürtünürsen kıvılcım çakar!

Hayvanların kış uykusuna yatması, düşük seviyedeki birtakım canlıların hayatı askıya alma uygulaması, duvar kâğıdının arkasında sonsuza dek bekleyen tahtakurusunun harikulade dirimi, Yogı'nin trans hali, patolojik bireyin his yitimi, sufinin evrenle birliği, hücresel yaşamın ölümsüzlüğü; sanatçı dünyayı uygun zamanda uyandırmak için bütün bunları öğrenir. Sanatçı insanlığın X kök soyuna aittir; bir kök soyundan ötekine taşınan spritüel mikroptur o, deyim yerindeyse. Talihsizlikler karşısında ezilmez çünkü fiziksel dünyanın, ırksal düzenin bir parçası değildir. Ortaya çıkışı her zaman yıkım ve çözünmeyle eş zamanlıdır; merkezin dış çemberinde yaşayan döngüsel varlıktır sanatçı. Edindiği birikimi asla kişisel emelleri için kullanmaz ve hedeflediği yüce amaca hizmet eder. Hiçbir şeye kayıtsız değildir, incir çekirdeğini doldurmayan şeylere bile. Okumakta olduğu kitaba yirmi beş yıl ara vermek zorunda kalsa dahi arada hiçbir bir şey olmamış gibi kaldığı yerden devam edebilir. Arada yaşanan her şey, ki çoğu insan için "hayat" demektir, ileriye doğru attığı deparın kesintiye uğramasından başka bir şey değildir, Yapıtlarının sonsuzluğu, kendini ifade ettiğinde, içinde uyku halinde kalmak zorunda olduğu hayatın

otomatizminin yansımasıdır sadece; uykunun sırtında uyuyan biri, doğum anını duyuracak işaretin beklentisi içinde. Esas mesele buydu ve benim için her zaman sarihti, inkâr ederken bile. İnsanı bir sözcükten ötekine, bir yaratıdan ötekine iten hoşnutsuzluk, işi geciktirmenin beyhudeliğine karşı çıkış eylemiydi. İnsan aydınlandıkça, sanatsal bir mikroba dönüştükçe herhangi bir şey yapma isteğini yitirir. Bütünüyle aydınlandığında her şey adildir ve transtan çıkmaya gerek kalmaz. Eylem, bir sanat eseriyle ifade ediliş biçimiyle, ölümün otomatik ilkesine teslimiyettir. Kendimi Meksika Körfezi'nde boğmak suretiyle, gerçek benliğimin doğum sürecimi tamamlayıncaya dek kış uykusuna yatmasını mümkün kılan etkin bir yaşam sürdürme olanağı buldum. Bunu çok iyi anlamama rağmen körcesine, şaşkınca davrandım. İnsan etkinliğinin ırmağına geri yüzdüm, bütün etkinliğin kaynağına ulaşıncaya dek. Kas gücümü kullanarak içeri girdim, kendime bir telgraf şirketinin personel müdürü sıfatını yakıştırdım ve insanlığın gelgitinin beni beyaz köpüklü, devasa dalgalar gibi yıkamasına izin verdim. Son umutsuzluk eyleminden önce gelen bütün bu etkin yaşam beni bir kuşkudan diğerine sürükledi ve gerçek benliğimi daha da körleştirdi; o gerçek benlik ki büyük ve müreffeh bir uygarlığın izleriyle boğulmakta olan bir kıta gibi çoktan denizin dibine batmıştı. O kocaman ego suyun altındaydı ve insanların suyun yüzeyinde çılgınca hareket ederken gördükleri şey ruhun hedef arayan periskopuydu. Bir kez daha ayağa kalkıp dalgalarla birlikte yüzebilmem için menzile giren her şeyin imha edilmesi gerekti. Arada bir ayağa kalkan ve keskin nişancılığıyla hedefine kilitlenen, sonra tekrar suyun altına dalan ve durmaksızın yağmalayan bu canavar, zamanı geldiğinde, son bir kez suyun üstüne çıkıp Nuh'un gemisi olarak belirecek, içinde her türden bir çift barındıracak ve tufan nihayet dindiğinde yüksek bir tepenin zirvesine konup kapılarını sonuna kadar açarak felaketten korunmuş dünyaya geri dönecek.

Etkin hayatımı düşündüğümde arada sırada ürperiyor, kâbuslar görüyorsam eğer, gündüz uykumda yağmaladığım ve öldürdüğüm onca insanı düşündüğümden muhtemelen. Doğamın bana yapmamı buyurduğu her şeyi yaptım. Doğa insanın kulağına durmaksızın, "Hayatta kalmak için öldürmek zorundasın!" diye fısıldar. İnsan olduğun için hayvan gibi değil, istemsiz olarak öldürürsün ve cinayet maskelenir, üstelik uzantıları sonsuzdur, öyle ki hiç düşünmeden, gereksiz yere cinayet işlersin. En çok

saygı gören insanlar en büyük katillerdir. Halka hizmet ettiklerini sanırlar ve bu inançlarında samimidirler, fakat bazen merhametsiz katillere dönüşürler ve uyandıkları anlarda işledikleri suçları idrak edip kefaretini ödemek için akla hayale gelmeyecek iyilikler yapmaya kalkışırlar. İnsanın iyiliği kötülüğünden çok daha beterdir çünkü iyilik henüz onay görmemiş, bilinçli benliğin bir olumlaması haline gelmemiştir. Uçurumun kenarına doğru itildiğinde son anda sahip olduğun her şeyden feragat etmek, dönüp geride kalanları son bir kez kucaklamak için uzanmak kolaydır. Nasıl durduracağız bu kör koşuşturmayı? Bu otomatik süreci, herkesin diğerini uçurumun kenarına itişini nasıl durduracağız?

Üstüne, “Ey buraya giren kişi, bütün umudunu yitirme!” cümlesi yazılı bir levha yerleştirdiğim masamda oturmuş ‘Evet, Hayır, Evet, Hayır,’ derken, anîden, cinnet sınırına dayanan bir umutsuzlukla, toplumun eline mitralyöz tutuşturduğu bir kukla olduğumu idrak ettim. Bir iyilik yaptıysam, nihayetinde, kötülükten hiç farkı yoktu. İnsanlığın cebirsel sürüsünün içinden geçmekte olduğu bir eşittir işareti gibiydim. Oldukça önemli, etkin bir eşittir işaretiydim, savaş zamanında bir general misali, fakat ne kadar yetkin olursam olayım asla bir artıya ya da eksiye dönüşemeyecektim. Kimse başaramaz bunu, saptayabildiğim kadarıyla. Bütün yaşantımız bu denklem ilkesi üstüne kuruluydu. Tamsayılar ölümün işine gelecek şekilde dağıtılmış simgelere dönüşmüştü. Merhamet, umutsuzluk, tutku, umut, cesaret – denklemlere çeşitli açılardan bakmanın oluşturduğu geçici kırılmalardı bunlar. Bu kesintisiz jonglörlüğe sırtını dönerek son vermenin ya da ona dair yazarak yüzleşmenin bir yararı olmayacaktı. Ayna kaplı bir holde kendine sırtını dönemezsin. *Bunu yapmayacağım… Başka bir şey yapacağım!* Çok güzel. Fakat hiçbir şey yapmayabilir misin? Olduğun yerde durup hiç düşünmeden bildiğin gerçeği yansıtabilir misin? Beynimin arkasında yuvalanan fikir buydu ve beni dağlayıp duruyordu; belki en coşkun, en hayat dolu, en sevimli, en istekli, en yardımsever, en samimi, en iyi olduğum zamanlarda parlayan, işte bu sabit fikirdi. Kendiliğinden, “canım, lafı bile olmaz… Hiçbir şey değil, seni temin ederim... Hayır, lütfen bana teşekkür etme, bir şey değil,” gibi laflar ediyordum. Silahı günde yüzlerce kez ateşlemekten patlamalara duyarsızlaşmıştım belki; belki güvercin tuzaklarını açtığımı, gökyüzünü süt beyazı kuşlarla doldurduğumu düşünüyordum. Perdede sentetik bir canavar gördünüz mü biç, kanlı canlı

bir Frankenstein? Hem tetiği çekmek hem de güvercin uçurmak üzere eğitilmiş olması aklınıza sığıyor mu? Frankenstein duyarlı bir insanın kişisel deneyiminden doğmuş gerçek bir varlıktır. Canavar kan ve can boyutu almadığı zaman çok daha inandırıcıdır. Perdedeki canavarın imgelem canavarının yanında esamisi okunmaz; zaman zaman karakola düşen gerçek patolojik canavarlar bile patoloğun içinde yaşadığı korkunç gerçekliğin zayıf göstergelerinden başka bir şey değildir. Fakat aynı zamanda hem canavar hem de patolog olmak – bu ancak, kendini sanatçı diye tanıtan, uykunun uykusuzluk hastalığından çok daha büyük bir tehlike oluşturduğunun bütünüyle farkında olan insan türüne mahsustur. Uyuyakalmamak, "yaşam" denen uykusuzluk hastalığına kurban düşmemek için sözcükleri durmaksızın bir araya getirme yoluna gider onlar. Bu otomatik bir süreç *değil* derler çünkü istedikleri anda durdurabilecekleri yanılsaması hep canlıdır. Fakat durduramazlar; sadece bir yanılsama yaratmayı başarırlar; küçük de olsa bir şeydir bu, ancak bütünüyle uyanıklıktan hayli uzak, ne etken ne de edilgen bir haldir. *Hayatı mutlak surette kabullenmek için hakkında konuşmadan ya da yazmadan bütünüyle uyanık olmak isterdim.* Dünyanın uzak köşelerinde yaşamış kadim insanlarla sık sık iletişim kurduğumu söylemiştim. Neden bu "ilkel" insanların beni etrafımı kuşatan insanlardan daha iyi anlayabileceklerini düşünüyorum acaba? Böyle bir şeye inanmak deli olduğuma mı işaret eder? Hiç sanmıyorum. Bu "ilkel" insanlar, gerçeği çok daha sıkı kavradıklarına inandığım daha kadim insan ırklarının yoz kalıntıları. Solmuş bir görkemle yaşamaya devam eden geçmişin bu örnekleri insan ırkının Ölümsüzlüğünü her daim gözümüzün önünde tutar. Beni ilgilendiren insan ırkının ölümsüz olup olmadığı değil, yaşama gücü. Etken ya da edilgen olması, daha ziyade. Yeni ırkın yaşama gücü giderek zayıflarken eski ırkların yaşama gücü uyanmakta olan zihne daha önemli görünmeye başlıyor. Eski insanların yaşama gücü ölümle bile solmaz, fakat ölmekte olan yeni insanın yaşama gücü hâlihazırda tükenmiş gibi. *Bir adam içi arı dolu kovanı arıları boğmak için nehre götürüyor olsaydı eğer...* Zihnimde sürekli taşıdığım görüntü buydu. Ah, arı değil de o adamın yerinde olmak için neler vermezdim! Muğlâk, açıklanamaz bir biçimde o adam *olduğumu*, kovandaki diğer arılar gibi boğulmayacağımı biliyordum. Grup halinde öne çıktığımızda bana hep ayrı durmam söylenirdi; böyle bir ayrıcalıkla doğmuştum ve ne kadar

büyük sıkıntılar çekersem çekeyim ölümcül ya da kalıcı olmadıklarını biliyordum. Bir de, öne çıkmam istendiğinde içimde tuhaf bir şey daha gerçekleşirdi. Bana emir veren insandan üstün olduğumu bilirdim! Sergilediğim muazzam tevazu riyakârlığın sonucu değildi, karşımdaki vahim kişiliğin idrakinin doğurduğu bir durumdu. Sahip olduğum zekâ, henüz emekleme aşamasında olmasına rağmen beni ürkütüyordu; bir "ilkelin" zekâsıydı ve bu, durumun gereklerine uygunluğu göz önünde bulundurulduğunda uygar insanın zekâsından her zaman üstündür. *Hayat* zekâsıdır, her ne kadar hayat onlardan artık geçmiş gibi görünse de. Kendimi insanlığın kalanının henüz tam ritmini yakalamadığı bir varoluşa fırlatılmış gibi hissediyordum. Onlardan kopmayacak, farklı bir varoluş katmanına girmeyeceksem olduğum yerde saymam gerekiyordu. Öte yandan pek çok bakımdan etrafımdaki insanlardan çok aşağıdaydım. Cehennem ateşinden bütünüyle arınmadan çıkmıştım sanki. Kuyruğum ve iki boynuzum yerindeydi; arzularım kışkırtıldığında yıkıcı, sülfürlü bir zehir soluyordum. Bana her zaman "şanslı iblis" denmiştir; başıma gelen iyi şeyler "şans" olarak nitelendirilir, kötü şeyler ise her zaman yetersizliğimin bir sonucu olarak görülürdü. Daha doğrusu, körlüğümün meyvesi olarak. Birinin içimdeki kötülüğü fark etmesi nadir şeydi! Bu bakımdan şeytanın kendisi kadar hünerliydim. Fakat sıklıkla körleşiyordum, bunu herkes görebiliyordu. Böyle zamanlarda şeytanın kendisi gibi yalnız bırakılır, sakınılırdım. Sonra dünyayı terk ettim, cehennem ateşlerine döndüm – kendi isteğimle. Bu gidip gelmeler benîm için arada olan herhangi bir şey kadar, hatta ondan daha gerçek. Beni tanıdıklarını sanan arkadaşlarım hakkımda hiçbir şey bilmiyorlar çünkü gerçek ben sayısız kez el değiştirdi. Bana teşekkür edenler de bela okuyanlar da kiminle muhatap olduklarını bilmiyordu. Ben söz konusu olduğumda kimse yere sağlam basamıyordu çünkü kişiliğimi mütemadiyen tasfiye ediyordum. "Kişilik" denen şeyi pıhtılaşmaya terk ediyor, uygun bir insan ritmi benimseyinceye değin askıya alıyordum. Kendimi dünyayla uyumlu bulacağım ana dek yüzümü gizliyordum. Bütün bunlar, tabii ki, hataydı. Zamanın geçmesini beklerken sanatçı duruşu bile değer benimsenmeye. Eylem önemlidir, beyhude olsa bile. Kişi en yüksek yere oturtulduğunda bile 'Evet, Hayır, Evet, Hayır,' dememeli. Kişi insanlığın gelgitinde boğulmamalı, Efendi olmak uğruna bile. Kişi kendi ritmiyle atmalı – ne pahasına olursa olsun. Birkaç yıl gibi kısa bir sürede bin yıllık deneyim biriktirdim, fakat bütün deneyimlerim

heba oldu çünkü deneyime gereksinim duymadım. Çoktan çarmıha gerilmiş, çarmıhın damgasını yemiştim; acı çekme gereksiniminden muaf doğmuştum – ne var ki ileriye doğru gitmeye çabalamak için dramı yinelemekten başka bir yol bilmiyordum. Zihnim buna bütünüyle karşıydı. Acı çekmek yararsızdır, diyordu zihnim bana tekrar tekrar, fakat kendi *isteğimle* acı çekmeye devam ettim. Acı çekmek bana hiçbir şey öğretmedi; başkaları için hâlâ bir gereksinim olabilir, fakat benim için ruhani uyumsuzluğun matematiksel kanıtından başka bir şey değil. Günümüz insanının acı çekme yöntemiyle sahnelemekte olduğu dram benim için geçerli değil, hiçbir zaman olmadı. Çektiğim tüm cefalar gül rengi çarmıh yaralarıydı, unutulma tehlikesiyle karşı karşıya olan gerçek günahkârlar için cehennem ateşlerini harlı tutmaya yarayacak, sözde trajediler.

Bir şey daha... Davranışlarımı kuşatan gizem rahim dolayısıyla akraba olduklarımla birlikteyken daha da derinleşiyordu. Kasıklarından çıktığım anne bütünüyle yabancıydı bana. Bir kere, beni doğurduktan sonra genellikle erkek kardeşim olarak atıfta bulunduğum kız kardeşimi doğurmuştu. Kız kardeşim zararsız bir canavardı, ebleh bedeni uygun görülmüş bir melek. Hayatının sonuna kadar zihinsel olarak cüce kalmaya mahkûm bu varlıkla yan yana büyüyüp gelişmek çocukken bende tuhaf bir duygu uyandırırdı. Ona ağabeylik yapmak olanaksızdı çünkü bu az gelişmiş, hantal bedeni “kız kardeş” olarak görmek mümkün değildi. Avustralya yerlilerinin arasında fevkalade iş görürdü sanıyorum. Onların aralarında güçlü ve saygın bir konuma bile yükselebilirdi zira bir iyilik timsaliydi, dediğim gibi. Kötülük nedir bilmezdi. Fakat uygar yaşam söz konusu olduğunda acizdi; öldürme isteğinden yoksun olduğu gibi başkalarına zarar vererek başarılı olma isteğinden de yoksundu. Çalışacak durumda değildi; örneğin füzelere başlık yapmak üzere eğitilmesi mümkün olsaydı bile, eve dönerken maaşını farkında olmadan bir yerlere fırlatabilir ya da sokakta gördüğü bir dilenciye verebilirdi. Bazen, onların deyimiyle “dalgınlıkla” binlerine harikulade bir lütufta bulunduğu için önümde köpek gibi pataklandığı olurdu. Birine durduk yere iyilik yapmak kadar kötü bir şey yoktu, çocukken öğrenmiştim bunu. Başlarda ben de kız kardeşimle aynı cezaları almıştım çünkü eşyalarımı kolaylıkla sağa sola verme huyum vardı, özellikle bana yeni alınmış şeyleri. Beş yaşındayken bir keresinde anneme parmağındaki siğili kesmesini önerdiğim için dayak yemişliğim

bile var. Bir gün bana parmağındaki siğil için ne yapması gerektiğini sordu ve ben, sınırlı tıp bilgimle, makasla kesmesini önerdim. Geri zekâlının teki olduğu için bunu yaptı. Birkaç gün sonra mikrop kapınca beni yakaladı ve, “Kesmemi sen söyledin, değil mi?” diye bağırdıktan sonra bir güzel pataklad. O günden sonra yanlış evde doğmuş olduğumu anlamıştım. O günden sonra şıp diye öğrendim. Uyum sağlamak diye buna derim! On yaşına geldiğimde evrim teorisini dibine kadar yaşamıştım. Hayvan yaşamının bütün aşamalarından geçerek evrilirken bir yandan da “kız kardeş” denen ve ilkel bir varlık olduğu anlaşılan, alfabeyi hiçbir zaman, doksan yaşında bile sökemeyecek bu varlığa zincirliydim. Gürbüz bir ağaç gibi büyüyeceğime yer çekimi yasasını çiğneyerek yana doğru eğilmeye başladım. Dallanıp budaklanacağıma pencereler ve kuleler geliştirdim. Benliğim büyürken taşa dönüşüyor, boyum uzadıkça yer çekimi yasasını daha çok çiğniyordum. Manzaranın ortasında bir doğa olayıydım, insanları kendine çeken ve övgüye mazhar olan bir doğa olayı. Bizi doğuran ana bir denemede daha bulunsaymış belki harikulade bir beyaz manda doğururmuş; o zaman üçümüz bir müzeye konur, hayatımızın sonuna kadar korunma altına alınırdık. Pisa’nın eğik kulesiyle işkence direğinin, homurtu makinesinin ve insan suretindeki uçan sürüngenin arasında geçen konuşmalar, en hafif deyimiyle, tuhaftı. Her şey sohbet konusu olabilirdi – masayı süpürürken “kız kardeşin” gözünden kaçmış olan bir ekmek kırıntısı ya da ihtiyarın terzi beyninde muhtemelen ya kruvaze ya caketatay ya da frak biçiminde şekillenen, Joseph’in rengârenk ceketi. Bütün bir öğleden sonrayı buz tutmuş gölde paten kayarak geçirmişsem önemli olan ciğerlerime bedavadan çektiğim ozon, kaslarımı güçlendiren geometrik hareketler değildi; hayır, önemli olan patenlerimin demirlerinde oluşan ve hemen silinmediği takdirde bütün pateni çürüterek müsrif yapımdan ötürü kavrayamadığım pragmatik bir değerin yitimine neden olacak küçük pas lekesiydi. Bu küçük pas lekesi, basit bir örnek vermek gerekirse fevkalade sanrılı sonuçlar doğurabilirdi. Belki “kız kardeş” gazyağı tenekesini ararken içinde erik haşlanmakta olan tencereyi devirir ve böylece ertesi günün öğünü için gerekli kaloriyi almamızı engelleyerek hepimizin hayatını tehlikeye atabilirdi. Şiddetli bir dayakla cezalandırılması gerekirdi – öfkeyle değil çünkü öfke hazımsızlığa yol açabilirdi. Sessizce ve etkin bir biçimde uygulanmalıydı ceza, küçük bir tahlil için yumurta akını çırpan kimyagerin edasıyla. Fakat cezanın caydırıcı etkisini anlayamayan “kız kardeş” insanın

kanını donduran çığlıklar atmaya başlar, bu da ihtiyarı o kadar etkilerdi ki yürüyüşe çıkıp iki-üç saat sonra eve kör kütük sarhoş dönerdi, Daha da kötüsü, sendelerken sürgülü kapının boyasından küçük bir parçanın ufalanıp gitmesine neden olurdu. Bu ufalanan parça yüzünden çıkan büyük kavga düşlerim için fevkalade zararlıydı çünkü düşlerimde sıklıkla kız kardeşimle yer değiştiriyor, ona uygulanan işkenceyi kabulleniyor ve aşırı hassas beynimle onları besliyordum. Kadim gizemlere, kabul törenlerine, ruhun göçüne dair formüle edilmemiş bilgilerimi her seferinde kırılan cam seslerinin, çığlıkların, küfürlerin, iniltilerin, hıçkırıkların eşlik ettiği bu düşlerde edindim. Gerçek hayattan bir sahneyle başlayabilirdi – kız kardeş mutfaktaki kara tahtanın önünde duruyor, anne elinde cetvelle başına dikilmiş, iki artı iki kaç eder diye soruyor ve kız kardeş *Beş* diye bağırıyor. Çat! *Hayır, yedi.* Çat! *Hayır, on üç!* Ben masada oturmuş ödevimi yapıyor ve hafif bir kıpırdanma ya da eğilme sonucunda gerçek hayattan bir kesit olarak cetvelin kız kardeşin yüzüne inişine tanık oluyorum. Birdenbire kendimi cama Kikapular ya da Lenni-Lenapiler kadar yabancı olduğum bir dünyada bulurdum o zaman. Etrafımdaki insanların yüzleri aşinaydı – onlar esrarengiz bir nedenden ötürü beni bu yeni ortamda tanıyamayan ve rahim dolayısıyla akraba olduğum kişilerdi. Siyah giyinirlerdi ve ciltlerinin rengi kül grisiydi, Tibet canavarlarını andırırlardı. Hepsi bıçak ya da başka işkence aletleri kuşanmıştı; kurban kasaplarının kastına aittiler. Ben mutlak özgürlüğe ve Tanrı yetkisine sahip gibi görünürdüm, fakat kaderin cilvesine bakın ki düşün sonunda kendimi adak taşının üstünde bulurdum ve o sevimli akrabalarımdan biri kalbimi kesip çıkarmak için elinde bıçakla üstüme eğilirdi. Bıçak kalbimi ararken ter ve dehşet içinde ezberden derslerimi okumaya başlardım. İki artı iki dört eder, beş artı beş on eder, toprak, hava, ateş, su, Pazartesi, Salı, Çarşamba, hidrojen, oksijen, nitrojen, Miyosen, Paleosen, Eosen, Baba, Oğul, Kutsal Ruh, Asya, Afrika, Avrupa, Avustralya, kırmızı, mavi, sarı, doru, hurma, papaya, kara meşe... *Hızlı, daha hızlı...* Odin, Wotan, Parsifal, Kral Alfred, Büyük Frederick, Hansa Birliği, Hastings Muharebesi, Termopil, 1492, 1786, 1812, Amiral Farragut, Pickett saldırısı. Hafif Süvari Alayı, bu gün burada toplandık çünkü, Tanrı çobanımdır, yapmamalıyım, tek ve bölünmez, hayır, 16, hayır, 27, imdat! Adam öldürüyorlar! Polis! – Ve giderek daha yüksek sesle bağırırdı. Aklımı kaçırmışçasına ezberden okuyorum bunları ve artık acı hissetmiyorum; her yerimi bıçaklarla deşiyor olmalarına rağmen dehşet duygusu kaybolmuş.

Birden mutlak bir huzura eriyorum; adak taşının üstünde yatan ve onların kendilerinden geçmiş vaziyette oymaya devam ettikleri beden hiçbir şey hissetmiyor çünkü ben, bedenin sahibi, kaçmışım. Sahnenin üstüne eğilmiş olanları bilimsel bir ilgiyle izlemekte olan taştan bir kuleye dönüşmüşüm. Yerçekimi yasasına boyun eğmem üstlerine devrilip onları yok etmeme yetecek. Fakat yer çekimi yasasına boyun eğmiyorum çünkü olayın dehşeti beni büyülüyor. Hatta o kadar büyüleniyorum ki yeni pencereler açıyorum. Işık varlığımın taştan iç bölümüne nüfuz ederken toprakta bulunan köklerimin canlı olduğunu ve bir gün kendimi sabitlenmiş olduğum bu trans halinden çekip çıkarabileceğimi hissediyorum.

İçine çaresizce kök saldığım düş buraya kadar. Fakat aslında rahim dolayısıyla akraba olduğum sevimli kimseler geldiğinde kuş kadar özgürüm; mıknatıs ibresi gibi kıpırdanıp bir oraya bir buraya fırlıyorum. Bana bir şey sorduklarında onlara hepsi birbirinden güzel beş yanıt veriyorum; bir vals çalmamı istediklerinde onlara sol el için çapraz sonat çalıyorum. Bir tavuk budu daha almamı söylediklerinde tabağı silip süpürüyorum, sosuyla birlikte; dışarı çıkıp sokakta oynamamı istediklerinde dışarı çıkıyor ve coşkumu denetleyemeyip konserve kutusuyla kuzenimin başını yarıyorum; beni sıkı bir sopa çekmekle tehdit ettiklerinde dövün diyorum, umurumda bile olmaz! Okulda kaydettiğim ilerlemeden ötürü başımı okşadıklarında henüz öğrenecek bir şeylerim olduğunu göstermek için yere tükürüyorum. Yapmamı istedikleri şeyleri *fazlasıyla* yapıyorum. Sessiz olmamı istediklerinde bir taş kadar sessiz oluyorum, bana bir şey dediklerinde duymuyorum, dokunduklarında kıpırdamıyorum, çimdiklediklerinde ağlamıyorum, ittiklerinde kılımı bile kıpırdatmıyorum. İnatçı mizacımdan yakındıklarında lastik gibi esnek ve yumuşak oluyorum. Fazla hareketli olmayayım diye yorgun düşmemi arzuladıklarında bana çeşitli işler yaptırmalarına izin veriyor ve işleri o kadar etraflıca yapıyorum ki sonunda un çuvalı gibi yere yığılıyorum. Mantıklı olmamı istediklerinde aşırı mantıklı oluyorum ve bu da onları delirtiyor. İtaat etmemi istediklerinde harfiyen itaat ediyorum ve bu da müthiş bir kafa karışıklığı yaratıyor. Bütün bunlar iki kardeşin moleküler yaşamının onlara tahsis edilmiş atom ağırlıklarıyla uyumsuz olmasından kaynaklanıyor. O hiç büyümediği için ben mantar gibi büyüyorum, onun kişiliği olmadığı için ben devleşiyorum, o kötülük nedir bilmediği için ben otuz iki kollu bir

kötülük şamdanına dönüşüyorum, o hiç kimseden hiçbir şey istemediği için ben her şeyi istiyorum, o gittiği her yerde alaya maruz kaldığı için ben korku salıp saygı görüyorum, o aşağılandığı ve zulüm gördüğü için ben herkesten, arkadaş ya da akraba gözetmeksizin intikamını alıyorum ve o aciz olduğu için ben kendimi güçlü kılıyorum. Mustarip olduğum bu devleşme hastalığı, patenin demirine yerleşmiş pas lekesini silme çabasının sonucuydu sanki. Demirin altındaki o küçük pas lekesi beni şampiyon bir patenci yaptı. Öyle bir hız ve hiddetle kayıyordum ki buz eridiğinde bile kaymaya devam ediyordum; çamurda, asfaltta, derelerde ve nehirlerde ve kavun tarlalarında, ekonomi teorilerinde. O kadar hisli ve çeviktim ki cehennemde bile kayabilirdim.

Ama havalı havalı paten kaymanın yararı yoktu – Amerikan Nuh'u Coxcox Baba, beni sürekli gemiye çağırıyordu. Ne zaman kaymayı bıraksam bir felaket yaşanıyor, toprak yarılıp beni yutuyordu. Her insanın kardeşiydim ve aynı zamanda kendime ihanet ediyordum. Şaşırtıcı fedakârlıklarda bulunuyor, fakat değersiz olduklarını keşfediyordum. Olmamı bekledikleri insan olabileceğimi kanıtlamanın yararı yoktu çünkü o insan olmak istemiyordum. Ne zaman senden beklenenin sınırına gelsen karşına aynı sorun çıkar – kendin olma sorunu! Bu yönde attığın ilk adımla artı ya da eksi diye bir şey olmadığını idrak eder, patenleri fırlatıp yüzmeye başlarsın. Acı diye bir şey yoktur artık çünkü güvenliğini tehdit edecek bir şey kalmamıştır. Başkalarına yardım etme isteği bile duymazsın – hak etmeleri gereken bir ayrıcalıktan neden mahrum edesin onları? Yaşam muazzam bir sonsuzlukla andan âna esner durur. Hiçbir şey, düşlediğinden daha gerçek olamaz. Evren sen ne olduğunu sanıyorsan odur; sen, sen ve ben de ben olduğumuz sürece başka bir şey olmasına olanak yoktur. Eylemlerinin meyvelerinde yaşarsın. Eylemlerin düşüncelerinin haşatıdır. Düşünce ve eylem birdir çünkü onun içinde yüzersin. Olmasını arzuladığın her şeydir, ne eksik ne fazla. Sonsuzlukta her kulacın değeri vardır. Isıtma ve soğutma tek sistemdir. Oğlak Dönencesi ile Yengeç Dönencesi birbirlerinden sadece hayali bir çizgiyle ayrılır. Mest olmaz, büyük bir üzüntüye kapılmazsın. Yağmur için dua etmez, yağmur dansı yapmazsın. Okyanusun ortasında mutlu bir kaya parçası gibi yaşarsın. Etrafındaki her şey çalkantılı bir hareketlilik içindeyken sen sabitsindir. Hiçbir şeyin sabit olmadığı, en mutlu ve sağlam kayanın bile günün birinde bütünüyle ufalanıp içinden doğduğu

okyanus gibi sıvıya dönüşeceği düşüncesini mümkün kılan bir gerçekliğe saplanmışsındır.

Dıştan içe açılan bütün dehliz ve koridorlarda ilkin manyak gibi paten kayarak yaklaşmakta olduğum müziksel yaşam buydu işte. Ne çabalarım, ne hararetli etkinliğim ne de insanlıkla dirsek temasında olmak beni ona yaklaştırdı. Bu, çevresi ne kadar genişlerse genişlesin sözünü ettiğim düzleme paralel kalan bir dairenin içinde vektörden vektöre bir hareketti sadece. Kader çarkı her an aşılabilir çünkü yüzeyinin her noktası gerçek dünyaya temas eder; küçük bir ışık kıvılcımı mucizeyi gerçekleştirmeye, patenciyi yüzücüye ve yüzücüyü kaya parçasına çevirmeye yeter. Kaya, çarkın beyhude dönüşünü durdurup benliği tam bir bilince fırlatan eylemin simgesidir. Tam bilinç gerçekten de kendini güneşe ve aya veren, aynı zamanda güneşi ve ayı *kapsayan* bitmez tükenmez bir okyanus gibidir. Var olan her şey sınırsız ışık okyanusundan doğar – gece bile.

Bazen, çarkın kesintisiz dönüşü sırasında, yapılması gerekli sıçrayışın doğasına dair bir şey yakalar gibi oldum. Tıkır tıkır işleyen düzeneğin dışına atlamak – kişiyi özgürleştiren düşünce buydu. Dünyanın en zeki manyağından daha fazla, daha *farklı* bir şey olmak! Dünya insanının hikâyesi beni sıkıyordu. Fetih, kötülüğün fethi bile sıkıyordu beni, iyilik saçarak ışıldamak harikuladedir çünkü insanı güçlendirir, canlandırır. Fakat sadece *olmak* daha da harikuladedir çünkü sonsuzdur ve kanıtlanması gerekmez. Var olmak müziktir ve bu da sessizliğin, sessizlik uğruna kirletilmesi anlamına gelir, dolayısıyla iyinin ve kötünün ötesindedir. Müzik eylemin eylemden yoksun tezahürüdür. Kendi koynunda yüzen saf yaratı eylemidir. Müzik ne dürter ne de savunur, ne arar ne de açıklar. Müzik bilinç okyanusunda yüzen yüzücünün çıkardığı sessiz sestir. İnsanın ancak kendine sunabileceği armağandır. Tanrı hakkında düşünmeyi bıraktığı için kişinin dönüştüğü tanrıdan armağandır. Zamanı geldiğinde, *var olan* her şey hayallerin ötesine geçmiş *olduğunda* herkesin dönüşeceği Tanrı'nın alametidir.

KODA

Kısa süre önce New York sokaklarında yürüyordum. Sevgili Broadway. Geceydi ve gök Şark mavisiydi, makine tıkırdamaya başladığında Rue de Babylone'daki *Pagode'un* tavanındaki altın rengi kadar mavi. İlk tanıştığımız yerin hemen altından geçiyordum. Bir an için orada durup penceredeki kırmızı ışıklara baktım. Müzik her zamanki müzikti – hafif, canlı, büyüleyici. Yalnızdım ve etrafımda milyonlarca insan vardı. Aniden, orada dururken onu artık düşünmediğimi kavradım. Yazmakta olduğum bu kitabı düşünüyordum; kitap ondan ve aramızda yaşananlardan daha fazla önem kazanmıştı benim için. Bu kitap gerçeği, gerçeğin tamamını ve sadece gerçeği söyleyecek, Öyleyse yardım et bana, Tarım! Tekrar kalabalığın arasına dalıp bu "gerçek" kavramıyla boğuşmaya başladım. Bu hikâyeyi yıllardır anlatmaya çalışıyordum ve bu gerçeklik meselesi üstüme kâbus gibi çöküyordu. Yaşamımızın koşullarım başkalarına defalarca anlattım ve her seferinde sadece gerçeği söyledim. Fakat gerçek aynı zamanda yalan olabilir, Gerçek yetmez. Gerçek tükenmek bilmez bir bütünlüğün çekirdeğidir sadece,

Bu bütünlük fikrinin ilk ayrılığımızı yaşadığımızda aklıma düştüğünü hatırlıyorum. Beni terk ettiğinde bunun bizim iyiliğimiz için gerekli olduğu ayağına yatmıştı; bilmiyorum, belki de buna inanıyordu. İçten içe benden kurtulmaya çalıştığını anlıyordum, fakat bunu kendime itiraf edecek cesaretten yoksundum. Ancak, sınırlı bir zaman için olsa bile bensiz de yapabildiğini fark ettiğimde bastırmaya çalıştığım *gerçek* endişe verici bir hızla büyümeye başladı. O güne dek yaşadığım her şeyden daha acı vericiydi; aynı zamanda sağaltıcıydı da. Bütünüyle boşaldığımda, yalnızlık daha fazla keskinleşemeyeceği bir düzeye ulaştığında birdenbire, yaşamaya devam etmek için bu dayanılmaz gerçeğin kişisel bahtsızlıktan daha büyük bir çerçeveye eklenmesi gerektiğini kavradım. Belli belirsiz bir sıçramayla bir başka gerçekliğe geçtiğimi hissediyordum; daha sert, daha esnek, en korkunç gerçeklerin bile yıkamayacağı bir gerçekliğe. Oturup ona mektup yazmaya başladım. Onu kaybetmiş olmanın düşüncesiyle kendimi o kadar

bedbaht hissediyordum ki hakkında bir kitap yazmaya karar vermiştim, onu ölümsüzleştirecek bir kitap. O güne kadar kimsenin görmediği türde bir kitap olacaktı. Lafı coşkuyla döndürüp dolandırıyordum. Mektubun ortasında ara verip kendime neden bu kadar mutlu olduğumu sordum.

Dans salonunun altından bir kez daha kitabı düşünerek geçerken aniden hayatımızın sona erdiğini anladım; yazmayı tasarladığım kitap onu gömmek için kazdığım bir mezardan fazlası değildi – onu ve ona ait olan beni gömmek için. Uzun zaman önceydi ve o zamandan beri yazmaya çalışıyordum. Neden bu kadar zor? Neden? Çünkü “son” fikrine tahammülüm yok.

Gerçek, acımasız ve amansız olan bu “son” fikrinde yatar. Gerçeği öğrenip kabullenebilir ya da o bilgiyi reddedebiliriz ve ne ölür ne de tekrar doğarız. Bu şekilde sonsuza dek yaşamak mümkündür, atom kadar sert ve bütün – ya da dağınık ve parçalı, negatif bir yaşam. Bu yolu yeterince uzun süre izlersek, bu atomsal sonsuzluk hiçliğe boyun eğebilir ve evrenin kendisi parçalanır.

Yıllardır bu hikâyeyi anlatmaya çalışıyorum ve her başladığımda farklı bir güzergâh izledim. Dünyanın etrafını gemiyle dolaşmak isteyen ve pusulayı gereksiz gören bir kâşif gibiyim. Dahası, bunu o kadar uzun zaman boyunca düşledim ki hikâyenin kendisi devasa, müstahkem bir kenti andırmaya başladı. Ve ben kentin dışında kalmış bir gezginim, bir kapıdan ötekine varıyorum, fakat her seferinde içeri giremeyecek kadar bitkin düşüyorum. Her gezginin başına geldiği gibi hikâyemin geçtiği kent benden sürekli uzaklaşıyor. Sürekli görünür olmakla birlikte ulaşılamayan, bulutların arasında süzülen hayali bir kale gibi. Burçların göğe doğra yükselen mazgallı siperlerinden aşağı kama biçiminde sabit bir şekil çizen beyaz bir kaz sürüsü süzülüyor. Beyaz–mavi kanatlarının uçlarıyla görüşümü bulandıran düşleri süpürüyorlar. Ayaklarım şaşkın şaşkın hareket ediyor, dengemi sağlamamla kendimi tekrar kaybetmem bir oluyor. Ayaklarımı sağlam basıp hayatımı gözden geçirebileceğim bir yer arayışıyla yürümeye başlıyorum; fakat arkamda çapraz patikalardan oluşmuş karmaşadan, kor bir kuşatmadan, kafası henüz kesilmiş tavuğun kasınçlı hamlesinden başka bir şey yok.

Ne zaman kendime hayatımın büründüğü tuhaf hali izah etmeye çalışsam, o ilk nedene geri döndüğümde kaçınılmaz olarak âşık olduğum ilk kızı düşünürüm. Her şey dönüp dolanıp o başarısız gönül macerasına dayanıyor gibi gelir bana. Tuhaf, mazoşist bir gönül macerasıydı; hem saçma hem de trajik. Onu iki-üç kez öpme zevkini belki tatmışımdır, bir tanrıçaya saklanacak türde öpücükler. Onunla belki iki kez yalnız kalmışımdır. Onu pencerede bir an için görmeyi umarak bir yıl boyunca her gece evininin önünden geçtiğimi hayal bile edemezdi elbette. Her gece yemekten sonra masadan kalkar, evine çıkan uzun yolu yürürdüm. Ben geçerken asla pencerede olmazdı, evinin önünde durup beklemeye de hiçbir zaman cesaret edemedim. Bir ileri bir geri evinin önünden yürürdüm. Bir ileri bir geri, ama saçının teli bile görünmezdi. Ona neden yazmadım? Neden telefon etmedim? Bir keresinde bütün cesaretimi toplayıp onu tiyatroya davet ettiğimi hatırlıyorum. Evine bir demet menekşeyle gittim, bir kadına ilk ve tek çiçek alışımdı ömrümde. Tiyatro salonundan çıkarken menekşeler demetten kayıp yere düştü ve ben şapşal gibi üstlerine bastım. Yalvardım ona çiçekleri yerde bırakması için, fakat toplamakta ısrar etti. Ne kadar sakar olduğumu düşünüyordum ve menekşeleri toplamak üzere yere eğilirken bana sunduğu gülümsemeyi ancak çok sonra hatırlayacaktım.

Tam bir fiyaskoydu. Sonunda kaçtım. Başka bir kadından kaçıyordum aslında, fakat kentten ayrılmadan bir gün önce onu bir kez daha görmeye karar verdim. Öğle ortasıydı, benimle konuşmak için sokağa çıktı ve çitle ayrılmış küçük alana geldi. Başka bir adamla nişanlanmıştı bile; bundan mutluluk duyuyormuş gibi yapıyordu, fakat, bütün körlüğüme rağmen, görüyordum mutlu olmadığını. Bir sözümle diğer adamı terk edeceğinden emindim; benimle kaçardı belki de. Kendimi cezalandırmayı yeğledim. Ona kayıtsızca veda ettim ve bir ölü gibi yürüyüp gittim. Ertesi sabah yeni bir hayata başlama kararlılığıyla Kaliforniya'nın yolunu tuttum.

Yeni bayat da fiyasko oldu. Kendimi Chula Vista'da bir çiftlikte buldum, yeryüzüne gelmiş en bedbaht adam olarak. Sevdiğim bir kız vardı, bir de sadece acıma duygusu beslediğim öteki kadın. Onunla iki yıl yaşamıştım, öteki kadınla, fakat bana bir ömür gibi gelmişti. Ben yirmi bir yaşındaydım, o ise otuz altı olduğunu söylüyordu. Ona her baktığımda içimden, "Ben otuzuma geldiğimde o kırk beşinde olacak, kırkıma geldiğimde elli beş olacak, ellime geldiğimde altmış beş olacak," diye geçiriyordum.

Gözlerinin altında ince çizgiler vardı, gülme izleri, ama iz yine de. Onu öptüğümde on kez büyüyorlardı. Kolayca gülerdi, fakat gözleri hüzünlüydü, çok hüzünlü. Ermeni gözleri. Bir zamanlar kızıl olan saçları şimdi peroksit sarısıydı. Onun dışında tapılası bir kadındı – Venüs gibi bir vücut, Venüs gibi bir ruh; sadık, sevimli, değerbilir; bir kadının olması gereken her şeydi, benden *on beş yaş daha büyük olması dışında.* On beş yıllık yaş farkı beni çıldırtıyordu. Onunla dışarı çıktığımda aklımdaki tek düşünce, “On yıl sonra nasıl görünecek?” idi. Ya da, “Şu anda kaç gösteriyor? Yanında yeterince yaşlı görünüyor muyum?” Eve döndüğümüzde sorun kalmıyordu. Merdivenden yukarı çıkarken parmaklarımı amcığına sürterdim, o da at gibi kişnerdi. Benimle neredeyse yaşıt olan oğlu yatmışsa kapıları kapatıp kendimizi mutfağa kilitlerdik. Onu dar mutfak masasına yatırıp köklerdim. Harikuladeydi. Bunu daha da harikulade kılan her seferinde bir yandan kendime, “Bu son... Yarın topuklayacağım!” dememdi. Sonra, binanın yöneticiliğini yaptığı için, bodruma inip kül varillerini dışarı yuvarlardım onun için. Sabahları, oğlu işe gittikten sonra çatıya çıkıp çarşafları havalandırırdım. Hem o hem de oğlu veremliydi... Masada nöbet geçirmedikleri enderdi. Bazen durumun umutsuzluğu gırtlağıma yapışır, giyinip yürüyüşe çıkardım. Bazen dönmeyi unuturdum. Bunu yaptığımda kendimi her zamankinden daha da aşağılık hissederdim çünkü hüzünlü gözleriyle beni beklediğini bilirdim. Gizli bir görev gerçekleştiren bir adam gibi giderdim ona. Yatağa uzanıp beni okşamasına izin verir, gözlerinin altındaki kırışıklıkları, kızıla dönmekte olan saç köklerim incelerdim. Orada öylece yatarken genellikle diğerini düşünürdüm, sevdiğim kızı, onun da biriyle uzanmış olup olmadığım, yoksa... Yılın 365 günü yaptığım o uzun yürüyüşler! Öteki kadının yanında yatarken onların üstünden geçerdim. O zamandan beri defalarca tekrarladım o yürüyüşleri! İnsanoğlunun yarattığı en kasvetli, en sevimsiz, en çirkin sokaklar. O uzun yürüyüşleri, o sokakları, tuzla buz olan o ilk umutları şimdi ıstırapla anıyorum. Pencere orada, fakat Melisande yok; bahçe de orada, fakat altın parıltısı yok. Geç, bir daha geç, pencere hep boş. Akşam yıldızı alçalmış ve Tristan beliriyor; sonra Fidelio, ardından Oberon. Çok başlı köpek bütün ağızlarıyla havlıyor ve ortalıkta bataklık olmamasına rağmen her yerde kurbağalar vıraklıyor. Evler aynı, park halindeki arabalar aynı, her şey aynı. Perdenin ardına gizleniyor, benim geçmemi bekliyor, şunu yapıyor, bunu yapıyor... *Ama o orada yok, asla, asla, asla.* Büyük bir opera mı yoksa laterna mı bu çalan? Değerli

ciğerlerini patlatan Amato bu; Rubaiyat, Everest Tepesi, aynı görünmediği bir gece, seherde bir hıçkırık, ‘mış’ gibi yapan bir oğlan çocuğu, Çizmeli Kedi, Mauna Loa, ya tilki ya da astragan. Özden ve zamandan yoksun, sonsuz ve tekrar tekrar başa dönüyor, kalbin altında, gırtlağın gerisinde, ayakların tabanlarında ve neden, İsa aşkına, neden bir gölge ya da perde kıpırtısı veya pencere camında bir soluk yok, bir kez olsun bir şey, yalan bile olsa, bir kez olsun bir şey, hiçbir şey yok, yağmuru, bu ileri geri yürüyüşü durduracak bir şey, hiçbir şey yok... Eve dönüş. Evler aynı, sokak lambaları aynı, her şey aynı. Kendi evimin önünden geçiyorum, mezarlığın Önünden geçiyorum, havagazı depolarının önünden geçiyorum, tren istasyonunun önünden geçiyorum, su depolarının önünden geçiyorum, çayırlara çıkıyorum. Yol kenarına oturuyor, başımı ellerimin arasına alıp hıçkıra hıçkıra ağlıyorum. Salağın önde gideni olduğum için kalbimi damarları patlatacak kadar kasamıyorum. Kederden boğulmak istiyor, ama onun yerine bir kaya doğuruyorum.

Bu arada öteki bekliyor. Onu tabureye oturmuş beni beklerken görebiliyorum; iri gözleri üzgün, yüzü solgun, sabırsızlıkla titremekte. Beni her seferinde ona dönmeye iten şeyin *acıma* duygusu olduğunu sandım hep, fakat şimdi ona doğru yürüyüp gözlerindeki ifadeyi görünce ne olduğundan emin olamıyorum. Tek bildiğim içeri girip birlikte yatağa uzanacağımız; yarı ağlayıp yarı gülerek yataktan kalkıp beni izleyecek, ben odada hareket ettikçe beni inceleyecek ve beni yiyip bitiren şeyin ne olduğunu asla sormayacak, asla, asla çünkü duymaktan korktuğu tek şey bu. *Seni sevmiyorum!* Bunu haykırdığımı duyamıyor mu? *Seni sevmiyorum!* Tekrar tekrar bağırıyorum, dudaklarımı büzerek, kalbimde nefretle, umutsuzca, umutsuz bir öfkeyle. Fakat sözcükler ağzımdan asla çıkmıyor. Ona bakınca dilim tutuluyor. Yapamıyorum... Elimizde ancak yalanlarla doldurabileceğimiz sonsuz bir zaman dilimi var.

Neyse, hayatımın o vahim âna varıncaya kadarki bölümünü tekrarlamak istemiyorum – fazlasıyla uzun ve ıstırap verici. Ayrıca, hayatım o doruk noktasına vardı mı ki gerçekten? Emin değilim. Sanıyorum bir başlangıç yapabileceğim pek çok an vardı, fakat kendimde o gücü ve inancı bulamadım. Söz konusu gece bilerek çıkıp kendimi terk ettim; eski hayatımdan çıkıp yeni bir hayata girdim. Hiç çaba gerektirmedi. Otuz yaşındaydım. Bir karım, bir çocuğum ve “sorumlu” diye nitelendirilen bir

konumum vardı. Gerçekler böyle ve gerçekler hiçbir şey ifade etmiyor. Tutkum o denli büyüktü ki gerçeğe dönüştü, işin doğrusu bu. Böyle bir anda insanın *ne* yaptığı değil, *ne* olduğu önemlidir. İnsan işte böyle anlarda meleğe dönüşür. Benîm başıma gelen de tam olarak buydu; *meleğe dönüştüm.* Meleğin saflığı değildir asıl değerli olan, uçabilmesi de değildir. Bir melek her yerde her an şablonu kırıp cennetini bulur; melek en derindeki öze inme ve istediği anda oradan çıkma gücüne sahiptir. Söz konusu gece bunu bütünüyle kavradım. Saftım ve insanlık dışıydım; bağımsızdım, kanatlarım vardı. Geçmişimden feragat etmiştim ve geleceğe dair hiçbir kaygım yoktu. Uçuyordum mutluluktan. Ofisten çıktığımda kanatlarımı katlayıp paltomun altına gizledim.

Dans salonu öğleden sonraları iş aramaktansa oturmayı yeğlediğim tiyatronun yan kapısının tam karşısındaydı. Tiyatroların sıra sıra dizildiği bir caddeydi ve ben orada saatlerce oturup çılgın düşler kurardım. New York'un tiyatro nabzı o caddede atardı sanki. Broadway'di, başarıydı, ündü, parıltıydı, boyaydı, asbest perde ve perdedeki delikti burası. Tiyatronun basamaklarında otururken karşıdaki dans salonunu ve yazın öğle vakitlerinde bile yanan kırmızı fenerleri seyrederdim. Her pencerede bir vantilatör vardı ve müziği adeta caddeye taşırdı, fakat trafik gürültüsü müziğin içine ederdi. Dans salonunun öteki tarafında umumi bir tuvalet bulunurdu, bazen bir yosma kaldırma ya da birinden borç para alma umuduyla orada da otururdum. Tuvaletin hemen üstünde, cadde hizasında, yabancı gazete ve dergiler satan bir büfe vardı. Tuhaf dillerde basılmış bu gazeteleri görmek bile bütün gün boyunca kopmam için yeterdi.

Hiç düşünmeden dans salonunun basamaklarını tırmandım ve doğruca Yunanlı Nick'in bir tomar biletle oturmakta olduğu gişeye gittim. Alttaki tuvalet ve tiyatronun basamakları gibi Yunanlının eli de bana ayrı ve bağımsız bir şey gibi göründü – korkunç bir İskandinav masalından ödünç alınmış kıllı, devasa bir gulyabani eli. O el her seferinde benimle konuşur, "Bayan Mara bu gece burada olmayacak," ya da "Bayan Mara bu gece geç gelecek," derdi. O el, çocukluğumda, pencereleri demir parmaklıklı yatak odamda, düşlerimde gördüğüm eldi. Derin uykumun ortasında pencere aniden aydınlanır ve parmaklıkları kavrayan bir el belirirdi. O kıllı canavar beni her gece ziyaret eder, parmaklıklara tutunup dişlerini gıcırdatırdı. Soğuk terler içinde uyanırdım ve ev karanlık, oda bütünüyle sessiz olurdu.

Dans pistinin kenarında dururken bana doğru gelmekte olduğunu fark ediyorum; yelkenlerini açmış, geniş ve dolgun yüzü uzun, sütun gibi boynunun üstünde harikulade dengelenmiş. Belki on sekizinde, belki otuzunda simsiyah saçlı bir kadın görüyorum; geniş ve beyaz bir yüzü var; dolgun, beyaz bir yüz ve pırıl pırıl gözler. Üstüne terzi elinden çıkma, lacivert divitinden bir giysi giymiş. Vücudunun dolgunluğunu şu anda ayrıntılı bir biçimde hatırlıyorum, bir de saçının ince ve düz olduğunu, yandan ayrılmış, erkek gibi. Bana gülümseyişini hatırlıyorum – şeytani, gizemli, kaçak. Aniden peyda olan bir gülümseme, küçük bir esinti misali.

Bütün benliği yüzünde yoğunlaşmıştı. Başını alıp onunla eve yürüyebilir, geceleyin yanıma koyabilirdim, yastığın üstüne. O başla sevişebilirdim. Ağzı ve gözleri açıldığında içinden bütün benliği parıldıyordu. Bilinmeyen bir kaynaktan, yeryüzünün gizli, derin merkezinden gelen bir ışığı vardı. Yüzünden ve o tuhaf, dolaysızlığıyla insanı yutan gülümsemesinden başka bir şey düşünemiyordum. Gülümsemesi o kadar ani ve uçucuydu ki birden beliren bir bıçak gibiydi. Bu gülümseme, bu yüz, o uzun beyaz boynunun – bir de yitiklerin ve lanetlilerin– üstünde süzülüyordu; bir medyumun sağlam, kuğuyu andıran boynu.

Köşede, kırmızı ışıkların altında durmuş aşağı inmesini bekliyorum. Sabahın ikisi ve mesaisini bitirmek üzere. Ceketimin iliğinde bir çiçekle Broadway'de durmuş kendimi tamamen temiz ve yalnız hissediyorum. Neredeyse bütün akşamı Strindberg'den konuşarak geçirdik, onun Henriette adındaki karakterinden. O kadar büyük bir dikkatle dinledim ki transa geçtim. Açılış cümlesiyle depara kalktık sanki – zıt yönlere. Henriette! Bu ad geçer geçmez, Henriette'ten çok da uzaklaşmadan kendinden bahsetmeye başladı. Henriette tek parmağıyla fark ettirmeden kontrol ettiği uzun, görünmez bir iple bağlıydı ona; siyah kumaş parçasının biraz uzağına oturmuş, kumaşın üstünde sallanmakta olan mekanizmaya kayıtsızmış gibi görünen, fakat siyah ipi bağladığı serçeparmağının hareketleriyle kendini ele veren kaldırımdaki seyyar satıcı gibi. Henriette benim, o benim gerçek benliğim diyordu sanki. Henriette'ın aslında şeytanın vücut bulmuş hali olduğuna inanmamı istiyordu. Bunu o kadar doğal, o kadar masum biçimde söylemişti ki, insani olmayan bir açık sözlülükle neredeyse – samimi olduğuna nasıl inanabilirdim? Gülümsemekle yetindim, ikna olduğumu göstermek istermişçesine.

Birden bana doğru geldiğini hissediyorum. Başımı çeviriyorum, Evet, yelkenlerini açmış geliyor, gözleri pırıl pırıl. Yürüyüşünü ilk kez görüyorum. Kuş gibi ilerliyor; büyük, yumuşak bir kürke bürünmüş bir insan-kuş. Motor tam gaz; bağırmak, dünyanın kulaklarını dikmesine neden olacak bir nara atmak istiyorum, Ne yürüyüş! Yürümüyor, akıyor adeta. Uzun boylu, görkemli, etine dolgun, serinkanlı; dumanı, kırmızı ışığı ve cazı, Babil'in bütün kaypak fahişelerinin anasıymış gibi kesiyor, Broadway'in köşesinde, umumi tuvaletin karşısında gerçekleşiyor bu. Broadway – onun ortamı. Bu Broadway, bu New York, bu Amerika. İki ayaklı, kanatlı ve şuh. Amerika'nın vücut bulmuş hali, kanatlı ve cinsiyetli. *Lubet,* cesamet ve nefret – üzerine biraz hidroklorik asit, nitrogliserin, afyon ruhu ve akik tozu serpilmiş. Ne saltanat, ne ihtişam! Doğrusu ve yanlışıyla Amerika bu işte ve iki yanında okyanuslar var. Hayatımda ilk kez kıtanın bana bütün kütlesiyle tosladığını hissediyorum, gözlerimin ortasına, Amerika bu, buffalo olsun ya da olmasın, umudun ve hayal kırıklığının zımpara taşı Amerika. Amerika'yı Amerika yapan her şey vardı onda; kemik, kan, kas, gözyuvarı, yürüme biçimi, ritim, duruş, güven, cüret ve kof cesaret. Üstüme çıkacak neredeyse; yuvarlak yüzü kalsiyum gibi parlıyor. Büyük, yumuşak kürkü omuzlarından kayıyor. Farkında değil. Giysileri kayıp düşse umurunda olmayacak. Hiçbir şey umurunda değil. Kızıl-kanlı histerinin cam atölyesine doğru yıldırım gibi hareket eden Amerika bu, Amurrika, kürk olsun ya da olmasın, ayakkabı olsun ya da olmasın. Amurrica, teslim sırasında ödeme. *Ve toz olun, orospu çocukları, sizi haklamadan!* Karnımdan vuruldum, titriyorum. Bir şey bana doğru geliyor, kaçmanın yolu yok. Dosdoğru üstüme geliyor, cam kapıların içinden. Bir an için dursa, bir an için beni kendi halime bıraksa. Fakat hayır, bir saniye bile zaman tanımıyor bana. Hızlı, acımasız, buyurgan. Kader gibi üstümde, beni tekrar tekrar deşen bir kılıç...

Elimi tutuyor, sıkıca. Korkusuzca yürüyorum yanında. İçimde, bir saniye önce makinelerin öfkeyle gümbürdediği yerde, büyük ve mavi bir gök var şimdi.

İnsan böyle bir an için bir ömür bekleyebilir. Karşılaşmayı asla ummadığın kadın şimdi karşında oturuyor ve aynı düşlediğin kadın gibi konuşuyor, aynı onun gibi görünüyor. En tuhafı da o âna kadar onu düşlediğinin bilincinde olmaman. Bütün geçmişin o düş olmasaydı şimdiye kadar çoktan

unutmuş olacağın uzun bir uyku sanki. Belleğin olmasaydı düşü de unuturdun, ancak anısı kanında ve kan her şeyin yıkandığı okyanustur, yeni ve hayattan bile daha somut olan o şey hariç: GERÇEKLİK.

Yolun karşısındaki küçük Çin lokantasında oturuyoruz. Gözümün ucuyla gökyüzünde bir aşağı bir yukarı hareket eden ışıklı harflerin titreşimini yakalıyorum, O Henriette'e dair konuşmayı sürdürüyor, kendine dair konuşuyor belki de. Küçük siyah şapkası, çantası ve kürkü bankta yanında duruyor. Birkaç dakikada bir, konuşurken yanıp tükenecek bir sigara yakıyor. Ne başı var ne de sonu; içinden bir alev gibi fışkırıp yakınındaki her şeyi yakıyor. Nasıl ve nerede başladığını bilmeye olanak yok. Birden uzun bir hikâyenin ortasında olduğunu fark ediyorum; hikâye yeni, ama hep aynı. Konuşması bir düş kadar şekilsiz; ne bir çatlak, ne bir duvar, ne bir çıkış ne de bir durak var. Sözcüklerden örülmüş derin bir ağın içinde boğulmakta olduğum duygusuna kapılıyorum, ağın üstüne güçlükle tırmanıyor ve gözlerinin içine bakıp sözlerinin anlamının bir yansımasını bulmaya çalışıyormuşum gibi – fakat hiçbir şey bulamıyorum, dipsiz bir kuyuda sallanmakta olan kendi yansımam dışında. Sadece kendinden söz etmesine rağmen zihnimde varlığına dair herhangi bir görüntü biçimlendiremiyorum, Dirseklerini masaya dayayıp öne doğru eğiliyor ve sözcükleri beni boğuyor; üstümden dalgalar halinde yuvarlanıyor sözcükleri, fakat içimde hiçbir şey birikmiyor, zihnimle kavrayabileceğim bir şey birikmiyor en azından. Babasını anlatıyor bana, dünyaya geldiği Sherwood Ormanı'nın kıyısında yaşadıkları tuhaf hayatı, ama Henriette'e dönüyor yine. Dostoyevski mi yoksa? – Emin değilim. Her ne ise, aniden artık ondan değil de bir gece onu evine bırakan adamdan söz ettiğini idrak ediyorum; kapının önünde vedalaşırken adam uzanıp elbisesini yukarı kaldırmış. Duraklıyor, beni bunu gerçekten anlatmak istediğine temin edermiş gibi. Şaşkınlıkla bakıyorum ona. Bu noktaya nasıl geldiğimize dair hiçbir fikrim yok. *Hangi adam?* Adam ona ne diyordu? Bunlara daha sonra değineceğini umarak devam etmesine izin veriyorum, fakat hayır; alıp başını gidiyor yine ve şimdi de adamın, o adamın ölmüş olduğu anlaşılıyor; intihar etmiş. Bana bunun onun için korkunç bir darbe olduğunu anlatmaya çalışıyor, aslında ifade etmeye çalıştığı şey ise bir adamı intihara sürüklemiş olmakla gururlandığı. Adamı ölü olarak canlandıramıyorum zihnimde; onu sadece giriş kapısının önünde elbisesini kaldırırken görebiliyorum, adı

olmayan fakat kanlı canlı biri, kurulmuş gibi elbisenin eteğini kaldırmak için sürekli öne eğiliyor. Babası olan bir adam daha var ve o, zihnimde, bir dizi yarış atıyla birlikte beliriyor, bazen de Viyana dışında küçük bir handa; daha doğrusu onu zaman öldürmek için hanın çatısında uçurtma uçururken görüyorum. Babası olan bu adamla çılgınca âşık olduğu adam arasında bir ayrım yapamıyorum. O adam hayatına girmiş ve hakkında konuşmak istemiyor, ama yine de sürekli ona dönüyor, fakat ben bu adamın eteğini kaldıran adam *olmadığından* emin olmadığım gibi intihar eden adam olmadığından da emin olamıyorum. Yemeğe oturduğumuzda sözünü etmeye başladığı adam bu belki. Oturmak üzereyken heyecanla az önce kafeteryaya girerken gördüğü adamdan söz ettiğini hatırlıyorum. Adını bile söyledi, ama hemen unuttum. Ne ki onunla birlikte yaşadığını ve adamın hiç hoşuna gitmeyen bir şey yaptığını –ne olduğunu söylemedi– ve onu bu yüzden terk ettiğini söylediğini hatırlıyorum, hiçbir açıklama yapmadan çıkıp gitmiş ve sonra, Çin restoranına girmek üzereyken karşılaşmışlar. Küçük locaya yerleşirken hâlâ heyecandan titriyordu... Uzunca bir anlığına hayli tedirgin oluyorum. Söylediklerinin hepsi yalan belki! Sıradan bir yalan değil, hayır, daha da beter, betimlenemeyecek bir şey. Fakat bazen gerçek de bu şekilde ortaya dökülebilir, hele de o insanı bir daha görmeyeceğini düşünüyorsan. Bazen en yakın arkadaşına bile anlatmaya cesaret edemeyeceğin bir şeyi bir yabancıya anlatırsın. Bir partinin ortasında uyumak gibi; kendinle o kadar ilgilisindir ki uyuyakalırsın. Derin uykudayken başka biriyle konuşmaya başlarsın, bütün o süre zarfında seninle aynı odada bulunmuş, dolayısıyla cümlenin ortasından başlamış olsan bile ne dediğini anlayan biriyle. Belki bu diğer insan da uykuya dalar ya da zaten uyumaktadır, onunla karşılaşman bu yüzden kolay olmuştur. Seni rahatsız etmemek için bir şey demez. O zaman söylediğinin gerçek ve doğru olduğunu, tamamen uyanık olduğunu ve bu tamamen uyanık uykudan başka bir gerçeklik bulunmadığım anlarsın. Ömrümde hiç bu kadar uyanıkken böyle derin bir uykuda olmamıştım. Düşlerimde gördüğüm o dev, pencerenin parmaklıklarını gerçekten büküp elimden tutmuş olsaydı korkudan ödüm patlar ve şimdi ölmüş, yani sonsuza dek uykuda ve dolayısıyla ilelebet kaçak olurdum. Hiçbir şey bana tuhaf ya da gerçekdışı gelmezdi, olanlar olmamış olsa bile. Olanlar çok uzun zaman önce olmuş olmalı, geceleyin, kuşkusuz. Şimdi olanlar da çok uzun zaman önce olmakta, geceleyin ve bu da devin belirdiği düşten ve bükülmeyen

parmaklıklardan daha gerçek değil, ancak tek fark parmaklıkların artık kırılmış olması. Korktuğum kadın şimdi elimden tutuyor ve korktuğum şeyle olan şey arasında fark yok çünkü o zaman uykudaydım. Şimdi bütünüyle uyanık uykudayım ve artık korkacak bir şey yok; ne bekleyecek ne de umut edecek bir şey mevcut, şu anda olanın, sonu gelmek bilmeyenin dışında.

Gitmek istiyor. Gitmek... Öne doğru eğiliyor yine, dans salonundan çıkıp içime girdiğindeki o kaygan süzülüş. Sözcükleri yine... “Aniden, nedensiz yere, eğilip elbisemi kaldırdı.” Kürkü boynuna doluyor. Küçük siyah şapka yüzüne kabartma havası veriyor. Yuvarlak, dolgun bir yüz ve Slavlara özgü elmacık kemikleri. O güne dek hiç görmediğim halde böyle bir şeyi nasıl düşledim? Yerinden bu şekilde kalkacağım nasıl bilebilirdim, böyle yakın ve dolgun, beyaz yüzü manolyalar gibi açmış? Bacağıma sürtünen kalçasının dolgunluğu karşısında titriyorum. Benden biraz daha uzun gibi görünüyor, öyle olmamasına rağmen. Çenesini yukarıda tutuş biçimiyle ilgili olsa gerek. Nereye gittiğinin farkında değil. Bir şeylerin üstüne basıyor, ileri, ileri; gözler faltaşı gibi açık ve boşluğa bakmakta. Ne geçmiş ne de gelecek. İçinde yaşadığımız an bile belirsiz. Benliği onu terk etmiş sanki ve beden öne doğru atılıyor, boynu dolgun ve gergin. Yüzü gibi beyaz, yüzü gibi dolgun. O alçak, gırtlaktan gelen sesiyle konuşmaya devam ediyor. Ne başı var ne de sonu. Zaman kavramının ya da geçen zamanın değil, zamansızlığın bilincindeyim sadece. Gırtlağında leğen kemiğindeki büyük rahimle bağlantısı olan küçük bir rahim mevcut. Taksi kaldırımda ve o, egosunun kozmolojik samanını çiğnemeye devam ediyor. Konuşma borusunu alıp yumurtalıklara bağlanıyorum. Alo, alo, orada mısın? Gidelim! Girişelim artık şu işe – taksiler, gemiler, trenler, küçük tekneler, kumsallar, tahtakuruları, karayolları, karanlık yollar, Örenler, kalıntılar, eski dünya, yeni dünya, rıhtım, iskele, yüksek forseps, trapez, hendek, delta, timsahlar, krokodiller, laf, laf ve daha çok laf, sonra yollar tekrar, gözlere kaçan daha çok toz, daha çok gökkuşağı, daha çok sağanak, daha çok kahvaltılık, daha çok krem, daha çok losyon. Bütün yollar katedildikten, geriye sadece çılgın ayaklarımızın tozu kaldıktan sonra bile senin dolgun beyaz yüzünün anısı, aralanmış ıslak dudakları ve her biri mükemmel, bembeyaz dişleriyle ağzının anısı yaşamaya devam edecek ve o anıyı hiçbir şey değiştiremez çünkü dişlerin gibi, mükemmel...

Günlerden pazar, yeni hayatımın ilk pazarı ve boynuma taktığın tasmayı giyiyorum. Yeni bir hayat uzanıyor önümde. Tatil günüyle başlıyor. Geniş, yeşil bir yaprağa sırtüstü uzanmış güneşin rahminde patlayışım seyrediyorum. Nasıl da kaymaklanıyor! Bütün bunlar sadece benim için mi? İçinde bir milyon güneş olsaydı keşke! Sonsuza dek burada uzanıp bu ilahi havai fişek gösterisini izleyebilseydim keşke!

Ayın yüzeyine mıhlanmış bir biçimde yatıyorum. Dünya rahmi çağrıştıran bir transta, iç ve dış ego dengede. Bana o kadar çok vaatte bulundun ki sağ çıkmasam bile fark etmeyecek. Cinselliğin kara rahminde uyuduğumdan bu yana 25.960 yıl geçmiş gibi geliyor bana. 365 yıl kadar fazla uyumuşum sanki. Fakat her halükârda şimdi doğru evdeyim, yediğim önümde yemediğim arkamda. Bana Venüs kılığında geldin, ama aslında Lilith'sin, biliyorum. Bütün hayatım dengede; bir günlüğüne bunun keyfini çıkaracağım. Yarın terazinin dengesini bozacağım. Yarın denge sona erecek; bir gün bu dengeyi yeniden bulursam bu, yıldızlarda değil kanımda gerçekleşecek. Bana bu kadar vaatte bulunman güzel. Bana neredeyse her şeyin vaat edilmesine ihtiyacım var çünkü çok uzun zaman güneşin gölgesinde yaşadım. Işık ve arılık istiyorum – ve güneş gibi bir ateş yürekte. Kandırılayım ve hayal kırıklığına uğrayayım işiyorum, öyle ki üst üçgeni tamamlayayım ve sürekli uzaya uçup durmayayım istiyorum. Bana söylediğin her şeye inanıyorum, fakat her şeyin farklı sonlanacağını da biliyorum. Seni bir yıldız ve tuzak olarak, terazinin dengesini bozacak taş olarak, gözleri bağlı bir yargıç olarak, içine düşülecek bir delik olarak, yürünecek bir patika olarak, bir haç ve ok olarak kabulleniyorum. Şimdiye kadar güneşin aksi yönünde seyahat ettim; bundan böyle iki yönde seyahat edeceğim, güneş ve ay yönünde. Bundan böyle iki cinsiyet, iki yarıküre, iki gökyüzü kabulleneceğim; her şeyden iki adet. Bundan böyle çift eklemli ve çift cinsiyetti olacağım. Başıma gelen her şey iki kez gelecek. Bu dünyanın nimetlerinden yararlanan bir konuğum bundan böyle ben. Ne hizmet edeceğim ne de hizmet talep edeceğim. Sonu kendimde arayacağım.

Bir kez daha dışarı, güneşe bakıyorum – tam anlamıyla ilk bakışım. Rengi kan kırmızısı ve çatılarda insanlar dolanıyor. Ufuktaki her şey berrak bana. Paskalya Pazarı sanki. Ölüm ardımda, doğum da. Hayatın hastalıklarının

içinde yaşayacağım artık. Bir pigmenin ruhani hayatını sürdüreceğim, bakir bir yerde yaşayan küçük adamın gizemli hayatını. Dış ile iç yer değiştirdiler. Amaç denge değil artık – terazinin kefeleri imha edilmeli. İçinde taşıdığın bütün o güneşli şeyleri bir kez daha vaat et bana. Açık havada uzanmışken bir gün daha inanmaya çalışmama izin ver güneşin iyi haberler getireceğine. Güneş rahminde patlarken izin ver de çürüyeyim bu görkemin içinde. Bütün yalanlarına sonuna kadar inanıyorum. Seni kötülüğün vücut bulmuş hali olarak görüyorum; bir ruh yıkıcı, gecenin Mihrace'si. Rahmini duvarıma çivile ki seni hatırlayayım. Gitmemiz gerek. Yarın, yarın...

Eylül 1938

Villa Senrat, Paris.

{1} Mezhebin üyeleri hastalığın sadece kafada olduğuna inanır. (e.n.)

{2} *Young Mens Christian Associatton:* Genç Hıristiyan Erkekler Birliği, Kamu yararına çalışan bir dernektir, (e.n.)

{3} *19.* Yüzyılda yaşamış Amerikalı yazar. Yokluktan gelip mücadele ederek sınıf atlayan ve adım adım yükselenlerin hikâyelerini kaleme almıştır, (e.n.)

{4} Anason ve kimyon aromalı bir içki. (e.n.)

{5} (Fr.) Olgunlaşmadan çürümüş.

{6} Biddenden İkizleri, 1100 yılında, İngiltere'nin Kent yöresinde, rivayete göre kalça ve omuzlarından yapışık olarak doğmuş ve otuz dört yıl boyunca yaşamıştır. Sahip oldukları topraklara 'Ekmek ve Peynir Ülkesi' adını vererek mahsulün ölümleri sonrasında ihtiyacı olanlara bağışlanmasını sağlamışlardır, (e.n.)

{7} Dünya çapında faaliyet gösteren Hıristiyan yardım kuruluşu, (e.n.)

{8} (Fr.) Söylemem gerekir ki bazı cesetlere ancak yan yarıya saygı duyuyorum.

{9} (Lat.) Dolayısıyla yine hepimiz birimiz için. (ABD'nın mottosu sayılan 'E Pluribus Unum'dan türetilmiş.)